

MONUMENTA HISTORICO-JURIDICA
SLAVORUM MERIDIONALIUM.
VOLUMEN V.

URBARIA LINGUA CROATICA CONSCRIPTA.

HRVATSKI URBARI.

SVEZAK I.

SABRAO I PROTUMAČIO
RADOSLAV LOPAŠIĆ.

U ZAGREBU 1894.
U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARI DIONIČKE TISKARE).
TISAK DIONIČKE TISKARE.

U knjižari jugoslavenske akademije (knjižari Dioničke tiskare) u Zagrebu

mogu se dobiti knjige, koje izdaje jugoslavenska akademija znanostî i umjetnostî, koje izlaze njezinom pomoću i koje su prešle u njezinu svojinu:

A. Knjige, koje izdaje akademija.

I. Zbornici (knj. 1—193):

1. **Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti** (knj. 1—118):
— knjige I. do LIX. i LXXX. svima trima razredima zajedničke. Ciena knj. I—XIX, svakoj 1 fr. 25 nč. Knj. XX. do LIX. svakoj 1 fr. 50 nč. Knj. LXXX. 2 for.
— Filologičko-historičkoga i filosofičko-juridičkoga razreda. Knj LX., LXII., LXIII., LXV., LXVII., LXVIII., LXX, LXXI., LXXIII, LXXIV., LXXVI., LXXVII., LXXIX., LXXXI., LXXXII., LXXXIV., LXXXV., LXXXVI., LXXXIX., XCI., XCIII.. XCIV., XCVI., XCVII., XCVIII., XCIX., C., CI., CII., CIII., CV., CVIII., CX., CXII., CXIV., CXV., CXVI. i CXVIII. (I—XL.) Ciena po 1 for. 50 nvč.
— Matematičko-prirodoslovnoga razreda. Knj. LXI., LXIV, LXVI., LXIX., LXXII., LXXV., LXXVIII, LXXXIII., XCII., XCV, CIV., CVI. CVII., CIX., CXI., CXIII. i CXVII. (XVII.). Ciena CXI. knjizi 2 for. 50 novč., CXVII. (XVII.$_1$) i ostalim 1 for. 50 nč., a CXVII. (XVII.$_2$) kao i svakoj svezci 75 nč.
— Boškovićev. Knjiga LXXXVII., LXXXVIII, XC. Ciena 4 for. 50 novč.

2. **Stari pisci hrvatski** (knj. 1—20):
— Knj. I. Pjesme M. Marulića. U Zagrebu 1869. Ciena 2 fr. a. v.
— „ II. Pjesme Šiška Menčetića Vlahovića i Gjore Držića 1870. Ciena 2 fr.
— „ III. i IV. Pjesme Mavra Vetranića Čavčića. 1871. i 1872. Ciena III. knj. 2 fr., knj. IV. 2 for. 50.
— „ V. Pjesme Nikole Dimitrovića i Nikole Nalješkovića. 1873. Ciena 2 fr.
— „ VI. Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića. 1874. Ciena 2 fr.
— „ VII. Djela Marina Držića. 1875. Ciena 3 for.
— „ VIII. Pjesme Nik. Nalješkovića, A. Čubranovića, M. Pelegrinovića i S. Mišetića Bobaljevića i Jegjupka neznana pjesnika. 1876. Ciena 1 for. 70 nvč.
— „ IX. Djela Ivana Fr. Gundulića. 1877. Ciena 5 for
— „ X. Djela Frana Lukarevića Burine. 1878. Ciena 2 fr. 50 nč.
— „ XI. Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracija Mažibradića i Marina Burešića. 1880. Ciena 1 for. 80 nč.
— „ XII., XIII. i XIV. Djela Gjona Gjora Palmotića. 1882., 1883. i 1884. Ciena knj. XII. 3 for. XIII. 3 for. 50 nvč. XIV. 2 for.
— „ XV. Djela Antuna Gleđevića. 1886. Ciena 2 for.
— „ XVI. Djela Petra Zoranića, Antuna Sasina i Savka Gučetića Bendiševića. 1888. Ciena 2 for. 50 novč.
— „ XVII. Djela Jurja Barakovića. 1889. Ciena 3 for.
— „ XVIII. Pjesni razlike Dinka Rañine. 1891. Ciena 2 for. 50 nč.
— „ XIX. Djela Gjona Gjora Palmotića. 1892. Ciena 50 nvč.
— „ XX. Crkvena prikazańa starohrvatska XVI i XVII vijeka. 1893. Ciena 2 for. 50 novč.

3. **Starine.** Knj. I—XXV 1869—1891. Ciena I. knjizi 1 for. 25 nč. Knj. VII., X., XXI., XXII., XXIII., XXIV., XXV. i XXVI. po 2 for., ostalim po 1 for. 50 nč.

4. **Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** (Knj. 1—26):
— Knj. I—V., IX., XII., XVII., XXI., XXII. 1868. 1870. 1872. 1874. 1875. 1878. 1882. 1886. 1890. 1891. Listine o odnošajih izmedju južnoga Slavenstva i mletačke republike. Ciena I., II., III. i IX. po 3 fr., IV., XXI. i XXII. po 4 fr., V. i XII. po 2 fr. 50 nč., XVII. knj. 2 fr.
— Knj. VI., VIII., XI., 1876., 1877., 1880. Commissiones et relationes venetae. Tom. I. II. III. Ciena VI. i XI. knj. 2 for. VIII. knj. 2 fr. 50 nč.
— Knj. VII. 1877. Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia. Ciena 6 for.

MONUMENTA

HISTORICO-JURIDICA

SLAVORUM MERIDIONALIUM

EDIDIT

ACADEMIA SCIENTIARUM ET ARTIUM SLAVORUM MERIDIONALIUM.

VOLUMEN V.

ZAGRABIAE 1894.

EX OFFICINA SOCIETATIS TYPOGRAPHICAE.

URBARIA
LINGUA CROATICA CONSCRIPTA.

HRVATSKI URBARI.

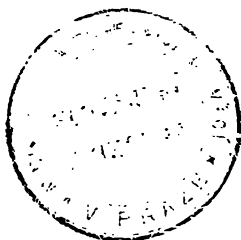
SVEZAK I.

SABRAO I PROTUMAČIO

RADOSLAV LOPAŠIĆ.

U ZAGREBU 1894.

U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARI DIONIČKE TISKARE).

PRISTUP.

Jedno od glavnih vrela za poznavanje narodnoga gospodarstva, za topografiju, statistiku, pravnu i kulturnu poviest u obće, jesu stari urbari, rationariji, registri tlake i daća, inventari, izkazi o cienah i vriednosti novca, zemljišnici i slični spisi o posjedu. Pošto nisu svuda svi urbarski odnošaji uredjeni, mogu takovi spomenici služiti i za praktične svrhe.

Ma da je tako vriednost urbarskih spomenika, koji se tiču velike većine naroda, za povjestnu gradju sveobće pripoznata, nemožemo zadovoljni biti sa rezultatom dosadašnjih publikacija. Uzprkos tomu, da se toli revni i zaslužni austrijski povjestnik Josip Chmel još prije petdeset godina starao za publikaciju urbara, objelodanio i sam u sbornicih bečke akademije nekoliko spisa urbarske naravi, razmjerno je još uviek malo urbara i sličnih spisa u austrijskih pokrajinah na sviet izašlo. U tom pogledu još je uviek najuzornija i mjerodavna knjiga tako sadržajem, kao što i oblikom i po izvrstnoj izradbi „Habsburgisches öster. Urbarbuch“ od dra. Pfeiffera.[1] Pokojni J. Chmel bio je obrekao izdati obširnu razpravu o važnosti urbara za austrijsku poviest[2], ali prije nego li je svoju nakanu mogao izvesti, zatekla ga je smrt.

Magjarski znanstveni zavodi uza sve obilje financijalnih sredstava i množtvo svojih radnika nisu doslije izdali nikakova povećega djela o urbarih i o sličnom predmetu. U Českoj izdao je istom prije nekoliko ljeta profesor dr. Josip Emler deset českih urbara za vrieme od g. 1290 do 1410.[3]

Za južne Slavene nije izašao dosele na svjetlo nijedan urbar u strogom smislu rieči. Znameniti pokrajinski arhiv u Ljubljanskom Rudolfinu hrani više urbara, a medju ostalimi „urbar staroga grada

[1] Izašao je taj urbar u „Bibliothek des liter. Vereins in Stuttgart“, knjiga XIX. 1850.
[2] Archiv f. öster. Geschichte. 5. Heft, 1850, p. 1—18. u članku „Aeltestes Urbarium der Abtei Serbenstätten“.
[3] Deset urbářů českych 2 doby před válkami husitskymi. V Praze 1882.

Mehora (Maicham)", koji i nas tim više zanima, što se tiče zemalja tik današnje medje Hrvatske, a dielom i takovih strana oko Črnomlja i Metlike, koji su još 12. stoljeća k Hrvatskoj pripadali. Ali te urbare valjalo bi istom objelodaniti. Tako čekaju, da se na svjetlo iznese, kataster kneževine Zadarske iz polovice 15. vieka[1], a i drugi slični spisi, što se u zadarskom namjestničkom i u dubrovačkom arhivu nalaze. Srbska se država rano porušila, zato i neima urbara u običnom obliku, ali imade ustanove o feudnom pravu u zakonu Dušanovu i u pojedinih listinah, osobito poveljah za manastire i vlastelu. Medjutim ima liepih i temeljitih studija o agrarnih odnošajih i o kmetstvu u srbskoj naučnoj literaturi.

Za poznavanje feudalnih odnošaja u Hrvatskoj može izvrstno poslužiti statut kaptola zagrebačkog (tako zvani: liber acclavatus) iz XIV. vieka pisan Ivanom arcidjakonom Goričkim, što ga je izdao zaslužni naš povjestnik g. Ivan Tkalčić u drugoj knjizi svojih: „Monumenta ecclesiae Zagrabiensis, Zagrabiae 1874". U prvom dielu toga statuta ima znamenitih podataka o pravih vlastelinstva kaptolskoga i o dužnostih i o službi podanika, ponajviše u okolici Zagreba.

Jugoslavenska akademija, lativ se izdavanja pravnih spomenika, uzela je već prije više godina u kombinaciju takodjer izdavanje urbara i spisa te vrsti. A mi baveći se mnogo puta u praksi kao javni činovnik urbarskimi stvarmi, te u svojoj dokolici proučavajući prošlost urbara i sakupljajući medju ostalimi spomenici naše prošlosti i stare urbare, nastojasmo jur o tom više godina, da takove spomenike iz raznih strana Hrvatske, na koliko su stariji i sadržajem važniji i poučniji, u jedno saberemo i našoj akademiji poslužimo.

Namjeriv se u raznih što javnih, što privatnih arhivih na prilični broj urbara pisanih što hrvatski, ponajviše pako latinski i po nješto talijanski i njemački, držimo, da ćemo najbolje ugoditi, ako ponajprije u ovoj knjizi iznesemo na svjetlo hrvatski pisane naše urbare, koji su nam već zbog jezika miliji, a i dosta su riedki.

Ti urbari obsižu dobu od g. 1436. do g. 1686.

Latinski je pisan jedino urbar Dubovački od god. 1581., koji od hrvatskoga g. 1579. razstaviti nemogosmo, jer ga razjasnjuje i popunjuje. Ostali latinski urbari tiskati će se u drugoj knjizi.

Priobćeni u ovoj knjizi urbari zovu se ili urbari, (zakoni, kladerne) ili pak registri (legistri). Prvi donose obćenite ustanove, jesu stano-

[1] Vidi Bidermann: Zur Ethnographie von Dalmatien Oest. ungar. Revue, J. 1885. Decemb., p. 147.

viti; a drugi opisuju vlastelinstva po mjestih i selih, pa se prema možebiti promienjenim prilikam glede sadržaja mienjaju. Urbari za Vlahe kod Klise od g. 1436. i za Brubno od g. 1453. izdani su kao povelje. Zakoni (kladerne) jesu urbari: Vlaški, Blagajski, donekle Griški, Novljanski i Trsatski; registri pako: urbari Modruški, Dubovački, Rakovački, Bukovački, Bosiljevački (krn) i Ozaljski. Za urbar Dubovački opaža se, da je ad hoc (poradi prodaje) sastavljen, te da sadržaje toliko, koliko je potrebno za poznavanje dobra i njegove vriednosti.

Uz urbare sliedi pod br. X. i inventar grada Dubovca od godine 1697., koji je živa slika i prilika, kako su u ono doba uredjeni bili i veći dvorovi u Hrvatskoj i kako se je na njih gospodarilo.

Priobćujuć kronologijskim redom urbare progovorismo na čelu kod svakoga urbara napose o poviesti i topografiji dotičnoga vlastelinstva. Zatim označismo, kakove je vrsti takov urbar i koj mu je sadržaj. Napokon je opisan rukopis urbara. koj za izdanje služi i navedeni su i drugi rukopisi, ako su poznati. Kod Modruškog urbara naznačen je i pisac tranškripcije latinskimi slovi.

Tekstove priobćismo transkripcijom sada običajnim pravopisom; samo Vlaški zakon od g. 1436., urbar Blagajev od g. 1453. i Dubovački urbar priobćeni su onako, kakovi su u izvornicih, s tom jedino promjenom, da je Blagajski urbar u mjesto glagolice priobćen ćirilicom radi lakšeg čitanja. Naselbene listine u dodatku odtisnute su za šestnaesti viek i glede pravopisa točno po izvornicih, a za sedamnaesti viek sliede u transkripciji.

Tekstovi pojedinih urbara (Novljanski i Trsatski) imaju izpod linije opazaka glede pravilnoga čitanja i razumievanja. Isto tako sliede izpod linije ali većimi slovi, manje ili više stvarnih, topografijskih i povjestnih bilježaka. Posljednje tiču se ponajviše mjesta i osoba, te su ovdje prvi put na vidjelo iznesene. Povjestne opazke jamačno će mnogim izpitateljem naše prošlosti i prijateljem poviesti dobro doći, tim više, što neima u nas književna rada, u kojem bi bile takove stvari zabilježene. Bez tih opazaka sami urbari manje bi koristili povjestnoj znanosti. U tih opazkah dielom se popunjuju mjestimice poveljami i drugim urbari i dobivaju lik, što ga imaju urbari bolje vrsti kod drugih naroda, na pr. Habsburžki urbar, izdan od prof. Pfeiffera, koji obsegom kao što i sadržajem jedva ima premca. Možemo kazati, da smo marljivo gojeći više godina staru topografiju i proučavajuć hrvatske rodove i druge životne prilike hrvatske prošlosti ponajviše uspjeli konštatovati stara mjesta prema današnjim, a gdje

nije glede pojedinih mjesta ništa opaženo, neka čitatelj sudi, da ili nismo znali ili pako glede istovjetnosti osobito kod urbara 17. vieka, da smo držali dotična mjesta poznatimi, o kojih je suvišno što govoriti.

Opazke jezične, molimo, da se prime prijateljski i nesude osobito oštro, pošto nedolaze od stručnjaka. Uvjereni smo ipak, da će se blago staroga hrvatskoga jezika prilično obogatiti riečmi, koje prije toga jedva su čuvene i kojih znamenovanje nije bilo poznato. Držasmo za dužnost rieči manje ili nimalo poznate raztumačiti, koliko smo znali i mogli. Dakako da su medju ostalimi protumačene pojedine rieči mnogim poznate, i koje dolaze u rječnicih Miklošićevom i Daničićevom rječniku srpsk. starina: ali pošto ovi rječnici malo su razšireni i slabo pristupni, a akademički rječnik jezika hrvatskoga ili srbskoga još za mnogo godina neće biti gotov, to će ufano mnogi čitatelj hrvatskih urbara nuždno mu razjašnjenje samo u ovoj knjizi naći.

Držali smo za nuždno, na kraju naše knjige predložiti stvarni, osobni i mjestni registar obzirom tako na sam tekst pojedinih urbara, kao što i naših opazaka.

Mislili smo iz prva priložiti knjigi i kartu, u kojoj da budu vidljiva mjesta, koja se u urbarih spominju, ali pošto su mjesta vlastelinstva prema naravi urbara iztaknuta samo u Modruškom i u Dubovačkom urbaru, pak u mladjih urbarih XVII. vieka, koja su i onako manje više poznata, to odustasmo od prvobitne nakane glede priloženja te karte.

Radoslav Lopašić.

I.

Zakon za hrvatske Vlahe županije Cetinske od g. 1436.

U planinskih i primorskih priedjelih Hrvatske, počev od Gvozda Modruškoga pa do Dubrovnika i Kotora, bilo je već u srednjem vieku pored Hrvata i drugih stanovnika, koje zvahu Vlasi ili Morovlasi (Morlaki). Nijesu to bili doseljenici iz Bosne i srbskih zemalja, gdje je takodjer bilo Vlaha, već domaći žitelji, Latini ili romanizirani Iliri, koji su nakon došastja Hrvata slavizirani. Pohrvaćenje romanskih Vlaha na hrvatskom zemljištu (izuzam nekoje primorske gradove) svršilo se jako rano, te se oni počev od 14. vieka, odkako spomenici o Vlasih u Hrvatskoj govore, neluče etnografski od Hrvata, već jedino poslom i zanimanjem, stanujući ponajviše u gorskih i šumovitih priedjelih i baveći se poglavito pastirstvom. O hrvatskih Vlasih, što se spominju u domaćih listinah i savremenih spisih, progovorio je na kratko, ali jezgrovito prof. Vjekoslav Klaić u razpravi „Vlasi u Hrvatskoj tečajem 14. i 15. vieka (Preštampano napose iz Obzora)“, a zanimljiv i poučan je spis glede dalmatinskih Vlaha poznatoga u nas, nu žalibože nedavno preminuloga profesora dra. Bidermanna: „Zur Ethnographie von Dalmatien (Oester. ung. Revue, J. 1888, Decemb. 6 Band, 3. Heft)“. Na ove spise upozorujemo ovom prigodom čitatelja, dopunjujući jih sa nekoliko podataka o hrvatskih Vlasih, a naročito o Vlasih knezova Nelepića, kojih se tiče zakon, što ga ovdje priobćujemo.

Pusto je i neosnovano nagadjanje, da su stari Hrvati bili poglavito plemići i ratnici, a da su kmetovi i u obće seoski žitelji (ratari i stočari) u hrvatskoj državi bili ponajviše samo Vlasi. Sačuvani su popisi crkvene desetine Zagrebačke biskupije, počev od petnajstoga vieka, za arcidjakonate Gorski, Gorički i Dubički, koji se posljednji sterao sve do Vrbasa i preko njega; ali se u tih popisih, kao što ni u Modruškom urbaru od g. 1486., gdje su popisani svi žitelji županije Modruške na obje strane Gvozda (današnje Velike i Male Kapele), nespominju nikakovi Vlasi. Isto tako neima traga Vlahom u mnogobrojnih listinah, tičućih se priedjela današnje bosanske krajine oko Priedora, Kamengrada, Ključa i Bišća, već se tu svuda spominju i u gradovih i na selih zgoljni Hrvati, bili oni plemići, bili kmetovi.

Vlasi su pored Hrvata stanovali ponajviše u planinskih priedjelih na obje strane Velebita, na Dinari, pak uz rieke Krku i Cetinu u

današnjoj Dalmaciji. Najviše bili su Vlasi na okupu na medjah Bosne i stare županije Krbavske, odkuda su se širili prama zapadu u Primorje Na ove Vlahe kao šizmatike bio je jur g. 1373. upozorio bosanske Franjevce papa Grigorije, pripomenuv o njima, da stanuju u pašnjacih i u brdih. (Vlachi schismatici, quorum nonnulli habitant in pascuis et in montibus)[1]. Uz Hrvate bilo je seljana Vlaških osobito u županijah Ličkoj, Odorskoj (uza Zrmanju kod Zvonigrada), Lučkoj (današnjoj Bukovici), Kninskoj, Skradinskoj i Cetinskoj. Vlasi u Hrvatskoj nijesu bili nipošto slobodni ljudi, već su stajali prama raznoj vlasteli u podaničkom odnošaju. Spominju se Vlasi kralja Ljudevita i žene mu Jelisave, kraljeva Sigismunda i Matije Korvina. A i knezovi Nelipići, Šubići, Gusići Krbavski i Frankopani imali su svoje posebne Vlahe. Svi ti Vlasi možebiti za razliku od obližnjih bosanskih i srbskih Vlaha zvali su se sami u listinah „hrvatski Vlasi i Vlasi kraljevine Hrvatske (dobri Vlasi svete krune kralevstva Ugrskoga u Hrvatih, Valachi regni Croatiae). Ovi Vlasi hrvatski nijesu se razlikovali niti vjerom od ostalih Hrvata, izuzam nekoliko njih na medji bosanskoj, za koje se spominje, da su bili šizmatici.

Kralj Sigismund, odstupajuć g 1431. i 1434. knezovima Nikoli i Stjepanu Frankopanu za njihove tražbine razne gradove i županije Ličku i Poljičku u Hrvatskoj, predao im je zajedno i sve tamošnje podanike, bili Hrvati ili Vlasi[2]. Ličke Vlahe spominju kraljevi Ladislav g. 1453. i Matija g. 1465. u poveljah, kojim Dujmu Frankopanu potvrdjuju gradove Slunj, Ostrovicu i Novigrad u Lici, te Ledenice u Vinodolu[3]. Lički Vlasi bili su dobri katolici, koje su papa Rimski i kralj Matija bez sumnje obzirom na to, što su se malo poljodjelstvom bavili te bili siromašniji od ostaloga žiteljstva, oslobodili od podavanja crkvene desetine. Franjevačkoj crkvi sv. Ivana pod Velebitom blizu Medka, koja još i danas stoji, bili su Vlasi jako odani. Njihovi glavari učiniše g. 1433. „slobodšćinu vsemu imanju svetoga Ivana i da nijedan Vlah i naš brat hrvackih Vlahov ne imi rečenomu imanju nijednoga zla učiniti“[4].

Podgorje, koje od Like Velebit dieli, sa ogranci Velebita prema Obrovcu, Novigradu i Kninu bilo je četrnaestoga vieka puno Vlaha, a latinski i talijanski spomenici zovu stanovnike izmedju Senja i Zadra ponajviše Morlaci. Odtuda i naziv tamošnjeg mora Morlački kanal. Knezovi Krbavski, podielivši g. 1387. povlasti gradu Karlobažkom (Skrisi), ustanoviše ujedno, da obližnji Vlasi nesmiju u kotaru Karlobažkom niti stanovati, niti blago pasti[5]. G. 1395. živilo je u okolici Nina i Obrovca puno Vlaha. Danilo, sin Vlaha Ninoje Piavića, darova rečene godine u kaptolu Ninskom 30 go-

---

[1] Farlati: Illyr. sacr., Tom. IV, p. 63.
[2] Neo-reg. acta f. 483, br. 25, prije u hrv. zem. arhivu, sada u Budimpešti.
[3] Neo-reg. acta, f. 1646, br. 8.
[4] Listina u manastiru Trsatskom. Vidi našu knjigu: Bihać i Bihaćka krajina, str. 295.
[5] Kukuljević I. Jura r. Croatiae. Knj. I., str. 157.

njaja zemlje mjere hrvatske (ad mensuram Croaticam) u Prašćevici braći Dragutinu, Dimitru, Pribislavu, Bogdanu, Tomši, Stojislavu, Dražnuli i Marku od Obrovca[1]. Vlasi grada Obrovačkoga spominju se takodjer g. 1392., a polovicom petnaestoga vieka Vlasi oko Nina u katastru knežije Ninske[2]. U Podgorju uzdržali su se Vlasi sve do provale turske, a neima sumnje, da su tako zvani katolički Vlasi u Lici izravni potomci starih podgorskih Vlaha. Kod Starigrada u Podgorju na imanju Frankopanskom imali su Vlasi sudca i uredjenu obćinu (uniuersitas Valachorum), a ovim Vlahom naloži g. 1521. kralj Vladislav, da imaju slušati Senjske kapetane Jerolima Petelinića i Grgura Orlovčića[3]. Iz Like i Podgorja širili su se Vlasi u Vinodol i na otoke na imanja Frankopana, koji imahu takodjer svojih Vlaha. Odnosne naselbine Vlaha naveo je iz Kukuljevićevih hrvatskih listina (Acta croatica) prof. Klaić u svojoj jur pomenutoj razpravi, a mi ovdje dodajemo, da je knez Martin Frankopan, utemeljujuć manastir Franjevački na Trsatu g. 1468., darovao takodjer rečenomu manastiru četiri Vlaha u području grada Bakra i dva Vlaha u području grada Novoga u Vinodolu pod uvjetom, da služe Trsatskomu manastiru onako, kako su prije rečenim gradovom služili[4].

Premda su ugarsko-hrvatski kraljevi svoje Vlahe tiekom vremena ponajviše darovali pojedinim svojim miljenikom: to se spominju još pod kraj petnaestoga vieka u raznih priedjelih Hrvatske kraljevski Vlasi. Vojujući kralj Matija u Bosni, podieli listinom izdanom g. 1463. u Jajcu Ivanu sinu Pavla Čubretića od Vrbrike svekolike Vlahe od plemena Tulića u kotaru Vrhričkom[5]. G. 1471. darova rečeni kralj svojemu Vlahu (Walacho nostro) Martinu Dehonijeviću od Koprivna i njegovu rodu pustoselinu, Lovazići zvanu, u Cetinskoj županiji[6]. Uz rieku Zrmanju oko Kegalgrada, gdje je imala prastara hrvatska obitelj Keglevići svoj zavičajni grad, te mnogo zemalja i kmetova, bilo je nekoliko plemena kraljevskih Vlaha. Ti Vlasi, imenom Radić Guljević, Radmil Babić, Mozgota Guljević, Radovan Skalić, Matija Terehimčić, Tome Kalčić bili su si prisvojili zemlje Keglevićeve u Brdarih, Balitićih i u Konšćici, a te zemlje dosudiše po kralju Matiji u Hrvatsku odaslani sudci Gašpar Bodo i Ivan Korotna g. 1486. na sudu u Senju vlasteli Ivanu i Petru Keglevićem. Nečekajuć da sud ovrši izrečenu odsudu, ustupili su Vlasi Bartol Trhunac, Toma Garčić, Milovan Pilipović, Jakov Radković i Ivan Pavlović selo (villu) Konšćicu g. 1487. Šimunu Kegleviću, priznavši i sami pred kaptolom Kninskim, da su to selo nepravedno držali[7].

---

1 Listina u našoj zbirci.
2 Bidermann: Oest. ung. Revue. 1888. Dezember — Heft, str. 147.
3 Listina u zbirci jugosl. akademije.
4 Izvješće kr. vel. gimnazije na Rieci, 1885—6.
5 Izvornik listine u našoj zbirci.
6 Listina u Trsatskom manastiru.
7 Izprave u zbirci jugosl. akademije medju spisi grofova Keglevića.

Najviše je pako bilo Vlaha na prostranih imanjih glasovitih knezova Nelipića. Kako povelja kralja Sigismunda od g. 1412. i listina kaptola Kninskoga od g. 1434. svjedoče, bila su dobra knezova Nelepića: Sinj i Travnik na Cetini, Knin, Čačvina, Omiš, Visuć, Kamičac, Ključ u Petrovom polju i Zvonigrad u Odorji pored hrvatskih podanika napučena takodjer Vlasi (Morevlahi et Catunarij)[1]. Ove su Vlahe držali knezovi Nelipići ujedno sa prostranimi imanji sve do g. 1435., kad no izumreše posljednjim Ivanišem Ivanovićem[2]. Nelipićevi Vlasi spominju se najviše u savremenih mletačkih spisih, jer su dolazili i kao pastiri i ratari u doticaj sa gradskimi stanovnici u dalmatinskom primorju, dosadjujući im često kao razuzdana gorska čeljad.

Posljednji knez Cetinski i Kliški Ivaniša Ivanović Nelipić nije imao sa svojom ženom Jelisavom mužkoga odvjetka, već jedino dvie kćeri Katicu i Margaretu. Videći dospjetak svoje kuće nastojao je knez Ivaniša sačuvati porodična ogromna imanja svojim potomkom i po tankoj krvi. U tu svrhu sklopi prijateljski i rodbinski savez sa najmoćnijim tadanjim hrvatskim velmožom, knezom Nikolom Frankopanom. Savez taj osobito se izrazuje ugovori i pogodbami, što su sklopljene medju oba pomenuta kneza. Ligom sklopljenom u gradu Cetini ugovoriše Ivaniša Nelipić i Nikola Frankopan, da će jedan drugoga podpomagati i braniti, podupirući ujedno i kralja Sigismunda[3]. Na 1. januara 1411. sastaše se knezovi u gradu Brinju, da još bolje učvrste prijateljstvo i rodbinstvo. Tu je ugovorena ženitba medju najstarijim sinom Nikole Frankopana Hanžom i prvorodjenom kćeri kneza Nelipića Katicom. Ako bi Katica postala baštinicom dobara Nelipićevih, odlučeno bude, da ima izplatiti mladjoj sestri Margareti 10.000 dukata za miraz[4]. Sam kralj Sigismund, koji je proti svojim suparnikom mnogo trebao pomoći hrvatskih velmoža Frankopana i Nelipića, dozvolio je g. 1412. posebnom poveljom Ivaniši Nelipiću, da može svoju kćer dotovati sa obiteljskimi imanji, koja su u povelji potanko navedena[5]. Čini se, da knez Ivaniša Nelipić nije pravo vjerovao riečim i obećanjem prevrtljiva kralja Sigismunda, koji je prema časovitoj nuždi puno puta svoju rieč pogazio, pa zato je nastojao knez Ivaniša, da i drugačije osjegura svoja porodična imanja kćeri Katarini i njenom odvjetku. G. 1424. ustupi knez Ivaniša pred kaptolom u Kninu posebnom izpravom jedan dio svojih gradova rečenoj svojoj kćeri za 15.000 for., što ih bijaše od nje pozajmio, upotrebiv novac za ratni trošak, braneći se od Turaka i Mlečana[6].

---

[1] Transsumpta u zem. hrv. arhivu, tom. I.

[2] Jelena Nelipićka, mati Konstantina od Nečvena, koja je držala g. 1423. imanje Bušević na Uni, bila je svakako od roda Cetinskih knezova; možebiti sestra Ivaniše Ivanovića Nelipića. (Vidi: Bihać i Bihaćka krajina, kod članka: Buševići.)

[3] Neo registrata acta, f. 1645, br. 5.

[4] Regesta Frankopanskoga arhiva u Porpettu kod Vidma (Udine). — Vidi naše »Spomenike Tržačkih Frankopana« u Starinah, knj. XXV.

[5] Transsumpta u zem. arh. u Zagrebu, tom. I.

[6] Reg. Frankopanskoga arhiva u Porpettu.

Prije svoje smrti dodje g. 1434. knez Ivaniša još jednom pred Kninski kaptol i tu izdade izpravu, kojom založi sva svoja imanja sa svimi Vlasi kćeri Katarini, ženi kneza Hanža Frankopana, za 50.000 dukata zlatnih, za koje kaže, da ih je od kćeri i zeta primio. Na temelju ove izprave uveo je tadanji hrvatski banovac Domša Vladihović Katicu Frankopanku kao vlastnicu u sva otčeva dobra[1]. Neima sumnje, da je knez Ivaniša mislio na obranu obiteljskih imanja za svoje potomke po tankoj krvi i prigodom, kad je g. 1430. sklapao ugovor sa knezovi Krbavskimi i drugimi hrvatskimi velmožami radi obrane kraljevine[2].

Posljednji Cetinski knez Ivaniša Nelipić nespominje se poslije mjeseca junija 1334., te je sva prilika, da se je on još tiekom pomenute godine s ovim svietom razstavio. Nasliedio ga je u banstvu Hrvatske i Dalmacije i u upravi imanja zet mu Hanž Frankopan. Ovaj je pako imao uzprkos kraljevskoj rieči i svečanim ugovorom sto muka, da se u vlasti Nelipićevih imanja održi. U posljednje doba svoga života stekao je nestašni kralj Sigismund novih miljenika u Dubrovčana Lukarevića, koji se po imanju Topolovici u hrvatskoj Podravini izmedju Grdjevca i Virovitice prozvaše Talovci. Matko Talovac posta banom Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, a njegov brat Petar namoli u kralja ostavinu Nelipićevu. Kralj Sigismund zaboravi brzo zasluge Frankopana i Nelepića u ratu i u novčanih nevoljah, osobito odkako je u Ferrari 7. aprila g. 1433. Dalmaciju mletačkoj republici prodao, pa nakrene svoju kraljevsku milost Dubrovačkim štićenikom, tim više, što oni kralja takodjer u novčanih neprilikah pomogoše i za turskoga rata život mu spasiše. Ali Frankopan nije si dao tako lako pravedno stečenu baštinu oteti, pa je tako nastala borba izmedju njega i četa kraljevih i banovih pod zapoviedi braće Talovaca. Znajući Frankopan, kako su vrstni ratnici Vlasi, koji su već g. 1322. bana Mladena Šubića u vojnah pomagali, a g. 1412. oteli bili za kralja Sigismunda od Mlečana znameniti grad Ostrovicu više Skradina: htio je Vlahom ugoditi i svojemu ih rodu bolje privezati, potvrdivši na 18. marta 1436. stare vlaške zakone, koje ovdje priobćujemo. Vlahe je nova potvrda zakona ne samo obradovala, već i obodrila, da po običaju udaraju na obližnje mletačko područje u Primorju, na što ban Matko Talovac iz Bišća pod 2. julijem 1436. obznani hrvatskim Vlahom, da je sa republikom mletačkom mir sklopljen, pa da je zabranjeno prodirati na mletačko zemljište[3]. Neimamo potanjih viesti o borbi, koja je u to doba nastala izmedju Talovaca i Frankopana, i svršila smrću potonjega, ali se spominje, da je borba osobito kod grada Sinja u Hrvatskoj bila žestoka i da su braća Talovci Matko i Petar u njoj izgubili mnoge svoje odlične vojvode i službenike[4]. Još na 31. oktobra 1436. bieše knez Hanž

[1] Transsumpta u hrv. zem. arh. tom. I.
[2] Regesta Frankopanskoga arhiva u Porpettu.
[3] Ljubić S., Monum. Slav. merid. IX, p. 89.
[4] Listina vojvode Alberta od g. 1438. u zbirci jugosl. akademije.

darovao svojim pristalicam, knezima Vignu, Grguru i Mikloušu Dubravčiću „za prave i verne službe, kojom nam služiše i nam ugodiše“ zemlje na Cetini pod Sinjem[1], a već 31. januara 1437. svjedoči ban Matko Talovac u Petrovu polju niže Knina gospoji Katarini, udovi Hanža Frankopana, da mu je predala u ime svoje i sina svoga Jurja gradove i zemlje, što ih je bio pokojni njezin muž, buduć kraljev rebel i odmetnik, nepovlastno prisvojio; morala se dakle odlučna borba dogoditi pod konac g. 1436. mjeseca novembra ili decembra, a tada je i zaglavio Hanž Frankopan. Kod uzimanja i predaje gradova išao je banu Talovcu kao posrednik sa kneginjom Katarinom jako na ruku Šibenčanin Nikola, sin Gašparov, otac Jurja Mikuličića, miljenika kralja Matije, koji je bio zadobio Bužim i druga imanja u Pounju te se bio jako obogatio. Nikoli bješe ban Matko za učinjene usluge tom prigodom darovao imanje Meju i u Lučkoj županiji, koju je prije toga držao Šibenčanin Gregorije Draganić, pristalica mletački[2]. Odslije u napried uživao je Nelipićevu baštinu mirno Petar Talovac, i on bude na mjesto Hanža Frankopana postavljen takodjer banom hrvatskim i dalmatinskim. Talovci stekoše radi okupacije hrvatskih gradova veliku hvalu kralja Sigismunda, a pošto ovaj malo zatim (9. decembra 1437.) u Znojmu preminu, nadari u mjesto kraljevo vojvoda Albert austrijski g. 1438. braću Talovce za stečene zasluge gradom Gjurgjevcem u hrvatskoj Podravini i gradovi Srebrnikom i Barkazadom u Usori[3]. Potomci pako Hanža Frankopana moraše se zadovoljiti sa imanji, što ih baštiniše od bana Nikole Frankopana. Udovica Katarina sa mladjahnim sinom Jurjem stanovaše u prvo doba nakon obiteljske katastrofe u gradu Rmanji na gornjoj Uni, po kojem se pisaše kneginjom Rmanjskom. Kod diobe Frankopanskih imanja g. 1449. zapao je Jurja grad Cetin kod Slunja, a po tom Cetinju prozvaše se njegovi potomci Cetinski. Ali se knezovom Cetinskim prije, nego li minu sto godina, zatre koljeno; sin Jurjev Ivan pogibe u groznoj bitci Udbinskoj g. 1493., a drugi sin Grgur umre kao arci-biskup Kaločki g. 1522. Unuci Jurjevi ostaviše nesretnu domovinu hrvatsku. Ivan, poslije kao fratar Franjevac prozvan Franje, postade takodjer arcibiskupom Kaločkim († 1542.), a sestra mu Katica uda se za Magjara Gabriela Perena i darova magjarskomu narodu najstariji magjarski prievod poslanica sv. Pavla apoštola, štampan g. 1533. u Krakovu. Imanja Cetinska držala je još neko doba Slunjska grana Frankopana, ali na skoro navališe na nje Turci, koji sve utamaniše.

Zakon Cetinskoga kneza Ivaniša Ivanovića za Vlahe od g. 1436. vrlo je zanimljiv spis za poznavanje života i družtvenoga položaja

[1] Listina hrvatska ćirilicom pisana u manastiru Franjevačkom na Trsatu.
[2] Listina u zbirci jugosl. akademije. — Vidi knjigu »Bihać i Bihaćka krajina« kod članka: »grad Bužim«.
[3] Listina u zbirci jugosl. akademije.

hrvatskih Vlaha. Zakon Vlaški bio je jur prije toga puno godina u kreposti. Sam Frankopan kaže, da su potvrdjeni po njem zakoni Vlahom bili navadni i da su valjali za njih bivšega gospodina bana Ivaniša Ivanovića i za njegova otca kneza Ivana, dakle da potiču još iz druge polovice četrnaestoga vieka. I priobćeni zakon potvrdjuje, da su Vlasi prije svega bili pastiri (stočari) i ratnici, ali u njemu ima takovih detalja o pravih i dužnostih Vlaha, koje nismo doslije toli potanko poznavali. Vlaški zakon nije toliko urbar, koji uredjuje odnošaj Vlaha prama vlasteli Nelipićem, koliko ujedno i statut, u kojem su pobilježena osobna prava Vlaha, neke zakonske ustanove i postupak kod suda.

Cetinski Vlasi bili su bez dvojbe mnogo samostalniji i slobodniji, nego li ostali hrvatski i srbski Vlasi. Lički Vlasi imahu g. 1433. „kneze i vladike“ rodjene Hrvate Antuna Tunkovića i Ivana Herendića, ali Cetinski Vlasi bijahu sasvim odlučeni i zaštićeni od hrvatske gospode. Birali su si sami izmedju sebe kneza, vojvode za vojsku i sudce. Po Vlaškom zakonu bilo je dopušteno Hrvatu da može držat samo jednoga Vlaha za svoga bravara (čobana). Da su se prava Vlaha glede izbora kneza poštivala i poslije četrdeset godina, dokazuje listina kneza Cetinskoga i Kliškoga Lacka s Talovca od 25. decembra 1476., koju pod II. takodjer u cielosti priobćujemo.

Služba vojnička uredjena je bila od prilike onako, kako u kasnije doba radi turske nevolje kod vlastele u Hrvatskoj. Stari Vlasi bili su neka vrst kasnijih slobodnjaka.

Vlasi Cetinski nisu davali tlake i u obće radnje u naravi, već razmjerno malenu daću u novcu te kao čast ovcu ili sir. Trgovine i travnine (travarine) u zimišćih (mjesta, gdje su u zimi stoku pasli) niesu Vlasi plaćali.

Pojedine ustanove zakona dokazuju, da su Cetinski Vlasi ipak bili podčinjeni ljudi i da nisu uživali sva prava slobodnih državljana. Vjeresija njihova bila je omedjašena, a nije bila častna za njih ustanova, da Vlah nemože biti „ni svidok, ni porotnik ni nitkor od njih da ni časnik“.

Zakon spominje i Srblje, ali jih luči od Hrvata i Vlaha. I osobno pravo Srbalja, koji su bili bez sumnje strani ljudi, valjda trgovci, zakonom je bilo stegnuto.

Ne samo po sadržaju, već i po ćirilskom pismu i po starom hrvatskom jeziku zakon za Cetinske Vlahe dragocjen je spomenik hrvatske davnine. Hrvati su vazda i u staroj kolievci u današnjoj Dalmaciji (takodjer na otocih), i u Pounju oko Bišća, dapače i u Banovini oko Hrastovice i Petrinje upotrebljavali uz glagolsko pismo i ćirilicu te ju zvali hrvatskim pismom; ali listine izdane hrvatskim jezikom po banovih hrvatskih, kao što je Kliška od g. 1436., posve su riedki spomenici. Jezik zakona pokazuje i po obliku i po samih riečih neku starinu i osebitost, pa je današnjem naraštaju pomanje razumljiv.

Vlaški zakon od g. 1436. i listina u dodatku od g. 1476. sačuvane su u izvornicih u manastiru Franjevačkom na Trsatu. Po svoj prilici da su je Cetinski Vlasi povjerili bili na pohranu manastiru sv. Marije pod Sinjem na Cetini, pa kad je turska nevolja nadošla, kod fratara ostavili. Iz rečenoga manastira ima više latinskih i hrvatskih listina i danas na Trsatu. Povelje pisane su na pergamenih dosta čitljivo i samo mjestimice, gdje su pojedina pismena izglodana, nije tekst pravo razumljiv. Interpunkcije neima nikakove, a niti velikih pismena, već su sva pismena jednaka. To otešćava čitanje, pa premda je ovaj naš modernom ćirilicom izvedeni odtisak učinjen, koliko se može, vjerno na temelju dvaju priepisa, našega i g. profesora Iv. Strohala, nemožemo jamčiti, da je pružen skroz autentičan tekst. Pokušano je samo poredanje stavaka i pometane su interpunkcije. Bio je na Trsatu jedan priepis ovoga zakona latinskimi pismeni učinjen sedamnaestoga vieka, negdje u Dalmaciji ili u Senju pravopisom u tih krajevih tada običajnim. Taj priepis pozajmljen je magjarskomu učenjaku, g. Ludoviku Thallocyu, koji ga je predao g. prof. Vatroslavu Jagiću, a ovaj ga je odtisnuo u svojem „Archivu für slav. Philologie“ XIV. knj. I. svezak, str. 156. Makar da je taj priepis pisan nesgrapnim i hrdjavim pravopisom, to može ipak gdje što poslužiti za razumievanje, pa zato i mi pojedine rieči i izreke, koje nisu u ćirilskom tekstu posve razumljive, navedosmo u opazkah latinskom transkripcijom po tom priepisu.

Konačno opažamo, da je zakon Vlaški u latinskoj transkripciji priobćen u dodatku naše knjige „Bihać i Bihaćka krajina“, str. 296—298, gdje su pojedine ustanove onako razdieljene, kako ih mi razumievasmo.

* * *

I.

Ва име оца и сина и светога д8ха амень. Ми кнезь Ханжь Франкапань, Крчьки и Модр8шьки, Цетиньски и Клишьки кнезь и веће, бань Далмацие и Хрвать, дамо видити всакомоу чл(овик)к8, ком8 се достои, по семь нашемь отворен8 лист8, да придоше прид нась почтени и добри м8жи, бивше вирне и праве сл8ге бана Иваниша Ивановића, вси добри Власи: Вигань Д8бравчићь, Ниное Санковићь, Томашь Роцевићь, Матиашь В8кчићь, Милићь Остоићь, Драгићь Проданићь, Блажь Кочићь, Хрела Голешевићь, В8кать Воиновићь, Иванишь Гробачићь, Б8дань Гр8бшићь, Билосавь Дражевићь, Еловаць Драживоевићь, Радивои Витковићь, Б8лать К8стражићь, Ивань Познановићь и ини вси добри Власи, питаюће и ищ8ће от нась добрихь и почтенихь законовь своихь навадних, ки имь с8 били за них бив-

шега г(осподи)на бана Иваниша Ивановића и за негова оца, кнеза Ивана. И ми смисливше се и видивше право и подобно искание и питание них прияємо више речене добре мвже, бивше вирне слвге бана Иваниша, себи за слвге и своми останкв, и вчинисмо имь и дасмо и потврдисмо почтене и добре и праве них навадне законе, ки имь св били наиправии и наиболи за них бившега г(осподи)на бана Иваниша и за негова оца кнеза Ивана, и кими св закони нимь слвжили они и них старии; а во и св они добри закони: Наипри да ни надь ними кнеза посионога[1]. С нами се зговарае[2], кнезь, ки би имь мрзакь да га св волни проминити. Ки Влахь има село, да слвжи с внчомь[3], а ки нима села, таи на кони шћитомь и с мачемь, али стрилами и с мачемь. Ки не иде на воискв, а запови му се, шесть либарь[4] плаћа; от тогаи гре воиводи Влашкомв десето. Да имь се не взме кон воинички в подсадв[5] ни за ниеднв кривинв; а да не воюю от Стипана дне до Мартина; а када гредв на воискв, два дила воиниковь да гре, а трети дио да е напрала[6] брашномь и кобилами. И да ни над ними ниедань Хрватинь[7] воивода, нерь едань изьмев них да е воивода над ними, ки нимь заповида, с нашимь се кнеземь договарае[8]. И да имь е питание[9] подав Синемь[10], а на них питание да не сида ни едань Хрватинь, нерь них кнезь и свци них. И да има них кнезь(и) свци двакрать в годишћв по Власихь поити, по всихь едино више реченихь. И да ни мев ними оплиника[11] затискомь[12], нерь што би кога права правда допитала. И от всакога освда[13] да имь се третина остала, а свцемь десето гре от освдовь, а от нашега дохотка кнезв десето ли от освдов. И тко

[1] Posioni — violentus. (Daničić: rječnik iz književnih starina srpskih.)
[2] Zgovarati se, colloqui, consulere. (Daničić: rječnik.)
[3] Uncia, neki danak.
[4] Libra, mjera i idealna novčana jedinica od 20 soldina. Po libri računalo se u hrvatskom Primorju još prošloga vieka.
[5] Podsada, to isto što postava (depositum).
[6] Napravljati vojnike znači obskrbiti vojnike.
[7] Hrvatin, to što Hrvat.
[8] Dogovarati ono što zgovarati, kako smo pod 2. kazali.
[9] Pitanje, questio, actio; ovdje znači sud.
[10] Pod Sinjem, glavnim gradom stare hrvatske županije Cetinske.
[11] Pod riječu oplinik valja razumjeti pljenenika, ovršenika.
[12] Zatisak biti će pritisak, sila. Oplinik zatiskom — pljenjenik pod silu.
[13] Osud znači globu, mulcta, condemnatio.

би осѕда допал, да мѕ се ѕзме овца за либрѕ, а крава за шест либарь. И да мѕ се има рокь ѕчинити до двадесеть данъ, а ако е дотле не искѕпи, да е згибло. Да има дати всаки стань о Юрьевои овна али овцѕ, а овна приходника[1], терь сирь, а тко е толи ѕбогь, терь сира нима, а онь врвчѕ[2], терь подимни дѕкать[3], по них законѕ седамдесет и четири боланче[4], тко има клѕсе и тридесет бравь, а тко е ѕ божиħи[5] и два дѕкать али имри[6], и есени о Мартинnои да имаю давати по всомь законѕ от всакога клѕсета динар[7], дале катѕнари[8] и дворниковь. А ѕ Четини[9] да не даю нигдир трговине[10]. И да ни от них обишеника ни за еднѕ кривинѕ. И да више речени мѕжи, вси добри катѕнари, от своихь лѕди поль доходакь себи да усталаю[11] дѕкатовь, каконо имь е било за них бившега г(осподи)на бана Иваниша. И да не море отдати[12] Влах на Влаха сто либар, ки самь нима сто либарь. И да не море отдати наимникь[13] ни ловась[14] на господара, и

---

[1] Ovan prihodnik, ovis adveniens, to što janje.

[2] U priepisu 17. vieka latinicom dolazi „vruçu", ali je to očevidno pogrješno pisano umjesto vrnču, vrnez, Veronežki sitni novac, vernensis, monetae species, moneta Veronae. (Du Cange: Gloss. med. et inf. latinitatis.)

[3] Podimni dukat, to jest dukat od dima, dimnica, koja se je i u posavskoj Hrvatskoj pobirala.

[4] Bolanča, vrst novca stanovite težine, lat. bolantia, balanceta. (Vidi akad. rječnik kod te rieči i Du Cange: Gloss.)

[5] U priepisu latinicom: „a tko je u Boyichi i dva dukat".

[6] ιμπρικιον, imbrih, neka vrst novca, a rieč je arapska.

[7] Dinar, denarius, sitni novac.

[8] Katunar znači predstojnik sela (čobanskoga).

[9] U Četini — Cetini, župi uz rieku Cetinu u današnjoj Dalmaciji.

[10] Trgovina, daća, što se plaćala za ovlaštenje trgovanja, a često se spominje u hrvatskih listinah. Tergovina, tributi seu exactionis species. (Du Cange: Gloss.) — Knez Nikola Frankopan „esu dotali crikvu ste. Marie v Crikvenici trgovinu od Esenova tr do Črnina od toga, ča se ondi krca na morju. (Kukuljević I.: Acta croatica, str. 55.) — Knez Bartol Frankopan, poklanjajuć g. 1448. Senjskomu kapitulu selo Županhlm, dopušća, da su „tolikoi i trgovine slobodni". (Act. croat., str. 71.)

[11] Ustalaju, ustavljaju, pridrže.

[12] Otdati — reddere, alienare. (Daničić: rječnik.)

[13] Najamnik, plaćenik, mercenarius.

[14] Lovas znači ovdje sluga. Rieč uzdržala se je kod Magjara te znači konjušnik, agazo. (Vidi Belostenčev rječnik: „Gazophylacium" kod rieči lovas).

Срблинь да не море отдати на Влаха, ни Влахь на Срблина[1]. И да ни меѹ ними кѹ. а став.. овић[2] ни свидокь ни поротникь, ни нитькор от них да ни часникь; ни да е вирован мимо четири боланче. И да не даю травнине[3] на планини, ни ѹ зимишћих, ни инди, гди нисѹ давали за бана Иваниша, када с е наконь себе оставиль. И да не држе Хрвати Влахов мимо еднога бравара[4]. Дале кнезь Влашки и вси више писани добри мѹжи, вси катѹнари, намь приаше и завезаше се виромь и дѹшомь своомь, да хоте нам вирно и нашемѹ останкѹ, а ми се ним обитовасмо и на тои приасмо нашомь ричю господцком, да е хоћемо ѹ всих них више писаних законих тврдити и ѹдржати викѹ вичним законом, не и них останакь, докле нам право и вирно слѹже. И на то имь дасмо таи наш отворен листь, ере вси ови више писани добри мѹжи катѹнари своомь браћомь и своими катѹнами и своими опћинами обитоваше се и приаше и обезаше вирами и дѹшами своими, да нась и наш останакь они и них останакь хоте вирно и право слѹжити своими главами и своимь благомь и свом своом моћю и неоставити нась и нашь останакь противь всакомѹ чловикѹ. Писань на Клиси[5], мисеца марча осми на десте дань ва литихь роиства Исѹкрстова ч.ѹ.л. шесто лито. И на все овои више речено приасмо им тврдо, дале што би и них зговором и ш них добромь воломь било.

II.

Ми Лацко с Таловца[6], кнезь Цстински и Клишки и веће, дамо видити всим и всакомѹ, комѹ се достои, по овомь нашемь отворенѹ листѹ, да видивши ми праве и верне слѹжбе Миклоуша Дехоевића и неговихь првихь слѹжбе, ке сѹ слѹжбе нашои кѹћи

[1] Kao što ovdje, razlikuju se Vlasi od Srbalja i Hrvata u mnogih osobito srbskih spomenicih.

[2] Nečitljivo u ćirilskom izvorniku, a nerazumljivo i po priepisu 17. vieka. koji glasi: „i da meu nimi ku.... Stav...ovich“.

[3] Travnina to što travarina, daća za pašu i sieno, a ta se daća spominje često i u kasnijih urbarih.

[4] Bravara — čobanina za brave (ovce).

[5] Klis ili Klisa, tvrdja nedaleko Spljeta više Solina na strmoj litici, spominje se jur u rimsko doba i za vrieme hrvatskih kraljeva, koji su kadšto u njem stanovali. Glasovit je Klis po obrani junačkih Petra Kružića i Ivana Albertia, od kojih prvi tu pogibe god. 1537., a drugi g. 1596.

[6] Lacko s Talovca, sin Franka bana, a sinovac Matka Talovca.

сл8жили, да м8 8чинисмо т8и милость, да га учинисмо кнеза Влашкога стране Влашке по закон8 Влашкомь; онако, како га с8 Власи обрали, онако га ми потврдююемо и потврдисмо га за негова живота, да га хоћемо за негова живота 8 том8 8држати и на мане не прити. И на то м8 дасмо ричь и вир8 наш8 гось-поцк8, и да нигдар ни едном8 лашц8 на нега не ћемо custovati, што би се прид нимь 8з очи не рекло и што би се с правдомь не нашло, и да га хоћемо к негов8 напритк8 помагати, и да га примамо и прињсмо за нашега правога и верннога сл8г8, онь нам право и верно сл8жећи по закон8 Влашкомь. И на то дасмо та наш листь отворень под вис8ћ8 печат и запечатисмо нашега оца, г(осподи)на бана Франка, и нашимь великимь печатомь. Писань на Чачвини[1], мисеца первара на петь дань на лит роиства крстова .ч.8.н.и шесто тек8ћи.

---

[1] Čačvina, podor staroga grada nedaleko od rieke Cetine, južno od Sinja prema Poljicam.

II.

Urbar kneza Grgura Blagaja za podanike u Brubnu g. 1453.

Rod knezova Blagaja iliti Babonića bio je nekoć u Hrvatskoj bez sumnje od svih historičkih rodova najbogatiji i najsilniji. Neima ga u Hrvatskoj već više od 300 godina, pa zato se nespominje toliko, koliko rod Zrinjana i Frankopana; ali to neumanjuje njegovo povjestno znamenovanje, veličinu i slavu. Gotovo sva zemlja po sredini Hrvatske, počev od kranjske medje pa sve do Vrbasa, bila je kroz stotine godina u vlasti knezova Blagajskih, koji su se u starije doba nazivali knezovi Goričkimi, Vodičkimi i Babonići, dok nisu obćenito po gradu Blagaju na Sani, gdje su Babonići svoje blago čuvali, prozvani knezovi Blagaji. Kralj Karlo priznao je listinom izdanom u Napulju 14. maja 1300. svečano, da su braća Stjepan, Ivan, Radoslav i Oto Babonići gospodari Slavonije (Hrvatske) od Teutonije do Bosne, od Save do Gvozda i da drže grad Medved nad Zagrebom, pa im je ta sva imanja potvrdio[1]. U njihovoj vlasti bila su ogromna imanja: Sused, Samobor, Lipovac, Želin, Ozalj, Hrastovica, Gradac, Petrinja i Steničnjak sa mnogimi drugimi dobri. Tolikoga bogatstva, imućtva i sile bili su si sviestni knezovi Blagaji, pa su nastojali i prama kruni postati što neodvisniji i samostalniji. Tako se sukobiše već prije g. 1299. sa kraljem Andrijom, a jošte više g. 1322. i 1345., kada proti silovitim kraljevom talijanske krvi Karlu i Ludoviku ustadoše s oružjem na obranu hrvatskih prava. U borbi sa priemoći kraljevskom izgubiše Blagaji imanja medju Savom i Kupom, Steničnjak i Zrin, ali preostala imanja prama Uni i Vrbasu, koja i u napredak pridržaše, osiguraše im i nadalje jedno od najodličnijih mjesta medju hrvatskimi velmožami.

Polovicom četrnaestoga vieka usredotočiše Blagaji velik dio svojih imanja u blizini Zrinskih dobara oko Brubna, Bojne i Žirovca u bivšoj banskoj Krajini tik bivše medje turske. Posljednja dva dobra, pa i Stojmerić na Korani bili su predji Blagaja Babonići dobili jur g. 1266. od Rolanda bana Slavonije, zamienivši za nje njekoliko svojih zemalja u županiji Vodičkoj kraj Kostajnice na Uni[2]. Kašnje stadoše Blagaji nabavljati zemalja od plemena Ratetića oko potoka Buzete, Čemernice i Maje. Čini se, da se ime plemena Ratetić

[1] Monumenta Hungariae, acta extera, Budapest 1874, I. p. 146.
[2] Neo registr. acta u zem. hrv. arhivu, sada u Budimpešti. — Jedan izvorni primjerak zamjenbene pogodbe, sklopljene u kapt. Zagreb., čuva grof Ludovik Blagaj u Boštajnu u Kranjskoj.

krije u imenu malenoga potoka Bratetića, koji se u Maju izlieva. G. 1284. kupiše knezovi Stjepan, Ivan, Oto i Radoslav, sinovi Babonića, od rečenoga plemena imanje Pelavu (Bielavu)[1] kod potoka istoga imena. Grad Brubno spominje se u listinah ponajprije g. 1327. i u njemu kastelan Kojislav, njegova žena Jolanta, sin mu Stjepan i unuci Pavao i Ivan. Nezna se pravo, što je bio Kojislav knezovom Blagajem, da li možebiti njihov kastelan; ali zemlje kod Vrh Buzete, što su je prije pomenuti Pavao i Ivan bili kupili od Gemzine, plemića Ratetićkoga, pripale su kasnije knezovom Blagajem, koji čuvaju još i danas odnosnu izpravu. Ostale zemlje oko Brubna i mjesta Hlevkovca ustupi pleme Ratetićko knezu Dujmu, sinu Radoslava Blagaja, kao što i zemlje oko potoka Čemernice. Tako postade imanje Brubansko veoma prostrano. G. 1380. budu uredjene medje vlastelinstva prama zemljam opata Topuskoga i plemena Kreščićkoga u Vranograču i Podzvizdu[2]. Od to doba stanovali su knezovi Blagajski redovito u Brubnu, kao u svojem poglavitom gradu, i samo ako je bilo više braće, onda su mladja braća pošla stanovati i po ostalih gradovih, naročito u Blagaj na Sani, u Ostrožac i na Otok na Uni. Brubno počelo je u to doba jako napredovati, te se pod gradom spominje trg, u kojem su držani sajmovi. Znamenita je bila župa Brubanska sv. Nikole, koja je već g. 1334. obstojala. U Brubnu bijahu dvie crkve, a osim župnika još tri svećenika, dva graciana i kapelan[3]. Mjesto bi bilo jamačno još više napredovalo, da nije bilo prama duhu onoga vremena vjekovitih razpra i okršaja sa obližnjimi vlastelji, naročito sa opati od Topuske i sa knezovi Zrinskimi, gospodari u obližnjem Gvozdanskom i u Pedlju. Okršaji i medjusobne deračine učestale su osobito za doba bosanskoga pokreta pod kraljem Tvrdkom. Tako je god. 1388. dao knez Stjepan Blagajski na sajmištu pod gradom Brubnom porobiti nekoliko podložnika kneza Pavla Zrinskoga, a još deset godina kašnje (1398.) tužio se rečeni knez na Blagaja, da jur četiri godine dana otimlje od Zrinskih kmetova daću na mitnici, što ju bješe neovlašteno postavio na pustom mjestu kod Banjana iztočno od Bužima, gdje se prije toga nije nikada nikakova daća pobirala[4].

Što su nestašna i ratna vremena pokvarila, to je nastojao popraviti knez Grgur Blagajski, sin Antunov, koji je god. 1453. za svoje podanike izdao *urbar*, što ga mi ovdje priobćujemo. Oženivši se Katicom, kneginjom Krbavskom, podigao je vanredno eko-

[1] Valjda današnje Bielanovo na potoku Klasnićkom.

[2] Odnosne listine u grofa Blagaja.

[3] G. 1501. bio je župnikom u Brubnu imenom Dimitar, a g. 1549. bili su u Brubnu svećenici: pop Lovre, župnik, pop Ivan Mentegović, gracian; pop Grgur, ravnatelj kapele u Brubnu i pop Jakov kapelan. U okolici Brubna na imanjih Blagajskih bili su pako rečene godine: pop Marko, župnik u Bojni, pop Mate u Stabandži, pop Nikola u Ajtiću (Vrtlini), pop Martin u Žirovcu, pop Pavao u Vrhovini (Kninske biskupije), pop Petar u Buševiću (Kn. bisk.), pop Ivan, župnik i pop Juraj, kapelan u Sračici (na imanju opata Topuskoga) i pop Pavao, župnik u Gornjem Gradcu. (kap. Zagr. imanju. Kapt. arh. Zagr.)

[4] Neo reg. acta, fasc. 320, br. 16 i 31, prije u hrv. zem. arh., sada u Budimpešti.

nomsko stanje knezova Blagajskih, nabavivši za svoj rod novih imanja osobito u okolici Brubna i Bojne. Sa Elizabetom udovom Franka od Gorice zamieni g. 1440. zemlje u gornjoj Lestovici za imanje u Dobretinu, te kupi g. 1457. od Ratetićkih plemića Petra i Ivana Ajtića dobro u Maloj Slobodi, a od Ivana Zalovića imanja u Kunovljanih i u Selcih; k tomu još pribavi g. 1459—1465 raznih zemalja i kmetova od Elizabete žene Petra Draganića, te od Jurja i Ivana Sremčakovića u Senkovcu, u Mirinčiću i u Vukovuselu[1]. Grgur Blagajski umre oko g. 1466, ostavivši udovu Katarinu i tri sina Ivana, Stjepana i Nikolu. Grgur došao je bio u srodstvo sa knezovi Zrinskimi, udavši svoju kćer Jelicu za kneza Petra Zrinskoga[2]. Rodbinstvo nije moglo zapriečiti novih svadja medju ova dva znamenita roda. Sin Grgurov Ivan Blagajski uravnao se, ali deset godina nakon toga što se je s g. 1475. nekako izmirio pred sudci obranici sa Petrom i Pavlom Zrinski, odpremiše knezovi Stjepan i Mihael Blagaji svoje kastelane Stjepana Čabelića od Brubna i Bartola Dobrovčića od Ljubine u Zrinsko selo Barbić, gdje pomoću Turaka, koji se u to vrieme vazda po Hrvatskoj skitahu, izprebijaše i porobiše Zrinskove podanike[3]. Dakako da su Zrinski kašnje vratili Blagajem šilo za ognjilo. Dok su tako hrvatska gospoda medju sobom mnogo puta uništavala imanja, koja bijahu Turci poštedili, otela je medjutim nevolja turska na hrvatskoj Krajini silan mah. Posljednji hrvatski Blagaji Stjepan i Franjo imali su sto muka, da svoju djedovinu obrane. Stjepan Blagaj bavio se ponajviše vojničkimi poslovi, a imanja upravljao mu je službenik Antun Bakšić. Pošto je na 25. junija 1548. grom ubio Stjepana, tužila je njegova udovica Dora, rodjena kneginja Slunjska, Bakšića, da je sebično upravljao Blagajskimi dobri Brubnom, Bojnom, Žirovcem, Otokom, Stienom, Ostrožcem, Buševićem i Blagajskim turnjom na Korani, a maloljetnoga njenoga sina Franju da je bio ostavio izvan zidina grada Brubna upravo u čas, kad su se Turci radi sužanja onuda skitali[4]. Taj se Franjo nije mogao u tužnoj domovini održati, te je tražio utočište u Kranjskoj, gdje su mu potomci sve do danas. Gradove Brubno i Bojnu ustupi Franjo g. 1560. banu Petru Erdedu za 2500 for. uz pogodbu, da mu vrati gradove, ako bi nevolja turska prestala. U ugovoru, što je sklopljen pred kaptolom Zagrebačkim, kaže Blagajski, da je Brubno ponajviše pusto i da neima kmetova, pa da bi ga trebalo na novo naseliti. Erdedi nije valjda izpunio uvjete ugovora, pa zato je knez Blagajski tužio g. 1571. njegovu udovu Barbaru Alapićku i sina mu Tomu, da mu vrate založene gradove[5]. U Brubnu stajala je

---

[1] Odnosni ugovori u grofa Blagaja.

[2] Neo reg. acta f. 316, br. 16, prije u zem. hrv. arhivu, sada u Budimpešti.

[3] Neo reg. acta f. 315, br. 51 i 53. — Sudci obranici bijahu g. 1475. Ladislav Rob od Deča, Stjepan Čupor Moslavački, Paval Diminić, kaštelan u Brubnu.

[4] Odnosni spisi u grofa Blagaja.

[5] Kapt. Zagr. loc. credib., knj. I. str. 98. — Neo reg. acta, f. 485, br. 5. Nijedan urbarski spis nije nam sačuvao imena plemića i podanika na imanju Brubanskom, ali mnoge žitelje Brubna poznajemo iz drugih spisa 16. vieka. — G. 1549. svjedočili su u Brubnu sliedeći žitelji iz priedjela vlastelinstva

g. 1563. straža od 15 momaka na trošak krajiške uprave, ali i pored straža osvojiše Turci godine 1577. hrvatske gradove na Glini i Maji, te ih većinom popališe i koliko jim je bilo moguće, takodjer razoriše. Od to doba ostalo je Brubno pusto i nespominje se više. Danas znadu se od njega samo velike ruševine od sitnoga kamena čudne spodobe

---

Brubanskoga: Fabijan Aničić, Vid Barić, Martin Baničević, Jurko Barić, Martin Benšić, Ivan Bernić, Martin Bilčić, Vid Bilošević, Martin Blašković, Miloš Bobaričić, Ivan Bobić, Jandrej Bobičić, Ivan Bobinac, Stipan Bobinčić, Ivan Božidarević, Brnko Brajković, Nikola Brcković, Ivan Brukov, Stipan Brozački, Grgur Bršanovački, Ivan Brumnjanin, Gregor Brundić, Fabian Bubašić, Petar Bubarić, Juraj Bučuetić, Stipan Busić.

Benko Caganović, Martin Cagatorović, Juraj Cvitić, Martin Cvitković, Ivan Cvitošić, Luka Čačić, Jantol Čarački, Tomica Čučić.

Antun Diković, Ivan Dimitrović, Juraj Dobrojević, Simon Domankušić, Martin Domin, Petar Domjanović, Petar Dragčić, Jakov Dragišić, Juraj Dragozetić, Grgur Drpa, Stepan Drvodelić, Ivan Dubrovčanin, Simon Dučić, Mate Dujmović.

Anton Eglić.

Lovre Fabianović, Luka Fučak.

Bariša Galović, Grgur Gmizović, Juraj Gojnavić, Luka Gorkošilić, Stipša Grčić, Mihalj Grkšić, Petar Grganović, Paval Grupković, Tomaš Gukšić, Antun od Slahova, Juraj Herić, Martin Hrkalović, Grgur Hrnčić, Grgur Hrvatić, Grgur Hrvatin, Šimun Hujkalo, Tomo Huzičić.

Fabijan Ivančić, Lovre Ivanišević.

Juriša Jagatović, Šimon Jagetić, Marko Jagić, Grgur Jančarić, Blaž Jandrović, Nikola Jarko, Ivan Jurković, Blaž Jantolović, Valent Jelčić, Juraj Jelić, Nikola Jelinčić, Juraj Ježević, Lovre Juranović, Štefan Jurjević.

Franko Kajkavčić, Luka Kamenar, Petar Kamenašić, Štefan Kelatović Ivan Kerečen, Nikola Kirinović, Stipan Kolimavić, Luka Kopunić, Blažić Kovačić, Antun Krajač, Stipan Kraković, Nikola Krbavčić, Stipan Križančić.

Juraj Lelić, Ivan Lisičić, Lovre Litinić, Juraj Lončarić, Petar Lopatić, Ivan Lucerana, Tomica Lukšić.

Stipan Magetić, Tomaš Malić, Ivan Marković, Mihovil Marlačić, Valenta Marošić, Martin Mavrović, Mihal Matejčić, Petar Megjarić, Andre Mentegović, Ivan Merdić, Bartol Mihetić, Luka Milanković, Mihael Milašinić, Nikola Milašinović, Nikola Milišić, Tomica Mladković, Jakov Morinović, Blaž Mračić, Martin Mravović, Mih. Možnarić, Martin Muhić, Petar Muljer.

Mikula Nižil, Bartol Novoselić.

Petar Oršolić, Matko Ostrožčanin, Juraj Ozrinović.

Blaž Pavešić, Matko Pavičević, Mat. Pavlaković, Andre Pezić, Juraj Piličarić, Juraj Pisalić, Lukša Pivrić, Juraj Plišić, Jandrejko Polanski, Nikola Podgajski, Marko Posavčić, Andrej Posilović, Juraj Poturičin, Juraj Priblin, Juraj Pustobojnak, Simon Puriklin.

Jurko Radavić, Paval Radičević, Matej Radić, Paval Radinić, Mate Radinović, Valenta Radovanić, Ivan Radovčić, Marko Radoslavić, Luka Raptarović, Ivan Ratković, Tomica Rožgjenović, Martin Rundić.

Juriša od Senkovca, Štefan Slovinac, Nikola Sokačić, Juraj Spišić, Mirko Stančić, Bartol Stepančić, Ivan Stojković, Tomaš Stojšić, Mat. Svitošić, Valentin Svinarić.

Tomaš Šifran, Ivan Šimković, Luka Šimunović, Juraj Šoštar, Petar Šušnić.

Ivan Tališmanić, Nikola Trgovčić, Martin Trženovački, Matko Tulizić.

Blaž Urmašić, Tomica Uzinović.

Blaž Valentović, Mate Varjević, Jakov Veseličić, Nikola Vidović, Tomica Vladišković, Vid Vogešić, Lovre Vožginović, Ivan Vrbanović, Ilija Vukičević, Ivan Vukojević, Grgur Vujković.

Paval Zlokliković, Ivan Zlovarić, Mate Zmirić, Nikola Zvirac, Jakov Zvirčić.

Paval Žavrić, Nikola Žiranović, Filip Žužić. (Kapt. arhiv Zagr.)

na jednom brdu pokraj ceste, što vodi od Klasnića na Bojnu do bivšega krajiškoga korduna.

Urbar kneza Grgura Blagaja za Brubno izdan je u obliku povelje. U njem niesu sadržane samo ustanove, tičuće se odnošaja izmedju podložnika i vlastelinstva, već i nekoje „pravde (prava)“ glede vršenja sudstva i zakoni o kaznah. Zabilježene „pravde“ ili „zakoni“ valjali su u Brubnu jur prije izdanja povelje, ali su bili, kako kaže listina, „izgubljeni od silne ruke“, pa jih je knez Grgur opet potvrdio na molbu kmetova „izvidivši, kako je njih stara služba i pravda navadna bila“. Individualnoga registra podložnika neima u ovom urbaru ili kmetskom zakonu.

Vlastelinstvo pako Brubanjsko bilo je veliko i prostrano i obsezalo je mnogo mjesta, brojeći jamačno više stotina podložnika, kako se to iz popisa svjedoka od g. 1549. vidi, ali poveljom od g. 1453. uredjene su dužnosti i prava samo za mjesta Podtržci i Čelvikovčani u neposrednjoj blizini grada (u purgariji), dok tu neima govora o dužnostih i pravih ostaloga Brubanjskoga ladanja, koje se ipak u povelji spominje.

Izvornik priobćene povelje za Brubno nalazi se u grofa Ludovika Blagaja u Boštajnu u Kranjskoj, a on nam ga dobrohotno prije dvie godine sa mnogimi arhivalijami svoje dične porodice za porabu ustupi i u Zagreb odpremi. Povelja pisana je na pergameni kursivnom liepom glagolicom, kao što je tada običajna bila, ali je tinta odviše blieda, pa zato se povelja dosta težko čita.

Povelju priobćio je bio jur jednom pokojni slovenski rodoljub, pop Juraj Kobe, u „Ilirskoj Danici“ g. 1841, br. 5 latinskom transkripcijom, odkuda ju je pok. Ivan Kukuljević pretiskao glagolskim pismom u „Acta croatica“, str. 255, 256, ali oba otiska ne samo da obiluju pogrješkami, već je na njih datum za sto godina mladji; zabilježen je naime u mjesto 31. aprila 1453—31. april 1553., a tada je živio jedini još posljednji hrvatski knez Blagajski Franje Blagaj. Pogrješka datuma nije samo očita po slovih ⱍ ⱆ ⰾ ⰲ, koje zamjenjuju brojke, već i po glagolskom pismu, koje se u prvi mah lako može upoznati kao pismo starije od g. 1553.

Mjesto izdanja povelje nije pisano „u Prumni“ već „u Brubni“, što odgovara današnjem nazivu mjesta „Brubno“, premda se je i „u Prumni“ kadšto pisalo, a „knez Ferenac Ursin, vikovični gospodin od Blagaja“ kaže u svojem hrvatskom pismu od 28. julija 1558., upravljenom tadanjemu banu Petru Erdedu, da piše „na Brumnu“. (Bihać i Bihaćka krajina, u dodatku, str. 304, 305.) Latinski zvalo se Brubno u staro doba „Bruman“, a tako se je pisao rodjeni Brubljanin, zagrebački biskup Matija Brumanus (biskup 1558—63), koji se je po svoj prilici zvao hrvatski porodičnim imenom Brumnjanin, koje se g. 1549. u Brubnu spominje.

Urbar Blagajski priobćujemo vjerno i tačno po izvorniku, za-

mieniv samo interpunkcije prema smislu i neka mala pismena sa velikimi kod vlastitih imena i u početku stavke.

* * *

Ми Гргꙋр кнез Благаискн и веће, дамо видити всакомꙋ комꙋ се пристои, и пред кога лице приде та наш лист отворен, да придоше пред нас сꙋдац Ференац с Подтржци и сꙋдац Франац с Челвиковчани, сказꙋюћи нам, како сꙋ им изгибле них правде од сионе рꙋке, ке сꙋ правде имили од наших првих, просећи нас, да бисмо им тꙋ милост вчинили, да бисмо им дали них старе законе и потврдили их в них; и ми извидивше од старих наших кмети, како е них стара слꙋжба и правда била, тако им вчинисмо тим законом, да имаю давати од пꙋна села миру содини[1] о светога крижа дне, в есени ошће од пꙋна села, ки држи пꙋн жриб[2], три мирнака плаћа, ћ (1) пшенице, ш (2) овса о светога Мартина дне, тр еднꙋ кокош младꙋ тр ш (3) юнца, ошће к божићꙋ сꙋ дꙋжни за ш (3) мери[4] соли, тр еднꙋ либрицꙋ[5] папра, ћ (1) либрицу воска ода всих, о месопꙋсти двоенадесет кꙋри[6], тер ѿ (50) юиц, з (6) сиров; то имаю давати, тр ки би их насадил виноград, ненаредив господином, када бꙋде он виноград давал ꙋпь (25) видар вина, дꙋжан е е платити, видро давати од нега вина, а када бꙋде давал он виноград ѿ (50) видар вина, има давати од нега плни доходак .пь. (5) видар, кон тога, ако бу он виноград давал .р. (70) видар вина, да нима веће давати од нега; а ки би виноград посадил, али кꙋпил, та доходак плаћае, ки е писан, слободан га е ва ни стоеће држати; ки би пошал свитло поклонив се господинꙋ своемꙋ, оће ки би их коли имил свине, тр би их било десетеро, изврав господар трое их, воћку[7], божићнака[8], неристлца[9], то их трое себи извадив, господинꙋ

---

[1] Miru sodina, to jest soldina. Novac mletački; bijaše 20 soldina u libri (liri), u jednom pako soldinu 12 dinara.

[2] Žrib, sors, particula terrae sorte accepta. Ovdje pun žrib toliko, koliko puno selo.

[3] Mirnik, mjera, mensura, za žito, istovietna sa kablenkom, drvenkom, vaganicom, kvartom.

[4] Mera, mensura.

[5] Librica, mjera za težinu, od prilike jedan funt, diminutiv od libre.

[6] Kuri, kokoši.

[7] Voćka, oćka, samica, svinja za razplod.

[8] Božićnjak, svinja za božićno pečenje.

[9] Neristlca, nerasta, kajkavski nerostca, bicka.

наиболе гре, ако би их тко имил .Ⱁ. (70) свин, да веће недае од них, нере едно, гди би их могал тко од них десетеро хранити, а било их осмеро, да смо волни нем8 взимати; оће када е град дилати, одложивши зида и покриванњ али хиж диланњ, длжни с8 по .Ⰲ. (2) тежака слати к госпоцком8 мештр8, докла се обаид8 около, а када се обаид8, тада е вл(адание)[1] длжно дилати, а када се владанее обаиде, тада с8 нам опет длжни почети по два тежака пошилати; оће, ако би се ком8 смирило од них, тр би чловика 8бил, плати господин8 крвни ос8д, платил полтрет8 на десте мир8, да га нимаю веће бантовати ни 8силовати в негову благ8, ни вина взимати, ни зами(ри)ти; оће звестише нам господин8 своем8, да с8 волни с8ца поставити, изабравше из мею себе, кога им драго своега брата; оће, ки би се тат, али ки ини х8д човик мед ними нашал, да га е длжан них пристав[2] каштигати оном каштигом, ча би га правда опитала; оће течца[3], кога бисмо ми в свом двори држали, длжни с8 м8 вси давати едн8 гривн8[4] чрез лито, да по том ниедним ни с8 д8жни; оће наш травник, ки е под п8т при Лишћици[5], да с8 га длжни оправлати и ограивати, почанше од Лишћице до рибнака и все м8 нарешевати, ча м8 е потрибно; и да с8 нам длжни синокоше покосити и справити и привести он8 синокош8, ка се синокоша зове Малом поли[6] од мее до мее; ки их коли малин имил, да нам имаю млити през ваганца[7]. I на то им дасмо та наш лист отворен под наш8 вис8ћ8 печат писан в Бр8бни в пондилак први по светога Јурња дне лити гднх. .Ⱍ.Ⱆ.Ⱀ.Ⰳ. (1453.)

---

[1] Ladanje, vladanje, provincia, dominium, znači obseg zemalja i sela, što spadaju izim trga i podgradja pod grad. Vlastelinstvo Jastrebarsko dielilo se još 17. vieka u kotare poveljenih obćina Jastrebarske, Cvetkovića i u podgorsko (prigorsko) vladanje (provincia ladanje dicta), za koje bje postavljen posebni sudac „ladanja gradov Lipovca i Jastrebarskoga“. Danas se u provincijalnoj Hrvatskoj razumieva pod ladanjem sav zemljištni prostor, što je izvan varoša (grada).

[2] Pristav, pristaldus, namjestnik sudca.

[3] Tečac, po svoj prilici glasonoša (cursor).

[4] Grivna, novac (marca).

[5] Liščica, topično ime za livadu.

[6] Malo polje, topično ime za livadu.

[7] Vaganac, mjera za žito, kojom se uzimlje pristojba za mljetvu. Rieč ta rabi i danas.

---

*

III.

Urbar Modruški od g. 1486.

Urbar, što ga na ovom mjestu na vidik iznosimo, tiče se vele zanimljiva priedjela. Prastara je županija Modruška; ona se doduše nespominje u listinah kraljeva hrvatskih, ali neima sumnje, da je već tada obstojala. G. 1185., kad je Spljetski arcibiskup Petar držao crkveni zbor, pripadala je Modruša sa obližnjimi županii (parochia) Plasi (Plaškom) i Drežnikom Krbavskoj biskupiji; ali već g. 1193. došla je Modruša darom kralja Bele III. u vlast knezova Krčkih, kašnje prozvanih Frankopana. Važan i znamenit bio je taj dar za kneza Bartola Krčkoga, jer su po njem postali knezovi Krčki vlastela na kopnu hrvatskom uz razmjerno malo tegotnu dužnost, da vojuju uz kralja, kad bude zvana hrvatska vojska, unutar kraljevine sa 18 vitezova oklopnika (lorici), a izvan kraljevine sa četiri. Gotovo svi kasniji ugarsko-hrvatski kraljevi, počev od Andrije II., pa sve do kralja Matije Korvina (1481.), potvrdiše knezovom Krčkim županiju Modrušku[1], po kojoj oni dodjoše tiekom vremena u vlast obližnjega Vinodola i grada Senja, te mnogih priedjela i gradova u Hrvatskoj. Modruša smatrana je vazda ključem do primorske i alpinske Hrvatske, a kroz nju je išla jur od rimskih vremena preko planina glavna cesta do mora. Obzirom na takov položaj Modruše bio je već g. 1251. naložio kralj Bela IV. Krčkomu knezu Ivanu i njegovoj braći Frideriku, Bartolu i Jerku, da imadu putnike i trgovce putujuće preko Gvozda k moru štititi i braniti. Tomu su zadatku knezovi Krčki vazda zadovoljavali, utemeljivši knez Ivan oko g. 1380. usred šume u Gvozdu a uz samu cestu glasoviti manastir Paulinski sv. Nikole, koji je poslije

[1] Naročito potvrdiše Modrušu g. 1209. i 1223. kralj Andrija knezu Krčkomu Gvidu, g. 1251. Bela IV. Ivanu, Frideriku, Bartolu i Jerindonu (Gvidi), g. 1270. kralj Stjepan V. knezovom Frideriku, Bartolu i Jerindonu (Gvidi) te sinu ovoga Ivanu, g. 1279. kralj Ladislav knezovom Ivanu, Leonardu, Stjepanu i Dujmu, g. 1322. i 1323. kralj Karlo Robert knezu Frideriku, sinu Dujma, g. 1350. kralj Ludovik knezu Bartolu, bratu Dujma, g. 1363. opet kralj Ludovik knezima Stjepanu i Ivanu, sinovima Bartola, g. 1393. kralj Sigismund knezu Ivanu, sinu Bartola, g. 1461. kralj Matija knezu Stjepanu Frankopanu i g. 1481. opet isti kralj knezu Brnardinu, sinu Stjepanovu. — Izvornici ovdje naznačenih potvrdnih povelja i darovnica nalazili su se u zem. arhivu u Zagrebu medju neo-registrata acta, a sada su u Budimpešti.

mnogo godina postojao, obilno nadaren zemljami i raznim dohodkom od porodice Frankopana, a i od drugih pobožnih ljudi[1].

Modruša je postala glavnim imanjem knezova Krčkih. Oni su ponajviše i stalno boravili u gradu nazvanom „Tržan“ na vrhu brda Modruškoga, a izpod grada pružala se varoš (civitas) Modruška, nakićena liepimi crkvami i gizdavimi kućami mnogih plemića, dvorjanika kneževskih, trgovaca i raznih posjednika.

Znamenitost Modruše postala je kud i kamo veća nakon g. 1460., pošto se iz Udbine u Modrušu preseli poradi turske nevolje Krbavski biskup; ali i taj najveći razcvat Modruše za stolovanja biskupa s mnogobrojnim kaptolom potraja samo do g. 1493., kad no biskup Krištofor radi užasa turskoga pobježe u Novi i napuči svojimi kanonici kaptole Vinodolske. Nakon raspa od god. 1493. bitisala je Modruša kukavno još nekoliko godina više pusta, nego li napučena kao krajiška stražarnica, dok ju Turci i zub vremena nepretvore po gotovu u pustoš i ruševinu.

Modruša bila je sve do g. 1449. zajednička vlastnost Krčkih knezova; pomenute pako godine dodje ona nakon diobe medju braćom u vlast Stjepanu Frankopanu, kojemu bijahu tada osim Modruše i grada Tržana pripali gradovi i imanja Vitunj, Grobnik u Vinodolu i Dubovac kraj današnjega Karlovca[2]. Pošto je Modruška gospoština bila prostrana i veleunosna, to su pojedini članovi obitelji Frankopanske bili nezadovoljni sa diobom i prisvajali su Modrušu. Maloljetni sinovi Jurja Frankopana Cetinskoga: Ivan, Andrija i Nikola podigoše pače pravdu proti knezu Stjepanu radi Modruše, u čem ipak neuspješe. Brat Stjepanov Dujam, prozvan Slunjski, izjavi g. 1453. svečano pismom izdanim na Ostrvici u Lici, da je grad Tržan sa varošem Modrušom prigodom diobe g. 1449. pravedno pripao bratu Stjepanovu, pa da to vlastničtvo za zakonito priznaje, a kralj Matija, koji je kneza Stjepana volio kao bana hrvatskoga i odličnoga velmožu, potvrdi po dva puta g. 1460. i g. 1466. Stjepanu sve njegove gradove i sva imanja, a to isto učini rečeni kralj nakon smrti Stjepanove i njegovu sinu Brnardinu g. 1481[3].

Za vlastelinstvo Modruško pisan je g. 1486. urbar Modruški, što ga u ovoj zbirci na svjetlo iznosimo. Vlastelinstvo Modruško obsezalo

[1] Po glasu izprave, koja se je medju spisi Modruškoga Pavlinskog manastira u hrv. zem. arhivu u starom priepisu nalazila, utemeljio je manastir sv. Nikole u Gvozdu g. 1330. ban Hanž, knez Krčki, boraveći u Modruši sa gospojom Anom i sinom Mikulom, darovavši rečenomu manastiru razne zemlje na kopnu i na otoku Krku. Datum povelje je očevidno pogrješan, jer ako i jest Hanž Frankopan, sin Bartolov, a brat Stjepanov, te otac bana Mikule, živio g. 1330. (umro je g. 1396.), to nije on mogao razpolagati za života otčeva u svojem djetinstvu sa imutkom svoje porodice i osnovati manastir, već je to po svoj prilici kašnje oko g. 1380. ili 1390. učinio.

[2] Neo-reg. acta, fasc. 1645., br. 5, prije u zem. arhivu u Zagrebu, sada u Budimpešti.

[3] Neo-registr. acta, fasc. 1645, br. 33 i fasc. 1646, br. 6, 11 i 15.

je po tom urbaru osim Modruše još i Plase (Plaški), koji se u pojedinih listinah, naročito u darovnicah kneza Brnardina porodici Žebića g. 1481., nazivlju posebnom župom. Nego Plasi nisu već u diobnoj izpravi od g. 1449. napose navedeni, već se bez sumnje ujedno sa Jesenicom i Saborskim razumievaju pod Modrušom. Osim toga pripadao je Modruškom vladanju pod Klekom sagradjeni i već g. 1449. spomenuti grad Vitunj, o koje su visila na sjeverno-zapadnoj strani obližnja imanja i gradići Gomirje i Lukovdol (Severin). Grad i mjesto Ogulin nespominje se u urbaru, jer Ogulina g. 1486. nije niti bilo, već je on sagradjen nakon razora Modruškoga po Brnardinu Frankopanu svršetkom petnaestoga vieka, kako to potvrdjuje listina kneza Brnardina od g. 1500., sačuvana u njemačkom prievodu i odtisnuta u naših „Spomenicih hrvatske krajine“[1].

Vlastelinstvo se dakle Modruško prostiralo u doba kneza Brnardina Frankopana u obsegu bivše Ogulinske pukovine, te Riečke i Zagrebačke županije počev od Saborskoga i Jesenice izmedju Male Kapele i Kleka ća do Kupe prama Moravicam i Severinu. Očevidno je, da vladanje Modruško u to doba nije obuzimalo čitav prostor nekadašnje županije Modruške, koja se je još dalje osobito prama istoku i sjeveru prostirala. Naročito su pripadale Modruškoj županiji i Krbavskoj poslije Modruškoj biskupiji prama iztoku uz medje stare županije Goričke, kašnje Zagrebačke, starinska mjesta Tržić, Ključ, Tounj i sav priedjel uz Mriežnicu prama Slunju, a pram sjeveru i zapadu prije provale turske dobro napučena mjesta sadašnje Modruške županije: Moravice, Brod, Osivnica, Gerovo, Mrkopalj, a ta su mjesta držali koncem petnaestoga vieka ili druga braća Frankopani, ili pako pojedini njihovi vazali. U gradu Ključu, pod kojim se stječu Tounjčica i Korana, bila su kao što u obližnjem Stublju i u Slapcih g. 1482. i 1495. ugledna vlastela Fabiančići, a u odnosnih listinah kaže se za ta mjesta, da leže u županiji Modruškoj[2]. Pravi i tačni obseg vlastelinstva Modruškoga, kako je u urbaru popisan, nemožemo pako naznačiti, jer i pored poduljeg i marljivog proučavanja mjestne topografije niesmo u stanju sasvim izviestno ustanoviti položaj u urbaru zabilježenih župnih mjesta Gologvrha i Pišćetaka, neznajući, da li se ta mjesta imadu tražiti u okolici današnjega Vrbovskoga ili Moravica, ili prama iztoku u današnjih Dubravah i Tounju, ili pako u gori iza Modruše, gdje ima i sada zemalja sa topičkim nazivom Golivrh i Pišćetki.

Nazočni popis sve zemlje i službe u vladanju Modruškom dao je g. 1486. sastaviti knez Brnardin, jedan od najslavnijih članova porodice Frankopana, pet godina iza smrti svoga otca, kneza Stjepana, po dvojici starih svojih službenika, Martinu Oštriharići i Ivanu Klinčiću. Taj se popis oslanja pako na stariji više puta u

[1] Knjiga I. str. 1.

[2] Neo-reg. acta, fasc. 134 br. 41 i fasc. 137, br. 8 prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.

urbaru spomenuti spis „Kladernu“, koji je sadržavao ustanove o pravih i dužnostih Modruških podanika; s kladernom sačinjavao je registar zajedno jednu cjelinu. Žalibože, da se ta kladerna nije sačuvala, ili barem nije poznata. Neima pako sumnje, da je i ta kvaderna, kao što i nazočni „legistar“, to jest individualni popis podanika, bio pisan hrvatski glagolicom, kao što su bila pisana u obće sva Frankopanska obiteljska pisma.

Izvornika Modruškoga urbara (legistra) neima takodjer više, ili ako obstoji, to se nalazi gdjegodj u arhivih Bečkih ili Gradačkih, kamo su dospjela Frankopanska pisma. Mi smo ga uzalud u raznih arhivih tražili. Urbar sam poznajemo samo po kasnijih priepisih.

Izvornik Modruškoga urbara čuvao se je još g. 1697. u Ogulinu, kako to posvjedočuje dodatak na prvom odlomku urbara, što ga je prof. Em. Sladović priobćio u „Poviesti biskupije Senjske“, a taj dodatak glasi ovako: „Ove zemle iesu izpisane czrikvene iz pravoga originala kvaderne nigdasnega gosp. bana Bernardina, kako se zgora imenue u Ogulinu na 12. maia 1697.“ To isto tvrdi i opazka: „Ja Ivan Jurasich, kanchelir Ogulinski, izpisah iz pravoga originala“, što su posvjedočila i tri sudca Ogulinska: Ive Salopek, Miko Domitrović i Mate Premelić, te tadanji župnik Ogulinski, pop Jure de Lucka i župnik Oštarski Vinko Marinchi, koji posljednji je još napose primietio, da se matica priepisa nalazi „in vera et reali quaderna, data a ecc. olim comite bano Bernardino“[1]. Urbar Modruški čuvao je u Ogulinu tadanji kapetan grof Ivan Adam Purgstal tim brižljivije, što su se tada za teritorij Modruški otimali ne samo vlastelin Severinski, barun Franjo Ivan Oršić, nadjenuv si naslov župana Modruškoga (perpetui comitis de Modrus), već i zapoviedajući generali u Karlovcu grof Josip Ivan Herberstein i njegov nasljednik grof Josip Rabata[2].

Mi priobćujemo Modruški urbar na osnovi dvaju priepisa, od kojih je stariji, nalazeći se sada u zbirci jugoslavenske akademije medju rukopisi pod br. 60 od kraja šestnaestoga vieka, a drugi, pisan prvom polovicom sedamnaestoga vieka, u zemaljskom arhivu medju spisi Bakarskimi u svezku 20. Stariji priepis znatno je izpravniji i čitljiviji, pisan latinicom, a pravopisom, koji su Zrinjani i Frankopani u svojih listinah 16. vieka upotrebljavali; kasniji priepis učinjen je valjda negdje u Primorju, ili barem po kojem Primorcu mnogo rdjavijim i nedosljednim pravopisom, koji je tada bio običajan u hrvatskom primorju i u obližnjoj Istri. Stariji primjerak imao je nekoć povjestnik Ivan Kukuljević. Na njem je pridodan naslov na omotnom listu: „Popisane zemlye i mesta, ka su slisala pod Modruse za xivota Bernardina Frangepana, kneza Modruskoga, Senskoga, Veyskoga, letta 1486.“ — Pisan je na pamučnoj hartiji na čitavom listu, a ima 40 strana. Na novijem priepisu zabilježeno je izvana: „Urbarium über die Grafschaft Modrus.“

[1] Sladović: Poviesti biskupijah Senjske i Modruške, str. 75.
[2] Acta Bucarana u zem. arhivu. — Croatica 1690. u ratnom arhivu u Beču.

Kako su oba primjerka urbara pisana, razabrat se može najbolje, ako iz njih početke urbara priobćimo sasvim vjerno onako, kako su u izvornih priepisih pisani.

I. (Priepis šestnaestoga vieka.)

Wyme Bosye amen. leth gozpodnyh 1486. aprila Dan 12. wa tho doba posla knesa m. knez bernardyn frankapan, kerchky, zenyzky, modrwsky J prochaya nayw marthyna osthryharycha J ywana Klynchycha wydythy wze zemlye thoga ladanya modrwskoga J popyzazwa wza zela J wze zlwsbe cha koly pod modrwsse zlyssy I kako ko zelo zlwsy.

Zaborzko.

Tho ye zlwsba kmeczka na zaborzky, nayperwo kmeth zlwsy psenycze zthary thry, owza zthary peth, a k thomu ye dwsan od ywryewe do myholye wzake nedylye dwa dny thesathy, yosche ye dwsan wzaky kmeth thry thowore dwa na maly pwth a threthy na welyky, itd.

II. (Priepis sedamnaestoga vieka.)

Wyme Bosyye amen, lett Goszpodynych 1486. Aprila dan 12 vatho doba poszla kneza m. knez Bernardyn Frankapan Kerchky, Szenzky y Modrwsky y prochaya naiu Martyna Ostrykarycha i Ivana Klinchicza uiditi sue zemlye toga ladanya Modruskoga, y popisana sua zemglia y sve szlusbe kako li pod Modrusse slysy, y kako ko szelo szluzi.

Zaborsko.

Thoie szlusba kmetska na Zaborsky, naiperuo kmet szlusi Bsnize stari tri, oussa stari pet, a k tomwye duzan od Jurgieue do Miholye svake nedelye dua dni tesatti, y ioschye ye dusan svaki kmet tri touore, dva na mali put, a tretty na velyky.

Osim pomenutih podpunih priepisa urbara sačuvani su i odlomci Modruškoga urbara, tičući se crkvenih dobara. Takov jedan odlomak odtisnut je u Sladovićevih: Poviestih Senjske i Modruške biskupije, i poslije u Kukuljevićevih: Acta Croatica, str. 125, a ima priepisa toga odlomka i u svezku spisa: „Karlstäter grenz betreff“ u zem. arhivu, i medju Croatica u arhivu ratnoga ministarstva u Beču. Sva je prilika, da su ti priepisi nastali uslied zahtjeva crkvenih oblasti, da im se stara crkvena dobra izluče.

Pisca mladjega priepisa neznamo, ali za stariji rukopis šestnaestoga vieka znamo izviestno, da ga je pisao Ivan Pukšar, „računik grada Ozlja i Ribnika“, makar se on na priepisih nije podpisao. Mi imamo u našoj zbirci barem dvadeset različitih spisa, pisanih pravilno i razgovietno vještom i čvrstom rukom Ivana Pukšara g. 1580. do 1621. Po ovih spisih lako se prepoznaje i rukopis urbara Modruškoga. Osobito se je Ivan Pukšar bavio transkripciom glagolskih spisa na latinsko pismo. G. 1621. prepisao je u Bubnjarcih latinicom izvorno glagolsku oporuku vlastelina Tomaša Mogorića, starinskoga hrvatskoga plemića i kapetana Zrinskoga, koju oporuku bješe u izvoru glagolski napisao pop Petar Mikuličić, tadanji župnik kod sv. Ilije u Ribniku[1].

[1] U našoj zbirci.

Po rodu bio je potekao Ivan Pukšar po svoj prilici iz Ogulinskih strana, valjda iz Modruše, a još danas ima u Ogulinu stara plemićka obitelj Puškarić, nekada zvana Pukšar, koja bješe dobila od knezova Frankopana dobra pod starim gradom Vitunjem. Sva je prilika, da je Ivan Pukšar poznavao krajeve, kojih se urbar tiče, zato su mjesta i imena u priepisu posve tačno i izpravno naznačena. G. 1560. a i poslije živio je u Ozlju Frankopanski službenik Stjepan Pukšar, možebit otac Ivanov. Pukšara bilo je tada i u Dubovcu, kamo su ih bez sumnje knezi Frankopani smjestili, kad se bjehu uklonili pred silom turskom. G. 1550. bio je na čelu občine Dubovačke sudac Ivan Pukšar.

Modruški urbar prepisao je Ivan Pukšar iz glagolice po svoj prilici oko god. 1580. do 1590., dok je razpra i pravda trajala medju Zrinskimi knezovi i knezovi Frankopani Tržačkimi radi Frankopanskih dobara. Poslije su taj urbar čuvali knezovi Zrinski do katastrofe u Novom mjestu g. 1671. Napokon su se njim služili komorski upravitelji u Primorju i kapetani Ogulinski.

Pošto nije urbar sačuvan u glagolskom izvorniku, to ga mi priobćujemo poradi lakšega razumievanja latinicom sasvim vjerno i tačno, nemienjajući ništa, van samo interpunkciju, koju bolje poredasmo. Gdje nije tekst možebiti sasvim razumljiv, tu (ali samo na riedkih mjestih) postavismo pojedine rieči i izreke u tekstu medju zaporkami onako, kako su u starijem Pukšarovom priepisu napisane.

Glede pojedinih mjesta, osoba, vrsti daća i podanika sliede izpod teksta urbara brojevno poredane obilne opazke, koje će ufano razumievanje urbara olakšati. Topografiju Modrušku poznajemo donekle, prebivajući od mladih ljeta mnogo godina u području Modruškoga ladanja, ali smo takodjer putujuć po Ogulinskih stranah gdjegdje i na licu mjesta urbar proučavali. Dakako da je uslied turskih provala mnogo toga promienjeno, te je mnogim mjestom i topičnim nazivom sasvim nestalo traga, pa se zato položaji pače nekih znamenitijih (župnih) mjesta sada s izviestnošću, kako već prije opazismo, nemogu opredieliti.

Prepuštajuć stručnjakom, da ovaj urbar znanstveno izpitaju, primjećujemo s naše strane samo još ovo. Već smo opazili, da je Modruški urbar tako zvani registar, oslanjajući se, kako se u samom urbaru gdjegdje spominje, na kladernu urbara. Šteta, što nije urbar Modruški cjelovit sačuvan; on je u koječem manjkav i nepodpun; u registru nije žalibože opisan grad i varoš Modruški, njegova gospoda i njegovi purgari: u njem nije predočeno ukupno gospodarstvo vlastelinstva, te nije označeno uz prostrani posjed šumsko gospodarstvo i rudarstvo, a neima u urbaru spomena o pravih i o užitcih občina, o vršenju sudbenosti i o plaćanju desetine, te o drugih odnošajih: pored svega toga je ipak Modruški urbar i u formi, u kojoj je sačuvan, kad i nebi bio pisan hrvatski sa dosta osebina staroga jezika, veoma zanimljiv i znamenit spomenik naše prošlosti. Urbar Modruški važan je osobito po priedjelu i poradi velikoga obsega zemalja, za koji je pisan, a sadržavajući množtvo

različitih podataka za mjestopis i za feudalno pravo, te više stotina imena starih hrvatskih žitelja (premda je već g. 1486. Modruški kraj po Turcih jako poharan bio, te su mnoga selišta pusta i na ugaru bila), pruža izpitatelju kulturne i pravne naše poviesti obilnu znanstvenu gradju, spoznavajući nas sa životom naroda u gornih stranah Hrvatske na vlastelinstvu dičnih naših Frankopana.

Iz obilja tih podataka iztičemo napose ovo. Ako i nije označen alodijal zemalja vlastelinskih, to se u urbaru ipak spominju kneževi dvorovi u Saborskom, u Jesenici, u Plaškom, u Vitunju i u Potocih kraj Otoka. Osim knezova držali su u području Modruške gospodštine mnogo zemalja i kmetova razni plemići i vazali. Medju timi plemići ima imena, poznatih u hrvatskoj poviesti, a mnogi od tih plemića stanovali su u kasnija vremena, pošto su Turci Modrušu poharali, u Posavskih stranah Hrvatske. Darovnice za imanja tih plemića potiču ponajviše iz doba, dok je vladao Modrušom knez Stjepan, otac Brnardinov[1].

I u Modruškom urbaru opaža se nabožni duh i smjer Frankopana, koji su dizali crkve i manastire i obilno ih darivali. Pavlinski manastir sv. Nikole u Gvozdu (na Kapeli) ne samo da je imao prostrane zemlje po Modruši, već i dvore i kmete u Plaškom, pa mlinove i stupe po drugih stranah.

Zemljami i kmetovi bile su nadarene osobito crkve sv. Duha, svetoga Antuna, sv. Ivana i svete Marije u Modruši, crkva sv. Marije stare i oltar sv. Bartola u polju (carevom), crkva sv. Stjepana u Plaškom, te još danas postojeća crkva u Otoku (Oštarijah) sv. Marije. Svaka župna crkva držala je barem jedno selište, pa je tako bilo crkvenih zemalja u Saborskom, u Jesenici, u Seliščih, kod sv. Martina u „Bužah“, u Zavrhu, u Vitunju, u Prapruću, u Gomirju, Lukovdolu, Grabrku, u Suglicah, Golomvrhu i drugdje. Spominju se i zemlje kanoničke kaptola Modruškoga i samo na jednom mjestu u Krakaru zemlje „biskuplje“. Pače i bolnica „špital“ imala je svoje selište.

Po župnih mjestih obstojale su vlastelinske taverne ili oštarije. Tako su bile taverne u Saborskom, na Gorici, u Broševi, u Bužah, u Polju, u Zagorju i u Krakaru. Po takovoj oštariji prozvano je kašnje mjesto Otok, gdje sagradiše Frankopani u gotičkom slogu crkvu sv. Marije, Oštarijami.

Daće i službe podaničke niesu nipošto bile tolike i tako teretne, kako na drugih mjestih Hrvatske, naročito u Posavini. Gornici vinskoj nema traga, premda je tada, dok nisu bile šume tako izsječene i dok klimatični odnošaji bijahu povoljniji, bilo vinograda u Modruškoj gospodštini više, nego li ih ima sada u onih stranah. To odavaju mjestimice nazivi zemalja i ritova Vinovo, Vinogra-

[1] Medju Modruškimi plemići spominju se: Juraj i Paval Diankovići, Gojmirci, Juraj Gašpić, Juraj Hodković, Januš Horvat, knez Ivor u Bužah, Ivan Klinčić, Martin Klinotić, knez Krajač, Antun Marković, Mavrić u Polju, Mihovil u Krakaru, Martin Oštriharić, Sime i Ivan Orlovići, Mikša Ričanin, Matej i Ladislav Skalići, Franko, Tomaš i Andre Zebići.

dište, Vinogradine, gdje sada nema ni traga vinogradom. Tlaku (rabotu) u naravi podavali su jedini Saborčani, a sva druga sela ili su gradu daću u novcu (zlat, više libara, soldina, denara) plaćali, ili su razne službe u gradu ovršavali, ili inače vlasteli koristili. Uz glavne daće i službe bili su podanici dužni davati u grad o stanovitih godovih (o Miholju, Božiću, Vazmu) časti: janjce, kruhe, sire, jaja, zarebrnjake (pleća, lopatice). Takova podavanja bila su svuda običajna u Europi, gdje je feudalni sustav vladao, a uz množtvo službenika na dvoru vlastelina bile su takove daće u naravi vrlo koristne i potrebne. Mnogi su podanici bili dužni vlasteli davati manji ili veći dio prihoda u žitu (pšenici, zobi, prosu), osobito tako zvani četrtinjaci, koji su četvrtinu prihoda gradu podmirivali. Za razne potrebe grada i vlastele morali su pojedini podanici skrbiti; tako su nekoji od njih služili u gradu, ili pako povozom, konjem, na moru kao mornari, „poli knapov" kao rudari; jedni bi ribnjake tvrdili, a drugi bi opet služili „drvodelju", „ptičariju", „bičariju" (pletenjem hasura), „zdelami" i „ribariju"; a napokon su nekoji izmedju njih bili „barilari" ili su „delali strile i luke u gradu". Podvorci (željari, inkvilini) obavljali su u tako zvanih prnjavorih manje dvorske službe, a podvoraca bilo je dosta ne samo za grad, nego i za pojedine plemiće na manjih dvorovih.

*
* *

V ime Božje amen. Let gospodnih 1486. aprila dan 12. Va to doba posla kneza m. knez Brnardin Frankapan[1], Krčki, Senjski i Modruški, i pročaja, naju Martina Oštriharića[2] i Ivana Klinčića[3] vi-

---

[1] Knez Brnardin Frankopan, veoma ugledan velmoža hrvatski, sin Stjepana, a otac Ferdinanda i glasovitoga Krste Frankopana. Živio je još g. 1530. u velikoj starosti od 90 godina.

[2] Martin Oštriharić ili Oštrikarić i Oštrigarić, a kadšto i Oštreharić, u jednoj pako latinskoj listini Brnardina Frankopana od g. 1495. takodjer Hostreharić zvan, plemić odhranjen u Modruši na dvoru kneza Stjepana Frankopana, koji mu podieli g. 1457. za vjerne službe dvor sa kmetovi (Acta croatica, str. 83), a g. 1478. dvor Stubalj kod grada Ključa na Mriežnici (Izvadak listine u zbirci jugosl. akad., rukopis pod br. 208), što ga opet ustupi Brnardinu Frankopanu, kad mu ga je trebovalo. Već djed Martinov Juraj, po podrietlu Talijan, zvan „Ostrigari", bio je u službi Krčkih knezova na otoku Krku, braneći taj otok za svoje gospodare hrabro i vjerno. Oštriharići prozvaše se kašnje Plemići, te je iz njihove obitelji potekao zaslužni hrvatski protonotar Juraj Plemić. Sada ima Plemića u Mekušju u župi Kamenskoj kraj Karlovca.

[3] Ivan Klinčić, već god. 1475. podknežin (vicecomes, curialis comes) knezova Stjepana i Brnardina Frankopana u Modruši. Juraj Klinčić, valjda brat Ivanov, bio je kaštelanom u gradu Steničnjaku nedaleko današnjega Karlovca, te mu je tadanji vlastnik

diti vse zemlje toga ladanja Modruškoga i popisasva vsa sela i vse službe, ča koli pod Modruše[1] sliši, i kako ko selo služi.

Zaborsko[2].

To je služba kmecka na Zaborski. Naiprvo kmet služi pšenice stari[3] tri, ovsa stari pet, a k tomu je dužan od Jurjeve do Miholje vsake nedilje dva dni težati[4], i jošće je dužan vsaki kmet tri tovore, dva na mali put, a treti na veliki[5].

Jošće su dužni sve seno spraviti i privezti.

Steničnjaka, knez Martin Frankopan, brat Stjepanov, g. 1466. bio dao u zalog dobra Banji Vrh i Selnicu, koja su Klinčići posjedovali sve do konca šestnaestoga vieka, dok ih Turci nepoharaše. (Stari priepis darovnice u našoj zbirci.) 1535. potvrdi kralj Ferdinand Mihalju Klinčiću Banjivrh, Selnicu i Bukovac u Zagr. županiji i posjede Beliće, Gamčiće, Loriće i sv. Martin u kotaru Bužkom u županiji Modruškoj. (Priep. u zem. arkivu) Klinčiće spominje i Klinčićeva tratina u gornjoj Modruši.

[1] U starije doba govorilo i pisalo se u pluralu „Modruše", dok se danas ponajviše kaže u singularu „Modruša", a tako i mi Modrušu pišemo.

[2] Saborsko ili Saborski (Zaborski), katoličko župno mjesto u bivšoj Ogulinskoj pukovini, sada Modruško-Riečkoj županiji, na planinskoj ravnici (visočini) izmedju Male Kapele i kose Veliki Zvirnik i Male Lisine.

[3] Star, starić, talijanski: stajo, staja, mjera, koja je rabila u starije vrieme u velikom dielu Europe, pa i u hrvatskom Primorju sve do novijeg vremena za mjerenje različita žita, te se spominje i u njemačkih urbarih različite dobe; star ima nješto više od Požunskoga vagana.

[4] Dužan je raditi za rabotu ili tlaku, koja posljednja rieč dolazi u hrvatskih spomenicih istom 16. vieka, a zvala se takodjer „gospoščinom". Podavanje težaka u naravi postalo je u zapadnih evropskih zemljah, osobito u Njemačkoj i u Ugarskoj, tiekom vremena veoma tegotno, kako to dokazuju i urbari za priedjele s ove strane Kapele (Gvozda), priobćeni u ovoj zbirci.

[5] Tovor mali i veliki, mali i veliki povoz (vectura, vehitura), koji je označen u urbaru Rakovačkom posve dobro „povozom u kotaru i izvan kotara". Osobito je bio tegotan za podanike dugi povoz (longa vectura) uslied zloporaba mnoge vlastele, pa je zato već urbarom Marije Terezije odredjeno, da valja u svakoj zgodi samo jedan veliki povoz podavati, a taj da nesmije trajati dulje od dva dana. Dugi povoz dokinut je VII. članko zakona od g. 1832—36. Po svoj prilici, da se u Modruši prema tamošnjem gorovitom i klisurastom priedjelu i u pomanjkanju voznih cesta tovorilo na konje, mule i magarce, te je onda tovor značio, kako još danas rabi narodu: onus jumenti, njemački Saumlast. — Osim povoza i tovora postojala je mjestimice i dužnost ponosa, pošto su podložnici nosili stvari velikaša ili vlastele, kuda je trebalo. Takova dužnost spominje se već u Dušanovom zakoniku.

Jošće su dužni k tomu tri časti[1].

Jošće su dužni pojti z glasom po redu[2].

Jošće je na Zaborski sidećih kmeti 12, a sel pustih 6 ter pol, a ka vsakomu se selu štima dni 12[3].

Jošće ima ka vsakomu selu sinokoš stoge četire.

Jošće pod gospocki dvor[4] dni bolje od 20, a sinokoše kosac bolje od 50.

Jošće su dužni gospodinu k hižam lesa privezti, ter vsaki deset dasak, kada se hiže prepokrivaju, ki drži puno selo; a ki drži pol sela, ta je dužan dasak pet.

Jošće zemlje crikvene na Zaborski, ku pop drži, dni 16, sinokoše stoge tri.

---

[1] Časti lat. munera. Te su časti davali podanici, kako je i u ovom urbaru na više mjesti naznačeno, redovito o vazmu (uskrsu), o Miholji i o Božiću, a sastojale su po nješto u novcu, a najvećma u podatku različitih jestiva, pečenja (jalovica, janjaca), zarebrenika (lopatica), kruha i jaja. Namienjene su bile časti vlasteoskoj kuhinji. Ti su podavci (naturalia) svuda i po zapadu u običaju bili, osobito su kmeti podavali takov živež manastirom i svećenikom. Purgari Dubovački davali su g. 1579. tri časti o božiću, vazmu i o novini (kad su se prvi usjeviželi) i još tri druge daće u novcu: Jurjevčinu, Miholjšćinu i dižmu o mesopustu. Rakovčani davali su Jurjevčinu i Martinšćinu u gotovom novcu, u pšenici, kopunih, siru, lopaticah i krnjacih.

[2] Glasonoše ili listonoše bili su osobito podvorci i slobodnjaci. Ova je institucija bila osobito važna, dok nisu bile uredjene pošte, koje su još šestnajstoga vieka prolazile Hrvatskom samo radi saveza sa krajiškom vojskom glavnimi cestovnimi pravci. Potonjimi zakoni bješe odredjeno, da se raznašanje listova ima računati u tlaku. U zakonu Blagajskom za Brubno zove se glasonoša tečac. (Vidi odnosnu opazku na str. 19.)

[3] Selo ili selište, lat. sessio, bilo je u različito doba i u raznih krajevih Hrvatske razne veličine. Obseg od 12 dnih (ralih, Tagbau) i sjenokoše stoga 4 odgovara prostoru selišta, koji je bio zakonito ustanovljen u većem dielu Hrvatske. Po § 1. zak. čl. V. od g. 1836. odmjerena je bila veličina selišta u Hrvatskoj na 12 do 16 dana oranice i sjenokoše na 5 do 9 kosaca. — Rieč „selo“ označuje u hrvatskih spomenicih vazda skup zemalja, spadajućih kmetskomu selištu, dočim se za naselbine sa više kuća upotrebljuje naziv: vas, ves i vasnica. „1448. ki bi kmet hotel priti na no selo“ (Acta cr. str. 71) „1570. zel kmetczkyh“ (str. 266) „1572. zela czela kmetczka tri“ (str. 270). — Pojedini kmet držao je i po više sela.

[4] Dvor, lat. curia, castellum. U Saborskom bio je Frankopanski dvor, kojemu se tragovi znadu, kao što je takodjer trag staroj kat. crkvi, koja je za doba turskih provala razorena.

Jesenica i Goridnje polje[1].

Filip Križanić ima zemlje dni 14, k tomu ima luke stoga dva, malinišće jedno, služi zlata 2[2].

Franjac ima zemlje dni 7., luke stog jedan, služi zlatoga pol.

Jošće Blažičevića selo, ko drži Ivša Jarnetić, zemlje dni 12, sinokoše stogi tri, malinišća četrti del[3], služilo je zlata dva.

Vrbanje selo, zemlje dni 8, luke stog jedan, malinišća četrti del, podanje služi zlat jedan.

Kiac ima dni petnaist, luke stoga dva, malinišća pol, podanje služi zlati jedan ter pol.

Lovre Rilić ima zemlje dni 12, luke stog jedan, malinišća pol, podanje služi zlata dva.

Marka Rilića selo, to je pusto, ima zemlje dni 6, ali sinokoše ni, služilo je zlat jedan.

Selo to je pusto, ima dni zemlje 8, luke stog jedan, malinišća pol, a drugoga malinišća šesti del, podanje služi zlata dva.

Jemrih Jakovočić na Goridnjem poli, drži jedno selo didino, ima zemlje dni 16, luke stog jedan, malinišća šesti del, podanje služi zlata dva.

Benko Baričević ima zemlje dni 24 svoju nivistu, luke stoga dva, malin jedan tekuć, malinišće jedno, služi zlata dva.

---

[1] Jesenica (Jasenica) sjeverno od Saborskoga pod Malom Kapelom, selo sa grčko-istočnom parokijom i sa podorom staroga grada Frankopanskoga, u kojem je za vojničke uprave stanovao častnik Plaščanske satnije. Potok Jesenički dieli Jesenicu od Gornjega polja, a potok ponire u dolnjem polju. Jesenički grad imao je već g. 1558. stražu od 40 vojnika; poslije bilo je u njem kad što posade i sto momaka; oko g. 1580. čuvao je Jesenicu uz Plaški i Dabar kapetan Andrija Tadiolović, a g. 1592. osvojili su ju Turci, te je opustjela, dok ju nisu oko g. 1690. opet „Vlasi“ naselili. Vidi o Jesenici više podataka u naših „Spomenicih krajine hrvatske“.

[2] Zlat, mletački zlatni novac, ono što i dukat. G. 1554. brojio se u Bakru „dukat po libar šest i soldini četiri“ (Acta croat. 256). Kašnje počev od g. 1568. bilo je u tečaju u okolici Karlovačkoj „dukat vgerzkyh zlatih po sto novacz; po zto zoldinow“. (Acta cr. str. 263, 264, 297).

[3] Malinišće mjesto, gdje je mlin stajao, ili mjesto, koje je prikladno za namještaj mlina. Mlinova bilo je u staro doba puno, a i sada vidi se po mnogih priedjelih Hrvatske po koritih rieka i potoka sila kojekakovih brana i slapova te podora nekadašnjih mlinova.

Vida Plešića selo ima zemlje dni 10, luke stog jedan, mališća četrti del; i to je pridano pod konja[1] Šimunu Jarnjutiću.

Sovića selo ima zemlje dni 6, luke stog jedan, služilo je zlatoga pol; i to je pusto; pridano je i to drži Benko Baričević.

Vida Gigača selo ima dni 13, luke stog jedan, služilo je zlat jedan.

Franko Vidonić ima zemlje dni 13, služi l(ibar) 8; i ti obi drži Franko Vidonić, zač je prvo bilo vse jedno selo; i to drži Blaž Obratković pod zlata dva.

Brnjko Brlić ima zemlje dni 14, luke stoga dva, mališća četrti del, to je služilo zlati jedan, a sada služi zdelami[2].

Tomko Valkovčić ima zemlje dni 12, luke stoga dva, mališće jedno, podanje služilo je zlat jedan.

Juraj Brlić ima zemlje dni 14 i sinokošu, služi zlat jedan.

Iliašića selo, to je pusto, ima zemlje dni 10, k tomu je malina šesti del, sena stog jedan, služi zlati jedan; i to drži Brlić.

Marka ribara selo ima zemlje dni 13, to je prvo služilo ribariom[3] a sada je pod grad[4].

---

[1] Služi pod konja, konjem, služio je naime kao konjanik u kneževih četah za obranu grada i domovine. Većina tadanjih vojnika sastojala je od konjanika.

[2] Pravio je naime različite posude, zdjele, pladnje itd. od zemlje i drva za grad.

[3] Riba gojila se u srednjem vieku po svih kulturnih zemljah, pa i u Hrvatskoj, o čem nam su dokazom mnogobrojni Ribniki, Ribnici i Ribnjaci, dielom još i sada napučena mjesta, dielom pako samo priedjeli, gdje su nekoć ribnjaci bili. Poznati su osobito stari gradovi Ribnik u Lici i Ribnik nedaleko Karlovca, nekoć vlastničtvo knezova Frankopana. Oba ta grada tako su položena bila, da su oko njih obilni ribnjaci obstojati mogli. I Zagreb imade svoj Ribnjak. Svako veće ili manje dobro imalo je još u prošlom vieku jedan ili više ribnjaka. Vlastelinstvo Steničnjačko preko Kupe kraj Karlovca imalo je toliko ribnjaka, da je još g. 1570. u vrieme turske napasti dobivalo više od 1000 for. dohodka od ribnjaka. U Modruškoj gospodštini bio je jedan ribnjak u Pišćetkih pod brdom Trieskovcem kod Munjave. Osim toga bio je jedan ribnjak pod Modrušom niže Puškarićevih kuća, a drugi na Jurlinki pod gradom prama iztoku. Na ribnjake pazio je ribić ili ribar i obskrbljavao je grad ribom, osobito u postno doba, koje se u prijašnje doba strogo držalo. Posebna služba kmetska bila je „ribnjake tvrditi“.

[4] Uzeto je pod neposrednu upravu grada kao alodialno zemljište.

Anton na Planici[1] ima zemlje dni 30, luke sinokoše stoga dva, malina četrti del, služi zlati jedan ter pol.

Stipko Jurić na Planici ima zemlje dni 30, luke stoga 2, malina treti del, služi zlat jedan ter pol.

Šimun Grličić ima zemlje dni 16 i sinokošu, služi zlati jedan i pol.

Matko Lašić z bratom ima zemlje dni 22, luke stoge tri, mališća treti del, od polovice toga sela služi Matko ribariju, a njega brat od polovice zlati jedan.

Bartol ptičar ima zemlje dni 14, luke stoga dva, od toga služi ptičariju[2].

Jemrih Jakovčić ima zemlje dni 20, luke stoge četire, od toga služi konjem.

Šimun Jarnjević ima zemlje dni 14, luke stog jedan, od toga služi konjem.

Stipko Jarnjević ima zemlje dni 17, sinokoše stoge tri, malina jednoga treti del, jošće pusta mališća treti del, od toga služi konjem.

Ivan Jarnjević ima zemlje dni 17, sinokoše stoge tri, malina jednoga treti del, jošće mališća pusta treti del, od toga služi konjem.

Šimun Jarnjević ima zemlje dni 16, luke stog jedan, malina treti del, a mališća pusta treti del, od toga služi konjem.

Ivša Jarnjević ima zemlje dni 16, luke stog jedan, malina treti del, a mališća pusta treti del, od toga služi Bratković konjem.

Pliskovo[3].

Cvitan Lovrenčić ima zemlje dni 16, a sinokoše stoge tri, služi zlata dva; jošće Cvitan Lovrenčić drži drugo selo, ko je bilo šavca Ivana; ima zemlje dni 8, služi zlat.

---

[1] Na Planici t. j. mjestu, gdje šume neima (Waldblösse). Ova Planica bila je negdje oko Plaškoga i Jesenice, ali ima jedna Planica kod Gornje Modruše, pa i više drugih.

[2] Ptičar, lovac na ptice za grad. U priepisu učinjenom s izvornoga glagolskoga originala stoji u mjesto „ptičar služi ptičariu", „bičar služi bičariu". Bičar, bičarija slovenski bičje, bičevje, njemački: die Binse, lat. juncus, hrv. sit, rogoza: (Miklošić Lexicon palaeoslov. Vindob. 1865. po Megiseru kod rieči bič.), dakle podavanje sita, hasura za grad, ili podavanje sita za vezanje vinograda.

[3] Pliskovo, mjesta toga imena neima sada u okolici Modruše, ali po svoj prilici da se tako nekoć zvalo sadašnje selo Blato kod Plaškoga na jezeru istoga imena, i da je kašnje ime promienjeno, kako je u Ugarskoj od Plesa postalo jezero Blato (današnji Balaton). Ples ili pleso znači u više slavenskih nariečja močvara ili jezero (lacus). Ruski i češki ples, magjarski pesso, samo u staroj slovenštini nije Miklošić plesa našao. (Lex. palaeosl.) U staroče-

Fikac Lovrenčić ima zemlje dni 8, sinokoše stog jedan, služi zlati jedan.

Martin Tomašić i Blažina imata zemlje dni 16; jošće drži zemlje drugo selo dni 4, treto selo dni 7, sinokoše stoga dva, od tih bi sel imili služiti zlate tri, a knez stari pokojni[1] ta je pusti jošće nebogu Tomašiću zlata dva ter pol.

Matko Novačić ima zemlje dni 16, sinokoše stoga dva, služi zlata dva.

Brnardo Balšić drži seli dvi ter pol, zemlje dni 20, a sinokoše stoga dva, služi zlata dva ter pol.

Mihovil, Cvitkov sin, ima zemlje dni 8, sinokoše stog jedan, služi zlat jedan.

Jošće su dužni o Miholi Jeseničane jalovicu jednu[2], k tomu su dužni knapi[3], ter ki su gracki[4], vsaki o Miholi ovsa star jedan, a vsaki kmet, ki ima volove, dužan je kvartu[5] ovsa jednu, sol. 3,

---

skom i hrvatskom ima rieč „plesnik" njem. der Fischmeister (Brandl Gloss). Selo Pleso u Turovom polju leži usred močvare i to tako, da se i medju pojedinimi kućami prolazi po panjevih i gredah. U Kranjskoj imade kod Litije takodjer selo Plis u močvari. — K Pliskovu spadao je bez dvojbe i današnji Begovac blizu Blata, koji je tako prozvan po nekom turskom begu.

[1] Naime Stjepan Frankopan, sin bana Nikole, a otac Brnardina. Umro je g. 1481.

[2] Valjda kravu mladu jalovu (sterilis, non praegnans), možebiti pako i ovcu. Daća ova bila je obćenita, a još u Marija-Terezijanskom urbaru ima ustanova, da 30 cieloselaca ukupno imadu davati vlastelu jedno tele, ili za to relutum od 1 for. 30 krajc. svake godine.

[3] Knapi, od stare njemačke rieči: Chnappe, Knappe, Page, u obće mladenac, ono što danas Knabe. Osobito je poznat Schildknappe serviens, armiger uz rieč vitez (Ritter, miles). U rudah još su i danas Bergknappi, a možebiti da su bili Modruški knapi takovi rudari, te da se je uz rudare, koji iz Njemačke u naše krajeve dodjoše, udomila u nas rieč Knap. — Frankopani imali su po svojih imanjih dosta ruda, naročito u Primorju kod Liča, u Fužinah, oko Čabra i u Steničnjaku pod Petrovom gorom (Gvozdom), a kopali su zlato, srebro, bakar, željezo i olovo. Na rude dobio je knez Ivan Krčki i Modruški g. 1392. po kralju Sigismundu posebni privilegij (Izvornik bio je u zem. arhivu, neo reg. acta, fasc. 318, br. 61, a sada je u Budimpešti); na njem ima izvana glagolski napis: „Frankopanom, da su volni kopati vsako blago prez vsake daće".

[4] Podanici, što su u gradu knezovom Frankopanom služili, za razliku od onih, koji su bili podanici pojedinih plemića i vazala.

[5] Kvartom zvala se mjera, na koju se je osobito žito mjerilo. Odgovara hrvatskoj rieči: četvrtinka. — U bivšoj Ličkoj pukovini kod

voz sena o Miholi, a ki nima volov, ta je dužan ovsa kvartu jednu, sol. 3. A vsaki kmet do godišća ta je dužan tri časti, jednu o Miholi, drugu o Božići, tretu o Vazmi; ki ima kmet janjce, dužan je sedmoga; ki bi neimil janjac, dužan je 12 jajac ter tri krube.

Ako bi kmet imal janjac sto, ali dvi sto, li ni veće dužan, nego jednoga janjca za čast, ako bi kmet neimil veće nego 7 janjac, dužan je sedmoga.

A crikvene zemlje, ku drži pop, dni 14 u Jesenici, a taverna[1] Jesenička, ta se proda, kako se kada more, a nigda gre na kup z trgovinom.

Zavrh[2].

Grgur Ladišić ima dni zemlje 10, sinokoša se nemore pisati, zač je veći del u vsih škodi, služi l(ibar) 11.

Jemrih Ladišić ima zemlje dni 19, služi l. 11.

Grgurić ima zemlje dni 10, služi l. 11.

Ivan Blažičević ima zemlje dni 5, služi l. 5, s(oldinov) 10.

Jurko Ladišić ima zemlje dni 10, služi l. 11.

Veliki Matko ima zemlje dni 10, služi l. 11. Jošće Matko drži jedno pusto selo, ko bi imilo lih tu službu služiti l. 11.

Benac ima zemlje dni 10, služi l. 11.

Lukša Pačelatić ima zemlje dni 10, služi l. 11.

Mavar Salopek[3] ima zemlje dni 11, sinokoše stoga dva, malinišće 1, služilo je zlati jedan, a sada služi zlatoga pol; a to je Ivana Klinčića.

Pazarišta ima selo Kvarte, prozvano po kvartah (mjeri), izdubenih u kamenu na medji bivše turske i hrvatske Like za trgovanje izmedju hrvatskih krajišnika i obližnjih turskih podanika.

[1] Taverna, toverna, lat. taberna, cella vinaria, taberna venalis, ubi vinum distrahitur. (Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis). Još i sada kaže se u primorju prostim krčmam, da su taverne. — Krčmarenje spadalo je još nedavno u Hrvatskoj medju tako zvana manja kraljevska prava (jura regalia), te su ga vlastela ponajviše u zakup davali.

[2] Valjda sadašnji Troj vrh, ili pako Vein Vrh, koji je nješto dalje, a oba ta sela stoje izmedju Plaškoga, Cerovnika i Munjave. Mjesta Zavrha sada neima, ali se u 17. vieku spominje mjesto Vrhovce (Vejin Vrh) sa župnom crkvom sv. Martina, koju je dao župnik Ogulinski Juraj Čop iz nova popraviti. (Vlastoručno pismo župnika Čopa u našoj zbirci.) Podor te crkve stoji još i danas na Vejinom Vrhu. Medju Trojvrhom i Vejinim Vrhom ima ruševina grada ili crkve polag stare rimske taracane ceste, koja je tuda izvedena bila od Modruše na Carevo polje.

[3] Salopeki, stara hrvatska plemićka porodica, kašnje naseljena u Ogulinu, po kojoj su prozvana dva sela: Salopek selo u župi Mo-

Zopet zemlje dni 36; i to su bila tri sela. sinokoše stoga dva; Sopotnjak je od njega služil z konjem, ali zlati jedan, a sada je pusto, to drži Gamza.

Matko Malčić ima zemlje dni 16, sinokoše stoge tri, mališća pol, služi zlati jedan i pol; i ta je Martina Oštriharića.

Kovač Benko ima zemlje dni 8, sinokoše stog 1, jošće mališće 1, služi zlat 1; ta je Martina Oštriharića.

Janton u Maelih ima zemlje dni 14, sinokoše stoga 2, služi zlati 1 i pol; ta je Martina Oštriharića.

Tomić Macad ima zemlje dni 19, sinokoše stogi 3, mališća pol, služi zlati 1; i ta je Martina Oštriharića.

Benko, Mikulin sin, ima zemlje dni 32, sinokoše stoge 4, služil je prvo zlata 2, a sada služi l. 7; i ta je Martina Klinčića.

Mikula Miklibetić ima zemlje dni 16. sinokoše stoga 2, služi zlat 1; i ta je Martina Oštriharića.

Selo maloga Antona, zemlje dni 16, sinokoše stoga 2, služilo je prvo zlat. 1, a sada je pusto; to je Martina Oštriharića.

Domša na Ceroviki[1], zemlje dni 60 i sinokošu, služilo je pria zlate 3, a bil je vsega inoga slobodan pria, a sada služi zlata 2; ta je Markovića Antona[2].

Mikula Juršić ima zemlje dni 35 i sinokošu, služil je prvo zlata 2, a sada služi zlat 1, malina treti del; ta je Antona Markovića.

Selo Goloslipć, zemlje dni 40 i sinokošu, malina treti del, služilo je prvo zlata 2, a sada je pusto; to je Antona Markovića.

Ilia Vlašić ima zemlje dni 26, luke kosca 2, služilo je zlata 2; ta je Antona Markovića.

Galojevo selo, zemlje dni 8, sinokoše kosca 1, služilo je sol. 80, a sada je pusto; a to je Antona Markovića.

---

druškoj, i drugo prama Ogulinu u župi Zagorskoj. Ima Salopeka i na Kordunu, a i u Osieku, ali su svi potekli iz Modruških strana. Plemićki list dobiše Salopeki od kralja Leopolda I. za vojničke zasluge na krajini Modruškoj. Luku S. posjekoše Turci, a Petar i Vuk S. dospješe u tursko sužanjstvo. Kraljica Marija Terezija potvrdi g. 1746. iz nova plemstvo Salopekom, kojih je tada mnogo bilo.

[1] Cerovik, današnji Cerovnik, kat. župno mjesto kod Munjave i Trojvrha. Sadašnju župnu crkvu sv. Križa u Cerovniku sagradio je oko g. 1680. Ogulinski župnik Juraj Čop, kašnje župnik na Trsatu.

[2] Bez sumnje istovietan sa Antunom Markovićem, bratom Mikule, koji se spominje u jednoj parbi g. 1460. u Bagu (Act. croat., str. 89). Markovići doseliše se 16. vieka u Posavsku Hrvatsku, i to u okolicu Zeline. Sada ima još starosjedilaca Markovića pod Klekom i u Ogulinu.

*

Lovre Dragšić ima zemlje dni 29, sinokoše kosca dva, služilo je prvo žitka stari tri, a sada služi zlati 1; to je Antona Markovića.

Benka Mihoelića selo, zemlje dni 30 i sinokošu, služilo je prvo zlat 1 i pol, a sada je pusto; to je Antona Markovića.

Ivan Valetić zemlje dni 24, sinokoše kosca 2, služilo je prvo zlata 2, a sada služi zlati 1; i to je Markovićev.

Luke Domšić ima zemlje dni 20, luke stog 1, služilo je prvo zlata dva, a sada je podvorac[1] Antona Markovića.

Krizmanića selo, zemlje dni 24, sinokošu, služilo je prvo zlata 2, a sada je pusto.

Luka Salopečić drži jedno selo crikveno, a drugo kanovniče[2]; pod obje seli zemlje dni 20, sinokoše stogi četiri, malin jedan, služi crikvi libar 8, kanovnikom zlata pol; to je kanovničko.

Bobarića selo, zemlje dni 24 i sinokošu, služilo je prvo zlat jedan, a sada je pusto; to je Martina Oštriharića; opet ima zemlje dni 24, a to je kanovničko.

Jurko Gamzić ima zemlje dni 17, Šapakova (Sapakowa) sela zemlje dni 10, luke kosca 1; te obi drži Jurko, od toga služi konjem, jošće mališća pol.

Gojmerčića selo[3], zemlje dni 40, luke stog jedan, služilo je konjem sada je pusto, jošće malmišća pol; to drži barbir Paval.

[1] Podvorci i pridvorci, lat. inquilini, fundos curiales incolentes, Kleinhäusler, Holden, u prievodu Dubovačkoga urbara od g. 1579. Keuschler, podložnici stanujući pri dvoru (gradu) na dvorskom zemljištu, kadšto unutar platna dvorskoga (gradskoga) u tako zvanoj purgariji (prnjavoru). Oni su ponajviše obavljali poslove samo na dvoru, u vrtovih i kod kuhinje, a služba bila je prema manjem posjedu i užitku dodieljenih jim zemalja manja od kmetske. Potonjimi zakoni ustanovljena je podanička služba podvorca sa 18 dana tlake. — Podvoraca (prnjavoraca) imali su osobito manastiri darom vladara i velmoža. Tako je car Lazar dao manastiru Ravaničkom selo Pridvoricu. (Daničić: rječnik.)

[2] To jest kanonika kaptola Modruškoga, koji je brojio mnogo članova.

[3] Gojmerci ili Gojmerčići, stari plemići, valjda poreklom iz Gomirja. Braća Stjepan, Bartol i Sigismund Frankopani podieliše listinom, pisanom u Modruši 10. septembra 1441., svojemu kanceliru Tomi Gojmercu za vjernu službu imanje Valčićevo i Malković selo u državi (provincia) Modruškoj. (Izvornik kod plemića Gojmeraca.) Stjepan Frankopan Ozaljski podieli pako g. 1550. „u našem Ogulinu" slugi svomu Grguru Gojmirčiću, „ki je prognan od turske sile iz svoga Šimun vrh i Brod pod gradom Ribnikom i selo jedno pod gradom našim Ogulinom polag Svete nedelje, ko se selo zove Ka-

Pavlovića selo, zemlje dni 14, sinokoše stog 1, služilo je prvo zlati 1; to drži Paval barbir[1].

Knez (knes) dvor u Bužah (Bwsah)[2], zemlje dni 100, luke stoga 2; na tom sta podvorca dva, jošće malin jedan svetoga Ivana z Modruš[3], luke stog jedan, to je kapelje[4] Martina Oštriharića; služi malin pšenice stara dva, prosa stari 4.

Burića selo, zemlje dni 8, ko je pusto.

Podvorčića selo, zemlje dni 36, luke stog 1, na njem sta dva kmeta; služilo je prvo zlate 3, a sada služi libar 8, to su s. Duha[5].

Jurja Črnavića selo, zemlje dni 22, sinokoše stoga 2, služilo je zlat 1, a sada je pusto.

ševar, kadi su tri sela" (Listina glagolska u našoj zbirci), a isti Stjepan Frankopan darova god. 1568. u Ribniku Petru Gojmerčiću „za službu od svoga ditinstva Grče selo (Griče) pod gradom Ribnikom". Sada su Gojmerci dosta ubogi seljački plemići u Loviću u Jastrebarskom kotaru, čuvajući još nekoja svoja obiteljska pisma. — Gojmerac seoce ima i sada u župi Cerovničkoj.

[1] Barbiri bili su nekoć više uvaženi, nego li danas, baveći se liečenjem bolestnika, te su bili dobro vidjeni i na dvorovih naših velikaša. Knez Juraj Zrinski darova aprila 1573. barbiru Martinu Selnikoviću „za službu, ku je još v Sigetu preminućemu pokojnomu našemu otcu svoiom meštriom i umielnostiom izkazoval i t. d. — pod Lipnikom pri Ribniku jedno imanje". (Priepis u našoj zbirci iz zem. arhiva, odkuda je izvornik odnesen u Budimpeštu.) — Valjda je za takove zasluge i barbir Paval dobio od Frankopana kmete u Zavrhu.

[2] U Bušah, ili valjda u Bužah. — U Bužah na Ceroviki (Cerovniku) dao je knez Stjepan Frankopan g. 1457. dvore Martinu Oštrihariću (Act. croat., str. 83). Dakako da su ove Buže različite od Buža na Lici, gdje je bila do 16. vieka hrvatska županija. Kako se vidi, imali su knezovi Frankopani u Modruških Bužah i posebni svoj dvor.

[3] Isto tako dobio je g. 1457. Martin Oštriharić i crkvu sv. Ivana Krstitelja „poli crkve sv. Marka v Modrušah", koja je imala tri oltara, veliki i dva pobočna: sv. Marije i sv. Lucije.

[4] Kapelje, to jest, da to pripada kapeli, što je darovana Oštriharić u.

[5] Crkva sv. Duha na posebnom humku niže crkve sv. Marije. Za nju kažu, da su ju držali nekoć templari, kako je to zabilježeno i u krajobrazu vojn. geogr. instituta. Zbog toga, što je bila velika i impozantno gradjena, držao je Senjski biskup Čolić, razgledavši Modrušu i vidivši čitav zvonik, da je bila prvostolnom crkvom nakon razora sv. Marije. (Sladović: Poviesti senj.-modr. bisk., str. 39.) Za crkvu sv. Duha kaže listina g. 1463., da stoji niže dvora podknežina Modruškoga Apaja Likovića. (Act. croat., str. 92.)

Tomaša Markovića selo, zemlje dni 20, sinokoše stoga 2, služilo je zlati jedan i pol, a sada je pusto.

Šimuna Rebarćaka selo, zemlje dni 32, sinokoše stoga 2, služilo je zlat 1, a sada je pusto.

Petar Krizmanić, zemlje dni 23, sinokoše stoge 3, služi zlat 1.

Matia Juršačića selo, zemlje dni 20, sinokoše stog 1, služilo je l. 8, a sada je pusto.

Antuna Golenčića selo, zemlje dni 22, sinokoše stoga 2, služilo je zlat .1, a sada je pusto.

Trpkovo selo ima zemlje dni 35, sinokoše stoga 2, služilo je prvo zlata 2, a sada Želesković služi od njega u gradu.

Jelena Večića žena ima zemlje dni 80, sinokoše stoga 2, služilo je prvo zlata 2, ter sol. 40. — Ko je selo Čehovo, to je zdola popisano.

Fabjanje selo ima zemlje dni 25 i sinokošu, služilo je prvo zlata 2, a sada je pusto.

Ivana Mačarića selo, zemlje dni 25, služilo je pria l. 10, a sada je pusto.

Selo Prikosdamlje zemlje ima dni 25 i sinokošu, služilo je prvo četrtinom[1], a sada je pusto.

Selo Stipanje zemlje ima dni 25 i sinokošu, služilo je prvo četrtinu, a sada je pusto; a taverna na Gorici[2], kako se kada proda.

U Ribarih (W Rybaryh)[3].

Vrban Ribarić ima zemlje dni 32, luke stog 1, služi Ribarić . . ., ali u gradu, jošće ima malin jedan.

Lukša Stifulinić ima zemlje dni 32, luke stog jedan, služi konjem.

Marko Magnović ima zemlje dni 21, sinokoše stoge tri, služilo je prvo zlati 1, a sada služi l. 8, zač je poli knapov.

Tomko Panadić ima zemlje dni 20, luke stoge tri, služi konjem.

Ivan Ribarić ima zemlje dni 40, sinokoše stoga 2; od toga je služil Krabanić konjem.

---

[1] Četrtinom, četrtinjaci, lat. quartalistici coloni, podanici, koji su podavali u grad četvrto, četvrtinu od čitava svoga prihoda. Urbar Božjakovački od g. 1685. izkazuje 37 kmetova, koji su četvrtinu podavali. Četvrtina davala se i crkvam „да се дае цркви четврьта“. (Daničić: rječnik.) Nješto spodobni bili su četrtinjakom tako zvani ilišnjaci, koji su podavali iliš (petinu) od prirodnina. (Vidi urbar Bosiljevački.)

[2] Na Gorici valjda blizu Plaškoga, koja je Gorica različita od one kod Gornjega Zagorja, mjesta župe Zagorske medju Modrušom i Ogulinom.

[3] U Ribarih, valjda sadašnje Ribarić selo u župi Zagorskoj nad Mrežnicom, od koje jedan rukav tu ponire.

Lisac (Lyzacz)[1].

Blaž Mihovilčić ima zemlje dni 20, sinokoše stoge tri, služi zlata dva.

Blaž Mihovilčić ima zemlje dni 16, sinokoše stoga dva, služi libar 8.

Mavar Dujmović ima zemlje dni 18, sinokoše stoge tri, malinišća pol, služi zlati jedan, ali gradom[2].

Jurja Ribarića selo, zemlje dni 12, sinokoše stoga dva, služilo je zlati jedan, a sada je pusto.

Jošće su dužni Plašane (Plasane)[3] jalovicu od Miholje i čast i ovac i seno, kako se zgora u kladerni[4] udrži, i vse ine riči[5].

Selšići (Zelsychy)[6].

Tomaša Krabanića selo ima dni 16, luke stoga dva, služilo je prvo konjem, a sada je pusto; drži je Jakov Likošić.

---

[1] Lisac po svoj prilici mjesto izpod kose Drenovice u Plaščanskoj obćini (kod Kraguljčeva sela); ima medjutim u Modruškoj okolici više Lisaca i Lisina. Nekoć bila je kod Sv. Jurja u Liscu opatija, od koje se i sada podjeljuje naslov opata. Gdje je taj Lisac bio, nezna se stanovito. Pukovnik barun Maretić, koji se je bavio historičnom topografijom, tražio je Lisac medju Dabrom i Jesenicom, gdje ima i danas brdo Veliki Lisac nad Osman aginim poljem, a tuda je bila odredjena g. 1690. medja turska i hrvatska. Neki drže, da je opatija bila na brdu Liscu više Slunja, gdje se znadu i danas ostatci nekadašnjega manastira, a i sada uspieva izvrstno kloštarsko Lisačko vino ; ali je sva prilika, da je opatija Lisačka bila bliže prama Senju i kod mora, valjda u Sv. Jurju u Podgorju, gdje imade i danas ruševina nekadašnjega manastira.

[2] Služiti gradom, k gradu, služi na kneza dvoru; tako su označeni podanici, stojeći kao trabanti, čuvari, sluge i radnici u gradu za stalno, ili na koje vrieme. Po feudalnih zakonih bili su podanici dužni kraće ili dulje vrieme probaviti na službi dotične vlastele.

[3] Plašane, to jest Plaščani.

[4] Kladerna, lat. quaterna, ili quaternus, ubi quatuor quartae chartae seu octo folia, a i caternum, prout est computatum et distinctum in caterno curiae. (Du Cange kod rieči quaternus i caternum). Talij. quaderno. — Rieč ova rabi Vinodolskomu zakonu, a dolazi i u drugih hrvatskih spomenicih, te znači „knjigu zapisnu“, u nazočnom slučaju obći registar i zemljišnik čitave gospodštine Modruške.

[5] Rič znači stvar, res. U ovom znamenovanju dolazi „rič“ već u Vinodolskom zakonu i u drugih spomenicih, a u tom smislu rabi još ne samo u Primorju, već i blizu Karlovca, naročito u Vukovoj gorici na Lujzinskoj-cesti, gdje govori narod čakavski.

[6] Selšiće po svoj prilici današnje Staro selo, mjestance na iztočnosjevernoj strani Plaškoga pod kosom Klasnića vršak zvanom.

Lucia Paralića žena ima zemlje dni 28, luke kosac jedan, služilo je prvo konjem.

Zmukalića selo ima zemlje dni 10, luke stog 1, služilo je sol. 80, a sada je pusto.

Domša Benšić ima zemlje dni 11, služilo je prvo zlati jedan.

Matešnjakovo selo ima zemlje dni 11, luke kosca dva, služilo je prvo zlati jedan, a sada je pusto.

Grdića Tomka selo ima zemlje dni 10, luke kosca jednoga, služilo je prvo zlati jedan, a sada je pusto.

Dvornik[1] Mavar Franković[2] ima zemlje dni 90 z jednim selcem, koje bilo je Lupče, sinokoše stoge 4; od toga služi konjem; na to ima list od v. m.[3], jošće ima malinišća dva.

Prnjče selo ima zemlje dni 42, sinokoše stoga dva, služilo je prvo konjem, ali zlata dva.

Paval Ložavić ima zemlje sela deljnega dni 20, jošće mališće jedno, ko je jošće stari pokojni knez[4] dal i tu zemlja i sinokošu, služil je konjem ali gradom.

Petar Latin[5] ima zemlje dni 40, sinokošu, služi gradom, ali zlata dva.

Jošće selo Agnežića, zemlje dni dvadeset, sinokoše stoga dva, služilo je zlat jedan, a sada je pusto, drži je Paval Ložavić; jošće stari knez pokojni to mu da.

Vrbanje selo, ima zemlje dni 12, sinokoše kosca jednoga, služilo je prvo sol. 80, a to je pusto, a drži je Ivko Bahorić.

Ivko Bahorić ima zemlje dni 20, sinokoše stog jedan, služi konjem ali gradom.

Strgarića selo ima zemlje dni 35, sinokoše stog jedan, služilo je gradom, a to je pusto; drži je Ivko Bahorić.

Selo Čraue i Ukuče (Chrane Iwkwche); ti sta obi u Strgarića, zemlje dni 24, podanje je sinokoše stoga dva, služi zlata dva.

---

[1] Dvornik, nakon podknežina (namjestnika knezova), koji je bio postavljen za više vlastelinskih imanja, prvi službenik u dvoru ili gradu, poslije prozvan kaštelanom. Mjesto dvornika dolazi i naslov dvorski. Dvorskim se je zvao u bosanskom kraljevstvu praefectus aulae, comes palatinus. (Daničić: Riečnik iz knjiž. starina kod rieči: dvorski.)

[2] Frankovića ima još i danas u okolici Ogulina, u Oštarijah i u Skradniku. Jednu granu naseliše Frankopani u kotaru grada Bosiljeva na Glavici, a ti su Frankovići plemići.

[3] Vaše milosti, naime kneza Brnardina Frankopana.

[4] Naime knez Stefan Frankopan.

[5] Latin, seoce nedaleko od Staroga sela pod gorom Drenovicom u obćini Plaščanskoj.

Martin Sokodar ima zemlje dni 31, sinokoše stoge 4, od toga je služilo dosle u gradu.

Martin Vkoslavić ima zemlje dni 8, sinokošu, služi sold. 80.

Venežića selo ima zemlje dni 12, sinokoše kosca jednoga, služilo je prvo zlati jedan, a sada je pusto, to drži Juraj Hromčić.

Luka Lučić na Sledčića seli ima zemlje dni 16, sinokoše stog jedan, prvo je služilo konjem, a sada služi zlat 1; toga kmeta drži knez Krajač[1].

Juraj Hromčić[2] ima zemlje dni 25, ča je sela dedinoga, luke kosac jedan, a paprutna[3] sena stog jedan, od toga u gradu stoji, to najde Jurola Bošnjak ter Domša Brdić, ter Lukša Berojević, ki biše tada dvornik Modruški[4].

Stipka Cujkovića selo, zemlje dni 40, sinokoše stogi tri, od toga je služeno konjem ter u gradu; to je pusto, i to drži knez Krajač.

Ivka Skočića selo, zemlje dni 24, sinokoše stog jedan, to je služilo prvo konjem, a sada je pusto; to drži Lukša Štefulinić, ter Tomko Panadić za dohodak[5].

Jošće selo na Poli[6], ko se zove Hodčače, zemlje dni 40, luke stoga

[1] Krajači knezi Vitko i Franko spominju se u Modruši g. 1475., te je Vitko prodao svoj vinograd „v Koteli brdi" samostanu Paulina sv. Nikole u Gvozdu (Act. croat., str. 114). — G. 1490. spominje se u Modruši knez Ilija Krajač, koji će bit istovietan sa vlastnikom kmetskih selišta u Selšićih. — Knezom zvao se je tada osim grofova svaki odličniji, osobito plemeniti i pismen čovjek, te je rieč „knez" zamjenjivala obično rieč „gospodin".

[2] Juraj Hromčić bio je početkom šestnaestoga vieka više godina dvornik (kaštelan) grada Modruškog i upravljatelj grada Hreljina u Vinodolu. (Listine u našoj zbirci.)

[3] Paprutna siena, to jest siena pomiešana sa steljom ili bujadi.

[4] Prijašnji službenici Modruški, koji su glede urbara koješta bilježili. Jurola Bošnjak bio je valjda bosanski uskok, kojih je tada bilo nekoliko u službi kod hrvatske vlastele.

[5] Dohodak, obćeniti naziv za podavke kmetova i drugih podložnika, koji dolazi mnogo u hrvatskih spisih. Pisac urbara nije ovdje slučajno potanje naznačio daću, jer je tada i onako poznat bio dohodak selišta, i jer je bio zabilježen u kladerni. Napose zvala se pako daća u novcu dohodkom. Na primorskih imanjih zvao se takodjer dohodkom bir, koji se plaćao u gotovom novcu. — Pop Tomo Partinić oporučuje g. 1445. crkvi u Martinšćici „maline, stupe i brajde z dohodkom četrtine". (Act. cr., str. 64.) — Štefan Frankopan izbraja g. 1457. u darovnici Martinu Oštriharíću vrsti dohodka: „navadnu službu, biru, osudi, razlogu, povozom i desetinu". (Act. cr., str. 84.)

[6] Na Poli, na Carevom polju, ili možebiti samo na polju polag Selšića.

dva, sinokoše paprutne stogi 3, malinišće 1, služilo je prvo zlata 2, ter samo strilom[1], kamo mu se je reklo, a sada je pusto.

Jošće li poli toga sela jedno selo Tkalče, ko je pusto; pametara ni, ki bi zamiril kmeta na njem, ni ča je njega služba, ni kuliko je zemlje.

Jošće su dužni z Kunićani[2] i z Medvijami[3], Selšićami jalovicu jednu i čast, ovac i seno i ine riči, kako se zgoru udrži u kladerni, a dacia, kako se kada prigoda.

Jošće crikvene zemlje u Selšićih dan 32, sena stoga dva.

Medvija (Medwyya).

Kljunovo selo ima zemlje dni 12, luke stog jedan, služi zlati jedan, a na njem je jedna udovica; to drži Matij Skalić[4].

Anton Roglić ima zemlje dni 8, luki kosce 3, služi zlatoga pol.

Mikula Jažorića zet ima zemlje dni 14, luke stog 1; jošće drži Srebalića selo dni 8, zemlje sinokoše stog jedan, od toga svega služi zlata 2.

Šimko Hržić ima zemlje dni 22, luke stoga 2, služi zlata 2; toga drži Matij Skalić.

Filip Rebarčić ima zemlje dni 12, luke stog jedan, služi zlat jedan, toga drži Matij Skalić.

Vrban Dunčić ima zemlje dni 14, luke stoga 2, služi pšenice star jedan, prosa star jedan, ovsa stare tri: pria je služil četrtinu, toga drži Martin Oštriharić.

---

[1] „Strilom, kamo mu se reklo“, „samo strile čine“, „dela samo strile u gradu“; tako zabilježene službe dokazom su, da za doba sastava ovoga urbara još su uviek u porabi bile striele, strielice, premda se je već nakon obreta monaka Švarca sgotavljao prah. Posjednik selišta u Polju bio je dakle dužan u lov polaziti za gradsku potrebu i za vlastelja vojevati.

[2] Z Kunićani, to jest sa seljani iz Kunić-sela, a to selo postoji i sada sjevero-zapadno od Plaškoga polag Medvedjaše na potoku Kunićkom. Čudno, da se u popisu mjesta nespominju napose i poimence i žitelji Kunićki.

[3] Medvija, Medvja, u pismu g. 1481. Medweya, sada Medvedjaše, selo u obćini Plaščanskoj pod Malom Kapelom. — Medvejani, žitelji iz Medvejaše.

[4] Danas ima selo Skalić, naseljeno pravoslavnimi u brinjskom kotaru, prozvano valjda po nekadašnjih plemićih Skalićih. G. 1555. spominje se plemić i literat Juraj Skalić, službenik knezova Stjepana i Gašpara Frankopana Tržačkih, sinova Nikole Tržačkoga. (Kap. arhiv u Zagrebu, L. Cr., Prot. 20., pag. 14.)

Jurša Dunčić ima zemlje dni 18, luke stoga 2, služilo je prvo konjem, a sada služi ribariju.

Tomko Ludčić ima zemlje dni 12, luke stoge 3, služi ribariu.

Ivan Jarčić ima zemlje dni 20, luke kosac 6, ča je stoga 2, služi u gradu, ali zlata dva.

Marko, popov brat, ima zemlje dni 28, luke stoga dva, služi četrtinu; to drži Martin Oštribarić.

Vražića selo, zemlje dni 25, luke stoge 4, služi zlata 2, a sada je pusto.

Goligino selo, zemlje dni 10, luke kosac jedan, služi zlati jedan; to drži Matij Skalić.

Radošića selo[1], zemlje dni 15 i pol, luke kosca jednoga, služilo je zlati 1, a na tom sidi Matij Skalić.

Lašića selo, zemlje dni 18, luke stoga dva, služilo je konjem, ali zlata dva, to drži Matij Skalić.

Mihovil Miroslavić ima zemlje dni 18, luke kosca 1, služi u gradu.

Petar Miroslavić ima zemlje dni 16, luke kosca jednoga, služi zlati jedan; toga drži Matij Skalić.

Filip Birojević ima zemlje dni 24, luke stoge tri, služi zlata dva; toga drži knez Krajač.

Brneša Črndić ima zemlje dni 18, sinokoše stoga 2, malinišće 1, služi zlata 2, i toga drži knez Krajač.

Rudčića selo, zemlje dni 12, luke stog 1, služi zlat 1, a to je pusto, to drži Jurko Pipalić za dohodak.

Stipko Črndić ima zemlje dni 15, luke stoga dva, služilo je prvo konjem; toga drži Žvan Klinčić.

Hudobića selo, na kom stoji Ladislav Skalić, ima zemlje dni 16, luke stoga dva, služi zlati jedan i pol.

Marka Dragšića selo, zemlje dni 17 i pol, luke stožića dva, služi konjem, ali zlata dva.

Ivanac na Broza Dragšića seli, zemlje dni 8, luke stog jedan, služi zlati jedan, toga drži Žvan Klinčić; jošće ima malina pol.

Selo Mojčakovo, zemlje dni 12, luke kosca jednoga, služilo je prvo zlati jedan, sada je pusto; to drži Žvan Klinčić.

Jošće jedno selo pusto, ko su držali Miroslavići, zemlje dni 16, ko je na v. m. postu[2], a ni pametara, ki bi znal, kada bi kmet na njem.

Jošće drugo selo, ko je držal Franko Lažić, zemlje dni 12, ko je pusto i ne pameti se, kada bi kmet na njem.

---

[1] Radošića kosa izmedju Vejin Vrha i Oštarija.

[2] Na v. m. postu t. j. mjestu, zemljištu, teritoriju, talijanski posto.

Paval Voškinić ima na Grgurevi seli i na Juršića seli, pod obi ti seli ima zemlje zle i dobre dni 50, luke kosac 8, malin jedan li pod obi seli; od toga je služil Grgur Dragšić četrtinu, ter drivodelju[1], a sada Vukšinić stoji u gradu.

Jošće drži Paval Dianković[2] selo osebujno na Gorici (na Goryczy)[3]; ima zemlje dni 12, luke stog 1, služilo je zlati 1, a sada je pusto.

Jošće drži Juraj Dianković jedno selo na Gorici, ko je bilo Vrbanče; ima zemlje dni 18, luke stoga dva, služilo je zlati jedan, a sada je pusto.

Krnice (Kernyeze)[4].

Kirin Lopčić ima zemlje dan 40 i sinokošu, malina četrti del, služi konjem.

Mavar Lopčić ima zemlje dan 20, služi u gradu, samo strele čini; jošće mu je pridano selo Dardrovo na Gorici, zemlje dan 18, ko je služilo konjem.

Mikula Lopčić z bratom drži zemlje dan 20 i sinokošu, služi zlati jedan.

Ladić ima zemlje dan 30 i sinokošu, služi u gradu, a to selo služilo je lib. 8 i pol.

Ive Vikarić ima zemlje dan 16, služi sol. 90.

Prapruća (Praprwcha)[5].

Mile ima zemlje dni 50 i sinokošu, mališća pol, služi konjem.

Petar Šukoglić ima zemlje dni 20, sinokoše kosca jednoga, služilo se prvo konjem, a sada služi zlata dva.

Lukša Barbić ima zemlje dni 4, ča je sinokoše stog jedan; jošće govori, da mu je v. m. pridala selo Šimuna Ankovića, zemlje dan 5; to je služilo zlati jedan, a sada služi konjem.

---

[1] Drivodelju, to jest tesarskom radnjom.

[2] Diankovići ili Djankovići, starinom plemići iz Gacke. Juraj Djanković saslušan je g. 1487. u parbi Ivaniša Obrakovića i Jurja Vidošića radi nasljedstva. (Act. cr., str. 133.) Poslije se doseliše Diankovići u Draganiće pri Karlovcu, gdje se koncem 16. vieka spominju, te u Rakarje i u Kobiliće u Turovu polju. — Juraj Dianković bio je g. 1585. službenik knezova Erdöda u Jastrebarskoj.

[3] Valjda Gorica na brežuljku više Dobre iza mosta medju Ogulinom i Praprućom, gdje sada neima kuća. Zemlje obradjene ima tu i danas prilično.

[4] Krnice, seoce kod Kučenić sela u župi i obćini Ogulinskoj. U Krnicah je i vrelo, zvano Krnjelac, koje spada pod sv. Jakov.

[5] Prapruća selo, sada Prapruće prozvano po praprutih (bujadi, stelji), tik Ogulina preko Dobre i pod Ogulin ubrojeno. Ima u Praprućah do 40 kuća.

Paval Serpelić ima zemlje dan 35, luke stog jedan, služi konjem.

Mladen ima zemlje dan 20, sinokoše stog jedan, služi l. 8.

Matko Kranjčić ima zemlje dni 100, manje dva, a zle; služilo je prvo zlata dva, a sada je na njem jedna udovica, ka ima sirote četire.

Juraj Barbić ima zemlje dan 14, sinokoše jednog kosca, služi zlati jedan.

Kotlebiće selo ima zemlje dan 12; to je pusto.

Gorica[1].

Ivan Magnović ima zemlje dan 15, luke stoge 3, služi zlata 2.

Jurko Anić ima zemlje dni 22, luke stoge tri, malin jedan, služi konjem.

Jakov, Anića netjak, ima zemlje dni 4, luke stoga dva, služi zlati jedan.

Selo Kojane, zemlje dan 10, luke kosca jednoga, služilo je zlatoga pol, a sada je pusto.

Katarina udovica ima zemlje dni 20, sinokošu, služi zlata dva.

Jurko starišina ima zemlje dan 20, jošće lučicu jednu, služi zlata dva.

Ivan ima zemlje dni 24 i sinokošu, služi zlati jedan.

Selo Fabića, zemlje dni 2 i sinokošu, služi zlati jedan, a drži je Dobčić; a to mu pridaše.

Jelka, Dedkovića žena, ima zemlje dni 10, sinokoše kosca jednoga, služi zlatoga pol.

Paval Jelenčić[2] ima zemlje dni 16, sinokoše paprutne stoga dva, služi zlati jedan.

Ilija Brdić ima zemlje dan 20, sinokoše stog 1, služi zlata dva.

Selo Vojkovo ima zemlje dan 16, sinokoše stog jedan, služi zlati jedan, a sada je pusto.

Ilia Kovač ima zemlje dni 22 i sinokošu, služi libar 8.

Jakov Medilić ima zemlje dni 20, sinokoše stog jedan, služilo je zlata dva, ali konjem.

Jošće jedno selo Kotljenjakovo ima zemlje dni 12, sinokoše stoga dva, služilo je zlati jedan, a sada je pusto.

Mavar, Carov zet, ima zemlje dni 20, sinokoše stog jedan, služi zlata 2.

Jošće drugo selo Fabče, zemlje dni 8, služi zlatoga pol, to se prida Ladiću gradu.

[1] Gorica, mjesto označeno sprieda na strani 44 u opazki 3.
[2] Jelenčić, zemlje u Zagorju prema Ribarić selu.

Jurko, Pavlića sin, ima zemlje dni 35, sinokoše stoga dva, služi zlata dva.

Petar Kovač ima zemlje dni 10, služi libar 11.

Blažko Pačelatić ima zemlje dni 10, služi libar 11, a toga sela drži polovicu Levko.

Vlaš ima zemlje dni 10. služi l. 11.

Levko ima zemlje dni 10, služi l. 11.

Jandriac ima zemlje dni 10, služi l. 11.

Kitrić ima zemlje dni 10, služi l. 11.

Balšića selo ima zemlje dni 10, ko bi imilo služiti l. 11, pusto je.

Jošće Levko drži zemlje dni tri, ka je bila pod dvor.

Jošće su dužni tri časti vsaki do godišća, jednu o Miholi, drugu o Božići, tretu o Vazmi; dva janjca su dužni vsi o Vazmi, ter jajac. Jošće k tomu ine službe, ča je potriba kućam i k inoj potribi i k senu, kako se u njih listu udrži.

Plasi (Plazy)[1].

Franjko Zebić[2] ima zemlje dni 132, to je vse z onimí seli, ka su bila okolo njega, ka ste mu v. m. dali: k tomu ima luke stogov šest, jošće k tomu ima mališići dvi, a te zemlje je veći del zle.

[1] Plasi, sada Plaški. Oblik „Plasi" sačuvan je u svih starih spomenicih, počam od g. 1185., kad se parochia (župa) Plasi u Krbavskoj biskupiji prvi put spominje. Plasi je topično ime; gdje ima puno njiva, to su Plasi. Sa Modruškom županijom došle su i Plasi u vlast Frankopana, premda se i poslije (g. 1481.) spominje posebna županija (comitatus) „Plazy". Podor staroga Frankopanskoga grada nalazi se jedan sat hoda udaljeno od mjesta na kosi Plaška glava. Procienbena izprava od g. 1558. (Zem. arhiv, neo registrata acta, f. 1646 br. 22) kaže za Plaški: „castrum Plaaz est totale desertum". Kašnje smještena je u Plaškom krajiška straža, dok nebude g. 1592. za Hasan paše Predojevića grad po Turcih osvojen i zatim zapušten. Plasi naseljeni su sadašnjim narodom ponajviše oko polovice sedamnaestoga vieka, dok je bio kapetanom Ogulinskim knez Petar Zrinski, potonji ban. On je sagradio u Plaškom g. 1663. za obranu turanj, u kojem je stanovao katolički župnik, dok nebude g. 1836. razoren.

Od polovice prošloga vieka je u Plaškom stolica vladike grčkoiztočne crkve; katolika ima tu samo do 200, te imaju župu od g. 1807. Više podataka o Plaškom imaju moji „Spomenici hrvatske krajine" u sve tri knjige.

[2] Zebići, stara hrvatska plemićka obitelj, nekoć vazali Frankopana u Plaškom i u Modruši. Njih spominje i danas u Plaškom Zebićko selo pod Malom Kapelom, gdje velika studen vlada, zatim

Simun Zemlić ima zemlje dni 40, sinokošu, malinišće jedno, služilo je prvo Miholšćinu[1], a sada služi Franjku Zebiću podvorčiju. V. M. mu ga je dala.

Jošće li Franjko Zebić drži jedno selo, ko je držal jedan trat Franković, pod ko je zemlje dni 40, luke stoge 3, malinišće jedno; a to je bilo naiprvo Brecljevo selo Zebićevih prvih; a ta zemlja je zla, ništar ni vridna, vsa je veći del praprutna.

Jošće drži Tomaškovi seli 2; pod ke je zemlje dni 16, luke stog jedan, ki sta pusti.

A to su pak kmeti njegovi:

Tomaš Vidović ima zemlje dni 16 i pol i sinokošu, služi četrtinu.

Selo Jurmanića ima zemlje dni 10, sinokošu: to bi takoj imilo služiti četrtinu, a sada je pusto.

Matij Bošnjak ima zemlje dni 17 i sinokošu, služi četrtinu, jošće ima malinšće jedno.

Jurko Tomković ima zemlje dni 15 i sinokošu, služi četrtinu.

Jure Fabianić ima zemlje dni 17 i pol, sinokošu, služi četrtinu.

Vale Vičinić ima zemlje dni 21, luke stoge tri, malin jedan, od te stoji u gradu.

Zebićki potok i prostrano Zebićko polje. Imanje odvisno od grada držali su Zebići od zamana. Oko g. 1450. dobili su službenici Stjepana Frankopana Filip i Franko Zebići od svoga vlastelina potvrdu na kuće u varošu Modruši „niže kuć kneževskih na placi“, koje bjehu kupili od Mikše sina Ivanova. (Priepis listine u nas.) — G. 1481. darova Brnardin Frankopan i njegova žena Alojzija od Aragonije (de Marchano) Franji Zebiću za vjernu službu (tholomerius) kod pokojnoga otca Stjepana više sělišta u Plasih (Pravoadnye, Iiuanye selo, Zebino selo, Culinah, Golubousko) za plemenito. Za ta sělišta kaže listina, da leže medju Medvejom i potokom Dretuljom, Brigom, posjedom manastira Pavlinskoga sv. Nikole i Dolinskom Vasi, napokon s treće strani do mjesta (villa) Labodići i brda Kuca (Kutcza). (Priepis u nas.) Nakon provale turske uskočiše Zebići u Pokupje, gdje je g. 1569. dobio Juraj Zebić od kneza Jurja Zrinskoga dobro u Gornjih Vrhovcih, a tu je i danas na Zebića dvoru, sadašnjoj pučkoj učioni, namješten Zebićev grb i napis: Anno domini 1672 C. D. C. Z. / D. V. P. M. Zebići držali su i imanje Duguresu kod Mriežnice, koje je morao g. 1769. odstupiti Nikola Zebić, kapetan u banskoj krajini, uz odštetu od 10.000 fl. za krajinu. (Acta comiss. u zem. arhivu.)

[1] Miholjščina, podavak ponajviše u prirodninah, koji su podanici davali o jesenskom Miholju.

Jošće drži drugo selo, ko je bilo Lovrenca Vičenića, zemlje dni 15, luke stoga dva, služi zlati jedan.

Mavar, Zebića zet, ki stoji na Lovrenca Hovislića seli, ima zemlje dni 35, luke stoga dva; od toga stoji u gradu, a k tomu ima pridati zlati jedan.

To su kmeti sv. Mikule[1] u Plasih i u Bužah.

Najprvo Vale Zebić ima zemlje dni 27, luke stoga dva, služi zlata dva.

Valak ima zemlje dni 14, luke stog 1, služi zlat jedan.

Štefac ima zemlje dni 15, sinokoše, luke stog jedan, služi zlati jedan.

Kirin Štefulinić ima zemlje dni 40, luke stoga dva, jošće malin jedan, služi zlata dva.

Jurjevo selo i Hitrićevo selo drugo ima zemlje dni 26, luke stoga dva, služita obi dvi zlata dva.

Jošće li na njih postu zemlje dni 6, ku im je odminil Andrij Zebić.

Jošće li fratrovih luk stoge tri.

Najprvo na vrh rike fratrov dvor, dni zemlje 20, luke stoge tri, malinišće 1, malina dva.

Ilija Markalj ima zemlje dni 31, luke stoge tri, to je od trih sel, služi žitkom[2].

Andri Miserić ima zemlje dni 18, luke stoga dva, služi žitkom.

---

[1] Sv. Mikule pavlinskoga manastira na Gvozdu (danas na Velikoj Kapeli) polag ceste, kojom je Posavje i Pokupje od davnih vremena jamačno još za rimskog doba skopčano bilo sa jadranskim morem. Taj manastir imao je silan posjed, najviše u Modruškoj i Gackoj županiji. Utemeljio ga je, kako već spomenusmo, oko g. 1380. knez Ivan Krčki, otac bana Mikule, koji se prvi prozvao Frankopanom. Ovaj darova g. 1401. sv. Mikuli kuriju (dvor) i ribnjake u Plasih; drugi dvor u Plasih pokloni sv. Mikuli Stjepan Frankopan i još jedan dvor u Vrhriki kod Plaškoga. U darovnici za Franju Zebića od g. 1481. spominje se „villa claustri S. Nicolai Brig vocata“. — U Plaškom znade se i danas, gdje je bila stara katolička crkva i samostanski dvor. Tragovi crkve nalaze se u dvorištu pred bivšom kumpanijskom pisarnom, koja je valjda i sama služila za manastir, jer se i danas znadu ćelije po zgradi.

Gvozd zove se danas brdo nad dolnjom Modrušom nasuprot staromu manastiru.

[2] Žitak, lat. frumentum, ono, što kod čistih štokavaca žito. Kod sela Jurka Plavšića specializuje se taj žitak, naime pšenica, proso, zob.

Petar Ribarić ima zemlje dni 10, luke stoga dva, služi žitkom.

Matko Butković ima zemlje dni 10, luke stoga dva, služi konjem.

Jurko Plavšić ima zemlje dni osam, luke stoga dva, služi pšenice star jedan, prosa stara dva, zobi stara dva.

Anton Celčić ima zemlje dni 12, služi četrtinu.

Lukša Šimunić ima zemlje dni 20, luke stoge 4, mališće jedno, služi četrtinu.

A Zavoda kneza[1] u Plasih, ko je na Briševi, zemlje dni 60, obilo štimano, ka je zemlja na knezu postu; jošće luke stog 1, ki je na knezu postu.

Zemlje pri svetom Stipani[2], ka je k toverni, dni 5, od ke je prvo plaćano zlate tri, a litos je dano od nje l. 3.

Jošće zemlje u Plasih svetoga Stipana, ku drže popi, dni 23; luke stoga dva; jošće toverna na Braševi, za no, ča se proda.

Bužičevci (Bwsychewczy)[3].

Ivan Trunbitarić ima zemlje dni 23, praprućane sinokoše stoga dva, od toga služi četrtinu.

Broz, Kralića sinovac, ima zemlje dni 12, luke stog jedan, mališću dviu šesti del, služi četrtinu.

Anton Žesković ima zemlje dni 14, prapruti stoga dva, služi četrtinu.

Lovre, popa Stipka brat, ima zemlje dan 9 dedine; jošće Kasnikova sela dni 14, da je vse zemlje dni 23, luke stoga dva, mališća šesti del, služi četrtinu.

Jandri, Martin unuk, ima zemlje dni 19, luke stoga dva, mališću dviu svakoga pol.

Stipko ima zemlje dni 9, luke stog 1, mališća šesti del, služi četrtinu.

Šimun Kralić ima zemlje dni 12, luke stog jedan, mališću dviu šesti del, prapruti stog jedan, služi četrtinu.

---

[1] Knez Zavod nije nam poznat. Možebiti da je to bilo ime kojega Zebića, kojih predji (prvi) imali su Brusljevo selo, a ovo da je istovietno sa Briševom ili Braševom, gdje je bila takodjer taverna (krčma). Pod Briševom lako da se razumieva brdo Brešljenovica u Babinoj gori prama Tržiću.

[2] Sv. Stjepan, po svoj prilici stara župna crkva u Plaškom, a kod nje bješe taverna, koja je imala takodjer vlastitih zemljišta. Zvonik te crkve stajao je još g. 1658., te je kašnje pretvoren u kulu za obranu. (Izvještaj Martina Stiera, ingeniera. Codex ces. biblioteke u Beču. A. CLIX, A. 8608.)

[3] Bužičevci, Bužaci, stanovnici u Bužah. Vidi opazku na strani 37, br. 2.

Stipko, Kralića sinovac, ima zemlje dan 9, luke stog 1, mališću dviu sakoga šesti del, prapruti stog 1, služi četrtinu.

Juraj Radovanić ima zemlje dni 23, sinokoše stoga 2, služi četrtinu.

Šimko Popović ima zemlje dni 27, sinokoše kosca jednoga, služi četrtinu.

Ilia Mihovilčić ima zemlje dni 17, luke stoga dva, papruti stoga dva, služi četrtinu.

Tržac (Thersacz)[1].

Jandri Jurjaković ima zemlje dan 23, mališća pol, služi četrtinu.

Belac ima zemlje dan 22, luke stog jedan, služi četrtinu.

Benko Lažić ima zemlje dan 22, luke stog jedan, služi četrtinu.

Jandri Belčić ima zemlje dni 13 i pol, prapruti stog 1, služi četrtinu.

Ivan Malšić ima zemlje dan 16, služi četrtinu.

Lukša Lončar ima zemlje dan $11^1/_2$, luke stog 1, služi četrtinu.

Juraj, Obkin sin, ima zemlje dan 24, služi četrtinu.

Benko Kuretčić ima zemlje dan 15, služi četrtinu.

Ilia Verić ima zemlje dan 15, služi četrtinu.

Jurića sin Jandrij ima zemlje dan 15, služi četrtinu.

---

[1] Nemožemo pozitivno opredieliti, koji Tržac se tu razumieva. Grad Modruški zvao se je napose za razliku od varoša i čitavoga priedjela u staro vrieme Tržan, a pod tim imenom zabilježen je gornji grad Modruški i u diobnoj izpravi Frankopana od g. 1449., dok se varoš pod gradom zvao Modrušom (castrum Thersan et civitas Modrussa. Neo reg. acta, f. 1646, prije u zem. arhivu, sada u Budimpešti). Podor grada na Modruškom vrhu zove narod i danas Tržcem. Ako je ovo Modruški Tržac, onda niesu u ovom urbaru naznačeni purgari, već samo kmetovi četvrtinjaci. — Možda se pako ovaj Tržac ima tražiti u Tržcu (Tržiću) na Mriežnici, koji je neko doba spadao pod grad Ključ na utoku Tounjčice u Mriežnicu. Ključ je bio tada u vlasti Brnardina Frankopana, kojemu ga kralj Matija godine 1481. potvrdi. Kašnje držao je Ključ nekoliko godina plemić Juraj Fabiančić, te je istom g. 1495. došao opet u vlast Brnardina za izmjenu imanja Stublja i Slapaca u županiji Modruškoj i Stativa tlačnih na Dobri blizu Novog grada. (N. r. act., f. 137, br. 8., sada u Budimpešti.)

Nipošto nije pako ovaj Tržac istovietan sa Tržcem na Korani u današnjem bosanskom dielu Hrvatske. Koranski Tržac dobio je kod diobe g. 1449. Bartol Frankopan, a po njem prozva se jedna loza Frankopana knezovi Tržačkimi, koji izumreše Franjom Krstom, pogubljenim g. 1671. u Bečkom Novom mjestu. (Vidi naš prinos „Spomenici Tržačkih Frankopana“ u Starinah, knj. XXV.)

To je dvor Diankovićev.

Imaju zemlje dan 64, luke stoga dva, malin jedan, ki su kupili. Imaju jedno selo, na kom je kmet Franko, ima zemlje dni 100; služba je Miholščina, ili dva dukata i to je u Krnicah.

Jošće imaju jednoga kmeta Pavla Vikarića, zemlje dni 15 i sinokošu, služi zopet . . . .

Jošće imaju jednoga kmeta u Krnicah Mavra: ima zemlje dni 28 i sinokošu, služi njim konjem.

Jošće lih u Krnicah imaju jednoga kmeta Matia; ima zemlje dni 15 i sinokošu, služi zlat jedan.

Jošće drži Paval Dianković na Gorici selo Domkovića: ima zemlje dni 18 i sinokošu, služi zlat jedan; to je pusto.

Jošće drži Petar Dianković jedno selo na Gorici, ko je bilo Hručevo selo, zemlje dan 16; to je prvo služilo konjem, a sada služi ničimre, zač je pusto.

Jošće drži Petar Dianković selo Dojčevo, zemlje dni 16, sinokoše stog jedan, služilo je l. 8, a sada je pusto.

Jošće drži li Petar jedno selo u Kutu Dedkovo, zemlje dni 35, sinokoše stoge 3, služi l. 8.

Videne selo, zemlje dni 30, sinokoše stoga dva, služilo je zlata dva, a sada je pusto

Selo Račića, zemlje dni 10, sinokoše stog jedan, služilo je zlatoga pol, a sada je pusto.

Dragovanje selo, zemlje dni 10, sinokoše stog jedan, služilo je zlatoga pol, a sada je pusto.

Lubanića selo, zemlje dni 16, na kom je Petar Bošnjak[1] hižu postavil, sinokoše stog jedan, služi zlati jedan.

Kaplića selo, na ko gre Lovre Jakomelić, zemlje dni 15, sinokoše stog jedan, služi l. 5.

Cebića selo, zemlje dni 22, sinokoše stog jedan, služilo je konjem, ali zlata dva, a sada je pusto.

Filip Jakomelić ima zemlje dni 40 i sinokošu, služi konjem.

Hrvat Januša selo, zemlje dni na Svibne (na zwibne) 20, luke stoga dva, mališće jedno, služilo je prvo četrtinu, a sada je pusto.

Matij Bošnjak na Vrhovcih[2] ima zemlje dni 10, sinokoše stoga dva, služilo je zlat jedan; ta je Ivana Klinčića.

---

[1] Bošnjaka ima i sada tri kuće u Mihaljević selu kod Oštarija, a u Carevom polju jesu četiri kuće Bošnjaka.

[2] Na Vrhovcih, to jest na brdu Vrhovcu izmedju Kunića i Munjave lievo. Kralj Ferdinand darovao je imanja Ban vrh i Selnicu

Valeće selo, zemlje dni 20, sinokoše stog jedan, služilo je zlata dva i pol; to drži Ivan Klinčić.

Marko Štiborić ima zemlje dni 22, sinokoše stoga dva, služilo je prvo žita stari sedam, a sada služi zlati 1; to je Ivana Klinčića.

Anton Priselac ima zemlje dni 12, sinokoše kosca jednoga, služi zlati 1, a to je Ivana Klinčića.

A toverna u Bužah, ča se kada proda. Jošće su bili dužni jalovice 3, a sada nijedne ni; jošće časti i ovce pismene[1] i seno, i ine službe, kako se zgora udrži u kladerni.

Ta zemlja popov pristoji pri svetom Martini[2] dni 83, sinokoše stogov 8; na tom bi imili stati 3 popi.

Jošće zemlja crikvena, ka je prez popovske osebujna, dni 44.

Selo Valčje polje, ko je pusto, i ne vi se jure sada, koliko je zemlje; to drži Anton Marković.

To je dvor Ivana Klinčića.

Ima zemlje pod svoj dvor dni 64, a sinokoše kosac 9, jošće mališće 1, a na toj zemlji su tri podvorci.

Dvor Martina Oštriharića Vidokucih (Wydokwzcyh).[3]

Ima zemlje pod svoj dvor dni 38, luke stoga 2, vrhovne sinokoše kosac 50, ništar nevridne, mališće jedno; na toj zemlji su tri podvorci.

Selo Jurka Potesića, zemlje dni 18, luke kosca dva, služilo je prvo zlata dva, a potlje zlat jedan; to je Antona Markovića.

Selo Grmojevo, zemlje dni 18, luke kosca dva, služilo je prvo zlata dva, a potlje zlat jedan, a to je Antona Markovića.

---

s Bukovcem pri Steničnjaku, zatim plemeniti dvor u Vrhovcih sa zemljami u Belićih, Gamčićih i u Ločićih i kod sv. Martina u kotaru Bužanskom županije Modruške plemićem Antunu i Mihajlu Klinčićem de Banvrh. (Trans. u zem. ark. T. I., p. 46.)

[1] Ovce pismene (pisane, šarene) cienili su osobito zbog krzna, praveći od njihove kože kučme kape. — U Gomirju pripoviedaju, da su njihovi djedi, kupovavši g. 1653. od kneza Jurja Frankopana teritorij Gomirski, morali dati Frankopanu 300 crnih i šarenih ovaca, kupeći ih u tri regimente.

[2] Tadanja župna crkva u Bužah (Vejin Vrhu), koju jur spomenusmo na str. 34, u opazci br. 2.

[3] Vidokuci nepoznato nam mjesto; jamačno bili su to pako oni isti Kuci, koji se spominju u listini kneza Brnardina za Zebića. Vidi opazku na strani 47.

A na tiu obiu selu zgora pisaniu drži Anton Marković svoj dvor; luke ima stogov pet.

Polje.[1]

Selo i malin svetoga Ivana[2], zemlje dni 10, luke stoga dva, to drži Latkovića sin Lukša; od toga služi pšenice stari tri, prosa stari 5.

Selo Puničino, ko drži barbir, zemlje dni 30 i sinokošu, služilo je prvo zlata dva, a sada je pusto.

Jošće svete Marie[3] selo iz mesta, kadi staše Bariša, zemlje dni 20, služilo je prvo zlata dva, a sada je pusto.

Grdina Sović, ta je sv. Antona[4], zemlje dni 21, luke stog 1, služi zlata dva.

Jošće tri sela na Munjave[5] sv. Antona, vsako to selo ima zemlje dni 18 i sinokošu; i to svako služilo je l. 8, a sada su pusta.

Selo i malin knež(ev), ko Belić drži, zemlje dni 16, luke stog 1; od toga malin nadstoji.

Jošće selo i malin svete Marie, ko Belić nadstoji, zemlje dni 5, luke stoga dva; od toga daje crikvi pšenice stara dva, prosa stari 10, va to se popi nepačaju.

Jošće jedno selo poli Belića, ko je od velika davna pusto, zemlje dni 6; to drži Benko Plešić za luku, ku mu je kneza m(ilost) uzela.

---

[1] Polje, danas Carevo polje, oveliko selo i prostrano polje na desni kraj Josipove ceste pravcem iz Karlovca u Senj od Skradnika do Munjave. Na tom polju ima podor starinske velike crkve, a nadjene su mnoge rimske starine, osobito uz potok Munjavu. (Vidi Arkiv za povj. jugosl. knj. XII. i Frass: Topografie der Karlst. Grenze, str. 302.)

[2] Sv. Ivana crkva stajala je izmedju Oštarija i Munjave kod Suhoga mosta. Prije kojih desetak godina razkapali su od te crkve kamenje i tom prigodom nadjen je zlatni kalež, koji je prodan nekomu židu.

[3] Sv. Marija, kapitularska crkva u Modruši, posvećena prije svetomu Marku, stajala je uz platno varoša Modruškoga niže grada Tržana, kako je to naznačeno u nacrtu od g. 1690. (Rukopis: Karlst. Grenz betreff, III. Band, u zem. arhivu.)

[4] Crkva sv. Antuna postoji i sada u Modruši u blizini župne crkve sv. Trojice. Biskup Senjski Čolić pripovieda (Sladović: Poviesti bisk. Senjsko-Modruške, str. 39), da se kod crkve znade podor nekadašnjega Franjevačkoga manastira, i da je u crkvi sv. Antuna bila grobnica biskupa Modruških.

[5] Munjava mjesto nedaleko od Josipova dola, koji je tako prozvan po cesaru Josipu II. nakon prolaza kroz Hrvatsku g. 1775. U Munjavi ima grčko-istočna župa.

Jošće staro Plešino selo, zemlje dni 12 i sinokošu, služilo je prvo zlati jedan, a sada je Belić drži.

Grgur Bedić, kmet svete Marie stare[1], ima zemlje dni 4 i sinokošu, od toga služi zlatoga pol; to drži pop Ilia.

Šimko Benić ima zemlje dni 60 i sinokošu, služi zlata dva.

Benko Plešić ima zemlje dni 35 i sinokošu, zač mu je luka uzeta za kneza, i za nju mu je dano jedno mališće, nakon te i on je na njem učinil malin; služi zlata dva.

Jakša Bunda ima zemlje dni 18 i sinokošu, služilo je prvo zlata dva, a sada služi na more[2].

Matiče selo, ko drži Mavrić, zemlje dni 32, služilo je prvo konjem, a sada je pusto.

Selo pusto Špitalsko[3], zemlje dni 60 i sinokošu, služilo je zlata dva, a sada je pusto.

Slavošića selo pusto, ko drži Mavrić, zemlje dni 26, služilo je zlati jedan, a sada je pusto.

Jošće drži druge zemlje dni 5, ka mu je pridana, od ke služi sol. 20; i to drži Mavrić.

Ivko, Mavrićev kmet, ima zemlje dni 32 i sinokošu; jošće malin

---

[1] Crkva sv. Marije stare, o kojoj se dalje kaže, da je u Polju (Carevom) i da ima 124 rala vlastite zemlje i više svećenika, stajala je bez dvojbe u Carevom polju u mjestu zvanom Svetice. Lako da je ta crkva bila nekoć i rimski hram, jer je nadjeno na istom mjestu i rimskih starina. Na jednom kamenom stupu iz te crkve namješten je kip bogorodice u Ogulinu.

[2] Služi na more. Držeći Frankopani čitavu obalu morsku od Rieke do Baga, imali su zbog sigurnosti i trgovine vlastite brodove, te jim je trebalo i mornara, medju kojimi su služili osobito naši vrstni primorci.

[3] Špitala (hospitala), bolnica i obskrbnica za bolestnike i siromake te putnike, bilo je u staro doba na više mjesti u Hrvatskoj i izvan većih gradova po tako zvanom ladanju, dok žalibože u današnje vrieme neimaju i mnoga poveća mjesta takovih humanitarnih zavoda. Takov špital spominje se u petnaestom vieku u županiji Bužanskoj pod Velebitom kod ponora Like. G. 1445. ostavi rodjak knezova Zrinskih Jakov Šubić špitalu u Bribiru u Dalmaciji tri gonaja (tres gonayos, tri dana oranja) zemlje za vjekovječni užitak po običaju i zakonu hrvatskom (secundum consuetudinem regni Croacie; N. R. Ac. f. 316, Nr. 18, sada u Budimpešti). Za Modrušu bio je takov špital tim potrebniji, što je kroz nju prolazila glavna cesta do mora. Jedan „Špital“ bio je pod gradom Modruškim kraj stare ceste, a od drugog „Špitala“ ima ruševina u Čaklovcu kod Munjave, gdje ima takodjer podor velike crkve i grada.

jedan; i to sta bili dve seli, služili su prvo zlate tri, a sada služe zlata dva.

Jošće selo Kvaskonivo i Kiritniko i Dragojevo: tih je vsih zemlje dni 33; od tih je služil Slavković l. 8, a sada su pusta; ta drži Ivko Mrklić.

Jurko Cigulinić ima zemlje dni 10, služi zlati jedan; to je kanovničko.

Vrban Vinković ima zemlje dni 21, služi četrtinu kanovnikom.

Filip Mrklić ima zemlje dni 18, služi četrtinu kanovnikom.

Živkovića selo, zemlje dan 20, služi zlata dva, to drži Mavrić, a to je pusto.

Jošće Blaškovića selo, u gori pri Kohačići; imali su zemlje i sinokošu, koliko su hotili, služi zlata dva.

Fabian Mrklić ta je svetoga Duha, stoji na Krhića seli, zemlje dni 20, sinokoše stoga dva, jošće mališće 1, služilo je prvo u gradu, ali zlata dva.

Jurko Pribilić, ta je li svetoga Duha, ima zemlje dni 20, služi zlati 1.

Petar pod Vinicu, ta je Oštriharića Martina, ima zemlje dni 9, i sinokošu, služilo je zlati jedan, a sada nišće.

Jurka Blaškovića selo, to drži Mavrić, zemlje dni 16 i sinokošu, služilo je zlati jedan, a sada je pusto.

Selo Broza Blaškovića, to drži Mavrić, zemlje dni 18, služilo je zlati jedan, a sada je pusto.

Četrtinjaci.

Kučino selo pusto, to je četrtino, zemlje dni 17, služi četrtinu, i to je pusto.

Martinovo selo, zemlje dni 7, služilo je prvo zlata pol, to drži Mavrić, to je pusto.

Sudene selo, zemlje dni 7, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Valentinića selo, zemlje dni 12, služilo je četrtinu, to je pusto.

Selo brata popa Vida, zemlje dni 10, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Kopesića selo, zemlje dni 10, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Kralića selo, zemlje dni 17, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Žrnovarovo selo, zemlje dni 9, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Grdac Benšić, zemlje dni 21, služi četrtinu.

Selo crikveno, zemlje dni 10, služilo je zlati jedan, a sada je pusto; to drži pop Ilia.

Pribilića Jurka selo, zemlje dni 12, služi četrtinu.

Grgeče selo, zemlje dni 11, služilo je četrtinu, sad je pusto.

Brajkovića selo, zemlje dni 15, služilo je četrtinu, sada je pusto.

Kuzmino selo, zemlje dni 15, služilo je četrtinu, sada je pusto.

Hržića selo, ko je u Dražicah[1], zemlje dni 11, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Selo Jakšino u Dvornici vasi, zemlje dni 13, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Latkovo selo, zemlje dni 12, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Pribilovo selo, zemlje dni 15, služilo je četrtinu, to drži Grdac.

Šimun Grdasić ima zemlje dni 22, služi četrtinu.

Grdac Šimun ima zemlje dni 15, služi četrtinu.

Jandrij Rosnić ima zemlje dni 19, služi četrtinu.

Jurko Ugrić ima zemlje dni 19, služi četrtinu.

Benša Grgečić ima zemlje dni 21, služi četrtinu.

Juriševo selo, zemlje dni 15, služi četrtinu; to drži Mikula Kralić.

Jurko Kralić ima zemlje dni 16, služi četrtinu.

Pàval, popa Vida brat, ima zemlje dni 15, služi·četrtinu.

Grgur Jurković ima zemlje dni 28, sinokoše stoga dva, jošće malin jedan u Rupi, služi četrtinu.

Ivan Dminčić, ta je kanovnički, ima zemlje dni 24, služil je prvo zlata dva, a sad služi zlat jedan.

Lukačića selo, zemlje dni 42, sinokoše stoge tri, to je bilo na troje razdiljeno, poda vsako to zemlje dni 14, sinokoše stog jedan, i ni se inače imenovalo sva tri, nego Lukačića selo; služilo je četrtinu, a sada je pusto.

Jurjevo selo, to je bilo takoj Lukačića, to je zgora pisano.

Dminšića selo, to je takoj Lukačića bilo, i to je zgora pisàno.

Juraj Bošnjak, ta je svetoga Antona, ima zemlje dni 31, služi zlata dva.

Krajača Jurja selo, to drži Mavrić, zemlje dni 6, služi zlatoga pol, a sada je pusto.

Grdca Benšića selo, zemlje dni 23, služilo je prvo zlata dva, sada je pusto.

Peruša Mikulinića selo, ima zemlje dni 16, služi četrtinu.

Petar Lacković ima zemlje dni 31, služi četrtinu.

Stipkovo selo, zemlje dni 29, služilo je četrtinu, a sada je pusto.

---

[1] **Dražica, polje kod Lomosta blizu Ogulina; ali ovo će biti druga Dražica.**

Petar Črnečić ima zemlje dni 10, služi zlati jedan.

Grgur, Mavrićev kmet, ima zemlje dni 15, služi zlati jedan.

Jurko na Maţanjem seli ima zemlje dni 29, služi četrtinu.

Jurja Bošnjaka selo ima zemlje dni 15, služi zlat jedan.

Kulino selo, zemlje dni 29, služilo je prvo konjem; njegov sin Luka od njega služi ča more.

Grgur Peričić, tà je svete Marie stare, ima zemlje dni 12, služi zlati jedan; da ga popu Ilii.

Črneče selo, na kom je Matko Fričić, ima zemlje dni 10, sinokoše stog jedan, služi četrtinu.

Vranino selo, na kom je sin Ivan, zemlje dni 10, služi četrtinu.

Lašića selo pod Treskavcem[1] ima zemlje dni 20, služi četrtinu.

Dvor kneza, ki je držal Jurša Gašpić, ima zemlje dni 60.

Škrtića selo, na ko se je Antol preselil, ima zemlje dni 25, mališće jedno, služi četrtinu.

Vale Medved, ima zemlje dni 16, služi četrtinu, jošće mališće jedno.

Matko Vinković, ta stoji na kneza dvori, služi četrtinu.

Jemrih na Potoki[2], ta stoji na kneza dvori, služi četrtinu.

Lončarića selo, ta je na kneza dvori, služi četrtinu.

Šimun Begonić, ta stoji na kneza dvori, služi četrtinu.

A kneza dvorje u Poli zemlje dni 100.

Selo Žvanovo, to je dano Franu Vlašiću na četrtinu, zemlje dni 20.

Matešino selo, to su bili Gašpića kmeti, ali podvorci.

Lapkovo selo, to su bili Gašpića podvorci.

Zemlje sv. Bartola oltara dni 32.

Sela crikvena pri svetoj Marii staroj zemlje vse dni 124; tu zemlju drže popi, ki stoje pri crikvi.

Barče selo, to je sv. Duha, zemlje dni 19; na to se načini Petar Olebušić, da ima dati l. 12.

Mavrić na dviu selu Švrdića selo dni 33, i na tom drži svoj dvor, a ta su prvo služila zlata dva, ter sol. 20.

Škrlče selo, to drži Mavrić, zemlje dni 20, služilo je zlata 2.

Blaž Tkalac na kanovničkom seli ima zemlje dni 2, luke stog jedan, jošće malin 1, služi zlati 1.

---

[1] Treskovac brdo blizu Josip dola (Munjave), sada samo trnje i kamenje.

[2] Na Potoku, to jest na vrelu Potoku kod Josip dola izpod Treskovca, ili na potoku Munjavi.

Jošće li kanovničko selo više Blaža, mališišće jedno i dvi lučice, sena stog jedan.

Jošće li taverna u Poli, kako se zgora piše, ili kako se prigodi.

Ivanočići i Novaci[1].

Anton Rudčić ima zemlje dni 17, sinokoše stog 1, služilo je prvo zlata dva, a sada služi zlat jedan; ta je Šimuna Orlovčića[2].

Vale Valdanić ima zemlje dni 10, luke kosca 1, mališišća šesti del, služi zlata pol; ta je Šimuna Orlovčica.

Jošće selo Toišino, zemlje dni 15, luke kosac 1, prvo je služilo zlati jedan, to je pusto; to drži Vale Valdanić; to je Ivana Orčinića.

Selo Beljakovo, zemlje dni 18, luke kosac 1, mališišća šesti del, služilo je zlat 1, a sada je pusto; to je Šimuna Orlovčića.

Anton Valečić ima zemlje dni 18, luke stoga dva, mališišća šesti del, služi zlati jedan i to je Orlovčića.

Črne na Guslanje seli ima zemlje dni 11, luke kosca dva, mališišće jedno, služi zlati jedan; ta je Šimuna Orlovčića.

Grgur Valdanić ima zemlje dni 18, luke kosca jednoga, služi zlat jedan; i ta je Šimona Orlovčića.

Mihovil Rodčić ima zemlje dne 14, luke stog, služi zlat 1; i ta je Šimuna Orlovčića.

Selo Črneče ima zemlje dni 18, služilo je zlat 1, sada je pusto; to je Šimuna Orlovčića.

Selo Budkovo, zemlje dni 4, luke kosca jednoga, služilo je zlat 1, sada je pusto; i to je Šimuna Orlovčića.

Selo Žalkovo, zemlje dni 20, luke kosca jednoga, mališišće jedno, služilo je zlati jedan, sada je pusto; i to je Šimuna Orlovčića.

Jošće zemlje pod dvor crikvene pri crikvi u Ivančićih, zemlje dni 20, luke stog jedan.

---

[1] Ivanočići u Munjavi. Novaci nisu nam poznati, ali bez sumnje da su u neposrednoj blizini stajali do Ivanočića. Možda su im potomci Novačići u Carevom polju.

[2] Orlovići ili Orlovčići, glasovita stara hrvatska porodica, koja je držala imanja na gornjoj Uni. Orlovčićem pripadao je neko vrieme i Sokol grad (Sokolac) kod Bišća, i grad Čovka. Znamenit je Grgur Orlovčić, kapetan Senjski, koji je hrvatske čete vodio na Muhačkom polju (g. 1526.) i tu poginuo. Orlovčići se spominju poslije oko Karlovca i Samobora, a Stjepan Orlovčić bio je g. 1562. vlastnik dobra Hrašća kod Ozlja i podknežin Zrinsko-Frankopanski u Dubovcu kraj Karlovca. (Gledaj straga urbar Dubovački.) — Na Orloviće sjeća Orlovac, mala ravnica kod potoka u Munjavi.

Jošće su dužni Ivančići častni(h) ovac pismeni i seno i ine službe poli ladanja, kako se u kladerni udrži.

Novaci.

U Novacih sel 11, poda vsako to selo zemlje dni 17 i sinokošu. Služba je u selu vsakomu po sol. 93, časti, i govore, da je to bila njih stara služba za stare gospode: Vsaki kmet da ima pojti s dvima volma ovsa sijati, ter jednuć po vino, ter ona ribnjaka trditi, ka sta bila pri njih; i da su vsega slobodni. I sada su na selih tri kmeti, ter dvi udovici, ke ništar nimata; a ostalo to je vse pusto.

Dana[1] kmeti svetoga Duha.

Krznar Šimun ima zemlje dni 11 i sinokošu, služil je prvo zlati jedan, a sada služi zlatoga pol.

Selo Vladića Grgura, zemlje dni 32 i sinokošu, služil je prvo zlata dva, to je pusto.

Grdina Krčić ima zemlje dni 18 i sinokošu, služilo je prvo Miholščinu, sada pšenice star jedan; jošće je jednoga sela zemlje dni 10, služi pšenice star jedan.

Radete Benedičića selo, zemlje dni 9, služilo je prvo lib. 5, a sada je pusto.

Jurić Bošnjak ima zemlje dni 14, služilo je prvo zlat jedan, a sada služi zlatoga pol.

Pavlakovo selo, zemlje dni 18, služilo je prvo zlat jedan, a sada je pusto.

Mavrinsko selo, zemlje dni 13, služilo je prvo sol. 50, a sada služi sol. 40.

Kočarovo selo, zemlje dni 13, služilo je prvo zlat jedan, sada je pusto.

Kudlanovo selo, zemlje dni 16, služilo je prvo Miholščinu, a sada je pusto.

Ferdolića selo, zemlje dni 10, sinokošu, služilo je Miholščinu, a sada služi zlata dva.

Bogdanje selo, zemlje dni 12, služilo je prvo zlati jedan, sada služi zlatoga pol.

Grgur špan ima ti obi seli, kak je zgora pisano.

---

[1] Dana ima više u Hrvatskoj: Dani, selo u župi Lešćanskoj, a u obćini Bosiljevačkoj, i Dane seoce u Žumbrku. — Modruški Dani ili ti Danci leže medju Otokom i Kučinić selom kod Oštarija. Najviše su tu luke oko Mriežnice, a ima i jedna rpa kuća u Oštarijah, koja se zove Dani.

Ranje selo, zemlje dni 7, služilo je prvo zlat 1, a sada je pusto.

Rade Bošnjak ima zemlje dni 17 i sinokošu, služil je od nje prvo zlat jedan, a sada zlatoga pol.

Petar Palčić ima zemlje dni 18, služilo je prvo Miholščinu, sada služi pšenice stara dva.

Mavra Palčića selo, zemlje dni 12 i sinokošu, služilo je prvo Miholščinu, sada je pusto.

To su kmeti sv. Marie u Otočci[1].

To je zemlja u Otoci svete Marie, ka je u Danih, zemlje dni 4; jošće jedne luke dva dni; jošće mališće 1 u Rupi[2] pod Očakove, a pol prve sloge toga mališća, luke kosca dva; više Šorića kuće jedno selo, na kom je Čičić stal; jošće stari knez pokojni dal je svetoj Marii u Otočci poli sv. Marie zemlje dni 20; služilo je prvo zlati jedan, a sada je pusto.

Jošće jedno selo crikveno, na kom je Petar Hrvoić, zemlje dni 8, služilo je lib. 3, a sada služi sol. 40.

Jošće seli dve, ko da v. m. li svetoj Marii: selo Gladovića, zemlje dni 14, služilo je prvo zlat jedan, sada je pusto.

Drugo selo Luclića, zemlje dni 20 i sinokošu, služilo je zlat jedan, a sada je pusto.

Jošće selo popovsko, ko je li poli crikve, zemlje dni 10, luke kosce tri; jošće pokojni knez, uzmožni gospodin knez Štefan, otac kneza Brnardina, da selo svetoj Marii u Otočac Blaževu luku, jošće zgoru Blaževe luke kmeti pet, na Blaževi luki kmeti, a ti vsi kmeti služe po zlati jedan.

---

[1] Sv. Marija u Otočcu, današnja župna crkva u Oštarijah, koje je mjesto tako istom kašnje prozvano po krčmi (tal. osteria), koja je tu bila, kao što se zove Oštarom u Bosiljevu vlastelinski dvor uz staru Karolinsku cestu, koji je nekoć krčmom bio.

Crkva sv. Marije u Oštarijah bila je krasno u gotičkom slogu podignuta. Od nje sačuvan je danas samo sanktuar; porušena su pako sva tri crkvena broda, razlučena medjusobom mramornimi pilovi, kao što i zvonik. Po tradiciji dao je zidati crkvu pobožni knez Martin Frankopan, mladji brat Stjepanov, poznat kao zaštitnik manastira i crkve na Trsatu. G. 1558. kaže procienbena izprava za tu crkvu: ecclesia s. Mariae in Ostaria cum turribus, da je zapuštena. G. 1635. bila je jur crkva bez krova, a u tom stanju ju je g. 1657. našao carski inžinir Martin Stier. Crkva bijaše bez krova, a medju crkvenimi zidovi nalazile su se kolibe krajišnika. (Codex carske biblioteke u Beču A. CLIX, A. 8608, str. 78.) Zidine vanjske crkve razorene su istom za ovoga vieka po vojničkoj upravi.

[2] Rupe nalaze se i danas blizu Oštarske crkve.

Otočac[1].

Najprvo selo, ko se je zvalo zaloga Pavla, zemlje dni 31 i sinokošu, služilo je prvo zlati jedan, a sada je pusto; to drži Mavrić.

Jošće dvor, ki je držal Ivan, zemlje dni 60, a na njoj stoi Broz Ferdulić i Stipko Belčić; jošće luke stog jedan, ku je Ivan vazda držal; Broz Ferdulić, služi od toga lib. 8.

A Stipko Belčić služi od toga lib. 8.

Cvitko Olovčić ima zemlje dni 31, služilo je prvo zlata dva i pol, a sada služi zlati jedan, ta je barbirov.

Blaško Ferdulić ima zemlje dni 30, služilo je prvo zlata dva, a sada služi zlat 1, i ta je barbirov.

Bartol Ferdolić ima zemlje dni 30, služilo je prvo zlata 2, a sada slüži ča more, i ta je barbirov.

Tomaša Ferdolića selo, zemlje dni 30, služilo je prvo zlata dva, sada je pusto, to drži Paval barbir.

Andrejevo selo, zemlje dni 25, služilo je prvo zlata dva i z daciu vinu (wynnw); jošće je imil i mališća pol, a sada je pusto.

Matko Plevelić ima zemlje dni 30, luke kosca dva, mališća pol, služi zlata dva.

Jandri Vučković ima zemlje dni 14, služi zlati jedan.

Franče selo, zemlje dni 8, služi zlati jedan, i to je pusto.

Pičulinje selo, zemlje dni 12, služilo je zlati 1, i to je pusto.

Bartola Tomašića selo, zemlje dni 11, služilo je zlat jedan, sada je pusto.

Pavlovo selo, zemlje dni 15, služilo je zlat 1, sada je pusto.

Vulkinje selo, zemlje dni 12, služilo je zlat jedan, sada je pusto.

Ilia Hrvoić ima zemlje dni 12, sinokoše kosca jednoga, služi lib. 8.

Matievića selo, zemlje dni 15, služilo je zlat jedan, to je pusto.

Brajkovo selo, zemlje dni 20, služilo je zlata dva, to je pusto.

Banje selo, zemlje dni 12, služilo je zlati jedan, sada je pusto.

Šimuna mlinara selo, zemlje dni 12, služilo je zlati jedan, mališća šesti del.

Jurja Dležča selo, zemlje dni 12, služilo je lib. 3, sada je pusto.

---

[1] Otočac, sada Otok, poveće selo sa grčko-iztočnom crkvom sv. Nikole uz cestu iz Oštarija u Otok. Nekoć bile su i Oštarije čest Otoka. Tu ima podor staroga grada, koji je za Frankopana služio kao vlastelinski dvor, a kasnije kao tvrdja za obranu tako zvanih Novih Vlaha, koji se oko g. 1608. u Otoku i u njegovoj okolici nastaniše.

Jakov Sorić ima zemlje dni 40, luke stoga dva, mališća dva dela, služilo je zlat jedan, sada je pusto.

Barca Hrvoića selo, zemlje dni 13, mališća šesti del, služilo je zlat jedan, sada je pusto.

Tomka Turčića selo, zemlje dni 13, malina šesti del, služilo je prvo lib. 4, sada je pusto.

Klobučara Valente selo, zemlje dni 25, luke kosca jednoga, mališća 6 del, služilo je u gradu, a potlje zlat jedan, to je pusto.

Jošće puste zemlje, ka se jure nezna, čija je, ni ka komu selu pristoji, ni mrve je ni manje, nego je te, ka je zgora pisana.

Jošće su dužni ovce, časti, seno, pismeno[1] i ine riči, kako se zgora u kladerni drži poli ladanja.

Dražica[2].

Služili su prvo veći delih melju (melyw) u gradu, sada služe, ča v. m. oće, ali ča zapovi.

Lukša Miganić ima zemlje dni 14, sinokoše stoga dva.

Martin Ludanić ima zemlje dni 8, sinokoše stoga dva, služil je prvo zlat jedan, a sada služi drivodelju i gradom.

Selo svetoga Duha, zemlje dni 7, sinokoše stog jedan, služilo je prvo zlat jedan, a sada je pusto.

Baklića selo, zemlje dni 7, sinokoše ni.

Vernac ima zemlje dni 13, sinokoše stoga dva.

Paval Zajčić ima zemlje dni 7, sinokoše stoga dva, služilo je prvo zlat jedan.

Vrban Lubnić ima zemlje dni 12, sinokoše stoga dva.

Anton Luščić ima zemlje dni 12, sinokoše stoga dva.

Vale Kolić ima zemlje dni 14, sinokoše stoga 2.

Anton Olebušić ima zemlje dni 10, sinokoše stoga dva.

Barišino selo, zemlje dni 10, sinokoše stoga dva, služilo je zlat jedan, a sada je pusto.

Krznara Šimuna selo, ko je svetoga Duha, zemlje dni 6, sinokošu, služilo je zlati jedan, a sada je pusto.

Tomaševo selce, zemlje dni 8, sinokoše stog 1, služilo je prvo zlat jedan, a sada je pusto.

Jošće u Potocih[3] v. m. dvor, ki je bil Vukov, zemlje dni.

---

[1] To jest pisane ovce. Bez sumnje je pogrješka, što su ovdje rieči „ovce“ i „pismene“ razstavljene.

[2] Dražica nedaleko Salopek sela u župi Zagorskoj; tu ima i poveća špilja.

[3] Potoci, današnji Musulinski potok pod brdom Klekom prama jugu.

Zagorje[1].

Hrvat Januša[2] dvor i kmeti na Brezi[3], zemlje dni 31, luke stoga 2, jošće malin jedan; na toj zemlji stoje podvorci i barilari[4].

Broz Grkšić ima zemlje dni 28 i sinokošu, služilo je lib. 11, ta je Hrvat Januša.

Stričevo selo ima zemlje dni 12 i sinokošu, služilo je zlat jedan, a sada je pusto, to je Hrvat Januša.

Štefan ima zemlje dni 16 i sinokošu, služilo je lib. 10, ta je Hrvat Januša.

Grgur Ratković ima zemlje dni 14, služi bačvariu[5], sinokoše stogi tri; ima jošće jedno selo, drži zemlje dni 7, služilo je zlat jedan, to mu je pridano k bačvarii.

Petar Valetić ima zemlje dni 20, sinokoše stoga dva, služilo je prvo zlata dva, ta je Hrvat Janušev.

Kirinića selo, zemlje dni 16, sinokoše stog jedan, služilo je zlata dva, sada je pusto, jošće mališće 1, to je Hrvat Januša.

Kirin Rišić ima zemlje dni 21, sinokoše stoge tri, služilo je zlata dva, ta je Hrvat Januša.

Jurko Škilčić ima zemlje dni 22 i sinokošu, služilo je zlata dva, ta je Hrvat Januša.

Franko Pilarić ima zemlje dni 12, služilo je prvo Miholščinu, ima sinokoše stoga dva, ta je Hrvat Januša.

Bare, popa Mavra brat, ima zemlje dni 12, služi lib. 4, sinokošu i z luku stoga dva, ta je Hrvat Januša; i na tom je selu stal knap, služilo je zlata dva.

Tomaš Jelačić ima zemlje dni 12, luke stog jedan, služi zlati jedan, ta je Hrvat Januša.

---

[1] Zagorje katoličko župno mjesto od Modruše do Ogulina izpod Velike Kapele izmedju kosa Lipove Glavice i Veljuna.

[2] Obiteljskih imena Hrvat i Horvat bilo je vazda mnogo u Hrvatskoj, ali najviše u priedjelih medj Savom i Dravom, u tako zvanoj Slavoniji, pak i u Ugarskoj. Nekoje od tih porodica pisale su se uz genetičko ime i starim svojim prezimenom: Horvat Stančić, Horvat Ajtić, barun Kišević Horvat, barun Petričević Horvat i t. d. Januša Horvata niesmo našli zabilježena u istodobnih listinah.

[3] Više Zagorja pod Manovićevom gorom ima priedjel zvan Brezno, a prama Ogulinu kod sv. Jakova nalazi se Brezik.

[4] Barilari, podložnici, koji su zgotavljali barila, osobito za porabu trgovačku s vinom iz primorskih Frankopanskih imanja.

[5] Pravili su bačve za grad i vlastelinstvo.

Šimun Gašparić ima zemlje dni 26, luke stog jedan, služilo je zlata dva, ta je Hrvat Januša.

Marko ptičar ima zemlje dni 29 i sinokošu, jošće ima malinišća pol, od toga služi ptičariu[1].

Sudenje selo, zemlje dni 20 i sinokošu, malinišća pol, služilo je zlata dva, ta je Hrvat Januša.

Anton, popov sinovac, ima 2 seli, zemlje dni 16, luke kosca 1, služi l. 8, ta je Hrvat Januša.

Jošće drži Paval Dianković selo Ostoino na Gorici, ima zemlje dni 12, luke stog jedan, to je služilo zlat jedan, to je pusto.

Jošće drži Jurić Dianković jedno selo na Gorici, ko je bilo Trbanče, zemlje dni 12, luke stoga dva, služilo je zlat jedan, a sada je pusto.

Krnice.

Kirin Lopčić ima zemlje dni 40 i z sinokošu, malinišća četrti del, služi konjem.

Mavar Lopčić ima zemlje dni 20, služi u gradu, dela samo strile; jošće mu je pridano selo Drdevo na Gorici, zemlje dni 18, ko je služilo konjem.

Mikula Lopčić z bratom drži zemlje dni 20 i z sinokošu, služi zlat jedan.

Ladić ima zemlje dni 30 i sinokošu, služi gradu, a to selo je prvo služilo zlat jedan i pol.

Ive Vikarić ima zemlje dni 16, služi sol. 90.

Prapruća.

Marko Brkiš ima zemlje dni 22 i sinokošu, služi zlata dva, sada stoji u gradu.

Mavar, Mihovilov sin, ima zemlje dni 20 i sinokošu, malinišća dva dela, služi zlata dva.

Trmac ima zemlje dni 14, jošće malinišće jedno, i drugoga malina šesti del, služilo je prvo zlati jedan, a sada zlatoga pol.

Domjan Tkalac ima zemlje dni 5, malinišća šesti del, služi zlatoga pol.

Stipko Prosković ima zemlje dni 5, služi sol. 50, ta je popa Grgura.

---

[1] Hvatali su i strieljali za grad ptice; ta dužnost postajala je od starine za nekoje podanike.

Jurko Brkiš ima zemlje dni 12, mališnišća četrti del, služi zlat jedan.

Razdili se Jakov od Jurka na pol sela, plaća lib. 3; jošće mu prida jedno selo Dragonića, služi zlat jedan.

Juraj Brkiš ima zemlje dni 11 i sinokošu jednu, služi zlat jedan

Selo Hrdenića, zemlje dni 10, služilo je zlat jedan, a sada je pusto; to je pridano Jurku Brkišu; ta stoji u gradu

Dragonića selo, zemlje dni 12, služi zlat jedan, sada je pusto.

Jošće jedno selo Dlakino, zemlje dni 5, služi sol. 20, to drži Marko Brkiš.

Jošće zemlje crikvene dni 20, a taverna, kako se kada proda.

Jošće Jablanovci[1], ti su dužni jalovicu jednu o Miholi: jošće su dužni tri časti, ovac pismeni i seno, i ine službe, kako se zgora u kladerni udrži.

Krakar[2].

Broz Črnčić ima zemlje dni 16, luke stog jedan, mališnišće jedno, služi konjem.

Grde Petrićević ima zemlje dni 7 i sinokošu, služi lib. 4, ta je bil Mihovilov.

Grdete Črnića selo, ima zemlje dni 11 i sinokošu, služi lib. 4, sada je pusto; to je držal Mihovil.

Petrićevo selo, zemlje dni 12 i sinokošu, služilo je prvo zlati jedan, a sada je pusto; to je držal Mihovil.

Jurko Antonović ima zemlje dni 19 i sinokošu, služil je prvo zlata dva, a sada služi libar 8; toga je držal Mihovil.

Smoleće selo, zemlje dni 11 i sinokošu, služilo je prvo zlat jedan, a sada je pusto; to je Jurka Hodkovića[3].

---

[1] Jablanovci, danas Jablanovo, ili sv. Jakov pri Ogulinu sa crkvom sv. Jakova, sada podružnicom župe Ogulinske i uz nju groblje. G. 1558. spominje se: eccl. s. Jacobi in Jablanovo extra oppidum (Ogulin) habet sepulturam, est cum turri, tamen totaliter est deserta. I tu su crkvu, kao što i sv. Petra kraj Ogulina bili spalili Turci, te je mnogo godina bila pusta, dok ju nije opet pokrio i uredio oko g. 1690. župnik Ogulinski Juraj Čop.

[2] Krakar, priedjel sa više kuća u kotlinah duboko u gori prama Bieloj lasici i Bituraju više Drežnice. Kažu, da je u Krakaru bila nekoć opatija crnih Benediktina, ali u ovom urbaru neima joj spomena, niti traga. (Vidi Sladović: Pov. Senj. bisk., str. 41.) Sela, što su navedena pod Krakarom, raztresena su bila po dolinah i oplazih gorja iza Velike Kapele oko Drežnice, Jasenka i Potoka.

[3] Hodkovići ili Hotkovići i Peharnik zvani, znamenita plemićka, a i barunska obitelj, koja je izumrla g. 1861. posljednjim barunom

Ilia, Jurjev sin, ima zemlje dni 12 i sinokošu, služi zlat jedan, ta je Jurja Hodkovića.

Mikula Banić ima zemlje dni 17, luke kosca dva, služil je zlat jedan, to je držal Mihovil.

Štefan Antonović ima zemlje dni 20 i sinokošu, služil je zlata dva, sada služi zlati jedan, to je držal Mihovil.

Augustin, Kovačev sinovac, ima zemlje dni 20 i sinokošu, služil je zlata dva, a sada služi zlati jedan, toga je držal Mihovil.

Jošće jedno selo pusto, ko se je zvalo Kovača Debelje, zemlje dni 6 i sinokošu, služilo je zlatoga pol.

Kopelje zemlje dni 30 i sinokošu, služilo je prvo zlata dva, a sada je pusto.

Jošće jedno selo pusto, ko je držal Vritberi, zemlje dni 6; ni pametara, kada bi bil kmet na njem; to drži Broz Črnčić i govori, da mu je dal knez stari pokojni, vaš otac i v. m.

Broz Dubić ima zemlje dni 12 i sinokošu, služi zlat jedan, ta je Jurka Hodkovića.

Benša Banić ima zemlje dni 12 i sinokošu, služi zlat jedan, ta je Jurka Hodkovića; jošće ima drugo selo, zemlje dni 6, služi zlatoga pol i to Jurku gre.

Šimun Belčić ima zemlje dni 20, luke i sinokoše tri stoge, služi zlata dva.

Grga Čičić ima zemlje dni 16, luke stog jedan, služi zlata dva, a sada u gradu stoji.

Kire Belčić ima zemlje dni 9 i sinokošu, služilo je zlat jedan, i ta je bil Jurka Hodkovića.

Luka Marković ima zemlje dni 24 i sinokošu, služilo je zlata dva, ta je Jurka Hodkovića.

Mihac Tomšić ima zemlje dni 15 i sinokošu, služi zlati jedan, ta je Jurka Hodkovića.

Ladislavom Hotkovićem Peharnikom, vlastelinom u Maloj Mlaki u Turovompolju. — U oporuci popa Tome Partinića u Bakru spominju se god. 1445. kao svjedoci, podknežini Valentin i Jurko Hotkovići. (Ac. cr., str. 65). — G. 1497. podieli Brnardin Frankopan Valentinu Hotkoviću, „ki e izašal od plemenitih i vitežkih ljudih — vasnicu, ka se zove Vukšin šipak pod gradom Ozljom“. (Izvornik u našoj zbirci sa više listina o porodici Hotkovića-Peharnika.) — Valentin H. imao je za ženu Ižanu, kćer Martina Oštriharića. — Bez sumnje prozvani su Hotkovići Peharnici po dvorskoj službi, što su ju kod Frankopana obavljali.

Matko Šemković ima zemlje dni 16, luke stog jedan, služi konjem, ali zlata dva.

Grgeće selo ima zemlje dni 8 i sinokošu, služilo je zlatoga pol, a sada je pusto; i to je pridano Petru Mirčiću k onomu, na kom stoji, i od tiu obiu selu služi u gradu.

Ive Papić ima zemlje dni 10 i sinokošu, služi lib. 4.

Petar Mirčić ima zemlje dni 12 i sinokošu, služi zlati jedan.

Ivan Saplić ima zemlje dni 8 i sinokošu, služi zlatoga pol.

Matko Jušetić ima zemlje dni $7^1/_2$, služi zlat jedan, ta ima luke delati; jošće u Jušetića ter u Mirčića u njih bližičtvom[1] mališišći 2.

Vid Papić ima zemlje dni 26 i sinokošu, služilo je zlata dva.

Jandri Jušetić ima zemlje dni 4 i sinokošu, služi zlatoga pol, ta ima luke delati.

Grge Mirčić ima zemlje dolinje dni 5, jošće drugo selo, ko je držal Jurše Ivčić, zemlje dni 8; od toga vsega služi zlat jedan.

Vale Papić ima zemlje dni 9, luke stog jedan, mališišća pol, služi zlat jedan.

Jakov Šimković ima zemlje dni 17, luke kosac jedan, služi zlata dva, a taverna, ča se kada proda.

Vitunj[2].

Juraj Grkšić na Brestovici[3] ima zemlje dni 16, prvo je služil lib. 9, a sada zlati jedan.

Benko Grkšić ima zemlje dni 12, služi zlati jedan.

---

[1] To nije razumljivo, ali po svoj prilici, da su imali Matko Jušetić i Petar Mirčić u blizini svojih selišta dva mliništa (mališišća). Matko je Jušetić pako luke za striele pravio, kao što i Jandre Jušetić.

[2] Vitunj stari grad, nekoć gospoština Frankopanska. Podor grada stoji na brdu nad selom Vitunjem izpod Kleka prama sjeveru. Pri diobi imanja Frankopanskih g. 1449. zapao je Vitunj Stjepana Frankopana, kojemu ga potvrdi kralj Matija g. 1481. Jedno vrieme stajala je krajiška straža u Vitunju, ali g. 1575. kaže službena izprava, da je grad sasvim zapušten, pa pošto je medjutim u blizini oko g. 1500. podignut Ogulin, ostao je Vitunj pust za sva vremena. G. 1639. naseli oko Vitunja tadanji kapetan Ogulinski, knez Gašpar Frankopan Tržački, s dozvolom svoga otca Vuka, generala u Karlovcu, Vlahe iz Petrovapolja; zbog čega se dvaputa g. 1640. i 1668. pobuniše Ogulinci, te se jedna čest novih naseljenika morala odseliti u Varaždinsku krajinu, naročito u Garešnicu.

[3] Sada seoce Brestovac, nedaleko Vitunja prama rieci Dobri.

Ivan Grkšić ima zemlje dni 16, prvo je služil lib. 9, a sada zlati jedan.

Dvor kneza, ki je bil Pavla Lazanića, zemlje dni 100, luke stogi tri; na toj zemlji sta dva podvorca, sada služita oba dohodkom; Kovaču da knez zemlje dni 38 pod dukata dva, Nohtiću zemlje dni 24 pod dva dukata; ima je Grdić dan 36; ima je Ivanko dan 12 pod jedan dukat.

Grdića selo, zemlje dni 11, luke kosac jedan, služilo je prvo dva dni u nedilji[1], sada služi libar 5.

Blaž Zelković ima zemlje sela didinoga dni 11, luke kosca jednoga; jošće drugoga sela, ko se di Radmanje, zemlje dni 8; od tiu obiu selu ima služiti gradom, ali konjem, ali zlata dva.

Šimun Ogrizak ima zemlje dni 8, luke kosca jednoga; jošće drži drugo selo, ko se zove biskuplje[2], zemlje dni 8, luke kosca jednoga; od tiu obiu selu služi zlata dva, ali u gradu: jošće malin jedan, ki je od tiu obiu selu, služi zlata dva, ali u gradu.

Krištanić Anton ima zemlje dni 12, luke kosca jednoga, a z Blažem imata mališće 1.

Benkovo selo, zemlje dni 7, služilo je zlatoga pol, sada je pusto.

Ilija Grkšić i Kirin ima sela didinoga dni 8: jošće držita selo Nimčića dni 13, luke stog 1, malin jedan, jošće mališće 1, služi zlata dva.

Blaž Mavrović ima zemlje dni 2, luke kosca jednoga, a sedam dni se uze za kneza od toga sela[3].

Benko Stepić z Uršu ima zemlje dni 8, luke stog 1, mališća pol, od toga služi konjem.

Ivanko Ivković ima zemlje dni 20, luke stog 1, mališća pol, služi konjem.

Jurko na Ljubošini[4] ima zemlje dni 21, sinokoše stoge 4, služilo je konjem, ali u gradu, ali zlata dva.

Kovačevo selo na Ljubošini, na kom je stal Čremuš, zemlje dni 31, sinokoše stogi 4, služilo je zlata dva, ali u gradu, sada je pusto.

---

[1] Osim Saborčana, koji su „težali od Jurjeve do Miholje dva dni svake nedilje", ovo je jedino selište u ostalom ladanju Modruškom, koje je davalo tlaku ili robotu.

[2] Zove se biskuplje, a nekaže se, da je bilo biskupovo. Za čudo, da uz toliku dotaciju pojedinih crkva, kanonika i župnika neima traga imanju biskupa Modruških u ladanju Modruškoga grada.

[3] To jest Mavrović držao je od toga selišta dva dana oranja zemlje, a sedam bilo je kneževih (Frankopanskih).

[4] Ljubovšina, selo na cesti izmedju Ogulina i Gomirja.

Selo Klekovića[1] na Ljubošini ima zemlje dni 21, sinokoše stoge 4, služilo je konjem, ali u gradu, ali zlata dva, a sada je pusto.

A zemlje svetoga Jurja pod Vitunjem i u Meurići[2], ku da kneza m. u pomoć popu, zemlje dni 24; jošće sinokoše stogi 4, z jednu lučicu.

Kneza milost je bila ostavila daciu pod Vitunjem za volju dvora, sada to vse stoji na v. m.

Jošće su dužni časti tri u leti i ovac (owaz) pismeni i seno i ine riči, kako se zgora u kladerni udrži.

Gojmerje (Goymerye)[3].

Jure Tomšić ima zemlje dni 15, mališća peti del, služi zlat jedan, a nigda povozom[4].

---

[1] Iz obitelji Klekovića potekao je Vid Kleković, velik junak i kapetan hrvatskih četa u bitci kod Budačkoga god. 1576. i pod Klisom u Dalmaciji g. 1596. pod generalom Jurjem Lenkovićem. Kleković bio je g. 1601. sa Josipom Rabattom u Senju, da pokore Uskoke, te je skoro nakon smrti Rabattine umro u Karlovcu kao vicegeneral hrvatske krajine.

[2] Na zemljištu medju potokom Vitunjem i riekom Dobrom. Sada neima u Vitunju niti crkve niti župe, već katolici pripadaju Ogulinu, a pravoslavni manastiru Gomirskom. Zidine stare župne crkve znadu se i danas.

[3] Gomirje, veliko pravoslavno selo i manastir kalugjera svetoga Vasilije. Gomirje je staro mjesto, gdje su knezovi Frankopani držali vlasteoski dvor, spadajući pod Vitunj, a i sada znadu se ostatci starih zgrada u Gomirju. G. 1461. darovao je Marko Grebčić, „plebanuš Gojmerski", jedno svoje selo u Hrsini pri Bosiljevu crkvi Paulinskoj sv. Mikule pod Gvozdom (Acta croat., str. 91). Nakon turskih provala opusti Gomirje, te je istom počam od g. 1599. naseljeno Vlasi, koje dovedoše iz Korjenice i od Une ban hrvatski Ivan Drašković, i karlovački generali Juraj Lenković i Vid Kisel. Nešto kašnje utemeljiše trojica kaludjera iz dalmatinske Krupe i manastir Gomirski. Zbog doseljenika Gomirskih i ostalih Vlaha u tamošnjoj okolici bilo je mnogo tužba i pravda medju knezovi Frankopani i Zrinskimi i vojnom upravom. O Gomirju govore na mnogih mjestih moji „Spomenici hrv. krajine".

[4] Povoz (vectura) ono isto, što i tovar. (Vidi opazku na strani 28, br. 5). Povoz potrebit je bio za dovoz žita i hrane u obće, gradjevnoga materiala i ogrievnih drva, a i za promet trgovački. Medju „prihodišći" sela, što ih bješe g. 1459. darovao knez Štefan Frankopan Martinu Oštriharicu spominje se i „povoz" (Act. cr., p. 83). I danas se Gomirci rado bave kirijom. Što je bilo toliko povoza, znak je, da su bile već onda barem ponješto uredjene ceste, kojima ima traga

Tome Ptičić ima zemlje dni 15, mališća peti del, služi zlati jedan.

Mikulino selo, zemlje dni 15, mališća peti del, služilo je zlat jedan, sada je pusto.

Pavalče selo ima zemlje dni 15, mališća peti del, služilo je zlat jedan, sada je pusto.

Jandri Matetić ima zemlje dni 15, mališća peti del, služi zlat jedan.

Matko Črnjak i Jandrij imata zemlje dni 28, luke stoga dva, mališće jedno, služita konjem.

Jandri Pavlićević ima zemlje dni 6, ka nije njegova; tu sam uzel za v. m. (vašu milost).

Jurića selo na Ljubošini, zemlje dni 15, služilo je lib. 8, sada je pusto, drži je Ilia Mihelić: to mu je bil pridal pokojni stari knez za njega službu.

Mikula Brnardić ima zemlje dni 10, mališće jedno, služilo je zlat jedan, a sada služi povozom: jošće ima Mihel i Mikula Brnardić goru Tisovac[1], ka je kupnena pušine njih (pwsine nih)[2].

Mihel ima zemlje dni 10, mališća pol, služil je prvo zlat jedan, a sada služi konjem.

Mihalj Luketić ima zemlje dni 10, mališća pol, služil je prvo zlat jedan, ter ovsa stara dva.

Stipan Ratković ima zemlje dni 16, mališća pol, služil je prvo zlat jedan, ter ovsa stara dva.

Martin Krpetić ima zemlje dni 15, luke kosca jednoga, mališća dva služil je lib. 8, sada služi zlat jedan.

Grgo Klenković ima zemlje dni 21, luke kosca jednoga, mališće jedno ter malina treti del, služi drivodelju.

Vale Klenković ima zemlje dni 1, malina dva dela, služi povozom.

Martin Ptičić ima zemlje dni 21, mališća pol, služil je gradom, sada je pri svirepicah (Zwyrepyczah)[3].

---

na nekoliko mjesti u Ogulinskom okružju; naročito vodila je stara cesta izpod Kleka prama moru onuda, kuda je u novije doba Rudolfova cesta probijena. — U Srbiji, gdje su valjda bili loši drumovi, služili su kmetovi (mjeropsi, otroci) po zakonu cara Dušana ponosom, t. j. dužnošću, po kojoj su seljaci nosili stvari vladaočeve i vlastele, kamo je trebalo. Nu ova je dužnost tamo već rano dokinuta.

[1] Tisovac vrh, sada šuma na putu izmedju Ogulina do Jasenka.

[2] Bit će pogrješno iz glagolice priepisano, a glasilo je po svoj prilici u izvorniku „po sinu njih“.

[3] Pri svirepicah, to jest pri kobilah, ždriebcih, a možda i kod pastuha. Rieč se sada nečuje u Hrvata, ali u Srba ima još rieč svirep, divji, lat. ferus, u starosl. sverěpъ, adj. divji, sverěpъ, konь. (Psalt. bononiense), poljski: swierzepa, equa. (Miklošić, lex. palaeosl.)

Jandri Ptičić ima zemlje dni 29, luke stog jedan, maliniśća pol, služi u gradu, ili zlata dva.

Petar Mikčić ima zemlje dni 12, služil je lib. 7, a sada služi povozom.

Pogibelića selo, zemlje dni 4, služilo je povozom, a sada je pusto.

Mikula Mikčić ima zemlje dni 12, maliniśća šesti del, služil je u gradu, sada služi povozom.

Jandri Dragošić ima zemlje dni 8, služi zlat jedan.

Štefana Glubinića selo ima zemlje dni 10, služilo je u gradu, a sada služi drivodelju.

Ivan Staničić ima zemlje dni 20, malin jedan, jošće maliniśća pol, služil je konjem pol, a pol drivodelju.

Jurja Hropara selo ima zemlje dni 8, služil je zlatoga pol, a sada je pusto.

Petar Dragošić ima zemlje dni 20, maliniśće jedno, služilo je u gradu, a sada drivodelju.

Juraj Brnardić ima zemlje dni 7, služi zlatoga pol.

Broz, popa Šimuna brat, i Marko njega svak i Grge Borenić imaju zemlje dni 22, maliniśći 2, služe zlat jedan.

Ivan Slavinčić ima zemlje dni 20, služi konjem.

Fabian Branetić ima zemlje dni 14, luke stoga dva, maliniśće jedno, služilo je konjem, a sada ča more.

Petar Branetić ima zemlje dni 5, maliniśća pol, služilo je zlatoga pol.

Janko Slavečić ima zemlje dni 10, služi zlat jedan.

Lovre Slavečić ima zemlje dni 5, služi sol. 50.

Ivan Malčić ima zemlje dni 8, služi lib. 4.

Mihel Lučetić ima zemlje dni 3, služi zlatoga pol.

Benko Malčić ima zemlje dni 8, maliniśće jedno, služi zlata jedan.

Lovre Valčetić ima zemlje dni 8, malin jedan, ter maliniśće jedno, služi zlati jedan.

Mate šoštar ima zemlje dni 8, služi zlat jedan.

Juraj Malčić ima zemlje dni 7, služi zlatoga pol.

Martin ptičar ima zemlje dni 18, služi ptići.

Hrngolovo selo, zemlje dni 6, služilo je zlatoga pol, sada je pusto.

Jošće zemlje crikvene i popovske na Gojmerji dni 22, luke stog jedan, to je dviu (dwyw) lučicu, a toverna, ča se kada proda; jošće su dužni jalovicu jednu, o Miholji časti tri, i ovce (owze) pismene i seno, i ine službe, kako se zgora u kladerni udrži poli ladanja.

Lukovdol[1].

Vrban Ostronić i z bratom ima zemlje dni 10, sinokoše stogi 4, služi sol. 84.

Grge Ostronić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Vid Ostronić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Mavar Peretić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Grgura Lagotića selo, zemlje dni 9, sinokoše stogi 4, služi sol. 84, to je pusto.

Prstačje selo, zemlje dni 9, sinokoše stoge 4, služilo je sol. 84, a sada je pusto.

Bartol Ostronić ima zemlje dni 9, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Stipan Grišnjaković[2] ima zemlje dni 9, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Mike Bartolić ima zemlje dni 9, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Mavar Jarnedaković ima zemlje dni 9, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Petar Mihalić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Broz Strgarić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Ivanče selo, zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služilo je sol. 84, a sada je pusto.

Jureče selo, zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služilo je sol. 84. a sada je pusto.

Janže Požrelić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služi sol. 84.

Bartolovo selo, zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služi sol. 84, sada je pusto.

Dujma Kulčića selo, zemlje dni 10, sinokoše stogi 4, služilo je sol. 84, sada je pusto.

Grdče selo, zemlje dni 8, sinokoše stoge 4, služilo je sol. 84, sada je pusto.

Mavar Bartolić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služilo je sol. 84.

---

[1] Lukovdol, župno mjesto sat hoda daleko od Severina na Kupi. U listinah sve do konca šestnaestoga vieka zove se i grad Severin (Siverin) Lukovdolom. Severin bio je u vlasti Ozaljske grane Frankopana, dospio je nakon smrti Stjepana Ozaljskoga (1577.) na knezove Zrinske, a od ovih nakon sklopljene nagodbe g. 1580. na Jurja, Nikolu i Vuka Krstu Frankopane Tržačke, sinove Gašparove. Po smrti Krste u Bečkom Novom mjestu dobi ga 1684. barun Ivan Franjo Oršić, vicegeneral u Karlovcu.

[2] Sada selo Grišniki, naseljeno obitelju Grišnika.

Jake Grklić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služilo je sol. 84.

Pičeće selo, ima zemlje dni 10, sinokoše stoge 4, služilo je sol. 84, sada je pusto.

Crikvene zemlje dni 6, sinokoše stoge 4.

Jošće su dužni čast Božićnu, ali sol. tri davši, ter je prost.

Grabark[1].

Tome Babić ima zemlje dni 12, sinokoše stogov 8, služi sol. 40.

Ivan Krpić ima zemlje dni 12, sinokoše stogov 8, malina treti del, služi sol. 40.

Mavar Andrević ima zemlje dni 13, sinokoše stogov 7, služi sol. 40.

Cvitko Ivančić ima zemlje dni 9, sinokoše stoge 4, služi sol. 40.

Pavle Lukinić ima zemlje dni 16, sinokoše stogov 8, služi sol. 40, jošće mališće 1 i pol.

Grgur Drkosić ima zemlje dni 5, sinokoše stogov 7, služi sol. 40.

Grde Krpić ima zemlje dni 8, sinokoše stoge 4, mališća del, služi sol. 40.

Matko Krpić ima zemlje dni 15, sena stogi 4, malina dva dela, služi sol. 40.

Grgur, Svetač zet, ima zemlje dni 12, sinokoše stogov 6, služi sol. 40.

Juraj, Šimunuv sinovac, ima zemlje dni 12, sinokoše stogov 6, malina treti del, služi sol. 40.

Jakov Barčić ima zemlje dni 6, sena stogi 4, mališće jedno, služi sol. 40.

---

[1] Grabrk selo u župi Lešćanskoj, a u obćini Bosiljevačkoj blizu rieke Dobre. Bilo je nekoć posebno imanje Frankopansko u Grabrku, koje knez Brnardin Frankopan ustupi g. 1481. svojemu podknežinu Modruškomu Martinu Oštriharićn za Stubalj kod Ključa, podieliv mu ujedno i pokroviteljstvo crkve sv. Ivana u Modruši. Selu Grabrku bile su medje ove: od izvora rieke Dobre planinom do medja Jablanovačkih (sv. Jakov kod Ogulina), Krakarskih, Vitunjskih i Gomirskih s jedne strane, a s druge do medje Redomalske (Ponikvarske?) i Bosiljevačke, pa natrag na Dobru do medje Sguličke (Trošmarije). (Izvadak iz hrv. list. u rukop. jugoslav. akademije br. 208.) Popis g. 1558. kaže, da je Grabrk u obsegu gospoštine Ogulinske, pa da je: ecclesia s. Marci in Graberk lapidea, habet sepulturam, a spominju se i vinogradi (promontorium) u blizini na brdu Umolskom, gdje i sada izvrstno vino raste. U Grabrku ima i danas malena kamena crkva, ali je posvećena sv. Križu; polag crkve na oplazu drage znadu se ostatci nekadašnjega župnoga dvora. Seljani su u današnjem Grabrku jako siromašni.

Ivan Sunčić ima zemlje dni 5, sinokoše stogov 5, mališniša pol, služi sol. 40.

Blaško Sunčić ima zemlje dni 6, sinokoše stogov 5, mališniše 1 i pol, služi sol. 40.

Matiševsko selo[1], zemlje dni 4, sinokoše stoga dva, služilo je sol. 40, a sada je pusto.

Križanje selo, zemlje dni 5, sinokoše stogi 4, služilo je sol. 40, sada je pusto.

Švabovo selo, zemlje dni 6, sinokoše stogi 4, služilo je sol. 40, sada je pusto.

Mavra Barčića selo, zemlje dni 10, sinokoše stogi 6, služilo je sol. 40, sada je pusto.

Jarni ima zemlje dni 7, sinokoše stogi 6, služi sol. 40.

Braino selo ima zemlje dni 4, sinokoše stogi tri, služilo je sol. 40, sada je pusto.

Petar Kardasić ima zemlje dni 6, sinokoše stogov 6, služi sol. 40.

Mulčelnikovo selo, zemlje dni 6, sinokoše stoga 2, služilo je sol. 40, to je pusto.

Benšino selo, zemlje dni 8, sinokoše stoga 2, služilo je sol. 40, sada je pusto.

Vale Maletić ima zemlje dni 10, sinokoše stogov 6, malina treti del, služi sol. 40.

Benče selo ima zemlje dni 8, sinokoše stoge tri, služilo je sol. 40, to je pusto.

Jakova Draškovića selo, zemlje dni 10, sinokoše stogi 6, mališniše, služilo je sol. 40, to je pusto.

Domjanje selo, zemlje dni 5, sinokoše stogi tri, služilo je sol. 40, to je pusto.

Smoletićevo selo, zemlje dni 6, sinokoše stogi 4, mališniše jedno, služilo je sol. 40, to je pusto.

Grgur Kardasić ima zemlje dni 10, sinokoše stogi pet, mališniša treti del, služi sol. 40.

Juraj Drašković ima zemlje dni 8, sinokoše stogi četiri, služi sol. 40.

Grgur, popov sinovac, ima zemlje dni 8, sinokoše stogi tri, služi sol. 40.

Matij Kralić ima zemlje dni 12, sinokoše stogov 8, služi zlat 1, daje čast.

---

[1] Matiševsko selo, sada Mateško selo nedaleko Grabrka, gdje Mateše stanuju.

Kirin, Brozov sin, stricem imata zemlje dni 14, sinokoše stogi 4; jošće u malinu i u maliniščih četirih imata delak, služita sol. 40.

Šimun, popov brat, ima zemlje dni 14, sinokoše stoga tri, malina pol, jošće mališća četrti del.

Jakov Žugić ima zemlje dni 4, sinokoše stogi tri, služi sol. 40.

Šugovo selo, zemlje dni 4, sinokoše stogi tri, služilo je sol. 40, to je sada pusto

Lukač ima zemlje dni 8, sinokoše stogi 6, mališće 1, služi sol. 40.

Črnac, njegov brat, ima zemlje dni 7, sinokoše stogi 5, mališća del, služi sol. 40.

Kovača Pavlaka selo, zemlje dni 8, sinokoše stogi 6, služilo je sol. 40.

Smole Cvetkošić ima zemlje dni 4, sinokoše stoga dva, malina pol, služi sol. 40.

Gmazevo selo, zemlje dni 5, sinokoše stoga dva, mališće jedno, služi sol. 40, to je pusto.

Mužinovo selo, zemlje dni 9, sinokoše stogi tri, služilo je sol. 40, to je pusto.

Jošće zemlje crikvene dni 8, sinokoše stoga dva. Jošće su dužni do godišća časti tri, najprvo o Vazmi janjca dva, kozlića 1, ter vsaki jajac pet, o Miholi kopuna ter dva kruha, a o Božići vsaki zarebrnik[1] ter dva kruha.

Suglice[2].

Črnac Malčić ima zemlje dni 9, sinokoše stoga dva, mališće jedno i pol, služi sol. 40.

Stipka Malcšića zemlje dni 5, sinokoše stog 1, mališće jedno i pol, služilo je sol. 40, to je pusto.

Juraj Drašković ima zemlje dni 10, sinokoše stog jedan, malina pol, mališća pol, služi sol. 40.

---

[1] Suhi zarebrnik (pleće za rebrima), ono što u Dubovačkom urbaru i u kasnijih urbarih lopatica od krmka (scapula porcina). Takova daća (Schulter) bila je u običaju i u Njemačkoj na mnogih mjestih.

[2] Suglice, Sgulice (Zgulice), mjesto nedaleko Ogulina i u njegovom području, ili današnje mjesto sv. Petar, ili pako u priedjelih Trošmarije, gdje je stara crkva i Popovsko selo, pak dalje oko Dubrava, gdje je oko g. 1620. Bosiljevački vlastelj i ban hrvatski, Nikola Frankopan Tržački, naselio Vlahe. Za Suglice kaže popis od g. 1558.: eccl. s. Martini in Zgwlycze lapidea, habet sepulturam, tamen est totaliter deserta. — Obitelji Malčić i Drašković, koje su nekoć u Suglicah bile, danas živu u Ogulinu.

Stipka Gadmerića selo ima zemlje dni pet, služi sol. 40, to je pusto.

Juraj Vidković ima zemlje dni 9, sinokoše stogi tri, jošće malina kupnoga i mališća z brati del, služi sol. 40.

Lovre Durdačić ima zemlje dni osam, sinokoše stogi tri, služi sol. 40.

Petar Vidković ima zemlje dni 8, sinokoše stog 1, malin kupneni i mališće 1 z bratju, a služi sol. 40.

Kirin Drašković ima zemlje dni 8, sinokoše stog 1, služi sol. 40.

Durdakovo selo ima zemlje dni 8, sinokoše stog 1, mališće 1, služilo je sol. 40, to je pusto.

Luka Drašković ima zemlje dni 10, sinokoše stog 1, služi sol. 40.

Tomić Drašković ima zemlje dni 10, sinokoše stoga dva, služi sol. 40.

Vale Drašković ima zemlje dni 10, sinokoše stoga 2, služi sol. 40.

Valčića selo ima zemlje dni 8, sena stog jedan, služilo je sol. 40, to je sada pusto.

Strgarovo selo ima zemlje dni 4, služilo je sol. 40, to je pusto.

Gradca Malčića selo, zemlje dni 5, sinokoše stog 1, služilo je sol. 40, to je pusto.

Durdakovo selo, zemlje dni 6, sinokošu, služi sol. 40, to je pusto.

Zemlje crikvene dni 5, sinokoše stoge 3. Jošće su dužni u leti sa tri časti, o Vazmi vsi janje jedno, jajac pet, o Miholi kopuna 1 ter dva kruha, o Božići vsaki zarebrnik, ter dva kruha.

Golivrh[1].

Rojko na Petrićini seli ima zemlje dni 6, sinokoše stoge tri, mališća pol drugoga treti del, služi sol. 54.

Petar Vojačić ima zemlje dni 10, sinokoše stogi 4, malina pol, a drugoga šesti del, služi sol. 54.

Grgur Plavčić ima zemlje dni 8, sinokoše stoge 3, mališća pol, a malina šesti del, služi sol. 54.

Mihovil Lukačić ima zemlje dni 9, sinokoše stoga 5, malina pol, služi sol. 54.

Muhićevo selo zemlje dni 6, sinokoše stoga 2, služi sol. 54, to je pusto.

Fabić ima zemlje dni 6, sinokoše stoga 2, služi sol. 54.

---

[1] Goli vrh zove se jedna gorska glavica, zarasla šumom medju Modrušom i Klekom. Pošto su u staro doba upravo ljudi više brda obradjivali, lako da je to mjesto u gori bilo, i da je kašnje nakon provale turske opustjelo, pak šuma narasla.

Benkaševo selo, zemlje dni 6, sinokoše stoga 2, služilo je sol. 54, to je pusto.

Mavrić ima zemlje dni 10, sinokoše stoga 2, malina pol, služi sol. 54.

Mavar Jemrihović ima zemlje dni 8, sinokoše stog 1, služi sol. 54.

Lovre, popov brat, ima zemlje dni 12, sinokoše stoge 3, mališća pol, služi sol. 54.

Mavrovo selo, zemlje dni 12, sinokoše stoge 3, malinišća pol, služi sol. 54.

Malče selo, zemlje dni 9, sinokoše stoga 2, mališće 1, služi sol. 54, to je pusto.

Županje selo, zemlje dni 7, sinokoše stoga 2, služilo je sol. 54, a sada je pusto.

Jemrihovo selo, to je držal Petar Kralić, to je dano Šimunu Kraliću.

Kralić Šimun ima zemlje dni 12, sinokoše stog 1, malinišća pol, služi sol. 54.

Doklića selo ima zemlje dni 6, sinokoše stog 1, služilo je sol. 54, to je pusto.

Jurše Farkašić ima zemlje dni 12, sinokoše stoga dva, malinišća pol, jošće malinišće 1 kupneno, služi sol. 54.

Pavla Farkašića sin ima zemlje dni 12, sinokoše stoga 2, služi sol. 54.

Šimun Grdčić ima zemlje dni 2, sinokoše stogi 3, služi sol. 54.

Mali Ivan ima zemlje dni 8, sinokoše stoga dva, služi sol. 54.

Veliki Ivan ima zemlje dni 5, sinokoše stoga dva, služi sol. 54.

Gmaz ima zemlje dni 12, sinokoše stoge 3, malinišća pol, služi sol. 54.

Pavlić Filipčić ima zemlje dni 10, sinokoše stoge tri, malinišće 1, služi sol. 54.

Gase Šimković z brati ima zemlje dni 12, sinokoše stoga 2, malinišća pol, služi sol. 54.

Jureće selo ima zemlje dni 7, luke stog 1, služilo je sol. 54, sada je pusto.

Petar Mihalić ima zemlje dni 10, sinokoše stogi 4, služi sol. 54.

Pavla Praće selo ima zemlje dni 10, luke stog 1, sinokoše stogi 3, služilo je sol. 54, to je pusto.

Radojevo selo ima zemlje dni 8, sinokoše stogi 3, služilo je sol. 54, to je pusto.

Mihela Lončara selo, zemlje dni 8, sinokoše stoga dva, služilo je sol. 54, to je pusto.

Grde Dragojevića selo, zemlje dni 8, sinokoše stoga dva, služilo je sol. 54, to je pusto.

Ivana Drivodelića selo, zemlje dni 8, sinokoše stog jedan, služilo je sol. 54, to je pusto.

Kirin Macali ima zemlje dni 7, sinokoše stogi šest, mališću dviu sakoga pol, služi sol. 54.

Vale Lončar ima zemlje dni 7, sinokoše stogi šest, mališću dviu, sakoga pol, služi sol. 54.

Markuh, popa Tomaša brat, ima zemlje dni 12, sinokoše stogi četiri, malin jedan, služi sol 54.

Fabian Drivodelić ima zemlje dni 20, luke stog jedan, sinokoše stog jedan, mališće jedno, služi sol. 54.

Frančinovo selo ima zemlje dni 6, sinokoše stoga dva, služilo je sol. 54, to je pusto.

Jošće crikvene zemlje dni 12, sinokoše stoga dva, na Klenkusu[1] 4 kmeti, ki služe vsaki lib. 5. ter sol. 7: te ste pridali Golovršcem za Miške Ričanina[2] k njih službi, a sada služe po sol. 54, kako Golovršci.

Jošće su Golovršci dužni tri časti u leti, janjca jednoga, ter kozlića jednoga, ter vsaki kmet jajac šest, o Miholi vsaki kopuna, ter dva kruha, o Božići vsaki zarebrnik ter dva kruha, ki nima zarebrnika ta kopuna.

Pišćatki[3].

Vida Polovića selo, zemlje dni 10, služilo je sol. 27; sada je pusto.

---

[1] Klenkus, nepoznato nam mjesto, koje je valjda sasvim izginulo.

[2] Miško Ričanin bez sumnje istovietan sa Mikšom Ričaninom, o kojem kaže biljezka Broza Kolunića g. 1486., da je tada držao „Papraćane kao plemenit človik". (Vidi Kolunićev zbornik, izdanje jugosl. akademije, predgovor, str. VI.) Isti Mikša bio je vatren pristalica kralja Matije, odlikovavši se nakon smrti Matijine kod obrane pojedinih gradova za njegova naravskoga sina hercega i bana Ivana Korvina. Za te zasluge podieli mu tadanji Senjski kapetan Petar Tarnok u ime Korvinovo 20. decembra 1490. imanje Kovačice u Gackoj županiji. (Izvornik u manastiru Franjevačkom na Trsatu.) — Neki Jurša Ričanin bio je službenik Martina Frankopana, koji mu g. 1458. oslobodi mlin od svakoga tereta. (A. cr., str. 83.) — Obitelj „Rečan" potekla je iz Rieke i vazda se je tako pisala, dok se spominje G. 1530. bio je Riečkim kapetanom Ivan Rečan, a g. 1539. Gašpar Rečan. (Krajiški spomenici, knj. III, str. 483.)

[3] Pišćatke neznamo točnije označiti, ali ima i sada priedjel toga imena u gori iza Modruše prama Ogulinu. — Stjepan Frankopan

Šimuna Polovića selo, zemlje dni 10, služilo je sol. 27, sada je pusto.

...... Polovića selo, zemlje dni 10, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Šilića Kirina selo, zemlje dni 9, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Mikule Holešića selo. zemlje dni 8, luke stog 1, mališće 1, služilo je sol. 27, a sada je pusto.

Mihca Holešića selo, zemlje dni 8, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Petra Šilića selo, zemlje dni 8, služi sol. 27, sada je pusto.

Jakše Holešića selo, zemlje dni 9, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Pavla Jurašića selo, zemlje dni 8, luke kosac 1, služilo je sol 27, sada je pusto.

Jureće selo, zemlje dni 10, luke kosca 1, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Čeha Ivana selo, zemlje dni 10, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Luke Cigana selo, zemlje dni 11, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Mavre Cigana selo, zemlje dni 8, luke kosca 1, mališće 1, služilo je sol. 27, i to je pusto.

Križe Lučić ima zemlje dni 12, sinokoše stogov 6, služi zlati jedan.

Tome Špič ima zemlje dni 12, sinokoše stogov 6, služi zlati jedan.

Ivan Špič ima zemlje dni 14, luke stog jedan, malin jedan, služilo je sol. 27.

Markovo selo ima zemlje dni 14, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Mikula Hržić ima zemlje dni 12, luke stog jedan, malin jedan, služi sol. 27.

Fabiana Suprdačića selo, zemlje dni 7, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Šimuna Krajača selo, zemlje dni 6, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Jandri Grdečić ima zemlje dni 8, služi sol. 27.

Valete Setarića selo, zemlje dni 6, sinokoše stog jedan, služilo je sol. 27, to je pusto.

Šimuna Bradiosa selo zemlje dni 7, služilo je sol. 27, to je pusto.

Matko Rašanin ima zemlje dni 3, služi sol. 27.

Jošće ima Rašanin Sijanovo selo, zemlje dni 3, služi sol. 27.

Jureće selo, zemlje dni 4, služilo je sol. 27, to je pusto.

---

podielio je g. 1458. Martinu Oštriharići „selo blizu mesta (Modruše). ko se zove Pičatki". (A. cr., str. 83.) Bili su dakle ti Pišćatki blizu Ogulina i Modruše. — Priedjel zvan Pišćetki ima takodjer s on kraj Kapele kod sela Razvale.

Sakovo selo, zemlje dni 6. sinokoše stoga dva, služilo je sol. 27, to je pusto.

Jurka Blaškovića selo, zemlje dni 6, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Mihe, Lovreč sin, selo, zemlje dni 5, sinokoše stog jedan, služi sol. 27.

Stipka Rosića selo, zemlje dni 5, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Cvitka Rosića selo, zemlje dni 5, služilo je sol. 27, sada je pusto.

Mihac Vališević ima zemlje dni 6, služi sol. 27.

Filip Šilić ima zemlje dni 8. sena stoga dva, služi sol. 27.

Črnac Priselac ima zemlje dni 12, služi sol. 27.

Kuzme Holešića selo, zemlje dni 6, služilo je sol. 27, to je pusto.

Kirin Lupeš ima zemlje dni 5, služi sol. 27.

Mihovil Benšinić ima zemlje dni 5, služi . . . . .

Petar Kovačić ima zemlje dni 8. sinokoše stog jedan, služi sol. 27.

Broz Šilić ima zemlje dni 6. sinokoše stog 1. služi sol. 27.

Jošće ima z bratom sinokoše stog 1. ku je kupil od Šimunkovića.

Petar Lučić ima zemlje dni 6, sinokoše stog 1, služi sol. 27.

Jošće su dužni Pišćatki tri časti do godišća, naiprvo o Vazmi janjca 1 ter jošće jajac 6, a o Miholi saki kopuna ter dva kruha, o Božići vsaki zarebrnik ter dva kruha. ki nima zarebrnika. ta kopuna.

Mašnik (Masnik[1]).

Jurja Žalabrića selo. zemlje dni 12, malinišća pol. služilo je sol. 27; to je pusto.

[1] Mašnik zove se po kazivanju g. kapetana St. Sabljaka, kojemu sam zahvalan za nekoje obaviesti o mjestih i o priedjelih, jedno mjesto kod Zagorja. Sva tri posljednja mjesta Goli vrh, Piščatki i Mašnik stajala bi dakle blizu jedno do drugoga pod Velikom Kapelom na prostorih, sada šumom obraslih.

Medjutim ima i kod Generalskoga stola na Mriežnici šuma i seoce Mašnik polag podora grada Janjča, o kojem kaže izprava od g. 1558., da je u obsegu gospodštine Modruške (posessio Janach ab occidentali parte ultra aquam (Mriežnica) pertinet ad Modrussam). Grad Janjač spominje se često još šestnaestoga vieka kao imanje Frankopansko, a Generalski stol, tako prozvan po generalu Vuku Frankopanu, zvao se Lipovac, te ga je u leno držala plemićka obitelj Oršića od grada Skrada na Korani. Možda stara župna mjesta Golivrh i Pišćitka sa Mašnikom obsižu sadašnju katoličku župu Tounjsku i pravoslavnu parokiju Dubravsku prama Generalskom stolu.

Kirina Zalabrića selo, zemlje dni 12, mališćiša pol, služilo je sol. 27, to je pusto.

Brekovo selo ima zemlje dni 8, služilo je sol. 27, to je pusto.

Matka Bartolovića selo, zemlje dni 10, služilo je sol. 27, to je pusto.

Broza Črčaka selo, zemlje dni 9, luke stoga 2, služilo je sol. 27, to je pusto.

Mavrićevo selo ima zemlje dni 5, služilo je sol. 27, to je pusto.

Rabasinče selo, zemlje dni 5, služilo je sol. 27, i to je pusto.

Anečića Jurka selo, zemlje dni 8, služilo je sol. 27, to je pusto.

Matka Rašanina selo, zemlje dni 6, služilo je sol. 27, to je pusto.

Ilie Tkalčića selo, zemlje dni 9, služilo je sol. 27, i to je pusto.

Grgur Valčej ima zemlje dni 6, služi sol. 27, ta je Martina Oštriharića.

Kirin Sović ima zemlje dni 12, luke kosca jednoga, mališća kupnenoga pol, služi sol. 27.

Ilie Tomića selo, zemlje dni 8, mališća četrti del kupnenoga, služilo je sol. 27, to je pusto.

Martina Sovića selo, zemlje dni 8, mališća četrti del kupnenoga, služilo je sol. 27, to je pusto.

Petar Poldrug ima zemlje dni 3, služi sol. 27.

Štukićevo selo, zemlje dni 12, služilo je sol. 27, to je pusto.

Matko Otmičević ima zemlje dni 9, sinokoše stog jedan, služi sol. 27.

Birovo selo, zemlje dni 4, služilo je sol. 27, to je pusto.

Mavra Dohlinića selo, zemlje dni 7, sinokoše stog 1, služilo je sol. 27, to je pusto.

Grgura Vehninića selo, zemlje dni 7, sinokoše stog jedan, služilo je sol. 27, i to je pusto.

Mavra . . . . . ima zemlje dni 7, sinokoše stoga dva, malin 1 kupneni, ... kupnena, služi sol. 27.

IV.

Urbar Grižanski od g. 1544.

Istom bješe minulo trideset godina, što je kralj Bela III. izručio bio Bartolu knezu Krčkomu županiju Modrušku, kad al Belin sin, kralj Andrija, nadari sina Bartolova Gvida g. 1223. takodjer županijom Vinodolskom. Primorska ta županija sterala se od Istre do Senjskih planina, te je brojila od starine devet gradova: Ledenice, Novi, Bribir, Grižane, Drivenik, Hreljin, Bakar, Trsat i Grobnik. Griže ili Grižane leže upravo posred Vinodola izmedju Bribira i Drivenika. Grad sam osovljen je na visokoj i strmoj litici, pa premda već od sto godina pust i razvaljen, reći bi, da još vazda štiti na oplazu kamenite gore liepo mjestance Griže sa gotičkom crkvom sv. Martina i obližnja seoca. Iz njega je liep vidik na Vinodol, na starodavni Belgrad i pitomo Tribaljsko polje, te do njega po boku na jednom vršku na podor Badanj grada, izpod kojega si je probila Vinodolska riečina put kroz provalu izmedju kamenitih brda do mora kod Crikvenice. U Tribaljskom polju i danas stoji starodavna crkva sv. Marije, kod koje se stari Vinodolci sakupljavahu na zbor i spravište, da zakone prave i pravdu kroje, a na njem sastajao bi se i Vinodolski kaptul, da se posavjetuje o duhovnih stvarih.

Kad su g. 1288. Vinodolci, sakupljeni na dvoru knezova Krčkih u Novom, gradili sebi zakone, ili izpravnije da rečemo, bilježili stare svoje zakone, po kojih su prije toga živjeli, zastupali su Grižance na tom častnom zboru Ljuban i Petar popovi, Domjan satnik, Dunat i Dragoljub i Vidomir Vlčić. Iza toga držali su knezovi Krčki sto i pedeset godina u zajednici ogromna od raznih kraljeva i raznimi zgodami stečena imanja, dok si nakon smrti bana Nikole Frankopana g. 1449. ukupni držatak neporazdielíše na osam dielova. U doba, kad se dioba izvadjala, nisu bili Grižane jedinstveno imanje, već su se lučili u dva posebna imanja, Grižane i Kotor. Posljednjemu pripadala je sa Belgradom i Badanj gradom Crikvenica, gdje bijaše ban Nikola Frankopan početkom petnaestoga vieka Paulinski kloštar osnovao. Kod diobe pripale su Grižane najstarijemu sinu bana Nikole knezu Nikoli, a Kotor mladjemu knezu Martinu, koji je dobio većinu Vinodolskih gradova, držeći i onako silna ina dobra, što ih je bio stekao, oženivši se najprije Jelenom kćerju Mutine Lipovačkoga, a poslije Dorom udovom kneza Ivana Blagaja. Nije bilo sudjeno niti knezu Nikoli, niti Martinu, da osnuju dugotrajno koljeno: Martin umre bez mužkoga odvjetka g. 1479., a

Nikola rodi doduše sina Bartola, ali i taj preminu još prije Martina 1474. Stric i sinovac nadjoše svoje vječno počivalište u crkvi sv. Marije na Trsatu jedan do drugoga[1]. Martin kupi od Margarete, sestre Bartolove, a kćeri brata mu Nikole, Grižane, ali nespoji ipak time čitavo imanje Grižansko, već nadari jur g. 1462. Belgradom po njem osnovani manastir Paulinski na Ospu kod Novoga, a Kotorom g. 1468. manastir Franjevački na Trsatu, kojemu bijaše utemeljitelj i osobiti zaštitnik. Nešto zemalja od svoga Bribirskoga grada u Selcih, a nešto takodjer Grižanskih zemalja i dohodaka pokloni Martin trima darovnicama g. 1447., 1468. i 1475. Crikveničkomu manastiru[2]. Oko toga manastira smjeste se sve malo po malo na žalu morskom žitelji iz obližnjega mjesta Kotora, gdje je u staro doba bila župna crkva sv. Šimuna sa još druge četiri crkve. Paulini Novljanski i Crikvenički, te Trsatski Franjevci primiše od kneza Martina zemlje i kmetove poput vazala tako, da njihovi kmetovi bijahu glede nekih služnosti i u napredak ovisni o gradu Grižanskom, kojega sudbenost morahu priznati i vršiti vojničku službu, osobito u vrieme turske napasti u Vinodolu. Naročito bila je dužnost svim fratarskim kmetom, grad Grižki stražiti i popravljati ga. Ovisnost i služba kmetova Kotorskih uredjena je g. 1570. posebnim ugovorom izmedju grada Grižana i Franjevaca.

Po smrti Martinovoj († 1479.) zapala su njegova primorska imanja brata mu Stjepana i unuka Brnardina. Za života Brnardinova dogodio se je g. 1493. poraz Hrvata kod Udbine i razor Modruše, što bude uzrokom, da se bio uklonio Modruški biskup Krištofor sa kaptolom u Vinodol. Tada postaše Grižane i Belgrad, gdje je i sada dosta liepa crkva sv. Marije, sjedišta kanonika kaptola Modruškoga. Brnardin bješe oba svoja sina Krstu i Ferdinanda preživio, pa tako zapane njegova baština oko g. 1530. njegova unuka Stjepana, sina Ferdinandova. Taj se prozva Ozaljskim knezom, ali je bio i posljednji potomak rozgve Stjepanove. Stjepan Ozaljski imao je samo jednu sestru Katarinu, koja se uda za kneza Nikolu Zrinskoga. S ovim ugovori knez Stjepan g. 1544. bratstvo i medjusobno nasljedstvo. Pravo na nasljedstvo priznao je Stjepan poslije smrti Nikole Zrinskoga i svojim sinovcem (1570.) Jurju, Krsti i Nikoli, koji tako postaše gospodari Frankopanskih imanja, a medju ovimi i Vinodolskih Grižana.

Za vrieme, dok je bio vlastelinom Vinodolskim knez Stjepan Ozaljski, porodiše se smutnje i trvenja izmedju puka Grižanskoga i vlastele poradi podavanja daća i vršenja službe. Ta razpra bila

[1] Stariji Bartol, brat Martinov i ostale braće, umre jur prije g. 1462. i bude pokopan u Brinju, kako to svjedoči njegova udova, učinivši za njega zadušbinu. (Acta croatica, str. 90.)

[2] Izvorne darovnice u manastiru Trsatskom. Vidi i odnosne darovnice glagolicom pisane u Kukuljevićevih: Acta croatica. Posljednja darovnica Grižanskoga imanja Trsatskim Franjevcem nalazila se u hrv. arhivu medju neoreg. acta, fasc. 1648, br. 5, a sada je u Budimpešti.

*

je povodom, da je obćina Grižanska zabilježila svoje službe i daće vlastelinstvu u urbar Grižanski, koji na ovom mjestu na vidik iznosimo.

Urbar Grižanski, kao što i listine kneza Stjepana Ozaljskoga, koje daće i službe podanika uredjuju, nalazile su se još nedavno sa još nekojimi drugimi velezanimljivimi spisi, koji će u našoj zbirci hrvatskih listina svjetlo ugledati, u obćinskoj škrinji, zvanoj trezor, u Grižanih, te su dobrom srećom većim dielom u zbirku jugoslavenske akademije prispjele[1].

Knez Stjepan Ozaljski bio je muž slaba duha, neodlučan, pun hira i posve ovisan o volji i uputi drugih ljudi; najviše je pako pazio na uputu svoga službenika i upravitelja imanja Ivana Gusića. Na toga Frankopanskoga službenika obćenito su se susjedna vlastela i kmetovi tužili, da zlorabi svoju vlast, da silu čini vlasteli i podanikom, a tudja da prava vriedja. Naročito tužili su se na njega punim razlogom kaptol Zagrebački i Žumberački Uskoci, kojim je htio zapriečiti seobu u Žumberak[2]. Da bome, da su vlastiti podanici Frankopanovi uz ovakova silnika još najgore prolazili. Grižance „primoral" je Gusić na razne radnje i službe, koje nisu prije toga za stare gospode ovršavali. O njem kažu Grižanci „ča god je namislil i ča godi je otel, s tom nas je porabljival prez sakoga zakona i prez spizi gore, nego robja i nego jednu živinu tako, da smo bili dešperani — i veći del bi nas se razašlo od službi kneževe milosti". Zato prinuždeu od nevolje dade na „prvi dan prvara 1544. puk Grižki znano — gospodi milostivoj i do njih namesnikom zakoni naše prave stare", a i „krivice, ke nam čini Gusić oblasti". Urbar Griški nije dakle izdan i sastavljen po vlastelinstvu za ravnalo i držanje podanikom, već je popis daća i služba vlastelinstvu Grižanskom, učinjen po puku Grižkom. Urbar taj Grižanski je neka vrst statuta ili kladerna, koja obuhvaća sav odnošaj medju vlastelom i podanici, naznačujuć ukupne dužnosti, za koje

---

[1] U Grižanih kao u središtu Vinodola i u obližnjem Triblju, nalazila se još početkom ovoga vieka sva sila starih hrvatskih glagolicom pisanih spisa, koji bi mogli i političnu i kulturnu, a i crkvenu poviest našu kud i kamo razjasniti, da su kojom srećom sačuvani. Medju ostalim nalazio se je u Grižah dobar dio spisa kaptola Krbavskoga ili Modruškoga, a te je spalio oko g. 1830. Grižki župnik, prije kanonik Senjski, Franjo Vrinjanin, čovjek, koji se dosta knjigom bavio i dva teoložka djela na hrvatskom jeziku izdao. — Još goropadniji zatirač glagolskih starina bio je u isto doba, kad je Vrinjanin živio u Grižanih, kurat u Triblju i poslije u Brodu na Kupi, imenom Jelčić. Za njega kažu, da je strastveno uništavao stare spomenike i spalio svu silu glagolskih spisa. — Vrinjanin odstranio je bio, popravljajuć crkvu Grižansku, i spomenik biskupa Senjskoga Hinka Dimitria, koji umre g. 1689. i bude u Grižah u župnoj crkvi pred velikim oltarom pokopan. Sadašnji napis na spomeniku nije izvornik, već je kašnje načinjen po nalogu biskupa Ježića, koji bješe Vrinjanina zbog uništenja spomenika ukorio. Kod prenapravka župne crkve sv. Martina izkvaren je njezin prvobitni gotički slog, a prava je sreća, da su sačuvani još nekoji glagolski napisi kod crkve u Grižah i kod sv. Marije u Belgradu.

[2] Odnosni spisi u Ljubljanskom Rudolfinu. Zemaljski akti, fasc. 122. — Vidi članak Brekovica u našoj knjizi: »Bihać i Bihaćka krajina«.

držahu g. 1545. Grižanci, da ili pravno i zakonito postoje, ili pako da su krivične i da su na vršenje istih prisiljeni po upravitelju Gusiću. O alodialu vlastelinstva Grižkoga neima u obćinskom spisu nikakova spomena, a niti su naznačena u njem sela i pojedini podanici, kao što u Modruškom urbaru, koji je „legistar“.

Knez Stjepan Ozaljski bio je i pored svoje slabije pameti ipak bezazlen i dobra duša, pa se napokon smilova Grižancem, odredivši 15. aprila 1565. olakšicu glede podavanja „sulja“ od živine, a pod 10. marta 1569. dozvolivši, da se plati trošak „spiža“ za težake u vinogradih vlastelinskih i da Grižanci dadu u buduće samo „od dvadeset drobne živine jednu“, kako su to uzimali njegovi sestrići, knezovi Zrinski, u gradovih pri moru.

Mi urbar Grižanski, kao što i listine od g. 1565. i 1569. priobćujemo po hrvatskih izvornicih ćirilicom redom pod slovami A, B i C, dodavši, da bude odnošaj podanika Grižanskih prama vlasteli podpunoma jasan, pod slovom D. i nagodbu sklopljenu 11. decembra 1570. izmedju Trsatskih Franjevaca i Mihalja Desića, kapetana primorskih gradova Zrinsko-Frankopanskih, glede služba i obveza Kotorskih podanika prama gradu Grižkomu.

* * *

A.

Урбар Гришки.

1544. первара први дан. Знано чини пук Гришки нашој господи милостивој[1] и до них наместником[2] закони наше праве, старе. Нај прво: дужни смо господину нашему доходка бири[3] пинез либ. пет сто, и више тога сатнику[4] либр. 10, грашћику[5]

---

[1] To jest knezu Stjepanu Frankopanu Ozaljskomu i knezu Nikoli Zrinskomu Sigetskomu kao mužu Katarine, sestre Stjepana Frankopana.

[2] Namjestnici bijahu na primorskih imanjih kapetan ili gubernator istih, pa podknežini pojedinih gradova. Takov podknežin, zvan kadšto i kaštelan, bio je vazda i u gradu Grižkom.

[3] Bir, lat. census, daća u novcu, što se davala gospodštini i kleru. Urbarski bir (census urbarialis) davao se od svakog zemljišta. Sul i potoka odkupljeni su poslije g. 1848., čim je tlaka prestala, ali bir podavao se i nadalje, te je odkupljen istom na osnovi hrv. zakona od 10. januara 1876. — Zabiriti zemlju, znači toliko, koliko uzeti ju pod daću od gospodštine.

[4] Satnik, ime obćinske službe u svakom gradu Vinodolskom, po Istri i po ostalom primorju. Satnika bilo je u Novom i u Bribiru sve do g. 1848. Satnik je pazio na red i čistoću u gradu poput gradskih kapetana u slobodnih varoših; on je bio više eksekutivni organ.

[5] Grašćik, graćak zvao se niži službenik u gradu, kojega je obćina birala. Grašćik bio je neka vrst pandura i glasnika, koji je

либр. 5, од живин мале од 15 едну, и о-т-ога сула[1] гре сатнику музица[2], грашћику јалова[3] една.

Од велике живине кравје, ча нетежи, од саке главе гре с(олдина) 5, када пређе годишће; од црикљених негре велих ни малих.

Од вина гре господину потоки[4] 15, и ту гре сатнику за најболим кметом кмет, а грашћику сридњи кмет од вина, а

---

naredbe podknežinove, sudaca i satnika puku obznanjivao. U Brubnu se je zvao takov službenik tečac. (Vidi str. 19 ove knjige.) Služba nije bila osobito ugledna i koristna, pa zato je obćina morala odrediti posebnim zaključkom, tko je dužan primit službu graćaka. Odnosni zaključak glasi:

1546. Znano se čini svim i svakomu, kim se pristoi, kako biše velika deferencija meju plkom Griškim cića oficija graćice; niki govorahu, da se more odkupiti, niki da ne, i nemorahu naiti graćika prez velike smutne; i cića toga odatli odlučiše i tako učiniše, da ki nebi prvo graćak, da koga godi satnik izbere, i bude ugodan starijim i plku, da se nemozi odkupiti, ni odgovoriti po niedan put. I to odlučiše, kada postaviše graćaka Matija Španića. I to pismo učinih ja pop Jakov, plovan Griški, moju ruku, kako mi rekoše stariji i ostali, pravo, kako slišah z ust više pisanih; oće i pri toi sentenciji bi knez Mihal Vitorić, kapitan Griški va to vrime budući, i tu bi miležina više pisanoga aprila dan peti.

(Izvornik glagolicom pisan na papiru u zbirci jugosl. akademije.)

[1] Sul ili suljevina, daća od paše blaga, zvana kadšto i travarina, talijanski erbagio. Tu su daću podavali podložnici ne samo na primorskih imanjih, već i po ostaloj Hrvatskoj. Sulj podavali su i kmetovi Ozaljski, a kaštelan Ozaljski Gašpar Barilović prisilio je bio g. 1582. kmete Paulinske u Šenkovcu (sada Fratrovci) ne samo na daće „kopostan“ za mjesta, gdje se presad sijao u gori, i na straževinu, već i na suljevinu, koju su Senkovčani davali sve do g. 1646., dok ih nije knez Petar Zrinski tih daća izbavio. (Spisi u našoj zbirci.) U Novom bili su obvezani na suljevinu u kasnije doba samo slobodnjaci, davajuć u naravi svaku petnaestu ovcu, dok su knapi i kmeti plaćali u ime sulja od svake krave muzare po 10 soldi, od jalovice 5 soldi, a toliko i od koza i ovaca. Kašnje pretvoren je sulj na primorskih imanjih u stalnu novčanu daću.

[2] Muzica to što ovca muzara.

[3] Jalova to što ovca jalova.

[4] Potoka ili potoki, daća ili u naravi, ili u novcu od vinograda, neka vrst gornice, lat. proventus vini ordinarius. Za potoku uzimao se svaki deveti vrč priraslog vina. Pošto nisu u obće potoke plaćali Vinodolski popovi, to je knez Mikloš Zrinski listinom izdanom u Grobniku 30. julija 1612. oslobodio i Grižanski te Belgradski kapitul od podavanja potoke:

Mi vikovični grof, gospodin Miklauš Zrinski, Zalajske gradske meje poglaviti špan, etc. Dajemo na znanje svim, kojim se pristoji,

када гре господин ризати, гре господину самотрету од сатника обед и вичира; за он дан сатник има дати крух и умик[1], а господин вино.

Опће гре господину од всаке хипе огнишћини[2] старић пшенице, а од кмет; од црикрених кућ негре, ни од оних, ки стое на најам в кућа(х).

Од (ти)х старић гре само . . . . всаки десто . . . .

Опће смо дужни дати трејн (ко)п и мотику; (ка)да копамо прву коп, гре нам од господина пшенице старић недан и спуд[3] вина и едан брав; на другу коп гре пшенице старић недан, спуд вина.

Опће смо дужни на вратих града за дне страшца два, а ноћи 4; и ти страшци су дужни носити листи од града до града најближнега, ча е Брибир и Дривеник, листи, гласе и за Турке[4].

Опће је слободан судац веих ствари; господин слободи од себе, а пук од себе; и тако сатник и грашћик слободан ест од всих ствари за оно лето, докли сврши лето свога официја.

---

i pred kih dojde ovi naš otvoreni list, da obnajde nas po suplikaciji ponizno i umiljeno naš Griški i Belgradski kapitul, i tuzi se nam ta Griški i Belgradski kapitul, da kruto u tisnom mistu stoje, i malo prostora imaju ili konfina, i da bi im prostili, što malo potoke plaćaju, i da bi od toga mir imali, kako i drugi naši Vinodolski popi; a to je stanovito, da su i oni takove pravice prvo imali, kako i ostali popi Vinodolski, nego što su im pogorele.

Zato mi proštimavši njihovu vridnu molbu, od gori rečene plaće je oslobojene činimo; proštimavši tuliko njihovu sluzbu u napridak, kom nam se obećuju, ostavljamo svim našim sadašnjim i u napredak Vinodolskim oficialom, da ta naša rečena dva kapitula od potoka gori rečene plaće slobodne čine, i u toj slobodi obdrže, kako i druge naše pope Vinodolske. Na što njim dajemo ovi naš list otvoreni pod naše ruke podpisanje i navadnim našim pečatom. Actum in nostra Grobnik, 30 juli 1612.

Grof Miklouš Zrinski s. r. (Z. P.)

(Izvornik nalazio se je g. 1769. kod kaptola Novljanskoga. — Priepis ovjerovljen podbilježnikom županije Zagrebačke Baltazarom Bušićem u žup. arhivu Zagrebačkom.)

[1] Umik znači isto što i smok.

[2] Ognjišćina to što dimnica, daća od kućnog dima.

[3] Spud, posuda i mjera za vino i ostale tekućine, koja je rabila ne samo u Istri, već i po ostalih hrvatskih zemljah.

[4] Ti su glasi dolazili ponajviše iz Senja preko Ledenica i valjalo ih je nositi po čitavom Vinodolu od grada do grada preko Grobnika na Klanu u Istri.

Ошће обећасмо господину: господин када град зида, всаки кмет по едно бриме сена.

Ошће обећасмо господину, када градски има насадити виноград поли града и одгојити кројењу на нашу спезу; после Јагатога[1] копати за плаћу, али в доходак госпоски.

Ошће дужни (смо) јапненици господс(кој) чинити, ча е к ној триби, само господин мештру спизу и плаћу (да).

Јошће пшеница, ка се имену чабар[2], ка гре господину в град; нај прво чабар Кулетића, стари 10

Чабар Блажићевића и Скомаржића, стари .	6
Чабр светога Крижа	6
Чабр свете Ани, стариће	3
Чабр Патрића, стариће	3
Чабр Жеболовики, стариће	3
Чабр Стипанићин, стариће	3

То су кривице, ке нам чини Гусић[3] области.

Нај прво нас је приморал, да гребеничамо у трсји при мору, ча нисмо дужни доли ни овди.

Оће нас је приморал копати трсје поли града през плаће и спизи мале и велике, ча нисмо дужни.

Оће нас је присилил лес на каштел[4] делати и возити даске, ча нисмо дужни.

Оће нас је присилевал и ж них трсји тргати грозје и гонити в град през спизи и плаће, ча нисмо дужни, него за плаћу или в доходак[5].

Оће нас је приморивал дати страшца у каштел, кога нисмо дужни, и остале страшце од града дрва носит в каштел и друге

---

[1] Jagatoga, valjda poslje dana svete Agate (Jagate), 5. februara.

[2] Čabar, mjera i za nju posuda, tal. mastello, tino. Valjda je ova daća iz prva mjerena na čabar ili čabrenku i zato čabrom nazvana.

[3] Ivan Gusić, kapetan i upravljatelj imanja kneza Stjepana Frankopana. Predji Gusićevi, a možda i on sam, držali su imanja Brlog i Gusića grad (Turanj) kod Otočca. Kašnje se Gusići ukloniše u Kranjsku, gdje su dobili za cesara Leopolda njemačko barunstvo. Mnogi izmedju njih služili su na krajini hrvatskoj. Potomaka te obitelji ima sada i u Hrvatskoj. Porodična imanja u Gradcu, Krasincih i u Vinici u kotaru Črnomaljskom prodali su Gusići prije kakovih četrdeset godina.

[4] Kaštel (castellum), to jest grad Grižanski.

[5] To jest uz obračun u dohodak ili bir, koji je i onako gotovim novcem podmirivan.

тлаке, ча нисмо прво; оће стражци на себи дрва носити, и јошће себи на вратих дрва од бримен по едно полено, и врат и града чувати.

Оће веће крат пуку забрижјући дрва и сено носити и гонити, ча нису дужни, него за плаћу, али в доходак.

Оће вдили пут чинећи прико горе и писмо (носити) мимо дужности, али е могал ки, или ни; ки ни пошал, та е каштиган немилостиво.

Оће, ча годи е намислил и ча годи е отел, с том нас је поребливал през сакога закона и през спизи, горе него робја и него едну живину тако, да смо били дешперани; ода бисмо неуфали дочекати на скрито, ча есмо дочекали, хвала буди господину богу, већи дел би нас се раззапило од служби к. м.

Оће тужимо се господи нашој, да нам се учини велика кривица од фратров на Цриквеници за трг, ки е них, да нам почеше взимати трговину, ка ни била прво нидаре.

Оће нас примора своју сол гонити на Дубовац[1] по кривици, ча нисмо дужни.

Оће, ча нам бише прво одпушћено од господе трети дел доходка, он нам то устегну ва то (не)волно лето нам лане и сега лита, а када нам господин бог взе вино и жито тучу, да неморе убог пук дале од неволе, просећ милости од господе милостиве[2] . . . . .

Iz vana: Закони пука Гришкога.

(Izvornik glagolski na papiru u zbirci jugosl. akademije.)

B.

Stefan knez Frankopan odredjuje Grižancem daću za sulj.

Ми кнез Стефан Франкапан, Крч., Сен., Модрушки, дајемо на знање всим и всакому, пред ких та наш отворен лист приде, како пред нас дојдоше подложници наши Грижанци, просећи

---

[1] Grad ili varoš kod današnjega Karlovca. U Dubovcu stjecala se srednjega vieka znatna trgovina, osobito žitom i solju. Sol morska išla je u dolnje krajeve Kupom i Savom, a žito tovarilo se prama moru na konje i mule. Potanje viesti o Dubovcu donosi Dubovački urbar.

[2] U vrieme, kad je ovaj urbar pisan, nije bilo iznimke za pojedine žitelje Grižanske glede podavanja daća i vršenja služba. Tiekom vremena oslobodiše knezovi Zrinski nekoje porodice od kmetstva, napravivši ih slobodnjaci:

G. 1565. napraviše knezovi Juraj i Nikola Zrinski slobodnjaci porodicu Mirošić, poslije zvanu Papić.

од нас за патани[1] сул од велике живине, ча су прво давали сулевину на главу; за то ми јим ту милост дасмо, да заречену сулевину од велике живине имају нам всако лето дават дуката 2, ча е либ. 12. На то заповидамо официалом[2] нашим саданим и у напредак будућим, да речене згора именоване Грижанце имајте у том одржати, а они, или држите живину или не, да речена 12 либ. плаћају. И на то им дасмо та наш отворен лист под наш печат навадни руком нашом подписан. Писан у Грижах миесца априла на дан 15. 1565.

Штефан Франкопан, кнез
и веће, руком нашом писасмо. (З. П.)

Izvana: лист од сула ча је велике живине.

(Izvornik glagolski na papiru u našoj zbirci.)

C.

Stjepan knez Frankopan podjeljuje puku Grižanskom polakšice kod plaćanja sulja (od živine) u zamjenu težaka, što će davati za vinograde.

Ми Штефан Франкапан, кнез К. С. М. и веће, дајемо на знање всим и всакому, како потрибовасмо слуг наших, а пука Гришкога, да би нам дали всаки кметић тежака еднога у наша треја всако лето, а ми да јим дајемо спижа, како се пристоји. И ониваздар будућ наше верне слуге нам обећаше, да оте з добре воле, и почеше нас просити те згора именовани слуге наше, пук Гришки, да бисмо јим учинили милост, како су учинили господа Зринеки, а сестрићи наши[3], у градих, ки су при мору, да нам плаћају од двадесет дробне живине едну, и ми видећи ваздар них верну службу, есмо јим то дали, ним и нихову останку виковичним законом. И за веће веровање да јим дасмо та наш лист одтворени под печат нашу навадну и руком

G. 1568. isti knezovi oslobodiše tri kuće Likara ili Likarića.

G. 1639. oslobodiše knezovi Nikola i Petar Zrinski porodicu Biomba, poslije nazvanu Bionda.

G. 1641. oslobodiše isti knezovi osam kuća Marušića.

G. 1656. napokon oslobodi knez Petar Zrinski dvie kuće porodice Marsilio, koja dobi g. 1675. od kralja Leopolda i plemstvo ugarsko-hrvatsko.

[1] Patani sul, to jest pogodjeni sul.

[2] Oficialom to jest službenikom ili činovnikom vlastelina.

[3] Nikola, Juraj i Krištof Zrinski, sinovi bana Nikole Zrinskoga Sigetskoga i Katarine kneginje Frankopanke Ozaljske.

нашом влашћом подписан. Дан у нашем граду Новом на Добри, марца 10, лет господинових 1569.

Штефан Франкапан,
кнез и веће. (З. П.)

Na hrbtu lista je ovaj dodatak:

Na 18. apprylla v kastel Grissky bwdwchy zpravleny postovany zatnyk . . . . Grysky Gaspar Mussynych i ozthaly ztharyy: od Belgrada zudacz Anton Ma . . ych, Jwray Bodynych, zathnyk od litha, y my, opomenih ja Petar Dente jednoch i drogocz i threthych ovo danye i zapowyd gdna nassega m. kneza, kako v vom lyzthy vdersy ze, opythaywch ych . . . zw konthenthy thako vczynythy. Na to zatnyk y ztharyy Gryssky od zthranne zega pvka rekosse, da zw vazda byly gospodnw zvomw m. pokorny y zada hothe u thom bythy.

I swdacz i zatnyk Belgradzky rekosse, da zw dobrowoglno i ony thw zlwsbw vczynythy, kako zw vazda chynylly. I zatho vydechy i zlyssayvchy nyh rycz i dobrohothynye, ow lyzt gospodna nassega m., kako od niegowe m. imam zapowyd i od . . . nym izrwczyh i dah v rvke. Dan i lytho kako zgora. I za veche verovanye zam ze moyom rukom podpyzal.

Петар Денти[1],
с. р.

(Izvornik na papiru pisan glagolski sa dodatkom pisanim latinicom i glagolskim podpisom Petra Denta u zbirci jugosl. akademije.)

D.

Dužnosti i službe kmetova Franjevačkih u Crikvenici (Kotoru) prama gradu Grižanskom.

1570. дан 11. децембра пред комесари вәможнога господина, господина м. ва то вриме будући в Бакри, и пред кнезем Михаљем Дешићем, капитаном градов господина милостивнога при мори, докончано би пред Франом Лекарићем, капитаном Гришким, и пред оцем Михаљем, гвардианом Тересачким, за кмете них, ке имају на Цриквеници, да када би какова тужба потекла официалу Гришкому од кметов г. м. супрот кметом фратарским, да нима официал Гришки посећи правдом, ни другим дуговањем на кмета фратарскога прво, необнашадши гвардиана Терсачкога, излажући разбојство, али тадбину.

[1] Petar Denti bio je do g. 1670. upravljatelj i kapetan svih primorskih imanja Stjepana Frankopana i njegovih nećaka, knezova Zrinskih. Denta sliedio je nakon smrti u kapitanstvu knez Mihalj Desić.

Опет, ако би ки необстал страже поредовне[1], кад ие тому закон — од кметов фратарских, пена ним се стави либ. 2, да иу вазми над ним официал Гришки през милости, и да те пени половицу себи официал вазме, а половицу да гвардиану да. И толикаише, ки би не ишал на спровод прико Гвозда[2], када се запови, да у тои истои пене[3] остаие, и ту пену да меда се диле.

Толикаише за риб ловлења, када ним се запови риб ловити за господина м., тер иу ухите и другамо отаино продаду мимо оффициала Гришника[4], излажући оцем фратром на Трсат, да узме пене над ним официал Гришки л. 25, а рибе, ча ихите на рачун господина м., да ним се плаћа либрица по солдина два, и ако ки у ту пену западе, да іу узме над ним официал Гришки и раздили з гвардианом Терсачким, како и остале пене.

Толикаише, ако би бил потир за Мартолоси[5], тер када се

---

[1] Straža poredovna, to jest straža, na koju se polazilo izmjenice po redu, redomice, po čredi, turnus, nach der tuor.

[2] Ki bi neišal na sprovod, to jest na četu preko Gvozda, današnje Kapele, u tursku pokrajinu, kamo su polazili i Vinodolci uz Senjane na četovanje. Gvozdom zvala se hrvatski u starije doba svaka šumska planina, pa tako se i Petrova gora kraj Karlovca spominje 16. vieka vazda kao Petrov Gvozd.

[3] Pena, talijanska rieč, a znači globa, kazan.

[4] Grišnika u mjesto Griškoga.

[5] Martolozi, turski četnici, ponajviše kršteni tako zvani Vlasi, koji su do zla boga Hrvatskoj dodijavali, plieneć i paleć sela i gradove i odvodeć nevoljno ljudstvo u sužanjstvo. Glasovi o navali Martoloza dolazili su ponajviše iz Senja. Takov jedan glas priobćujemo evo ovdje:

Plemeniti, izibrani i u svem visoko poštovani nam verni knez Radić. Neka da znate, kako ovu uru doidoše nam istini glasi, da su Turci na kupu u Lici, i da hote svakojački put učiniti u Vinodol. Zato vam zapovidamo, da nimate nikogar iz grada razpušćevati, nego svi skupa pripravni biti, odlučivši dobre straže, da vam se koja škoda i sramota neučini, kako jesmo ufani u vas, da nećete uzmankati polag vernosti dužnost svoju obveršiti z dobrim redom dan i noć u svih stvarih. I ta list, proštavši da ga imate odpraviti udile po svemu Vinodolu od grada do grada, da se i oni budu imili čuvati, zašto na istinu prijateli pišu, da nete drugamo, nego u Vinodol. Ne drugo; da ste zdravi. Dan v Senu na prešu, na 14. luja u devetih urah 1589. Furio Molza, capetanio di Segnia. m. p.

Iz vana: Ta list da se ima pridati naiprij knezu Radiću Petro-

пукша удри и у звон, тер ки би неприпал од речених фратарских кмет и у потиру, ки су за ваљу[1], и ти исти остаиу по пене л. 6, и те пене половицу капитану, а половицу фратром. Шимон диак Златинчић, Иван Драгованић, Јеролим Врбоић.

(Izvornik sa priepisom, koji je s izvornikom sravnao: Presbiter Joannes Cacich, parochus et notarius publicus Tersactensis, nalazi se u manastiru Franjevačkom na Trsatu.)

---

viću, herc. svitlosti porkulabu Ledeničkomu, pak da se odanle ima poslati prez štentanja po semu Vinodolu od grada do grada brzo.

Na strani vani: Pošt. župane, to oćete razumiti, ča pišu iz Sena za voisku; zato razumivši ta list pošalite ga nadale i dobre straže činite, te na sve pukše činite tako poslušati pomnivo; kada četire čuete, stanovito verujte, da su Turci u Grobničkom polju. I da ste zdravi. Dan u Grobniku, 5. juleja 1589. Juraj djak Kalafatić.

Den 17. julli vmb zwelf vhr mitternaht von Alben ahher in die Lohitsch bracht vnd weiter nach Laybach geschigkht worden. Seronik.

(Izvornik u zem. arhivu u Ljubljani.)

[1] Nije dosta razumljivo; možda znači: koji su valjani za potjeru. U talijanskoj transkripciji stoji: zavagliu.

V.

Urbari grada Dubovca od g. 1579. i 1581.

U kotaru nekadašnjega vlastelinstva Dubovačkoga sagradjen je počevši od g. 1579. sadašnji Karlovac. Pišući mi poviest i topografiju tvrdje Karlovačke, nacrtasmo takodjer i dogadjaje Dubovca, pa zato ovom prigodom upozorujemo na našu knjigu „Karlovac, poviest i mjestopis (str. 230—243)“.

U kratko spominjemo ovdje, da je grad i mjesto Dubovačko prastaro, da najstarija vlastela Dubovačka nisu poznata, a od četrnaestoga vieka da je dobro pripadalo slavonskoj obitelji Sudara, zatim knezovom Blagajem, a polovicom petnaestoga vieka da je Dubovac došao u vlast knezova Frankopana. Kod diobe imanja medju braćom Frankopani g. 1449. dobio je Dubovac knez Stjepan, po kojem ga nasliedi knez Brnardin i njegovi potomci. Brnardinu potvrdi g. 1481. kralj Matija uz ostala imanja takodjer i Ozalj, Ribnik i Dubovac. Posljednji Frankopan, koji je Dubovac u vlasti držao, bio je unuk Brnardinov knez Stjepan Ozaljski, koji ugovoriv sa šurjakom knezom Nikolom Zrinskim ponajprije g. 1544. zajedničtvo dobara, predade mu poslije naime g. 1550. i 1562. Ozalj i Dubovac uz druge gradove u neograničeno vlastničtvo. Nakon junačke smrti Nikole Zrinskoga u Sigetu g. 1566. postaše njegovi sinovi Juraj, Nikola i Krsto gospodari Ozlja i Dubovca. Jedanaest godina iza toga (1577.) založiše knezovi Nikola i Juraj Zrinski grad Dubovac sa varošem te sa mjesti Gazom i Jelsom Gašparu Šubiću Peranskom i njegovim sinovima Ivanu i Stjepanu.

U to doba radilo se o boljem uredjenju vojne Krajine i o nabavi koje veće gospodštine za namještaj poglavite krajiške tvrdje u Hrvatskoj. Štajerski nadvojvoda Karlo, koji je glavnu brigu na Krajinu imao, mislio je oko g. 1575. kupiti za novu tvrdju Nadaždievo imanje Stjeničnjak. To je dobro već krajiški general Ivan Auersperg u zakupu držao, ali kup nije ipak izveden. Nakon toga odabran je priedjel Dubovački za novu tvrdju. Čini se, da knezovi Zrinski nebi se bili radi riešili Dubovca, pa da su ga zato g. 1577. samo za izliku prodali Peranskomu. Da je bila bojazan Zrinskih opravdana, potvrdilo je kašnje vrieme; kupovina nije nikada Zrinskim podpunoma namirena.

Nesretna vojna Kevenhillerova g. 1578., kojom je izgubljen sav priedjel Unski, prisili nadvojvodu Karla, da je definitivno odlučio graditi Karlovac. Radi kupa Dubovca pošlje nadvojvoda knezovom Zrinskim ponajprije svojega savjetnika Kobencela, a poslije nekoga Berentia.

———

Da se ustanovi potanko prodajni objekt, sastavljen je tom zgodom urbar „Legistar sel i kmetov grada Dubovca i vsih dohodkov i prihodišć malih i velikih“, koji ovdje sliedi. „Legistar“ taj nije urbar takove vrsti, koji naznačuje samo odnošaj izmedju kmetova i vlastelinstva, već opisuje čitavu gospodštinu, njezin obseg, njezin alodial sa svimi prihodi. U registru osobito se uzimlje obzir na financijalne prilike, ali u njem nisu naznačene nikakova prava i zakoni podanika, niti ustanove, po kojih su oni živili. U registru neima niti govora o župi Dubovačkoj, koja je jur g. 1348. obstojala, a bili su joj pokrovitelji Frankopani. Registar je i u tom pogledu nepodpun, što u njem nisu naznačena prava njekih plemića i gradjana, zajamčena u kupovno-prodajnom ugovoru, sklopljenom mjeseca maja 1577. sa plemići Peranskimi. Uz hrvatski urbar, sastavljen g. 1579. po službenicih kneza Zrinskoga, priobćujemo pod B i dvie godine kašnje (1581.) po prvom austrijskom upravljatelju Dubovačke gospodštine Ivanu Ankcreiteru latinskim jezikom sastavljeni opis Dubovca, koji se oslanja najviše na obaviesti primljene od plemića Peranskih. Na osnovu popisa i ocjene, što se nalazi u oba prije spomenuta urbara pogodio je čuveni povjestnik, a tadanji propalatin Nikola Istvanfi, imanje Dubovačko od knezova Zrinskih za 14.000 fl.[1]

Izvornici hrvatskoga i latinskoga urbara nalaze se u registraturi ratnoga ministarstva u Beču medju spisi obstojaloga ratnoga vieća Gradačkoga u zbirci „Croatica“ od g. 1581., svezak 21. za mjesec januar. Hrvatski „legistar sel i kmetov“ ima tu i njemački prievod, koji je učinio njeki Jakov Odura, kako to potvrdjuje opazka: „Wolff von Turn (bio je u doba, kad je urbar pisan, obskrbnik Krajiške vojske) diener Jacob Odura hatts also transfferirt von den Crabatischen.“ Prevodilac Jakov Odura bio je po svoj prilici Slovenac, ali nije znao točno i izpravno prevadjati. Nije pako potrebno, da njegove pogrješke izpravljamo, imajući izvorni hrvatski tekst, koji nas o svem upućuje. Uz taj njemački prievod prvobitnog hrvatskoga urbara prišiven je latinski urbar Ankereiterov od g. 1581. pod naslovom: „Relatio sive conscriptio bonorum castelli Dubovac.“ Na jednoj strani toga urbara nalazi se opazka: „Das alte Crabatische vnd neuere latainische Urbar vber die herrschaft Dobovacz in Crabaten“, a opet ima i druga opazka „hat das einkhomben der ganzen herrschaft Dobowacz diesen (lateinischen) Urbar nach in geld angeschlagen jährlich 2383 fl.)[2], jedoch wirdet keine uncosten der offizier und sonst mehr angeschlagen, was auf di mayerschaft, das vieh vnd die robotter durch jahr vergibt.“

[1] Karlovac, poviest i mjestopis, str. 236.

[2] Po izjavi Jurja Zrinskoga Berentiu izaslaniku nadvojvode Karla g. 1581. bilo je u Dubovcu godišnjega prihoda 2700 for., za koju svotu tražio je Zrinski odštetu. Hrvatski pako »legistar« izkazuje godišnji dohodak sa 1751 for.

Oba urbara, hrvatski od g. 1579. i latinski od g. 1581., popunjuju se medjusobno. Na latinskom se opaža razlika, koja je nastala uz tri godine, od kako je sagradjen u kotaru Dubovačkom novi grad Karlovac. Latinski je urbar donekle podpuniji, bilježeći neke stvari, o kojih su podložnici pitani, a oni negativno odgovoriše. Latinski je urbar u neku ruku kontrola prvoga urbara, što ga Zrinski sastaviše. Za poznavanje gospodarenja na Dubovačkom imanju služit mogu u latinskom urbaru osobito bilježke, što su učinjene po kazivanju plemića Peranskoga. Tu su naznačeni ne samo dohodci gospodštine na vinu, žitu, već je navedeno, kakove vrsti zemalja ima na dobru i koje mjere i ciene vladaju u Dubovcu, pa uz koju cienu moglo se je tada utržiti u obližnjem Karlovcu žito, vino, sieno, blago, živad. Dubovac je bio prije podignuća Karlovca dosta važno trgovačko mjesto, posredujući osobito trgovinu soli, koža, meda i Samoborskoga bakra sa morem. Mjere Dubovačke, osobito kuplenik i kvarta Dubovačka (cubulum, metreta, quarta Dubovacensis) poznavala se šestnaestoga vieka i u Steničnjaku i u Posavini, pa ća i u Sisku[1].

Posljedice turskih navala na Hrvatsku opažaju se i na urbaru Dubovačkom. Koliko se znade, Turci su Dubovac do tri puta i to g. 1524., 1540. i 1578. saletili i veći ga dio uništili. Pored svega toga, da je grad zaštićivao mjesto Dubovačko, opustjelo je do g. 1579. mnogo kuća u gornjem i dolnjem varošu Dubovačkom. Polag urbara bilo je u varošu nastanjenih kuća 57, a 31 pustih, a dosta pustih kuća bilo je u Dragi pod gradom, na Gazi i u Jelsi. Podignućem Karlovca pomnoži se broj kuća u varošu Dubovačkom; g. 1581. bilo je u varošu naseljenih kuća 68 i samo 20 pustih. Ipak se dohodci Dubovačke gospodštine poslije g. 1579. nepovećaše; jer se žiteljstvo poradi sigurnosti sve to više naseljivalo u Karlovcu i tamo kupovalo svoje potrebe. Razlika u dohodku opaža se osobito kod mesnica; u mjesto 800 glava od zaklanog blaga, što ih urbar g. 1579. izkazuje, bilo je g. 1581. samo 500 glava. Dosta znatni dohodak od meda g. 1579. nespominje se više g. 1581. Vlastelinskom gospodarstvu nije bilo nipošto u prilog Karlovačko vojničtvo, slabo disciplinirano, a neuredno plaćano; od soldateske stradali su usjevi i vinogradi, od kojih je jedan g. 1581. već bio sasvim zapušten.

U urbaru Dubovačkom obširno i tačno je opisan kotar gradski, koji je medjašio sa kotari gradova Novoga na Dobri, Ozlja i Steničnjaka. Popisani su takodjer kmetovi vazala Zrinskih, spadajućih pod grad Dubovački na Švarči: Tadiolovića, Babonožića, Despotovića i Zlatinčića. K jurisdikciji Dubovca, kako se lako razabire i iz kotara, spadala je samo Dolnja Švarča, dok je Gornja Švarča i sav kraj do Mriežnice, gdje su od starine bili vlastela Severšići, stojala u kotaru prostrane gospodštine Steničnjačke. Neimajući knezovi Zrinski nakon prodaje Dubovca u neposrednjoj blizini Kar-

[1] Vidi Karlovac: Poviest i mjestopis, str. 231.

lovca nikakva imanja, a želeći ipak ostati na blizu glavnoj krajiškoj tvrdji, gdje se mnogo puta i o njihovoj sudbini radilo, odkupio je knez Petar Zrinski poslije g. 1657. založena imanja na Švarči, i prikupivši je u jedno podigne g. 1660. grad Švarački, koji je postojao sve do urote Zrinsko-Frankopanske. Ostali podatci o Švarči i o vazalih sliede u opazkah.

Urbare priobćujemo onako, kako su u izvornicih pisani, izmjenivši samo interpunkcije, pak pojedina pismena, koja su nepravilno pisana budi velika ili mala. Glede hrvatskoga urbara opažamo pako, da je u izvorniku pravilno i čitljivo pisan nariečjem čakavskim, a pravopisom, kojim se je u okolici Karlovačkoj tada u obće pisalo.

* * *

A.

Legystar zel i kmetow grada Dubowcza i wzyh dohodkow i pryhodysch malyh i welykyh, uchynyen perwy dan myzecza awgusta, letha 1579.

Pwrgary warassa gornyega Dwbowachkogha[1].

pwztho. Wrse Kaczanke hisno meztho.
Marko djak Puksar[2].
Mykwla Wlassych.

---

[1] Kuće „purgara" Dubovačkih stajale su samo po nešto na brdu oko crkve sv. Mihalja i grada, a većina bila ih je u gornjem i dolnjem gradu i u Dragi izpod grada. Gornji varoš stajao je pod sadašnjom župnom crkvom „majke božje snieżne" i kod bivše pivare na Prhovu, dok se dolnji varoš pružao prama Kupi, te je već onda bio tržištem za sol i žito, koje se je korabljem po Kupi vozilo. Draga bila je izpod grada i crkve prama staroj pivari i groblju i tu su stajale kuće amfiteatralno jedna povrh druge, a pojedina kućišta dobro se mogu još i danas razpoznati. Sada neima kuća niti oko grada, niti u Dragi. U urbaru dolazi popisano mnogo pustih selišta. Ta su opustjela ponajviše na veliki petak g. 1578., kad Hlievanjski beg popali i porobi cielu Dubovačku okolicu. O tom napadaju izviestio je pismom, pisanim na „vazam", Zrinskov podknežin u Novom gradu na Dobri Ivan Karinčić generala Ivana Auersperga medju ostalim ovako:

„Znam da znate, kako se ovo sada zgodi u petak, da robiše Turci, Hlivanski beg, i da požga vse doli uz Mrižnicu i Dubovački varoš, nego što je pri gradu ostalo nič malo hisov i doli poli Kupe priko potoka one hiže. I kako su čuli za v. m., da ste bili na ov stranu Kupe, on čas jesu pošli, bojeći se, nazad, ostavivši Dubovačku jagmu i da su bižali kako valja. (Izvorno pismo u našoj zbirci.)

[2] O Pukšarih progovorismo jur kod pristupa k Modruškomu urbaru, koji je Ivan Pukšar prepisao. — Djaka to jest literata, koji su

pwztho. Mateya Mezarychia[1] hisno meztho. Tha zthoyi pryko Kwpe, a zemlye i werte dersy na purgariy.
pwztho. Myheza Gorkosylycha hisno meztho.
Iwan Wydossew.
pwztho. Jandre Karynowycha hisno meztho.
Mykwla Fabyanych.
pwztho. Myhe Kazycha hisno meztho.
Myhall djak Symatych.
Zteffan Gozpoych.
pwztho. Lwke Morlachychya hisno meztho.
Andreas Butiha.
Lazy Martynacz.
pwztho. Vycze Pernyanyna hisno meztho[2].
Paule Thuskanych.
Annyeza Halamyka.
Matey zlatar[3].

pisali po nešto latinski, a ponajviše hrvatski glagolicom, bio je priličan broj u hrvatskih občinah. U Dubovcu spominju se u doba, kad je ovaj urbar pisan, osim Marka Pukšara, još djak Mihalj Šimatić, Luka djak, Šimun djak Zlatinčić i Miklouš djak Andriašević. Osobito je bio na glasu Šimun Zlatinčić „z Gazo“, koji je dobro i pravilno latinski i hrvatski glagolicom pisao, obnašajuć službu županijskoga sudca. Zlatinčić bio je dosta imućan, oženivši se oko g. 1560. Žabkom (Elizabetom), sinovkom bogatoga Jurja Brckovića, glagolaša i župnika kod sv. Jakova na Gazi. — U Dubovcu bio je zastupan i institut javnih notara „cesarskih“ i „apoštolsku (papinsku) oblaštju“, koji su pisali vjerodostojne izprave. Takov notar bio je g. 1518. Filip djak, na službu vlastelina Grgura Štefkovića, zeta kneza Brnardina Frankopana, te „pop Jurko Glavinić, sin negdanjega Pavla Glavinića, očit notar apoštolsku oblastju“ i napokon „Ilija notar očit carsku oblastju“. (Bilježke na glagolskom misalu župe Dubovačke od g. 1483.)

[1] Ugledan gradjanin i trgovac bakrom Samoborskim, što su ga preko Dubovca k moru odpremali. God. 1572. zaplienila je bila mitnica Riečka neovlašteno mnogo tovara bakra pod izlikom, da ta mjed prolazi iz Samobora preko Kranjske u Bakarac.

[2] Vice Pernjanin, Ivan Pounac, Ivan Bihćanin, Juraj Skrajanin, Juraj Senjanin, Juraj z Švarče itd. pokazuju mjesta, odkle su dolazili ljudi, da se naselo u mjesto Dubovačko, koje je bilo ipak nešto zaštićeno, a tjeralo je dosta živahnu trgovinu.

[3] Po imenih sudeć bio je još g. 1579. u Dubovcu priličan broj obrtnika, kao ti: Matej zlatar, Petar šoštar, Mihalj Dubić, šoštar, Jandre, Juriša, Juraj i Grubiša šoštari, Grgur, Juraj, Mihalj, krojači, Stanko, ladvar, Pere, kovač, Paval lončar.

Opeth dersy zlatar Kowachychewo meztho, na kom ye drwgw hysw nachynyl.

pwztho. Jurja Kordjchia hisno meztho.
pwztho. Jurya Velanowycha hisno meztho.
pwztho. Iwana Wlazanowycha hisno meztho.
pwztho. Ghergwrycha maloga hisno meztho.
pwztho. Iwana debeloga hisno meztho.
pwztho. Pethra sostara hisno meztho; tha pryko Kwpe ztoye, a werte w pwrgariy dersy.
pwztho. Iwana Bogdanycha hisno meztho.
pwztho. Jwre Besanowa hisno meztho.
Iwan Pownacz.
Mykwla Czwytjch.
pwztho. Ghergwra Kochiara hisno meztho.
Zthyppan Zlwsych.
pwztho. Ferencza Velanowycha hisno meztho.
pwztho. Mykwle Fabyanycha hisno meztho.
pwztho. Gaspara Pthycharycha hisno meztho.
Gherge Zelyan.
Myhal Wlasych.
pwztho. Marete Noske hisno meztho.
Jwrycza Oberskj.
Jwray Iskjch.
Jandre Bwkowacz.
pwztho. Christoffa Wlasycha hisno meztho.
pwztho. Iwana Byhchyanyna hisno meztho.
Dorka Jandrakowycza.
Gaspar Kozych.
pwztho. Pethra Bandjrasa hisno meztho.
Kawranka wdowa.
pwztho. Gergura Krayacha hisno meztho.
Thoma Salkowych.
pwztho. Vyda Barbyrycha hisno meztho.
Mikwla Herihowych.
pwztho. Petra Zmantare hisno meztho.
Pethar Velanowych.
Dely Bara.

*

pwztho. Jandrya Grabwsa[1] hisno meztho.
pwztho. Jwrya krayacha hisno meztho.

Pwrghary warassa dolynyegha Dwbowachkogha.

Marko Wukowych.
Gozpe Bare Woksychke hyse.
Iwan Spanych.
Myhacz Gorkossylych.
Brodarychka wdowa.
Myhal Terzya.
Myhal Dwbych sostar.
Krayachewe hyse.
Ztanko ladwar.
Luka djakow.
Iwaz Kazych.
Gergwr Chamberlot.
Lwka drabanath[2].
Iwak Zwylychych[3].
Iwko Wlassych.
Jandrey sostar.
Christoff Wlassych.
Lwczka Kerchynychka.
Jele Brawychka.
Steffan Wydanych.
Gergwrych malj.
Jwray Gherdowych.
Jandre Karynowych.
Gaspar Ptjcharych.
Gergur Krayach.
Miho Stanssin.
Jwryssa sostar.
Jwray sostar.
Blas Wydanych.

Thotw iztho w dolnyem warassu czrjkweno malo zelcze, cha czrykwy[4] zlusy 1

Suma w gornyem i dolynem warassu pwrgarow . 57 (nunc 68).

I puztjh hysnyh mezth . . . . 31 (nunc 20).

---

[1] Grabuši, stari plemići hrvatski, potekavši iz Hotuče više Like, odkud dodjoše u Pokupje. Knez Nikola Zrinski Sigetski dade im imanje Hrašće kod Ozlja. Grabuša seljaka, koji se sjećaju boljih vremena, ima kod sv. Petra na Mriežnici.

[2] Drabant to jest stražar u gradu; napose se još spominju službenici gradski: Grgur i Grubiša stražci, Pavko ključar, Mihael i Andre, volari.

[3] Ivanu Sviličiću potvrdi plemstvo kralj Ferdinand III. na 2. oktobra 1653. Plemićki list u nas, a dobismo ga od našega nećaka Miroslava S., s kojim je Karlovačka grana Svil. izumrla.

[4] U Dubovcu bila je župa sv. Mihovila počevši od g. 1348. Zidine župne crkve stoje na brdu polag staroga grada. Ivan arcidjakon nespominje ju u svojem zborniku. Sve do 17. vieka bili su župnici i ostali popovi Dubovački glagolaši. Dubovačka župa posjedovala je najstariji tiskani glagolski misal od g. 1483., koji je po svoj prilici nabavio pop Juraj Ukašnić, još g. 1511. „plebanuš u Dubovcu“. Misal taj nalazi se u univerzitetskoj biblioteci u Zagrebu. Više podataka o župi i o popovih Dubovačkih priobćismo u monografiji „Karlovac“, str. 241, 242.

Thy pwrgary gornyega i dolnyega varassa zlwse gradw od vzakoga dyma do godyschia dohodka:

O Juryewy Jwryewschyne po	kr.	16.
O Myholy Myholschyne po	kr.	16.
O mezopwzthw dysme[1] po	kr.	3.
O Bosychyw chazth kopwna, ily lopathyczu 1 i kruha za	kr.	1.
Ako ly kopwna ily lopathycze nyma, dwsan ye platjtj za chazth po	dn.	5.
O wazmy chazth jayacz 12 i kruha bela	becha[2]	2.
O nowyny pyschye 1 i kruha bela	becha	2.

Dwsny zw, ky wynograde imayw, w grad wzako dezetho wydro wyna.

Dwsny zw pomochy grad nachynyaty i thwerdjthy, kada ye cha potrybno.

Wyse thoga dwsnj zw pwrgarj gradw chetyre dny w godyschyw tlakom; tho ye tho: jedan dan psenycze sethy, drwghy dan zob sethy, trethy dan prozo sethy, cheterty dan zeno zprawlyathy.

K thomw dwsny zw w grad i maroff was sytak znozythy.

Summa vchyny dohodak od pwrgarow Dubowachkyh (hic non sunt computatj prouentus sessionum desertarum, sed tantum populosarum).

Jwryewschyna nad	fl. 12	dn.	16.
Miholschyna nad	fl. 12	dn.	16.
Dysma o mezopwzthy nad	fl. 2	dn.	28.
Chaztnoga krwha glaw 171 a nad	fl. 1	dn.	52.
Jayacz 684.			
Pyplychyev 57.			
Kopwnow jlj lopaticz 57.			

Ko thomw merchya[3], cha gre od ztwdere[4] od onyh, ky med kwpwyw w pwrgarey, dusny zw plathythy od wzakoga mylyara[5] meda

---

[1] Dižme to jest decime (desetine; magj. dézsma), rieč poznata još i sada u okolici Zagrebačkoj kod pobiranja gornice i desetine. Dežmati toliko koliko odmjeriti desetinu.

[2] Beč, sitni srebrni novac mletački, koji se spominje u mnogih izpravah okolice Karlovačke 16. i 17. vieka „i cinu izplati vse do beča i soldina“.

[3] Merčija ili mjeračina, dohodak od mjerenja ili vaganja meda (proventus statteralis). Poslije imao je Karlovac merčiju od prodana žita, a ta je mnogo gradu nosila, dok nisu sagradjene bile željeznice.

[4] Studera, lat. statera, mjerilo, tezulja, vaga.

[5] Tisuća libara meda.

po kr. 10, more wchynythy do godischa nad fl. 25 (proventus ponderum).

Dohodak od brodowyne broda pwrgarskoga j ko thomw od broda Gherghwrethychya[1] more wchynythy nad fl. 30.

Ko thomw dwsni zw pwrghary w grad od wzake felle sywyne, cha rasayw na meznyczy, glaww jednw z yezykom, kyh glaw more bythy do godjscha 800, nygda wysse, a nygda manye.

Drasany, ky w draghy pod gradom Dwbowczem prebywayw.

Jwan Wydossew zyn.
Anna Halanyka.
Mykula Horwat.
pwzto. Grandelkyno hisno meztho.
pwzto. Marthyna Koza hisno mezto.
pwzto. Pethra Mezopwzta hysno meztho.
pwzto. Lwke Gorkosylycha hysno meztho.
Jandre Kwchych.
pwzto. Symwna Jwrynowycha hisno mezto.
pwzto. Ghergwra zthrascza hisno mezto.
pwzto. Jandrya sostara hysno mezto.
pwzto. Jwrya Zkrayanyna hisno meztho.
Mate krayach.
Myhael Wlah.
Martyn Lylak.
Zthypan Plysko.
Thomas Horwath.
Czyge Zpazychnycze.

Petar Welanowych.
Pethar Zmantara.
Myhal Kazych.
Christoff Sewersych[2].
Ferenacz Sewersych.
Iwanacz Sewersych.
Gaspar Hrazthowzky[3]
Iwan Jerko.

---

[1] Broda, prievoza bila su dva, jedan prema Drežniku (Baniji) na Kupi, a drugi Grguretićev na Gazi.

[2] Severšići, znamenita plemićka obitelj, koja je počev od 14. pa sve do 17. vieka držala imanje i zemlje na Gornjoj Švarči. Iz ove obitelji poteklo je više javnih službenika, podžupana, sudaca. Tako su u parbi medju knezovi Zrinskimi i Frankopani Tržačkimi radi Frankopanskih imanja (ostavine posljednjega Frankopana Ozaljskoga) g. 1601. sudili Tomaš Severšić od Švarče „vice-špan Zagrebačke gradske meje i Brnarda Severšić od rečene Švarče, sudac četrti rečene Zagrebačke gradske meje“. Premda je 16. i 17. vieka bila još sva sila Severšića, to im se ipak početkom 18. vieka zatre koljeno.

[3] Hrastovski, plemići, imali su malo imanje na Hrastovskom brdu kod Dubovca. I sada ima još Hrastovski.

Iwan Krall.
Dorycza Nazupka.
Dorycza Jakowchych.
Lowre Karwzych.
Gaspar Herwatych.
Jwray Sewerssych.
Jandre Zenyanyn.
Jwray Zwarche.
Jwray maly z Gazy.
Myhael Mokrych.
Petar Mokrych.
Matey Sesserko.
Grwbyssa sostar.
Matey Zwarche.
Wdowa Nyka Zwarche.
Pawko klywchar.

Petar Baranych.
Myko Iwanych.
Syme Brwndych
Iwan Spyssych[1].
Jwray Zwarachky[2].
Lowre Kwssan.
Matey Klynczych.
Pethrych maly.
Bwrychka wdowa.
Myhael krayach.
Gherge Wlczanowych.
Zelakow zyn.
Myho Zwarche.
Perycza Jewchych.
Myhael Barbych.

pwzto. Jwrya Remete hisno mezto.
pwzto. Krysanycha Jurya hysno mezto
pwzto. Symwna djaka hisno mezto[4].
pwzto. Berczkowychewo hisno meztho[5]

---

[1] Bez sumnje jedan član stare plemićke obitelji Špišića, koja se je iz Japre uklonila od turske sile u Blatnicu.

[2] Juraj Švarački, zvan takodjer Jurišić, bio je rodjak bana i biskupa Jurja Draškovića, a možda i Kisečkoga viteza Nikole Jurišića. Došli su Jurišići kao što i Draškovići 16. vieka na Švarču.

[3] Glasoviti plemići Križanići imali su u Dubovcu kuću, a u Jelsi imanje. Porietlom iz Vrhrike u današnjoj Dalmaciji i iz Nebluja u Lapačkoj županiji, ukloniše se Križanići pred turskom silom 16. vieka u grad Hresno na Glini i u okolicu Karlovca. (Vidi članak „Hresno“ u našoj knjizi: Bihać i Bihaćka okolica). Mnogo godina boravili su Križanići u Dubovcu, Zamršju kod Rečice i u Obrhu kraj Ribnika, gdje se je rodio slavni Jurko Križanić. Za podignuća Karlovca (1579.) bili su na glasu kapitani Jurko i Gašpar Križanići. Oni su ljudski pomogli braniti Bihać i Drežnik, a osnovaše kao predstražu Karlovca Križanić turanj na Korani. Križanića ima i sada pod Turnjom i u Mekušju. Od njihova roda bili su mnogi zaslužni i glasoviti častnici na hrvatskoj Krajini.

[4] To jest Šimun djak Zlatinčić, o kojem jur govorismo.

[5] Brckovići, starinski plemići, izvorno Mikanići, a prozvani Brckovići po Brcku Mikaniću, koji je oko g. 1500. bio sudac plemenske obćine Oralske u župi sv. Jakova na Gazi. Kuća u Dubovcu bila je oko g. 1540. vlastnost popa Jurka Brckovića, glago-

pwzto. Popa Pawla hisno meztho[1].

Symko Wlassych.	Mykwla, nyegow kmeth.
Iwan Thwskanych.	Jwray Kordych.
Lwkach Glawanowych.	Jwray Wlasych.
Iwan Kachych[2].	Wwkych.

Swma, ky prybywayw w draghy pod gradom . .	drasanow	57
I pwztjh hysnyh	mezth	13
Thy Drasany derse na Gazy wzy zelo		1

Dwsny zw gradw nygda i nygda tlakom na wertjh i pomochy sethy j zena zprawlyathy, kada ye thomw wryme.

Ky okolo grada prebywayw.

Pawall lonchar.	Dragoy Bwlathowych
Iwan Kazych, skolnyk[3].	Myhael wolar.
Iwan Spyssych.	Andre wollar.
Myhael Symatjch.	

Na Ersyschych za gradom ky prybywayw.

Mykwle Heryhowycha kmeticha. nyky Lowre i Mykola.
Na Marka djaka zelu kmethych nyky Jwray zthary.

Gorschaky, ky w ghory prebywayw[4].

Grwbissa zthrasacz	Iwe Bwdenych
Iwan, nyegov seler[5].	Marko Ghergwrych

---

laša, a župnika na Gazi. Taj ju oporukom ostavi svojoj sinovki Žabki, kćeri svoga brata Martina. Ona se uda kašnje za pomenutoga Šimuna djaka.

[1] Popa Pavla Kapusovića, glagolaša, g. 1580. župnika kod sv. Jakova na Gazi, gdje je prije bio kapelanom.

[2] Prastara hrvatska obitelj Kačića stanovala je ne samo pod Biokovom u današnjoj Dalmaciji, već i pod Velebitom i na Uni u Koprivnici (Koprivni) kod Cazina, i u dolnjoj Jamnici kod Zrina, gdje su još polovicom 16. vieka sačinjavala čitava dva plemena, a zaštićena bila poveljami od kraljeva i banova. U okolici Karlovca bilo je Kačića još 18. vieka, a iz Karlovca odoše Kačići i u Kranjsku, gdje im je bilo plemstvo priznato.

[3] To jest učitelj. Već g. 1550. spominje se u Dubovcu Juraj, djak, školnik. (Vidi Karlovac, dodatak, III.)

[4] Gorščaki bili su u Dubovcu iza Zagrada; već g. 1550. spominje se u listini Stjepan Gromčić, „u to doba gorščak“ u vinogradu Tustom čelu, pol sata daleko od Dubovca prama Stativam više Lujzinske ceste. (Karlovac, dodatak II.) Takovi gorščaki (promontoriales) spominju se i u listinah Draganićkih i u raznih hrvatskih urbarih.

[5] želer ili željar (censualista).

Martjin Othwyich — Iwe Symechych.
Lwka Kwndjnich — Myke Stakor.

Thy gorschyakj i thj, ky okolo grada prebywayw, nizw dusny nyednym dohodkom.

Zamo dusny zw w grad, ky wynograde imayw, wzako dezetho wydro wyna.

Dwsny zw poyti na wertall na delo nygda i nygda.

Zela i kmethy na Gazy[1].

	Domycza Jansech	zela	1/2	
	Juray Gasanyn	zela	1/2	
pwzto.	Ilye z Gazy czelo	zelo	1	
	Jandryas Symech czelo	zelo	1	
	Jwray Matanych czelo	zelo	1	
	Jwycza Goytanych czelo	zelo	1	
	Jwrjsa Symech czelo	zelo	1	
	Lwkan Janech czelo	zelo	1	
	Petar Horwathyn	zela	1/2	
Span.	Lowre Karwzych	zela	1/2	
	Iwan Kachych czelo	zelo	1	
	Christoff Bassych czelo	zelo	1	super istas sessiones oppidum Carolstatt est extructum.
	Jagyno czelo	zelo	1	
	Marko Krwssall	zela	1/2	
	Petar Bachach	zela	1/2	
	Myhe Krwssal czelo	zelo	1	
	Ztanko Hwdych czelo	zelo	1	
pwzto.	Pawlynowychynowo czelo	zelo	1	
pwzto.	Korachewychkyno czelo	zelo	1	
	Myhael Wlah czelo	zelo	1	
	Gerge Mws czelo[2]	zelo	1	

[1] Gaza, predgradje Karlovačko na sjevero-iztočnoj strani na poluotoku izmedju Kupe i Korane. Na protiv Gazi pod selom Mekušjem uz Koranu stajala je sve do g. 1786. župna crkva sv. Jakova, koja se spominje već g. 1251., a g. 1334. bila je župnom crkvom, kako o tom izvješćuje Ivan arcidjakon Gorički u svojem zborniku. Polag inventara od g. 1764. (Haubtinventarium der Herrschaften Dubovacz, Svarcza u. Svetschay) davali su kmeti Gažani 2787 dana rabote, urbarski činž u gotovu 30 fr. 23 1/4, 38 kopuna, 37 pilića i 270 jaja. — Gaza je pripala Karlovcu istom g. 1778., kad je Karlovac proglašen slobodnim varošem.

[2] Po ovom urbaru uzeto je za gradnju Karlovca 9 selišta, a izmedju njih dva pusta, dok službeno izviešće kaže, da je za gra-

Marko djak Pwksar, czeli zely 2
Matey Mezarych czelo zelo 1
Blas Rostych zela $^1/_2$
Iwan Babyn zela $^1/_2$
Martjin Dwboky czelo zelo 1
Jane Trombytas czelo zelo 1
Petra Zmantara czelo zelo 1

Suma zel na Gazy, na kyh kmety prebywayw 21
I pwzta zela 4
Ko thomw zelo, ko ze za grad tesy 1

Od tyh zel dusny zw w grad platytj do godischa pynezny dohodak od wzakoga czela zella:

O Myholy Myholschyne nad . . . . fl. 1
O mezopwzthy od wzakoga dyma dusny zu platjtj dysme po kr. 3
O Bosychyw chazth kopwna ily lopatjeze . . . . . kr. 1
I krwha . . . . kr. 1
A kady ny kopwna ny lopatjeze, dusan ye platyty za chazth po dn. 5
O wazmy chazth jayacz . 12 i krwha bela . . becha 2
O nowyny pischye . . . 1 i krwha bela . . becha 2

Dwsny zw od prazacz kernyache i polytke[1], a kadj ny kernache, dusan ye od wzakoga prazeza po kr. 2, raz jednoga prazeza, kj ze ima zlobodjthy za pecheniw, ka w grad ide o Bosychyw.

Dwsny zw, ky wynograde imayw, w grad wzako dezetho wydro wyna.

Dwsny zw tlakom od wzakoga czela zela wzakj dan thlachnyka jednoga, a kadj dwa na zelw prebywata, dwsan ye jedan jedan dan, a drwgy drwgy dan na tlaku hodythy.

Zela i kmethy na Jelzy[2], cha gradu Dubowzw zlwsy.

Gaspar Hwzyanych . . . . . . zela $^1/_2$
Jwrassin . . . . zela $^1/_2$

---

dilište upotrebljeno samo $6^1/_2$ selišta. (Karlovac, str. 27.) To isto tvrdi i latinski urbar od g. 1581.

[1] Krnjake i politke. — Krnjak, uškopljeno svinjče (majalis), što se podavalo za žirovinu kod većine gospodština sve do najnovijega doba. Politak je svinjče od pol godine. Ta rieč dolazi više put u hrvatskih spisih. Polag jednog ugovora od g. 1562. (u našoj zbirci), dao je Šimun Zlatinčić sa bratom Tomašem Gašparu Vukoviću jednoga praščićka polulitku lanšćaka.

[2] Jelsa selo na zapadno-sjevernoj strani Karlovca više Dubovca medj Lujzinskom cestom i Kupom. Jelsa spadala je vazda gospod-

	Barysa Lybrych czelo	zelo	1
	Petre Mwsych czelo	zelo	1
	Barthol	zela	1/2
pwżto.	Jwre Kwssetjch	zela	1/2
	Iwan Mochylych czelo	zelo	1

(liber.) **Dwory y kmety Jwrya Krysanycha, cha od gospodina milosti lada za plemenytho.**

(sine pignore.) On sam derzy za dworno mezto

Perete Kowacha czelo	zelo	1
Kmety nyegowy:		
Gaspar Krayachych	zela	1/2
Pawal Krysanycha zlwga	zela	1/2
Jake Jwrsachych	zela	1/3
Tome Jursachych	zela	1/2

(liber.) **Opet zela i kmety nyeghowy, ke od Orlowchycha[1] ima i lada za plemenito.**

(Sine pignore data a dominis Frangepanibus olim.)

pwzto.	Razpowo czelo	zelo	1
pwzto.	Bolkowchewo czelo	zelo	1
	Syme Mestrych czelo	zelo	1
	Bare Symach	zela	1/2
	Mate Symach	zela	1/2
(liber.)	Orlowchychya dworno mezto, czelo	zelo	1

Tho dersy Myklows djak Andryasewych za plemenytho[2].

(liber, sine pignore.) Kmethy Iwana Zanowychya[3], ke od gospodina m. lada za plemenito.

Pere Salkowych	zela	1/2
Franye Fabyanych	zela	1/2

štini Dubovačkoj. G. 1764. držali su svikolici Jelsani oranica 58 i 13$^3/_4$ rali livada, šume 8$^3/_4$ ralih i 23$^1/_2$ kopača vinograda, a davali su 1872 ručna i vozna težaka. Plaćali su urb. činža 17 fr. 48 nč., a davali su 19 kopuna, 19 pilića i 156 jaja. I kad je Karlovac postao slobodnim gradom, ostali su Jelsani gradski kmeti sve do g. 1848.

[1] Vidi opazku glede Orlovčića kod Modruškog urbara, strana 58, op. br. 2. Kmete na Jelsi dobio je valjda od Frankopana Stjepan Orlović, g. 1563. podknežin Dubovački, koji je još g. 1581. živio.

[2] Na tom mjestu nespominje se g. 1581. Miklouš djak Andriašević, već plemić Ivan Korić.

[3] G. 1585. spominje se plemić Ivan Zanović od Hrnetića.

Owy dolw popyzany od gospodina m. derse i ladayu za plemenytho:

Jwrya Wlasychya sena wdowa czelo . . . . zelo 1
Gozpoychka czelo . . . . zelo 1
Myhael Symatych czelo . . . . zelo 1

Swma na Jelzy, cha gradw zlusy . . . . zel 5
I pwzta . . . . zela 1/2
Suma na Jelzy, cha derse plemenytj lywdj i zlobodnyakj . . . . zel 10
I pwzty . . . . zely 2

Tha zela i kmety, cha gradw zlwsy, dusni szw dohodak pynezny do godyschya od wsakoga czela zela . . . . d. 50.

Dwsny zw o Bosychyw chazth od zela kopwna ily lopathyczw 1 i krwha za . . . . kr. 1.

O nowyny chazth pysche 1 i krwha bela . . . . . becha 2.

Dwsny zw od prazacz kernache i polytke, a kadj ny kernyache, dwsny zw od wzakoga prazcza po kr. 2, raz jednoga prazcza, kj ze ima zlobodjthj za pechenyw, ka w grad ide o Bosychw.

Dwsny zw, ky wynograde imayw, w grad wzako dezetho wydro wyna

Dwsny zw thlakom od wzakoga czela zela wzakj dan tlachnyka jednoga. A kadj dwa na zelw prebywata, dwsan ye jedan jedan dan, a drugy drwgy dan na tlakw hodythy.

Summa vchyny dohodak kmetow Dubowachkyh na Gazy i na Jelzy.

(Hic quoque sessionum desertarum proventus non est computatus, sed tantum populosarum).

Myholschyna nad		23	d. 50
Dysma o mezopwzthw			d. 84
Chaztnoga krwha glav 73, vchyny			d. 65 × 2
Jayacz	252		
Pyplychew	26		
Kopwnow ily lopatycz	26		
Kernyach	5		
Polytkow	5		

Odkwp od prazacz, kadj ny kernyache, more wchynythy nad fl. 2, nygda wyse nygda manye.

Zemlye i zenokosse i vynogrady, cha ze za grad Dubowacz dersy.

Na Czwrkw polagh Gazy gradczkjh zemal oranya	22
Thotw iztho polag Gazy na Kerchw gradczkjh zemall oranja .	18
Nyse dolnye Gazy gradczkih zemall lapat jedan oranya . . .	8
Na Kerchych polag meye Ztenychke[1] gradckyh zemaly oranya	30
Pry Zthrasy[2] wyse grada gradczkyh zemall oranya	8
Summa zemall gradczkjh dan ily oranya	86
Ko thomw gradczka zenokossa welyka pod gradom polagh warossa	1
Opet zenokossa gradczka malo manya nyse dolnye Gazy w Kwthyh	1
Polag grada maroff	1
Hyse, stagal i werta welyka	2
I maly werth	1
I trawnyk zadyem nazayen	1
Ko thomw na Gazy kmetczko zelo, ko ze za grad tesy . . .	1

kako se wdersy, kadj zw zela na Gazy popyzana.
Wynograd jedan gradczkj pry kapely w Twztom chelw[3].
Drwgy wynograd gradczky za gradom pod Zthrasom.

---

[1] Polag grada Steničnjaka, koji su tada držali grofovi Nadaždi. Steničnjačka gospodština bila je ogromna, obsezala je veliki dio kasnije Slunjske i prve banske pukovine, a prostirala se i s ove strane Kupe sve do Jaske i Draganića. Rečica bio je marof Steničnjaka. Gospodština Steničnjačka bila je jedna od najznamenitijih u Hrvatskoj. Vlastela bili su u Steničnjaku počevši od 13. vieka redom knezovi Blagaji, zatim knezovi Krčki, Celjski knezovi, knez Martin Frankopan, herceg Ivan Korvin, plemići Kanižaji te palatin Toma Nadaždi. Po Franji Nadaždu, koji je za urote Zrinsko-Frankopanske g. 1671. pogubljen bio, baštinila je Steničnjak njegova kći Magdalena, udata za Ivana Draškovića. Od to doba držali su ostatke Steničnjaka, navlastito Rečicu, grofovi Draškovići sve do g. 1845., kada grof Janko proda Rečicu. — Samo mjesto Steničnjak bilo je dosta veliko i napučeno. Osim grada, od kojega stoje ruševine i sada, bila je u mjestu župa sa više svećenika i Franjevački manastir. Oko polovice 16. vieka držani su nekoji hrvatski sabori u Steničnjaku, koji Turci koncem 16. vieka oboriše i popališe.

[2] Straža seoce više Dubovca na staroj (Karolinskoj) cesti.

[3] Tusto čelo, nasadjeno i sada donekle vinovom lozom više Lujzinske ceste sa podorom kapele sv. Jelene, koja je još g. 1693. čitava bila. U Tustom čelu imali su stari Dubovčani vinograde. G. 1550. prodala je udova Luca Andrije Vukovića popu Jurju Mikaniću (Brckoviću) vinograd u našem vrhu Tustom Čelu. (U našoj zbirci.)

Pryhodyschye psenycze i drwgoga sytka, cha more pryrodythy na zemlyah gradczkyh v jednom godyschw, kako ye dolw popyzano, a nygda vysse, a nygda manye.

Psenycze	quarta	320
Psenychna prymka	qr.	20
Jachmena	qr.	50
Arswlye	qr.	50
Zoby	qr.	220
Proza	qr.	450
Zyrka	qr.	150

K thomw more byty dezetyne od kerchew na Gazy proza qr. 15, a nygda wysse, a nygda manye.

Zena na zenokossah gradczkjh more ze w godischw zprawythy dobryh wozow . . . . 140, a nygda wysse, a nygda manye.

Ko thomw more ze zprawythy, cha pryrody na wertyh gradczkjh, obylno boba, graha, zelya, lwka chernoga i beloga, lana i zymena lanenoga, i drwgoga wzakoyaka powertalya i ko thomw wzako mayorztwo[1].

Pryhodyschye wyna.

Od wynogradow gradczkyh more bytj prjhodischya wyna Dwbowachkjh . . . . cb.[2] 220, a nygda wysse, a nygda manye.

Dezetyna ghorycz wynzkjh Dwbowachkjh mora wchynythy wyna Dwbowachkjh . . . . cb. 400, a nygda wysse, nygda manye.

Summa summarum dohodkow i wzyh pryhodysch grada Dwbowcza, cha more vchynytj na jedno godysche.

Pynez nad	fl.	110	d.	11
Psenycze Dwbowachkyh	qr.	320		
Prymka psenychna	qr.	20		
Jachmena	qr.	50		
Arswlye	qr.	50		
Zoby	qr.	220		

---

[1] Stvari, što su se prigospodarile na majerih, naročito živad, voće, sir i maslo.

[2] Cubulum to jest kuplenik po mjeri Dubovačkoj imao je 20 mazana ili pinta. — Kvarta Dubovačka bila je tolika, kolik poldrugi kuplenik Bečki.

Proza . . . . qr. 465
Zyrka . . . . qr. 150
Wyna Dwbowachkyh . . . . cb. 620
Kernyach 5
Polytkow 5
Kopwnow ilj lopatjcz 83
Pyschenacz 83
Jayacz 936

Glaw wolowzkych, owchyeh i drwge sywyne, cha ze na mesnyczy rasa 800

Zena 140

Thyh pryhodisch more bjtj nygda wysse, a nygda manye.

Ko thomw wzake felle mayorztwo i wzakoyako powertalye.

Ko thomw ghoryeze wynzke i was kothar grada Dwboweza i zemlje i zenokose gradczke, kyh ye zemal gradczkjh oranya . 86

Zenokosse welike 2
Wynograda 2
Rybnyaka 2
Swmma pwrgharow ghornyega i dolnyega varossa 57
I pwztjh hysnyh mezth 13

Summa ghorschyakow i kj okolo grada prebywayw i na Ersyschych 18

Summa na Gazy . . . . zell 21
Na nyh ye kmethow 24

Zach na dweyw zelw Marka djaka ny nego jedan kmeth.

I pwztha . . . . zella 4
Summa na Jelzy . . . . zell 5
Na nyh ye . . . . kmethow 7
Ko thomw pwzta . . . . zella 8

Summa summarum pwrgarow gornyega i dolnyega warasa, Drasanow, gorschyakow i ky okolo grada i na Ersyschyh prebywayw; ko thomw na Gazy i na Jelzy kmethow wchyny 163

I pwzthyh hysnyh mezth v Pwrgarey i w Dragi 44

Ko thomw pwzthjh zela . . . . $4\frac{1}{2}$

A to ye raz zel i kmethow, cha Krysanych lada, i drwgj plemenytj lywdj i zlobodnyaczy na Jelzy, kako ze na legystrw wdersy.

Summa summarum wzyh pryhodysch grada Dwboweza vchyny na pynezy:

Pynez gothowyh nad . . . . fl. 10 d. 11
Psenycze qr. 320, wzaka quarta dn. 140, wchyny nad fl. 448
Prymak psenychnyh qr. 20, vchyny nad . . . fl. 20

Jachmena	qr. 50. vchyny nad . . .	fl.	50
Arswlye	qr. 50, vchyny nad . . .	fl.	50
Prosa	qr. 465. vchyny nad . . .	fl.	465
Zoby	qr. 220. vchyny nad . . .	fl.	120
Zyrka	qr. 150. vchyny nad . . .	fl.	50

A tho lako poztawlya ze prymak psenychny, jachmen, arsulya, prozo jednom czenom wzaka quarta nad za fl. jedan.

A zob poztawlya ze 2 quarte nad za fl. jedan.

A zyrak poztawlya ze 3 quarte nad za fl. jedan.

Wyna Dwbowachkjh eb. 620, wzako wydro za nad fl. $1^1/_2$, vchyny nad fl. 930.

Kernyach 5, polytkow 5, jedno k drwgomw po fl. 2, wchyny nad fl. 20.

Kopwnow ily lopatjez 83, wzako za d. 5, vchyny nad fl. 4 d. 12.

Pyschenacz 83 wzako za d. 2 nad fl. 1 d. 66.

Jayacz 936 po 3 za jedan bech. a nad fl. 1 d. 4.

Glaw wzake felle 800, jednw k drwgoy po d. 5, vchyny nad fl. 40.

Zena wozy 140, wzaky woz za Raynyskj 1, vchyny nad fl. 112.

Ko thomw mogal ye wchynythy rowas dachya, kada ye wersena na pwrgare i oztallo ladanye Dubowachko nad fl. 140.

Ko thomw syrowyna od Iwga Oralyzkoga[1], ky ze zada na potrybochyw the thwergye zyche, wchyny nad fl. 200.

Summa wchyny nad fl. 2751 d. 93 × 2.

(Fecit Renen. fl. 3439. d. 73 × 2.)

Tho ye kotar grada Dwbowcza, ky ze pochynye na Jelzy.

Nayperwo polagh kotara Novachkoga[2] na zwnach iztok od Bahorycha zela na Jelzy, i tako na zwnach iztok ide doly Kwpy od kotara Nowachkoga wze w dylye polowyczom Kwpe dar do Gergurycha[3] do Mrysnyeze[4], kadj ze Kwpa zaztaye z Mrysnyezom. I Mrysnyezom

---

[1] Orle sada Orlice polag Kupe, nekada plemenska obćina.

[2] Novogradskoga. — Novigrad na Dobri odstupljen je g. 1580. nakon smrti Stjepana kneza Frankopana Ozaljskoga knezu Gašparu Frankopanu i njegovim sinovom.

[3] Grgurića brod na Gazi, ali je kašnje nakon podignuća Karlovca premješten pred samu tvrdju napram Baniji, gdje je poslije stanovac most napravljen.

[4] Mriežnica utječe u Koranu izmedju Mostanja i Turnja, a dalje se rieka zove Korana sve do salieva s Kupom kod Vodostaja. Ne samo u ovom urbaru, već i u drugih spisih 16. vieka daje se prednost Mriežnici, te se kaže, da u nju utječe Korana, a Mriežnica u Kupu.

po polowyczu ghory idwchy malym posazthkom oberh broda Ghergwretjcha pryztaye w potok, ky teche od Gozthynye i Rakowcza potoka; onde z lywe zthrane na polwdanye medya Ztenychka, a z dezne zthrane meya Dubowachka. I tako wze wdjlye onym pothokom Rakowczem idwchy do zdenchacza, ky e na meyy Ztenychkoy i Dubowachkoy pod werhom Ztermczem. Z dezne ztrane toga potoka megya i kotar Dubowachkj, cha ye med Kwpom i med Rakowczem pothokom, a z lyve zthrane na polwdanye megya Ztenychka od zdenchacza pochamsy onym perwym klanczem, w kom ye pwt obchynskj, kj gre od Dubowcza na Zwarchw, wrachya ze w Kozye drage dolyka pod Zthrasw. I wse wdylye Kozyemy dragamy ide do Wochyaka i pryztaye na put obpchynzkj, kj gre od Dubowcza k Nowomw gradw, z lywe zthrane na poludanye Ztenychko, a z dezne zthrane Dubowachko i tako putem malo poposadsy wrachya ze na lywo pod wynograd gradczkj Dubowachkj, ky ze zowe pry Kapelly. Polag wynograda ghory ghredwchy pryhaya na obersye thoga wynograda pry Kapelly na pwt obpchynzkj, ky wlyche od Kapelle werhom med wynograde Dwbowachke i Zadobarzke. Na zwnach zahod kotar i megya Ozalyzka[1] i Nowogradczka, a na zwnach iztok kotar i megya Dubowachka. Wze wdylye ghredwchy razlywom werhu, vrachya ze na dezno k wynogradw, ky se gowory Kawranow wynograd. I wze wdylye jednom dragom z lywe zthrane thoga wynograda pryhaya na Jelzw pod Symatjcha, a od Symathychya pryztaye na pwt obchynzky, ky grede od Dwbowcza w Ozyall, i wrachya ze k Bahorycha zellw k perwomw pochetkw kothara, kadj se kotar pochynye, kako ze zgore wdersy. Na lyww zthranw oztaye kothar na zwnach zahod Ozalyzky, a na zwnach iztok oztaye kothar Dubowachkj.

Zela y kmety, cha knez Andrey Tadyolowych[2] od gozpodina m. dersy i lada na Zwarchy, i cha zlyssy pod Zwarchw.

(Impignorata pro fl. 2000.)

Syde Dobranych czelo	zelo	1
Zofia Dobranychka czelo	zelo	1

[1] Grada Ozlja i tamošnje gospodštine. — Zadoborje, za Dobrom, selo kod izljeva rieke Dobre u Kupu.

[2] Plemić od staroga koljena Senjskoga, koji je odlično služio na Krajini kao kapetan i zapovjednik gradova Dabra i Jesenice, te se u borbah s Turčinom mnogo put pohvalno spominje. Švaračko imanje založio je knez Stjepan Ozaljski braći Stjepanu i Ivanu Gusićem, koji su ga u mladosti vjerno služili. (Acta croat., str. 241.)

	Mihe Farkassych czelo	zelo	1
	Mate Ztenychak czelo	zelo	1
	Martjn Farkasych czelo	zelo	1
	Anthon Thkalacz	zela	1/2
	Stheffan Muskowacz	zela	1/2
	Iwan Lowaz czelo	zelo	1
	Mykwla Pwrych czelo	zelo	1
	Gergur Bosych czelo	zelo	1
	Mihe Dezoych	zela	1/2
	Mike Karnyrych	zela	1/2
	Thome Pwrych czelo	zelo	1
	Czyge Pwrych	zela	1/2
	Martjn Spertjch	zela	1/2
	Perycza Domkowych	zela	1/2
	Martjn Farkassych	zela	1/2
	Jwrycza Berzarych czelo	zelo	1
	Myhal Mylchych czelo	zelo	1/2
pwzto.	Syme Krysanycha czelo	zelo	1
pwzto.	Peztakowa	zela	1/2
pwzto.	Ghergete Wlazanycha czelo	zelo	1
pwzto.	Martjna Czwrka	zela	1/2
pwzto.	Perete Prekowerskogha	zela	1/2
pwzto.	Mykwle Tkaleza	zela	1/2
pwzto.	Myhalya Wlesycha czelo	zelo	1
pwzto.	Pawla Artwarycha czelo	zelo	1
pwzto.	Martjna Domkowycha czelo	zelo	1
pwzto.	Marka Domkowycha czelo	zelo	1
pwzto.	Petra Dobranycha czelo	zelo	1
pwzto.	Lowrete Swsnycha, spana, czelo	zelo	1
pwzto.	Steffana Dobranycha czelo	zelo	1
pwzto.	Mykwle Czwytycha czelo	zelo	1
pwzto.	Lowrete Kwztia czelo	zelo	1
pwzto.	Jwrya Dwpyna czelo	zelo	1
pwzto.	Janete Muskowcza czelo	zelo	1
pwzto.	Lwczye Karynychke	zela	1/2
Suma kmetczky zel			15 1/2
na nyh ye kmethow			19
k tomw pwztjh zel			16

Po smrti Stjepana Gusića podieli Juraj Zrinski Švarču Andriji Tadiolloviću, kapitanu lakih krajiških konjanika. (Neo-reg. acta, fasc., 313, b. 20, prije u Zagrebu, sada u Budimpešti.)

Zlusba tyh zel i kmetow na Zwarchy.

Dwsny zw o Myholy Myholschyne od wzakoga czeloga zela nad fl. 1.
O mezopwztj od wzakoga zela dysme po . . . . d. 8.
O Bosychw chazt od wzakoga czeloga zela lopatjczw ilj kopwna 1 i krwha . . . . kr. 3.
O wazmw chazt: jayacz 12 i kruha . . . . kr 3.
O nowyny chazt: pysche 1 i krwha . . . . kr. 3.
Dwsny zw, ky wynograde imayw, wzako dezeto wydro wyna.
Dwsny zw od wzakoga czeloga zela wzakj dan tlachnyka jednoga. A kady dwa na zelw prebywayw, dwsny zu jedan jedan dan, a drwgy drwgy dan na tlakw hodytj.
Zemel dwornyh, ke dersy knez Andrey Thadyolowych za dwor, proczynia ze oranya 100
Zenokose na kozacz 90
Ko tomw wynogrady 3
Rybnyak 1
Malynyschy, kady zw malyny byly 2
Ko tomw lada na Mrysnyczy brod jedan. More chynytj na godjschye nad . . . . fl. 15
Nygda wyse, nygda manye.

Pryhodyschye, cha ze more na dwornyh zemlyah prytesaty i od wynogradow, kako powyda knez Andrey Thadyolowych

Psenycze	qr.	200
Psenicczna prymka	qr.	15
Jachmena	qr.	60
Erswlye	qr.	35
Zoby	qr.	200
Proza	qr.	250
Zyrka	qr.	100
Haydyne	qr.	25
Wyna Dwbowachkjh (per pintas 20)	cb.	20

Ko thomw more bytj dezetine od kmethow, cha se k dworw pobyra od Wynnycze[1] i Gozkoye gorycz, wyna Dwbowachkjch cb. 100.

---

[1] Vinica selo pod visokim brdom u bivšoj Barilovićkoj kumpaniji. Ima tu i vinograda, a kopa se osobito liep crni kamen (mramor). Negda je u Vinici bio plemićki dvor Grgura Štefkovića, zeta kneza Brnardina Frankopana, kojega kćer Veroniku bijaše oženio. — Goskoja nije nam poznata.

pwzto. Wyse togha Boltysar Babonosych[1] dersy na Zwarchy za dworno meztho czelo zelo $1^1/_2$.

(Impignorata pro fl. 200.)

pwzto. Ko tomw, na kyh zw byly kmetj, czelih kmetczkyh zel zedam.

Dersy w gory Wynnyczy vinograd welyk 1.

pwzto. Malynysche na Mrysnicy 1.

Na tyh dwornyh zemlyah i na wynogradw mogal ye prytesaty Boltysar Babonosych, dokle nije opwztelo:

Psenycze	qr.	50
Jachmena	qr.	20
Erswlye	qr.	15
Proza	qr.	100
Zyrka	qr.	40
Wyna Dwbowachkjch	cb.	80
Dezetyne wyna od kmethow	cb.	15

Zoby i haydinye ny zeyawal.

Zena na zenokosah mogal ye zprawjtj . wozow 50.

Dohotkj od kmetczkjh zel plachalj zw kmety, kako i kneza Andrya Tadyolowycha kmethy.

pwzto. Wyse toga totw izto pod ladanye Zwarche Thomas Dezpotowych[2] dersy kmetczky zely 2

(Aliud tercius nobilis, non sunt impignoratae.)

Knez Symwn dyak Zlatynchych dersy totw izto pod ladanye Zwarche kmetczkjh zely 2

(Quartus nobilis, prouisor Ozoliensis, huic quoque non sunt sessiones impignoratae.)

---

[1] Babonožići, glasoviti stari hrvatski rod iskonom iz Like. Početkom 16. vieka pojavljuju se Babonožići u Pokupju. G. 1550. bio je u Steničnjaku kaštelan Ivan B., a porodica Babonožića držala je svoj dvor na Kupi blizu Lasinje. Pavao Babonožić bio je kapetan četa knezova Jurja i Krste Zrinskih, od kojih je dobio g. 1572. imanje u Zadoborju i na Švarči. Za ovaj dvor spominje se, da ga je bio kupio Nikola Zrinski Sigetski od Ivana Požgaića i stopio ga s Dubovcem. Knezovi Zrinski izručiše Švarču Pavlu Babonožiću na račun njegove plaće i za tražbinu za neke sužnje, što ih bješe Babonožić prodao pok. banu Nikoli Zrinskomu. (Acta croatica, str. 270.)

[2] Despotovići, vlastela u Mrzlom polju, starinom plemići Cetinske županije sa predikatom „de Ilović“. Andrija D. bio je četvrti sudac županije Zagrebačke, a usmrtili su ga Karlovački vojnici na mostu pred tvrdjom. (Protok. sabora hrv., tom. I, str. 336.)

I ony, dokle ny bylo opwztjlo, mogly zw sytka zpodobno i fino prytesathj.

A dohodke od tyh zel dwsny zw byly plachatj kmetj, kako i kneza Andrya Tadiolowycha kmetj.

B.

Relatio sive conscriptio bonorum castelli Dobowacz.

Oppidum Superior Dubovacz.

Marci Puksar, literatj, sessio 1
Deserta. Relictae Kaczankine 1
Relictae Wlassich 1
Gregorij Zmyloyewych sessio 1
Joannis Wydossych 1
Simonis Brwndych 1
Andreae Karynowych sess. 1
Relicta Nicolai Fabianych 1
Michaelis Kazych 1/2
Joannis Horvat 1/2
Michaelis literati Simattych 1
Stephani Gozpoich 1
Gregor Kocyar 1/2
Nico. Jaczynych 1
Andreae Bwtyha 1
Thomae Jakowchych 1
Andreae Zenyanyn 1
Paulj Thuskanych 1
Relicta Anna Hallanyka 1
Mattej zlathar 1
Idem zlatar habet relictae Kowachych 1
Georg. Kwssetych 1
Joannis Wlazanowych 1
Desert. Georg Wellavych 1
Desert. Gregorij Thwrchych 1
Marichych z Kamenzkoga 1
Petri sostar 1
Desert. Johannis Bogdanych 1
Desert. Georg. Besan 1
Michaelis Michatovo 1
Relicta Johannis Powncza 1
Nico. Czwythych 1
Desert. Gregor Kochyar 1
Stefanus Zlwsych cum inquillino suo Mathko 1
Desert. Francisej Wellanowych 1
Desert. Nico. Fabianych 1
Gaspar Ptychyarych 1
Gregor Zellyan 1
Marci Noska 1
Paulj Klywchar 1
Fran. Jwrynowych 1
Georg. Iffkych 1
Andre Bukowacz cum inquillino suo Luca Zykil 1
Christophori Wllassych 1
Joannis Byhchanye 1
Relictae Doroteae Jandrakowycze 1
Casparis Kozych 1
Petri Bandyras 1
Relictae Kawrankhe 1
Gregor Sywkowych 1
Thomae Saskowych 1
Simon priztaw, inquillinus Heryhowych
Deserta. Vitj Barbyrych 1
Nicol. Heryhowych 1
Petri Ilych 1
Georg. Gerdowych 1
Petri Wellanowych 1
Barbare Dellj 1
Andreae Grabwz 1
Relicta cuiusdam sessio, quae erat Krayach 1

Oppidum inferior Dobowecz.

Relicta Marci Wokowych	1	Stephanj Bosnyachych	1
Barbarae Wokssych	1	Andre Domakowych sess.	1
Joannis Spanych	1	Andre soztar	1
Simonis Christophow zwak	1/2	Des. Luciae Kerchynychke	1
Berdyk lonchar	1/2	Elenae Brawychke	1
Relictae brodaricze	1	Stephanj Vydanych	1
Michaelis Therzya	1	Thomae Jankowych	1
Michaelis Dubych	1	Gregor Maly	1
Martinj Zerblych	1	Nicol. Jankowych	1
Sztanizlaj Kachych	1	Gaspar Ptycharych	1
Luce Dyakow	1	Relictae Berkiske	1
Joannis Kaszych	1	Michaelis Ztanssin	1
Gregor Chamberloth	1	Geor. soztar	1
Des. Lucae drabanath	1	Geor. soztar alterius	1
Gregor. Brawarych	1	Des. Blasy Vydanych	1

Istj cives utriusque oppidj per singulum circulum anni tenentur censum ordinarium de qualibet integra sessione praestare in festo divi Georgij martiris per cruciferos sedecim; faciunt per integrum annum . . . . fl. 18 den. 56.

In festo Michaelis arhangelj similiter per cruciferos sedecim, eficiunt . . . . fl. 18 den. 56.

In carnis privio a quolibet fumo per cruciferos tres, facit fl. 3 d. 48.

Item munerale „khuhtenst“ (Khucheldienst) circa festum nativitatis scapula porcina una, aut capo unus et panis triticej valoris cruciferi unius; non habens aut scapulam ipsam, aut caponem cum pane, liber se persolutis denarijs quinque facit . . . fl. 4 den. 35.

Circa festum Pascae ova duodecim et panis valoris Vienensium duorum . . . . fl. 1 den. 74.

Item crica festum assumptionis pullum gallinaceum unum, panisque valoris Vienensium duorum; carens pullo dat denarios duos f. 2 d. 32.

Proventus quidam stateralis „merchia“ dictus, qui a statera, qua mel ponderatur, cedit; a singulo miliarj, id est mille libris, caedunt cruciferi decem ad castrum; ut fatentur, potest facere per annum circiter . . . . fl. 25 den. —.

Sunt etiam nonnullae terrae exstirpatae in Gaaza, quae dum seminantur, possunt praestare decimae quartas circiter quindecim, cuius proventus est incertus.

Item capita omnium animalium, puta boum, ovium, porcorum, caprarum etc., quae recenter per laniones mactantur et venundantur,

una cum linguis cedunt in castrum. quorum capitum numerus annuus fieri potuit, ut fassi sunt, ante erectionem civitatis Carlstat capita circiter 800, nunc autem provenire possunt capita circiter 500, quae in pecuniam conversa faciunt . . . . fl. 25 den. —.

Fassi sunt etiam, se obligatos esse castrum, pontesque aedificare. Caeterum obligantur quolibet anno laboratores singulus dare quattvor, uno videlicet die triticum metere, alio avenam, tertio milium, quarto defalcatum foenum cummulare: his laboratoribus ex castro victus darj solitus est.

Ex allodio similiter promptam annonam in castrum deducere.

Item advehi vina a longitudine itineris unius milliarij et medij et educillari in ipso opido tenentur domino terrestri.

Hi cives utriusque oppidi comperti sunt, habere terrarum arabilium circiter jugera centum.

Et nonnulli habent foenilia ex eis pauca.

Item negant haberj ad castrum silvas glandiferas. ex quibus certj proventus sive kernyake in castrum praestare deberent. Et si aliquis ipsorum civium porcorum quantum vis gregem, aut ovium, sive caprarum habuerit, ab ipsis pecoribus nullum in castrum proventum solvere tenetur.

De vineis autem suis decimam annuatim domino suo in castrum persolvere tenentur.

Negant etiam, frugum nullius generis decimas aut aliquem alium proventum ab ipsis persolvi debere.

Nulla denique molendina ad ipsum castrum pertinentia, aut fluvios piscationj utiles eos habere.

Ibidem habetur vadum in Colapj binum, quod unum Gerguretych brod dicitur, alterum vero penes ipsum oppidum Doboweez: quae utraque per annj circulum faciunt proventum circiter florenos triginta, fl. 30 d.

Hunc vadum in Gerguretych habitum, nunc proxime ad civitatem Carlstat statuerunt millites ibidem existentes.

Inquilinj sub ipso castello habitant, quj solummodo parvis laboribus servire tenentur in castrum:

Martinus Koz, Andreas Kwehych, Ursula Pawlinowychka, Luca Pawlinowychka, Helena Petrj Janseez vidua, Petrus Popowych, Matias sartor, Michael Wlah, Martinus Lylak, Chrystophorus Sewersych, Fran. Sewersych, Joannes Sewersych, Dorothea Nazupka, Franciscus Welanowych, Gregor Mws, Grubissa soztar, Tomas inquillinus Paulj Kluchar, Joannes Spissych, Georg Zwarachky, Petrus Maly,

Dorothea Bwrychka, Michael sartor, Gregor Wlazanowych, Nicolaus Zelak, Michael de Zwarcha, Petrus Jewchych, Simon Wlasych, Joannes Tuskanych, Lucas Glawanowych.

Item promontoriales, qui apud vineas suas in eodem territorio mansiones habent; ipsos parvos labores impendere ad instar inquilinorum tenentur: Ursula Grubissana, Joannes kowach Bwdynych, Martinus Ottwych, Nicolaus Stakor.

Item numerus eorum, qui non propriam residenciam, sed sola cellaria sub ipso castello habent, ubj et suas res pro tutiori conservatione penes ipsum castellum repositas habent, et quo propter metum Turcaram ipsi quoque confugere possunt, a quibus nulla servitia, nullusque proventus in ipsum castellum, sed quilibet unum caponem dare annuatim tenetur:

Gaspar Raztowzky, Joannes Jerko, Michael Farkassych, Andreas Syde, Georgius Krapacz, Georg Maly, Mihael Mokricz, Joannes Draksych, Helena uidwa Petrowicza, Lucia Braykowycza relicta, Stefanus Barych, Nicolaus Tuskanych, Paulus Farkassych, Laurentius Sussany, Mattias Klinzych, Michael Barbych, Johannes Behan.

Qui in pecuniam conversi, facit . . . . fl. — d. 85.

Hi supra nominati, sola celaria habentes, dum et quando voluntarie, vel metu Thurcarum compulsj, sub ipsum castellum ad sua cellaria manere se se contulerint, iam nullum caponem dare tenebuntur, sed ad minora servitia eodem modo, quo inquilinj supra scriptj, adscribentur.

Villa Gaaz.

Judex et spanus Laurentius Karuzych fassus est, istam villam habere sessiones integras colonicales, ut sequitur:

In eadem villa una sessio colonicalis in se continet terras jugera octo, quaedam vero et plura.

Idem Laurentius Karuzych habet sess.	$^1/_2$	Lucas Janyech	1
Petrus Gregoretych	1	Petrus Bachyacz Horwatyn	$^1/_2$
Domianus Janssich	$^1/_2$	Gregor Wlahow zyn	$^1/_2$
Georg Gassanyn	$^1/_2$	Johannes Kachych	1
Michael Gmazych	$^1/_2$	Christophorus Bassich	1
Sophia Malyanwa	$^1/_2$	Deser. Jagino szello	1
Andreas Simech	1	Mathias Krussal	$^1/_2$
Georgius Mattanych	1	Iterum Petrus Baychyecz	$^1/_2$
Johannes Goytanych	1	Michel Krussal	1
Georg. Zimecz	1	Stanislaus Hudych	1
		Deser. Paulinowychevo	1

Deser. Korachewychkino	1	Mattia Mezarych	ses. 1
Deser. Wlaha Michala	1	Des. Blasy Rostych	$^1/_2$
Desert. Gergete Musa	1	Des. Martinj Dobokoga	1
Marci literatj sessiones, quas dominus generalis pro horto et domunculo sibi obtinuit:	2	Joannis Trombetas	1
		Petri Zmantara	1

Praeterea sunt terrae arrabiles et foenilia huius villae Gaaz dictae, super quibus civitas Carolstat extructa est, quae terrae faciunt sessiones sex, quaellibet sessio facit terrae jugera octo.

Item supra nominati colonj in eadem villa Gaaz de singula integra sessione in festo sanctj Michaelis archangelj tenentur, ad centum denarios computando florenum unum . . . . . . fl. 26 d. 50.

Item tempore nativitatis domini singulus obligatur caponem unum, vel scapulam porcinam unam et panes valoris cruciferj unius; si illis deessent capones vel scapulae, extunc pro eis pendere tenentur denarios quinque . . . . fl. 1 d. 67 V. $2^1/_2$.

Item de proprijs vineis suis tenentur in castrum decimam praestare.

Item tempore Pascatis a qualibet integra sessione tenentur praestare ova duodecim. Panis triticei valoris Vienen. duorum, tempore vero assumptionis beatae Mariae Virginis pullum gallinaceum unum et Vienenses duos . . . . fl. 1 d. 23 V. 2.

Item tenentur decimam a porcis, ubi fieri potuit; deficiente autem numero denario quilibet porcus duobus cruciferis redimi potest, eliberato prius uno porco pro assatura ad diem nativitatis Domini ad castrum danda, de lactantibus vero porcellis nihil pendere debent.

Item de singula integra sessione laboribus quotidianis obligantur.

A media vero sessione in singula septimana laboribus trium dierum obligantur, hoc est arare, metere, falcare, ducere et his similia.

Item educilare vina ex castro domini terrestris eorundem tenentur. Quorum certus proventus aestimare non potest.

Villa Jelza.

Spanus et judex Laurentius Karuzych, adiuratus et examinatus, fassus est:

Gasparus Huzianych	ses. $^1/_2$	Georg. Kussetych	$^1/_2$
Georgius Jankowych	1	Des. Joannes Bayhyrych	$^1/_2$
Martinus gener Joannis Czigan	1	Joannes Mochylych	1
Des. Petrum Mussych	1		

Fassi sunt, se debere censum ordinarium ad castrum persolvere

circa festum diui Michaelis archangelj ab integra sessione denar. quinquaginta . . . . fl. 2 d. 75.

Decimam vinorum a vineis suis intra metas huius castrj habitis ad castrum persolvj tenentur.

A porcis decimam tenentur, ubj fieri poterit; deficiente autem numero denario quilibet porcus aut porca duobus cruciferis redimitur.

Eliberato prius uno porco pro assatura ad diem nativitatis domini ad castrum danda.

Muneralia circa festum Nativitatis domini tenetur quilibet ab integra sessione scapulam porcinam unam, aut caponem cum panis albj valoris denar. duobusque, aut his non existentibus, eliberat se persolutis denariis quinque . . . . fl. — d. 27 V. 1½.

Tempore messis triticei tenentur ab integra sessione pullum gallinaceum unum, panis albj valoris denar. duobus . . fl. — d. 22.

Item tenentur laboribus ab integra sessione quotidie, a sessione vero media in qualibet septimana laboratores tres, videlicet arare, metere, vehere, tritulari et omnia necessaria peragere

Sequuntur colonj ibidem in Jelza a domino comite nobilibus familiaribus suis distributj, quemadmodum dominus officialis castri eiusdem, spanusque judicatus istius iureiurando fassi sunt, horum colonorum eadem debita servitia esse, eosdemque proventus ab illis fierj, quaemadmodum supra nominatj coloni ad castrum servientes servitia et proventus praestare obligatj sunt.

Summa et nomina colonorum egr. Georgij Kryzanych in eadem Jelza existencium:

Ipse dominus Georg. Krysanych pro curia sua nobilitarj habet sessionem integram unam . . . . ses. 1

Colonj hi sunt:

Gaspar Krayachych . . . . ½
Paulus sutor eiusdem Krisanych . . . . ½
Jake Jurssachych . . . . ½
Tomas Jwrsachych . . . . ½

Item possidet colonos, quos olim Orlowchych possedit, hos intra scriptos:

Des. Cuiusdam Bolkowacz dicti integra . . . . ses. 1
Simon Mestrych 1
Bartolomeus Symach . . . . ½
Mattias Symach . . . . ½

Nobilis Stefanj Orlowchych in eadem Jelza curia nobilitaris integra 1

Des. Joannis Kachych ibidem Razpowozello dictum possidet solus 1

Porro Joannis Zanowych ibidem in Jelza colonj:

Petrus Salkowych Joannes Salkowych Franc. Fabianych Gregor., gener Kawrysany	hi quatuor possident sessionem unam . . . . ses. 1

In eadem villa:

Georgij Wlassych relicta sessio 1
Stephanus Gozpoych 1
Michael Symatych 1

Fassio egregij Joannis Peranzky, possessoris castrj Dobowecz, quam ibidem jure jurando affirmavit[1].

In primis fassus est, se potuisse de proventu vinorum decimalium colonorum eiusdem castrj et alliorum vicinorum et commetaneorum,

[1] Gospodarsko stanje i druge prilike na imanju Dubovačkom podobna je razjasniti osobito prodajna pogodba, sklopljena g. 1577. medju knezovi Zrinskimi i plemići Subići Peranski. Taj ugovor bješe u matici sastavljen hrvatskim jezikom, ali pošto izvornika nemogosmo naći, objelodanjujemo latinski prievod Josipa Znike, župnika u Dubovcu:

Nos Georgius comes perpetuus de Zrinio, tavernicorum magister, sacr. caes. reg. mattis. consiliarius ac capitaneus, et Nicolaus pariter comes perpetuus de eodem Zrinio, memoratae s. c. r. mattis. capitaneus, memoriae commendamus, ac his litteris notum facimus, quibus expedit universis, quod nos attentis et consideratis fidelibus seruitiis generosorum et nobilium nostrorum ab olim vasalium, generosi nempe Gaspari Peranssky, et filiorum suorum Joannis et Stephani a Pernya, quibus suis fidelibus servitijs ipsi antenatis nostris, ac nobis semper fideliter servierunt et fidelia servitia multiplicarunt in locis necesariis. suis quoque temporibus ipsos parati quoque deinceps servire: dedimus eis pro ipsorum fidelibus servitijs arcem nostram Dubovacz penes aquam Colapim et in comitatu Zagrabiensi existentem, una cum opido et civibus et valle subtus arcem, nec non vico, qui vocatur Gaaza, ac alio vico, qui nominatur Jelsza, una cum omnibus fructibus, ac spectantibus pagis, colonis, terris arabilibus — cum duabus plagis terrae, quae habentur in Ozaliensi territorio in Hernetich, ad Dubovaczense alias dominium spectantes, cum omnibus integritatibus et pertinentiis, cum omnibus pariter solitis quibuscunque servitiis, spectantibus ad arcem

qui infra terminos huius castrj vineas suas habent, una cum vini proventu, quae ad castrum colitur, in uno anno percepisse vini cububos 660.

Quilibet cubulus continet mazanas 20 seu pintas huius regionis.

———

Dubovacz, excipiendo solum, ut in anno obligentur cives Dubovaczenses nostrum Ozaliense vinum quatuor mensibus educillare, in specie mensibus: januario, martio, majo, junio; adhuc, qui provisi sunt equis clitelariis, obligantur, si necessitas ita exigeret, semel in anno res nobis necessarias Chaktornam transferre, quo praestito per annum quisque liber ab aliis erit, exceptis et exemptis pariter personis nobilibus, quos nos usque ad hodiernum diem in possessione dictae arcis Dubovacz incorporavimus, ac liberos declaravimus, in specie in oppido libertinos, quos nos liberos declaravimus: Georgium Krisanich, Marcum djak Zwekar, Mathiam Zmilojevih, Nicolaum Herihovich, Laurentium Zmilojevich, Steph. Goszpochich, Vincentium Perianin, Georgium Vollenovich, Joannem Bogdanich, Andream Bukovacz, Petrum Zmantara, Michaelem Dubich. In valle, vulgo Draga libertinos, quos liberos fecimus: Joannem Spissich et Joannem Kachich, cum duobus colonis, qui nobis inserviunt; in Gaza libertinos, quibus ibidem sessiones divisimus et liberos declaravimus: Joannes Kachich tenet sessionem unam, Korachevich uxor tenet sessionem unam, Marcus djak Puksar unam, Pauli Travinich uxor tenet sessionem unam, Petrus Zmantar tenet sessionem unam. In Jelsa libertinos, quibus ibidem sessiones divisimus: Joannes Zanovich tenet sessionem unam, Georgius Krissanich tenet sessiones tres. Georgius Milossevich tenet sessionem unam, quibus accedunt libertini in Jelsa, quos majores nostri ibidem incorporarunt: Stephanus Orlovchich tenet sessiones tres, Steph. Gospovich et Volovich Joannes tenet sessionem unam, Nicolaus Simatich tenet sessionem, quos memoratos libertinos in oppido, valle, alias Draga, in Gaza, in Jelsa, quibus possessiones distribuimus et quos libertavimus, licet eosdem a praestationibus solitis et decima vini libertavimus, et ideo eas praestationes, quas hucusque nobis et arci Dubovacz praestabant, cum sua fidelitate, et in nostra ibi praesentia oportuno tempore et reparatione arcis et oppidi volumus ab ipsis praestari, cum querelis et litibus ad nos pariter spectantibus, et si necessitas ita exigeret, et a nobis vel ab arce Dubovacz in mandatis haberent, ut pedes aut eques unus, aut duo, aut omnes excurrant, huic mandato obtemperent, si in sua libertate cupiant permanere. Quod autem attinet decimam vini dictorum libertinorum et colonorum ipsorum: Joannis pariter Bogdanich colonorum, cum Simone et Thoma Zlatinich et filiorum ipsius, quodve concernit colonos Petri Vuksich a vineis in promonthorio Dubovaczensi, in quibus nos eosdem libertavimus, hoc pro nobis reservamus, quod si in posterum eos libertare voluerimus, vel dictam decimam ab iis praetendere et in nostra libertate vel

Et hoc exceptis decimis colonorum dominorum familiariorum domini comitis, quibus ipse comes decimas colonorum per se illis colatorum et in ipsius castrj possessione vineas habitorum, decimas dum voluit, concessit.

De agricultura proventu potuit habere tritici quartas 350.

Ordei quartas 55.

Avenae quartas 150.

Milij nonnunquam quartas 300, nonnunquam vero quartas 250.

Sorgo hoc est zyrak quartas 150.

---

cedere, vel exigere erit, exceptis pariter dictis libertinis, in quantum se eorum libertas extendit, in quibus libertati sunt, — suprafatis egregiis Casp. Peransky, ejusque filiis Joanni et Stephano, ipsorum haeredibus et haeredum haeredibus jure perennali pro ipsorum fideli servitio sub suma fl. hung. ducentorum, quemque florenum pro 100 numos computando, per regnum in aureis numis quadringentis, quod facit in numis fl. sexcentos, quos ipsi Peranszky ad petitionem nostram in gravi necessitate nostra pro exolutione et restitutione nempe debitorum defuncti d. parentis nostri, in sola pura pecunia mutuo dederunt, atque ad nostras manus integre deposuerunt, quod facit in toto fl. octingentos, quemquem flor. per 100 numos computando, arcem nostram Dubovacz cum omnibus appertinentiis, conditionibus, ut in hac nostra littera continetur, dedimus, admanuavimus, inscripsimus, uti perennaliter damus, admanuamus, inscribimus tenere, frui, possidere sine praetensione ulla rationum ab eis, hac modalitate et via, si nos, vel haeredes nostri, vel haeredes haeredum quocumque tempore vellent dictam arcem Dubovacz cum pagis redimere et pro se habere, non secus ac aliter id fieri posse, nisi prius suprafato nobili Gaspari Peranszky, ejusque filiis Joanni et Stephano, vel ipsorum haeredibus et posteritatibus in pleno et integre restituamus atque solvamus suprafatos 800 fl. Hung.

Superinde, si ipsi in reparationem arcis Dubovacz quas expensas facerent, obligari nos ipsis tempore redemptionis arcis Dubovacz secundum aestimationem bonorum et prudentum virorum omnes expensas solvere, quodque nos omnes, vel haeredes nostri et posteritates ipsis, vel ipsorum haeredibus aut posteritatibus dictam arcem Dubovacz quocunque tempore memoratam summam fl. octingentorum, quemque per 100 numos computando, ac exolvendo eos pro expensis factis ad arcem Dubovacz, teneantur nobis vel haeredibus nostris et posteritatibus arcem Dubovacz cum omni possessione et inventario, uti nos hoc ipsum admanuavimus ac dedimus, sine omni tergiversatione pacifice cedere et restituere; quod si vero usque ad hoc tempus redemptionis dictae arcis Dubovacz saepefatos egr. et nobilem Gasparum Peranszki et ejus filios Joannem et Stephanum, eorumque haeredes et posteritates vellet aliquis pro dicta arce Dubovacz inquietare, molestare vel perturbare, tunc nos, vel haeredes nostri, aut haeredes haeredum jure et processu nostris

Foenj habere potuit circiter plaustra 180. Ex quo possunt capere expensas, nam nimium charo pretio divendi poterit propter propinquitatem civitatis Carlstat

Sed uti ego informatus, et mihj verisimile videtur, supra scriptum frumentum et vinum annuatim propter milites Carlstadienses et alios videlizet Vwzkokos minuere, sicutj etiam vinea una ad castellum pertinens omnino desolata.

Ex hortis tribus, qui ad castellum coluntur, possunt provenire legumina in abundantia, caeteraque, quae hortus potest, videlicet cepas et similia.

---

propriis expensis contra ejusmodi turbatores (excepta persecutione et vi Turcica) debeamus eos defendere et liberare. Cui nostrae fassioni majus in robur dedimus hanc nostram authenticam litteram sub sigillo nostro et manuum nostrarum subscriptione. In arce nostra Chaktornae, prima die mensis maij, a. 1577. Georgius comes a Zrinio m. p. Nicolaus Comes de Zrinyo. m. p.

(Priepis župnika Josipa Znike sa opazkom: Hanc copiam ex suo originali Croatico ad latinum idioma transversam testor: Josephus Znika, parochus Dubovaczensis et vice archidiaconus Goricensis.)

Ovom prigodom opažamo glede plemića ili knezova Peranskih, da su isti potekli od prastaroga plemena Šubića iz Bribira više Skradina u nekadašnjoj hrvatskoj županiji Lučkoj u današnjoj dalmatinskoj Bukovici. Ta grana Šubića došla je na ovu stranu Velebita nešto kašnje, nego li Zrinski Šubići, ali svakako još četrnaestoga vieka. Prvi predstavnici Peranskih Šubića u Posavini bili su Jakov sin Pavla, Grgur i Nikola sin Mikca, te Juraj i Ivan, sinovi Ivana. Kralj Sigismund podieli ovim Šubićem grad i varoš Pernu pod Petrovom gorom, te se oni prozvaše po Perni, kojoj bješe jur kralj Bela g. 1225. slobode podielio, Peranskimi. Pernu održali su Peranski pored sve nevolje turske sve do g. 1580., kad ju Turci spališe; a poslije uzmakoše Peranski u okolicu Karlovačku, gdje su držali nekoliko manjih imanja kao vazali knezova Zrinskih, pa imanje Paraduš kod Jamnice. Znameniti članovi obitelji bili su oko g. 1500. Krsto P., oko g. 1560. Gašpar Peranski, a ponajviše nam je poznat Ivan Peranski, koji je ponajprije poput većine Peranskih služio kao častnik na hrvatskoj Krajini, a g. 1660. pošao u Draždjane, gdje je bio zapovjednik dvorske hrvatske tjelesne garde od 60 i više Hrvata, postavši ljubimac izbornoga kneza Saksonskoga Ivana Jurja II., koji ga imenova svojim komornikom i poglavicom okružja grada Morizburga. Povrativši se po smrti rečenoga kneza g. 1681. u Hrvatsku, poveća i poljepša svoj grad Brlog na Kupi, gdje je g. 1689. umro, te bude u manastiru Svetičkom pokopan. Glasovita je bila njegova kći Sidonija, koja se bila udala za generala grofa Krsta Delišimunovića. Ona je bila jedna od najodličnijih i najbogatijih gospodja u Hrvatskoj, nadarivši svojom oporukom,

Fassus est, terrarum arabilium ad castellum pertinentium abundo esse intra metas ipsius castellj jugera 86.

Item in Gaaza sessionem continentem jugera 8.

Item foenilia esse ad falcatores 100.

Piscinas mediocres pro domino comite saepius expiscatas duas, quarum valorem ex inde conijcere non potuj.

Item allodium esse penes castellum, ex quo ad castrum necessaria haberj possunt.

Item pomarium diversj generis fructuum arboribus plantatum et utile prope ipsum castellum unum.

Penes allodium silva mediocris pascuis omnis generis pecoribus ipsius allodij necessaria una.

Item vineam bonam pri Ztrasy prope castellum plantatam unam magnitudinis ad fossores 50.

Item aliam vineam proxime colj neglectam et jam desertam prope capellam ad fossores 50.

Item praenominatus spanus hoc etiam fassus est: plaustrum foenj hoc tempore emj posse pro denarijs 80.

Vinj cubulus unus pro denar. 80.

Trittici quarta una floren. 2 d. 20.

Silliginis, milij, speltae et ordej quarta flor. 1 d. 40.

Avenae quarta emitur denar. 80.

---

pisanom hrvatski g. 1714., iz svojega vanredno velikoga blaga i imućtva veći dio hrvatskih crkava, i kaptule i manastire hrvatske. Peranski izumroše polovicom prošloga vieka posljednjim potomkom Gašparom, vlastelinom u Paradušu.

Peranski imali su isti grb kao i Zrinski, naime dva kreljuta, ali bi reći, da ih niesu Zrinjani držali svojimi supleminici i rodjaci. Petar Zrinski pače tvrdi u jednom pismu od 11. svibnja 1655., da su Peranski „de genere Subich ex antiqua prosapia patricium Ragusanorum orta“. Doista, da Peranski lozu vuku takodjer iz Dubrovnika, ali samo po tankoj krvi; jer je jedan njihov pradjed, valjada Jakov Šubić, kraljev dvorjanik, bio oženio kćerku kneza Balše, sina hercega Hrvoje Spljetskoga, kojega se potomci ukloniše u Dubrovnik, gdje su uživali kuću i zemlje, što jih bjehu darovali Dubrovčani g. 1400. hercegu Hrvoji. Kuće i zemlje u obsegu republike Dubrovačke držao je još g. 1680. Ivan Peranski, a po svoj prilici još i njegovi potomci sve do posljednjega Peranskoga. (Odnosni spisi ponajviše u našoj zbirci, a vidi i: „Diplomatarium relationum reipublicae Ragusanae cum regno Hungariae“ od Josipa Jelčića i L. Thalloczy-a, str. 288 i 460.)

Sorgo vulgo zyrak sub eodem praecio, quo et avena emitur, denar. 80.

Quarta vero huius loci vel regionis facit circiter cubulum Vienenensem unum cum medio.

Capita bovum, porcorum, ovium, caprarum aestimata sub uno eodem praetio maiora et minora, videlicet singulam pro denariis 5.

Capo unus vel scapula pro denar. 5.

Pullus gallinaceus unus pro denar. 2.

Tria ova pro Vienen. numo 1.

Joannes ab Ankhertter m. p.

Circuitus metarum et terminorum praescriptorum continet milliare circiter unum cum medio. Id quod dilligentissime perlustravj.

VI.

Urbar grada Novog u Vinodolu od g. 1609. i 1653.

U hrvatskom primorju na samom žalu morskom na pol puta izmedju Senja i Rieke nalazi se trgovište Novi ili Novigrad. Neima sumnje, da je mjesto dobilo svoje ime po Frankopanskom gradu, koji je bio nekoć nov, a sada je star, pa je dielom već i porušen. U staro doba bio je Novi uz Bakar poglavito mjesto županije Vinodolske[1]. U Novom kao na mjestu, gdje je knez Krčki Leonardo sjedio, sakupiše se na 6. januara 1288. starješine svih devet Vinodolskih gradova, te popisaše sve dobre i poznate zakone u pisma u tako zvani Vinodolski zakon, koji je više stoljeća svemu Vinodolu služio kao zakon. Za zbor, gdje su ti zakoni položeni u pisma, bili su odabrani z Novoga grada: „Črna, dvornik vsega Vinodola i od knezi (Krčkih) zgora rečenih, Petar plovan i Vlkona Pribohna, satnik, Janac Saražin te Bogdan Vlčnić"[2].

Feudalne prilike nisu bile u Vinodolu tako tegotne, kao što u drugih krajevih, a napose uživahu Novljani u doba, kad je feudalna inštitucija čitavu Evropu, a napose Hrvatsku, manje više pritiskivala, razmjerno dosta slobode, živući u obćini polag svojih zakona. Kad je Novljane počeo gnjaviti i u slobodah smetati Senjski kapetan Blaž Magjar, koji je nakon odtisnuća Frankopana iz primorja i Novim upravljao, potužiše se Novljani kralju Matiji, a on im, boraveći u Zagrebu, na dan sv. Dionizije 1480. potvrdi sve njihove stare slobode i običaje, te zabrani Senjskomu kapetanu dalnje vriedjanje i smetanje. Na ovu povelju vazda bi se u napredak Novljani s ponosom pozivali[3].

Novi zadobi veću znamenitost, pošto se g. 1463. u nj preseli iz Modruše biskup Krištofor sa čitavim svojim kaptulom, kojim se umnoži kaptul, što je jur prije kod crkve sv. Filipa i Jakova u Novom postojao. Mnogo je pako mjesto Novljansko pretrpilo od zuluma

---

[1] Dobar i dosta tačan opis Novoga ima časopis »Vienac« 1883, str. 666.

[2] Juraj Belić Ligatić, bivši župnik Brinjski, koji je početkom ovoga vieka napisao latinskim jezikom poviest Senjsko-Modruške biskupije, pripovieda, da su Vinodolski zakoni, pošto su tiekom vremena postali nečitljivi, obnovljeni 24. aprila 1640. u skupštini na polju Tribaljskom, kamo poradi toga dodjoše od svake Vinodolske obćine po četiri starješine, i to jedan pop i tri pučanina. Belić poznavao je i primjerak Trsatski Vinodolskoga zakona, te veli o njem: »tales leges hodiedum in annalibus parochiae eccl. s. Georgii in oppido Tersat extant«.

[3] Povelja u obćinskoj škrinji u Novom.

Turaka, koji kroz Vinodol u Kranjsku i Istru prodirahu, i od Mlečana, dok isti ratovahu sa Senjskimi Uskoci. Spomenici zabilježiše tri veće nesreće, koje su u tadanjem ratnom vremenu Novi zadesile. Na 27. augusta 1527. navališe iznenada Turci na Novi, popališe ga i popljaćkaše, a biskup jedva živ utječe u Vrbnik na Krku[1]. Ništa bolji niesu u to doba bili od Turaka Mlečani, prisvajajući si izključivo gospodstvo nad jadranskim morem. Njihov admiral Ivan Benbo, goneći g. 1598. Senjske uskoke, navali na Novi i popljaćka ga. Kažu, da je tom zgodom porušen grad Lopar kod Novoga. Ali najgore prošao je Novi 29. augusta 1615., kad za Uskočkoga rata po drugi put navališe Mlečani na slabo zaštićeno mjesto i do zla boga ga upropastiše. Mlečani počiniše tom zgodom strahote i grozote; malu i nevinu djecu pohitaše u oganj, a odraslo ljudstvo poklaše zajedno sa popovi, koje pohvataše po crkvah pred oltari. Što ne mogoše sobom ponieti, to s mjesta uništiše, te skoro čitavo mjesto požegoše. Imali su Novljani sa svojim knezom, junačkim Nikolom Frankopanom, mnogo posla i brige, dok su opet barem ponešto Novi uredili. Sramotu i štetu učinjenu Frankopanom i Novljanom osvetio je malo kašnje za Furlanskoga rata brat Nikolin Vuk Krsto.

Sa susjednimi obćinami, navlastito sa Ledeničani i Bribirci, prepirali su se Novljani puno godina, ponajviše radi medja, koje su bile jur g. 1309. uredjene hrvatskimi izpravami.[2] S Bribirci živjeli su Novljani još kako tako, ali jim je bilo tri sto muka od Ledeničana, odkako su ovi došli pod vojnu oblast Senjskoga kapetana. Š njimi je bilo pravda i okršaja zbog medja g. 1596., 1609., 1632., 1653. i 1686., te raznih očevida i saslušanja svjedoka, a napokon kotari ostaše oni isti, kako bijahu od starine uredjeni.

Odkako je Vinodol došao pod Krčke knezove, nije Novi gospodara mienjao (izuzev kratko doba okupacije po kralju Matiji) sve do nasilne smrti posljednjega hrvatskoga Frankopana g. 1671. Kod diobe imanja g. 1449. zapao je Novi uz obližnji Bribir kneza Martina. Taj osnova u Novom g. 1462. Pavlinski manastir sv. Marije na Ospu, nadarivši ga mnogimi zemljami i dohodci Bužanskoga arhidjakonata u Lici[3]. Crkva manastirska stoji i danas na mjestnom groblju, a manastir postao je iza dokinuća Pavlinskih manastira pod Josipom II. razvalinom. Sa ostalimi primorskimi imanji dospio je i Novi nakon smrti kneza Martina bratu mu Stjepanu i potomkom njegovim. Nagodbom sklopljenom g. 1580. nakon smrti posljednjeg kneza Ozaljskog Stjepana medju knezovi Zrinskimi i knezovi Frankopani Tržačkimi, preuzeo je dobro Novljansko knez Gašpar Tržački, koji ga ostavi sinovom svojim Jurju, Nikoli i Vuku Krsti. Razdieliv si braća Tržački Frankopani god. 1609.

---

[1] M. Sanudo u Arkivu za pov. jugosl., knj. XII, str. 296.
[2] Vidi: Acta croatica, br. 1 i 2.
[3] Zakladni list nalazio se medju pismi Novlj. manastira br. 2. prije u hrv. pismohrani u Zagrebu, a sada je u Budimpešti.

porodična imanja, zapade Novi kneza Nikolu, koji se mnogo spominje u Novljanskih spisih. Kad je g. 1670. odkrita urota Zrinsko-Frankopanska, držao je Novi za svoga rodjaka Franju Krstu knez Orfeo Frankopan, ostavivši hrvatsko primorje u aprilu 1670., čim se k Novom približila Senjska vojska pod kapitanom Galom. Ovaj obreče Novljanom slobode, te izda im takodjer pismenu povlast na to; ali za malo vremena uzpostavi Karlovački general, grof Josip Herberstein, prijašnje feudalne prilike u Novom. Herberstein je želio Novi sa vojnom Krajinom spojiti, što mu ipak nije za rukom pošlo. Gospodštinu Novljansku preuze iza toga g. 1692. sa čitavim Vinodolom austrijska Gradačka komora.

Sva je prilika, da je i u Novom, kao što u ostalom Vinodolu, već za rana bio uredjen odnošaj medju vlastelom i podanici posebnimi izpravami, ali su stari urbari izginuli. Da je u Novom početkom šestnaestoga vieka obstojao urbar, vidi se iz povelje kneza Stjepana Frankopana, pisane oko g. 1537., kojom rečeni knez Novljane, pogledom na nevolju, što ju pretrpiše od Turaka, oslobadja „vikovičnim zakonom sulja od živine male i velike“.[1] G. 1774. na 31. maja, kad je povjerenstvo sastavljalo valovnicu Novljanske obćine, donieli su bili Novljani stari svoj urbar od 16. januara 1606., kojemu sada neima traga, već je jedino sačuvan urbar, kojemu stoji na čelu g. 1609., a potvrdjen je knezom Jurjem Frankopanom. Od toga urbara sačuvan je jedan primjerak medju pismi Novljanskoga Paulinskoga manastira (sada u Budimpešti), a drugi primjerak sa dodatkom o slobodnjacih i s potvrdom komorske uprave od 16. januara 1686. nalazi se u obćine Novljanske. Oba primjerka pisana su slabo po nevještih pisarih latinicom, a rdjavim pravopisom bez svake dosljednosti. Lošije je pako svakako pisan po kojem Slovencu monaku Paulinski primjerak. Nijedan od oba primjerka nije izvornik urbara, a ni onaj od g. 1653., već su to kasniji priepisi sedamnaestoga vieka. Jezgroćom jezika i preciznošću izraza i sadržaja doista se odlikuje Novljanski urbar, pa je zato upravo šteta, što nije u izvornoj starijoj redakciji sačuvan. Jezik je u urbaru mješovit i sjeća nas na današnji govor Novljanski, u kojem se slieva čakavština sa štokavštinom.

Po obliku i sadržaju nalići Novljanski urbar „kladerni“, u kojoj su zabilježene obćenite ustanove o pravih i dužnostih podanika. Urbar neima popisa mjesta i sela, a niti imena pojedinih podanika, te se u samom urbaru spominje, „da su biri ili pinezni dohodki, koliko ki plaća“ sadržani „u osobnom registru, kadi su imena kmetov, slobodnjakov i njihovih zemalj i vinogradov popisani“. Toga registra pako sada neima, kao što neima niti statuta Novljanskoga,

[1] Listina u priepisu 17. vieka kod obćine u Novom. U priepisu stavljena je pogrješna godina 1517., jer tada bio je Stjepan Ozaljski još diete, a živio mu je još i djed Brnardin i otac Ferdinand, koji su Vinodolom upravljali.

u kojem je bila, kako urbar spominje: „dužnost stražara knapa, obilnije popisana u zakonih i kapitulih“.

Urbar Novljanski dieli se u dvoje: stariji dio u uvodu potiče iz doba prije g. 1609., te sadržava starije zakone i propise, a drugi dio od g. 1653. sadržava neke na novo zabilježene ustanove o radu i službi podanika, koje su bez sumnje već prije u običaju bile, ako i nisu možda bile popisane prije Jurja Frankopana.

Izdavajuć ovaj urbar upotrebismo za podlogu bolji primjerak, što se nalazi kod obćine Novljanske, a veće razlike teksta prema Paulinskom primjerku zabilježismo u opazkah. Urbar štampamo današnjim pravopisom, sa opazkami glede imena mjesta i osoba, a i njekih manje poznatih stvari.

Da bude slika feudalnoga života u obćini Novljanskoj podpunija, bilježimo i neke promjene, koje se poslije izdanja urbara od god. 1653. dogodiše. — Mnogo ranije nego li drugdje po Ugarskoj i Hrvatskoj, a i prije, nego li su reforme kraljice Marije Terezije uvedene, dokinuta je u hrvatskom Primorju rabota i daće u naravi. Nastojanjem namjestnika kapitana Vinodolskoga Antuna Zandonatia pogodjen je g. 1757. odkup rabote i podavaka u naravi medju bankalnom deputacijom i podanici na dobrih u Bakru, Hreljinu, Driveniku, u Grižanih i na Trsatu. Sa podanici na gospodštini Novljanskoj, o kojih spominju bankalna izviešća, da su tvrdokorniji od ostalih Vinodolaca, i da su vazda imali neki posebni neodvisni položaj, sklopljena su poradi odkupa tlake i podavaka na 22. februara 1763. dva ugovora. Jednim se rješavaju kmeti tlake uz poprieěnu godišnju daću od 100 for., a drugim opraštaju se Novljanom potoci (gorna daća) i suljevina (travarina) uz podavanje jednoga dukata od svake kuće. U doba, kad je taj odkup pogodjen, bilo je na Novskom vlastelinstvu 6 kuća plemića, koji nisu vlasteli ništa podavali, van jedino bili dužni poklonit se, kad bi vlastelin u Novi došao, zatim 11 kuća slobodnjaka, 63 kuće knapova i 130 kuća kmetova.

Novljani bili su prilično zadovoljni u pogledu feudalnih prilika svoga mjesta. Prigodom urbarske regulacije izjaviše oni 31. maja 1774. povjerenstvu: „Mi smo slobodni za odhajat od ovud i nastanit se, kuda nam je ugodno, koliko štimamo polag pisma preslavnoga kralja Matijaša“. G. 1779. plaćali su Novljani urbarskoga činža (bira) 148 fl. 46 k., od krčevina 18 fl. $^3/_4$, za odkup rabote 100 fl., za pašu 34 fl., poslije samo 6 fl. 48. Sve ove daće osim bira dokinute su g. 1848.

* * *

Urbarium grada Novi*a*.

Popisani zakoni, dužnost, služba i pravica slobodnjakov[1], vlahov[2] i kmetov[3] grada našega Novoga pri moru, koje mi od stariih naših naidosmo, i u napridak ovimi doli upisanimi punkti svim malim i velikim na ovršenje pod penu u nutri udržanom vlastovitom rukom našom i s pečatom potvrdismo.

Primo. Da imaju svi i svaki po odlučenju božiemu i zakonu vere naše katoličanske u strahu božiemu službu i dužnost svoju nastojati; psosti[4] i šentivaina[5], uvad[6]*b* i karaina sa svima i pre-

---

a U priepisu Paulinskom ima urbar naslov: Urbarium Noviense. *b* Uzesmo rieč po Paul. priepisu, a Novljanski ima tu pogrješno: zbad.

[1] Slobodnjaci (libertini) držani su bili u Novom poput ostalih slobodnjaka u Hrvatskoj. Slobodnjaci Novljanski, njih 11 na broju, dužni su bili knezu stražu stražiti, kuda bi on polazio i njega sprovadjati na putu, a bili su oprošteni od svih novčanih i naravskih daća, davajuć jedino suljevinu, t. j. 15. komad od ovaca. (Izviešće dohodarstvene uprave u Ljubljani na bankovnu deputaciju u Beču od 3/6. 1763).

[2] Vlasi naseljeni iz Bosne ili Hercegovine u Zagonu, kamo su prispjeli valjda g. 1605. sa ostalimi Krmpoćani, koji rečene godine položiše prisegu vjernosti knezovom Zrinskim u crkvi sv. Jurja na Hreljinu. Ovi su Vlasi bili katolici već pri svojem došašću, ili se do skora pokatoličiše, pa se već 17. vieka spominju kao Valachi catholici. — Zagonci bili su dužni vlastelu sprovadjati kao stražari budi pješke ili na konju, i tovare soli i žita raznašati, kamo im se naložilo. G. 1674. bilo je u Zagonu 18 kuća, ali do g. 1700. spao je bio broj na 12. Zemljište bilo je već g. 1674. tako tiesno, da su nekoje obitelji bile prisiljene seliti se u Mletačke Kotare medju Krkom i Zrmanjom. Izvještaj službeni hvali Vlahe Zagonske, da su koristni kod potrage i zatiranja lupeža i razbojnika. Vlaha bilo je pod Zrinjani još nekoliko kuća u Dragi kod Bakra i u Martinšćici. G. 1773. odkupljena je služba Zagonskih Vlaha sa godišnjih 17 fl. 42$^1/_2$ k. — Kotar i medje Zagonske potvrdio je 23. januara 1669. knez Franjo Frankopan onako, kako ih bješe jur prije ustanovio ban Nikola Frankopan. Odnosnu listinu čuva u izvorniku obćina Novljanska. (Vidi naše Spomenike Tržačkih Frankopana, Starine, knj. XXV.) — God. 1470. za doba kneza Martina spominju se Vlasi, koje bješe rečeni knez darovao Paulinom na Vinodolskih imanjih, ali ti Vlasi bjehu već odavna izgubili svoj posebni karakter, pa se sasvim pomiešaše sa ostalimi Hrvati.

[3] Kmeti davali su osim osobne rabote i daću u novcu sulj.

[4] Psosti to jest kletve i psovanje lat. calumniae, contumelia.

[5] Šentivanje, kletve. Ta se rieč čuje i danas u Primorju hrvatskom u obliku glagolja: Šentaj te vrag.

[6] Uvad, gen. plur. od uvada to jest svadja, razpra. Sada se ta rieč više nečuje u Primorju. — Srodna joj je rieč oudava, dava, koja dolazi i u Dušanovom zakoniku.

korubce[1] čuvati i ostaviti tako, da koi bi se budi žensko budi mužko u takovoj prigrihi jednuč i drugoč zapopal, da se ima deset dan ob vodi i kruhu suhom u turnu[2] držati i pod penu pri crikvi pred svim pukom do izvršenja maš u trlici[3] ali u kladi[4] zatvoriti, kako ni manje pripovida se pod penu dva dukata, koji bi se hartajuć i svoje delo i vrime hartanjem[5] potrošeć zapopal.

Secundo. Grad i kaštel naš, da koliko od ognja, toliko od svake fele zlih ljudi s tim bolje občuvan bude[a], trdi se naših starih odlučenje, da na svaku potribu knapi[6] svi s puškami i oružjem dužni i zavezani budu pod penu vernosti zgubljenja glave i blaga grad i

---

a U rukopisu obćine Novljanske fali rieč: bude.

[1] Prekorubce lat. absolute. Rieč ta čuje se medju Kajkavci u Zagorju, a u Primorju je sada nepoznata.

[2] U turnu grada Novoga. Taj turanj je bez sumnje najstariji dio kaštela na sjevero-iztočnoj strani Novoga; sav je gradjen od čvrstoga kamena na četiri ugla, te je sav zarasao bršljanom, ali je zapušten i bez krova. Taj turanj je dio staroga kaštela (burga), koji je gradjen takodjer na četiri ugla na dva kata. U kaštelu još su danas stanovi i pisare, a smještena je i pučka škola.

[3] Trlica za trti lan i konoplju. Trlica ili je učvršćena na kojoj zgradi i stablu, ili ima posebno podnožje. Prestupnika znali bi svezati na trlicu da jaši, a kad bi se imao krivac još strože kazniti, privezali bi mu kamene na obje noge. Stariji ljudi u Novom još pamte trlicu.

[4] Klada ili klade, položene dvie grede ili deblje daske od težkoga hrastovog drveta sa luknjami za kopčanje nogu i ruku. Takove su klade bile običajne kod seoskih obćina u Hrvatskoj i vidjevale su se još g. 1861. nakon povratka ustava. U Novom nepamte najstariji ljudi klade, ali su čuli, da je nekoć bila u porabi.

[5] Hartati, hartanje znači igranje na karte.

[6] Knapa bilo je u Vinodolu samo u Bakru, Bribiru i u Novom. Oni su bili neka vrst vlastelinskih slobodnjaka i stražara sjegurnosti. Službeno izviešće kom. administratora Kodermana od g. 1675. zove ih „semi libertini knapi dicti". Knapa bilo je g. 1763. u Novljanskoj gospodštini 63 kuće, a podavali su daću ugovorenu, naime: od svake obitelji (u ime sulja i potoke) godimice 6 lira ili jedan dukat. Tlake nisu davali. — Knapi bili su možda izprva rudari na imanjih Frankopanskih (Vidi opazku kod urbara Modruškoga str. 33, op. 3) oko Čabra i Fužina, te su valja da kašnje kao slobodnjaci naseljeni u Bakru i u Novom. Njihova služba stražarska trajala je do g. 1848. — Prigodom Marijo-Terezijanske urbarske regulacije spominju se još i „Cafi", neka vrst pandura, žbira, koje je valjda austrijska komora zavela.

kaštel naš čuvati i braniti, i na zapovid oficiala[1] našega pod tu istu penu tate i razbojnike ali hudodelnike[2] budi u gradu, ali zvan grada uloviti i u kaštel dopelati; kako i nemanje grad i porat[3] naš od svake sile, razbojev i halavanj[4] čuvati i te takove vdilje[5] k rukam uzeti, kapitanu[6] ali porkulabu[7] obznaniti i nezataiti, ali njih skriti pod penu onu istu, koju bi takov razbojnik ali hudodelnik zaostal, i pod zgubljenje svoje slobode, koji goder bi nehotel ovoj zapovidi i naimanje pokoran biti, a preda svim svega, da su dužni pod tu istu penu ne samo knapi, nego i Novogradci[a][8] kontina i meje našega imanja čuvati i braniti od popaše i škode[b] i sile stranskih ali mejaških ljudi, i sve tako do naimanjega prez štentanja[9] oficialu gospodskomu povidati i obznaniti. K tomu polag navade da vazdar dan i noć po dva knapa u kaštelu bivaju, vrata i grad čuvaju i po zapovidi kapitana ali porkulabu posal gospodski opravljaju, i svoje

---

a U Novlj. rkps: Novograški. *b* U Nov: od popaške svake.

[2] Hudodelnik ili hudobnjak, to što zločinac.

[3] Porat, luka, talij. porto.

[4] Halavanja, kajkavska rieč, to što halabuka, buna, smutnja, tal. strepito, lat. tumultus.

[5] Vdilje, udilje, znači odmah, tal. subito, njem. gleich, alsofort.

[6] Kapetan, upravljatelj imanja knežovih, ujedno i zapovjednik četa i straža. Zrinski imali su nad svojimi imanji posebnoga kapetana ili gubernatora, koji je držao svu vlast i zastupao kneza. Kad su Tržački knezi g. 1580. dobili od Zrinjana Novi kod mora, postavljali su oni za Novi posebnoga kapetana. Dok je ugarska, a poslije austrijska komora Vinodolom upravljala, zvao se glavni upravljatelj kapetanom i stanovao je u Bakru. Institucija kapetana zavedena je nakon provale turske, a prije su zamjenjavali kneze Frankopane u pojedinih gradovih podknežini.

[7] Porkulab, ono što i kaštelan (Burgvogt). Takovi porkulabi spominju se od 16. vieka na svih primorskih imanjih. Kako se vidi iz Novljanskoga urbara, bio je g. 1653. u Novom uz kapetana i posebni porkulab. U Grobniku bio je g. 1665 porkulabom Franjo Kukuljević. — Porkulabi čuvali su grad i zapoviedali gradskim stražarom. Kad su naši predobili g. 1689. od Turaka Liku i Krbavu, a jedan dio tih starih županija dospio pod upravu komorsku, postavljeni su u sve poglavite gradove porkulabi, koji su dokinuti istom g. 1746. kod organizacije vojne Krajine. — U varoših hrvatskih bili su namješteni takodjer porkulabi sa redarstvenim zvanjem, pazeći na gradska vrata i tamnice.

[8] Unutar zidina gradskih stanovali su purgari (cives) Novogradci, a knapi bili su izvan zidina.

[9] Štentanje, talij. rieč, stentare, zamuda; rabe tu rieč Čakavci i Kajkavci.

poredovnje[1], ali do druge prominbe svoju službu marlivo ovršavaju pod penu dukati tri.

T e r t i o. Porat gospodski da ima nemanje nego grad i kaštel sam od svake sile, razboja i halovajnih, navlastito kada trgovci i strainski ljudi dohodili budu, slobodan i miran biti, i koji bi goder na portu našemu kakov razboj, silu, tatbinu ali naplatu prez dopušćenja kapitana gosposkoga učinil, zapada vdilje starim zakonom dukat dvadeset i pet. K tomu zapovida se svim malim i velikim u imanju našem stojećim i živućim *a*, da nima nijedan nikakove trgovine k sebi prijimat, za nikakovu robu pogajati se i z jednom ričom nikakova barata[2] z nikim nastojati, nego koji godar što malo i veliko prodati bi hotil, da sve to, što god ima, ima *b* na porat naš prodati onako, kako i drugi podložniki svojoj gospodi dužni i zavezani budu. E contra kapitan gosposki dužan bude od podložnikov naših svaku robu, što godire donesu, pod onu istu cenu i vridnost primati i plaćati, pod koju se *c* na B a k a r c u, B a k r u i K r a l j e v i c i[3] plaća i prijimlje, i svako dugovanje ne draže niti više, nego na rečenih mestih podložnikom našim davati i prodavati. Koji se pako priko ove iste pripovidi u kakovom baratu, trgovanju ali komu drugomu *d* zvan našega grada i mimo kapitana našega prodavanju ili nošenju zapopade, ti takovi svi i svaki sa svom onom robom vdilje i prez milošće u kontraband[4] gradu zapada, kamo tulikajše, koji godar bi kakovo dugovajne ili robu drugdi, nego li u gradu našem kupoval i uzimal, ter se takove robe u gradu nemanjkalo i nahodilo bi, ta svaki prez povraćanja z onom robom drugdi kuplenom gradu kontrabant zaostaje.

---

a U Paul. rkpsu. izpuštena je rieč: i živućim. *b* U Paul. rkpsu stoji: nima, što je očita pogrješka prepisača. *c* U Paul. rkp.: po koji se. *d* U Paul. rkp.: kamo drugamo.

[1] Gledaj glede poredovnje opazku kod urbara Grižanskoga. Poredovnja zove se takodjer popovski dohodak, koji su Zagonci davali.

[2] Barat, rieč tal. koriena, to što trgovati, raditi, mienjati, postupati. I danas se čuje rieč baratati.

[3] Bakarac, Bakar i Kraljevica, tada mjesta knezova Zrinskih sa lukami. Bakarac i Kraljevica pripadali su gospodštini Hreljinskoj, dok je Bakar bio samostalno dobro u Vinodolu. Svaki grad Vinodolski imao je pako svoju luku za trgovanje, tako Ledenice u Žrnovnici i u Poviljah, Novi u mjestu, Bribir u Selcih, Grižane u Crikvenici, Drivenik u Sv. Jakovu (Šiljevici), a Trsat i Grobnik na Rečini kod današnjega Šušaka.

[4] Kontraband, tal. contrabando, plien, rieč poznata i danas rabljena za zapljenu zabranjenih stvari u trgovini.

Quarto. Na vratih varoških ali gradskih da imaju po dva čovika svaki dan bivati *a* i čuvati po redu ali k redi *b*, i ki bi na svoju poredovnju nedošal, ali vridna čovika neposlal, zapada pene svaki dan libar dvanaest.

Quinto. Trsja ali vinograde, ali kakov sad da nima nigdor krasti ni zatirati, i ko bi se u ljudskom[1] trsju našal, da ima platit pene libar šest i škodu, koju bi učinil još k tomu.

Sexto. A u gosposkih braidah ali vinogradih, ali vrtlu, ki bi se našal, ali grozje ali sad, ali izvidil, da bi škodu učinil, ali kolce ali štange uzimal, sad kral iz njega, da zapada libar petnaist, i ki bi neimal čim *c* platiti, da ima na dno turna tri dni stati i pri crkvi u trlici jedan dan i noć; i u soline[2] gosposke da nima nijedan po njih hoditi, ni s blagom trti, ni u letu ni u zimi pod penu libar petnaist. I ako bi se ki vol ali živinče, ali parip zatekal u rečenih solinah, da ima kapitan zavjeti *d* to blago i ne pustiti, doklem ne plati ono, ča je od svake glave, libar osam. Ako li se najde drobne živine, ovca ali koza, ali janje u gospodskih brajdah, ali u solinah, da zaostaje to takovo u kaštel za kaštigu.

Septimo. Sudci da imaju polag svoje prisege i duševnosti *e*, nijedne prijazni ni neprijazni negledajući, pravde pitati i suditi, i to da se ljudi zli *f* sviste i u strahu drže, a dobri moru *g* z mirom živiti, i komu bi se pravda nevidila, ondi da se more pravda pred samoga gospodina pozvati, kako je tomu stari zakon bil, i pred trih gradih *h*[3] naprvo, ako mu je drago, da se more prizvati, ako mu se krivo bude vidilo.

Octavo. Da su dužni rečeni Novogradci, kako godir gospodin ali oficial zapovida, les ali driva za načinanje kaštela ali grada posići,

---

a U Paul. rkp.: biti. *b* U Paul. izpušćeno je: ali k redi. *c* U Paul.: s kim. *d* U Paul.: zavhititi. *e* U Paul.: conscientie. *f* U Paul. rkp. izpuštena je rieč: zli. *g* U Paul.: mogu. *h* U Paul. stoji pogrješno: i pred trih ljudi.

[1] T. j. u tudjem. Takovo znamenovanje ima ta rieč još danas u mnogih priedjelih medju Kajkavci i Čakavci.

[2] Soline se znadu i danas u Novom kraj mora na mjesta, gdje su dva vrela nešto slane bočate vode. Rieč „bočata voda" rabi i drugdje, a pok. direktor Antun Mažuranić čuo ju je u Biogradu kod Zadra (Zara vechia).

[3] Po Vinodolskom zakonu sudili su prema važnosti pravde sudci ili od tri, ili od šest, ili napokon od devet gradova Vinodolskih. U Grobničkom urbaru od 9. marta g. 1686., koji se temelji na statutu kneza Petra Zrinskoga od g. 1642., ima ustanova: liberum tamen sit cuicunque litem suam juxta urbarium et antiquam consuetudinem et ad tres, sex et novem arces referre". U pravdi Novljana sa Ledeničani u Povilju g. 1609. i 1635. radi medja sudili su sudci od tri grada: Bribira, Grižana i Drivenika.

pripraviti i dovezti, kako su i od starine vazdar s tim dužni bili, što je potribno načinjanju rečenoga grada pripravljati od drivlja, japna i kamena.

Nono. I ki bi suprot tomu mrmljali i druge puntarili, ter na nepokornost napućevali, da svaki ta on čas ima se na dno turna postaviti, i da mu se ima pene uzeti, pravdu na njega učinivši *a*, dukat 25. I soline takaiše da su dužni svi pomoći posnažiti, i grabe okol njih okopati. kad je potribno. ter se zapovi, i pripravljati sve, ča je potribno k rečenim solinam.

Decimo. Vinogradi gosposki, navlastito Rupu[1], da su dužni verno delati i vnožiti, kad je potribno trsje nasaditi, i kada se Rupa bude kopala, da im se ima davati svakomu težaku kruha cipov[2] jedan, a vina ništar.

Undecimo. Kada se ribe navlastito faši, hobotnic, ali žaladie[3] od domaćih ljudih ča uhiti. da je dužan svaki obznaniti i ponuditi gosposkoga oficiala kupiti pod staru cenu, kako je od starine običaj, a ne draže *b* činiti, to jest barilac[4] žaladie po tri libre, faš, hobotnic po dvi i pol, ki je veliki i po tri libre. Tako i ptice ali zvirine, ako se dobude, da se ima po stari zakon oficialu gosposkomu donesti, i to po staru cenu i pod penu za svako, ki bi takovo zakril, ali drugamo prodal prez dopušćenja, da zapada libar deset, i ono ča drugamo proda.

Duodecimo. Biri aliti dohotki gosposki da ima svaki u vrime platiti podpunoma i vinski dohodak[5], i da se nimaju od sih dob

---

a Paulinski rukopis ima: pravdu na njeg učinil. *b* Paul. rkp. ima pogriješno: a nai draže.

[1] Rupa, latinski rupes provala, jama. Rupom se je zvao gospodski vinograd na strani prama Zagonu; sada su tu vinogradi pojedinih posebnika.

[2] Cipov, to jest hljeb bielog kruha, valjda od rieči njemačke Zwieback. U okolici Karlovačkoj zovu cipov bieli pšenični kruh.

[3] Vrsti ribe morske; faš nam nije poznat, hobotnica latinski polypus, talijanski folpo, hrvatski mrkač, riba bez kosti s mesnatimi mnogimi repovi; žaladia tal. gelatina. — Upravljatelj Koderman kaže u izvješću g. 1675., da je u Novom slab ribolov, a jedino da se u Žrnovici tunina obilato lovi, ali od toga da neima Novi koristi, jer su Žrnovicu posvojili vojnici (Senjski).

[4] Barilac tal. barile, drveni lagvić, a i mjera za tekućine. Baril ima 48 bokala. Rieč poznata počev od Karlovca do mora.

[5] Tu se razumieva daća vinska potoka, koju smo kao što i bir protumačili kod urbara Grižkoga.

sami za tege[1] ali za težake naplaćevati, nego od porkulaba, ča ki zasluži, da ima čekati i prijeti po običaju staromu.

Decimo tertio. Da nema nijedan ni hiže, ni njive, ni vinograda i nemore strainskim ljudem ni Senjanom[2], ni drugim ni prodati ni založiti, nego domaćim, ki u gradu stoje, ali ki bi se onde hotili nastaniti, a to pod penu i izgublenje onoga blaga ali zemlje, da za gospodina zapada *a*, zač od tuih ljudih ni službe, ni spoznanja gospodinu zemaljskomu, nego kako je i drugdi po svitu običaj ali zakon, ki hoće zemlje kupiti, neka onde stane i od nje služi. Tulikajše da nima nijedan Novogradac prez dopušćenja ali znanja gospodina zemaljskoga, ali njegova oficiala proiti drugomu služiti, ali pod tuju gospodu stati *b*.

Decimo quarto. Tulikajše kada se prigodi, da ki kmet prez ostanka umre, ter nima bližnjega roda, to jest brata ali sestre, ali matere, ali bratova sina, ali hćere, da to takovo blago ali zemlje zopet na gospodu padaju, a ne na daleku kakovu rodbinu, kako je i drugdi takov zakon[3].

Decimo quinto. I kada se hoće ki kmet razdiliti, ali sin od otca, ali brat od brata, da imaju svoje uzroke oficialu predati i s njegovim dopušćenjem razdiliti se, a ne za malo vridan uzrok, ali kada neće sin otcu pokoran biti, ali svadi se brat s bratom za malu stvar, ni jedan ni drugi ništar nima, nego malovridno stoje.

Decimo sexto Živine da kmeti nimaju, sada budući mir[4], u gradu držati, od ke zidi se kvare i blato i smrad se čini, od ke voinbe[5] i ljudi u letu lahko obetežaju, nego da se vani ima držati; nego ako bi ki imal štale, ter bi hotel konja, ali ku kravu u nutra držati, tako neka zaprto stoji, a ne po gradu gnoj činiti, i to dopušćenjem oficiala gosposkoga.

---

a Paul. rkp.: Da na gospodu nazat padu. *b* U Paulinskom rukopisu izpuštena je čitava ova stavka počam od: Tulikajše itd.

[1] Za podvoze i tovare, inače je teg žito (frumentum) a i radnja (labor), osobito na polju.

[2] Ovdje se nerazumievaju toliko Senjani, koliko Senjski krajišnici, osobito obližnji Ledeničani i Krmpoćani, s kojimi Novljani življahu u svadjah, te je bilo više puta i krvavih glava.

[3] Tu je po nešto omedjašena ustanova Vinodolskoga zakona, koja govori o nasljedstvu kćeri, kad izumre mužka loza.

[4] Kako svuda na krajini, tako su i Novljani za nevolje turske i mletačke zatvarali osobito u noći svoje blago unutar zidina gradskih. G. 1609., kad je prvi dio ovoga urbara pisan, nije bilo očitoga rata s Mlečani.

[5] Vonj, vonja, vonjba, njemački Geruch, ovdje smrdež.

Decimo septimo. Kada je gosposke soli u gradu na prodaju, da se nima od Novogradcev sol drugdi uzimati ni kupovati, nego ondi pod izgubljenje one soli, ku bi ki drugdi kupil.

Decimo octavo. S porkulabom ali kapitanom gosposkim da se nima niedan karati, ni nepodobno[1] psovati ga, nego ki godar bi bil, da se ima poštovati od svakoga i dužna pokornost na mestu gospodina izkazivati mu se, i koi bi ga opsoval sramotno, da zapada pene dukat 25, a ko bi ga udril, ili oružjem na njega posegal, ali ga ranil, z glavom zapada, kako je to stari zakon.

Decimo nono. U Zagorju[2] da nima nijedan drv sići pod penu dukat 12 prez dopušćenja gosposkoga, aliti njegova oficiala, i pokih dob nijedan Novogradac ondi nijedne zemlje nedelaju, nego puste stoje od toliko let, zato te zemlje uze gospodin sve za se, da nima nijedan nikakove ruke k njim u Zagorju*a*.

Urbarium*b*
Novoga grada pri moru, u kojem su popisani zakoni, dužnosti i služba kmetov i slobodnjakov*c* rečenoga grada.

Kada se grad ali kaštel, ali kakovi turni*d*, ali hiže u njem hote načinjati, dužni su kmeti Novogradski na svaku fabriku, kad jim se zapovi, lesa, brvna, letve u gori posići i obdelati, i daske tulikajše cipati, ča godar bi za fabriku grada, i dovesti obstunj[3] prez nijedne*e* plaće.

Item. Kada se ča zidje, ali načinja u kaštelu, dužni su tlake i delavce, ki meštrom k rukam daju i nose budi kamenje i japno, ali drvje. A zakon je, da gospodin milostivi meštre za fabriku plaća, i to se razumi za varoški zid, kada bi potriba načinjati, ali popravljati ga, takajše su dužni*f* k rukam davati.

Item. Za japnenice, kada milostivi gospodin hoće ali zapovi, da se imaju učiniti, dužni su rečeni kmeti obstunj prez plaće dilavce k njoj, a gospodin milostivi ima meštre najeti i plaćati.

Item. Soline ove, ke su od starine bile, dužan jest vas puk, kada

a Tekst uredjen po Paulinskom rukopisu, koji je ovdje pravilniji prema izvorniku. *b* Paulinski rkp. ima dodatak: secundum Noviense. *c* Paul. rkp.: slobošćine. *d* Paul. rkp.: dvori ... *e* Paul.: prez nikakve. *f* U priepisu novijem, učinjenom pok. vl. tajnikom Josipom Župčićem, ima tu dodatak: pomoći rukam davati.

[1] Nepodobno to jest nepristojno, tal. inconvenevole, dissomigliante.

[2] Zagorje, priedjel od Novoga hodeć prama Bribiru i dalje Vinodolom prama Bakru na lievo prama moru. Novljansko Zagorje ide do Selaca.

[3] Zahman, zabadava.

je tribi, pomoći, ali zida popraviti, ali u solinah, ako ča tribi, načinjati, ali izčistiti, da su dužni prez plaće učiniti: i našlo se je u starih zakonih, da su dužni i daske iz gore na rečene soline prez plaće voziti.

Item. Ako bi veće nove soline načinjali, tako da ima milostivi gospodin delavce plaćati, kako je zakon jednomu težaku davati, i za drvje ali les plaćati.

Item. Vinograd gradski, ki se zove Rupa, dužni su od starine delati, dok je tribi zasaditi, trsje u njem rizati, kopati, kolce pripravljati i staviti u njega, i vas teg, koj je potriban, davati mu prez plaće, a gospodin milostivi odluči davati ne za dužnost, nego dobre volje svakomu težaku po jednu glavu kruha.

Item. Ostale vinograde gosposke ali gradske, dužni su tulikajše, kad jim se zapovi, u vrime delati i zasejati, i lesa, ča je potribno, ali kolce u brajde i rečene vinograde pripraviti jesu dužni.

Item. Obrati grozje i vino spraviti i u grad dovesti, a jednomu težaku, ki u vinogradu kopa, ali riže, ali plive, da se ima od sih dob davati[a] plaće soldinih 10

Rizaču, ali dilavcu svakomu soldinih 8

Koji u vinogradu trgaju, ali beru grozdje, svakomu soldinih 4

Ki mašt ali vino s tovarom nosi ali goni, na dan plaće da mu gre soldinih 14

Item dužni su zorati, ki godar voli imaju, koliko je triba za grad, i kada se zapovi, zemlje gospodske; svakomu rataju[1] plaće vas dan ima se dati soldinih 14

Ki kopaju za ratajem na njivah. da njim se ima davat soldinih 6

Ki gnoj na zemlje ali njive nosi na tovoru ali vozu. plaće da mu gre soldinih 12

Ka ženska glava plive ali žanje soldinih 6

Ki žitak mlate, svakomu gre hrana i soldinih 10

Ki seno kosi, svakomu da se ima dati soldinih 15

Ki spravlja seno soldinih 10

To seno gradsko, kada je potriba, ter gospodski oficial zapovi, dužni su u kaštel dovesti, ali je gospodin onde, ali nij, prez nijedne plaće.

Tulikajše dužni su drva pripravljati i doprimiti u kaštel, ča je

---

a Paul. rkps: da se ima davati od ove dobe.

[1] Rataj, to što ratar, rieč poznata u tom obliku u Crnoj gori (Vidi Vukov riečnik.)

potriba, ali je gospodin ondi, ali nij, ali za gospodina, ali njegova oficiala prez plaće.

Gospodinu milost. dužni su tulikajše na tovorih nositi na Bosiljevo[1] ribe, ulje, sukno i drugu marhu, ako bi potriba bila za dvor ali za grad gospodinov, obstunj prez plaće.

Item, ako bi druge tovore soli od mora na Bosiljevo, ali od Bosiljeva k moru žitka činili nositi, od tovora cela gre *a* njim plaće libar šest.

Item. Dužni su Novogradci po gospodskom poslu, kad njim se zapove, po moru kamo povezti, do Rike ali Trsta, ali u Senj i Rab, otoke i dalje, ako bi tribi, proiti ob svojem strošku i pišice po gospodskom poslu, ali s listimi dužni su proiti, kamo jim se zapovi, obstunj.

Item. Ako bi triba gospodina m., ali njegova oficiala, ali gosposke sluge, ali ljude u brodu povezti po moru, tim su dužni, a zakon je, da jim se onda hrana daje

Item. Kada je rat s Turci, dužni su proiti, ki su na to stvoreni i jakost imaju, u vojsku, ali u četu, kad njim gospodin m. zapovi, i od dobitkov dužni su davati gospodi, kako je stari zakon u ovoj hrvatskoj zemlji.

Item. Od živine velike dužni su davati suljevine[2] od svake glave budi od krave ali junca soldini 10
i od teleta soldini 5

A voli, koteri oru, slobodni su. Od ovac ali koz, ča je od drobne živine, dužni su davati svako petnaisto, a crikvi deseto; koteri nima toliko, tako od svake glave gre beči sedam. Od pčelcev tulikajše petnaisto u grad, a deseto popom.

Item. Od vinogradov do sih dob davali su petnaisto vidro al spud gospodinu u grad, a deseto popom, ali po kih dob da su gospodski vinogradi jako opustili *b*, i ni verno težati hotih, ni petnaistoga vnogi pravo u grad nedaje, i za druge njihove nepokornosti i pregrihe gospodin m. hoće i zapovida, da od sada budu morali svaki deveto vidro ali spuda, ne petnaisto, u grad davati, a crikvi deseto, i da ta zakon i dužnost od sih dob bude.

---

a Paul. rkps: žitka činili voziti, od tovara gre itd. *b* Paul.: »da su gosposke jako zapušćene«, što će biti pravilnije.

[1] Bosiljevo, dobro Frankopansko; vidi članak o urbaru Bosiljevačkom u ovoj knjizi.

[2] Knez Stjepan Frankopan bio je oko god. 1537. oslobodio Novljane podavanja sulja „od živine velike i male“, ali je sva prilika, da je sulj opet zaveden, kad se Novljani nešto oporaviše. Listinu,

Item. Onim starcem, ki polag porkulaba dohodak vinski sude, zakon njim je, obed dati, i ki bi od kmetov ali slobodnjakov vino zatail, ter pravo nedal gosposkoga dohodka ili drugamo razdal, dokle se nepopiše ali neproštima, da gubi svoje vino obstunj, ter da se ima to deseto ali deveto od njega dati. Tulikajše Ledeničani[1], da ga nimaju iz gosposkoga grunta nikamor odvesti, dokle se prvo neproštima.

Item. Biri ali pinezni dohodki, koliko ki plaća od zemlje ali hiže,

---

koja ima u priepisu pogrešni datum 1517., kako to već u opazci kod uvoda opazismo, priobćujemo u cielosti:

Mi Štefan Frankopan, knez Krčki, Senski, Modruški i pročaja. Daiemo na znane vsim i vsakomu, komu se pristoi i pred kih lice pride ta naš list otvoreni, kako budući potriba naša dugovania priti i viditi u naše gospostvo u Vinodol, i mi došavši u naš grad Novi, pridoše pred nas sluge naše i vas puk, preporučaiući se nam u nih nevoliah i porobstvu od Turak, kimi poroblieni bihu, počeše nas prositi za lubav božiu, da bismo im učinili polakčinu od nihove službe; i mi vidivši nih podobnu prošnu i gledajući na boga i vernost nihovu, oslobodismo i oslobaiamo nim i nihovu ostanku vikovičnim zakonom sulia od živine velike i male, i zato zapovidamo tvrdo ostanku našemu, ki nakon nas bude gospodoval, i oficialom našim sadašnim i u napridak budućim, da ih nimate u ovom pod niedno vrime bantovati, nego mirno održati. I za veće verovania i tvrdnost dasmo im ta naš list otvoreni pod našu pečat navadnu i rukom našom podpisan. Dan u našemu gradu Grižah, treti dan maia 1517. (?) Stefan Frankopan, knez i veće. (Z. P.)

Prepis 17. vieka u zbirci Novljanske obćine sa dodatkom: Praemissa copia ex vero suo originali glagolitici idiomatis de verbo ad verbum descripta et collationata est cum eodem originali, ita testor ego: Antonius Mariassevich, cancelarius Noviensis.

[1] Stanovnici iz obliznjega grada Ledenica, koji bješe god. 1449. kod diobe Frankopanskih imanja zapao Dujma Fr., osnovača Slunjske loze, koja izumre g. 1572. s banom Franjom Slunjskim. Ledenice zapremiše Senjski kapetani i napraviše od tamošnjih podanika krajiške vojnike. Ledeničani, naseljeni na kamenom i tiesnom prostoru, prelazili su medje Novogradske i nasadili su u kotaru Novogradskom vinograde, od kojih morahu potoke plaćati u grad Novi. Glede jednog vinograda, što ga bješe nasadio Ivan Butković na medji, ustanovljeno bude prigodom očevida u dragi Siljevici 22. novembra 1596. po starješinah Ledeničkih i Novljanskih, da ima šesti dio prihoda od vinograda ići u jednoj polovici crkvi sv. Filipa i Jakova u Novom, a u drugoj polovici crkvi sv. Stjepana u Ledenicah. — Stari grad Ledenički, sazidan više Povilja i Žrnovice visoko na kamenom brdu, već je od mnogo godina ujedno sa župnom crkvom razvaljen i pust, a sadašnje župno mjesto Ledeničko nalazi se nizko izpod grada u dragi.

ali njive, ti su u osobojnom registru popisani, kadi su imena kmetov, slobodnjakov i njihovih zemalj i vinogradov popisana *a*.

Item. Knapi ali slobodnjaki dužan je svaki od svoje hiže ali obiteli na godišće plaćati dukat jedan, izloživši, ako bi ki od gospodina m. oslobojen bil *b*.

Item. Po odlučenju gospodina mil. pokojnoga Miklouša[1] dužni su bili kmeti svako leto sto pasov drv[2], ali tolikoj dukat davati; ništar ne manje na poniznu molbu puka našega hoćemo njim ovi punat *c* na staru njihovu pravicu obrnuti, tako i s tim putem, da tih rečenih sto dukat listor ono leto, kada se koi mladi gospodin ali hći *d* porodi, ali koi od familie naše premine davati budu morali, a to zato najveće, buduć mi porat ovi preda se uzeli, da s tim vernije naši podložnici sve svoje robe nikamor drugamo pod zgubljenje gori uzdržane pene i punkta ovoga, nego na naš porat prodavali budu.

Item. Dohodke pinezne dužni su na dva roka u godišću platiti, polovicu o Jurjevi, a polovicu o Miholji dnevu. To se razumi, da nimaju sami za delavce malo ni veliko naplaćati se, nego da ima satnik podpunoma bir ali dohodke iztirati na vrime od kmetov i porkulabu u ruke dati, a pak porkulab da ima svakomu, ča je zaslužil, račun š njim učiniti i platiti, koliko je dan na delu bil, i ki nebi zorom *e* na delo došal, da mu se nima podpunoma, nego za pol dneva platiti.

Item. Dužni su po dva knapa ali slobodnjaka u kaštelu[4] vazdar dan i noć izminice po redu stati, vrata i grad čuvati i po zapovidi kapitana ali porkulaba hoditi i posal ali zapovid gospodsku opravljati pod penu zlata *f* 3.

Item. A na vratih varoških ali gradskih da imaju tulikajše svaki dan po dva čovika bivati i čuvati po redu, i ki bi na svoju porednju *g* nedošal ali vridna čovika neposlal, zapada pene libar dvanaest.

Item. Ako bi potribšćina bila kakova velika radi Turak ali neprijatelov drugih, da su dužni najprvo svi knapi s puškami i s oružjem proiti kaštela ali grada čuvati, i kada bi porkulab zapovidal, ni

---

a Ovaj čitav članak izpušten je u Paulinskom rukopisu. *b* Paul. rkps: znamući van takova, koi bi od g. m. oslobojen v kom bil. *c* U Paul. rkpsu.: toliko. *d* U Paul. pogrješno: ki, u mjesto: hći. *e* Paul.: zorou. *f* U Paul. rukopisu ima tu dodatak: znamši one, koi su od starine od gospodina slobodu dobili. *g* Paul. rkps: naredbu.

[1] Knez Mikula Frankopan Tržački, bivši ban hrvatski, umre g. 1647. mjeseca aprila u Beču.

[2] Što se opaše, svežanj (Bündel).

[3] Punat, to jest stvar, predmet.

[4] Ta straža držana je u gradu i poslije Marijo-Terezijanske regulacije sve do g. 1848.

listor[1] knapi, nego i kmeti svi pod vernost i pod izgubljenje glave, da su dužni poiti i tulikaiše, kada bi oficial zapovidal komu od njih, ali svim, ali nikolikim, pod vernost kojega zločinca, ali tata, ali razbojnika uhititi, strainskoga ali domaćega, ali u gradu ali izvan grada, da su ga dužni u kaštel dopeljati, kako to sve u popisanih zakonih ali kapitulih obilnije stoji napisano.

I buduć Vlasi naši od nikoliko vrimena z desetinom obtršeni, mi onu njim na poniznu njihovu molbu ovim putem oslobajamo, da nam imaju mesto te desetine još k onomu, što su i prez toga jednuč dužni, od onuda sol, a od Hrvatov[2] pšenicu nositi i drugač na leto ovamo i onamo za navadnu plaću nositi.

Item. Dužni budu polag običaja travarine[3] nam davati i od svake kuće jedan dukat penez.

Item. S nami pojahati, u četu hoditi, i sva ostala, koja su za naše starine dužni bili činiti, na svaku potribu ali glas pod penu 12 dukat oboružno gradu ali imanju na pomoć potezati.

Item. Pod izgubljenje ovdi prvo uzdržane pene da nimaju nikakovu svoju robu mimo grada našega prodavati ni kupovati. Ovo pismo utvrdjeno *a* bi na 23. augusta u Novom 1653.

(L. S.) Comes Georgius de Frangepan[4] m. p.

Slobodnjaci Novogradski od starine jesu ovi:

Mikula Mudrovčić, ta je od starine slobodnjak. Listi *b* jesu mu pogorili, kada je grad zgorel *c*. Ta je potvrjen slobodnjak, i sada, kako se je našlo u starih registrih gosposkih, dužan je za to služit gospodi na voisku, ali s gospodinom pojahat, ali pišice, kada gospodin ide vanka *d*.

Drugi slobodnjak Ivan Kargačin, i on je našast *e* u starih gosposkih registrih, koj je zgubil pisma slobošćine svoje, kada je grad zgoril, i ta se tvrdi za slobodnjaka.

---

a Paul. rkps: potvrjeno. *b* Paul.: Imal listi od slobošćine, koji etc. *c* Paul.: kad je grad od nepriatela zežgan bil i sve blago i imitak. *d* Paul. rkps. dodaje jošte: ako bi potribovan. *e* Paul.: našal se.

[1] Listor, stara hrv. rieč, znači samo.

[2] Od Hrvatov za razliku od primorja. Tu se razumievaju ostala imanja Tržačke grane Frankopana: Severin, Bosiljevo, Novigrad na Dobri i Zvečaj.

[3] Travarina to jest suljevina, koja rieč nije rabila Vlahom. Koderman zove ju g. 1675. census pecorum szuli vel travarina.

[4] Juraj Frankopan Tržački, drugi sin generala Vuka Krsta, umre g. 1661. kao vicegeneral u Karlovcu i bude pokopan u crkvi sv. Katarine u Zagrebu.

3. Treti slobodnjak je Alberto Mariašević od starine, ali je i njegove liste zgubil, kada je grad zgorel, a novi list dobil jest od Jurja Frangopana, koji je pokazal, sub dato 15. 8bra 1658.[1]

4. Četrti slobodnjak Grgo Jeličić, komu takaj pogorili su listi slobošćine, ali zato našlo se je u registrih gosposkih, da je i on pravi slobodnjak, kako i drugi zgora upisani[a].

5. Peti slobodnjak Brnić Petrinović ima list od Ivana (?) Frankopana de dato 28. oktobra 1591[2].

6. Anton Mariašević, slobodnjak, ima list od gospodina Jurja Frankopana de dato 15. oktobra 1658.

7. Sedmi slobodnjak Petar Mariašević, kako i Anton slobodnjak, ima list od gospodina Jurja Frankopana de dato, kako zgora, 15. oktobra 1658.

8. Osmi slobodnjak. Vazdar je bil slobodan svaki on, ki zastavu drži i nosi pred gospodinom, kada zapovi, i na voisku pred junaci, komu je gospoda dadu.

Vnogo poštovani kapitul Novogradski, kako je prvo bil slobodan, ostaje[3].

Drugi svi slobodnjaki novi obaljaju se doli, kim tim načinom jesu se do sada slobodili.

---

a Paul. rukopis ima na kraće zabilježeno ove slobodnjake.

[1] Povelja tiskana u Starinah, knj. XXV, glasi za popa Ivana Mariaševića i njegovu braću. — Na 3. jan. 1663. oslobodi pako knez Franjo Frankopan Ivana Mariaševića „od vsake tlake i dohodkov vekovičnim zakonom". (Vidi naše Spomenike Tržačkih Frankopana, Starine, knj. XXV, str. 97.)

[2] Valjda je list Jurja Frankopana, starijega brata Nikole i Vuka Krste. U to doba nije živio nijedan Ivan Frankopan.

[3] Sve do doba cesara Josipa II., koji je, kako je poznato, razne reforme izvadjao i manastire dokidao, bio je Modruški kaptol razdieljen na osam mjesta u Bakru, Bribiru, Novom, Grižanih, Belgradu, Driveniku, Hreljinu i Grobniku, brojeći još g. 1765. 44 člana. Kanonici živili su siromašno, stanujući ponajviše u rodbinskih kućah. Dobivali su nešto desetine, što im bješe g. 1493. odstupio biskup Krištofor, a imali su i nešto malo zemlje zadušbinske uz mise, od kojih su dobivali u gotovom 497 for. Od urbarialnih i gornih daća oslobodili su kanonike knezovi Frankopani i kašnje Zrinski. Uzprkos staroj privilegiji uvela je pako bila g. 1760. komorska intendancija Tršćanska potoku od 6 libara za svakoga kanonika, kapelana i bratovštine, a htjela je još nametnuti danak od 64 libra i 17 fl. kanonikom.

Nehtijući se kanonici toj daći pokoriti, dobiše g. 1768. vojnički brakium. Na tužbu njihovu odredi tadanje hrv. nam. vieće iztragu i

Actum in portu suae majestatis regiae[1], die 16. januarii anno 1686.[2]

Copia haec ex originali urbario, per comitem Georgium de Frangepanibus subscripto et obsigillato, descripta et de verbo ad verbum recte collationata per me, suae sacr. caes. reg. maj. excel. ca-

---

pošlje bilježnika žup. Zagrebačke u Novi; ali se iztrazi komora opre. Povjerenik županije težkom je mukom stan dobio u manastiru Paulinskom u Novom. Za komoru kaže službeno izviešće, da vazda brutalno postupa sa podanici. (Služb. izviešće u arhivu žup. Zagrebačke.)

[1] Kraljevica.

[2] Urbarom od g. 16(9. i 1653. i kasnijimi ugovori (vidi uvod za Novljanski urbar) uredjen je poglavito odnošaj podanika prama vlastelju. Kako su pako Novljani u obćini živili, valjalo bi razsvietliti iz drugih spisa. Zanimljiva je u tom pogledu spomenica Novljanina Ivana Kargačina, koji je bio maire za doba francuzke okupacije, čovjeka doduše slabe nauke i bez hrvatske sviesti, ali voljna svojoj obćini osvjetlati lice i razjasniti njeno pravno stanje.

Spomenica glasi u cielosti:

U svim pridpostavnim paragrafim ovoga urbara neuzdrži se drugo, nego samo dužnosti podložnika prama gospodinu, i po komu u ime gospodina izpeljana biti imaju, jeli po porkulabu, ali po kapitanu. Suprotivim načinom nedokazuje se, da gospodin zemaljski uzdržal je sebi jus imenovati, ali izabrati sudca pučkoga, ali činiti red od pravice, ali koji drugi u puku, nego:

jedino priporučuje se, da sudci imaju pravicu duševno činiti, i ako bi se komu sud njihov krivičan vidil, takov da se može pozivati na istoga gospodina i na sud trih gradov, po čemu vidi se:

da puk imal je oblast za izabrati i imenovati sudca pučkoga, kako od vikov izabiral ga je pred crikvom na dan sv. Martina, od koga običaja dobro spominjaju se nikoji još i sada živući starci. I ovo isto svidoči dekret gubernialski leta 1791. u kopii.

Puk od starih vrimen izabiral je izmedju puka dvanaist sudac, koji činili su sud kako magistratualski pod prisedjem kapitana ali sudca gospodskoga, kako svidoči kopia sentencie, ali ti odluk istoga suda.

Puk izabiral je takojer skupa sudci svoga kancelara u mestu, koji sentencie i ostala pisma obćinska za malu plaću napravljal, kako se vidi u sentenciah i ostalih pismih, koje temeljito uvik obdržavana bila jesu. I ako se nebi u puku našal pošten u pismu naučen čovik, izabral bi puk za svoga kancilira kojega god vridnoga redovnika.

Vas puk je razdiljen na četiri dela, i kako drugdi jesu glavari od ulic (capi di cuntrada), tako i ovde jesu svigdar bili tako zvani četnici, ali dekurioni, koji od pristojećih čet izabirali se jesu, a ne od koga drugoga; i ovi bili jesu na to odredjeni, da puk pri popravljanju putov i drugih obćinskih poslov vodu i ravnaju. Po starešinam pak, kako u ostalih gradih, mestih i selih, razumiju se ne sami četnici, nego starci i ostali vridni ljudi izmedju puka.

*

merae aulicae, excelsique regiminis Austriae inferioris consiliarium, et ad partes Insulano-Croaticas et maritimas fiscales delegatum comissarium authentica, manuque propria subscripta et sigillo meo munita est, die et anno ut supra.

(L. S.) Simon de Thomasis m. p.

Od starine upeljana jest navada, da puk svako leto izabire dva čuvara od zemalj, sinokoš i vinogradih, a druga dva od vrtlov i livad u planini, i takove, kako sam puk izabira, tako i sam plaća.

Med ostalim i danas viditi je čudno, da puk imal je oblast od starine, izabrati jednoga sebi za santeca, kako svidoči dekret biskupski, koji za plaću njegove službe od desetine žita i vina imal je pol dela kanoničkoga.

U Vinodolu poznat jest zakon od starine imenovan Vinodolski, po kojemu sve navade upeljane bile jesu, kako gori i ove iste od vladanja, kako ti istomu ne suprotivne, uzdržane bile jesu; dapače, kako u diplomu kralj Matij Korvin zapovida strašno svim poglavarom, da navade, slobošćine i privilegia u ovome gradu imaju se prez pomanjkanja uzdržati. Ov zakon u sebi med ostalim zadržava, da sestra s bratom nima dela od otčinskoga imetka, veće istoj braća zavezani su bili dati dotu u opravi, ali ti haljinah, jednu slamnicu, dve ponjave suknene i koral; s ovim, i ništa drugo, kada bi se udavala, zadovoljna bi bila. Ako pako otac nebi imal poroda mužkoga, tada imetak spada na spol ženski.

Po rečenom zakonu, koji bi otil prodati svoje zemlje, te takove pustil bi muntati, ali ti licitirati u tri nedilje pred crikvom, pri kojoj kupovini, akoprem nebi muntal se, kod izplaće, koja bi se činila na stolu kamenitom pred dolnimi vrati od grada, bi pristupil jedan od pristojeće rodbine, ter bi položil na stol pred sudci onu muntanu sumu, i ovome istome takova zemlja vikovito bi bila izručena, i to prez nijednoga stroška, ali ti dalnjega otezanja pravde.

Sve ove naprvo zakonite navade bile su srićne i potrebite za vnogu hasnu puka, i obdržate sveto od milostivih kraljev, principov i spadajućih poglavarov sve do vrimena okolo godišta 1777., vrime kada za prvi put ovo imanje Frankopansko palo je pod vladanje horvatskoga kraljevstva, komitata Severinskoga, i po njemu naprvo od vrimena do vrimena malo po malo ukrnjuje se. Na koga hasan? more biti za kralja? — ne; na hasan puka? — ne, dakle nek se izvidi, koji ova u oblasti ima za činiti.

VII.

Urbar Trsatski od g. 1610.

O Trsatu pisao je pokojni povjestnik Ivan Kukuljević (Vienac 1875, br. 41, 42), a još obširnije prof. Julije Janković u gimn. programu Riečkom g. 1885—86. Izdavajuć dr. Fr. Rački u zborniku hrvatski pisanih zakona takodjer „Trsatski statut", progovorio je tom zgodom i o prošlosti Trsata, koliko je nuždno za bolje i lakše razumievanje rečenoga statuta. Objelodanjujuć na ovom mjestu „urbar Trsatski", upozorujemo čitatelja na gore navedene sastavke, a sami ćemo samo donekle dopuniti poviest Trsata, kako da se i urbar bude mogao lakše razumievati i da nekoji dogadjaji Trsata budu što više poznati.

I Trsat kao staro Frankopansko imanje u Vinodolu dielili su g. 1449. braća Frankopani, a dobio ga je kod diobe knez Martin Frankopan, najbogatiji od braće. Knez Martin gradeći crkve i manastire pomogao je i Trsatu, da je došao na glas kao mjesto hodočašća, osnovavši g. 1468. tamošnji manastir Franjevački, i obskrbivši ga obilno zemljami i raznimi dohodci iz svojih ogromnih imanja[1]. Martin umre g. 1479. i bude pokopan u crkvi manastira Trsatskoga. Njegova primorska imanja baštini brat mu Stjepan sa sinom Brnardinom. Potonjemu potvrdi kralj Matija g. 1481. nakon smrti otčeve imanja, što ih je držao, a medju ovimi napominje se i grad Trsat. Za Stjepana kaže Kukuljević, da se je pisao ponajprije knezom Trsatskim; ali je očevidno, da je Kukuljević zamienio kneza Nikolu Tržačkoga sa Stjepanom, koji bi se prije mogao nazvati Modruškim, jer je Modrušom vladao i većinom u njoj boravio. Medjutim neima listine, koja bi tvrdnju Kukuljevićevu dokazala[2].

---

[1] Nestoji, da je knez Martin manastir Trsatski osnovao jur g. 1431., a odnosna listina, što se čuva u manastiru, očiti je falzifikat, kao što se to u prvi mah vidi i po obliku i po sadržaju. (Priobćio ju je prof. Janković.) G. 1431. bio je Martin ili diete ili nezreli mladić, koji nije mogao jošte razpolagati imanji porodičnimi, već je ista držao još njegov otac, ban Nikola, koji je tada još živio i tek g. 1433. umro. A g. 1431. nije Martin bio oženjen niti prvom svojom ženom, Jelenom kćerju Mutine Lipovačkoga, a kamo li Dorom Blagajkom; potonju je uzeo istom oko g. 1450. Pravo je imao zakupnik Trsata Gašpar Knezić, pobijajući oko g. 1612. autentičnost povelje od g. 1431.

[2] Nijedan Frankopan nije se nikada pisao Trsatskim knezom, već se je grana, potekavša od Bartola, brata Martinova, prozvala knezovi Tržačkimi po gradu Tržcu na Korani. Prvi se je tako pisao knez Nikola, sin Bartolov, koji je sa svojom ženom Elizabetom Peteh pokopan u crkvi Trsatskoj. Vidi glede toga opazku na naš članak o gradu Cetinu u »Književniku« za g. 1865. i opis grada Tržca u knjizi: „Bihać i Bihaćka krajina", a napokon i našu razpravu u Starinah, knj. XXV. »Spomenici Tržačkih Frankopana«.

Trsat dodje g. 1490. u ruke cesara njemačkoga Fridrika, a g. 1508. osvoje ga Mlečani. Potonjim ga ote već buduće g. 1509. hrvatski ban Andrija Bot pomoću zakonitoga vlastnika kneza Brnardina. U vlasti Brnardinovoj ostao je Trsat sve do njegove smrti, koja se je oko g. 1530. dogodila. Kao gospodar Trsata iznajmio je bio knez Brnardin g. 1524. trg na brodu Trsatskom Petru Kovaču iz Hreljina, izdavši osobiti propis, kako se ima trgovati[1]. Poslije Brnardina nije više nikada nijedan Frankopan bio gospodarom Trsata. Već g. 1529., dakle još za života iznemogla starca kneza Brnardina, ravnao je u ime kralja Ferdinanda čitavim Vinodolom kapetan Trsta Nikola Rauber[2]. Odslije u napried ponajviše je pako Trsat davan u zalog obližnjim kapetanom Riečkim. Oko g. 1535. uživao ga je do odkupa svote od 1000 fr. kapetan Jerolim od Zadra (Jurišić), a g. 1542. dobi Trsat mjesto Kastve u zalog za zasluge u turskom ratu Riečki kapetan Gašpar Rečan[3]. Poslije. oko g. 1563. držao je Trsat u zalogu general Ivan Lenković. Tada su već smatrali grad krajiškom tvrdjom, u kojoj je bilo smješteno na krajiški trošak šest stražara. Nakon smrti Lenkovićeve založi g. 1568. nadvojvoda Karlo Trsat Senjskomu kapetanu Gašparu Raabu, a taj ga napokon 16. januara 1582. kupi kao vlasnost za sebe i za svoje nasljednike za 7500 fr. Raabu predan je Trsat uz pogodbu, da neima na urbaru ništa mienjati, i da o vlastitom trošku čuva i brani grad, za koji se prije toga godimice 50 dukata plaćalo iz prihoda cesarske mitnice na Rieci[4]. Po smrti Raabovoj uživao je neko doba dohodke Trsata zet mu Gašpar Knezić, a poslije držali su dobro Trsatsko i grad dielom Riečki kapetani, dielom razni zakupnici, dok nije prispio nakon okupacije Zrinsko-Frankopanskih Vinodolskih imanja pod upravu austrijske Gradačke komore.

Frankopani, a poslije i Zrinski knezovi, niesu se pako bili nipošto odrekli svoga prava na Trsat. U svih ugovorih, sklopljenih počevši od g. 1544. izmedju Stjepana Frankopana Ozaljskoga i knezova Zrinskih poradi zajednice dobara, a poslije i prigodom ustupa i predaje dobara, spominje se uz ostala imanja i Trsat, a ban Nikola Frankopan Tržački, koji je vazda žilavo branio pravo Frankopanske kuće proti Niemcem, iskao je, dakako u taman, g. 1639. u kralja Ferdinanda III. takodjer povratak porodičnog imanja Trsatskoga. Nemogavši se Frankopani nipošto dokopati Trsata, niesu ipak zaboravili stare svoje zadušbine, crkve sv. Marije na Trsatu, gdje su posljednji Frankopani: ban Nikola († 1647.), general Vuk Krsto († 1652.) i Gašpar, kapetan Ogulinski († 1653.) našli vječno počivalište. Manastir i crkva Trsatska izgorješe g. 1629., ali je na novo podigoše stari pokrovitelji, dični Frankopani, pomogavši time,

---

[1] Glagolska listina u arhivu manastira Franjevačkoga na Trsatu.
[2] Vidi pisma Modruškoga biskupa Šime Kozičića Benje generalu Ivanu Katzianeru u zem. arhivu u Zagrebu i u Ljubljanskom Rudolfinu, zem. spisi, f. 120.
[3] Mittheil. d. hist. Vereins f. Krain, g. 1865. str. 21.
[4] Lopašić: Spomenici hrv. krajine, knj. I, str. 113—115.

da se svim Hrvatom drago Trsatsko svetilište održalo do današnjega dana.

Trsaćani kao što i svi Vinodolci priznavali su Vinodolski zakon, koji je g. 1640. za Trsat napose obnovljen. Ima dokaza, da su i urbarske prilike medju pukom i vlastelom na Trsatu već u davna vremena bile uredjene. Sačuvana je glede zemalja Trsatskih u Dragi jedna čest urbara Trsatskoga, pisana hrvatski g. 1524., na koji se pozivao još g. 1640. Riečki kapetan Stjepan Rovere, pišuć knezu Zrinskomu radi posvojenih zemalja u Martinšćici[1]. Na taj urbar pozivlje se po svoj prilici i prodajna pogodba od g. 1582., govoreći o starijih urbarskih prilikah. Tlake ili rabote bilo je na Trsatu, kao u obće u Vinodolu, malo, a Senjski kapetan Gašpar Raab namoli g. 1568. Trsaćane, da se obvezaše uz četiri godine bezplatno svaki od njih po dva dana obradjivati vlastelinski vinograd Brajdu[2]. Sa Raabom živili su Trsaćani još kako tako; ali kad preuze imanje Trsatsko zakupnik Gašpar Knezić i njegovi sinovi, bilo im je svakojako. Knezić činio je razna nasilja i Franjevcem[3], ali je i puk Tr-

---

[1] Savremeni priepis odlomka urbara sa pismom u nas.

[2] Ugovor taj prepisao je župnik Trsatski Jak. Krizmanić, te glasi u talijanskom prievodu ovako:

Nel nome di Giesù amen. L'anno della natività sua 1568., secondo il marzo fatto nel castello di Tersato in presentia dell' infra scritti testimonij Giouani Crancich, habitante sotto Montona con li nouali et Vito Milotich, habitante di Tersatto.

Per il presente publico instromento ouero scritto si dichierà, in che modo l' ill. e nob. signor Gasparo Rob, per la benignità del sac. imperatore nostro, signor benignissimo, capitanio degl' Uscochi sopra gli confini et del detto castello di Tersatto capitanio meritissimo. Così fece chiamar auanti di se suditi di detto Tersatto, chiedendo li per la fedeltà, che porta alla Maestà imp. et sua s. casa d' Austria, non per esser obligati, ne sottoposti in nessun tempo, solo per l' amore, ouer come per una riuerenza, che l' agiutassero a lavorare nella Braida, possessione di detto castello di Tersatto, quanto a loro piacerà giornate, prometendo sua signoria, come a suoi fedeli suditi, conseruarli, ouer tenirgli in loro ogni ragioni et agiutarli si con dinari, come vestimento et uito nelli loro bisogni.

Gli sopra detti suditi uedendo conueniente dimanda et petitione con il restante dal lor benigno signore, andarono tutti unitamente secondo il loro costume nella chiesa parochiale di s. Giorgio et iui si consilgiorono et così hanno determinato: che da quatro anni venturi alla petitione di sua signoria, come di sopra esposto, che ogni di loro andarà personalmente lauorare, ouer copare nella detta Braida doi giornate, et il prefato benigno sig. Gasparo, ouer suo luoco tenente della casa di Austria, habbia a dare alli predetti suoi suditti un desinaro al giorno in agiuto del loro uito, così et bevere, ouero una bona merenda, ogni cosa come di sopra è esposto; così il benigno sig. Gasparo Rob, loro signore, la fedeltà loro et la dimanda conueniente promette fargli questa lettera ouero scritura et sotto scriuerla et apponerui il suo sigillo solito, che questo non li metterà sotto l' obligo, ouer statuto loro, aciochè non siano loro, ne li posteri obligati.

(L. S.) Il pre Giouanni Valich, canonico di Fiume et pieuano di Tersatto, fedelmente scrissi, et a questo più, quant' intesi.

[3] Vidi Jankovićevu razpravu u progr. gimn. Riečke g. 1886., str. 34—38.

satski napastovao do zla boga, zahtievajuć od pučana daće i službe, kojih niesu nikada prije davali. Po naredbi nadvojvode Ferdinanda uravnane su nekako mjeseca julija 1605. postojeće razmirice pred povjerenici, biskupom Pićanskim (Pedena) Antunom Zadraninom i kancelirom Riečkim Flaminiom Maulijom. Nagodba, što je tada sklopljena izmedju Trsaćana i Gašpara Knezića, ustanovljuje sliedeće: 1. Trsaćani mogu zemlje, i to samo kad im je velika nužda, prodavati jedino sa znanjem i privoljom vlastele. 2. Biskupu Modruškomu i župniku Trsatskomu slobodno je na Trsatu vinotočje. 3. Zakupnik gospodštine Gašpar Knezić dužan je davati desetinu biskupu i župniku. 4. Trsaćani mogu vlastiti proizvod vinski slobodno točiti na malo do Vidova, a poslije nikako, ni na malo ni na veliko; usuprot ostaje vlastelinsko pravo vinotočja neograničeno. 5. Podanici Trsatski mogu novaca pozajmiti od koga mu drago, kad im treba. 6. Trsaćani mogu berbu vinsku držati, kad ih je volja. 7. Kaštelan može rabiti hrastovinu i drugo debelo drvlje iz podaničkih šuma samo za potrebu grada i za gradski mlin[1]. Na 31. augusta 1605. bijahu pozvani starješine obćine Trsatske u grad, gdje glede svojih prava očitovaše pred Gašparom Knezićem i njegovim bratom Matijom Knezićem, župnikom Trsatskim, da su polag starog običaja dužni grad popravljati, vapnenicu paliti u mjestu Pripovedu, te obalu čvrstiti kod prievoza; napokon da imaju podmirivati urbarsku daću. Više pako da niesu dužni, a da niesu budući nevoljni ni kadri više služiti, jer žive na tiesnom zemljištu, pa su i porobljeni od mletačkih Arbanasa. Da nije obližnje Rieke, i da si tamo što godj nezasluže, poginuli bi od glada[2].

---

[1] Nagodba u talijanskom prievodu u zborniku župnika Krizmanića.

[2] U talijanskom prievodu glasi očitovanje Trsaćana ovako:

L'anno 1605. li 31. agosto in Tersatto. Essendo si radunati li vechi delle genti di Tersatto in castello, cioè Tomaso Matrljan, satniko del potente anno, Jurissa Poslussich, Michiele Nulicich, Pietro Gesich, Gregorio Chirin, Giovanni Chirin, Lovra Matkovich, Mikula Smoglian et Mattio Tomassich per discorer fra di loro le cose necessarie per il popolo et per i' confini loro et finiti ch'habbero di raggionare, quanto che occoreua, in tal proposito comparue d'auanti di loro signor Gasparo Knesich, affituale di detto Tersatto, et l'incominciò ad interogare, sotto quale legi sono, — quali risposero, che sono sotto le legi della corona d'Ungheria, per haver loro inteso dalli loro vechi predecessori euocar cosi, et che sempre l'hanno conseruati li auanti nelli loro zakoni et antiquo, et cosi come il ser. prencipe d'Austria, signore clementissimo, ci l'ha riceuti, cosi parimente ci hà mantenuti in detti zakoni sott'il governo dell ill. sign. sign. Anderghet (?), sig. de Zara et signor Lenkovich vechi et il sig. Robb, et si come erimo ab anticho et come sin al giorno presente siamo consignati dall'eredi del sig. Gasparo Rob et come nel infra scritto instromento fatto l'anno 1568. appare, ne a noi poneva alcun nouità, perchè come sa benissimo, che como poueri vasalli in luochi sassosi et sterili et di pochissimo confine, non abbiamo di bisogno d'altre graueze; di poi quella risposta redire (?), siete uoi obligati a qualche robotta, ouero opchina, risposero: che sono obligati far l'opchina in questo modo, cioè far la fabricha, portar sassi, sabion, aqua et altre cose necessarie per detto castello, ma però dal luocho del lor confine, ma il che pagino la robba et la maestranza, che fabricha, et che solamente noi agiutiamo. Et di più, che siamo obligati a far la calcara nel luocho deputato al confine per nome chiamato Pripoued sotto chiesa di s. Croce, ma che pagino il maestro della calcara, et di più siamo obligati acomodar il molo

Premda je Knezić svojim vlastoručnim podpisom odobrio očitovanje Trsaćana, to je on i u napred tražio službe, na koje nebijaše ovlašten. Ali Trsaćani poznavali su svoje zakonite odnošaje prema vlastelinstvu, pa ih nije bilo lako skloniti na neopravdane službe i daće. Pače zahtjevi Knezićevi sasvim ih uzvrpoliše, te se stadoše buniti proti vlastelju. Sam Knezić javi nadvojvodi Ferdinandu u Gradac, da se Trsaćani bune proti njemu, potajno se sastaju i dogovaraju, kako će se sasvim riešiti podaničtva i uzkratiti službe i daće, pa bilo to silom ili milom.

Nasilje Knezićevo bude povodom, da je nadvojvodina komora na 27. marta 1610. izdala za Trsatsku gospodštinu novi urbar, u kojem je popisano imanje Trsatsko, te su naznačene daće i službe podanika. Taj je urbar izvorno bio pisan njemačkim jezikom, ali ga je Ivan Mikulanić „cesarsku oblastju nodar očit — iz nimškoga jezika na hrvatski jezik vlastitu ruku pravo i verno prestomačil i za veće verovanje i tvrdost podpisal leta 1611." Taj urbar sačuvan je u hrvatskom prievodu u zborniku župnika Trsatskoga Justa Krizmanića, koji je i Trsatski statut i više obćinskih uredaba prepisao, a ima naslov „Urbarij, ki je bil dan Gašparu Kneziću od slavne komore leta 1610. od Nemškoga jezika na Hrvacki priobrnjen"[1]. Mi ga ovdje objelodanjujemo pod A. po rečenom priepisu, koji je oko g. 1710. učinjen, nepridržavši pravopis rukopisa, koji i onako neprikazuje matice.

---

del traghetto, et non altro, ne a molini, ne al traghetto, ne ancho al hosteria siamo obligati, ne mai siamo stati agravati in altro; et di più siamo obligati a darli nostro urbario solito, come ab antico sempre è stato, si come appare in esso distintamente dennotato nelle mani sue; si che essendo noi poueri et in tal luocho sterile et oppressi di altre angustie, le quali per breuità si tacciano, non possiamo ne anco sotto giacer ad altro peso, poiche si sa, come siamo anche rovinati al tempo delle retentioni da gl' Albanesi e gente, e non hauemo nessun agiuto ne di montagne, ne d'alberi, ne di nessun terreno, come hanno altre genti qui per Vinodol, e se non havessimo vicinanza della terra di Fiume, dove che con il nostro sudore et vita propria guadagniamo, lavorando qualche volta il uivere, moriressimo di fame; oltra di che siamo stati pronti ad ogni minimo commandemento di s. s. a. e di nostri signori senza alcun pagamento andar alla guerra et al talgiamento delli boschi alli confini per il commandemento del sign. generale, come è noto a tutti.

Io Gasparo Cnesich confermo come sopra et posi il mio sigillo.

Et per fede della verità di tutte le cose predette io pre Mateo Cnesich, pieuano di Tarsatto, mi son sotto scritto di mia proprio mano d'ordine delli predetti satnico e seniori di Tersatto, il di ultimo d'augusto 1605. in Tersatto, et posto il loro solito sigilo, cosi ricercato dal sudito sign. Cnesich.

[1] Zanimljivi za kulturnu poviest Bakra, Trsata, Šušaka, a i donekle Rieke, jesu dva sudbena zapisnika, što se nalaze u zbirci muzeja Peštanskoga, a potiču iz arhiva komorskoga u Bakru. U njih ima nesamo sva sila sudbenih razprava, hrvatski pisanih, već i redarstvenih naredaba i drugih različitih bilježaka. Zabilježeni su ti rukopisi medju »Codices Croatici« pod ovimi naslovi:

1. Bucarensis administrationis protocollum a. 1675—76. Razprave počimlju 22. febr. 1675., a pisane su na portu u kući gospodskoj po zapovidi k. Bartola Carine i k. Malića, substituta primorskoga administratora Andre Kodermana. U svem 152 listova u foliu.

2. Protocollum benevolisationis judicis criminalis Buccarensis a 1676—7. Ponajviše kazmene iztrage i odsude. U foliu 356 listova.

Izvornik njemački nije nam poznat, ali mi imademo savremeni talijanski prievod pod naslovom „Urbario, qual dall ecc. aulica camera fù datto a Gasparo Chnesich l'anno 1610., tradotto dall' idioma Todesco in lingua Illirica e dal Illirica in Italiana". To je slobodan prievod, koji ipak mjestimice razjasnjuje hrvatski prievod, s toga mi prema potrebi pojedine rieči i izreke hrvatske protumačismo izpod linije talijanskim prievodom.

Osim statuta i urbara nalaze se medju raznimi obćinskimi uredbami u zborniku župnika Krizmanića „Popisana mnoga običanja, ka se od starine jesu obvršavala na Trsašćini, a nisu u štatutu i zakonu popisana, nego jesu u običaju, ki je drugi zakon". Ove običaje popisao je g. 1653. župnik i notar Trsatski Mikula Antonić. Rečeni običaji sadržavaju ponajviše naredbe o vršenju službe kod župne crkve sv. Jurja, zatim dužnosti „kaštalda" i neke uredbe i osobite običaje kod obćine, ali ima u tih običajih i urbarskih ustanova, koje donekle popunjuju i Trsatski statut i Trsatski urbar. Mi te običaje kao zanimljiv prilog k poznavanju kulturne poviesti Trsatske obćine takodjer pod B. priobćujemo transkripcijom onako, kao što i urbar.

Uz urbar čuvala je obćina Trsatska i knjigu poreza. Iz nje se znade, da su Trsaćani imali prilično šuma, njiva i vinograda, pa žita i vina. Medju vlastnici zemalja na Trsatu spominju se i nekoji Riečani. Podanici davali su vlastelju većinom četvrtinu godišnjega priroda[1].

Da svršimo poviest razpre izmedju Trsaćana i vlastelinstva, valja nam još napomenuti, da pored nagodbe i novoga urbara niesu ipak držani Trsaćani u svojih pravicah. Franjo Knezić, sin Gašparov, bio je još goropadniji od otca, te je silio g. 1635. Trsaćane na rad u vinogradu, a kad se oni tomu opriešc. pošao je bio Knezić u Grobnik do Zrinskovog kapetana Martina Sandrića, koji za volju Knezića poruči Trsaćanom, da će ih sve popalit, ako nedadu rabote! Trsaćani bijahu odvažni, pa izjaviše, da su voljni prije svikolici poginuti, nego li se pokoriti, a vidivši Knezić ovu njihovu odluku, prizna u javnoj skupštini puku Trsatskomu 15. januara 1635. sve zakone i običaje. Od to doba više su poštovane uredjene pravice Trsatske od strane vlastele. pa su tako Trsaćani vazda i prije regulacije kraljice Marije Terezije prilično neodvisni bili od vlastele, obavljajući samo neznatnu i malu službu gradu.

* *

A.

Urbarij, ki je bil dan Gašparu Kneziću od slavne komore leta 1610. od Nemškoga jezika na Hrvacki priobrnjen.

Tulikajše se nahajaju dvi sinokoše na kunfina Grobniškem[1], ke pod grad Trsat slišaju, ali pristoje, ke leže dobro više Grobnika, a

[1] Odnošni spisi kod Franjevaca na Trsatu. Vidi razpravu prof. Jankovića u gim. programu za g. 1885/6. str. 51.

[1] Grobnik grad Vinodolski, g. 1610. u vlasti Nikole i Jurja Zrinskih. Vidi straga urbar Grobnički.

jedna se imenue Zašbidbom *a*, a druga Uzelica *b*; te rečene sinokoše ima kapitan ali governatur Trsatski činiti pokositi: potribno je na nje osam kosac i svakomu koscu se ima dati jedan mučenig *c*[1]: to je kako zakon; i kada se te rečene sinokoše pokose, dužni su kmeti Trsatski pojti ono seno skupa spraviti prez svake plaće, i jur za Miholjem dužni su rečeno seno od jedne i druge sinokoše z jednim slugom ali človikom gosposkim u grad Trsat pripeljati i zručiti i tada jur dužno je rečenim kmetom jednu južinu ali ručnju *d* dati.

Veće ima grad Trsat u Dragi[2] tri mali kusi sinokoše; ta jedan kus konfina[3] z jedne strane z Barišu Tomašićem, a na tri strane kunfina z fratri[4].

Ta drugi kus sinokoše, to je jedno malo naprid, ta kunfina od dvih stran z Riškimi fratri[5], a od trete strane kunfina sinokoša Vitelićia, od četrte strane, ča je od zgora, kunfina vinograd Ivana Grohovca.

Treti kus te sinokoše je još malo naprid, ki kus kunfina z jednem krajem s timi zgora imenovanemi fratri, a druge strane kunfina z Mikulum Tomašićem, a od trete strane, ča je od zgora, kunfina Matija Kosa vinograd.

Ti prvo imenovani kusi sinokoš nisu dužni kmeti robotat, nego kapitan ali governatur[6] da ima za plaću to isto činiti spraviti i snositi.

Veće ima grad Trsat ono, ča je u Martinšćice[7] na ovu stran vode,

---

a Za sbidbu. *b* Vsellica, Orelziza. *c* A ciascuno de quali (sfalzatori) si dara secondo il costume e statuto di quel luogo soldi venti quatro. *d* Collazione, opure merenda.

[1] Novac kovan za Mletačkoga duzda Moceniga. Bila su do g. 1610. ova četiri dužda iz slavne obitelji M., naime g. 1414. Tommaso, g. 1474. Pietro, g. 1478. Giovanni i g. 1570. Luigi. Talijanski prievod naznačuje, kolika je bila vriednost tomu novcu, naime 24 solda.

[2] Draga, župno mjesto izmedju Trsata i Bakra, a u okolici dosta vinograda i nešto sjenokoša.

[3] Konfina, to jest medjaši.

[4] Z fratri, to jest sa zemljami Franjevaca Trsatskih.

[5] Fratri reda sv. Augustina na Rieci.

[6] Kao što su imali Zrinski za svoja imanja Vinodolska, a knezovi Frankopani Tržački za Novi svoje kapetane, tako se je i upravljatelj komore Gradačke u Trsatu zvao kapetanom ili gubernatorom.

[7] Martinšćica mjesto u uvali tik mora blizu Kostrene, gdje je poslije bio zavod za kontumaciju u tamošnjoj luci, koja je dosta sjegurna.

ča Trsatu pristoi, a to četiri kusi vinograda: od toga su dužni četrtu meru mašta dati, ča ondi prirodi, i to da ima kapitan činit nosit i gonit, i od svakoga miha *a* ima dat za nošnju sol. 2.

Prvi kus toga pristoi Ivanu Špinariću, ča je dole od mora.

Drugi kus toga leži puli puta onde, kada i Perodent hotel malin graditi, i ta isti kus sada pristoi Perodentu.

Treti kus to je Ivana meštra zidara, i ta kus je kako gori u Dragi; je na dvoje, ali mali kusi.

Ta četrti kus ta leži tia gori u Dragi, kadi voda zvira, i ta kus je Frana Juršića. I kada se rečeni vinogradi trgaju, ima dati kapitan pomoći jednoga trgača, ali jednu trgačicu. Veće dužan svim tim gospodarom i trgačicam dati jedno ručenje ali južinu.

Tulikajše dužni kmeti Trsatski svaku potribšćinu gradsku gradu prinesti na robotu. a to se razume, ča je od grada do vode i od vode do grada *b*; a priko vode nisu dužni, veće svaki kmet, ki ima ali nima kadi siat, sije ali nesije, dužan je platit svako leto soldini osam, tako i udovice kako i drugi.

Tulikajše jesu svi kmeti dužni gosposke brajde obdržat, privezat, kopat, mišat, i sve ostalo. ča je u rečeneh brajdah potrebno, ovršit, a dužan je kapitan platit.

Satnik od leta ta je dužan pernest u grad Trsat na mlado leto na dar kokoše 3 *c*. Veće dužan je ta isti satnik na večer mesopusta toga istoga leta u grad pernest na dar kokoši 3.

Pena ili kaštiga.

Ki bi kerav učinil *d*, dužan je platit pene . . . . . . l. 6.

Ki bi porat razbil, plaća pene . . . . l. 50.

Pena kmeska jest na tri deli: gospodni l. 2, satniku 2, onomu ki obtuži l. 2.

Veće jedna zemlja oraća, ka gradu pristoi, tu sada drži na fit Grgur Matrljan i plaća od sada u napridak libar šest, sol 18.

On prihodak od brodi u Martinšćice *e*, ta se u gradu Trsatu ima prodat ali mundat, ki veće da, toga je.

Veće ona peškera *f* na Tersaškem kraju, ta se ima prodat, ale na fit dat, ki veće da.

Tulikajše on brod, kade se vozi od Trsaškoga kunfina na Reški,

---

a Ludro. *b* Dal castello sin l'aqua, e dall' aqua sin il castello. *c* Tu ima dodatak: Di più è obligato il sudetto la sera di carnevale dell' istesso anno portare in donativo nel castello come s. 3. *d* Chi si bastonarebbe sin al sangue. *e* L' arboragio delle barche o sian bastimenti, che vengono in Martinschiza. *f* Pescara.

i ta isti brod ima se prodat, ale na fit dati na leto, ki veće da za njega, ta ga ima[1].

Va vrime od samnja, ča je na dan blažene gospoje i na dan s. Ivana krstitelja i na dan Petra velikoga, imaju Kaštani (Kastavci) *a* po beč plaćat na ovu stran.

Tulikajše slobodan trgovac[2] ali daciar *b* da može poslati nasići drv u Kostrenu, kuliko je na njegovu kuću potribno.

---

a Castrani. *b* Libero mercante ouero esattore.

[1] Zupnik Trsatski Krizmanić, koji je statut i urbar prepisao u jedan zbornik, kaže za brajde, mul, malin, traget, o kojih se ovdje govori, da jih nedrži za njegova doba (1710.) ni kaštel, ni kapitan: „da prvanje vrime ni bilo mosta, lego (nego) brod, ki je prevažal ljudi od jednoga na drugi kraj, a ta zvaše se traget, doklan ni bil storen most najprvo dole, pak prenešen više, kade sada stoji malin z dvemi brajdami; zdola i zgora imenovana lučica pristale su malinu kako sada, ča i bilo čast. kloštra D. M. i zač u vrime rata z Benečani, Albanezi fratri se ugnuli l. 1509., kapitan iliti afitadur posvoja to blago, ko mnogo let obdrža, doklan preč. Frančiško Glavinić ne spravdaše opeta nazad leta 1612.“

[2] Trgovac, koji je držao trg na Trsatu i kod Rečine od vlastelinstva u zakupu. Red, što je imao vladati na trgu Trsatskom i prava i dužnosti trgovca, sadržaje pogodba, što ju bješe g. 1514. sklopio knez Brnardin Frankopan. Ovu za poznavanje tadašnjega prometa i trgovine veoma poučnu listinu priobćujemo doslovce:

„Mi knez Brnardin F. S. K. i Modruški knez i pročaja. Damo znati vsim i vsakomu, komu se dostoi i pred kih goder ta naš otvoren list pride, kako pride pred nas sluga naš po imenu Pero Kovač s Hrilina, proseći nas za trg, ki e na brodu Trsaćkom, da bismo mu ga dali držati, a da nam oće odgovarati za vsako leto gotovimi pinezi dukat .60. na monidu, dukat po libar .6. vsih. I mi videći nega podobnu prošnju, dasmo mu imenovani trg pod teh dukat .60., kako puno od zgora stoi. Ošće mu ga dasmo za negova života, otijući ga on držati, i mi to učinismo našim dobrovolnim hotenjem, imejuć u pameti negove službe, da bi ne preminule prez nike plaće, kako su naši prvi vazda običai imeli. I dasmo mu imenovani trg slobošćinami i pristoianjem i zakoni malimi i velikemi i s trgovinami, ke koli imenovani trg ima, i dasmo mu i gore Grobničke pod ta imenovani trg pod Trsat, i postavismo penu Grobničanom dukat .50. da nimaju inamo vući les niedne sorte, nego na ta trg više imenovani i vsu oblast znimamo z ruk oficiala našega na Trsatu u gradu našem, i ki na prvo budu, da se nimaju pačat v imenovani trg, nego imenovani Pero Kovač, naš trgovac, i da se ie slobodan plaćati v trgu od svoih dužnikov, ki bi mu bili po krivni za duge negove. I da nigdore ondi ni slobodan les kupiti v imenovanom trgu; otejući on kupiti po zakonu, kako je na Bakarci pod Hrilinom, ako bi otel les kupiti va imenovanom trgu, da e z do-

Veće, ki bi hoteli vezati konopi priko vodi simo i tamo, plaća pene l. 50.

Trsašćani ki dužni su učiniti i pripravit kolci i most, ali mul i sve, ča je k tomu potribno; ako nebi hoteli, da su dužni plaćati od privoza priko vode, kako i ostali ljudi.

---

pušćenem negovim, davši nemu trgovinu, kako na Bakarci. I ako bi naši ludi po put z Grobnika prišli, da e dužan imenovani trgovac činit prevest, a oficial naš, ki e v Grobnici sada, i ki bude na prvo, da imeite davat vsako leto po ednoga iajenca imenovanomu trgovcu, a trgovina, ka bi šla mimo trga ...... gre s. 4., od tovora meda s. 4, od soli po s. 2, od vola po s. 4, od krave po s. 3, od prasca po s. 1., od trih škopac s. 2., od trih kozlić po s. 1., od voska po s. 4., od brimena, ča edan nosi na sebi malo ali veliko na pretrgu, gre po s. 1., od tovora vina po s. 1.; od Trsaćan ča bi kupili naši kmeti Vinodolci za svoju kuću, priamši svoju veru, da ni na pretrgu, da su slobodni, a drugi kmeti, ki nisu naši, da imaju plaćat, kako da bi na pretrgu. Hrilin, Bakar i Grobnik, nih ljudi, da ima prevest simo i tamo za beč, a kada su sajamni s. Marie dan i s. Ivana, i na veliki petak, da imaju plaćat Kasthani nav krai po beč .1. I slobodan e trgovac poslat usić drv v Kostreni, ča bi za trg bilo za negovu kuću. Ošće, ki bi stavil konop prik vode simo i tamo, da ima platit penu liber 50, a Trsaćane da imaju načinjat kolce i mul, ča e potriba; ako li ne, tako da se ima od jenih plaćat za prevoz, kako i od drugih. I ki bi privezal konop na mul prez dopušćenia trgovca, da osta penu libar 50. Pšenica ili ino žito, ili ini vsaki žitak, ča gre na more, od stara gre po s. 2, a ki bi ondi kupil žita, gre po s. 1, merčiu od stara kao vnutri u trgu vsu daemo trgovcu, da e negova i da nigdore nemore ondi se ni držat ni prodat prez vole trgovca, ako bi inačie, da e kuntrabant. I nigdore ni ondi slobodan vino prodat, nego na spud ili naimanie na pol, davši trgovinu. I ako bi sluge naše i tolikoi i drugi služeći ljudi, da su dužni brodovinu, kako e zakon. I to mu potverjujemo celo po tom našem listu, i tako i sim našim zapovidamo i tako na prvo ostanku našemu, da puno i celo u tom imeite uzdržat, a oficialom našim sadašnim i naprvo tvrdo zapovidamo, da mimo toga našega dania ne morite ga pritiskati ni silit. Za veću tvrdinu i verovania dasmo mu ta naš list. Dan v Bakri, na 3. maja 1524.

Izvana: Tarifa od trgovine i broda Trsačkoga.

(Izvornik glagolski u manastiru Franjevačkom na Trsatu.)

Koliku su i kakovu trgovinu tjerali Zrinjani i Frankopani u Primorju, vidi se i iz ugovora, što ga bješe sklopio 23. septembra 1663. knez Franjo Frankopan sa trgovcem Matijom Rišnjaninom iz Dubrovnika prigodom predaje luke u Novom i u Žrnovnici. (Spomenici Tržačkih Frankopana. Starine knj. XXV. str. 298.)

Veće, ako bi konopi prinesal na most ali mul prez dopušćenja, plaća pene l. 30.

Pšenica ali drugo žito gre od ovde na more, plaća od svakoga starića sol. 2.

Ki kupi ovdi žito, od svakoga starića plaća sol. 1.

Mera ali pravica od mere u varošu, to pristoi trgovcu *a*.

Tulikajše nemozi nijedan ovdi soli prodavat prez znanja i volje trgovca; ako bi drugako učinil, to je kuntrabant.

Veće nije niedan ovde slobodan vino prodavat, nego na spud, *b* ali na pol spuda, da ima od toga trgovinu i dačiću *c* platiti.

Po tom toga u ovom reformacionu *d* uzdrži se, da Tersaćani kmeti ali podložniki oni njihovi grunti i blago, ko je dužno dohodkom, prez znanja i dopušćenja gospoškoga ali kapitana med sobum zalažu, ali za penju ju pušćaju i za svima prodavaju. iz česa izhaja, da po tih takovih prezrednih prominah *e* jedni od tih takovih veće svega poda se podbijaju, od kih pak osebojno niš neplate. A jedni se pak nahode i skuzuju *f*, da oni va mankamentu takovoga blaga staroga dohodka plaću nemogu podnest, zato da ima governatur ali kapitan, ki bi ostali dužni dohodak od blaga onoga ali zemalj iskali, da ima i u napridak u tom i ostalom po običajnom modu i razlogu da se imaju observat i obslužit. I to da se ima rečenim kmetom, svoj obćini jedino naprvo dati i publikati. neka se budu znali i mogli guvernati. I da sada u napridak pod zgubljenje svih svojih pravic najmanjega ni nijednoga svojega grunta, ali drugoga dohodkom dužna blaga prez znanja svojega poglavnika nemozi založit, ni testat, ni prodat, neka s tim putem ne samo ona dužna pokornost obdržavana bude i neka svi jednako ono, ča ki ima, drži i uživa, i da ona porcia od dohodka, ali tim zadržana, onim, kim se obaluje *g*, more se zapisati svakomu, i svim pravo i pravično napred pokazati i postaviti.

Najkašnje da su rečeni dužni, navlastito u vrime od straha aliti rata, ali ako bi ki drugi tulikajše suspet bil, onim četirim soldatom u gradu Trsatu, kako je u Riki, svaku noć jedan z drugim stražu imaju, pomoć ovršiti i nastojat.

I ovo za veće verovanje pravice i istine volju, je ovi inventari(!) na dvoje jednako učinjen i postavljen, jedan od svitle inferior kamare od Austrije prezidenta i svetnikov potvrjen sadašnjemu vla-

---

a La misura, ouero il taglio della medesima, fatta nel ristretto, appartiene al mercante. *b* Moggio. *c* Dazio. *d* Riformazione. *e* Perche di simili inconvenienti conuenzione risulta. *f* Trovando poi diuerse sorti di scusa. *g* Porcione urbariale, quale ad alcuni sarà sminuita.

davcu rečenoga grada Trsata Gašparu Kneziću izručen i dan, a ta drugi pak rečenoga Knezića vlastitu ruku i pečat rečenoj presvitloj kamare zručen i prezentan.

Pisan i potvrjen u Gracu, na 27. marca 1610.

Juraj Glasar, Vidohmar Baptista Fiskar,

Hanz Churlosinich, Ludovik Kening[1].

Ja Ivan Mikulanić[2], cesarsku oblastju nodar očiti, ovi urbar Tersaški od Nimškoga jezika na Hrvaški jezik moju vlastitu ruku pravo i verno prestomačih i za veće verovanje i tvrdost podpisah, leta 1611.

B.

Popisana mnoga običanja, ka se od starine jesu obvršavala na Trsašćini,

A nisu u štatutu u zakonu popisana, nego jesu u običaju, ki je drugi zakon, i bila su ova obdržana od svih gospode kapitani Trsata i imaju se po istine u napridak obdrživati i napunjivat. Nego da se nikuliko bude znalo od istih običanjih u pismu, ja plovan Mikula Antonić, plovan i notar Trsaški i primicer Modruški, ovi počeh pisati leta 1653. na 20. novembra, kako nasliduje i bihu ovršena vazda ova pod gospodinom Gašparom Robbom[3], gosp. Gašparom Knezićem, Frančiškom Knezićem, gosp. Vldarikom Knezićem, gosp. biskupom Agatićem[4] gospodinom Štefanom della Rovere i gosp. Ferdinandom della Rovere[5].

Napovidanja, ka gredu pred s. matrimonia, imaju se u crikvi sv. Jurja plovanije pod gosp. plovanom ovršiti.

Oni ki potribaju napovidanja gos. plovana, imaju kakov dar prikazati.

Sveti sakrament ima se u istoj plovanskoj crikvi s. Jurja od matrimonija pred njim plovanom i dvemi svedoki ovršiti.

[1] Očevidno su ova imena ovdje izkrivljena, a u izvorniku drugačije glase. Urbar je u obće osobito na kraju loše preveden i po gotovo nerazumljiv.

[2] Mikulanić Ivan, valjda Senjanin staroga koljena, sin Jurja Mikulanića, vicekapetana Senjskoga, a brat Antuna Mikulanića, kapetana Otočkoga i hrvatskoga rodoljuba, kojega je bio general Karlovački Vid Kisel lišio službe kapetanske i zatvorio u Karlovcu.

[3] Gašpar Raab, g. 1568.—1580. kapetan Senjski.

[4] Ivan Agatić ili Agalić, biskup Senjski od g. 1617. do 1649.

[5] Stjepan i Ferdinand delle Rovere, kapetani Rieke. Ferdinand morao je ostaviti kapetaniju g. 1671. na tužbu generala Karlovačkoga grofa Ivana Josipa Herbersteina.

Ako gosp. plovan bi potribovan bil, list pisati radi napovidanja, ali radi pozakonjenja, kamo i ki grad bi se otelo, za list gre mu libri 4, svagda bi ga pisal.

Gospodinu plovanu gre zvan ofra istoga jedan facelić[1] od one, ku pozakoni.

Sakrament svetoga krsta ima se na krstilniku u crikvi sv. Jurja od gosp. plovana, ali z njegovum oblastjum od drugoga redovnika vršiti, i kada krsti, gre po starem zakonu dva kolača od sol. 6., ako ne od veće vridnosti, a žakniću od kuma soldin ali orljak (orgliak)[2]; kada na četrdeset dan gospodin plovan ženu crikvu povede, gre mu po starem zakonu kako zgora.

Kada p. g. biškup bermu drže, ima dite, ko se hoće bermat, donest svićicu i jedan soldin.

Kaštalad[3] crikve s. Jurja od nje ima dat vina, što je za pričešćenje tribi, na cvitnu nedilju, na veli četvrtak, na vazam, i ako bi drugu dobu leta bila kakova induljenca, jubilej, ali ovakova stvar.

Kaštalad s Jurja ima robu uzeti pri vnogo časnih otac fratar kloštra D. M. Trsata o Jurjeve za naresit oltari, spravu svakojačku za mašniki, za asistenti, ako li su i ostala, sve ali s prilikum i zahvalnošćum, ako prem nekoja takova bi bila dana pristojeća ovoj crikve, ka nepotrebuje, nego na ta blagdan, nebudnć drugačeje rabila, ako nebi, kada se ki pokopa mrtvi.

Zato za svagda zruči se, da u sako vrime oni posude, ča bi od potrebe za takov funcion.

Na prvoj večerne, ča je na 22. aprila, i na drugoj, ča je na 23. aprila, na sakoj ima kaštalad dat od crikvenoga dva kanjića[4] (kagnicza) vina, ča pred crikvon pije se.

Kaštalad ima ponesti rano jutro na Jurjevu u kloštar ocu gvardianu jednoga kozlića, ako je dan mesni; ako je ribni, ima dat pinez libre dvi za stol sve u ljubavi; i na vrime obeda ima kaštelad u refektorij ponesti obedvajućim pošt. ocem fratrom tri kanjići dobra i lipa vina, ako je moguće za ključnicu bale[5] (za kglicniczu balle),

---

[1] Offar, glagolj offrire, dar i facelić, fazzoletto, rubac, tal. rieči.

[2] Orljak, novac austrijanski sa likom orla.

[3] Kaštalad, to jest castaldus, crkveni otac, skrbnik crkve.

[4] Kanjić, kao što i kadić, neka manja posuda, barilac ili čutura. Bit će ono isto, što i kanta.

[5] Za ključnicu bale, po svoj prilici: za oglašenje plesa, jer se, kako se vidi i iz ovih običaja u tadanje doba kod javnih svečanih

tere ako gospodin plovan Trsaški bude pri njih, ima i njemu jedan kanjić, ako ne dva, ondi prinesti; a ovo sve za trud i službu, ku ovi redovnici crikvi s. Jurja učinihu: dignus est enim —

Kaštalad s. Jurja ima dat od crikvenoga na Jurjevu večer vina kad[1] $1^1/_2$ santezom s. Križa, a na duhovu večer kad 1, a na Ivanju večer kad $1^1/_2$, sve čini kad 4, a ovo, da pomnjivo i različno pri crikve sv. Križa va dne i u noći, kada je potriba, zvone.

Kaštaldu ili onomu, ki zvone pri crikvi s. Jurja večer, u jutro za mrtveh, gre mu soldini 4.

Kuća sv. Jurja na varošu je slobodna od svakojačkoga dohodka gosposkoga, tako Dolac, Zakal, Selino (Selino) za sv. Križ, a ostalo, ako crikva fadiga ali drži na fit, ako na spolovinu, dužan je spolovinar odgovarat desetinu.

Ako bi ki u kuće stal s. Jurja u varošu na fit, on ništar ni dat dužan u kaštel ali satniku, kad se od drugeh kuć daje, nego samo kaštaldu za fit, kako se pogode.

Satnik Trsaški ima utorak pred Križe Bakranom uboh kolacion[2] dat, a Bakrani imaju u kaštel poslat kakov dar, a on njim napitak, i u kloštar, a on njim šalatu z hlibci i dva kanjića vina. Tako i gospodinu plovanu, ki jih sprovodi, imaju poslat kakov dar i satniku pustit.

Gospodin kapitan na Križe, kada gospodin plovan u kaštel skupa pučani dojde s procesionom, ima jin dat jedan kabal vina po običaju.

A malinar z Martinšćice ima dat jednu pogaču, ka gre mei svih.

Brodar pak časnoga kloštra na brodu ima dat gospodinu plovanu i ostalim, ki su s križi po Trsašćini hodili, dobar obed.

Malinar otac fratar Trsaških ima dat gospodinu plovanu lipu pogaču s vinčacem narešenu, a pučanom kolači 30, od kojih se daju dva na kaštel, dva ocem fratrom, dva na brod, onem ki križi nose, svakomu svojega, i ostali se razdele mej njih polag volje gospodina plovana.

Ako ki bandiru[3] u kaštelu vazme o piru, ima š njom prinesti jednu škinu ali skok škopca[4] i jedan kolač.

---

zgoda skoro vavick plesalo, a nije u tom pogledu drugačije bilo ni kod fratara, ni u manastirih. — Vidi glede igra i plesova u manastirih Franjevačkih izvještaj o. Pavla iz Rovinja. (Starine, knj. XXIII.)

[1] Kad, kada, ovdje toliko koliko kabal.

[2] Kolacion, to jest zajutrak, prandiculum.

[3] Bandira, to jest zastava.

[4] Škina (tal. schiena) ali skok škopca, to jest hrbat i stegno od škopca kao pečenke.

Soldati 4, ki plaću imaju, dužni su svaki dan po črede[1] u kaštelu stražit, a u noći svi četiri po urah stražit, a ne spat i ob osmoj ure u kaštelu se najti, i svaki od ovih je slobodan spuda pagnaz (?).

Kada satnik soldati aliti z oficirom Trsaškim kega peljaju u arešt, ako nebi sam se prezental, ali ku drugu exekucion storili, gre jim skupa za svaku voltu[2] l. 4.

Od svakoga rubeža[3] od domaćega sol. 12, od tugjega sol. 24, to je l. 4.

Kada se ka nevestica z Trsata na drugi konfin odpelja, ima se po zakonu satniku jedno spoznanje od nje, ale od nje ljudih dati, kako se oni med sobom pogode.

Nedilju mesopusnu satnik je dužan dat starcem i gospodinu plovanu ali namesniku snažan[4] obed, i sobotu večer po zakonu svih pozvat, i komu nebi za kakovu urtu[5] storil, ali ga ne pozval, dužan mu hoće bit bonifikati[6] l. 3. i prez dohodka ostat onoga leta; i ondi zibrat imaju satnika, ako po črede nebudu se obavljali, i ki već bude imel balot, ta ostane; i dužan hoće bit dat u ponediljak južinu, a u torak obed stari satnik.

Festa ovi tri dni je satnikova, vtorak najzadnji dan mesopusta prvi tanac je gosp. kapitana, 2. kancilera, 3. satnika mladoga, pak svaki svojega sudca. Prvi tanac, ako nebi poslal gospodin kapetan koga svojega od dvora, al daroval komu, tako on, ki ga bude tancal, hoće bit dužan za njega dat l. 2, ali pol spuda mašta. Prvu sredu, ali četrtak korizmeni sudac z gospodinom plovanom ali sami imaju prezentat g. kapitanu satnika mladoga, komu potvrditi ima svu oblast, ka po zakonu mu se pristoi i od on trat[7] služit se od njega u dugovanju pravice.

Satnik od starine imel je prinest u kaštel od dohodka bira dukat 16. prvu sredu korizme, ale buduć vinogradi u Drage bili od Zrin-

---

[1] Po črede, to jest po redu, poredovnjom; vices, ordo, turnus. Rieč ova osobito je mnogo rabila u službenom jeziku krajišnika za mienjanje straža. Vidi tumač rieči „poredovnja“ kod urbara Grižanskoga, str. 92, op. 1.

[2] Za svaku voltu, to jest za svaki put.

[3] Rubeža, to jest rubanja, robaria seu depredatio, executio, njem. Raub; ovdje se razumieva ovršna pljenitba.

[4] Snažan, to jest liep, dobar, obilan.

[5] Urta rieč srodna sa riečju: urvanje i urvati (uvreda, uvriediti), koja dolazi već u Dušanovom zakoniku.

[6] Bonifikati: nadoknaditi.

[7] Čas, mah.

*

skoga vazeti i pod četrtinu obrnjeni[1], ki kada budu povraćeni i postavni na stari dohodak, hoće opeta davat l. 16., a sada dava samo l. 13 z Dražicom.

[1] O tom piše župnik Krizmanić: Imaš znat, da kada z Bakrom vladaše grof Petar Zrinski, ni bil lin posvojat, samo da je korist ćutil, i težko je bilo svakomu susedu blizu njegova imanja, kako bi isti vinograde u Drage, ki su bili pod kvadernu Trsata i porezno plaćali, silno ruku vazel leta 1641. I zač neimaše moći takovomu silniku kapitan Trsatski suprotivit se, kmeti i gospodari od vinograda za svima nezgubit zemlju, su se podložili i navadni dohodki odgovarali; ča tri leta svršiše, ale mu se malo vidiše, posili ih na četvrtinu i tako nasledovaše, doklam plaću prijel svoje nevernosti. — Župnik Krizmanić digao je prije kamen na Zrinskoga, nego li se uvjerio, da je kriv, jer nije znao, u koliko je bio Zrinski ovlašten zemlje u Dragi prisvojit kao vlastelin u Bakru, a kamo da bi bio pomislio, da je Zrinskomu kao nasljedniku posljednjega Stjepana Frankopana, po pravu pripadao čitav Trsat, koji su Austrijanci bili ugrabili. — Toliko stoji, da je Petar Zrinski bio jak i moćan, pa da se nije ufao g. 1642. tadanji Senjski kapetan Ivan Albert Herberstein ujedno sa Riečkim kapetanom Stjepanom della Rovere navaliti na Zrinskoga, da mu otme mlin u Martinšćici. Zrinski branio je svoje pravo na vinograde u Dragi najodrješitije i pred samim kraljem Ferdinandom III.

Vinogradi u Dragi spojeni su sa kotarom Trsatskim istom poslije smrti Petra Zrinskoga nakon g. 1671., a tom zgodom opet su poravnane medje medju gradovi Trsatom, Grobnikom i Bakrom na osnovi razvoda medja od 15. maja 1455. (vidi Acta croat. str. 81) i razvodnika, što ga je bio učinio po nalogu cesara Ferdinanda III. Riečki kapetan Stjepan della Rovere g. 1642., postavivši ujedno i medjnike.

Glede poravnanja medja na 9. novembra 1678. ima zbornik župnika Krizmanića sliedeću bilježku:

Biše pošal p. g. Ivan Petar dell' Argento, slobodan barun i kapitan Rike i Trsata, sig. Marko Tracassa, svetnik Riški, pop Ivan Vrečić, kapelan g. kapetana, pop Juraj Čop, pop Fran Flego, sudac Lovra Čačan, satnik od leta, sudac Anton Flego, sudac Matij Bartolović, sudac Fran Bartolović, sudac Juraj Medanić, Ivan Benčan, Anton Matković, Ivan Paškvan, Ivan Bartolović i mnogi drugi bihu od Trsata pošli skupa s rečenim g. kapitanom na lice više pisanih meaših med Grobnikom, Bakrom i Trsatom, od kojih svih da istomu gosp. kapitanu Trsaškomu gosp. Ivan Andre Koderman, kapetan Bakarski na lice svakoga meaša, a ovo u kriposti slavne komišie, storene na 16. oktobra u Bakru leta tekućega, kako se vidi više tako, da vinogradi, pod ovimi mejaši, ki su bili po sili pod Bakar 1638. zavjeti z novemi dohodki, imaite od sada bit pod kastel Trsaški z ovimi staremi dohodki od bira i poreznoga, a ne drugačije, pri kojih su rukuh. (Vidi takodjer moje Spomenike hrvatske Krajine, knj. II., str. 258—260.)

Pučani imaju po črede pobirat porezno[1] svako leto dva, i spravit ga sp. 12, a kada li opet bili vinogradi pod Trsat, ki su sada pod Bakar, tribi davat u kaštel poreznoga sp. 16.

Od starine je navada, da plovan Trsaški zahrane vina doma, čega za potribu bolniki i žen mladoviteh, ter da bi se pripetilo, i da bi mu vino ostalo, ali na kvar hodilo, dužni su pučani najprvo ono strgovat, lego (nego) mlado se stavi na prodaju.

Listi gospodina zapovidnoga u kaštelu imaju Trsašćani po črede nosit do Bakra, Grobnika, Klane, Kastva i Rike, a ne dalje, ako ne za plaću.

G. plovan po navadbe od starine ima zahraniti vina domaćega za potribu bolniki i žen mladovitih, i ako prem (neima nastavka).

---

[1] Porezno, dača od zemalja u naravi ili u novcu, glede vinograda ono isto, što i potoka.

VIII.

Urbar grada Rakovca od g. 1630.

U staroj Križevačkoj županiji bila je nekoć znamenita gospodština Rakovačka sa gradom i mjestom. Stara kancelarija, koja je ponajviše hrvatska imena mjesta izopačivala, pisala je Rakovac obično Rakonok ili Rakonuk, a riedko kada Rakocz. Po svoj prilici da se mjesto u davnini zvalo Rakovnik ili Rakovnjak, od čega je kašnje Rakonok postao. Inače je taj naziv sasvim topičan. Dok niesu za seljačke bune g. 1755. razorili bili grad Rakovac, koji su tada držali sa tamošnjim imanjem grofovi Patačići, stajao je isti usried vode kao na otoku, a oko grada u okružju smještena je bila župna crkva sa nekoliko kuća starodavnoga varoša[1]. Od grada, koji nije bio nipošto velik, a gradjen je bio samo na kat, jedva ima sada traga; samo sjeća na njega studenac izvrstne vode, koji se i danas jošte zove Zrinjevac.

U listinah spominje se od davnih vremena grad i priedjel Rakovački. G. 1244. bio je knez (župan) Rakovački neki Vognislav, valjda pradjed plemića Rakovačkih, prozvanih kašnje Pučići. Rečeni plemići držali su Rakovac ili čitav, ili pako diomice uz druge velikaše ili plemiće u napried više od dva vieka. G. 1379. spominju se kao gospodari Rakovca braća Benko i Toma, sinovi Ladislava od Rakovca. Cjelokupno imanje Rakovačko uživali su još oko godine 1430. unuci Tomini Toma i Antun, sinovi Petra od Rakovca. Kad je nastala turska nevolja, niesu se mogli Pučići kao samostalna vlastela Rakovca proti tadanjim mogućnikom i silnikom u Hrvatskoj održati, već su morali ustupiti ponajprije knezovom Celjskim, a poslije i drugim velmožam, ne samo veći dio imanja, Rakovačkoga već i sam zavičajni svoj grad. G. 1440. uživao je Matija Pučić samo polovicu Rakovca, a ostalu polovicu imali su knezovi Celjski. Sam grad držao je g. 1454. knez Ulrik Celjski. G. 1460. priznala je kneginja Katarina, udova Ulrikova, da Mihael i Antun Pučići, kojim pripada polovica Rakovca, imadu takodjer pravo na šume i dohodak šumski. Još iste godine ustupi rečena kneginja hrvatska imanja Celjskih knezova, a medju timi i Rakovac, vojvodi svoga pokojnoga muža, čuvenomu Janu Vitovcu od Grebena. Rakovac uživali su i Janovi sinovi, knezovi Zagorski, a poslije došao je

---

[1] Rukopis: Status familiae Patachich sa likovi gradova i dvorova rečene obitelji u zbirci narodnog muzeja u Zagrebu.

Rakovac sa ostalimi Celjskimi imanji u vlast vojvode i bana Ivana Korvina, nezakonskoga sina kralja Matije. Pučići živili su samo na jednoj česti Rakovca sve dotle, dok im nije sa Nikolom Pučićem oko g. 1540. izumrlo koljeno u mužkoj krvi. Posljednjih godina, što je obitelj Pučića obstojala, zgadjalo se joj svakojako, a materialno stanje bilo joj je palo na sasvim nizke grane. Da im se po nešto pomogne, podieli Ivan Korvin 1495. Stjepanu Pučiću imanje Mlaku uz zemlje župnika Rakovačkoga, a g. 1517. štitio je posebnom poveljom hrvatski ban Petar Berislavić Katicu, kćer rečenoga Stjepana proti Matiji Pučiću, koji si je htio prisvojiti Katičine zemlje u Rakovcu, na Dulibski, u Lojnici, Njegovcu, Kalinovici i u Vrbovcu. Dielovi Rakovca, na koliko su pripadali Pučićem, nasliedili su po ženitbi plemići Gregorianci i grofovi Erdedi, a ovi nasljedjena dobra založiše glasovitomu hrvatskomu protonotaru i rodoljubu Ivanu Zakmardiu[1].

Poglaviti dio imanja Rakovca sa gradom ostavi herceg Ivan Korvin oporučno banu Ivanu Karloviću, a ovaj namre Rakovac nakon smrti, koja ga je mjeseca augusta 1531. u Medvedgradu zatekla, svojemu nećaku Nikoli Zrinskomu Sigetskomu. Odslije držali su Rakovac sa obližnjim Vrbovcem knezovi Zrinski sto šestdeset godina, braneći ga od Turaka, koji bijahu Rakovačku okolicu poharali, osobito god. 1562. i 1591. Opustjelo imanje nastojali su Zrinjani, koliko su bolje mogli, opet urediti i napučiti novimi podložnici. Kad je odkrita urota Zrinsko-Frankopanska, bude polovica Rakovca i Vrbovca predana kaptulu Zagrebačkomu za podmirenje 16000 for., što ih je bio dužan Petar Zrinski, a drugu polovicu rečenih imanja uživala je udova bana Nikole Sofia Löebl sa sinom Adamom, koji je kod Slankamena god. 1691. poginuo[2]. Iza toga držao je Rakovac u zakupu tri godine dana ban Adam Batjani od komore, koja oba imanja Rakovac i Vrbovac g. 1710. proda zaslužnomu državniku i hrv. patrioti barunu Baltazaru Patačiću. Bogata i mnogobrojna grofovska obitelj Patačića izumre grofinjom Eleonorom god. 1834., a Rakovac zaokupi opet kralj. fisk.

Nacrtav dogadjaje Rakovca sve do novijega doba, valja nam gledom na ovu našu publikaciju progovoriti još napose o Rakovačkih feudalnih prilikah. O njih ima viesti još iz davnoga vremena, jer je sačuvana u izvorniku listina kaptola Zagrebačkoga od 15. septembra 1435. sa najstarijim urbarom za podanike u Rakovcu i u Kalinovici. Tada dozvoliše vlastela Rakovačka Tomo i Antun, sinovi Petra, a unuci Tome Rakovačkog (Pučića) rečenim poda-

---

[1] Adnotatio possessorum in bono Rokonog et eorum jurium specificatio. Acta conv. Cris. f. 3, br. 90. prije u Zagrebu, sada u Budimpešti. — Status familiae Patachich, Rkps. — Dr. Krones: Die Freien von Saneck u. ihre Chronik als Grafen von Cilli, II, 154, 156. — Listina Rakovačkih od najstarijeg doba ima po nešto i u našoj zbirci.

[2] Bilježke iz Rakovačkih spisa. — Status familiae Patachich.

nikom, da mogu selište od 12 jutara oranica uživati uz godišnji danak od 200 denara i podavanje kvarte pšenice po Zagrebačkoj mjeri, te uz tri godišnje časti u kokoših i svinjskih lopaticah, siru, jajih i kruhu. Novi naseljenici na pustu zemljištu da neplaćaju, niti nečine službe za punih deset godina. Samo iznimno i kad bi bila potreba da budu dužni davati vlasteli posebnu daću. Naseljenici mogu svoja selišta i svojim susjedom ustupiti, ali samo cjelokupno. Isto tako i pod istimi uvjeti mogu prodati i nove krčevine, što ih učine. Pa makar bi se pojedini podanici i kamo drugamo odselili, to mogu oni selišta Rakovačka i nadalje uživati uz navadne daće i službe. Na veće dužnosti da nemogu nikako vlastela siliti podložnike i gradjane u Rakovcu i u Kalinovici, a ako bi to doista i učinili, platit će globu od 25 maraka po odsudi hrvatskoga vicebana i župana Križevačkoga[1]. Prava gradjana Rakovačkih zajamčiše i potvrdiše i razni kraljevi ugarsko-hrvatski, ali odnosne povelje izgorieše za provala turskih, za zato izda o Križevu 1495. herceg i ban Ivan Korvin Rakovčanom novu povelju, u kojoj ih obveza od prilike na one iste službe i daće, koje bijahu po ugovoru od g. 1435. dužni davati[2]. Na novo je u toj listini zabilježena samo

[1] Izvornik nalazi se medju Neo reg. acta, f. 1522, br. 17., prije u hrv. zem. arhivu, sada u Budimpešti. — Žaliboże, da ga nemožemo priobćiti, pošto je naš priepis nepodpun i rdjav, a zbog daljine od hrvatskih arhivalija niesmo kadri izvornik na novo uviditi i prepisati. I zbirka jugosl. akademije ima od I. Kukuljevića krn priepis ovoga urbara, koji takodjer nije za naučnu porabu.

[2] Povelja ova, koju je knez Juraj Brandenburžki, drugi muž Beatrice Frankopanke, udove hercega Ivana Korvina, u Krapini 22. julija 1511. na molbu sudca Rakovačkog Valentina Karleca i prisežnika Mihaela Zmandića odobrio i potvrdio, glasi po ovjerovljenom priepisu:

Joannes Corvinus, Oppauie, Lypthouie, Sclauonie dux, ac regnorum Dalmacie, Croacie banus. Memorie commendamus per presentes, quod pro parte et in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis, juratorum, ceterorumque uniuersorum ciuium et incolarum in oppido nostro Rakovecz, seu in districtu et pertinencijs eiusdem commorancium, nobis supplicatum extitit eo modo: quod his disturbiorum temporibus elapsis ijdem per seuissimos Thurcas, persecutores Christianorum, uniuersas et singulas literas eorum priuilegiales, per predecessores dominos nostros ipsis graciose concessas in domibus eorum reposuissent et ibi una cum domibus illis, ubi ipse litere conseruabantur, combuste et consumpte fuissent; ideo nos ex nostra gratia et annuencia speciali iterum et ex nouo ipsos in eisdem libertatibus et antiquis, ipsorum consuetudinibus, quibus videlicet iidem hactenus usi, fruiti et gauisi fuisse agnoscebantur, ut etiam peramplius ... ipsorum ampliari possit, hujus modi libertatem ipsis duximus concedendam: ut quilibet illorum de integra curia seu sessione, prouti in festo resureccionis domini ova duodecim, caseum unum, Viennenses quatuor iuxta eorum antiquam consuetudinem dare tenentur pro castellano memorato, item in festo b. Georgij martyris similiter de qualibet sessione quinquaginta quatuor soluet; item in festo asumpcionis b. Marie similiter de qualibet sessione pullum unum, soluet unum: item de qualibet sessione tempore seminature soluant tritici cubulum unum; item in festo b. Martini de qualibet sessione quinquaginta quatuor soluent; item circa festum natiuitatis domini caponem unum, scapulam unam, soluent unam; item de qualibet sessione domino episcopo Zagrabiensi pro decimis quatuor Viennenses annuatim dare et persoluere tenentur. Volumus autem, quod semper ipsi ciues et incole nostri unum hominem pro custodia castelli nostri inuenire debebunt,

desetina biskupu Zagrebačkomu od četiri Bečka denara za svako selište, a nova tadanjimi ratnimi okolnostima uvjetovana je obveza, da će Rakovčani vazda držati u gradu jednoga stražara, što će ga kaštelan plaćati. Niti u pogodbi od g. 1435., a niti u povelji od god. 1495. ne ima spomena, da bi „purgari" kakovu tlaku davali, već jedino činž i časti u raznih jestivih i u novcu. Kako je bilo u vanjskih selih vlastelinstva u tom pogledu u starije doba, neznamo, jer se obe gore iztaknute povelje tiču lje gradjana i stanovnika u Rakovcu i u Kalinovici. Čitavoga Rakovačkoga imanja, bilo purgara, bilo kmetova po okolišnih selih, tiče se pako povelja kneginje udove Katarine Celjske, izdana g. 1460. u Varaždinu, kojom rečena kneginja dozvoljuje svim svojim podanikom žirenje svinja u šumah Radojskoj gori, u Vranji i u Jasenovcu[1].

quem castellani nostri pro salario contentare eundem sint obligati. Item si aliqui seruientes sub eodem castro edificia et in medio ipsorum commorare voluerint, tunc ad eandem libertatem sicut ceteri ciues et hospites ipsius libere ville nostre descendant et in eadem libertate commorentur, et totum onus cum eisdem ciuibus et hospitibus portare teneantur. Qua propter committimus universis et singulis castellanis nostris pro tempore constitutis et in futurum constituendis, quatenus amodo in antea, dum presentes ijdem ciues nostri et incole fidelitati vestre ostenderint, preter premissas libertates ac eciam antiquas consuetudines eorum, per nos ipsis graciose concessas ad nullam solucionem taxarum ac collectarum, nec non et seruiciorum quorum cunque compellere et coarctare presumatis, sed semper ipsis in eorum libertatibus, juribus et antiquis consuetudinibus usque in hodiernum diem, quibus usi et gavisi fuissent, tenere et conseruare debeatis; secus non facturi; presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in ciuitate nostra Montis Grecensis, feria secunda post festum invencionis s. crucis, anno domini 1495to. (Ovjerovljeni priepis u našoj zbirci.)

[1] Izvornik listine čuvaju žitelji u Rakovcu. Ona glasi po ovjerovljenom starijem priepisu:

Nos Catharina, Dei gracia Cilee, Ortemburge, Zagorieque etc. comitissa relicta. Ad perpetuam rei memoriam tenore presencium significamus, quibus incumbit uniuersis, quod nos sicut certis et racionabilibus de causis, sic non minus ad debite supplicacionis instanciam, nobis pro parte fidelium nostrorum uniuersorum ciuium, oppidanorum et jobagionum sub appertinencijs castri mei Rakonok commorancium sincera devocione porrecta, ipsorumque fidelium seruiciorum ob respectum matura deliberacione prehabita, et ex certa sciencia eis ac ipsorum heredibus uniuersis hanc specialis gracie mee prerogativam successione perpetua presencium vigore duximus concedendam ita, ut ipsi videlicet omnes et singuli prefati districtus mei Rakonok et appertinenciarum suaram inhabitatores quomodolibet vocitati, ipsorumque successores omnes, ipsorum porcos, quos intra decursum annorum et temporis exigenciam habebunt, in syluis meis ad dictum castrum spectantibus, utpote: Radoiska gora et Vranya, ac Jassenovecz vocatis, depellere ac nutrire debeant, et absque ipsorum voluntate et favore seu indultu nemo extraneus hoc facere sit ausurus. Si quis autem extraneorum porcos suos contra eorum libertatem et gracie mee prerogativam in predictas syluas furtiue depellere dederit pascendos, hos extraneos porcos ipsi ciues et jobagiones mei in prouincia mea Rakonok pro tempore commoracionis pro ipsorum porcis recipere, ipsos retinere, aut viceuersa restituere, et cum ijsdem pro lubitu proprie voluntatis agere valeant, atque possint, quorumcunque contradictione non abstante.

In cuius rei testimonium ac firmitatem perpetuam presentes literas meas sigilli mei appensione munitas eisdem duximus graciosius expediendas. Datum in Varasd, in festo b. Pancracij martyris, anno domini milesimo quadringentesimo sexagesimo. — Commissione dominii propria: H. Taubenauer m. p. (L. S.)

Obazrev se tako na starije doba, treba da još progovorimo o urbaru grada Rakovca, što ga ovdje na svjetlo iznosimo. Dakako, da nazočni urbar nije prava slika nekadašnjega vlastelinstva Rakovačkoga, koje je bilo i veće i bolje napučeno. Turci nekoliko puta po cielom kraju Rakovačkom rusvaj učiniše, a što ovaj urbar pokazuje, samo je kukavni ostatak prijašnje cjeline, i taj ostatak nastojahu knezovi Zrinski popuniti i ojačiti novimi naselbinami. Dogadjaji, što su sliedili za vladanja kralja Vladislava i buna Dodže god. 1514. podignuta pogoršaše stanje seljačtva u obće, pa nije čudo, da se i u Rakovcu izopačiše podaničke prilike. Novčana je daća promienjena tiekom vremena ponajviše u tlaku, a zavedeni su i povozi u naravi. Kako povelja kneza Jurja Zrinskoga od g. 1623. svjedoči, podavali su purgari u Rakovcu, Samoborcu, u Banjičevcih i u Brezancih već za njegova djeda, kneza Nikole Sigetskoga, dakle prije g. 1566., na tjedan po dva težaka i povoze. Toliku dužnost za purgare izkazuje i ovdje priobćeni „urbar grada Rakovca od god. 1630.", dok ostali kmetovi rabotahu vlasteli od Petrova do Sesveta po četiri dana na tjedan, a od Sesveta do Petrova po tri dana. Manje službe i daće davali su podvorci (inquilini, željari), ali oni su razmjerno i manje zemalja imali. Novi naseljenici: Hrvati, Slovinci (Slavonci) i Vlasi, koji su naseljeni počev od g. 1618. ponajviše iz strana, što ih Turci zauzeše, najbolje su prolazili i najviše uživali slobode. Njihova je poglavito bila dužnost, da vojuju uza svoju vlastelu Zrinjane, koji bijahu ili bani ili pak u obće vojskovodje. Takovi naseljenici bili su iza nastanjenja prosti od služba i daća pet do deset godina. Slovince u Lonjici naselio je knez Juraj Zrinski, kasniji ban, g. 1618. „davši im slobošćinu na devet let, da bi se nastanili i ogradili, i po tih devet let da su nam dužni dohodak davati vsako leto od vsake hiže po dva dukata gotovih novac, jednu kvartu pšenice, jednu zobi i jednoga dobroga prasca. Na zopet ako li bismo svojim vrimenom u vojsku utegnuli pojti, da je dužan vsaki od svoje hiže oboružan pojti ob svojem strošku mesec dan, ako li bismo morali u vojski od mjesec dan dalje štentati, budu imali od nas svoju hranu ili potrošak". Još su veće pogodnosti dobili Vlasi, nastanjeni g. 1624. na Rakovačkom imanju.

Nazočan urbar sastavljen je g. 1630. prigodom predaje Rakovačkoga imanja gubernatoru Zrinskih dobara Franji Batjanu po barunu Nikoli Malakociju, kojemu bijaše Juraj Zrinski založio Rakovac nešto prije smrti, koja ga je u Požunu pod konac g. 1626. zatekla. Urbar je pisan makaronski mješovitim jezikom hrvatskim i latinskim, a na koncu ima kratak hrvatski inventar pokućtva i jestiva.

Izvornik urbara nalazi se u našoj zbirci; mi ga priobćujemo sasvim nepromienjena, obloživši ga jošte u dodatku uz neke opazke i povlasticami za pojedina mjesta, na koliko takove mogosmo u zemaljskih i privatnih arhivih pronaći.

* * *

Urbarium et inventarium castelli Rakonok.

Anno 1630. die 10. novembris.

Urbarium seu conscriptio bonorum castri Rakonok, facta per nos **ablegatos** commissarios Georgium Tompa de Horzova[1], Caspar Hrusoczy[2] et Michaelem Perko pro parte magn. d. Francisci de Batthian[3] etc. Quae quidem bona per ill. quondam dom. comitem **Georgium** a Zrinio, alias regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae **banum**, magn. d. Nicolao Malakoczi de Zomzeduara oppignorata **juxta** fassionem eiusdem domini comitis et bani de a. d. 1626. coram capitulo eccl. Zagrabiensis emanata extitissent, sed per nos pro **parte** eiusdem d. gubernatoris, deposita reali oppignorationis summa, **redempta** essent et coram infra scripto judice nobilium eisdem d. **commissarijs** medio ipsorum praenotato d. gubernatori per dictum d. **Nicolaum** Malakoczy[4] medio Martini Črne, servitoris sui, ad id specialiter transmissi, resignata.

Oppidum Rakonak[5].

M i c h a e l K a š p a r i ć loco Tomae, sessio $1/2$.

---

[1] Juraj Tompa od Hrsove, plemić i sudac Križevačke županije. Obitelj živi još i danas u Hrvatskoj.

[2] Hrušoczi aliter Hruševački, vazali opatije Topuske, prozvani po Hruševcu kod Pokupskog. Izvorno zvali su se Mikušići od Rečice, a bili su potekli iz planinske Hrvatske. Hrušocija ima i sada.

[3] Franje Batjan, vicegeneral u Kaniži, član poznate ugarske obitelji, koja je utjecala mnogo i na dogadjaje u Hrvatskoj, imajući mnogo imanja, a medju ostalim Greben, sada Novi marof. Franje B. dobro je pisao hrvatski. Ban Juraj Zrinski, obolivši smrtonosno u Požunu, imenova ga oporukom od 17. decembra 1626. administratorom svojih imanja za maloljetnosti sinova Nikole i Petra.

[4] Plemići i poslije baruni od Susedgrada Malakoczi ili Malakovački potekli su po svoj prilici iz Medjumurja, a bili su po porietlu Hrvati. Nikola M. bio je ugledan i bogat hrv. vlastelin, ali po vjeri lutoran. Biskup Zagrebački Benko Vinković nastojao je g. 1641. odvratiti Malakoczia od luterove sljedbe, ali težko da je uspjeo.

[5] Mjesto Rakovac, gdje su stanovali purgari, bilo je pod osobitom zaštitom vlastele. Listine glede uredjenja službe i daća od g. 1435. i 1495. tiču se poglavito purgara Rakovačkih. Njima je bila naklona i Beatrica Frankopanka, udova vojvode Ivana Korvina, podielivši im za svoga boravka u Rakovcu u oči blagdana sv. Kuzme i Damjana g. 1505. zemlje i livade u Lužcu. Knez Nikola Zrinski Sigetski uredio je bio Rakovčanom pravice posebnom listinom. Ove su pravice sa naznačenjem služba i daća poslije potvrdili ban Juraj Zrinski i knez Petar Zrinski, i to prvi listinom od 28. maja 1623., a drugi listinom od 4. julija 1647.

Listine Korvinova i Jurja Zrinskoga sliede ovdje:

Dužen je od Petrova do Martinja pešjom tlakom po tri dni, od Martinja do Petrova po dva dni.

---

1. Nos Beatrix de Frangipanibus, illustrissimi condam domini Johannis Coruini, Lipthouie ducis, ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bani relicta, memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit uniuersis, quod nos attentis et consideratis inopia et paupertate circumspectorum ac prouidorum ciuium in oppido nostro Rokonok vocato commorantes (sic!), volentes eosdem speciali gracia et benevolencia nostra prosequi, ut populorum multitudine in dicto oppido magis augere, nobisque eo feruencius seruire possint et valeant: considerantes eciam penuriam ipsorum, quam propter nimiam carenciam fenilium paciebantur, eisdem ciuibus, heredibusque et posteritatibus ipsorum uniuersis id graciose duximus anuendum et concedendum, immo anuimus et concessimus, ut ipsi in possessione nostra Lwsecz vocata, et penes fluuium vetus Lonya vocatum in pertinencijs dicti oppidi nostri Rakonok existenti et habita, prout meta et signa medio nonnullorum fidelium nostrorum ipsis ciuibus prefixa et assignata existit, certa loca sew fenilia deserta pro se ipsis colere et expurgare, ipsisque fenilibus cultis et expurgatis, uti, frui et gaudere libere et pacifice possint et valeant; harum nostrarum sigillo nostro quo utimur impendenti consignatarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in castello nostro Rokonok, feria quarta proxima, ante festum beatorum Cosme et Domijanis martirum, anno domini millesimo. quingentisimo quinto.
(L. S.)

(Izvornik na pergameni medju »Acta Frangepanea«, codex LXVII u zbirci jugosl. akademije. Od zdola pritisnut je mali pečat Frankopanski sa dva stojeća lava, a izpod toga grba je još manji Korvinski sa gavranom.)

2. Mj Juraj vikouichnj groff od Zrinia, pozuecheni vitez, Dalmatinzkoga, Heruaczkoga y Zlouinzkoga orzagha ban, czezaroue i kraljeue zuitlozthy tanachnik, komornik etc. Daiemo na znanje uzim, kim ze priztoj, kako doidosse pred naz nassi verni podlosniki Rakouschanj, Zamoborschanj, Baniseuchanj j Brezanczj, j pokazasse nam nike zuoie ztare prauicze, j naulaztito od pokojnoga nassega gospodina deda, gospodina groffa Mikloussa Zrinzkoga, j nehtizmo pogovorithj lizth nassega rechenoga pokojnoga gospodina deda, nego im iz nouich dazmo pravize onakove, da w tajednu po dva dnj imaju szlusiti z povozom, kamo potribno bude po iednom siuinchetu, j kada z daleka putha dojdu, da jm ze pochinka da do peth ilj sezth dan, a kad bi na povoz neimali kamo pojthj, da tha dva dni imaju pisicze grada popravljati; dohodak takajse pinezni, sitni i oztali, kako sze u urbariumu udersi, da imaju dauathi. I na to im dazmo ovi nas lizth pod nasse ruke pizmom i pechatjom, da je imamo mi j nas oztanak nye j nihow osztanak u tom obdersathj. Datum in nostra Verbocz, vigesima octaua maij. Anno millesimo sexingentesimo vigesimo tertio.

Georgius comes a Zrenio.
Banus. (Z. P.)

Kada je potrebno v povoz pojti, dužan je z jednim živinčetom v kotaru i zvan kotara.

(Izvornik u zbirci jugosl. akademije. Ovu povelju potvrdio je g. 1647. na 4. julija u Božjakovini knez Petar Zrinski, izdavši gotovo doslovce jednaku novu listinu, koja se takodjer u zbirci jugosl. akademije nalazi, ali je jur tiskana u Arkivu za poviest jugoslavensku knj. VIII, str. 214.)

U pogledu podpisa bana Jurja „a Zrenio“ primjećujemo ovo: Knezovi Šubići pisali su se, odkako su polovicom 14. vieka iz današnje sjeverne Dalmacije u Posavinu došli, po gradu Zrinu u Banovini knezovi Zrinskimi. U latinskih spisih 14. i 15. vieka vazda su se pisali posavski Šubići comites de Zrin (Zyrin, Zdrinio, Sringe, Srynio, Zerin, Zereu, Serin), a poslije tiekom 16. i 17. vieka de Zrin, de Zrinio, a Zrinio, Zriniensis, i samo riedko kada u latinskih listinah sa genitivom Zrinij. Hrvatskih podpisa Zrinskih knezova imamo istom od početka 16. vieka. Nikola Zrinski, otac Nikole Sigetskoga podpisao se je na latinskom spisu god. 1531. ćirilicom „Miklouš knez Zrinski“, a po svoj prilici da on drugoga pisma, kao što i drugi tadanji hrvatski velikaši nije ni poznavao. Isto tako podpisao se njegov sin Nikola Sigetski g. 1544. u poslanici na Kranjskoga plemića Antuna Turna glagolicom: „Miklouš Zrinski, ban“, a na povelji, podieljenoj g. 1544 slobodnjakom u Prilišću pod glagolsko pismo latinskimi slovi: „Miklows Zrjnzkj“, a tako i više puta kašnje, kako to nekoliko sačuvanih njegovih listova svjedoči. Latinski podpisivao se je Nikola Sigetski vazda: a Zrin, a Zrinio, de Zrinio samo na dva pisma u zbirci jugosl. akademije iz Keglevićeva arhiva ima njegov podpis: Nicolaus Zrinij. — Magjari mnogo do toga drže, da je Nikola Sigetski magjarski znao, i magjarski pisao, ali ono pet šest tobože magjarski pisanih izprava, što ih čuva državni arhiv u Budimpešti, toga nedokazuje, jer rečene izprave, na koliko su pisane i podpisane jednom rukom, nije pisao Nikola Sigetski, već su to priepisi ili možda i prievodi latinski pisanih izprava, a jednu listinu pisanu magjarski sa pravim podpisom Nikole Sigetskog, nije on vlastoručno pisao, već ju je samo podpisao latinski „Nicolaus de Zrinio“. Nebi bilo pako čudo, da je Nikola Zrinski, boraveći mnogo u Ugarskoj, jednom zgodom podpisao i magjarsko pismo, kojeg po svoj prilici niti pravo razumio nije, pišući u svojoj domovini samo hrvatski (glagolicom i latinicom) i latinski, pa možda i nešto njemački, kao što i njegov brat Ivan, od kojega ima nekoliko rdjavom niemštinom pisanih listova.

Magjarštini podali su se Zrinski knezovi, odkako prigrliše novu Lutersku vjeru i počeše stanovati u Čakovcu, te odtale više utjecati u ugarske poslove kao kapetani Kaniže i župani Zaladski. Magjarski je već dosta pisao sin Nikolin, odvažni i junački branitelj Medjumurja, Juraj, ali još više se pomagjariše Jurjevi sinovi Nikola i Juraj. Dok se je hrvatski ban Juraj Zrinski obično pisao „de Zrenio“, podpisivao se njegov brat Nikola i pod latinska i hrvatska pisma „Miklos Zrény“, ali i to ne dosljedno svuda, jer ima i od toga Nikole hrvatskih pisama sa podpisom „Miklous Zrinskj“, a latinskih „de

Dužen je pšenice drevenko 1, Jurjevčine s. 27.

Martinšćine s. 27, kopuna 1, pišće 1.

Sir ali lopatico. Jajac 6, krnjaka desetoga, ale devetoga.

Michael Pilat loco Ambrosii Carić, sessio $^1/_2$.

Ta je poleg časti, to je to logarije, za sada liber.

Ako ta officium ostavi, dužan je plaćati kako i ta gore imenuvani pol selac vas dohodak.

Georgius Karlić, sessio 1 (deser.).

Mich. Gerić, sessio $^1/_2$ (teloniator.).

Ta isti za sad poleg časti maltarske libertinus je, ako officium gore imenuvani ostavi, dužen bude kako i drugi oppidani, tako i vas dohodak naslužavati.

Tomaš Gregurić loco Petri Benčić, inquil., possidet terrae arabilis jug. 3. Od toga ne dužan dohodka nikakova, nego kamo je na blizu potrebno z listom pojti, mora iti, ali tlakom v vrtu v tjedan jedan dan naslužiti.

Andreas Jerdek aliter Posavec, sessio qr. seu inquil.

Possidet jug. 3, i ta isti dohodka nikakova ne daje, nego z listom, kamo se pošalje, mora pojti, ali v vrtu tlakom jedan dan v tjednu naslužiti.

Michal Sakol exstirpata sessio, jugera 3 possidet.

Ta isti dohodka nikakova nedaje, nego na grad, što je potrebno šivati, mora naslužavati.

Matheus literatus Tutorić, sessio qr. 1 (officialis).

Item extirpaturae jugera 8 habet.

Ta isti poleg officiuma libertinus. Ako officium ostavi, dužen je annuatim penes privilegia piae memoriae ill. com. Georgij a Zrinio fl. hung. 4.

Joannes Jurtas loco Geor. Hržićak, sess. qr. 1, extirp. jug. 2.

Ta isti dužen je tlakom po dva dni pešice. Jurjevšćine s. $13^1/_2$.

Zrin, de Zrinio". Mora se ipak i to konštatovati, da su oba brata Nikola i Juraj rado magjarski, ali ipak mnogo hrvatski pisali. Naročito ima od Nikole dosta hrvatskih spisa. Jurjevi sinovi banovi Nikola i Petar niesu se nipošto slagali u političnom i narodnom pravcu: Nikola obljubi više magjarštinu i bude glasoviti magjarski pjesnik, Petar se pako u svih djelih očitova hrvatskim patriotom; ali su se oba jednako rado služila hrvatskim jezikom, pišući se dosljedno hrvatski „Zrinski", a latinski, „de Zrin, a Zrinio". Na podpis Zriny, a kamo li Zrény, pisan vlastoručno rukom Nikole ili Petra, niesmo se namjerili.

(Ogledasmo više stotina Zrinskih spisa, a medju ostalimi i zbirku hrvatskoga arhiva, koja je nezgodom odnesena u Budimpeštu.)

Martinšćine s. 13¼. Kopuna 1, pišćeta 1, jajca 3, pšenice qr. 1, krnjaka, ako bi ga imal, desetoga ili devetoga.

Bartolomeus Tkalec, sessio qr. 1 (desert.).

Lucas Tkalec olim Bartolomei possidet posessionis qrle 1, item Joannis Hernos sessionis qrle. 1.

Služi kako i ovi gore imenuvani purgari polselci: Jurjevšćine s. 27. Martinšćine 27. pšenice qr. 1, kopuna 1, pišće 1, jajac 6, lopaticu ali sir 1, krnjaka desetoga ale devetoga.

Relicta Martini Cvetković, posessio qr. 1 i extirp. jug. 4.

Tlači kako i ostali gore imenuvani purgari: Jurjevšćine s. 13½. Martinšćine s. 13½. pšenice qr. ½, vagana 1. kopuna 1, pišćeta 1, sira ale lopatice 1, jajac 3, krnjaka desetoga ale devetoga.

Valentinus Fumić loco Joannis; idem commoratur in domo et possidet extirpata jugera 2: služi jedan dan v tjednu pešice.

Joannes Fumić, possesio qr. 1 (deser.).

Jacobus Bertović loco Georgij Horvat, possessio ½.

Dužan je tlakom, kako i drugi purgari pišice po 2 dni. Jurjevšćine s. 27, Martinšćine s. 27, pšenice, hordei qr. 1 seu kebljaka[1], kopuna 1, pišće 1, lopatico ale sir 1, jajac 6, krnjaka kako i ostali.

Andreas Jaklin drži extirpature jug. 10.

Od nje dužen tlake kako i ostali purgari povozom.

Dohodka daje: Jurjevšćine s. 21. Martinšćine s. 21, pšenice vagana 2, kopuna ½, pišćeta ½, jajac 5, krnjaka kako i ostali. Lopatice ½, ale sira.

Ivan Jaklin drži krčevine oranj 10.

Dužan je tlake kako i ostali drugi purgari povozom.

Dohodka daje: Jurjevšćine s. 21, Martinšćine s. 21, pšenice vagana 2, kopuna ½, pišćeta ½. jajac 5, sira ili lopatice ½, krnjaka kako i ostali drugi.

Georgius Hrvoić, posess. ½ (deser.).

Paulus Štefanković, posess. ½.

Dužan je tlakom, kako i ostali purgari: Jurjevšćine s. 27, Martinšćine s. 27, pšenice qr. 1, kopuna ½, pišće 1, jajac 6, lopatico ali sir 1, krnjaka kako i ostali gore imenuvani polselci.

Villa Brezana, adjuncta opido Rakovac (Rakocz).

Nicolaus Petrinović cum filio idem, sessio 1.

Dužen je tlakom kako i drugi ostali purgari, navadnoga dohodka:

---

[1] Keblenka, kablenka, kebljak, mjera drvena tolika kao i drvenka, kojom je istovjetna. Na kabal mjerilo se već u davna vremena i kod Srba i kod Hrvata. A mjerili su novce, žito, so. (Vidi Daničićev rječnik starina.)

Jurjevšćine s. 54., Martinšćine s. 54, pšenice drevenke 2, kopuna 1, pišće 1, jajac 12, lopatico ali sir, krnjaka kako i ostali purgari.

Valentinus Brlić, sessio 1.

Dužan z tlakom kako i ostali purgari. Navadnoga dohodka: Jurjevšćine s. 54. Martinšćine s. 54, pšenice drevenke 2, kopuna 1, pišće 1, jajac 1, lopatico ali sir. Krnjaka kako i ostali purgari.

Jacobus Pakljanj, sessio $^1/_2$.

Tlakom je dužan, kako i ostali drugi purgari: Jurjevšćine s. 27, Martinšćine s. 27, pšenice drvenku 1, kopuna 1. pišće 1, jajac 6, lopatico ali sir. Krnjaka kako i ostali purgari.

Mathias Plešić. sessio qr. 1

Dužan je zlužbom pešice po dva dni. Jurjevšćine s 7, Martinšćine s. 7, a drugoga dohodka ništa.

Villa Samoborec (Szamoborcz), adjuncta oppido Rakonak.

Georgius Bradić. sessio 1.

Tlakom služi kako i ostali. dohodka daje: Jurjevšćine s. 44, Martinšćine s. 44. pšenice drevenku 1. kopuna 1. pišće 1. jajac 10, lopatico ali sir 1, krnjaka kako i drugi ostali.

Georgius Tvorić, sessio $^1/_2$.

Dužen je službom kako i drugi ostali purgari. Dohodka daje: Jurjevšćine s. 20, Martinšćine s. 20. pšenice vagan 1. kopuna $^1/_2$, pišće 1. lopaticu ali sira 1, jajac 6: krnjaka kako i drugi ostali purgari.

Math. Potohček, sessio $^1/_2$.

Ta isti za sada je logar. ne dužen nikakve tlake, ni dohodkom; ako officium ostavi, dužen bude kako i drugi ostali službe nasluževati i dohodke: Jurjevšćine s. 26. Martinšćine s. 26, pšenice vagan 1, kopuna $^1/_2$, pišće 1. jajac 6. lopaticu ali sir 1: krnjaka kako i drugi ostali purgari.

Math. Vincetić. sessio $^1/_2$.

Dužen je službu kako i ostali purgari. Jurjevšćine s. 20, Martinšćine s. 20, pšenice vagan 1, kopuna 1. pišće 1, jajac 6, lopaticu ali sir 1; krnjaka kako ostali.

Gregor Poturica. sessio $^1/_2$ (deser.).

Jacobus Rešetar. sessio $^1/_2$.

Dužen je službom kako drugi ostali purgari. Jurjevšćine s. 27, Martinšćine s. 27, pšenice drevenko 1, kopuna $^1/_2$, pišće 1, jajac 6, lopatice ali sira $^1/_2$; krnjaka kako ostali purgari.

Gregor Rešetar, sessio $^1/_2$.

Dužen je službom kako ostali purgari. Jurjevšćine s. 27, Martinšćine s. 27, kopuna 1, pišće 1, jajac 6, lopaticu ali sir 1; krnjaka kako i drugi purgari.

Martinus Švagelj cum fratre Petro idem. sessio 1.

Dužni su službu kako i ti ostali purgari. Jurjevšćine s. 54, Martinšćine s. 54, pšenice drevenke[1], kopun 1, pišće 1, jajac 12, lopatico ali sir 1: krnjaka kako ostali purgari.

Georgius Črni loco Petri idem. sessio qr. 1.

Tlači kako i ostali purgari. Jurjevšćine s. 54, Martinšćine s. 54. Drugih ostalih dohodkov ne dužen, nego krnjake, kako drugi purgari dužan je.

Villa Baničevci (Banichewczi).

Andreas Klugar loco Michael idem. sessio 1.

Tlači kako i ostali purgari v povoz. Jurjevšćine s. 54, Martinšćine s 54, pšenice drevenke 2, kopuna 1, pišće, sir ali lopaticu 1, jajac 12. Krnjaka devetoga ali desetoga.

Gregor Petrus loco Georgii idem. sessio 1.

Tlači kako drugi ostali purgari. Dohodak (kao što Andrija Klugar).

Nikola Herović loco Gregorij idem. sessio 1.

Tlači kako drugi ostali purgari. Dohodak (kao što Andrija Klugar).

Georgius Šebec olim Pauli Jažeković, sessio $^1/_2$ $^1/_4$

Ta isti, ako nebu grabant[2], bude dužen tlakom i dohodki, kako i ostali purgari: Jurjevšćine s. 36, pšenice drevenke 2, kopuna 1, pišće 1, lopaticu 1, sir 1, jajac 9: krnjaka kako i drugi ostali purgari.

Mihael Sirović, sessio $^1/_2$ $^1/_4$.

Tlakom je dužan kako i ostali purgari. Dohodka: Jurjevšćine s. 36, Martinšćine s. 36, pšenice drevenke 2, kopuna 1, pišće, lopaticu ali sir 1, jajac 9; krnjaka kako i ostali purgari.

Andreas Čezić, sessio $^1/_2$ $^1/_4$.

Tlakom kako ostali purgari. Dohodak (kao što Sirović).

Nicol. Dumić, olim Valentini idem, sessio 1.

Tlakom je dužan kako ostali purgari. Jurjevšćine s. 47, Martinšćine s. 47, pšenice drevenke 2, kopuna 1, pišće 1, jajac 12; krnjaka kako i drugi ostali purgari.

Georgius Dumić olim Lucae idem, sessio 1.

---

[1] Drvenka, ponajviše izdubena u drvu, a velika koliko i kvarta. Drvenka rabi i sada za mjerenje u okolici Karlovca.

[2] Grabant to jest trabant, stražar u gradu.

Tlače kako i drugi ostali purgari. Dohodak (kao što kod Nikole Dumića).

Martin Dumić loco Mich. idem, sessio 1.

Tlakom je dužen kako drugi ostali purgari. Jurjevšćine s. 54, Martinšćine s 54, pšenice drevenke 2, kopuna 1, pišće 1, jajac 12, sir ali lopatico 1, krnjaka kako drugi ostali purgari.

Michael Paraslović olim Johan. Jušević, sess. qr. 1.

Tlakom je dužen pešice po dva dni. Jurjevšćine s. 9, Martinšćine s. 9, pšenice vagana $^1/_2$, kopuna $^1/_2$, pišćeta $^1/_2$, jajca 3, lopatico ali sira $^1/_2$, krnjaka kako ostali.

Andreas Krajač, sessio $^1/_2$ $^1/_4$.

Tlakom je dužen kako drugi ostali. Jurjevšćine s. 47, Martinšćine s. 47, pšenice vagana 3, kopuna 1, pišće 1, jajac 9, sir ali lopatico 1, krnjaka kako i drugi ostali.

Relicta Marci Dumel, sessio $^1/_2$ qr. $^1/_4$.

Tlakom je dužen kako i drugi ostali purgari. Jurjevšćine s. 34, Martinšćine s. 34, kopuna 1, pišće 1, jajac 8, lopatico ali sir 1, krnjaka kako i drugi ostali.

Jacobus Dumić, sessio $^1/_2$ qr. $^1/_4$.

Tlaka i dohodak (kao što udova Marka Dumića).

Philip Žeběek olim Georgij idem, drži krčov nešto; od njih tlači pešice po dva dni, a dohodkov nikakovih ne dužen davati. Ti vsi za purgare imenujo se, i ako li krnjaka nema koj, dužen je od svakoga krnčeta dati kr. 1. Orat nisu dužni, nego v povoz, kako je gore specifikuvano, i tlakom pešjom antiquitus juxta urbarium diebus tribus juxta privilegium dom. ill. comitis Georgii a Zrinio coram nobis productum diebus 2[1].

Videčani (Videchani), koji orat hode.

Villa Mlaka.

Benedictus Balšić aliter Canjek, sessio $^1/_2$.

Na tjedan dužen je pešjom tlakom od Petrova do Sesvet diebus 4, od Sesvet do Petrova diebus 3, orat jedan dan svojim plugom, drugi dan z opregom, pšenice keblenke 2, hrži keblenke 2, zobi keblenke 2, vsako drugo leto kopuna 1, pišćenac 5, lopatico ali sir 1, krnjaka kako i purgari deveto ali desetoga.

Petrus Canjek, olim Antonij Bertić, sessio $^1/_2$.

---

[1] Naime prema povelji kneza i bana Jurja Zrinskoga od 28. maja 1623., što je otisnuta na strani 172.

Tlako daje kako i ta zgora pisani. Dohodak (takodjer).

Michael Črni, sessio $^1/_2$ (deser.).

Georgius Kranjec, sessio $^1/_2$ (des.).

Nicol. Krajcar, sessio $^1/_2$ (des.).

Martin Vrlec, sessio $^1/_2$ (des.).

Math. Haradin, sessio $^1/_2$.

Tlakom dužen kako gore imenuvani, pšenice kablenke 2, hrži kablenke 2, zobi kablenke 2, kopuna, jajca, sira ali lopatico, kako i ostali drugi Videčani.

Georgius Buti, poss. $^1/_2$ (pauper.); residet in domo, nihil inservit.

Villa Dvorišće (Duorische).

Relicta Nicol. Gašpar, sess. 1.

Dužen je tlakom, kako i Mlačani. Dohodka: pšenice kablenke 2, hrži kablenke 2, zobi kablenke 2, kopuna 1, krnjaka kako i ostali.

Laurentius Gašpar, sessio $^1/_2$.

Tlake kako i ta gore. Dohodka pšenice kablenko 1, kopuna 1, krnjaka kako i ti zgora.

Petrus Rakačić, drži sess. $^1/_2$.

Za tlako i dohodke daje fl. 5, nego je obr dužen službom na konju ili pešice pojti, kamo je potrebno po gospockom poslu.

Petrus Podrk, sess. 1.

Tlači kako i drugi ostali gore imenovani, zobi dužen je dati kablenko 1, kopuna 1, pišće 1, jajac 12, krnjaka kako ostali.

Andreas Gašparić, sess. $^1/_2$.

Tlači kako i drugi ostali Videčani, dohodka daje pšenice kablenko 1, Jurjevšćine s. 25, Martinšćine s. 25, kopuna 1, krnjaka kako i ostali.

Marcus Culifaj, sess. $^1/_2$.

Tlači kako i drugi gori pisani. Dohodka daje kopuna 1, krnjaka kako drugi ostali.

Andreas Hatmaj, sess. $^1/_2$ (pauper).

Residet in domo, tamen nihil inseruit.

Mich. Šarić, sess. qu. 1. (des.)

Villa Zelina in comitatu Zagrabiensi[1].

Andreas Moslavec loco Nicol. idem, montanista.

Daje na tjedanj težaka 1, druga dohodka nikakova.

---

[1] Samo imanje Rakovac bilo je vazda u području županije Križevačke, dok je selo Zelina kod potoka Zelinskoga na medji do Sv. Ivana Zelinskoga sa još nekoliko kmetova i zemalja Rakovačkoga imanja bilo u obsegu županije Zagrebačke.

*

Lucas Breković loco Mich. id., sess. $^1/_2$.

Tlači od Petrova do Sesvet po četiri dni, od Sesvet do Petrova po tri dni.

Dohodka: kablenko zobi $2^1/_2$ striženo, kopuna $^1/_2$, pišće 1, kokoš uzmeno 1, jajac 10, Jurjevšćine s. 4, Martinšćine s. 4.

Blasius Basan jugera habet 3, foenile ad plaustra 3. (des.)

Johannes Basan habet jug. 3, foenile ad plaustra 2. (des.)

Simon Gregoršćak habet jug. 3, foenile ad plaustra 3. (des.)

Gregor Kot (kao i Sim. Gregoršćak) (des.)

Abroz idem. (des.)

Michael Pitom, sessio $^1/_2$. (des.)

Nicol. Galić, sess. qr. 1.

Za sada je folnogi[1], libertinus. Ako nebu folnogi, tako bude dužen pešjom tlakom po dva dni.

Joannes Črepec, montanista colit terras curiales olim Joannis Budor, jugera 8, antea habebat inquilinatum existentem ad jugera 3, foenile ad plaustra 3, et sic habebit sessionem $^1/_2$.

Tlači od Petrova do Sesvet po četiri dni, od Sesvet do Petrova po tri dni.

Dužen je zobi kablenku $2^1/_2$, striženu, kopuna 1, pišće 1, kokoš 1, uzmeno $^1/_2$, jajac 10.

Mich. Črepec olim Curkovečki, sess. $^1/_2$.

Tlako daje kako i gore pisani. Zobi daje kablenko $2^1/_2$ striženo, kopuna $^1/_2$, pišće 1, kokoš 1, $^1/_2$ uzmeno. Jurjevšćine s. 4, Martinšćine s. 4, jajac 16 — Idem od nekoga oranja zemlje i voza 1 sena, daje pol funta papra.

Georgius Kuzmić olim Math. Julić, sessio $^1/_2$.

Dužan je tlakom kako i ta gore imenovani.

Dohodka daje: kopun $^1/_2$, pišće 1, kokoši $^1/_2$, Jurjevšćine s. 4, Martinšćine s. jajac 10.

Stefan Krnjačić sess. $^1/_2$ $^1/_4$.

Tlači kako i ta gore imenovani, a dohodka daje zobi kablanke $4^1/_2$, kopuna 1, pišće 1, kokoš 1 vzmenu, jajac 10, Jurjevšćine s. 4, Martinšćine s. 4.

Blas. Gerdak sess. $^1/_2$. (des.)

Petrus Črepec, montanista.

Ta je dužan od Petrova do Sesvet tlakom po dva dni, a od Sesvet do Petrova po jedan dan. Dohodka nikakova nedaje.

Laurent. Krnačić sess. $^1/_2$. (des.)

---

[1] Folnogi, magj. rieč folnagy znači seoski sudac, glavar.

Novae coloniae. Villa Lonjica (Lonicza)[1].

Volphang Gazić libertinus erat quantum ad prouentus infra scriptos, ad seruitia tamen militaria obligabatur ex eo, quia villam istam locaverat. Huius sessio ex eadem libertate collata est infrascripto Andreae Horvatinović ea conditione, ut in infra scriptis sessionibus desertis homines locet.

Idem Andr. Horvatinović a propria sessione extirpatitia pendit f. 2, pšenice qr. 1, zobi qr. 1, krnjaka 1.

---

[1] Dužnosti novih naseljenika u Lonjici naznačene su u hrvatskoj povelji kneza Jurja Zrinskoga, izdanoj u Čakovcu 31. maja 1618., koja ovdje sliedi:

Mi Zrinski Juraj, vikovični grof, dajemo na znanje, pred koterih lice ov naš list otvoreni dojde, kako su došli nekoteri Slovinci v imanje naše Rakovačko v jednu pustu goru na nekotera stara selišća, kotera se zove Lonica. da bi oni tamo tu goru krčili, i svoje nastanjenje pod kreluti našimi imali. Zato pokih dob z velikim trudom razkrčavanja k stanju u toj gori dojdu, dali smo im slobošćinu na devet let, da bi se nastanili i ogradili. I po tih devet let njihovoj slobošćine izpunjenju da su nam dužni dohodak davati vsako leto od vsake hiže po dva dukata gotovih novac, jednu kvartu pšenice, jednu zobi i jednoga dobroga prasca: na zopet, ako li bismo svojim vrimenom u vojsku vtegnuli pojti, da je dužan svaki od svoje hiže oboružan pojti ob svojem strošku mesec dan; ako li bismo morali u vojski od mesec dan dale štentati, budu imali od nas svoju hranu ili potrošak; po srići pak njihovoj, kada bi u vojski kakovi dobitak imali, da su nam dužni svakoga dobitka treći del dati. Koterim smo najprvo ovu slobošćinu dali, jesu ovi: prvi po imeni Vuk Gasić svojem ostankom, on bude imal slobodu od vsega toga rečenoga dohodka, pokih dob da se on najprvo naselil, i s tim se je obećal, da on hoće kmete naseljivati u tu pustu goru, kaj najveće bude mogal, po svem tom zvan dohodka da bude z drugom službom pokoran, i ostanak njihov, i kada bude od nas, ili časnika našega rečeni Vuk Gasić imal kakovu zapoved, polag ovoga našega lista da mu budu svi pokorni, ki budu tamo na Lonici stali u naši ili časnika našega zapovidi; drugi, ki se tamo naselil, jest po imenu Sebešević Lukač, treti Konivić Tomaš, Kustić Jamrek, Vranić Tomaš, Juranović Jamrek, Andraš Horvatović. Ovi z drugimi ostalimi budu dužni zgora rečeni dohodak plaćati, ki se tamo z vrimenom i potlam nasele. Za vekšega verovanja radi dasmo im ov naš list, ruki naše podpisanja, pečatom našim potvrdjen. Datum in arce nra. Chiakthornen., ultima die maij, anno millesimo sexcentesimo decimo octavo.

Georgius comes a Zrenio.

(Izvornik u seljana Lonjičkih. Prepisao s matice pok. odvjetnik Andrija Uhrnik, a taj priepis u našoj zbirci.)

Petrus Novosel.
Math. Prigorec.
Tomas Festek.
Math. Požerković, tanquam novitius, a tribus juger. pendit fl. 3.
Matheas Juretić.
Andreas Kolarić.
Simon Rigel.
Math. Lukarević (des.)
Ambr. Festek (des.)
Marcus Zorićev zet (des.)
Georg. Kovač (des.)
Margareta Dojka (des.)

Hi omnes excepto supra scripto Math. Požerković tenentur quilibet eorum fl. 2.

Item tritici qr. Rakonok. 1.

Auenae similiter qr. 1.

Porcum majalem, quantum quem habuerit, ex omnibus 1. Item tenentur uno integro mense in proprijs expensis penes dominum terrestrem militare; post mensem autem non nisi in expensis vel salario menstruo dom. terrestris.

Villa Peskovac (Pezkovcz).

Joannes Lesičak, oblocatus ibidem colonus libertinus est, quantum ad prouentus, ad militaria autem seruitia sicut et reliqui tenetur.

Jacobus Župan, (des.)
Lucas Kos.
Joannes Benčević.
Math. Majdak.
Mich. Oborovački.
Michael Jagatić.
Franciscus Sladić. (des.)
Dionis. Sremec. (des.)
Relicta Lucae Kuzmić. (des.)

Hi omnes obligantur ad eosdem prouentus et seruitia militaria, ad quae supra scripti Loniczenses.

Villa Radoišće (Radoische).

Ivan Šafran fl. — (des.)
Laur. Tkačak fl. 4
rel. Emer. Turopoljec fl. 4
Gregor Benković fl. — (des.)
Nicol. Božec fl. 4
Georg. Petričić fl. — (des.)
Georg. Bertić loco Blas. Fabek fl. 4
Georg. Pravdar fl. 4
Petr. Bedeković fl. — (des.)
Gregor. Bisažan fl. — (des.)
Martin Horvat fl. 4

Hi supra scripti, dum censum praemissum adferant, teneantur etiam omnes simul administrare mardurinas pelles 2.

Item militare ut Loniczenses.

Villa Celničani (Czelnichani).

Michael Piškurić loco Raduli, libertinus est quantum ad prouentus ob locationem colonorum, prout ex privilegio cognitum est.

Wje Bukvić tenebatur	fl. 2	(des.)	Joan. Neposkok	fl. —	(des.)
Mich. Piškurić	fl. —	(des.)	Greg. Horvat	fl. —	(des.)
Vraneš Viznić	fl. 4		Petr. Brajković	fl. —	(des.)
Novak Vranilović	fl. —	(des.)	Radosav —	fl. —	(des.)
Mich. Skorić	fl. 4		Sekula Magulac	fl. 4	
Petr. Priahović	fl. 4		Steph. Tkalac	fl. 4	
Joan. Rahić, loco eius			Novak stari	fl. —	(des.)
Miloš Radojević	fl. 4		Udova Milisava	fl. 4	
Paulus Zorović	fl. —	(des.)	Druga udova Milisava	fl. 4	(des.)

Hi omnes praeter supra scriptos fl. 4 singillatim administrandos, tenentur etiam prout et Radoiczenses omnes simul mardurinas pelles 2. Item millitare ut Radoiczenses et Loniczenses. Locati sunt anno domini 1622., et liberi erunt usque ad decennium, ab anno praescripto computandum, prout id ex privilegio eorum hic coram nobis producto et die prima maij in anno praescripto 1622. Chaktorniae emanato dignoscitur[1].

Villa Valetić.

Radoje Magović fl. 5, agnum unum.
Jovan Dragojević mesto Stanka fl. 5, agnum unum.
Jovan Korša loco Nic. Rašić fl. 5 et agnum unum.
Domnian Domitrović. (des.)
Vukmir Preradović. (des.)
Novak Krajačić. (des.)

---

[1] Naselbena listina za Celničane od g. 1622. nije nam poznata, ali Vlaha naseljenih u Celničanih, kao što onih u Valetiću i u Gornjih Brezanih tiče se takodjer povelja kneza Jurja Zrinskoga, izdana u Rakovcu 9. maja 1624., koju doslovce priobćujemo:

Mi Juraj Zrinj, vikovečni knez vu Zrinju i još veće, cesarove svetlosti tolnačnik i komornik, Slovenskoga i Horvackoga orsaga ban, Čakovoga turnja slobodni gospodin i krajine Legradske kapitan. Dajemo na znanje vsem, kim se dostoji, vu ovom našem listu, da jesmo mi dokonjali z našimi Vlahi, z Vukom onoga sela sudcem i z ostalimi seljani, dopušćajući to im, da imaju slobodno pri našem imanju Rakovcu hiže načinjati z tim modušem, gda godi nam bude na put pojti, i kada ih obnajdemo, budu morali dati od vsake hiže jednoga pešca do desetoga leta, a kako deseto leto pride, od vsake hiže četiri dukata čez leto k našemu Rakovskomu imanju. K tomu na svedoštvo dajemo ov naš list, naše ruke pismom i pečatjom našim potvrgjen.

Actum Rakovecz, 8. die maij anno 1624.

Georgius comes a Zrinio,
banus m. p.

(Izvornik u zbirci jugosl. akademije.)

Habens privilegium ill. com. Georgij a Zrinio de dato 28. maij 1623., in quo libertas eisdem fuit data ad annos octo. Post ipsos autem octo annos in proprijs expensis per quindenam tantum. Idem in hac ipsorum libertate per dom. Malakoczi impediti sunt ante terminum et coacti ad prouentus administrandos.

Villa Gornje Brezane.

Nikola Osmokruč, pop Vlaški[1] liber.
Dragia Domjanec fl. 5, agnum unum.
Božicko loco Nenad fl. —.
Udova, Vukašinova žena fl. — (des.)
Vučina, qui libertinus erat. (des.)
Hi eo perinde modo militare et proventus tenentur, prout villa Valetić, neque etiam hactenus sunt in libertate eorundem impediti, et ab anno 1623., quo locati sunt, usque ad octennium liberi erant.

Jus montanum.

Promontorium Gorna Lipnica sub Rakonak.

Petrus Podrk	cb. $^1/_2$	Lucas Tkalec	cb. p. 4
Nicol. Gašparić	cb. $^1/_2$	Des. Tomašinec	cb. p. 10
Gregor Čižmešija	cb. $^1/_2$	Paulus Štefanković	cb. p. 4
Stefan Prelac	$^1/_2$	Gašpar Perćak	cb. p. 12
Laur. Gašparić	$^1/_2$	Marko Culifaj	cb. p. 6
Andreas Gašparić	$^1/_2$	Mich. Zabol loco Petri Skolničić	cb. p. 4
Michael Gašparić	$^1/_2$	Tomaš Karlić	cb. $^1/_2$
Andre. Hatman	cb. p. 4		
Martin Cvetko	cb. p. 6		

Ibidem vinea castelli Rakonik Plušćetski vocata.

Promontorium Zelina.

Joannes Črepec loco Koti	cb. 2	Stephan Kovač z svojim bratom hajdukom	cb. 1
Tomas Pisalić (des.)	cb. 2	Laur. Sašec, vinea colitur pro castello Rakonak	cb. 2
Kranjec z Suhodola (des.)	cb. $^1/_2$		
Peter Pentavec	cb. 3, p. 4		

---

[1] Osmokruč, porodica Vlaška, iz koje je bilo više glavara Vlaških i popova. God. 1665. bio je na čelu Vlaške bune na Križevačkoj krajini Stjepan Osmokruč, veliki sudac Vlaški. Njega uhvati sa ostalimi kolovodjami nakon poraza kod Rovišća tadanji vicegeneral u Križevcih, grof Ivan Josip Herberstein i dade ga smaknuti.

Ant. Puretić	cb.	1 p. 2	Mat. Tutorić, olim Joan. Upanić	cb.	2
Tomaš Dražić (des.)	cb.	1	Mich. Breković	cb.	2
Emericus Galić	cb.	1/2	Mich. Curkovečki	cb.	2
Bened. Rešetar (des.)	cb.	5	Gaspar Kuzmić	cb.	2
Steph. Vrlec (des.)	cb.	1/2	Mich. Pitom (des.)	cb.	1/2
Relicta Jankovica cum Andrea Moslavec	cb.	2	Gregor Popić	cb.	2
Liber. Nicol. Galić	cb.	1/2	Mich. Curkovečki	cb.	2
Tomaš Galić (des.)	cb.	1/2	Georg Kuzmić	cb.	2
Gregor Črepec, modo Mat. Tutorić	cb.	1/2	Mat. Sulić	cb.	2
Petar, Bedov zet	cb.	2	Stef. Krnčić	cb.	5
Mat. Tutorić, olim Blas. Stepanić	cb.	2	Blas. Gerdak vinea colitur et castello tenebatur	cb.	4
			Joannes Črepec	cb.	3
			Petr. Črepec	cb.	1

Ibidem vinea castelli Rakonak Vočjak vocata.

Ibidem vinea praefati castelli Šator vocata.

Ibidem tertia vinea castelli Matkovec.

Terrae curiales et foenilia:

In Rakonak terrarum arabilium circiter jugera 100.

Ibidem foenilium ad plaustra circiter 40.

Ibidem telonium in oppido castelli Rakonok[1].

In Zelina foenilium ad plaustra circiter 100.

Ibidem terrarum arabilium jug. 2, nam 8 jugera curialia collata essent Joanni Črepec colono, prout supra in sua serie notatum est.

Registrata coram me Joanne Zakmardj[2],
jud. cottus. Cris. m. p.
Georgius Tompa, m. p.
Gasparus Hrusoczy, m. p.
Michael Perko, m. p.

---

[1] Kad su god. 1710. preuzeli Rakovac baruni, kasniji grofovi Patačići, bile su tri vlastelinske malte: u Rakovcu, u Lonjici i na Zelini.

[2] Ivan Zakmardi, kasnije protonotar a veliki rodoljub hrvatski, koji je za života živom rieči i odličnimi djeli branio prava svoje domovine, a svojom oporukom veliki dio svojega ogromnoga imutka ostavio crkvam i pobožnim te prosvjetnim svrham Hrvatske. O njemu pisao je pok. Ivan Kukuljević (Hrvatski književnici s ove strane Velebita); ali kako je bio znamenit i uman čovjek, svestrano i požrtvovno radeći za boljak Hrvatske, zaslužio bi, da se o njem obširnije i temeljitije progovori. Velik i krasan njegov lik nalazi se u narodnom muzeju u Zagrebu.

Anno dominj 1630. die vero 10. novem. Inventarium popisan pohištva vsakojaka grada Rakovca.

Sakalašev (szakalasseu) . .	19	Hajde kvarte	2
Taraska mala železna . .	1	Sirne košare	3
Taraska velika železna . .	1	Krnjak za slaninu . . .	1
Kolo tarasčeno okovano prez jedne šinje	2	Škrinj velikih	7
		Sudov manjih	8
Šiba železna sakalušna . .	1	Sud veliki	1
Šerežnica železna	1	Sekira	1
Ponve železne	2	Kabal	1
Ponva mala, čes ku se cedi	1	Postelja	1
Roštelj	1	Stoli	4
Ražnja železna	2	Naslonati stolac pleteni .	1
Šajba železna kolna . . .	1	Čabra	2
Ponvice železne	2	Škaf	1
Lokot veliki slovenski . .	1	Zdel drvenih	4
Lokot manji	1	Tanjerov drevenih . . .	8
Sakalašnih železnih glokačev circiter	200	Maslenke	2
		Dreveno rešeto	1
Možara ili glasnika železna velika	2	Sito retko	1
		Mesije korito	1
Kadce	4	Drveni mužarac	1
Badanj	1	Gusak	20
Škrinj malih	5	Kur malih i velikih . . .	20
Prosa semenoga kvarte . .	2	Zelja kadce	2

IX.

Urbar grada Grobnika od g. 1642.

Priedjel Grobnički mnogo se spominje u Hrvatskoj poviesti. Po narodnoj tradiciji i po bilježkah hrvatskih ljetopisaca pobijeni su g. 1241. pod gradom Grobnikom, koji se je tada još Jelen gradom zvao, hametom Tatari, te je kralj Bela IV. junačkom desnicom vjernih Hrvata oslobodjen dalnje tatarske napasti. Dični Pavao Vitezović spominje u svojoj kronici „da od one dobe Grobničko polje ni dan današnji s ničim nerodi".

Tako kaže narodna predaja, a Grobnik se spominje prvi put u listini kralja Bele IV. g. 1260., kojom potvrdjuje knezovom Fridriku i Bartolu Frankopanu županiju Vinodolsku. U toj su listini opisane medje županije Vinodolske prama zapadu i sjeveru počam od grada i potoka Rieke do Babina polja prama Kranjskoj. Kad bi ta listina bila autentična, imali bi barem nešto podataka o prošlosti gorskog kotara sadašnje Riečko-Ogulinske županije, o kojem kotaru neimamo obaviesti gotovo do polovine šestnaestoga vieka, neznajući pravo niti medje starih županija Vinodolske i Modruške.[1] Najstariji nesumnjivi spomenik, u kojem se za izviestno iztiče Grobnik, jeste Vinodolski zakon od g. 1288. Tada je bio u Grobniku Kirin plovan i Slavan satnik, te starješine Domjan Kinovac, Paval i Slavina Vukodružić, koji bijahu izabrani za popis starih zakona Vinodolskih. Kod diobe imanja izmedju sinova bana Nikole Frankopana g. 1449. pripao je Grobnik uz Modrušu, Vitunj i Dubovac knezu Stjepanu, a po ovom ga nasliediše g. 1481. knez Brnardin i unuk potonjega knez Stjepan Ozaljski i knez Nikola Zrinski kao muž jedine sestre Stjepanove Katarine. Uz ostala Vinodolska imanja upravljali su i Grobnikom kapetani ili gubernatori Vinodolski ponajprije knezova Frankopana, a poslije knezova Zrinskih. Na grad su pazili i od Turaka ga čuvali posebni podknežini, kašnje porkulabi prozvani. Takov podknežin bio je u Grobniku neki Sigmund, kojemu za službe potvrdi knez Stjepan na 16. no-

[1] Medjutim ta listina nije u obliku, kako je sačuvana, sasvim autentična, kako je već povjestnik Kukuljević (Borba Hrvata s Mongoli i Tatari str. 47 i 48) valjano opazio. U listini spominju se Frankopani, kojim se imenom prije petnaestoga vieka niesu knezovi Krčki pisali, a i godina kraljevanja Bele IV. pogrješno je zabilježena, i to u mjesto g. 25. ubilježena je g. 26. Listinu od g. 1260. često su knezovi Zrinski pokazivali u pravdah poradi medja sa Kranjskom, a ona je zabilježena takodjer u dodatku Grobničkoga urbara od g. 1642. O njoj kažu, da je prevedena iz matice hrvatske (lingua illyrica); dakle su Zrinjani držali, da je i kralj Bela IV. hrvatske listine izdavao.

vembra 1457. „hiže u našem gradu na Grobnici i oslobodi ga od vsake službe male i velike i da neima biti nigdare v niednu službu poli kmeti Grobničkih ni v bir“.[1] Obćinska inštitucija bila je tada prilično razvijena u Vinodolu, a Grobničani poravnaše g. 1455. sve sami medje sa obližnjimi Trsaćani i Bakrani. Od Grobničana bijahu obrani u poslanstvo medju ostalimi plovan Lovrenac, sudac Mikula i Marko satnik[2]. Poput podknežina Sigmunda bilo je u Grobniku svagda priličan broj slobodnih ljudi, vazala i plemića, koji se oko grada kao varošani nastaniše. Osim župe imao je Grobnik od starine više crkava, a nakon raspa kaptola Modruškoga g. 1493. dodjoše pojedini kanonici i u Grobnik i ustrojiše Grobnički kaptul, koji je sve do doba cesara Josipa II. obstojao. G. 1493. živio je medju ostalimi popovi u Grobniku u vlastitoj kući pop Martinac, plemenom Lapčanin, koji je krasnom glagolicom napisao časoslov za crkvu i kloštar Paulinski s. Marije na Ospu kod Novog. Taj časoslov čuva se i danas u zbornoj crkvi Novljanskoj[3]. Za vrieme turskih provala dosta se puta spominje Grobnik, kad su kroz tamošnje polje Turci četovali prama Istri i Kranjskoj. Grobničani vazda bi se hrabro ponieli i prvi bi glas dali obližnjim Kranjcem, da je turska goropad provalila. G. 1600. prodru dva brata Memibegovića sa 4000 Turaka u Grobničko polje, gdje ih razbiju Senjani i Vinodolci te Turkom plien i sužnje otmu[4]. Grada Grobničkog nemogoše Turci osvojiti, ali njihovo četovanje i haranje uništi i kulturno i materijalno cielu Grobništinu. Posljedice toga znadu se žalibože i danas.

Iz listine gore pomenute od g. 1457. može se razabrati, kakove su feudalne prilike bile u Grobništini jur polovicom petnaestoga vieka. Neima sumnje, da su u Grobniku već tada bile službe i daće od prilike onakove, kako su iste postojale u čitavom Vinodolu još sedamnaestoga vieka. Dužnosti podaničke bile su pako bez sumnje i u Grobniku jur u davna vremena uredjene posebnim urbarom, koji se doduše spominje, ali nije ipak u starom obliku sačuvan. Najstarije urbarske ustanove za Grobnik znademo iz ugovora, koji je knez Petar Zrinski, razdielivši se 25. aprila 1641. sa bratom Nikolom u primorskih imanjih i pridržavši za svoj dio gradove Bakar, Grobnik i imanje Gerovo, sklopio bio 18. julija 1642. sa svojimi Grobničkimi podanici. Po tom izvorno hrvatskim jezikom pisanom ugovoru, koji sadržaje razna prava i dužnosti Grobničkih podanika u 44. točke, sastavljen je kašnje posebni urbar Grobnički, u kojem se na čelu pogrješno kaže, da se osniva na ugovor, učinjen sa pokojnim knezom Petrom Zrinskim od 18. julija 1640.

[1] Izvornik na pergameni u Štajerskom zem. arhivu u Gradcu.
[2] Acta croatica, str. 81, 82.
[3] Vidi članak dra. Fr. Račkoga u »Kat. listu« g. 1857, br. 47.
[4] Vitezovićeva hrvatska kronika.

Urbar Zrinskoga ostao je mjerilom za buduća vremena sve do doba Marijo-Terezianske urbarske regulacije. Od tlake i ostalih dužnosti oslobodjene bijahu samo nekoje obitelji, koje sami Zrinjani proglasiše plemenitimi i slobodnimi[1]. Urbar valjao je samo za uže područje gospoštine Grobničke, a ne za Čabarski kotar, gdje se tada ruda kopala te željezo varilo i kovalo, radi čega je Čabar stajao pod posebnom upravom, uredjenom od prilike onako, kako su bile uredjene rude u obliznjoj Kranjskoj i Koruškoj, naročito u Idriji.

Dospjevši primorska imanja Zrinsko-Frankopana pod fiska, dozvoljene budu puku Grobničkomu g. 1678. znatne olakšice i slobode koje su nastojali Grobničani tiekom vremena sve to više razširiti i učvrstiti. Uvidivši komorska uprava, koliko biva time vlastelinski interes prikraćen i oštećen, nastojala je iz petnih žila, da opet uvede ustanove izvornoga Zrinskoga urbara, izaslavši posebno povjerenstvo za izvid urbarskih odnošaja u hrvatsko primorje, a to povjerenstvo izda 9. marta 1686. u Kraljevici novi red za podložnike Grobničke u 23 točke. G. 1724. dobije Grobnik sa Brodom i Ozljem talijanski grof Rajmundo Perlas, koji bješe zato ustupio svoja imanja u Abruzzah i u Siciliji, da se na njih smjesti buntovni rod magjarskih Rakoczia. To nije bilo nipošto u prilog emancipaciji Grobničkih podanika, jer dok su na ostalih Vinodolskih imanjih za vladanja kraljice Marije Terezije mnogo prije, nego je čitav njezin urbarski sustav u ostaloj Hrvatskoj proveden, po komorskoj upravi zavedene koristne reforme i polaksice na osnovi ugovora medju vlastelinstvom i podanici, nastojali su Grobnička vlastela, grofovi Batjani kao nasljednici Perlasa, uzdržati na Grobniku sve feudalne ustanove, koje tamo bijahu ili od starine, ili su pako valjale u gospoštini Brodskoj i Ozaljskoj.

Urbar Grobnički priobćujemo u hrvatskom izvorniku po novijem priepisu, koji je učinjen iz primjerka urbara, pohranjena u arhivu grada Ozlja, te se nalazio u zbirci pokojnoga povjestnika Ivana Kukuljevića[2]. Primjerak hrvatskoga urbara za Grobnik nije pak podpun te su u njem izpuštene njeke ustanove izvornika, kako se to vidi iz talijanskog prievoda, što ga mi imademo u našoj zbirci. Priobćujuć

---

[1] Od starine bile su plemićke te slobodne od svih daća u Grobniku obitelji Skrgatić i Sandrić. Petar Zrinski pako oslobodi:

1. listom od 14. julija 1617. u Čakovcu Petra Durbešića od kmetske tlake.
2. listom od 12. januara 1653. »hiže, krušnu peć i zemlje« kneza Frančiška Frankulina »oda vsih i vsakih podavkov, haračev i tlake, kako i sulja vele i male živine i učini ga za plemenita«.
3. listom od 8. oktobra 1661. Mateja Maršanića i njegove potomke »od vsake dužne zapovidne tlake, pučke straže, listarije, tovorov, gombe, sprovodov, potoka i haračev i vsega puka tlake i iz vsake pučke službe«.

(Odnosne listine čuvaju uz kraljevske plemićke povelje obitelji Frankulin i Maršanić. Vidi: Hrv. arh. viestnik, g. IX i X, str. 123. i 126. — Povelja za Durbešića nalazi se medju neo-reg. acta u Budimpešti.)

[2] Nalazi se u razdielu arhiva: Dominium Grobnik, II. Acta individualia, nr. 1. copia antiquitate sua fidedigna urbarii comite Petro Zrinyani pro dominio Grobnik a. 1610. — Priepis Kukuljevićev dobismo od g. Lasovskoga, pravnika.

Grobnički urbar popratismo ga poradi lakšega razumievanja raznimi stvarnimi, topografijskimi i povjestnimi bilježkami, upozoriv ujedno na bitne razlike izmedju urbara i ugovora sa Zrinskim.

*
* *

Kopia zneta iz urbara Grobniškoga.

Zbog dužnosti, koje moraju činiti podložniki Grobniški, kako su bili zručeni pokojnomu Petru Zrinskomu na 18. julija miseca leto 1640.[1]

Primo. Svi podložniki Grobniški, kako tulikajše i redovniki i slobodnjaki, koji su kupili zemlje od podložnikov, moraju dati vsako leto vse skupa vina spudi 64 i vrč 28.

Item pšenice stari 66 i 3 kvarte.

Item u bečih tisuće sto šestdeset i četiri libre i soldini jedanaist[2].

Item podložniki Grobnički vsi skupa moraju dat vsako leto ovac sto i dvaiset, ali na mesto vsake ovce platit moraju u bečih libri 4, sol. 10. To čini u vsem skupa libar 540, dico liras pet sto i četrdeset[3].

Item vsaki podložnik Grobniški, koji ima koze ali ovce, mora dati vsako leto na sulju vsaku dvaisetu kozu, ali ovcu svojim mladim plodom onoga leta.

Od četrdeset pako glav jednu glavu svojim plodom istoga leta i jedno neplodeće živinče; koji pako nima dvaiset glav, tako od vsake glave platiti mora soldini 3 i beč jedan.

Item moraju dat od krav sulja svako leto od jedne krave z mlikom soldini 10, a od krave neplodne soldini 5. Oni pako, koji imadu voli, moraju vsako leto za vsaki par voli dovest dva voza za pilit daske, ali pak u bečih platit libar 7, kako bude hasnovitje gospodi. Koji dohotki marljivo vsako leto mora popisat i stirat porkulab

---

[1] Godina 1640. zabilježena je po svoj prilici pogrješkom prepisača, a u izvornom hrvatskom urbaru ima jasan datum 18. julija 1642. God. 1640. još nije bio Petar Zrinski samovlastnik Grobnika, koji je istom nakon diobe s bratom Nikolom od 15. aprila 1641. svoj dio preuzeo. Naknadnom pogodbom, sklopljenom medju braćom Nikolom i Petrom Zrinskim pred kaptolom Zagrebačkim 19. julija 1649., pridržao je Petar Grobnik, preuzevši još i ostala Vinodolska imanja, koja bijahu god. 1641. pripala Nikoli, naime Hreljin, Drivenik, Bribir, Grižane i Lič sa rudami.

[2] U talijanskom prievodu tačnije je označena ova daća u gotovom novcu kao godišnji bir. Polag ugovora Zrinskoga (točka 2) plaćali su Grobničani godimice bira 200 dukata u dva obroka, o svetoj Margareti i o Svih svetih.

[3] Daću ovu zove i ugovor i talijanski prievod „Permanjom“ (provento chiamato Permania).

z kancilerom u presluhu dvih sudac i dvih redovnikov, i to za hasan gospodsku.

Item vsaki podložnik vsako leto mora dat dva težaka za delo gospodsko, kamo bude zapovidano.

Item puk Grobniški nesmi se pačat u arbadie[1], to jest u paše gorske, koje na fit ljudem stranjskim davaju, zač ovo platit se mora gospodi[2].

Podložniki Grobniški, koji imaju konj, moraju je dat u vsakoj potribi za jahu gospodinu zemaljskomu, njegovim komešarom i kapitanom i slugam njegovim i ostalim oficirom i to samo do Gerova, do Trsta i Vrhnika; do Broda nisu dužni dat, zač su se pogodili z Bakrani, i rečeni Bakrani davaju konj za jahu i za gonit tovori do Broda[3].

Zvrhu toga vsaki podložnik Grobniški, koj ima konja, je dužan vsako leto zastunj gonit jedan tovor žita, ali druge robe, koja mu bude dana od gospode od Grobnika do Čabra, i takajše u potribah vsaki, koj ima konja, dužan je jedan tovor gonit gospodske robe do Trsta i Vrhnika, i to zvrhu onoga, ča je moral gonit u Čabar, ali

---

[1] Arbadia, iskvarena talijanska rieč, to što travarina.

[2] Iza ove ustanove sliede u ugovoru Zrinskoga ustanove pod točkom 7 do 17, tičuće se podavanja masla, kokoši, pilića i jaja za pojedina Grobnička sela. Daće ove valjda niesu za doba, kad je urbar pisan, davane, već su uračunane po svoj prilici kod bira.

Davala su pako pojedina sela u Grobništini tako zvane časti u naravi:

1.	Grobnički gradjani:	masla	mazane	2	kokoši	i	pilića	8	jaja	40
2.	Selo Ilovik	„	„	1	„	„	„	6	„	30
3.	Selo Rečina	„	„	2	„	„	„	10	„	40
4.	Selo Jelenje	„	„	3	„	„	„	15	„	40
5.	Selo Podkilavac	„	„	1	„	„	„	5	„	20
6.	Selo Podhum	„	„	4	„	„	„	20	„	60
7.	Selo Zastenice	„	„	5	„	„	„	20	„	80
8.	Mala i Vela Dražica	„	„	1½	„	„	„	8	„	20
9.	Podčudnić i Podrvanj	„	„	1	„	„	„	6	„	20
10.	Črnići i Buzdehan	„	„	2½	„	„	„	13	„	40
11.	Hrastenica, Svini (Svilno), Orehovica i Tutnovo		„	2	„	„	„	8	„	20

Po ovih selih znade se, kuda je kotar grada Grobnika dopirao i koja mjesta obsezao.

[3] O pogodbi učinjenoj sa Bakrani neima spomena u ugovoru Zrinskoga, kao što se u obće u ugovoru nespominje dužnost podavanja konja za jašenje, već jedino za odpremu trgovine, koja je označena u sliedećoj alineji urbara.

on podložnik, koj je dal konja za jahu, ni ga dužan dat i pod tovor.

Porkulab vsako leto dužan je zibrat iz podložnikov, koji nimaju konj, i oni na svoje spendie moraju orat, nosit gnoj, sijat i pazit na zemlje, na marofa gospodskoga, buduć da su ovi slobodni od ostalih rabot, od vožnje i vozi za daske gospodske[1].

Podložniki Grobniški dužni jesu, kada je u kaštelu gospodin zemaljski, ali njegovi komešari, zadovoljno u kuhinju drva proskrbiti i u potribi od vojske dužni su gonit žito iz Broda i Ozlja u kaštel Grobniški polag mogućnosti.

I stessi (sic!) podložniki moraju dat rabotu za fabriku od kaštela i dognat daske z gore i učinit za žgat japnenice, buduć da gospoda platit moraju sami ostale potribe[2].

Ako gospoda bi hoteli prest vunu ovčju i činiti (sukno), podložniki moraju prest i tkat i to za dobru plaću svoju.

Podložniki Grobniški dužni su voziti driva iz gore za prodaju na mesto gospodsko, a ne drugamo pod penu duk. 25. i dužni su dat

[1] U ugovoru bio je ustanovljen broj ovih podanika na dvanaest, a izbor nije bio ovisan o tom, dali dotični kmet ima konja, ali neima.

[2] Ove su ustanove dopunjene posebnimi propisi, izdanimi za uzdržavanje reda i čistoće u mjestu Grobniku. Kneginja Katarina Frankopanka, udata za Petra Zrinskoga, nadzirala je u zapriečenju svoga muža ponajviše sama upravu na obiteljskih imanjih, izdavši glede Grobnika 10. januara 1668. ovu naredbu:

Leta 1668. dan 10. januara u Novom Zrinju. Z ovim našem mandatom zapovidamo vsim našega grada Grobnika starcem i ostalim podložnikom, da vsaki pred svoju hižu pute, mirišćini i susešćini bližnia ima lipo snažiti, to je to, da se od sih dob nikakova nečistoća od blata ili smrada nutri nenajde, nego da se vsaki dan lipo snaži po vsuda i onak da nigdor u gradu nezamićje blato nikakovo i smetišća nenapravlja i gnoj van iz grada nosi. A to pred čiju hižu se najde od sih dob, plati pene prez milošće zemaljskoj (gospodi) l. 25 polag staroga zakona i starcem libar 6. — Ako li pako starci ali sudci to zaštentali i zanemarili bi, da bi na ovo marljivo skrb nenosili, da oni imaju gori naloženu penu platiti. — I veće zapovidamo, da malo vridne žene i nečiste imaju van iz kotara našega pretirati, i ako bi se koj našal podložnik naš, ki bi u svojoj hiži takov burdel ili ženu držal, ima platiti pene toliko krat, koliko se zateče. Tolikajše one dve šterne imaju pučani lipo osnažit i pod zaklopom držati na potribu obćinsku polag običaja. I most, ki je pri Grohovu prvo bil, imaju ga i sada postaviti i put do njega dobar napraviti. Dan i leto ut supra.

Groff Frankopan Catharina m. p.

(Prepisao pok. Ivan Kukuljević g. 1842. u Grobniku.)

desetinu od dasak, koje pile u Ričini, koja desetina tira se na portu Bakarskom, i iste daske dužni su prodat na rečenom portu polag dostojne plaće oficialom svoga gospodina, to jest dasku od nog deset po soldini 10, a od nog 8 po soldini 8, a od nog 6 po soldini 6.

Item oni, koji imaju stupe u Ričini, prvo su plaćali vsaki soldin deseti, a sada vsaki malinar za svoji malini i stupe plaća libar 24 vsako leto[1].

Bekari[2] jesu dužni dati u kaštel glavu i zajik od vsakoga živinčeta, ko ubiju u bekariji. Ovo porkulab za se prijimlje, i moraju rečeni bekari proskrbiti zadovoljno meso goveško starinskim načinom po 3 soldini libru i takajše škopčje po 3 soldini librica.

U Ričini nijedan nesmi lovit ribe pod penu duk. 25, buduć ova ribarija začuvana je za samu gospodu.

Podložniki Grobniški dužni su dat družbu ljudih oboružanih svojemu gospodinu zemaljskomu i njegovim oficirom priko gor do Gerova, do Bakra i Reke, i komu bi bilo zapovidano, a nebi šal, platit mora pene libar 6. Zvrhu toga dužni su pojti dobro oboružani, kamo bi bila potriba, i kamo bi im oficir zapovidal, pod penu libar 25. I kada bi potriba bila, dužni su sprovodit gospodina zemaljskoga i njegovi beci i robu do Trsta i Vrhnika, nego onda dat njim se mora dostojna hrana od gospode.

Nadalje u potribah od vojske moraju pojti podložniki Grobniški svojim gospodinom zemaljskim, z njegovim kapitanom, kamo bude potriba pojti, i ako bi njim Bog dal srieću ali kakov dobitak, med sobum neka razdile. A četrtu stran moraju dati gospodi[3].

---

[1] Po ugovoru Zrinskoga bili su vlastnici stupa dužni bez plaće stupati sukno vlastelinsko (točka 25). — Iza ove ustanove sliedi u ugovoru druga glede daće od mlinova, za koju su plaćali godimice 1 dukat i bez vaganca (ujma) mleli gradsko žito.

[2] Bekari i bekarija, to jest mesari i mesnica, talijanske rieči, koje obično rabe u Primorju.

[3] Iza toga sliedila je u urbaru ustanova glede zapisa crkvam i glede svećenika. Ta je ustanova sadržana i u izvornom urbaru Zrinskoga, te jednako glasi i u ostalih Vinodolskih urbarih, naročito u Bakarskom, Hreljinskom i u Bribirskom. Ustanova je u našem hrvatskom primjerku valjda nahvalice izpuštena, a glasi u talijanskom prievodu urbara ovako:

„Nessun sudito di Grobnik puol lasciar terreni, vigne o case alle chiese, et si lascierà, cosi li parenti o altri suditi a giusta stima possono discomprar tal lassite e dar il denaro alle chiese et il censo dovuto al dominio sempre deve conseruarsi in tutto.

Se qualche prete havera con qualche donna bastardi, deve pagar al dominio di pena lire cinquanta di maschio, e lire vinti cinque

Suci, satnik, graščik i ostali oficiali pučki moraju preminiti se vsako leto pred porkulabom, ali pak potvrditi se moraju, koji su za posal i pravicu: suca pako, koj se zove gospodski, izibrat mora kaštelan[1].

Nijedan podložnik nemore prodat svoja imanja ljudem stranjskim, i ako bi koj podložnik prebivati hotel drugdi zvan svoje domovine i ne plaćati svomu gospodinu zemaljskomu i ne činiti dužnosti, koje čine drugi podložniki, onda zgubi svoja imanja, koja mu gospoda zimaju za svoja.

Mora se držat u kaštelu jedan protokul il knjiga, u koju kančilir mora popisati sve sentencie od sudac: stranam, koje bi iskale, ali potribovale, mora dat pravu kopiu iz sentencie pod penu od nevernosti: sub poena infidelitatis: od kojih knjig mora imati skrb kaštelan[2].

Kaštelan marljivo mora prieti tužbe podložnikov i popisat ih, za činit ih potli suditi: i suci moraju suditi po pravici i ne po interesu, i ako bi koj sudac znal se, da krivično ali po interesu bi sudil, mora bit strašno kaštigovan. Prvo se j' sudilo vsagda prvi pondiljak od miseca[3], sada se moraju, kada potriba je. Porkulab pod penu nesmi za svoj intereš mučeć med sobom pogodit stranke pravdajuće, nego po sudu razvidit se moraju uzroki, koji su od veće pravde.

Pravde, koje su od potrebe civiles, moraju se suditi od sudac Grobniških pred porkulabom: za nje nesmiju uzet drugo, nego libar 6, koje moraju med sobom razdiliti i vse pravde moraju se suditi u kaštelu[4].

di femina, poi il vescovo separatamente lo puol castigare per simil eccessi, e tal prete non puol lasciar alli suoi bastardi cosa alcuna, m' alli proprii fratelli o parenti, se ne haverà; non havendo fratelli, o altri parenti, cosi li suoi beni cascano al dominio".

[1] Iza ovoga sliedila je u urbaru i u ugovoru Zrinskoga ustanova, koja se tiče svećenika, a glasi u talijanskom prievodu urbara:

„Nessun piovano o altro prete puol goder alcun beneficio, dove al giurisdicente s' aspeta dar la collatura, ma quelli, che dal giurisdicente vengono elleti et averano la sua collatoria, li medemi ancora goderano il beneficio e rendita d' essa".

[2] Premda su u Vinodolu i prije sudbene razprave bilježene i pismene odsude strankam izdavane, to se čini po rieči „a modo imposterum" u ugovoru Zrinskoga, da su u Grobniku istom od g. 1642. redovite sudbene knjige uvedene.

[3] Ugovor Zrinskoga ima ustanovu glede rokova pravde: „judicia quibusuis feriis secundis novilunij celebranda erunt".

[4] Iza ovoga sliede u ugovoru Zrinskoga pod točkom 36. propisi

Podložniki Grobniški nesmiju prodati drugamo kože od lesic, od ris, od kun, od vukov i od jelen, nego je moraju prodat gospodi po staroj navadi, to jest kožu rišju i jelensku polag valjade, kože lesičke ordinarie po libre 3, a od zlatice po l. 6, od vuka za l. 6; i kada bi ubili koju zvir, stran četrtu moraju dat gospodi. Lov od zeci je prepovidan podložnikom, lego ako bi se pripetilo, da bi ga ki ubil, mora ga prnesti gospodi, a gospoda moraju dati soldini 12. I takajše orebice moraju prnesti gospodi, od kojih gospoda dati moraju od malih sol. 8, a od velih sol. 12; i ovo obdržavati se mora po libar pene 25[1].

U potribi vojske podložniki moraju biti verni svojoj gospodi; ako bi koj bil neveran, on izgubi glavu i njegova imanja i heredi padu sub poenam infidelitatis[2].

Suci Grobniški dužni su držat stražu vu dne i v noći marljivo pod penu. Vratar, koj je slobodan od drugih robot i dohodak svoje peršone, marljivo mora paziti na vrata i večer dužan zručiti ključi porkulabu od vrat, a stražci pako dužni su nositi listi u Riku, u Bakar i bližnja mesta.

A ako koj podložnik bi ča počel bučiti suprot porkulabu ali drugomu oficialu, ali podložnik jedan suprot drugomu puntaril se, takov zgubi svoja imanja i oni se moraju stirat i bantizat sa svom familium iz ovoga teritoria.

Podložniki Grobniški dužni su dat pastira za blago gospodsko, koga zibere porkulab, i zato gospoda platiti moraju starijemu pastiru ovac 10, stari žita 9, sira libric 25, i za štomanju libar 5[3]; a drugim dvim mladim pastirom dati se mora vsakomu glav 6 blaga, stare žita 9, libric sira 25 i za štomanju libar 25[4].

---

glede krčevina. Zemlju krčiti bilo je dopušteno samo sa znanjem vlastelinskoga častnika, a od na novo krčenih zemalja plaćala se posebna daća, koja nebijaše računana kod dohodka od selišta.

[1] Ugovor Zrinskoga spominje medju zvjerinami tigre, kune itd. Danas neima u Grobniku ni tigra, ni risova, ni jelena, a posve malo kuna; ali da je i risova i jelena u onih krajevih bilo, svjedoče imena planina Rišnjak i Jelenje. Orebice to jest jarebice nespominju se napose u ugovoru Zrinskoga.

[2] Ova ustanova glasi u ugovoru Zrinskoga: „Si exurget cum vicinis Venetis vel Turcis aliquod bellum, nobis debeant esse fideles itd.“ Dakako da je ova ustanova promienjena nakon pada kuće Zrinske, a Zrinjani su, kako je poznato, kadšto na svoju ruku vojevali i s Turci i s Mlečani.

[3] Štomanja, tal. rieč, znači košulja.

[4] Ova ustanova sadržana je i u ugovoru Zrinskoga, ali u njem nije naznačena plaća i nagrada pastirom.

Podložniki Grobniški mogu prodati kuće, vinograde i ostale zemlje jedan drugomu, i mogu trgovati z drugom robom, plaćajući vindar gospodi, ča se dostoji, nego trgovina od lesa i spodobnih trgovin uzdržaje se za gospodu[1].

Takajše podložnikom Grobniškim dopušća se slobodšćina, prodavati vino od Miholje do Jurjeve, a od Jurjeve do Miholje je uzdržano za gospodu za prodavati na vrči i na spudi; mogu vindar podložniki od Jurjeva do Miholje prodati svoje vino na vidro ali spud, kamo mogu, nego prvo javiti se moraju porkulabu, ako on kupiti ga bi hotel; i ako koj podložnik ali koj drugi bi se se našal, da prodaje vino na vrči od Jurjeva, pade u penu duk. 25 i zgubi ono vino, ko je u onoj bačvi, iz koje je na vrči prodaval.

Podložniki Grobniški dužni su zapadi od sniga čistiti i puti od gore, ka se zove Snežnik. Takajše dužni su pristupit z rabotom sigdar, kada se popravljaju puti u vsako vrime zvan rečene gore po teritoriju Grobniškom.

Kapitul rečenoga kaštela Grobniškoga mora dati baniju[2] porkulabu vsako leto, to jest vsako dvaiseto od desetine vinske, žitne i janjske; i zarad toga porkulab dužan je zaradi zahvalnosti vse učiniti, ča je potrebno rečenomu kapitulu, to jest stirati dugi kapitulski, crikvene i desetine i to gratis.

Konfini ovoga teritoria specificirani ovdi zdola u privilegiu kralja kralja Bele[3] i u sentenciji, učinjenoj medj pukom Grobniškim i Bakarskim leto 1686.[4], kako će se viditi i na prvo.

[1] Ova ustanova, kao što i sve ostale do svršetka urbara nije izrično navedena u ugovoru sa knezom Zrinskim, ali se razumieva u točki 42. rečenoga ugovora: „Caeterum vetus urbarium in suo esse relinquamus ita, ut si aliquid hic connotandum non esset, ac dein adinveniretur, debeat huc notari".

[2] Banijom zvala se je daća, koju su davali kaptuli Vinodolski vlasteli za zaštitu i podporu kod ubiranja crkvene desetine i drugih podavaka crkvam i svećenstvu. Valjda je daća prozvana po kojem banu Frankopanu ili Zrinjanu, koji je bio gospodarom Vinodola u doba, kad je daća uvedena. U Bakru su još i danas odnosni spisi i registri o baniji za kaptol Bakarski pohranjeni u sakrestiji crkve sv. Andrije.

[3] Glede povelje Bele progovorismo jur u opazci kod poviesti Grobničke gospoštine. — U dodatku talijanskoga prievoda urbara sliede primjetbe o životu kralja Bele IV., kako ga Tatari prognaše iz Ugarske i da je našao spas na otocih Jadranskoga mora, Tatare pako da vitezovi Božjaci i Križari te knezovi Frankopani potukoše, odvedavši kralja natrag u Ugarsku.

[4] U talijanskom prievodu urbara spominje se i poravnanje medja

Prepoveda se podložnikom Grobniškim pod strašnu penu sići u gori zvan onoga drivja, koje je potribno za njihove vlašće kuće.

Takajše čuvati se moraju podložniki, da ne kvare gore, sikuć drivje za blago za pašu, osebujno onakovo drivo, koje bi moglo biti za

---

medju Grobničani, Trsaćani i Bakrani od g. 1667., o čem čuvaju Grobničani i danas ovu listinu:

Mi grof Frankopan Katarina, grofica vikovična od Zrinia, kraljevstva Dalmatinskoga, Horvatskoga i Slovinskoga orsaga banica. Dajemo na znanje vsim i vsakomu, kim se dostoi i kadi goder bi potrebno pokazati ovi naš otvoreni list, kako dojdoše pred nas naši verni podložniki, pučani Grobnički, i učiniše tužbu pred nas na starce Bakarske, da su njim rečeni starci posegli na njih kunfin Grobnički priko križi i uzeli jednu senokoš, ka leži gruntom nad Vranom, a to su ju uzeli Ivanu i Stipanu bratom Jurševićem, koju senokoš bil je još njihov otac kupil od Matia Palića iz Grobnika, kako su posvidočili svojimi listi, pravicami, koje imaju na tu senokoš, a rečeni starci Bakarski su ju vzeli o svojoj volji i dali jednomu Bakarskomu kmetu Jurju Kopaiću, koj Kopaić i njegov ostanak je ju držal i užival okolo let dvanaist, a oni siromasi su svojega strajali toliko let.

Zato mi vidivši rečenih Juršević, odlučismo najprvo naše poglavite ljudi i sluge od strani naše, da imaju pojti na lice zemlje viditi, jeli ta senokoš na kunfinu Bakarskom, ali Grobničkom. Takajše smo odlučili od Grobnika i od Bakra ovi od zdola podpisanih. Najprvo našega kapitana primorskoga kneza Rafaela Boniceti, 2. k. Frančišku Frankulina, 3. k. Krištofa Budetića, 4. k. Miku Škrgatića za pisara. — Od strane Bakarskoga puka, sudca gosposkoga Matiu Stiglića, 2. satnika od leta Matiju Pliškovca, 3. Luku Kovačića, 4. Petra Rožmanića, 5. Ivana Randića, 6. Antuna Črnića, 7. Marina Pavičića, 8. Juru Črnića, 9. Jurja Batelića, 10. Marina Vranića, 11. Luku Pliškovca. A od strani puka Grobničkoga, najprvo porkulaba kneza Ferenca Kukulevića, 2. na mesto sudca gospockoga Matija Fakiša, 3. satnika od leta Mihaila Mohorića, 4. Antona Broznića, 5. Jurja Sabetića, 6. Luku Sabetića, 7. Barića Sandrića, 8. Ivana Jurševića staroga, 9. Matia Franića, 10. njihova mlajega Matia Kunčarića. I pošli su na lice zemlje dan 16. 7bra. leta kako zgora i polag pravednoga odlučenja pošli su dva starca Bakarska, dva Grobniška i nekuliko ljudi i male dice, koji budu pametili, kadi su križi i mejaši meu njima, i hodili su starci križe ponoviti, kako list stari svidoči. Prvi križ na Pleši maloj pod Gvozdom. 2. Skrebutniku. 3. U Zvonce na Skalnici. 4. Pravda pohvali i potrdi na Vranom u polju pod Zvonci puli jedne skalnice i ondi se je križ ponovil. 5. Pr Vinsini Lužini. 6. Na seleh. 7. Pod Malovozi na rukavic. 8. Puli Mavrina sela na njivah. 9. Na puti pod brdom. 10. Za brdom. 11. Na Orlaci na stranu nad vinogradi. — I kuntentaše se ljubljenim zakonom puk

hasan. Drugačje ako bi to činili, ne samor da te morat naplatit kvar, nego i kaštigovani biti hote polag suda od poglavarov; i zaradi toga oficial i suci više puti na leto moraju vizitovat goru.[1]

---

jedan i drugi, a za tri vinogradi, ki njim se vidiše, meju dotikaše, ka bi izabrana meu njima od križa od Orlave potok meu vinogradom Muntića i meu vinogradom Jurša Parmanića, a tri vinogradi, prvi Juršin, drugi Županov, treti Gržanov, ki stoje na kunfinu, ti da plaćaju pol crikvene desetine pod Bakar i službu gos(posku), bir i vino pod Grobnik, a ostanak vinograda ... na kunfinu Bakarskom i Grobničkim budući, ti da su dohodkom, desetinom, potoku i ostalim dužni plaćati u Bakar. — Tako mi zapovidamo od sada i u napridak, da puk Bakarski i Grobniški imaju u ljubavi živiti i pri ovom ostati oni i njihov ostanak vikovičnim zakonom. Ostali vsi križi zvan ovih da mesta nikakova nimaju i da ima svaki taj puk svoj konfin mirovno uživati, i ako bi se polag pravdenoga odlučenja našal, ki bi kunfin zbantuval ili otuil, tuliko u siči, ali paši, zvan ako bi se jedan drugomu javil i licencia mu dana, kuliko god puti, toliko krat da plati nam pene zlatih dukat sto, nam i našemu ostanku. I za većjeg verovanja i mirnosti radi dasmo ovi naš list našom pečatjom zapečaćen i našom ruku vlašćom podpisan. Dan u našem gradi Novom Zrinju, dan 26. septembra 1669.

Groff Frankopan Catharina Zrinzka s. r. (Z. P.)

(Po priepisu Ivana Kukuljevića, što ga je g. 1842. u Grobniku učinio. Vidi Arkiv za povjest jugosl., knj. 8, st. 223.)

[1] Dodatak o čuvanju šuma nenalazi se niti u ugovoru Zrinskoga, niti u samom urbaru, te je sva prilika, da je to kašnje pridodano povodom šteta, što se u šumah dogodiše.

X.

Urbar grada Ozlja, počev od g. 1642.

Ozalj nije samo prvi grad hrvatske davnine, već je i gospoštija Ozaljska bila po svojem prostoru i po položaju sve do nedavna vrlo znamenita[1]. Pošto se od Hrvatske još negdje na početku trinaestoga vieka odvrgoše krajevi Metlički i Žumberački, stajao je Ozalj na braniku proti njemačkoj sili, koja je stala sve to više prodirati u hrvatsku zemlju. Pod plaštom kršćanskih interesa zaokupiše njemački križari ne samo dobar komad hrvatske kraljevine na Dravi kod Ormuža, već se utvrdiše i u Črnomlju i u Metlici na zemljištu prije neprieporno hrvatskom.

Najstarija poznata Ozaljska vlastela, knezovi Babonići, poslije prozvani Blagaji, hrabro se ponesoše, zakrčivši put dalnjemu prodiranju silovitih Germana Za doba kralja Bele III. (g. 1173.—96.) navaljivao je na Hrvatsku njemački vitez Alberto od Mehova, ali ga pradjed Blagaja, Stjepan, junački nadhrva i izbavi Pokupje od njemačke napasti.

Samo u malo poznatih listina spominju se Blagaji kao gospodari Ozlja. Sadašnji jedini potomak slavnoga toga roda, grof Ludovik Blagaj, čuva samo ugovor, kojim g. 1316. kupuje ban Stjepan Babonić Mirkovopolje na lievoj obali Kupe od plemića Pribićkih Stjepana i Nikole. Ovaj Stjepan Babonić spominje se jur g. 1280. kao vlastnik Ozlja, sklopivši tada pod rečenim gradom zajedno sa knezovi Krčkimi Ivanom i Dujmom mir sa banom Nikolom, sinom Henrika[2]. God. 1313. darova Babonić u Ozlju za vjerne službe knezu Jurju sinu Hoseja imanje Švarču na Mriežnici[3].

Kako već spomenusmo u pristupu k urbaru Brubanjskomu, niesu knezovi Babonići imanja u Pokupju i u Posavini mogli dugo za sebe održati. Sin Stjepanov Ivan Babonić bio je izprva kao ban (1317. do 1322.) pouzdanik i pristalica kralja Karla Roberta; ali mu se

[1] Poviest Ozlja napisao je pok. Ivan Kukuljević, otisnuta je pako u njegovu djelu: »Njeke gradine i gradovi u kraljevini Hrvatskoj«. Pišući mi ovaj pripomenak mjestimice obazresmo se na tu poviest. Ali se ponajviše poslužismo vlastitimi bilježkami, proučivši Ozaljska pisma, pohranjena do nedavna u hrvatskom zemaljskom arhivu, pa i ona u pismohrani vlastelinskoj u gradu Ozlju, kao što i mnoge druge spise, nalazeće se u javnih i privatnih zbirkah, medju koje spada i naša vlastita zbirka arhivalija.

[2] Starine, knj. XXV. str. 319.

[3] Listina medju neo reg. acta, fasc. 484, br. 4. prije u hrv. zem. arhivu, sada u Budimpešti.

napokon zamjeri rečeni kralj, te Babonić pristane uz kraljeve protivnike u Hrvatskoj. Sinovi Ivana Babonića nastaviše bunu proti kralju; ali ih ban Mikac Prodavić[1] uz pomoć bosanskoga bana Stjepana Kotromanovića i vjernoga pristalice kraljeva, kneza Fridrika Krčkoga, g. 1326. svlada. Medju drugimi gradovi otme u to doba Prodavić Babonićem i gradove Ozalj, Steničnjak i Lipovac pod gorom Plešivicom; potonji grad istom poslije dulje obsade i znatnim prolićem krvi[2]. Odslije unapried bio je Ozalj punih sedamdeset godina kraljevski grad, kojim upravljahu banovi hrvatski kao kraljevi namjestnici, držeći u Ozlju svoje kaštelane[3].

Prije nego je minulo četrnaesto stoljeće, dodje Ozalj grad sa čitavim vlastelinstvom u vlast knezova Krčkih, potonjih Frankopana. Nije se pako konačni prielaz Ozaljskoga imanja na Frankopane na jedan put svršio, već je tomu trebalo četrnaest godina. Ponajprije založi Ozalj kralj Sigismund g. 1398. svojemu miljeniku i vjernomu pristaši banu Nikoli knezu Krčkomu, i njegovoj materi Ani, grofici Goričkoj, za 17.000 dukata, što ih bješe pozajmio za potrebe uzročene provalom Turaka u Hrvatsku; ali već sliedeće godine izkupi kralj rečeni grad, pa ga opet založi kneginji Katarini od Optuja i Metlike, udovi kneza Stjepana Krčkoga, za 24.000 dukata uz pogodbu, da može Ozalj odkupiti, kad godj bude mu volja, položivši prije primljene novce. Skoro iza toga proda kralj Sigismund knezu Nikoli Krčkomu Ozalj na vječna vremena za 42.000 dukata; ali knez Nikola bude istom g. 1412., pošto još doda 3000 dukata, uveden kao vlastnik Ozlja po kaptulu Zagrebačkom[4].

Makar da je knez Nikola Krčki iskreno pristajao uz kralja Sigismunda, pa takodjer i njegovim banom bio u Hrvatskoj, to je i protukralj Ladislav Napuljski na toliko cienio bana Nikolu, da mu je g. 1403. potvrdio kup Ozlja od „markeza Brandenburžkoga“, dozvolivši ujedno, da ga može zamieniti sa gradovi Petra Novakovića Ostrvicom u Lici i Cetinom[5].

Ozalj je od to doba ostao u vlasti knezova Frankopana više od sto pedeset godina. Novi vlastnici imali su mnogo godina razpre i

---

[1] Prodavići pisahu se po svojem imanju Virju, nekada Prodavić zvanom. Pisanje Prodanić je pogrješno, a postalo je uslied sličnosti pismena »n« i »u«.

[2] To potvrdjuje listina bana Leustakije od g. 1361., posvjedočiv rečeni ban Petru sinu Jakova od Otnje (Othnya) u Križevačkoj županiji, da se je hrabro borio, dok je ban Mikac otimao grad Lipovac od sinova bana Stjepana Babonića. (Neo reg. acta, fasc. 1598, br. 19, prije u hrv. arhivu u Zagrebu, sada u Budimpešti.)

[3] Kaštelani zvahu se hrvatski graćaki ili grašćaki, kako se vidi iz hrvatskih listina. Kao kaštelani spominju se g. 1395. Grgur, g. 1417. Jurman, g. 1433. Matija Dminić, g. 1437. Petar Budisalić, g. 1440. Fabijan Šafar Doljanin iz Gacke, oko g. 1450. Mavro Molingar, g. 1466—1474. Matija Dominić, god. 1540. Juraj Gusić, nazvan dvoršćak. — Sravni glede rieči „grašćak“ opazku na str. 81, br. 1.

[4] Neo reg. acta, fasc. 484, br. 8 i 11 i fasc. 1645, br. 4 i 6, prije u hrv. arhivu u Zagrebu, sada u Budimpešti.

[5] Arkiv za poviest jugosl., knj. VII, str. 46.

pravde sa kaptulom Zagrebačkim radi podavanja crkvene desetine. Konačno moradoše se knez Nikola i njegovi sinovi crkvenim zakonom pokoriti, podavajući u napredak redovito desetinu, kako se to vidi iz registra desetine za Podgorje od g. 1450.[1] Spominjemo ovdje jošte o Nikoli banu, da je Ozalj g. 1416. založio bio svojoj ženi Dori za 20.000 for. i o tom zalogu izdao pismo u kaptulu Zagrebačkom zajedno sa prvorodjenim sinom Hanžom i sinovi Nikolom, Stjepanom, Jurjom, Bartolom, Dujmom i Martinom, te kćerju Katicom[2].

Po smrti Nikolinoj (26. junija 1432.) vladali su i uživali njegovi sinovi nekoliko godina ogromna imanja zajednički; najviše je pako utjecao u upravu Ozlja, kako se vidi iz sačuvanih listina, njegov sin Bartol, a donekle i Stjepan. Kad si pako g. 1449. knezovi Frankopani na sastanku u Modruši podieliše otčinska imanja: dobio je Ozalj uz obližnji Ribnik i Grižane u Vinodolu najstariji izmedju tada živuće braće Nikola. Neznamo, na kojem je pako temelju držao i knez Martin Frankopan jedan dio Ozlja, naime imanja u Trešćenu, u Slapnu, Hrvatinovcu, Dolnjem Rjavcu, u Pišćetkih, u Vrhovcu i u Drešćerovcu; ali je Martin sva ta imanja g. 1459. ustupio za naknadu šteta počinjenih u Bakru bratu Nikoli i sinu njegovu Bartolu[3]. Kako jur kod urbara Grižkoga opazismo, nije bilo sudjeno ovomu knezu Nikoli osnovati dugotrajno koljeno. On se samo spominje jošte g. 1459. u glagolskoj listini, kojom dozvoli postaviti po jedan mlin u dragi pod gradom Ozljem Ivanu popu i njegovu bratu Luki, žaknu[4]. Rodio je pako Nikola sina Bartola i kako se čini, još i drugoga sina Ivana, koji se razlikuje od Ivana, posljednjega kneza Krčkoga, i od Bartolova (starijega) sina, Anža kneza Brinjskoga. Ovaj mladji Bartol Frankopan, sin Nikolin, podielio je g. 1465. svojemu službeniku Matiji Dminiću imanja Bubnjarce i Bukovac u pristojalištu grada Ribnika[5], a g. 1466. oprostio je viteza Mavra Molingara od plaćanja kunovine za Šenkovce (Fratrovce), te je umro g. 1474., kako to dokazuje njegov grobni spomenik u Trsatskoj crkvi. Drugi sin Nikolin Ivan nadario je bio Bosiljevačkoga plemića Ambroza Arbanasića oko g. 1470. imanji Jaškovom i Semenišćem, ali je bio, kako listina kralja Matije od g. 1486. primjećuje, tada već preminuo[6]. Pošto je rozgva Nikolina posve izumrla, baštinila je gradove Ozalj i Ribnik, kao što i nekoje gradove kneza Martina († 1479.), Modruška grana Franko-

---

[1] Medju raznimi registri čuva se u pismohrani kaptula Zagrebačkoga i »Registrum decimarum de Podgora, per nos Johannem, archid. de Urboucz et alterum Johannem de Maroucha, canonicos eccl. Zagr., ex mandato capituli Zagr. conscriptum, a. d. M. CCCC. quinquagesimo«. — U tom registru jesu imenice naznačeni svi tadanji stanovnici Podgorja i Ozaljske gospoštine.

[2] Neo reg. acta, fasc. 1645, br. 7, prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.

[3] Neo reg. acta, fasc. 1645, br. 11, prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.

[4] Listina u izvorniku kod obćine u Trgu.

[5] Izvorna listina u našoj zbirci.

[6] Ibidem.

pana, naime knez Stjepan i sin mu Brnardin. Ovoj dvojici potvrdi kralj Matija g. 1481. porodične gradove, a medju ostalim i gradove izumrle Nikoline grane: Ozalj i Ribnik. Pošto je knez Brnardin svoja tri sina Matiju, Ferdinanda i Krstu preživio, to je nakon njegove smrti oko g. 1530. nasliedio Ozalj sa svimi ostalimi Brnardinovimi gradovi unuk mu Stjepan, prozvan knez Ozaljski.

O Stjepanu Ozaljskom progovorismo jur u pristupu k urbaru Grižanskom i Dubovačkom, spomenuvši, kakove je ćudi i naravi bio, i da se je pobratio sa knezom Nikolom Zrinskim Sigetskim, sklopiv š njim g. 1544. ugovor o zajedinstvu dobara. Oženiv još iste godine Nikola Zrinski Stjepanovu sestru Katarinu, primio je od šurjaka na uživanje Frankopanska imanja: Ozalj, Dubovac, Grobnik, Bakar i Hreljin. Od to doba je ponajviše Zrinski boravio sa svojom ženom u Ozlju, a šurjak mu, Stjepan Ozaljski, volio je stanovati u Ribniku, Novomgradu na Dobri ili u Skradu na Korani. Nešto s prirodjene ljubavi i dragosti prama svaku i jedinici sestri, a nešto natjeran nuždom i neprilikami, u koje se je uvalio, budući gotovo šenut, a svakako odviše žestoke krvi, uručio je na osnovi novih nagodaba svoja imanja g. 1550. i 1562.[2] svaku Nikoli Zrinskomu, a kašnje darovnicom od g. 1570.[3] i oporukom od g. 1572. svojim netjakom, knezovom Zrinskim Jurju, Krištofu i Nikoli[4]. Knez Stjepan Frankopan živio je dosta dugo, rastaviv se s ovim svietom istom oko g. 1577., ali se upravo nezna, gdje, kako i kada. Nagodbom, koja je u pravdi sa Tržačkimi Frankopani g. 1580. sklopljena, ostao je Ozalj Zrinski, i ta je obitelj neprekidno držala cielo imanje Ozaljsko do odkrića urote g. 1670, a polovicu imanja sve do smrti posljednjega Adama kneza Zrinskoga, poginulog u bitci kod Slankamena (1692.).

Progovorivši tako o vlasteli Ozaljskoj, valja nam još što reći i o samom vlastelinstvu i o njegovih raznih podanicih u starije doba. Malo je bilo gospoština sa tako prostranim kotarom, kao što ga imaše Ozalj. U stranah pokupskih bilo je ogromnije samo vlastelinstvo Steničnjačko, koje se prostiralo na ograncih Petrove gore u većem dielu bivše Slunjske i u jednom dielu prve Banske pukovnije. Kotar Ozaljski prostirao se od zapada prama istoku od kranjskih medja i Uskočkih gora preko Kupe na Mriežnicu i Koranu, gdje je graničio sa kotari gradova Dubovačkoga i Steničnjačkoga. Od sjevera i juga opasano je bilo vlastelinstvo Ozaljsko Podgorjem i zemljami gradova Novoga i Ribnika. Na tom prostoru živila su od starine mnoga hrvatska plemena u slobodnih obćinah. Inštitucija plemenske i slobodne obćine postojala je svuda u hrvatskoj državi više ili manje, ali ju nigdje neiztiču tako vjerno i jasno sačuvani spomenici, i to ponajviše hrvatski glagolicom pisani, koliko za

---

[1] Neo reg. acta, f. 1645, br. 22, prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.

[2] Neo reg. acta, f 1645, br. 25, prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.

[3] Ibidem, fasc. 6, br. 40.

[4] Kukuljević: Acta Croatica, str. 266.

priedjele oko srednje Kupe kod današnjega Karlovca u nekadašnjih županijah Goričkoj i Podgorskoj, gdje su mnoga plemena slobodno živila sve do početka novoga vieka pod zaštitom gradova Podgore, Okića, Steničnjaka, Dubovca i Ozlja. Još dospjetkom šestnaestoga vieka, a bez sumnje nekoliko vjekova i prije, postajale su u kotaru grada Ozlja na lievoj obali Kupe izpod Uskočkih gora i u ravnici Pokupskoj plemenske obćine (sudčije) Vivodinska, Koruška (oko Lovića), Vrhovačka, Prekrižka, Podbrežka, Zorkovačka, Šipačka (uz cestu prama Draganićem), Novačka (kod Mahična), Brodarska (Hrnetićka) i Oralska. Na desnoj strani Kupe i na rieci Dobri prostirahu se pako plemena obćina Zadobarske (Za Dobrom), Stativske, Tomašničke, Završke, Hraštjanske, Brložke, Slapanske, Oštrovrške, Jaškovljanske, Pokupske, Ozaljske i Tržke. Poglavita je obćina bila pod samim gradom u Ozlju, a nju premjesti g. 1329. radi veće sigurnosti od Niemaca, koji često u to doba u Hrvatsku prodirahu, ban Mikac Prodavić na sigurnije mjesto u zavoju Kupe, Ključ zvano, gdje se još danas mjesto Trg nalazi. Prigodom premještaja potvrdi rečeni ban Tržanom stare pravice i podieli im nove slobode s namienom, da što lakše i sjegurnije živjeti uzmognu. Tržane, nazvane „purgari“, oprosti ban od uprave Ozaljskoga kaštelana, pa im dozvoli, da budu slobodni seliti se, kud ih je volja, i da svaki, ako umre bez odvjetka, može razpolagati svojim imetkom, kako mu bude drago. Dohodak od mesnica i brodarija da pripada obćini, koja može birati po svojoj dragoj volji i popa i glavara (villicum). Glavar će im suditi u svih pravdah i tužbah, osim kad bi se ticalo lupežtva, ubojstva, paleža i nasilja Trgovina, što su ju imali Tržani plaćati, nije ih odviše obterećivala. Za priznanje podaničtva i poradi obrane valjalo im je u grad podavati nešto vina i od svake kuće po 20 dinara; osim toga morali su svake godine donieti banu ili njegovu kaštelanu u Ozlju u ono doba gotovo po svuda običajne darove: teleta, ovce, kokoši i nekoliko hljebova kruha.

Sva je prilika, da i ostale plemenske obćine Ozaljskoga kotara niesu u staro doba podavale službe i daće u mnogom različite od prije navedenih, makar da i niesu imale prava i slobode zajamčene, kao što obćina Ozaljska. Obćine Pribićka, Krašićka i Kupčinska ponosile su se svojom starom slobodom, držeći se neodvisnimi od vlastele i plemenitimi. Uz rečene obćine odlikovahu se starodavnimi plemenskimi uredbami obćine Oralska, Novačka i Šipačka, držeći se vazda ravnopravnimi sa plemenitom braćom u obližnjih Draganićih, koji svoju slobodu prilično, ako i težkom mukom, obraniše i sačuvaše sve do g. 1848. Na čelu svake plemenske obćine stajao je sudac kao glavar, koji bude u Trgu uplivom germanizacije iz obližnje Kranjske prozvan „rihtarom“. Samo u Zadoborju pridržao je bio obćinski glavar starodavni naslov „župan“ još šestnaestoga vieka. Javne poslove i pravde i priepore rješavahu pojedine obćine „u svojih klupah navadnih i od vika narejenih“ pri župnih crkvah. Župa bilo je pako od starine (jur g. 1334.) u kotaru Ozaljskom osam i to sv. Vida i Svih svetih pod Ozljom, sv. Kuzme

i Damjana u Ješku (Vrhovcih), sv. Jurja u Vivodini, sv. Siksta u Pribićih i sv. Nedelje u Krašićih, sv. Marije u Ješkovu (Mahičnu) i sv. Martina u Brodarcih (Hrnetiću). Obćina Oralska imala je ujedno sa obćinom Gažanskom svoje klupe izvan kotara Ozaljskoga kod župne crkve sv. Jakova na Gazi (Otoku) u području gospoštine Steničnjačke. U klupah crkvenih rješavao je sudac sa pristavi „pred bratju" razne priepore i pravde, „a kad bi tko prizvao, sudilo se drugoč v stoli gospodinovim pod Ozljom". Osobito je bio ugledan „zakon i sudbeni stol o purgariji Trgu", gdje bude medju ostalim g. 1571. razpravljana i riešena pravda medju Hrastovljanskom i Slapanskom obćinom poradi užitka šume. Obćine branijahu svoj kotar najodrješitije, nedopuštajuć podnipošto, da ga itko, najmanje pako koja obližnja obćina, povriedi. Već god. 1288. uredjene su medje obćina Novačke, Šipačke i Brodarske, a tom prigodom pogiboše u klancih kod Mahična dva čovjeka[1]. God. 1529. bijahu Brezarići, obćinari Krašićki, „podkrčili nike laze mej strugama na polji", ali sudac i starešina Kupčinski sa „vsu bratju slišeći od starcev obnajdoše, da pristoji ta laz Kupčinac"; ali poslije se nagodiše stranke: Brezarići priznaše kotar Kupčinski te Kupčinci zemlje prodaše Brezarićem, obvezav se „da će ih braniti u toj svojoj plemenšćini plemenitoj".

Kao što je obćina ukupno „s bratjom" razpolagala obćinskim zemljištem bez utjecanja grada i vlastelina, tako su i pojedini članovi plemena sporazumno „s bratjom" odlučivali glede svoje privatne didine (obiteljske imovine) Tako su članovi plemena Pribićkoga, Stjepan sin Borka i Nikola sin Prodana, kao sasvim ravnopravni banu Stjepanu Baboniću, vladatelju grada Ozlja, prodali g. 1316. svoje djedinsko imanje Mirkovopolje, a isto tako je pleme Hrnetićko od svoje volje ustupilo zemlje izmedju Hrnetića i Selaca na Kupi na

---

[1] Odnosna izprava sačuvana je u priepisu listine izdane g. 1558. po porkulabih Ozaljskih knezu Mihalju Desiću i Pavlu Muratoviću te glasi ovako:

»To je kopia lista kotara Brodarskoga. I kada ga hodismo ovadjati, zpraviše se ludi na to iz obie sučie i pridoše v klance v Mahično i odi se svadiše i ubiše dva človika meju sobu, iednoga s Lažića, drugoga Levkuša i ondi(?) se tudie umiriše i učiniše, da bi glava za glavu. I pojdoše vsi kupnice kotarom Brodarskim vdilje v tim na jame na vdilje, kadi-e bila kopana; Brodarci z desna, Šipčaki z liva idoše do jam i dilje putem v potok Martinšćak, i doidoše z potoka vse cestu v kali, i ondi Šipčaki ostaše, Draganići nastaše; liva strana Draganićka, a desna Brodarska. I idoše putem Draganići, plemeniti ludi, i ondi ostaše, a Novaki nastaše; Brodarci z desna, Novaki z liva. I idoše dilje čez hruškov Okruglak, iz Okruglaka v mlaku i dilje iz mlake u divje vrbe. Iz vrb dilje na pole, Novaki iz liva, Brodari z desna; idoše polem v nivu kotarnu; iz nive kotarne vdilje k potoku Gluboki, i vse dilje potokom prik puti v mostac. I ondi Novaki, plemeniti ludi, ostaše, a Zadobranci, plemeniti ludi, nastaše; Brodarci iz desna, a Dobranci iz liva. I onda idoše vdilje vrhom na Vinca i ondi zkopaše dva sapa, iedan Brodarci a drugi Zadobarci. I idoše putem na hrast krilnati, iz hrasta u Korenitac potok dilje u Kupu. I tu ostaše plemeniti ludi Zadobarci; liva strana Zadobarcem a desna strana Brodarcem. I idoše doli u Kupu i obrnuše prik Kupe po zakoni v okno svete Marie i onda Šipčaki i Brodarci učiniše mir meju sobu i zagovor postaviše na hulenic meu sobom. ki bi to pogovoril, da ostaje gospodinu jezero(?) dukat.«

mjestu današnje Banije plemićem Selačkim, obvezav se knezu Stjepanu Frankopanu podavati službe i daće po starom običaju[1]. Razpolaganje pojedinaca sa „didinom vekovečnim zakonom neodazvanim" bilo je vezano na razne formalnosti. Prodaja mogla se obaviti samo pred sudcem i bratjom u obćinskih klupah „po zakonu plemenskom i klupskom", a valjalo je ponuditi ono, što se prodavalo, do tri puta po „ponudnih kmetih meju bratju bližnje i dalnje". Kad se kupac ili dostalac našao, Boga bi molio starešina, a aldomašnici (odomašnici) i ovodnici uvedoše novoga dostalca u užitak. O ovakovih i sličnih tomu pogodaba i o svojih slobodno i neodvisno stvorenih zaključcih i osudah izdavao je obćinski sudac hrvatska pisma, pa je, ustanoviv u pojedinih slučajevih prama potrebi prije globe za stranke, koje bi odstupile od pogodbe (jednom prigodom g. 1550. u Pribićih: gospodinu 25 libra, a bratji pet vidar vina), postavljao na izdana pisma „bratinsku pečat, ka je vse obćine, na višju pravdu i verovanje". Obćinari držeći svoja djedovinska imanja (didinu), razlikovahu se od novijih naseljenika, i nazivahu se u seoskih obćinah (sudčijah) medju sobom ponajviše „plemenitom bratjom", dok se stanovnici Trga poput stanovnika u obližnjih varošicah u Dubovcu, Steničnjaku vazda zvahu „plemenitom braćom purgari" (od burga, grada), a svoje klupe „plemenite purgarske" te obćinski pečat „plemenitu purgarsku"[2].

Dakako da su i Ozaljska plemena visila o gradu i podložna bila, ali su službe i daće za grad daleko manje bile u staro doba, nego li kasnije, kad je kruti feudalizam zavladao. Od daća bit će najstarija „kraljevica", koju je vlastelj i onako samo za vladara i državu pobirao, pak straževina za sigurnost od grada, te „kopostan" za sijanje priesada u gori, koja se je držala vazda gradskom i vlastelinskom. Radnje u naravi namienjene su bile izprva ponajviše javnoj koristi; razmjerno se je mnogo radilo za obranu od domaćih i vanjskih neprijatelja i za uzdržanje i učvršćenje gradova, pa i kod komunikacija, a službe činjene su poglavito oko osobe samoga vlastelina, kojemu su bili posvećeni i darovi, jestiva u naravi.

Veći su tereti nametnuti Ozaljskim podanikom po svoj prilici već početkom petnaestoga vieka za vladanja Frankopana; ti su tereti postajali prema duhu tadanjega vremena sve nesnosniji za podanike, dok nebudu od prilike onakovi, kako su zabilježeni u urbaru Ozaljskom od g. 1642. Već prvi Frankopan, koji je Ozalj držao, naime ban Nikola, oteo je bio sa svojimi Ozaljskimi kaštelani na silu od plemena Pribićkoga Bakše 25 selišta, što je po zapoviedi kralja Sigismunda imao izviditi i pravdu dopitati tadanji ban Dionizij od Marcalja[3]. Neima sumnje, da je na veće službe i daće svoje

---

[1] Izvorna listina medju neo reg. acta, fasc. 484, br. 7, prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti. Listinu odtisnusmo odtraga kod urbara pod linijom.

[2] Sliku ovu o životu u plemenih petnaestoga i šestnaestoga vieka u okolici Ozlja sastavismo po savremenih, ponajviše hrvatski pisanih listinah, što ih većom česti čuvamo u vlastitoj zbirci.

[3] Kukuljević: Poviest Ozlja.

podložnike Ozaljske pritegnuo, a mnoge prije slobodne ljude u kmetstvo prikučio upravo Sigetski junak Nikola Zrinski, postavši počev od g. 1544. gospodarom Ozlja. Zrinski je tako i drugdje radio, kamo je njegova vlast bila dosegla, naročito kod slobodnih plemena u Kriščićih (Podzvizdu) i u Novomgradu (Todorovo), kako to iztakosmo u našoj knjizi „Bihać i Bihaćka krajina". A isto tako, pa žalibože i mnogo gore, postupahu i drugi moćni i čuveni savremenici Zrinskoga, samo što niesu osobno toliko vitežtva i požrtvovanja pokazali, koliko Sigetski junak.

Feudalizam postao je oštriji i nesnosniji, pošto se tiekom petnaestoga i šestnaestoga vieka sve to više umnožiše vazali i predialiste. Kao najstariji vazali u Ozaljskom vlastelinstvu spominju se u Šenkovcih (Fratrovcih) već god. 1390. Andrija Šenkovački, a poslije plemići Ivkovići te god. 1463. vitez Mavro Molingar, u Pribićih oko god. 1400. Pavao Bakšić, a u isto doba u Tomašnici Stjepan Tatar od Mlake Mriežničke, a nešto kašnje Fabian Šafar od Doljana u Gackoj, u Pišćetkih oko g. 1450. Mihael Ugrin, u Stativah tlačnih (dolnjih) g. 1495. Juraj Fabiančić, u Jaškovu oko g. 1480. Ambroz Balša ili Arbanasić od Bosiljeva, u Vukšinu Šipku oko g. 1460. plemić Vukša, po kojem je takodjer taj Šipak prozvan, a g. 1497. Valentin Hotković, napokon u Vrhovcih oko g. 1500. plemić Blaž Dianković. Provalom Turaka bude gotovo sva Hrvatska opustošena, a nemogući Hrvati odoljeti priemoći turske velesile, pobježe sve, što je moglo i što je marilo za krst i slobodu, k svojoj braći u zaklone kod Kupe i Save. Frankopani i Zrinski knezovi dielili su svaki udes sa svojom nesretnom braćom, osobito ako isti bijahu plemići i vojaci, pa ih svu silu smjestiše po svih svojih imanjih; ali nigdje toliko. koliko na vlastelinstvu Ozaljskom, Ribničkom i Čakovačkom u Medjumurju, stvorivši si tako pouzdane vazda vjerne službenike, poglavice i vojnike u četah proti Turcima i odvažne pristalice u oporbi proti Niemcem, koji tada nakon ustrojstva krajiške vojske stadoše mah preotimati u Hrvatskoj. Nigdje u Hrvatskoj, a jamačno niti drugdje u obližnjih zemljah, nije se dogodilo, da bi vlastela toli ogromna imanja razciepkali i razdielili medju manje vazale i plemiće. Jamačno polovica, ako ne više, od vlastelinskoga alodiala, pa i mnoga pusta selišta odstupiše Frankopani, a poslije Zrinski, ili badava za nagradu, ili kao zalog za zajmove pojedinim zaslužnim porodicam staroga koljena (beneplacentiarii, summalistae), stvorivši za pribjegle hrvatske bezkućnike malena imanja sa dvorovi te većim ili manjim brojem kmetova. Od česti bijahu medju pridošlimi bjegunci glasoviti hrvatski rodovi, koji, budući lišeni svakoga blaga i bogatstva, jadno bi bili već onda postradali, da im nije pruženo utočište na imanjih Zrinsko-Frankopanskih, pa na krajini na vojnih službah. Znamenitost tih rodova spoznat će svaki poznavatelj hrvatske prošlosti, ako navedemo samo Babonožiće, Desiće, Dešpotoviće, Gusiće, Hodkoviće, Jankoviće, Križaniće, Mogoriće, Oršiće i Vojnoviće, koji uz mnoge druge, što ih od česti u opazkah izpod teksta urbara kod pojedinih predija

iztakosmo, zajedno sa Vlasi u Prilišću i sa slobodnjaci u Prekrižju utekoše pod okrilje Frankopana i Zrinski u kotar Ozaljski, gdje poslije provale Turske god. 1524. bijahu mnoga zemljišta pusta, a čitava sela bez stanovnika[1]. Nikola Zrinski Sigetski stvarao je nova predija prama nuždi i potrebi; ali njegov šurjak Stjepan Frankopan, premda inače dosta vragoljast, smilovao bi se svakomu, te bi bio razdielio svojim dvorjanikom i miljenikom sav stari držatak Frankopanski, da ga niesu u tom sustezali svak i netjaci. Po primjeru svojih predja, Stjepana i Brnardina, dinasta u podpunom smislu, obkoli se i Stjepan obilnim brojem dvorjanika i službenika, držeći hofmeštra, dvorskoga lovasmeštra, dva barbira (ljekara), trabante i kojekakove druge službenike, a svakomu je htio ugoditi kojim darom. Ako se još obazre na to, da su Zrinski knezovi morali naplatiti štete i odkupe za razna nasilja, što ih je Frankopan počinjao: to biva jasno, da je ekonomsko stanje na vlastelinstvu Ozaljskom prigodom smrti Stjepana Ozaljskoga (g. 1577.) posve rdjavo bilo. Po gotovo pako da je unuk Sigetskoga junaka, knez Nikola Zrinski, brat bana Jurja, još lošije gospodario od istoga Frankopana. O njem pripovieda njegov sinovac, knez Petar Zrinski, da je rado pijančevao „erat plurimum deditus bacho“, pa da je jednom u pijanstvu darovao svojemu primorskomu kapetanu Juliju Čikulinu grad Grobnik, a poslije za 12.000 for. založio imanje Pribićko[2]. Nikolina razsipnost dozlogrdila je njegovu mladjemu bratu Jurju, koji se je od njega u imutku razdielio, a g. 1617. svečano po svojem službeniku Gašparu Zmajloviću u kaptolu Zagrebačkom prosvjedovao, kad je Nikola zajedničko im dobro Brlog sa Bratovanci, Banščinom i Švarčom založio bio Jurju Dovoliću, a Katarini Jankovićevoj, udovi Franje Ugrinovića, kuriu Podbrežje[3]. Nikada nije Ozaljska gospoština tako raztrgana bila u razna mala predija kao u čas smrti rečenoga kneza Nikole (1624.). Njegova udova Jelisava, rodjena grofica Szechieva, radila je samo po savjesti i prema pravednosti, odrekavši se na korist svojega djevera, kneza Jurja Zrinskoga, 50.000 fl., što joj je bio pokojni muž zapisao. Preuzev g. 1638. knez Petar Zrinski nakon diobe sa bratom Nikolom upravu polovice Ozaljskoga imanja[4], a kašnje g. 1649. na osnovi nagodbe u

---

[1] Nestoji, da su Turci i g. 1582. provalili bili pod Ozalj, kako to Kukuljević pripovieda, držeći da se pod njemačkim nazivom Wosail razumieva Ozalj. Provala se je tada, kako izvorno izviešće u Ljubljanskom Rudolfinu potvrdjuje, dogodila pod Bosiljevom i na medji Kranjskoj pri Vinici, a tom prigodom nemilice postradaše Karlovački oklopnici, kojih je tada mnogo pod Bosiljevom poginulo. O kreševu kod Bosiljeva ima i posebna savremena brošura.

[2] Dr. Rački: Izprave o uroti bana Petra Zrinskoga i kneza Franje Frankopana, str. 550.

[3] Neo reg. acta, fasc. 318, br. 43.

[4] Dioba bude obavljena po kralj. personalu Tomi Mikuliću, kao delegovanom sudcu, a diobna izprava sastavljena je u Zagrebu. Razdieljen je grad Ozalj, o kojem se kaže, da su u njem tri sprata, velika palača, soba pod ciglom nad pivnicom, trabanska hiža, nova hiža nad pećinom, stolna hiža, zimska palača, gospina hiža, divojačka hiža, a nad Kupom Klarine hiže.

vlastničtvo cjelokupno imanje Ozaljsko, potvrdio je doduše mnoge zaloge dvorova i kmetova, i nekoje na novo založio, ali je takodjer nastojao, da pojedina založena imanja izkupi, pa je i zbilja toga dosta prije svoje smrti izkupio i s gradom opet spojio.

Starijemu bratu Nikoli Zrinskomu pripao je patronat nad župnimi crkvami: sv. Marije u Mahičnom, sv. Martina u Hrnetićih, sv. Križa u Zavrhu sa crkvami područnicami sv. Marije Magdalene i sv. Antuna, te župa svih Svetih u Trgu sa područnicom sv. Katarine.

Mladjemu pako Petru Zrinskomu pripale su župe i crkve: sv. Kuzme i Damjana u Vrhovcih, sv. Marije u Krašićih, sv. Siksta pape u Pribićih sa kapelom sv. Marije u Dolu, sv. Vida pod Ozljem sa crkvicom sv. Blaža i sv. Ivana i majke Božje na Smolčem Vrhu (Svetice).

Crkva župna sv. Jurja u Vivodini sa crkvicami sv. Ivana, sv. Nikole, sv. Lovre i sv. Gertrude ostaše zajedničke braći.

Razdieljene su medju braćom kurie, koje su tad pod grad spadale: Brlog, Podbrežje i Grdun; mlinova bilo je 5, a kmetova u sudčiji: Krašićih, Vrhovcih, Pribićih, Zorkovcih, Kupčini, Šipku, Zadobarju, Purgariji Trgu, u Erjavcu, u Oštrom vrhu, Senkovcih, opidu Ozlju, Prekrižju, Dubravcih, u Orlih i Vivodini. Svi su kmetovi na jednake dielove medju braćom podieljeni.

Od vazala (sumalista) pripali su Nikoli Zrinskomu: Stjepan Janković i braća mu sa 46 kmetskih selišta, Petar Budetić sa 9 selišta, Andrija Rosovar sa 21 selištem, Baltazar Babonožić i braća mu sa 24 sel., Andrija Janković sa 11 selišta, Stjepan Tompa sa 25 sel., Martin Sandrić sa 11 sel., udova Jurja Peharnika sa 5 selišta, nasljednici Ivana Budačkoga sa 19 selišta, Nikola Mogorić sa 21 selištem, Vinko Desić sa 15 selišta, Matija Colnić sa 10 selišta, Ivan Babonožić sa 8 selišta, Petar Vojnović sa 8 selišta, Nikola Dovolić sa 8 selišta, Ivan Arbanasić sa 1 selištem, udova Stjepana Barilovića sa 5 sel., Ivan Peranski sa 15 selišta.

Nadalje dobio je knez Nikola još i ove plemiće i slobodnjake (bene placentiarii et libertini): Mihaela Mogorića sa 11 selišta, Nikolu Mamića sa 3 selišta, udovu Ivana Izačića sa 2 selišta, Nikolu Mihaljevića sa 7 selišta, Nikolu Brajkovića sa 1 sel., Gašpara Kružića sa 5 sel., Ivana Kružića sa 4 selišta, nasljednike Ivana Karinčića sa 8 selišta, Jurja Sopčića sa 1 selištem, Ivana Derečkaja sa 4 sel., Nikolu Dragančića sa 3 sel., Nikolu Zebića sa 3 selišta, Petra Gojmerca sa 5 selišta, Nikolu Brajkovića sa 1 selištem, Hreškovca sa 1 selištem, Vuka Hrvata sa 1 selištem.

Petra Zrinskoga zapali su pako ovi sumalisti: Ivan Oršić sa 44 selišta, Gašpar Janković sa 33 sel., Ivan Mihalić sa 18 sel., Nikola Špišić sa 22 sel., Petar Janković sa 8 sel., Nikola Milovac sa 13 sel., Ivan Bogač sa 25 selišta, Ivan Milašinčić sa 2 sel., nasljednici Ivana Malagrudića sa 10 sel., Gašpar Nenadić sa 8 sel., Melkior Zebić sa 30 sel., Gašpar Špišić sa 10 sel., Juraj Milojković aliter Horvat sa 5 sel, Gašpar Križanić sa 20 sel., Jure Barilović sa 5 selišta, Pavao Medunić sa 2 selišta, Martin Peharnik sa 8 sel., Stjepan Lacković sa 10 selišta, Zakaria Bučić sa 9 selišta, Petar Blažić sa 6 selišta.

Osim toga ostali su Petru sliedeći plemići i slobodnjaci: Ivan Mavrović sa 2 selišta, Ivan Muškovac sa 1 selištem, Ivan Špišić sa 8 sel., Ivan Medven sa 1 selištem, Gašpar Zmajlović sa 3 selišta, Nikola Dratešić sa 4 selišta, Stanislav Zdenčaj sa 4 selišta, udova Mihajla Kružića sa 7 selišta, Vinko Malogrudić sa 1 selištem, Juraj Bulišević, Mihalj Brajković, Tomo Hreškovac i Juraj Valčić sa 1 selištem.

Napokon ostaše zajednički: Julio Čikolin sa 40 selišta, Sigismund Purgstaller sa 21 selištem, Ivan Horšić sa 9 selišta, udova Stjepana Gusića sa 6 selišta.

Privilegija gradova i obitelji ostaše kod starijega brata Nikole Zrinskoga.

(Neo reg. acta, fasc. 319, br. 45 prije u hrv. zem arhivu, sada u Budimpešti; a ima jedan primjerak još u Zagrebu medju Acta Bucarana, fasc. 18, involucr. 10, Nr. 1.)

Promjene, što se dogodiše na vlastelinstvu Ozaljskom od vremena Nikole Zrinskoga Sigetskoga, neobično pogoršaše feudalne prilike. Uz to i ratne potrebe onoga doba sve to veće terete navališe na siromašne podanike. Razciepkanje velikoga imanja na manja predija sa nekoliko selišta postalo je veoma tegotno za seljačtvo. Ne samo, što su time mnoga selišta oduzeta podložnikom za dvorove pojedinih predialista, i mnogi seljaci potisnuti na manja zemljišta, već su tako i službe i daće kod manje, većim dielom siromašne vlastele, mnogo teže i izdašnije postale, nego li bijahu, dok su takovi kmetovi gradu pripadali. Pošto je pako gradski alodial ostao nepromienjen, a tiekom vremena sve su veće potrebe za uzdržavanje mnogobrojnih službenika i vojnika nastajale: to su takodjer preostali gradu podložnici na veće službe i daće pritegnuti. Na kraju šestnaestoga vieka podavalo je i u Ozaljskom vlastelinstvu svako selište na tjedan po šest radnika, a podložnici, bili oni od prije privilegirani obćinari ili kmetovi, budu sve malo po malo medju sobom izjednačeni glede služba i daća. Samouprava obćina i slobodno razpolaganje sa „didinom“ za pojedince bude dokinuto, a kod odluka obćinskih, kako se iz mnogih obćinskih spisa od početka sedamnaestoga vieka unapried razabira, utjecali su odlučno gradski službenici. Nekoć banskimi i kraljevskimi poveljami urešena i slobodami ponosita obćina u Trgu pisala se je g. 1672. samo još za izliku „plemenitom purgarskom“ obćinom, ali u istinu bila je u to doba već skučena u kmetstvo i nevoljničtvo. Kad se povelja bana Mikca od g. 1329. sporedi sa ustanovami urbara od g. 1642., opaža se na prvi mah, da je obćina Tržka doživila užašnih metarmofoza, postavši njeni obćinari od slobodnih i sretnih gradjana bezpravni nevoljnici, koji morahu svojoj gospodi ugadjati raznimi malo pristojnimi službami. Zaista je bila sramotna za Tržane urbarska uredba, da imaju poput kakovih krvnika načinjati vješala, te zločince razpinjati i vješati. Izbor obćinskoga glavara vršile su g. 1642. obćine Tržka i Vivodinska samo na izliku, a kod drugih obćina takov se izbor već i nespominje, pa neima sumnje, da je kod njih jur tada vlastelj sudca postavljao. Ustanova urbara od g. 1642. za obćinu Krašićku o slobodnoj prodaji zemalja izčezla je u novom priepisu urbara od g. 1686. Tako se u svem opaža postupno sve to veće sapinjanje seoskoga žiteljstva u kruto nevoljničtvo, pod kojim je seljak sedamnaestoga i osamnaestoga vieka čamio.

Nazočni urbar grada Ozlja od g. 1642. priobćujemo na osnovi dvaju rukopisa. Stariji, sahranjen u arhivu grada Ozlja, pisan je na malom foliu na 204 strane, vezan je u pergameni, a naslov mu je u novije vrieme stavljen: „Urbarium Zrinyanum antiquum, dominium Ozalj concernens, de anno 1642.“ U dodatku ima taj urbar još i popis Švaračkih kmetova Zrinskih od g. 1652. Stariji ovaj rukopis nesadržaje kmetove u sudčiji Vivodinskoj i Koruškoj (Loviću), pa zato taj dio urbara popunismo iz priepisa urbara Zrinskoga od g. 1686., koji je prije bio pohranjen u hrvatskom zemaljskom

arhivu pod „Urb. et conscr., fasc. 96, b. 55," te je s ostalimi arhivalijami istom g. 1886. odnesen u Budimpeštu. Na potonjem urbaru ima izvorna opazka: „1686, 15 juny in arce Ozail, quod praesens copia ex originali suo antiquo urbario de verbo ad verbum extracta, collationata et per omnia recte concordare inventa. Ego Joannes, Andreas Koderman, s. s. mattis. modernae inclitae commissionis caes. regiae fiscalis et rationum exactor".

Prije spomenuti stariji rukopis pisan je, sudeć po pravopisu, dosta nesgrapno po nekom Primorcu koncem 17. vieka, i prispodobljen je sa izvornom maticom urbara, kako to na kraju potvrdjuje u Bakru 17. novembra 1721. tadanji komorski rentmaister Josip pl. Lebbeneg. Sadašnji vez od pergamene učinjen je kašnje, kao što je i kašnje postavljena paginacija; ali tom prigodom vrlo su izpremiešani pojedini arci i listovi rukopisa, te morasmo istom pomoću priepisa urbara od g. 1686. i njemački g. 1702. pisanoga urbara, što ga u našoj zbirci imamo, tekst udesiti onako, kako je s prva u matici uredjen bio. U samom urbaru inače ništa nemienjasmo, van pravopis i prema potrebi interpunkciju, dodav pod linijom obilne opazke glede mjesta, porodica i pojedinih manje poznatih rieči.

Neima sumnje, da je urbar od g. 1642. sastavljen na osnovi sta rijega kojega urbara[1] nakon diobe, što je učinjena u svih imanjih Zrinskih g. 1638. medju braćom Nikolom i Petrom Zrinskim, pokle rečena braća postaše punoljetna i od tutora preuzeše upravu svojih imanja. Dioba se takodjer i spominje više puta u urbaru, te se naznačuje osobito kod pojedinih vazala (sumalista), kojemu je bratu koji pojedini pripao. Medjutim nepotječe sav urbar iz g. 1642., već ima u njem dodataka sve do g. 1669., dakle gotovo za cielo vrieme, dok je Petar Zrinski Ozljem vladao. Premda je naš urbar popunjen priepisom urbara od g. 1686., to on ipak nije cjelovit. Tako neima u njem popisa imanja Vukšin Šipka, koji su od g. 1497. Hodkovići držali, a izpušteni su u njem g. 1544. naseljeni Prilišćani, koji su u kasnijih urbarih od g. 1699. i 1703. kao slobodnjaci Ozaljski popisani. Kad se urbar Ozaljski sporedi sa primorskimi i sa Dubovačkim, opaža se, da za njimi i formom i sadržajem zaostaje, kod nekih urbarskih občina nesadržajući drugo, nego puki popis kmetova i predialista. U urbaru, ne samo što neima spomena gospodarenju na vlastelinskom alodialu, već su izpuštena i mnoga znatnija vrela dohodka, osnovana na feudalnom pravu. Podpuniji je u tom pogledu njemački pisani urbar od g. 1702. Tada je bilo gradskoga alodiala: 106 jutara oranica, sjenokoša na 200 kosaca, a grad je imao dva majura u Kurilovcu i u Podbrežju, tri vrta za povrtalje i voće, četiri velika vinograda i gradski mlin. Vinska desetina od plemića davala je godimice 50 vedara, a od

[1] Tako je upravljatelj Ozaljski, knez Marko Oršić, g. 1590. izviestio na temelju staroga Ozaljskoga »legistra«, da je Karlovački arhibuzir Juraj Brzić plaćao u grad 8 dukata.

kmetova 1550 vedara. Volovskih jezika došlo je u grad svake godine od mesara više od 200, a gradski ribari na Kupi i Dobri davali su ribe za svaki postni dan dovoljno u grad, uživajuć za to neka gradska zemljišta. Bilo je dohodka i od gradskih šuma, od regalnog prava vinotočja, i za podvozninu (aurige), za koju su morali u grad davati težake kmetovi župnika i plemića. Nešto dohodka imao je grad i od pojedinih plemićkih dvorova, koji su godišnji činz plaćali, i od kaduciteta onih gorskih zemalja, za koje nije za tri godine gornica bila podmirena.

Stariji priepis urbara iz Ozaljskog vlastelinskoga arhiva primismo za porabu dobrotom slavne rentne komore kneza Thurna Taxisa u Karlovcu, a priepis od g. 1686. iz državnoga arhiva Budimskoga posredovanjem kr. zem. arhiva u Zagrebu. Za tu uslugu jesmo na obje strane usrdno zahvalni.

* * *

Urbarium grada Ozlja leta 1642.

Purgaria Trg[1].

Jure Majčanić	Miho Juršelić
Luče Valić	Jure Grganića udova }
Ivan Valić	Mate Gržanić }
Miho Kovač	Lovre Palisak }
Miho Martinoš	Miho Ivanuš }
Jure Jurin	Jure Ivančić

[1] Kao što je već u poviesti Ozlja rečeno, postao je Trg g. 1329., pošto se radi sjegurnosti od Niemaca mještani Ozaljski naseliše niže dole na poluotoku, zvanom Ključ. Povelja bana Mikca, koji je u mjesto kralja novim naseljenikom slobode podielio, glasi u izvorniku, što ga obćina Tržka sa više hrvatskih i latinskih povelja i danas još čuva, ovako:

Nos Mykch, banus tocius Sclauonie, significamus universis, quibus expedit, presencium per tenorem, quod quia libera villa domini nostri regis sub castro Ozol existens per Teotonicos, speciales inimicos eiusdem domini nostri regis, frequenter est spoliata et combusta, volentes nos futura prouidere, ne ulterius tam de facili eadem libera uilla per eosdem Theotonicos et alios infideles spolietur, ad locum alium premunitum et firmiorem, videlicet ad insulam Cluch, que alio nomine mendszent zigethe vocatur, in inferiori parte ipsius castri Ozol ad cursum aque existentem, duximus translocandam, talem libertatem eisdem concedentes, quod a jurisdiccione et judicio castellani de Ozol pro tempore constituti homnino sint exemti. Item quicunque ab eadem libera uilla de sub castro ad ipsam insulam se translocaverint ad manendum, per tres annos nullam collectam nobis soluant, excepto hoc, quod quingentis ydrys uini in quolibet anno teneantur, elapsis uero ipsis tribus annis, de qualibet porta seu curia singulos uiginti denarios singulis annis et uinum modo

*

Petar Cidilović	Lovre Cidilović
Jure Iliaš	Udova Ivica Bunca
Jure Jovrenčić	Jure idem
Ive Pintar	Mate Palisak
Mihalj idem	Jure Mužić
Miho Munjačić	Stanko idem
Miho idem	Jure idem
Miho Valić	Mihalj Pintar

pretacto soluere teneantur; si uero aliqui de extraneis locis causa commorandi uenerint, quatuor annorum gaudeant libertate. Item sicut ueniendi, ita recedendi accepta licencia liberi sint et securi. Item si quis sine herede decesserit, cuicunque bona sua legare uoluerit, liberam habeat facultatem. Item tribus muneribus, uidelicet in festo natiuitatis domini, pentecostes, et in festo omnium sanctorum nobis, uel castellano nostro de Ozol teneantur, ita quod pro quolibet munere unum pecus pascuale, unam ovem, uiginti galinas et ducentos panes dare teneantur. Item quidquid de macello ueniret in tributo, villico et vniversitati ciuium de ipsa insula relinquemus; in super portum in fluuio Culpa circa ciuitatem eorundem eisdem ciuibus libere concedentes. Item sacerdotem, quem communitas uoluerit, assumant juxta eorum voluntatem. Item uillicum inter se eligant annualem, quem uoluerint, qui omnes causas per reuolucionem anni inter eos judicet, determinet et discernat, exceptis hys, videlicet: furta, homicidia, incendia, et factum potenciale, quas causas idem uillicus et uniuersitas de eadem insula iudicabunt ita, quod duas partes judicii nobis amministrabunt, terciam uero partem iudicii pro se ipsis reseruabunt. Item si aliquis inter eos omicidium committeret, nichil ultra duas marchas pro iudicio soluere teneatur, cum aduersario concordabit, sicut potest. Item si quis in furto detentus fuerit, secundum arbitrium et iudicium uillici et uniuersitatis condemnetur. Preterea forum ab antiquo existens cum tali tributo duximus concedendum: De curru extraneo, excepto panno, octo denarii exigantur, de curru uero populorum bani quatuor denarii, de pondere equi, si pannum portauerit, octo denarios, si uero alias res, duos denarios soluant pro tributo, de boue unum denarium, de panno, quantum unus homo portare potest, quatuor denarios, de porcis uero usque festum beati Martini medium denarium, post festum uero predictum de quolibet porco singulos denarios persoluant. Item de qualibet tunica sartita, uel clamide, vendicioni in eodem foro expositis, unum denarium soluere teneantur. De aliis uero minutis, que non sunt hic denotata, nobis exigantur per nostrum tributarium modo ab antico consueto. Pro cuius reij memoria, perpetuaque firmitate litteras nostras concessimus sigillo nostro pendenti roboratas. Datum in portu Zava circa Zagrabiam, feria secunda proxima ante festum Marie Magdalene. Anno domini millesimo trecentesimo vigesimo nono.

(Izvornik na pergameni kod obćine Tržke. — Listina popunjena je, na koje čitljiva, sa priepisom listine bana Nikole od g. 1340.)

Pere Maican	Jure Krajačić
Jurica Tuškan	Mihalj Špeletić
Miho Vodopia }	Miho Obšetić }
Stane idem }	Jure idem }
Petar Adilović }	Miho Vrbančić }
Bede Lončar }	Miho Arbanas
Ivanac Jurinić }	Grgo Funčić
Jure Vodopia	Matias Škrlac

Koristne ove povlasti potvrdiše Tržanom hrvatski ban Nikola (g. 1340.) i vojvoda Stjepan (g. 1350.), kralj Ludovik (g. 1380.) i vlastela Ozaljska, knezovi Ivan, Nikola, Stjepan sa ostalom braćom Frankopani (g. 1433.), a knez Bartol Frankopan podieli g. 1437. „plemenitim purgarom slobodnoga Trga“ žirovna spasišća u Mirkovom polju i označi im iste godine potanko kotar obćinski posebnom poveljom. Obe ove listine, od kojih potonja nije još nigdje priobćena, sliede pod I. i II.

I. Mi knez' Bar'tol' Fran'kapan', Krč'ki, Sen'ski, Mod'ruški i pročaja, na znan'e daemo: budući u našem gradu v Ozlju i pridoše pred' nas' naši plemeniti pur'gari slobod'noga trga našega, tužeći se i povidajući nam' svoe nevole i potrib'ćine; ne samo sada, da i već' krat' tužeći se za svoe potrib'ćine, naiveće sa tisnoćju is'pasića, kih nimaju, a naiveće žirov'no is'pasiće, koga nimahu, za koe nas' poniz'nim zakonom' prošahu i službe svoe nam' preporučahu, da bi smo k' nim' prigledali, kako bi u napredak bili boli sluge naše; i proseći nas, da bi smo im' dali s' onu stran' broda žirovno is'pasiće, ko pristoi nam i našim kmetom u Mirkovu polju. Mi videći nih' ver'nost vaz'dar' k' nam i k' našim', i k otomu mi videći nih' potrib'ćinu i podob'nu proš'nju, i da bi bili u napridak boli sluge naše; ku prošnju u napridak' uzesmo, i tu istu lozu i is'pasiće nim dasmo, da uživaju i raduju spored' našimi kmeti u Mir'kovom polju. Na to naše dan'e poslasmo našega graćaka s Oz'lja Petra Budislavića, da obajde to naše dan'e cića mejašov' okolušnih. Ko naše dan'e počine se od' glav' Lučn'oga na niku Sred'nju dragu, i tu dragu idući na put', polak' puta u veliki cer, na desno Vokšina šipka, na livo naše dan'e purgarom; i tako od cera idući u Rakitov' grm', iz' grma na put' od Žrvenove jame: na desno Vokšina šipka, na livo naše dan'e purgarom; obr'vnov'ši se tim' putem k' sun'cju zahodu, idući pravo nim' do meje Kračićke na niki krans'ki put: na desno Kračićko, na livo naše dan'e purgarom; putem idući Martinča potok i potokom u Kupu. I to naše dan'e tako dasmo, da imaite spored našimi kmeti uživati i radovati, kako sami svoe. I na to naše dan'e dasmo im' list' naš pod našu pečat' navad'nu zdola viseću. Pisan i dan v' našem gradu Ozlju, maja dan 3. — 1437.

(Stari priepis s latinskim pismom bio je u zem. hrv. arhivu, f. 1650, br. 4, a sada je u Budimpešti.)

Jure Papa	Stanko Sutar
Pere Horvatić	Marka Sutara udova
Jure Rahataš	Stane Persenih
Miho Štakor	Jure Matak
Matiaš Funden	Mihalj Štakor
Mihe Zupanić	Udova Mate Talkovića
Lovre Županić	Tomaš Zupanić
Miho Sažani	Pere Lukšić
Jure Stakor	Miho Turčić

II. Mi knez Bartol Frankopan, Krčki, Senski, Modruški i pročaja, na znanje daemo, budući mi u našem gradu Ozlu, i pridoše pred nas naši plemeniti purgari slobodnoga trga našega, i povidajući njih potribšćine i moleći se poniznim zakonom prošahu i službe svoje nam sporučahu, da bismo im dali list kotarni. Mi videći njih vernost vazda k našim i k nam, i k tomu videći njih potribšćinu i podobnu prošnju, ku prošnju u napridak priesmo, i ta isti imenovani list kotarni njim dasmo. Ko naše danje počinje od glave vrat Ozaljskih ter u potok, iz potoka u Kupu na penu vode, iz pene vode na Martinac potok i tu purgarsko na desno, a Podbrežko na levo; od Martinčega potoka na Mlečni rtić, od Mlečnoga rtića na Skaljev brodac, od Skaljeva brodca na Bobotac na curak zdenac, purgarsko na desno, a Krašićko na levo. Klancem putem kranjskim na Žrvejene jame, od Žrvenih jam na Rakitov grm, od Rakitova grma na veliki cer, od velikoga cera u srednju dragu ter Vlošne, od Vlošne ter u Kupu, ter na Krivačin brodac, od Krivačnoga brodca na jesen, od jesena ter na Krnički zdenac, od Krničkoga zdenca na Gotu (?), purgarsko na desno, a Drišćerovačko na levo i Levkuško; od Levkušev u dugu Šašinu, od duge Šašine ter na Bukovo, od Bukova ter na Prekopu, od Prekopc ter na Topolnicu, od Topolnice na Hrvatićevo mališće ter putem do velike ceste pod Golubnicu v dragu; iz drage čez vrh ter u Kačerevski zdenac, od Kačerova zdenca u dragu do ceste, od ceste u Jelenčak putem na veliki kostanj, na desno purgarsko, a Rjavečko na levo i Brezničko; od Breznika čez dragu Valakov vrh, od Valakova vrha u potok Oštrovrški, na desno purgarsko a na levo Oštrovrško; od potoka Oštrovrškoga putem do popovih njiv do Prekrižja u potok Baničnik, purgarsko na desno, a popovo na levo; od potoka Baničnika ter u drugi potok, od onoga potoka ter u Kupu polag našega Ozlja slobodnoga grada. Na to naše danje dasmo mi tim našim plemenitim purgarom slobodnoga trga našega ta naš imenovani list kotarni za veće verovanje i tvrdnosti radi pod pečat našu navadnu zdola viseću. Pisan u našem gradu Ozlju, maja meseca dan 3.1437.

(Po priepisu latinicom učinjenu g. 1706. prigodom pravde u Ozlju pred gubernatorom i kapitanom Vinodola Ferd. Karol. de Dopp. a listine izvorne pokazaše u dva primjerka obćine Trg i Brlenić.)

Miho Jalhonić	Jure Zračić
Ivice Gudasića udova	Pere Lukšić
Bare Lužića	Jure Opire
Miho Strucalj	Jure Šinlović
Miho Strucalj	Pulta Zerbeli

Za crikvu drži se Filipa Furlanića celo selo 1.

Kmeti popa Tržkoga.[1]

Ivan Duš, Grgo Duš, Miho Duš, selo 1.

Daju za grad kvarti 2, sena vozi 2, zobi kuplenika 3 i vinsku desetinu.

Ivan Maurović drži u toj zemlji sela $^1/_2$.

Ivanca Soldatića udova drži u toj sudčii sela $^1/_2$[2].

U toj sudčii Tržkoj nahode se vseh sel 42: od toga se drži za grad 3, on kraj Kupe selo 1, pri galgah drži se selo 1, Maurović sela $^1/_2$, Soldatić sela $^1/_2$: i tako ostaje na račun sel 38.

Na koliko su pako pravice i slobode Tržkih gradjana već u prvoj polovici sedamnaestoga vieka bile oskvrnjene i dokinute, pokazuje nazočan urbar. Ostatak sloboda, što su je Tržani na osnovi ovoga urbara uživali, dokinute su uvedenjem urbara Marijo-Terezianskoga, kojemu se Tržani uzprotiviše, odtjeravši g. 1780. povjerenike. Vojni brakij od 300 Slunjana pokori slobodnu obćinu, a mnogi Tržani, mužkarci i žene, čamili su iza toga radi „pohotjenja za slobodom“ dulje vremena u tamnicah Severinske županije u Karlovcu, ili su pako tjelesno kaznjeni. Preostala je Tržanom jedino još uspomena na bolja vremena, brižno čuvajući još i danas čitavu rpu obćinskih povelja i staru obćinsku pečat, na kojoj je oličena ruka, držeći ključ, a na okolo ima napis S. COMVNITATIS. DE VICO LATIOR 1600.

[1] Prema povelji, koja Tržanom dozvoljuje birati popa, osnovana je odmah prvih godina nakon naseljenja Trga tamošnja župa, te već g. 1334. spominje Ivan arcidjakon Gorički u svojem zborniku pod Ozljem dvie župe Sv. Vida i Svih Svetih. God. 1337. bio je župnik u Trgu Lenard, uzkrativši sa okolišnimi župnici desetinu kaptulu Zagrebačkomu. Prema kraju sedamnaestoga vieka dospjela je župa sv. Vida, pa je obstojala samo župa Sv. Svetih u Trgu, odkuda bude istom u najnovije doba premještena župa k crkvi sv. Vida pod Ozalj te sa županom Ozaljskom župa Tržka spojena. Prvi zájednički župnik za Ozalj i Trg bio je oko g 1650. do 1672. „pop Ivan Culibrka, plebanuš Tržki i sv. Vida, va tu dobu budući vicejašprišt Gorički“. Patronat župe prešao je odavna, valja da još u doba, kad su knezovi Frankopani Ozljem vladali, na vlastelu.

[2] U potonjem priepisu urbara od g. 1686. ima na ovom mjestu dodatak: U toj sudčii zavimlje se čret Bolčevica za lov piškorov, da nima nigdor u njoj loviti, nego ki od grada bude odlučen.

Dužni su od vsakoga cela sela Jurjevšćine i Martinšćine libre dvi[1]. Dužni su od vsake hiže straževine[2] libru jednu.

Dužni su bili vsa sučia sulišće[3] voli 3.

Prej davali su gospodinu 6 volov: dva za lozu, koja im je odnita pri lugu, a jednoga dužni su vsako leto davati.

Dužni su Ozaljskih kvarat[4] zobi dvanaist, koih imaju plaćati. Dužni su od desetoga dati krnjaka; kadi ni, tako od vsakoga po soldini 4. Dužni su desetine u snopju pšenice, rži i žita[5]. Dužni su povozu vsakojakom do Karlovca, do Ribnika, do Kupčine i na dalje, kamo

---

[1] Polag potonjeg urbara od god. 1702. plaćalo se u to ime od svakoga selišta po 24 kr., ukupno 15 fl. 12 kr.

[2] Straževinu plaćali su ne samo podanici gradski, već i podanici vazala, župnika i manastira onako isto, kako su bili vazali dužni i pomagati kod popravka i utvrde grada, odkuda je branjeno čitavo vladanje vlastelinstva.

[3] Sulišće to što sulj ili suljevina na primorskih imanjih.

[4] Kao što Dubovac, Steničnjak i druga obližnja mjesta imao je i Ozalj posebne svoje mjere, kvartu, vidro. Neznamo upravo objam tih mjera, ali držimo, da se niesu mnogo razlikovale od mjera obližnjih mjesta.

[5] Tržani davali su žitnu desetinu vazda u snoplju, a kad su ih htjeli vlasteoski činovnici prisiliti, da tu desetinu u zrnju podavaju, izdao im je knez Petar Zrinski ovu povelju:

Nos Petrus com. perp. a Zrinio, c. r. m. consil. et cub., Vallachorum Zillibergensium et praesidij Szlun supremus capitaneus, praesidij Legrad capitaneus etc. Daiemo na znanje z ovim našim otvorenim pismom, kako dojdoše pred nas naši podložniki purgari Tržani, dajući pred nas, da su im počeli bili naši oficiali desetinu žita drobnog ili prosa zrnjem desetinu zimati i popisavati na zrnje, a da nigdar nisu tako davali, nego v snopu da su vazda davali. I moleći nam se poniznim zakonom, da bismo im nedali toga počiniti, niti tako popisavati, nego da bi davali v snopu desetinu, kako je zakon njihov. Zato vidivši mi njihovu spodobnu prošnju, jesmo im to engedovali tako i s tim putem, da daju v snopu pravu desetinu; taki, kako požanju žito, da ima dojti k našemu oficialu, koji podje ili pošalje odbrojiti desetinu. A da svaki svoju ima dopelati na naš marof Krč, i ako bi se koji našal, da bi nedal pravu desetinu i prvo iz ki . . . . ljal, nego se desetina uzme, da nam ga imaju sami obćina povidati, a naši oficiali da ga kaštigaju na glavu i na blago. Na to zapovidamo našim oficialom sadanjim i napridak budućim, da ih u tom obdrže njih i njihov ostanak. Na to im dasmo ta naš list rukom našom podpisan s pečatom podpečaćen. Dano u gradu našem Ozlu, 20. januara leta 1647.

G. Z. Petar. (Z. P.)

(Izvornik kod obćine u Trgu izpod grada Ozlja.)

je triba, a desetinu tu daju pod prisegu i dužni su ju na Krč[1] voziti.

Dužni su okolo dvora Krča, ali pod dvor Krč zemlje orati pod pšenicu, žito i ostali vsakojački žitak.

Dužni su nekoju sinokošu pod dvor Krč, ka se zove Siča, pokositi, spraviti i stog zditi.

Dužni su desetoga čelca, kadi more biti; kadi ni, računati od leta do leta.

Dužni su desetinu i gornicu polag legistra dižmenoga, kako leto donese, a gornicu navadnu.

Dužni su brod na Kupi držati i ladju na Skvarinom (Skavrinom) brodu.

Dužni su k oblomu turnu[2], kada je potribno, daske dati i izrezati i u grad dopeljati.

Dužni su galge[3] načinjati, i osujenog do galag sprovoditi, ali čuvati i lojtre k galgam držati.

Dužni su bigu[4] i konop držati na mučenju zločinca.

[1] Krč, majur niže grada Ozaljskoga, koji bude u novije doba sa svimi gospodarstvenimi zgradami razoren, a svekoliko gospodarstvo usredotočeno je na majuru u Kurilovcu polag općinske ceste, što od kotarske ceste Karlovačko-Ozaljske u Trg vodi. Majuri Krč i Kurilovac bijahu nekada posebni dvorovi, imajući svoje kmetove, kako se to vidi na kraju ovoga urbara, gdje se napose spominju rečeni majuri. Polag urbara od g. 1702. morala je za svakojake dvorske poslove sudčija Kupčina držati u Kurilovcu dvoprežna vo lovska kola od ponedjeljka do utorka u večer, sudčija Krašićka u sriedu i četvrtak, a sudčija Vivodinska u petak i subotu. Bez sumnje, da su ti podvozi davani već g. 1642., premda niesu u urbaru zabilježeni.

[2] Obli turanj postoji u Ozlju još i danas; on je najjači i najviši dio cieloga grada; po svoj prilici da je već u davna vremena rabljen kao stražarnica.

[3] Galge, njemačka rieč, to što vješala. Ozaljska gospoština vršila je sve do g. 1848. sudbenost mača (jus gladii). Ove su galge (vješala) bile stalne, zidane ili napravljene od hrastovih greda. I danas se znade za mjesto kod Podgraja, gdje su te galge stojale.

Vješala morala su i drugdje podanici, osobito tržani, napravljati. Tako stoji u urbaru gospoštine „Montpreis“ u Štajerskoj od god. 1500.: „Das hochegericht oder galgen samtt den layttern sollen die weber — aufs sterkhist aufrichten“; ali nije zabilježena dužnost, da imadu odsudjenike vješati i mučiti. (Vidi članak: Beiträge zur Geschichte des Unterthanwesens in Steyermark. Mitth. d. hist. Vereins für Steyermark. XL Heft.)

[4] Biga, svežanj, fascis. (Vidi akad. rječnik.)

Dužni su s gospodinom u vojsku poiti i njih gospostva brašno, ali parteku[1] na konjih, ali na volih odnesti i sprovoditi.

Dužni su ploti pri gradu plesti i što j' okolu oparkariu[2] načinjati, i kada se što u gradu dela, dužni su pomagati.

Dužni su obručje vse k sudju izdelati i sude vse nabiti i u pivnicu vsakoga postaviti na svoje mesto.

Kada su u gradu gospoda, dužni su pećare držati i na kuhinju, ki oganj nalažu.

Dužni su od vsakoga sela k Božiću kopuna, izvan toga dužni su na kuhinju gospodina pomagati s guskami, kurami, prašćići, zajci, koliko je podobno.

Dužni su rihtara vsako leto promeniti[3], ali staroga potvrditi i u grad na konfirmaciu oficialu dopeljati; ako bude za gospodu, da ga konfirmaju, ako li ni, slobodni su oficiali drugoga hasnovitiega postaviti, a rihtar birića[4]; ki je rihtar i ditić, slobode se vsake tlake i dohotkov.

Rihtar i ditić dužni su vse dohotke izterati, male i velike i vinsku goršćinu i desetinu na reštancii iztirati i računomu diaku[5] u šake dati.

Goršćaki[6], ti nisu dužni u gradu biti pri pećah, nego listi nositi

---

[1] Parteka rieč, koja rabi još i sada u Pokuplju i Pojavju, a znači tovar, bagaža.

[2] U potonjem priepisu urbara od g. 1686. stoji „operkanja". Nama nije poznata ta rieč, ali se pod njom po svoj prilici razumievaju manje radnje. Srodna je sa rieči „paprkovanje".

[3] Ova je ustanova očita povrieda povlasti od g. 1329., koja dozvoljuje sasvim slobodni izbor sudca (villica) bez utjecanja vlastelinstva. Glavar obćinski zvao se je uplivom niemštine iz obližnje Kranjske, kao što i u Samoboru, rihtarom. Takov „purgarski rihtar" (g. 1570. bio je Mihalj Obšetić) upravljao je sa starješinami obćinu, te izdavao sa obćinskim djakom (g. 1570. Grgur Malaković) razne izprave „pod pečat purgarsku vse bratje".

[4] Birić, pomoćnik, pristav, sluga sudčev, ono isto, što i detić (ditić, djetić). Tako se je zvao u okolici Karlovačkoj sve do najnovijega doba dodieljeni sudcu službenik u malih seoskih obćinah (sudčijah). Rieč potječe valjada od magjarskoga b i r ó = sudac, ili od talijanskoga „birro", a možda se birić tako zove, jer su ga izbirali.

[5] Računi djak ili računik zvao se je kod hrvatske vlastele posebni činovnik, koji je račune vodio. Danas se takovi činovnici zovu kod vlastele „Rentmeistori".

[6] Goršćaki (montanistae, ukupno devet kuća) stanovali su u selu Goršćakih nad Podgrajem i oko Svetica na Smolčevu vrhu, nasadjenom već u staro doba vinovom lozom. Na brdu Svetičkom, gdje

do Ribnika, do Karlovca, do Prilišća i po femberih[1]; ti goršćaki dužni su u grad metle nositi i pute popravljati okolu klancov Svetičkih, koše za kragulja[2] plesti, i kostanje za grad birati, uglevje za grad žgati i voziti, i dužni su od hiže straževine libru jednu.

Dužni su vsi ti purgari po svojoj sudčii moste, gate i brvi[3] načinjati.

U toj sudčii purgarskoj drži se trgovina, koju trgovac pod prisegu mora davati, koja se je delila na pol med gospodom.

Sudčia Kupčinska[4].

Grgur Bogović	Jurica Jaha
Ivan Prstac	Mikula Banić
Jure Vučić	Martin Prstac
Matak Vučić	Štefan Prstac
Mate Golubića udova	Marko Vučić
Petar Banić	Miko Žalac
Ivanac Banić	Ivan Jambrehović
Grgur Banić	Lovre Jambrehović
Jurka Banića udova	Mate Karlin Mihaljev

su bile od starine tri crkve, a uz njih stojali popovi glagolaši, podignut je g. 1627 manastir Paulinski, koji bude dokinut za cesara Josipa g. 1786.

[1] Femberih, magjarska rieč főember, znači: veliki gospodin.

[2] Kragulj, kraguljac, kraguj, grabežljiva ptica od roda sokolova, lat. nisus. Kragulj pripitomi se i pomaže hvatati druge ptice kao sokol. Neima sumnje, da su i ovi kragulji služili kod lova na ptice, kako je to bio u starije doba običaj ne samo u Hrvatskoj, već i po drugih zemljah.

[3] Brvi ili grede preko jama i potoka za prielaz ljudi. Kao što sam urbar na jednom mjestu kaže, morali su se mostovi praviti i brvi postavljati radi promaknuća trgovine, koja se je u zakup davala.

[4] Kupčina gornja pokraj Krašića i Pribića za razliku od Kupčine dolnje, koja stoji blizu rieke Kupe. Na Kupčini stanovalo je staro pleme Kupčinsko, s kojim se oko g. 1570—80. pomieša nekoliko bjegunaca iz Kriščića (Podzvizda). Oslonjeni na povlasti Kriščićke stadoše Kupčinci kao tobožnji potomci Kupiše zajedno sa Krašićani (kamo takodjer dobježe nekoliko porodica iz Kriščića), koji se smatrahu potomcima Kreča, svojatati prava i slobode kao zemaljski plemići, uzkraćujući tlaku i ostale daće vlastelinstvu. Naročito to učiniše jedni i drugi g. 1671. nakon pada Zrinske kuće, zahtievajući od kr. povjerenika Prašinskoga, da ih rieši kmetstva, što bude odbijeno.

Mate Karlin Martin	Tomaš Majhanović
Ivanac Ciporić	Ivana Horvata udova
Luke Pušin	Jure Majhanović Tomašev
Janko Prstačić	Ivan Majhanović Martinov
Tomaš Turak	Stanko Majhanović Lukeš
Petar Škalac	Ivan Majhanović Martinov
Miho Škalac	Ivanac Majhanović Stankov
Mihalj Škrljac	Jurko Majhanović Dizen.
Jurica Škrljac	Mihalj Majhanović
Jure Majhanović	Brlenići
Jandrij Majhanović	Jurko Popović
Lovre Majhanovića udova	Marko Majhanović
Petar Majhanović	Janko Prstačić
Luka Bogović Krstić	Petar Prstačić
Martin Bogović	Ivan Prstačić Jurkov
Lukač Bogović	Ivak Prstačić Jandrijev
Jurko Zajko	Marko Prstačić Mišlakov
Petar Zajko	Mihalj Prstačić Jurkov
Mikula Zajko	Marko Prstar Jurkov
Matak Majhanović	Jure Prstar Mikulin
Petar Majhanović	Mikula Prstar

U toj sudčii Kupčinskoj nahodi se celih sel 14: od tih slobodi Petar Majhanović sel 9, a služi na konju, sudac i birić, što se ima obaliti.

Dužni su od vsakoga sela cela Jurjevšćine libre četire, što su gospoda dilila na pol[1], dužni su i vsi skupa mesopustnih pinez libar

U starih popisih crkvene desetine za kotar Podgorski, navlastito u popisu od g. 1450., niesu Kupčinci niti Krašići popisani kao plemići, dok se u istom popisu za Draganiće u polju oko Lazine izrično kaže, da su plemići. (Registrum decimarum de Podgorja u kapt. arhivu Zagrebačkom). Medjutim živila su i plemena Kupčinsko i Krašićko u starije doba mnogo slobodnije, nego li kašnje, odlučujući samovlastno u plemenu i izdavajuć u raznih prigodah hrvatske glagolicom pisane izprave, kojih ima još i danas. Sačuvan je i stari pečat obćinski sa urezanom godinom 1492. Cimer je razpolovljen, od zgora ima zviezda, od zdola pako ruka držeći mač. Šteta što je oko cimera izvorni napis odstranjen i novi hrvatski namješten.

[1] Tu se spominje dioba Ozlja i Ribnika, koja imanja knezovi Nikola i Petar Zrinski g. 1638. medju sobom podieliše.

šestnaest, soldini 10[1]; i to su gospoda na pol dilila. Dužni su vsaki svomu gospodinu straževine lib. 1. dužni su od sela lib. 1[2]. Dužan je vsaki svomu gospodinu kopustana[3] od guna (guvna) soldinov 6.

Dužni su vsi skupa suljnoga vola vsako leto jednoga, koga su gospoda meda se dilili.

Dužni su vsaki svomu gospodinu desetinu od pšenice, žita i zobi, ali budući da su zemlje jako pomišane usred, da vsaki slobodno prodati more polih njih staroga zakona, i u tom se krivica čini jednomu i drugomu gospodinu, pravo je da skupa popišu, i popis na pol marljivo razdile, pravo bude.

Dužni su od cela sela sina voz jedan u grad.

Dužni su i vsaki svomu gospodinu desetinu od vina i desetinu[4].

Dužni su o novini pišće, a o Božiću kopuna.

Dužni su desetoga prasca, kadi more biti, kadi ni, odkupa po soldini 4 vsaki svomu gospodaru.

Dužni su desetoga pčelca, kadi more biti, kadi ni, tako računati od leta do leta vsaki svomu gospodinu.

Zvan toga dužni su na kuhinju gospodsku pomagati z guskami, z purani, praščići, zajci i sadom vsakojakim, koliko moguće.

Dužni su pomoć vsakojaku z partekom gospodinu do Karlovca, Rakovca, Čakovca i nadalje, ako je potribno, kamo se zapovi[5].

Dužni su drva Božićna od vsakoga sela po voz 1.

Dužni su pomoć vapnenice žgati, kadi je triba.

[1] Novčana daća „mesopustni pinez“ osebnost je Ozaljska i nespominje se u ostalih nam poznatih urbarih. U izkazu daća god. 1699. kaže se, da su Kupčinci godimice davali „pro diebus Bachanaliorum ad carnes“ ukupno 36 fl. 18 k.

[2] Tu su izpuštene rieči: „Martinšćine“ i „Jurjevšćine“, koje dolaze u priepisu urbara od g. 1686.

[3] Kopustan (od magj. rieči káposzta = kupus) mjesto, gdje je priesad sijan, i novčana daća od njega. Kopustani bili su u šumah i planinah vlastelinskih, gdje nije domaća živad (perad) štete pravila, a niesu ni ušenci ni ostala gamad priesad uništavala. Na takovih mjestih sije se i danas ponajviše priesad. O kopustanu kaže njemački pisan urbar od g. 1702.: der Orth, also die Unterthanen die Krauthpflanzen ansähn.

[4] Ustanovu popunjuje priepis urbara od g. 1686. dodatkom „od pšenice, zobi i žita“.

[5] Rakovac i Čakovac bila su Zrinska imanja, a u Karlovcu bio je običui trg za žito i ostale prirodnine Ozaljske.

Dužni su pomoć grad zidati i popravljati i kraljevicu[1] polik zapisavanja iz grada.

Dužni su za grad drva voziti, daske cipati i vsakojački lis delati i voziti, kud je triba.

Dužan je sudac vsakojake (dohodke) iztirati i računomu djaku u ruke dati.

Dužni su po vsoj sudčii načinjati moste, gate i brvi.

V toj sudčii prepovida se voda Kupčina, da nima nigdor v nju loviti, nego li bude odlučen od grada[2].

U toj sudčii krčma da teče gospodina.

Još se nahodi u toj sudčiji loza Rajna velika; kada rodi, da se žirovina za gospodu vzimlje zvan domaćih Kupčincev[3].

Sudčia Kraščićka[4].

Selo Brezarići.	Mihalj Brezarić Stipanov
Paval Brezarić	Mate Brezarić Stipanov
Jurko Ciporić	Grgo Brezarić Županov
Mihalj Brezarić Barnec	Martin Brezarić Županov
Petar Vučinić	Mihalj Brezarić Kateč
Jure Brezarić stari	Jurko Brezarić Mikulin

[1] Kraljevicom zvan je zemaljski porez (dica regni), koju je za kraljevinu vlastelinstvo pobiralo. U to ime plaćala je obćina Kupčinska g. 1702. o Jurjevu 2 fl. 36 kr., računajuć na svaku kuću 12 kr.

[2] Priepis urbara od g. 1686. ima na tom mjestu: „da nigdor nelovi, nego odlučeni ribići gospodski".

[3] Posljednje dvie ustanove o krčmah i o žirovini izpuštene su u priepisu urbara od g. 1686.

[4] Krašići stara hrvatska obćina, koja se je ponosila, da joj je pradjed Sriemski vitez Kreč, odlikovan kraljem Belom IV. zajedno sa plemići Kupišom i Rakom radi zasluga za provale Tartara. (Vidi članak Podzvizd i Vranograč u našoj knjizi: Bihać i Bihaćka krajina.) Krašići izticali su i branili svoje slobode više puta, a najzad g. 1830., kada ih vojnički brakij pokori, te oni pretrpiše velike štete za pokriće ovršbenoga troška. U starije doba sačinjavahu Krašići pleme, koje je živilo prilično slobodno i od grada neodvisno po posebnih zakonih i običajih. Pleme se je sakupljalo pod lipami „u klupah crikve svete Nedelje" i izdavalo razne izprave hrvatskim jezikom, a glagolskim pismom. Na pečatu obćine ima izrezano stablo lipe i na vršku ptica. Starinske lipe pred crkvom, gdje se je narod sakupljao, posječene su osim jedne g. 1830.

Mihajl Brezarić Mikulin
Fabian Brezarić Mikulin
Ivan Brezarić Ivanov
Mihajl Kozlović
Jurko Krajačić
Petra Brezarića udova
Mihalj Brezarić Fabakov

Selo Penići.

Ivan Penić Ivanov
Mate Penića udova
Martin Penić Jureškov
Mihajl Penić Jurkov
Ivan Penić
Martin Penić Stipeč
Mihalj Penić Barneč
I ove je zaminil pokojni gospodin stari[1].
Tome Bedetić
Mate Pastrković
Jurak Pastrković
Mihalj Žižanić
Stanko Milčić
Mihajl Milčin Mikulin
Grgo Vuksanić
Ivan Milčić Mihaljev
Tomaš Ilianić
Stanko Ilianić
Stanko Brebrić
Ivan Penić od Slobodića
Jure Simečkin Petrov
Marko Harkančić
Stanko Šimatić od Jarničića
Petar Jarničić
Mihajl Jarničić Mikulin.

Ćukova draga.

Jure Ćuk
Mihajl Ćuk
Stanko Ćuk.

Selo u Dragi.

Ivana Smundića[2] drži gospa Franculica sela pol
Pere Zajca i Smundićeva i Novakovićeva, što drži gospa Franculica pusta, učini selo 1½
Miho Novaković Pavlov
Martina Knjakića pusto
Jure Knjakić
Ištvan Božić od Horvatina
Šimun Tukić
Miho Torbar
Marko Torbar
Petar Krvanić
Jurko Sinčić
Jure Pečen od Vivodića
Jurko Škrlac Banić
Mikula Petković
Stanko Banić
Petar Šmundić
Jurko Šinčić
Jure Kniačić
Mihajl Šmundić.

Selo Pašeniki.

Jurko Pašenić
Pere Pašenić Janžec
Jure Pašenić Ivanov
Perica Pašenić Tomekov
Petar djak Biličić
Grge Turkovića pusto.

[1] Pokojni gospodin stari bit će po svoj prilici Nikola Zrinski, stric Nikole i Petra bana, koji je mnoge odredbe učinio na obiteljskih imanjih.

[2] Smundić bio je do g. 1848. posebni plemički dvorac blizu Krašića uz cestu, što se popinje u Lović i u Vivodinu.

Selo Parnošići[1].

Mihalj Kosić
Mikula Karnešić
Perica Županić
Jure Munjačić
Marko Karnešić
Mihalj Šimanić

U toj sudčii Kraščićkoj nahodi se celih sel 16.

Dužni su od vsakoga cela sela Martinšćine dvi libre, što su prvo na pol dilili.

Dužni su od vsakoga cela sela Jurjevšćine libre dvi, što su takaj prvo dilili.

Dužni su straževine vsaki svomu gospodinu od hiž libru jednu.

Dužni su vsaki svomu gospodinu kopustana od guna soldinov šest, a od cela sela dužni su sena voz 1, koje seno su im prigedovali (engedovali, oprostili) gospodin, budući da kvartir daju[2].

Dužni su od vsakoga sela k Božiću kopuna, a o novini pišće od hiže.

Dužni su zvan toga pomagati na kuhinju gospodsku s purmani, guskami, prašćići, zajci i sadom vsakojakim, što je moguće.

Dužni su vsi skupa vsako leto suljskoga vola jednoga, koji se je na pol dilil.

Dužni su vinograd Miranjac sa vsim dilom obdelati, čuvati, otrgati, izprišati i u grad, ali kamo njima se reče zvoziti, kojega vinograda bilo je na pol del . . . .

Dužni su u Zlatinjaku[3] ništo zemalj orati, opliti, posijati i na dvor Krč dopeljati.

Dužni su popis od pšenice, žita i zobi, ali budući da imaju od starine slobodu, da zemlje med sobom slobodno jedan drugomu

[1] Ovdje su navedena pojedina mjesta (vasi) obćine Krašićke, ali niesu napose iztaknuti predialiste i plemići, kojih je vazda bilo u obćini Krašićkoj. Tako je knez Juraj Zrinski listinom izdanom u Čakovcu 8. junija 1582. pozajmio od „plemenitoga i vitežkoga" kapetana Tome Mogorića „u svojoj velikoj potribšćini" 1000 dukata, a zato mu založio četiri selišta u sudčiji Krašićkoj. (Stari priepis medju neo reg. acta, fasc. 1649., br. 1, sada u Budimpešti) Jedno imanje imali su početkom 17. vieka u Krašićkoj sudčiji plemići Nenadići, a g. 1640. podieli Petar Zrinski jedno imanje u Krašićih svojemu službeniku Pavlu Meduniću; Medunići su poslije mnogo godina bili vlastela u Krašićih.

[2] Valjda je knez Zrinski podavanje siena oprostio Krašićanom za konake, što su ih davali vlastelinskim službenikom i vojsci.

[3] Zlatinjak, potok koji utječe u Kupu na lievoj obali Kupe u sudčiji (obćini) Prekrižkoj.

prodaju, i tako kmet jednoga gospodina proda kmetu drugoga gospodina; kako bi i dohodak zgubil, tako pravo je, da skupa popišu i onako med sobom razdile oficiali, da nebi krivo bilo jednomu, ni drugomu gospodinu[1].

Dužni su popis vinsku polih popisi i goršćinu, ali je jako zbarkano (pomiešano) v vinogradih, pravo bi bilo, da bi se popisanje razdililo, ki komu bude daval, a to da su jednoga gospodina kmeti prodali kmetom drugoga gospodina.

Koji imaju prasce, od vsakih 10 dužni su krnjaka, a kadi ni, tako odkup od vsakoga po soldina 4.

Dužni su takaj desetoga pčelca; kadi ni, tako računati od leta do leta.

Dužni su u lugu lozu vsakojaku cipati i u grad zapeljati; obručje takaj za grad dužni su voziti, kuliko potribno bude i oficial zapovi, i drugi povoz.

Dužan je i sudac vse dohodke stirati i računomu dijaku u ruke dati.

Dužni su kraljevicu polih zapisavanja gradskoga, koju je sudac dužan iztirati i računomu djaku u ruke dati.

Dužni su za grad drva voziti; zvan toga dužni su Božićna drva od vsakoga sela voz jedan.

U toj sudčii jest trgovina, koja se prvo na pol dilila, koju trgovac pod prisegu na račun mora dati računomu djaku.

Dužni su po vsoj sudčii moste, gate i brvi načinjati i jarke prokapati.

Prepovida se u toj sudčii, da nigdore nima u Kupčine loviti, ni u potoku, izvan ribića gospodskoga, koj je na to odlučen, da za gospodu lovi.

Na obćini[2].

Udova Hrvatićka oranja 6, zapustilo. Pašin zasadil trsje na obćini; dohodak daje.

Crkvenih zemalj je, što pop lada željari, za oranje[3] —

---

[1] U priepisu urbara od g. 1686. izpušten je počev od rieči „zobi“ dodatak glede slobodne prodaje zemalja, pa je samo rečeno „kako leto donese, koju ima oficijal propisati“.

[2] Što je počev od rieči „Na obćini“ dalje u zaporci, uzeto je iz priepisa urbara od g. 1686., a u izvornom urbaru od god. 1642. neima urbarskih podataka za čitavu obćinu (sudčiju) Pribićku, već sliedi nakon obćine Krašićke urbarski popis obćine Vivodinske i Prekrižke i onda istom odlomak obćine Pribićke.

[3] Župa Krašićka svete Nedjelje veoma je stara, te se spominje jur u popisu Ivana arcidjakona g. 1334. Crkva gradjena je u go-

Željari popovi.

Jure Karnešić, Mihalja Dragmanića udova, Ivanac Stejanić.

Judicatus Pribići[1].

Dvor i kmeti popa Pribićkoga[2].

Drži pop za dvorno mesto sela $^1/_2$.

Kmeti njegovi:

Sime Rezak Mihalj Bučković	selo 1.	Mate Lončarec Mikula Lončarec Cvetko Hreškovac	selo 1.
Stanko Vačić Udova Mihalja idem	selo 1.		

Dužni su ti popovi kmeti v grad vsako leto davati vsaki po dvi libre; item od sela kopuna 1.

Dvor i kmeti udove Ištvana Jankovića[3].

Drži za dvorno mesto sela 2.

Kmeti toga dvora:

pusto.	Mato Valerin	sela $^1/_4$	pusto.	Mihalj Bolestić	sela $^1/_4$
pusto.	Stanko Vlahović	selo 1		Ivan Šagula	sela $^1/_4$
	Miko Radičić	sela $^1/_2$		Ivan Ćojaković	selo 1
	Miko Višnić	sela $^1/_2$		Grgur Šimunov Kranjac	sela $^1/_2$
	Jure Višnić	sela $^1/_2$			

tičkom slogu; ali je mnogo puta preinačena i pregradjivana, pa se sada jedva poznaje prvobitni gradjevni slog. Popovi Krašićki bili su malo ne do konca sedamnaestoga vieka glagolaši. Spomena je osobito vriedan pop Luka Novaković, po svoj prilici rodjeni Krašićanin i župnik u mjestu oko god. 1540., koji je pisao vrlo liepom i pravilnom glagolicom.

[1] I Pribićko pleme sačinjavalo je od starine posebnu obćinu sa sudcem, starješinami, klupami i sudbenim stolom, a obćina imala je bratinsku pečat, na kojoj bijaše izražena ruka, držeći mač sa napisom: Sigillum Pribicense.

[2] Pribićka župa vrlo je stara, a obstojala je jur g. 1334. Crkva sv. Siksta potječe iz vrlo staroga doba, ali se neopaža kakov posebni slog. Zvonik gradjen je na osam uglova. Župnici bili su kao gotovo svuda u crkvenom kotaru Goričkom glagolaši sve do pod kraj XVII. vieka.

[3] Jankovići od Petrovljan bili su stari plemići u priedjelih Unskih, odkuda dodjoše potisnuti Turčinom pod okrilje knezova Zrinskih u okolicu Ozaljsku, držeći nekoliko manjih dvorova u zalogu. Jur g. 1587. spominje se u Kobiliću kraj Karlovca i u sudčiji Koruškoj vlastelj Juraj Janković. G. 1638. bila su u Ozaljskom kraju

pusto.	Stane Matčevan	sela 1/2		Ivanac Kavanić	selo 1
	Lukica Drašković	sela 1/2		Mikica Drašković	sela 1/2
	Miho Novaković, Stane Novaković, Kate Novaković	selo 1	pusto.	Šimun Šiketa	sela 1/2

Dužni su od hiže straževine libru 1, kopustana sold. 4, kopuna 1, od celoga sela sena voz 1, desetinu strnsku.

Petar Milašinčić drži u Pribićih cela sela 3[1].

Ima kmeta Martina Skapulića.

Dvor i kmeti Ivana Jankovića v Dolu 1686[2].

Drži dvorno mesto Mihelićevo selo 1.

Kmeti njegovi:

Petar Borman, Stane Klarić	selo 1		Ivan Rožman	selo 1
			Petar Žalac	sela 1/2
Luke Stančić	selo 1	pusto.	Bedete Rihtarića	sela 1/2
Miho Fistrić	selo 1			

četiri vlastelina: Jankovići Stjepan, Andrija, Gašpar i Petar. Gašpar Janković bio je vrlo ugledan častnik (1620—1642.) na hrvatskoj krajini kao zapovjednik (kapetan) u Križanić Turnju i poslije vicegeneral u Karlovcu. Njegov sin Petar postao je takodjer kapetanom u Križanić turnju, ali je dospio u tursko sužanjstvo, odkuda je silnim novcem odkupljen. Stjepan Janković držao je dvor Pribićki, a po njegovoj smrti (g. 1640.) udova njegova Dionora Mrnjavčićka od Brezovice. — Ovi Jankovići razlikovali su se od Jankovića Bribirskih (Priberskih), od kojih je Juraj J. bio g. 1596. vlastelj u Božjakovini. Potomci potonjih Jankovića sada su vlastela slavonska u Suhompolju i u Cabuni, grofovi Jankovići.

[1] Plemići Milašinčići žive još i danas u Pribićih kao seljaci. Oni čuvaju razna obiteljska pisma; medju ostalim listine kneza Miklouša Zrinskoga za Mihalja Muškovca ili Milašinčića od 22. sept. 1608. i od g. 1609. na dvor u Pribićih i selišta u Konjarić-vrhu, i listinu kneza Petra Zrinskoga od 6. novembra 1642., kojom rečeni knez dozvoljuje nadzorniku luke Bakarske Petru Milašinčiću, da može odkupiti imanjiće od Martina Peharnika u sudčiji Pribićkoj, te mu ujedno zapisuje za 300 dukata nekoliko kmetova u sudčiji Šipačkoj na cesti. Konačno dobio je Petar Milašinčić od kneza Petra Zrinskoga pismom od 20. sept. 1659., izdanim u Kraljevici još jedan zapis na kmetska selišta uz polog 150 Ranjčkih. Darovanja ova potvrdio je nakon konfiskacije Ozlja kralj Leopoldo 15. julija 1685.

[2] Pod dvorom u Dolu razumieva se bez sumnje današnji dvor i imanje Kostel, koje je petnaestoga vieka držala porodica Japrica od Japre, dok ga niesu prodali g. 1503. Grgo i Aleksij Japrica

Na Zvarživom drži za dvor sela $1\frac{1}{2}$.

	Mile Stinković	sela $\frac{1}{2}$			
	Miho idem Mateč	sela $\frac{1}{2}$			
pusto.	Latićevo	selo 1	pusto.	Petar Lasanić	selo 1
	Grge Stipkovića	selo 1		Krajačićeva	sela $\frac{1}{2}$
	Tome Barića	sela $\frac{1}{2}$		Zrvakovo	selo 1
	Jurice Svitića	selo 1			

Dužni su od hiže straževine lib. 1.

Dvor Pribići, izkupljen od gospe Hermenštajnerice po gospodinu[1].

Tomaš Ivančić	služi 4 dni,	drži sela $\frac{3}{4}$,		daje pinez Rajnčki $13\frac{1}{2}$, kopuna 1.
Ivan Banjavić	„ 3 dni	„ „	$\frac{1}{2}$	
Miho Kozić	„ 3 dni	„ „	$\frac{1}{2}$	
Marko Jemrihović	„ 4 dni	„ „	$\frac{3}{4}$	
Martin Maričić	„ 4 dni	„ „	$\frac{2}{4}$	
Ive Beričević	„ 3 dni	„ „	$\frac{1}{2}$	
Ive Maričić	„ 3 dni	„ „	$\frac{1}{2}$	
Ive Matijevac	„ 3 dni	„ „	$\frac{1}{2}$	

knezu Brnardinu Frankopanu. Kašnje došao je Kostel u vlast plemića Oršića za naknadu dobara Orehovca i Lipovca pod gradom Skradom, koja imanja bijaše knez Stjepan Ozaljski Oršićem oduzeo. Pošto knez Petar Zrinski Kostel od Oršića odkupi, dade ga Jankovićem za izmjenu Švaračkoga imanja. — U Dolu bila je od starine i sada postojeća crkva sv. Marije, kod koje je bio jedno doba 17. vieka namješten posebni svećenik. Sada je ta crkva područnica župne crkve sv. Siksta u Pribićih.

[1] Još u davnoj davnini spominju se plemići i vlastela Pribićki. Četrnaestoga vieka držalo je pleme Bakšića imanje Pribićko, koje bude početkom 16. vieka opet skopčano s gradom. Nikola Zrinski, sin Jurjev, a unuk Sigetskoga Nikole, izruči svu brigu na imanja svojim kapetanom i upravljateljem, a gubernatoru ili kapetanu Primorskomu Juliju Čikulinu založi grad Grobnik. Od Čikulina odkupljeno je to imanje Vinodolsko iza nekoliko godina, ali mu je u zamjenu založen Pribić. Čikulin je počam od g. 1627. Pribićko imanje držao, te ga je istom g. 1657. njegova kći Ana Margareta Hermensteiner ustupila knezu Petru Zrinskomu uz doplatak 5000 fl. (N. reg. acta s. 1652., br. 42. prije u Zagrebu, sada u Budimpešti.) Zrinski niesu taj put dugo pridržali cielo imanje Pribićko, već jedan dio istoga založiše g. 1669. plemićem Delivukom. Založna svota iznosila je 2131 fl. Nakon smrti Petra Zrinskoga prodala je Požunska komora god. 1682. Pribić Marčanskomu vladici Pavlu Zorčiću za 7500 fl Pribićko imanje pripada još i sada prebendi biskupa Križevačkoga.

Mihalj Jurčić	služi 4 dni,	drži sela	$^3/_4$	daje pinez Rajnč. $13^1/_2$, kopuna 1.
Mate Bedeničić	„ 3 dni	„ „	$^1/_2$	
Mihalj Maričić	„ 3 dni	„ „	$^1/_2$	
Ive Kolihar	„ 2 dni	„ „	$^1/_4$	
Jure Beketić	„ 6 dan	„ „	1	
Ive Brašić	„ 6 dan	„ „	1	
Mihalja Beketića udova	„ 2 dni	„ „	$^1/_4$	
Jure Brani	„ 4 dni	„ „	$^3/_4$	
Matiac Benčić	„ 4 dni	„ „	$^3/_4$	
Martin Obadić	„ 4 dni	„ „	$^3/_4$	
Martin Beketić	„ 3 dni	„ „	$^1/_2$	
Jure Rulešić z bratom	„ 3 dni	„ „	$^1/_2$	
Mihajl idem z bratom	„ 3 dni	„ „	$^1/_2$	
Miho Vlašić	„ 2 dni	„ „	$^1/_4$	
Jane Rogačić	„ 1 dan	„ „	$^1/_4$	
Martin idem, udova	„ 1 dan	„ „	$^1/_4$	

Ivica Ružanić služi na konju i slobodi do volje gospodina, ali daje desetinu vinsku i strnsku.

Pusto: Matije Kozlika udova 1 dan, Jure Metrelis 1 dan.

Dali su gospodin mil. knezu Delivuku od tih kmetov izkupljenih od gospodina Herbersteinerića do svoje dobre volje ove zdola popisane kmete i jedan dobar falat zemlje u polju i vinsku gornicu i desetinu deveticu 1669.

Mate Kelihar	služi 2 dni,	drži sela	$^1/_4$	daje pinez Ranjčki $13^1/_2$, kopuna 1.
Mihajl Bedeničić	„ 2 dni	„ „	$^1/_4$	
Ivan Blažić	„ 3 dni	„ „	$^1/_2$	
Milia Brašić	„ 2 dni	„ „	$^1/_4$	
Stanko Brašić	„ 2 dni	„ „	$^1/_4$	

Dužni su vsi ti kmeti Pribićki popis pšenice i zobi, kako leto donese.

Dužni su od prasac, pčelac i janjac nališke,[1] od leta do leta računati od janjcev i pčelcov, a kadi ni desetoga prasca, tako od vsakoga plaćati po soldini četiri.

Dužni su od naselnih vinogradov gornicu, kako je razpisana i desetinu takaj, kako leto donese.

---

[1] Nališke (možda: na liske) zvala se u Primorju daća, koja se davala uza sulj za pašu drobnoga blaga. Takova daća spominje se u urbarih gradova Bribira, Hreljina i Bakra.

Jure Medven drži celo selo 1, služi na konju, a vinsku desetinu daje[1].

Marko Čanko služi 3 dni, sela ½, daje pinez Ranjčki 27, kopuna 1.

Kmeti Petra Milašina.

Grubiša Cunko } sela ¼
Stane idem }
Dohodak daje u grad od straževine lib. 2, kopuna 1.

Selo Hutin[2].

Mate Tomšetić	sela 4ti 1	Mihalj idem Petrov	sela 4ti 1
Pere idem	sela 4ti 1	Mate idem Žalac	sela 4ti 1
Jure idem Mihaljev	sela 4ti 1	Ivan Valentinić	sela 4ti 1
Ive Grgeč	sela 4ti 1		

[1] Medvene, plemiće jednoselce (unius sessionis), naseliše još Frankopani. Godine 1568. bio je Ivan Medven špan na dvoru gospodskom u Pribićih, a g. 1572. dvorski grada Ozlja. Pošto Medvenom g. 1641. izgorješe ne samo zgrade, već i sve stare povelje, potvrdi im stare pravice knez Petar Zrinski ovim listom:

Mi grof Petar, vikovični gospodin od Zrinja, dajemo na znanje vsim i vsakomu, kojim se dostoi, kako pride pred nas sluga naš nastanjeni u Slapnici Ivan Medven skupa svoimi brati: Mihaljem, Jurjem i Petrom, dajući nam naprvo, da su im hiže i vse stanja ognjem pogorila od zla čovika, kadi i pravice od naših pregji dane na imanja, kotera ladaju, jesu pogorile, a to v Slapnici dva fertalja zemlje, a v Grmači frtalj jedan pod šume Vugrskoga broja dukat sto i pedeset, kako to i masa fašie njihove obilno svidoči; koterim Medvenom mi nehotismo krivo učiniti, niti o tom duše naše vražiti, nego onako vse i napunoma pod šumu zgora napisanu, kako se zgora imenuje, mi tvrdimo i rečene Medvene i ostanak njihov mirovne činimo i od vsih dohodak i podavak malih i velikih slobodne i proste činimo, samo da oni nas u napridak, kako su i do sada, z oružjem vrlo služe, i ako bi se u koju drugu našu spodobnu službu uzpotribovali, a za našu plaću, da se neimaju uzkratiti. I na to im dasmo ovo naše pismo rukom našom potpisano i navadnim pečatom potvrgjeno. Dano v gradu našem Ozlju, dan dvadeset i drugi oktobra, leta jezero šest sto četrdeset prvoga.

G. Z. Petar s. r.

(Izvornik bio je kod obćine Pribićke. U našoj zbirci ima priepis, ovjerovljen g. 1776. sudcem Petrom Gojmercem.)

[2] Dvor i kmete u Hutinu zapisao je knez Petar Zrinski 25. januara 1657. svojemu službeniku Franji Vlahoviću, a poslije smrti Vlahovićeve 24. aprila 1659. plemiću Jurju Franculiću. (Savremeni priepis listina u našoj zbirci.)

Horvath Ištvan[1].

Mihalj Gunclevič sela ½ Jure Makarić sela 4ti 1
Dužni su od hiže straževine lib. 1, dužni su kopustana od hiže sol. 6.
Dužni su od cela sela Jurjevšćine sol. 12.
Dužni su od cela sela Martinšćine sol. 12.
Dužni su desetinu strnsku.
Dužni su od prasac odkup sol. 4, kadi ni desetinka.
Dužni su o novine pišće, o Miholi kopuna od hiže.

Dvor i kmeti Gašpara Špišića[2].

Drži za dvorno mesto Tomakovićevo selo 1.
Item Matakovićeva sela ½.

Kmeti njegovi:

Petar Buntak	selo 1	Ivan Vlašić	selo 1
Juro Berdik	selo 1	Petar idem	
Petar Kolić	selo 1	Paval idem	
Stane Cunko	selo 1		
Miko Berdik			
Jure Tkalac			

Dužni su od hiže straževine lib. 1, od hiže kopustana dužni su sol. 6.
Jurjevšćine od sela dužni su sol. 12.
Daju deseto strnsko u zrnju.

---

[1] G. 1638. za diobe medju braćom Zrinskom držao je to imanje plemić Juraj Milojković, zvan Hrvat, a njegov sin bit će Stjepan Hrvat, koj se spominje više puta u spisih Ozaljskih; njegovoj udovi založi kneginja Katarina Zrinska rodjena Frankopanka 3. maja 1669. zemlje i kmete u Otočkom polju kraj Gaze za 300 Ranjčkih. (Ovjerovljeni kaptolom Zagreb. priepis od g. 1683. u našoj zbirci.)

[2] Gašpar Špišić držao je g. 1645. dvor Hruškovrh, današnji Hruškovac, koji se ovdje razumieva. — Špišići su stari hrvatski plemići porietlom iz Japre u Sanskoj županiji u sadašnjem bosanskom dielu Hrvatske, kako to već spomenusmo kod urbara Dubovačkoga. Početkom 16. vieka dodjoše radi turske napasti u Blatnicu na Kupi, odkle se razasuše po cieloj Hrvatskoj. Iz ove obitelji vazda je bilo dosta vlastele i tako zvanih literata, to jest ljudi, vještih pismenstvu i zemaljskim zakonom. Najugledniji član obitelji bio je protonotar Petar Špišić, član povjerenstva za izlučenje Krajine g. 1764—80.

Dužni su od hiže o novine pišće, o Miholji kopuna.

Item od sela jajac 12 i pogaču.

Dužni su od prasac deseto, kadi more biti, a kadi ni, tako odkupa sol. 4. Dužni su u svojoj sudčii načinjati moste, gate i brvi.

Dvor i kmeti Ištvana Peharnika u sudčii Prekrižkoj[1].

Drži za dvorno mesto Muškovčevo selo 1.

Kmeti njegovi:

Miko Komenčić	sela $^1/_2$	Jure Jezerinac	sela $^1/_2$
Miho Plavetić	sela $^1/_2$	Mikac Primorac	sela 4ti 1
Ivan Krznar	sela $^1/_2$	Miho Gunclavić	sela $^1/_2$

Dužni su od vsake hiže straževine lib. 1.

Dužni su od hiže kopustana sol. 6.

Item od cela sela Jurjevšćine sol. 12.

Dužni su strnsku desetinu, kako leto donese.

Dužni su o novini pišće i pogaču, o Miholji kopuna od hiže.

Item od sela cela dužni su jajac 12.

Dužni su desetoga prasca, kadi more biti, a kadi ni, tako odkupa od glave sol. 4.

Dužni su u svojoj sudčii pomoći moste načinjati.

Sudčia Prekrižje[2].

Petar Vlašić	selo 1,	Jure Kralj	sela $^1/_2$,
Jure Vlašić	fl. 12.	Miko Radičić	fl. 6.
Jure Bendeković	sela $^1/_2$,	Jure Plavetić	sela $^1/_2$,
Miloš Bendeković	fl. 6.	Ive Radičić, gazda	fl. 6.
Ivan idem Pavlov		Petar Radičić	selo 1,
Ivan Bendeković, krojač	sela $^1/_2$,	Jure Radičić	fl. 12.
Mike idem udova	fl. 6.	Pere idem kapitan	
Jure Površenik	sela $^1/_2$,	Ivac idem	
Miko Površenik	fl. 6.		

[1] O Hodkovićih Peharnicih progovorismo jur kod urbara Modruškoga (str. 65, opazka 3). Glavno njihovo imanje u gospoštini Ozaljskoj bilo je počev od g. 1497. Vukšin Šipak, na koji kao što i na kmetove i zemlje u Mirkovom polju i u Kucelu dobiše potvrdu od Zrinskih knezova. (Vlast. arhiv u Ozlju.) — Dvor „Kremenicu“ u Prekrižkoj sudčiji dobiše Peharnici po smrti Gašpara Nenadića, „poglavitoga sluge“ Petra Zrinskoga, pismom od 18. okt. 1638. (Priepis od g. 1653. u našoj zbirci.)

[2] Sudčija Prekrižka bila je za turskoga rata opustjela, a nju naseliše oko g. 1560. na novo planinski Hrvati Mikula Radičić, Fabijan Vlašić i Petar Bendeković, „koji vsi tri pred silom turskom sa vsom

Još drže ti Radičići med sobom, što su pusta sela nikoga Zlatarića, što je bilo pusto sela ½, ča je bilo gospodina mlajega, i nikoga Tomasovića zemlje oranja 3. Od toga triba da plaćaju, što bude pravo. Dužni su bili od starine popis od strni i od janjac, ali vele, da su im gospodin pregodovali; ako bi i je tako, do svoje volje.

---

svojom družinom od on kraj Bišća iz mista Vrhovja u kršćanstvo dojdoše". Na listini, koja je inače vjerodostojna, pogrješno je napisana rieč jedanajste, jer je listina mladja od g. 1511., a pisana je latinicom, dok se rečene godine nije pisalo hrvatski latinicom, već glagolicom, a Stjepan Frankopan, kojemu je tada živio otac Ferdinand i djed Brnardin, nije mogao, budući g. 1511. još maleno diete, listine izdavati. U diobnoj izpravi g. 1638. zovu se ovi naseljenici „tabellariji", koji su morali listove raznašati, a služili su pješke.

Listina glasi u izvorniku ovako:

My Stypan Frangepan, vekouichni gozpodyn Kerka, Segnia y Modrus, znano chinimo vzim, kym bude doztoino, kako doidosse pred nas tri dobro oborusni, plemeniti i posteni mussi: Mikula Radichich, Fabyan Vlassich i Petar Bendekouich, koy ussy tri pred sillom Turzkom sa vsom suoyom drusinom od on kray Bischia yz mista Vrhouya u krschanstvo doydosse, Mikula Radichych suoyom drugom Lucyom, s koyom jmayuchi sina Thomassa, Ivana, Jurja, Petra, Stypana i kcher Agychu. Drugy Fabyan Vlassych z zuoyom zakonyom drugom Voiatkom, koyom jmayuchy dva zina Grgura y Iuana y duy kcheri Barbaru y Hellenu, treti Petar Bendekouich zynmi Lukachem y Tomassem, ky usse suoye vbostuo pred sylom Turskom pogubysse i nystar drugo, nego sto na seby snesosse. Ky zgora recheni musi pochesse nas vmyleno prozyty, da byzmo ye kady vu ladanyu nassem naztanyli i pod nassom kryposztyom obdersaly, a my pako vydechy nyhov velyk razyp y vbostvo, yezmo ze verh nyh val . . . ., ymayuchi my yedan gorni laz u ladanyu grada nassega Ozlya med uodom Kupchynom y potokom Bukoviczom, sto sze ymenuye Prekrysye, gdy se czezte zastayu, y lozom Posarinom dylye dolye . . olnyem do Vtloga kamena. Y thako te laze jzruchizmo tym trym jmenytim mussem, da zy razkrchyusy tha germ na ztane, od koga da nam nikakue slusbe nyt plache dusni nebudu, nego tho: ako bi nam ze u krayinu zpotribilo, da s nami ob nassem ztrosku dusny budu oborusny poyti, y ako by nam potrebno kakou uffan liszt pozlati, dusny budu z nym poyti y verno hoditi, kano y my nym dusni y nas oztanak bumo ztrossak davathy; a ony y nyh ostanak y nas ostanak naz y pokolenye nase, y koy godar gradom nassim Ozlyom budu ladali, u oue prauicze ymayu drsaty jakoztiom ouoga lizta, koga ym dayemo na veke, koye mi y nutra imenovana gozpoda od uszakih zuprotivnikou bumo dusni braniti, krepyty u nyem vekiuichno drsati. Y na to dazmo ouy nas otuoren lizt rukom nasom laztovitom podpisan y pechatyu nassom navadnom podpechatyen u naprydak obrambe y

Slobodnjaki na Korića Vrhu[1].

Petar Milašinčić Juraj Milašinčić Petar Muškovac Mate Muškovac	sela 2

Ovi zgora imenovani slobodnjaki na konjih služe, neplaćaju ništar; još slobode vinsku gornicu i desetinu do volje gospodske.

Kmeti Jankovića Ivana na Prekrižju.

Grgo Tarčkalić Jele idem udova	sela ½	Paval Radičić	selo 1
		pusto. Zrvakovo	sela ½

Udove Ištvana Jankovića.

Tomaš Radinić sela 4ti 1.

Dužni su popis strnsku i ostali dohodak, kako i ostali u toj sudčii.

Dvor i kmeti Ivana Babonožića u sudčii Prekrižkoj[2].

Drži za dvorno mesto sela 4½.

Kmeti njegovi:

Mate Zaica udova Grgo Bradica	selo 1.	Ivan Bradica Udova Jure Novosela	selo 1.
Ivan Bučar Mate Kurpeš pusto. Ivan Lutica	selo 1	Mihalj Krznar pusto. Stefan Bučar	selo 1.

---

veksega verouanya volyu. Dano u nassem gradu Ozlyu, julya mezecha na dezet y drugy dan, a letta od roysta Isuseva tisuch, peth zta y jedinayzte.

Stypan Frangepan m. p. (Z. P.)

(Izvornik na papiru kod Franje Radičića k. br. 26. u Prekrižju. On ima još jednu hrpu starijih spisa, koja ipak nemogosmo uviditi. Obitelji Vlašića i Bendekovića ima još dosta u župi Prekrižkoj, a svi znadu, da su im djedi došli od Bišća.)

[1] Imanje ovo Milašinovića bilo je na Konjarić vrhu; spominje se već u opazci, strana 227, br. 1.

[2] Po svoj prilici, da se ovdje razumieva i sada postojeće više Prekrižja ležeće imanje Prvinci ili Cerovica pod brdom Oštrcem. Sačuvane su dvie darovnice kneza Nikole Zrinskoga od 6. marta 1620. i od 9. septembra 1629., kojim on imanje Prvinci (Cerovicu) pod Oštrcem potvrdjuje Gabri Babonožiću i njegovoj ženi Jani Colnićevoj s opazkom, da je to imanje već Gabrin otac uživao. (Neo reg. acta, f. 318, br. 17., prije u zem. hrv. arhivu, sada u Budimpešti.)

Dužni su straževine od hiže lib. 1.

Item od hiže Jurjevšćine sol. 6.

Martinšćine od hiže soldi 6.

Od sela jajac 6, o novini pišće i pogaču, o Miholju kopuna, dužni su deseto strnsko.

Dužni su deseto od prasac, a kadi ni tako, odkup po sol. 4.

Dužni su desetinu od pčelac, janjac z nališki (z nalisky).

S e l o R u d e[1].

Vuica Hreškovac Petar idem	selo 1, fl. 6.	Pere Bilić Janko Bilić	selo 1, fl. 6.
Ivan Hreškovac Janko idem Pere idem	selo 1, fl. 6.		

Sudčia Lović i Koruško.

D v o r i k m e t i B o l t i z a r a B a b o n o ž i ć a.

Drži za dvorno misto Brezarovo selo ½.

Item Mikule Cuinka selo 1.

Kmeti njegovi:

Marko Cunjak	selo 1	Tomaš Ripić Gašpar idem	selo 1.
Matija idem	selo 1		
Mihalj idem	selo 1	Paval Muničić Marko Malković Margan	selo 1.

Dužni su od cela sela vsakojaka dohodka R. 1.

Dužni su desetinu strnsku polag popisa.

Dužni su gornicu i desetoga prasca, kadi more biti, a kadi ni, sol. 4.

Dužni su od sela kokoš 3, jajac 12.

Dužni su deseto janje, pčelac.

Dužni su svom sudčiom moste, gate, brvi i puti popravljati.

D v o r i k m e t i I v a n a J a n k o v i ć a u s u d č i i K o r u š k o j[2].

Drži za dvorno mesto selo 1.

[1] Sva je prilika, da su žitelji sela Ruda porietlom iz gornje planinske Hrvatske, tako zvani Vlasi, pa da su kašnje naseljeni. I danas su Rudari većim dielom grčko-kat. vjero-izpoviesti, kao i obližnji Žumbrčani. U diobnoj izpravi knezova Zrinskih spominju se Rudari kao tabellarii (listonoše), koji su gospoštini na konjih služili.

[2] Knez Nikola Zrinski zapisao je 2. marta 1617. dvor i kmete u Loviću i u Podbrežju za 1431 ugarski dukat gospodji Katarini Jankovićevoj, udovi kneza Franje Ugrinovića. Kao razlog zapisu

Kmeti njegovi:

Mihalj Karnešić	selo 1	pusto.	Grgo idem	sela ½
Mare Kurpečica	sela ½	pusto.	Mihalj Tonković	sela ½
Jure idem	sela ½		Janže Sobčić	selo 1
Mihalj Gobinić	sela ½	pusto.	Kate Volovićka	sela ½
			Marko Kurpeš	sela ½

Dužni su od cela sela vsakojaka dohodka R 1. ovdi.

Dužni su desetinu strnsku polag popisi.

Dužni su desetoga prasca, kadi more biti, a kadi ni, tako od vsakoga po sol. 4.

Od cela sela kokoš, te još deseto janje i pčelca.

Dužni su z ostalom sudčiom pomoći moste, brvi i pute po svojoj sudčii načinjati.

D v o r i k m e t i k. A f f e l t a r a[1].

Drži na D u g o m v r h u za dvor sela ½.

Kmeti njegovi:

Petar Car selo 1.

Još ima Affeltar na obćini sela ½.

Dužni su pinez vsakojaka dohodka na d. R. 1, desetoga prasca, pčelca i janjca; kadi ni krnjaka, odkup po sol. 4, kokoš 2.

---

navodi knez Zrinski u založnoj izpravi: „spotribi nam se jedna šuma pinez i takajše črna pratež gospodska, budući se mi nakanili pojt v Prago, a to još videti za dugovanje za našega strica Zrini Janoša, i nam se spričavajući naš gubernator, knez Juraj Dovolić, da se s Ozla dati nemore, od kada je o delu strošeno i mnogo se zadužilo“. Knez Nikola proveo je bio nešto prije diobu imanja sa mladjim bratom Jurjem, kasnijim banom. (Izvorni koncept listine u našoj zbirci.)

[1] Ivan Juraj Abfalter bio je član kranjske barunske obitelji, koja drži i sada u Kranjskoj više imanja, a medju ostalimi u Crnomaljskom kotaru gradove Krupu i Podbrežje (Freithurn). Potonje bilo je nekoć vlastnost glasovitoga hrvatskoga generala Ivana Lenkovića, koji je grad Podbrežki oko g. 1555. sasvim od temelja podigao. Ivan Juraj Abfalter bio je na službi knezova Zrinski, obnašajući g. 1650—60. čast gubernatora i kapetana Zrinskih primorskih imanja. Sačuvano je u izvorniku hrvatsko pismo od 20. decembra 1649., kojim Petar Zrinski svojemu „slugi“ plem. Ivanu Jurju A. zapisuje u vladanju grada Ribnika imanje Vrvišće, što ga je prije toga držao Mikula Dovolić, a u Dugom vrhu u vladanju Ozaljskom dva željara Stanka i Peru Care. koje je prije držao Nikola Špišić (Izvornik medju neo reg. acta, prije u Zagrebu, sada u Budimpešti.)

Jure Gojmerac (nobilis, docuit cum sua fassione perpetua)
Mate Gojmerac.
Ovi zgora imenovani slobodnjaki na konjih služe, neplaćaju ništar: još slobode vinsku gornicu i desetinu do volje gospode[1].

Goršćaki.

Mato Bučić, Mihal Lončar, Jurica Tentić, Ivan Malković.
Dužni su z listi hoditi, kamo je potriba: straževine lib. 1 vsaki.

Sudčia Vivodinska[2].

Selo Gorniki.

Ivica Cvrčak
Jurica Erženić
Juri Horlevar
Mihalj Turianić
Mihajl Marinčić sinom
[selo 1, sol. 8, pšenice kupl. 3, zobi kp. 6.]

Selo Obriž.

Marko Benković
Paulić idem
Mikula idem
Marko idem Mikulin
Tome, Ivan, Mihajl idem
[selo 1, sol. 8, pšenice kupl. 3, zobi kp. 6.]

Mikula Mohor
Ivan Koželi
Marko Benković
Jure Paulinović
Mihalj Paulinović
Jure Hron
[selo 1, sol. 8, pšenice kupl. 3, zobi kp. 6.]

Mihalja Maričića pusta sela ½.
Mihalja Puleza
Mataka Paniana
[pusta sela pol]
Udova Mihalja Malosića
Martin Malosić
[sel. ½, pš kup. 1½, zob. 3, sl. 4.]

Selo Cerje.

Jurica Gales
Hanže Gales
Jure Benković
Idem od Brenbanove
Ivan Benković
Stanko Benković
Marko Benković
Mikula Klomonić
[selo 1, sol. 8, pšenice kupl. 3, zobi kp. 3]
Jurica Furianić
Marko Furianić
[sel. ¼, sl. 2, pš. kp. 1, zobi kp. 1.]

Vrškovci.

Jure Kaldak
Ivan Štefanić
Martin Šafanić
Mikula Sejavac
Mihalj Hrestak
Udova Mihalja Hrestaka
[sela ½, sol. 4, pšenice kup. 1, zobi kp. 3.]
Petar Gerić Ivanov
Petar Gerić Mikulin
Martin Gerić
Grgo Blatnik
Jure Gerić Ivanov
[sela ½, sol. 4, pš. k. 1½, zobi kp. 3.]

[1] Na ovom selištu u Loviću stanuju još i danas kao seljaci plemići Gojmerci, potomci Modruških Gojmeraca, o kojih obilnije govorismo u urbaru Modruškom na str. 36 u opazci 3.

[2] Kmetove i imanje Vivodinsko proda nakon smrti Petra Zrinskoga upravljatelj komore Grgur Pavišić opatu Kostanjevačkom (Landstrass) u Kranjskoj za 4000 fl., a ovaj proda Vivodinu g. 1680. Stjepanu Vojnoviću, kapetanu Ogulinskomu.

Jurić Starac Gustin
Jure Starac idem
Ivan Starac idem
(sela $\frac{1}{2}$, s. 4, pš. k. $1\frac{1}{2}$, zob. kp. 3.)

Zorkovci.

Mihal Hrestak
Jure Matelja
Grgo Matelja
(sela $\frac{1}{2}$, s. 4, pš. k. $1\frac{1}{2}$, zob. kp. 3.)

Krasinci.

Jure Golub
Grga Kuščić
Mikula Žlatlić
Petar Škoflić
Martin Furlan
Blaže Furlan
Jure Vrbac
Ivan Vrbac
(selo 1, sol. 8, pšenice kupl. 3, zobi kp. 6.)

Hrštovci.

Petar Furlan
Ivan idem Liuma
Stane Furlan
Marko idem Brkle
Petar idem Marte
Martin Furlan
Blaže Furlan
Mikulić Furlan
(sela $\frac{1}{2}$, sol. 4, pšenice kupl. $1\frac{1}{2}$, zobi kup. 6.)

Hodinci.

Martin Vrboc
Štefan Paulinović
Mikule Vrboca udova
Petar i Marko Vrboc
(selo 1, s. 8, pš. kp. 3, zobi kp. 6.)

Matijaš Jure Vrboc
Ivan Vrboc Matijev
Pave, Pero Vrboc
Ive Vrboc, krojač
Ivanac Vrboc
(sela $\frac{1}{2}$, sol. 4, pšen. kp. $1\frac{1}{2}$, zobi kp. 3.)

Belošići.

Jurak Zajko
Petar, Mihalj, Mikula Zajko
(sel. $\frac{1}{2}$, pš. k. $1\frac{1}{2}$, zob. kp. 3.)

Miko i Jurić Štulac
Ivaka Štulca udova
Ivak Štulac, on je sam
Mihalj idem Markov
(sela $\frac{1}{2}$, sol. 4, pš. k. $1\frac{1}{2}$, zobi kp. 3.)

Vuketići.

Ivan Ravanskal
Marka Furlana udova
Štefan, Janko, Petar Furlan
Marko Furlan Aničin
Jakop, Mihelac, Jure i Marko Gornik
Martin i Grgo Mavretić
Lukeš Galjan
(selo 1, sol. 8, pšenice kupl. 3, zobi kup. 6.)

Sršići (Zarsichi).

Mikula Jelinić
Jandri, Martin, Ivan Jelinić
Martin Strehan
(selo 1, sl. 8, pš. kp. 3, zobi kp. 6.)

Stojalnice.

Grgo Petrušić
Jure Lovko
Štefan, Jure i Mihajl Krušavac
Petra Gucića udova
Petar idem Ivanov
(sela $\frac{1}{2}$, sol. 4, pšenice kupl. $1\frac{1}{2}$, zobi kup. 3.)

Mihalj idem Jurkov
Grgo Gusić
Mikula idem
Mihel Kisel
(sel. $\frac{1}{2}$, sol. 4, pš. kp. $1\frac{1}{2}$, zobi kp. 3.)

Dojutrvica.

Anton Črip
Juri idem Vrbac
Urban i Petar Dusić
Jure Žasal
Grgo Dušić
Mikula Perušić
Paval Pribil
Marko Ptičac
Ivan Ptičac
Gozden Stipanović
Ilija Vlahović

— sela 3½, sol. 28, pšenice kupl. 10, zobi kup. 21.

Vratina Vas.

Ivan i Petar Sirota
Mihel Pribil
Juri Možar
Marko Krivac
Mart. Krivca udova

— selo 1½, sol. 12, pšen. kupl. 4½, zobi kup. 9.

Gornja Hrastovica.

Jure Zoretić Župan
Miko idem Jakov
Miko idem Stanok
Petra Zoretića udova
Petar idem Mihaljev
Martin Zoretić
Miko Burhan
Marko Babić
Jure Radman

— sela 2, sol. 16, pšenice kup. 6, zobi kup. 12.

Dvorišća.

Perica, Markac, Perinak i Mikula Vrgut — sel. ½, s. 4, pš. kp. 1½, zobi 3.
Stane Bačan
Jure Uzlin — sel. ¼, pš. kupl. 1, zobi 2.

Budetići drže Sinoceza sela ¼.

Gorni Lović.

Martin, Jure i Mikula Budetić
Grgura Budetića udova
Martin Budetić, tkalac

— selo ¼, slobodan

Crnićevo.

Petar Furlan
Marko i Mihalj Ravanšćak
Martin i Jure Budetić
Jure Haramia
Tome Benković

— sela ¼, pšenice kupl. 1, zobi kup. 2.

Dolnji Lović.

Ivan Furianić
Petar Furianić
Ivan idem Grgeč
Marko Ravanšćak
Martin Špelčić
Mihel Ravanšćak

— sela ½, sol. 4, pšenice kup. 1½, zobi kup. 3.

Dolnja Hrastovica.

Marko Vrboc Ivanov
Ivan Besavić
Kuselkina sela ½.
Idem drže Štulci
Jurečkova sela ½.

— sela 1½, sl. 15, pšen. kup. 4½, zobi kup. 9.

Osebiniki.

Mikula Klemenić
Ivan Bosnić
Mikula Bradković
Martin Pribe
Marko Prasović.

Ovi zgora imenovani ne drže zemalj, nego se na svoju ruku hrane, a plaćaju od vsake hiže po libru jednu, sol. 1, i dužni su z listi pojti oblizu, i u lov k gospode.

U toj sudčii Vivodinskoj nahodi se celih sel dvadeset i šest. Dužni su vsa ta sudčia Jurjevšćine libar trideset i osam, koje su mej sobom prvo gospoda dilila, što dopala na vsaki kraj libar devetnaest.

Dužni su vsaki svome gospodinu straževine libru jednu, koju ima oficial vsako leto popisati nominatim.

Dužni su deseto janje, prase i pčelca.

Dužni su desetinu svoju pod prisegu od pšenice, žita, pire, jačmena i zobi.

Dužni su od vsake hiže kosce tri i žnavljača dva, a njim se je daval junac ali jalovicu i vina Ozaljskih vidar dvanaest.

Popu[1] su davali od desetine strnske, što mu je oficial odlučil, a od vinske do 20 (vidar).

Dužni su obli turanj u gradu u svem svoim troškom pokriti, samo gospoda da meštra dadu, koji njim pokaže.

Dužni su kraljevicu polih razpisavanja iz grada u grad davati, a oficiali dužni su bili u orsag izbavljati, nego su im gospoda pregedovali do svoje dobre volje, da polih razpisa orsaškoga u orsag izbavljaju.

Dužan je sudac dohodki iztirati i računomu djaku u ruke dati.

Dužni su povozom vsakojačkim i grad pomoći zidati i popravljati i vapnenice žgati.

Dužni su k Božiću kopuna od sela 1 i drva Božićna dužni su izbavljati polih staroga njihovoga običaja.

Dužni su na kuhinju gospodina pomoći s purami, guskami, prasci, zajci i sadom vsakojačkim, kuliko je premoguće.

Dužni su po svojoj sudčii popravljati moste, brvi i gate vsakojake.

Dužni su suca prominjivati i oficialu na konfirmaciu dopeljati; ako je dobar, slobodan ga je oficial konfirmovati, ako li ni, hasnovitijega pribaviti.

---

[1] Župa Vivodinska postojala je jur 1334. Kad se opieše župnici Metličkoga kotara crkvi Zagrebačkoj i uzkratiše desetinu, pridruži se njima i župnik sv. Jurja na Vivodini, imenom Lipold, te je i njemu g. 1349. sudio delegovani rimskim papom sudac, prior Zagreb. cistercita Ivan. Pokroviteljstvo župe Vivodinske ostalo je g. 1638. kod diobe medju braćom Zrinskom zajedničko, ali prodajom vlastelinstva opatu u Kostanjevici prešao je nanj i patronat.

Judicatus Vrhovci.

Dvor i kmeti Menihara Zebića[1].

Drži za dvorno mesto:

Torčačićevo	selo 1.	Item Celčićevo	selo 1.
Item Cerovčevo	selo 1.	Item Grandićevo	selo 1.

Kmeti njegovi:

	Jurak Kovačić Martin idem	selo 1.
	Mihela Jurničića drži Miklouša Zebića dica	sela $^1/_2$.
	Marko Cerovac Pere idem	selo 1.
Pusto.	Dora Gradićka	sela 4ti $^1/_2$.
	Juro Kaldak Matak idem Petar idem	selo 1.
	Miko Jelenić Jurek —	sela 2.
	Jure Glavinić	selo 1.

	Jurica Fraiza Jure idem	selo 1.
	Ivan Božar	sela 4ti $^1/_2$.
Pusto.	Prahovićevo	selo 1.
	Ive Vranešića	selo 1.
	Jure Stolčar	sela $^1/_2$.
	Ivan Jurković	sela $^1/_2$.
Pusto.	Petar idem	selo 1.
	Janko Kovačić	selo 1.
	Mikula Vranežić	selo 1.
	Matija Škrlac	sela $^1/_2$.
	Mikal Sladi	sela $^1/_2$.

Ove drži za vikovičbinu.

---

[1] O porodici Zebića ima obširniji pripomenak kod urbara Modruškoga, str. 46, opazka 2. — U Vrhovcih postojao je već u davna vremena posebni dvor, a držao ga je početkom 16. vieka Blaž Dianković, pa kad je ovaj umro, darovaše Nikola Zrinski i Stjepan Frankopan Vrhovce 27. decembra 1547. svojemu službeniku Jurju Grabusu od Hotuče više Like. Za priznanje dara dao je Grabus banu Nikoli Zrinskomu medju ostalim tri osedlana konja, više lisičih i kunenih koža i tri zasužnjena Vlaha. (Mesić: Zrinska zviezda, dodatak str. XXV., neo reg. acta, fasc. 318, br. 52.) Neznamo, što se je s ovim Grabusom dogodilo, ali već 1. januara 1554. podieli knez Stjepan Frankopan imanje Vrhovačko svojemu dvorskomu Jurju Zebiću, što potvrdiše god. 1569. i knezovi Juraj, Krištof i Miklouš Zrinski, kojim bješe Zebić znatnu svotu pozajmio za izplatu zapisa Nikole Sigetskog svojoj drugoj ženi Evi od Rožemberga. (Vidi: Acta Cr., str. 263—265, a stariji priepis darovnice od g. 1554. u našoj zbirci.) Medjutim potomci Jurja Grabusa niesu dragovoljno htjeli ustupiti Zebićem podieljena njihovim predjem imanja Vrhovce i Hrastje. Po nalogu Jurja Zrinskoga navališe g. 1571. s oružanom silom Ozaljski službenici Marko Pukšar, računik gradski, i Ivan Brebrić podkaštelan, na kurije Vrhovcih i u Hrastju, te odagnaše silom iz njih Zebićeve nasljednike. Još god. 1585. tekla je pravda medju Ivanom Galićem Crnkovačkim, predjem

Item drži pod šumu Menihar Zebić u dolnjih Vrhovcih:

Pusto. Gašpara Vuslina	sela 2	Mikul Valčića	selo 1
Jure Žavron	sela $^1/_2$	Jagun u Borševcih	selo 1
Jure Vrbetić	selo 1		

Dužni su, što za vikovičbinu drži, od vsake hiže straževine lib. 1. A oni, što pod šumu drži, dužni su od hiže straževine lib. 1.

Vrbetići od sela dohodka na d. R. 1, pšenice qu. 1, žita q. $^1/_2$, zobi q. 2. Pokih dob kmeti kneza Zebića, koje drži za vikovične, pasu po zemlji gosp. mil. i kmetskih, dužni budu za grad suljnoga vola jednoga vsako leto, od vsake hiže lib. 1 za paše.

Dvor i kmeti popa Vrhovačkoga[1].

Drži za dvorno mesto selo 1.

Željari: Lovre Lipšinić, Grgac Popović, Mate Glavinić.

Kmeti njegovi:

Grgac Maicanović, Jure idem, Paval idem	selo 1.	Marko Popović, Jurica Cukina, Ivanac Majcanović	selo 1.
		Pere Perećak	selo 1.

Dužni su popu od cela sela R. 1, item za grad od hiže l. 2.

Dužni su popis strnsku popu.

Dužni su za grad kur troje.

Dužni su deseto prasac, pčelac i janjac popu; kadi nemore biti odkupa od glave sol. 4.

Dvor i kmeti Ivana Mogorića u Vrhovcih[2].

Drži za dvorno mesto selo 1.

Kmeti njegovi:

Paval Pavetić, Martin idem — selo 1.

---

glasovitoga hrvatskoga rodoljuba, pukovnika Franje Črnkovačkoga, a mužem kćeri Jurja Grabusa, Anom; ali bez povoljna uspjeha, jer su Zebići i u napredak sve do izumrća porodice ostali vlastela Vrhovačka. Zalog, za koj držahu Zebići imanja Kobilići, Vrhovce, Šipak, iznosio je g. 1670. svotu od 1330 fl.

[1] Vrhovačka župa (s. Cosmae et Damiani de Jeschko) postojala je već g. 1334. Župnici bili su sve do kraja 17. vieka glagolaši. Sačuvane su glagolski pisane matice krštenih od g. 1673. (Vidi našu knjigu: Poviest i mjestopis Karlovca, str. 113.)

[2] Mogorići ili Mogorovići prastaro hrvatsko pleme još iz doba nezavisnosti hrvatske. U današnjoj Lici živilo je još 16. vieka možno pleme Mogorovićko, koje spominje još i danas mjesto Mogorićko. Sa podorom staroga grada g. 1492. bio je Tomaš Mogorić špan u staroj županiji Bužkoj (oko Bužima i Pazarišta prama po-

Na Oštrom Vrhu:		U Bratovancih:[1]	
Ive Janšetić Lovre Beneč Ivan Jagut Udova Mihe idem	selo 1.	Nikola Knezetić Gašpar idem Mihe Lukinić Petar Otak	selo 1 4tr. 3.
		Tomaš Kovač	selo 1.
		Jure Lukinić	selo 1.

Dužni su Vrhovčaki, kako i drugi u toj sudčiji, ali su na Oštrom Vrhu i u Bratovanjcih dužni su kako i gospodski, ki su u ovoj sudčiji.

Petar Bakarić Cećak drži sela $^1/_2$, daje u grad za tlaku R. 6[2].

---

noru rieke Like), (vidi Acta Croat.). Ovaj Tomaš je g. 1492. sa ostalimi hrvatskimi velikaši i plemići priznao Požunski mir, sklopljen izmedju cesara Maksimilijana i kralja Vladislava, podpisavši odnosni ugovor. (Firnhaber: Beiträge zur Geschichte Ungarns, str. 137.) Iz Like ukloniše se Mogorići početkom 16. vieka dielom pod okrilje knezova Frankopana i Zrinskih, dielom pako odoše u krajiške službe. Odličan je vitez bio Tomaš Mogorić, kapetan bana Nikole Zrinskoga Sigetskoga. Njegovu odličnu službu nagradiše već sinovi Nikole Zrinskoga Sigetskoga, kako već spomenusmo, imanjem u sudčiji Krašićkoj. Od Tržačkih Frankopana primi u zalog imanje u Protulipi, a od kneza Jurja Zrinskoga pismom od 8. junija 1618. 4 selišta pod gradom Ozljem. Još prije dobio je od Zrinskih i imanje Stative. Sin njegov Martin služio je na Krajini i pogibe kao podkapetan Ogulinski g. 1643. u boju s Turci kod Perjasice. Grobni mu je spomenik još danas u nekadašnjoj Franjevačkoj crkvi sv. Marije na Gorici više Brdovca. Tu je u kamenu izklesan kip Martina Mogorića; od zdola je takodjer en relief slika bitke, u kojoj je Mogorić poginuo, a na strani i grb porodice Mogorića. Napis na spomeniku priobćio je Ivan Kukuljević u svojem zborniku napisa sredovječnih i iz novije doba u Hrvatskoj i Slavoniji. Po napisu znademo, da je spomenik dao napraviti Mihael Vernić. Ovomu Martinu dao je Nikola Zrinski pismom od 10. marta 1621. u zalog za 200 dukata imanje u Dolnjih Vrhovcih sa kmetovi u Oštrom Vrhu i u Staračiću za jednoga alatastog konja. (Koncept u našoj zbirci.) Prije toga bilo je to imanje sa kmetovi založeno plemiću Nikoli Hrastovskomu za 242 dukata. Pošto Mogorići koncem 17. vieka izumroše u muškom koljenu, nasliedi rečeno imanje Juraj Kukuljević, upravljatelj konfiskovanih Zrinsko-Frankopanskih imanja, po svojoj ženi Dori Mogorićevoj.

[1] Bratovanec, seoce pokraj ceste, što vodi od Ozlja prama Brlogu na Metličku cestu sa crkvicom sv. Blaža, u kojoj je kameni spomenik nekog plemića sa glagolskim napisom, toli riedkim u biskupiji Zagrebačkoj. (Napis priobćismo u Poviesti Karlovca, str. 109.)

[2] Ovdje su izpušteni slobodnjaci (tabellarii) Brajkovići i Juričići, ukupno sa 3 selišta, koji se spominju u diobnoj izpravi od g. 1638.

*

Sudčia Podbrežje.

Dvor Podbrežje dopal je bil na del gospodinu starijemu[1] s kmeti skupa.

Stanko Čelić služi 2 dni, ali drži sela $1/2$, daje pinez Rki. 30, kopuna 1.

Mate Parknić služi 3 dni, ali drži sela $1/2$, daje pinez Rki. 30, kopuna 1.

Petar Vinić, služi 3 dni, ali drži sela $1/2$, daje pinez Rki. 36, kopuna 1.

Ive Duš od Kušića služi 4 dni, ali drži selo 1, daje pinez Rki. 32, kopuna 1, a dužan l. 6.

Mate Mihalić od Kosica služi 1 den, ali drži sela $1/4$, daje pinez Rki. 18, kopuna 1.

Lukač Mihalić služi 3 dni, ali drži sela $1/2$, daje pinez Rki. $23^1/_2$, kopuna 1.

Petar Mihalić služi 2 dni, ali drži sela $1/4$, daje pinez Rki. 20, kopuna 1.

Ivica Vlašić od Miholjca služi 3 dni, ali drži sela $1/2$, daje pinez Rki. 20, kopuna 1, pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. $1^1/_2$, žita kup. $1/2$.

Ive i Petar Mihalić služi 3 dni, ali drži sela $1/2$, daje pinez Rki. $23^1/_2$, kopuna 2.

Mate Mihalić od Fabijana služi 2 dni, ali drži sela $1/4$, daje pinez Rki. 20, kopuna 1, pšenice kupl. $1/2$, zobi kup. $1/2$, žita kup. $1/2$.

Ivanac Mihalić služi 3 dni, ali drži sela $1/2$, daje pinez Rki. $23^1/_2$, kopuna 1.

Miho Fabić od Vranića služi 3 dni, ali drži sela $1/2$, daje pinez Rki. 30, kopuna 1.

---

[1] Dvor Podbrežki sa kmetovi bjehu g. 1546. 20. junija darovali ban Nikola Zrinski i Stjepan Frankopan kaštelanu Lukavečkom u Turovu polju Ambrozu Gregoriancu. (Acta Bucar. u zem. arh. t. 12, br. 2.) Sin Ambrozov Stjepan Gregorianec sa ženom Martom Hening od Susedgrada proda g. 1577. Podbrežje banovcu Ladislavu Bukovačkom i njegovoj ženi Katarini Kiševićevoj za 500 fl. (Loc. cred. cap. Zagr. Prot. III. str. 363.) Od Bukovačkoga odkupiše Zrinski Podbrežje opet za grad. Još prije kakovih 30 godina stojale su zgrade nekadašnjega dvora Podbrežkoga, ali jih je dala sadašnja vlastelinska uprava Ozaljska kao suvišne razoriti. Po predaji bio je u Podbrežju manastir, a manastirska crkva mogla se viditi još nedavno dok nije porušena. O Podbrežju ima Vitezovićeva kronika bilješku kod g. 1645: Začeše zidati fratri i popi grad na Podbrežje niže Ozlja polag Kupe vode.

Filip Vlašić služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. $25^1/_2$, kopuna 1.

Mikula Starišinić služi 6 dni, ali drži selo 1, daje pinez Rki. $50^1/_2$, kopuna 1, pšenice kup. 6, zobi kup. 6, žita kup. 6.

Ivan Pavlović služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. $26^1/_2$, kopuna 1, pšenice kup. 1, zobi kup. 1, žita kup. 1.

Miko Pavlović drži se za dvor sela $^1/_2$.

Ivan Mihalić služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. $13^1/_2$, kopuna 1.

Pavel Mihalić služi 2 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 18, kopuna 1.

Marica Mihalić vdova služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. $18^1/_2$, kopuna 1.

Mihić Huzian služi 2 dni, ali drži sela $^1/_4$, daje pinez Rki. $13^1/_2$, kopuna 1.

Martin Mihalić Motec služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. $18^1/_2$, kopuna 1.

Iva Ban služi 2 dni, ali drži sela $^1/_4$, daje pinez Rki. $13^1/_2$, kopuna 1.

Miko Puljak služi 2 dni, ali drži sela $^1/_4$, daje pinez Rki. $13^1/_2$, kopuna 1.

Mikula Puljak služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 26, kopuna 1, pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. $1^1/_2$, žita kup. $1^1/_2$.

Mike Zajeca vdova služi 4 dni, ali drži selo 1, daje pinez Rki. 36, kopuna 1.

Jure Zajac Lovreč služi 2 dni, ali drži sela $^1/_4$, daje pinez Rki. 18, kopuna 1.

Lovre Zajac služi 2 dni, ali drži sela $^1/_4$, daje pinez Rki. 18, kopuna 1.

Miko idem Matić služi 4 dni, ali drži sela $^2/_4$, daje pinez Rki. $24^1/_2$, kopuna 2.

Jure Zajac služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 18, kopuna 1.

Jure Zajac Stipanov služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 30, kopuna 1.

Marko Lončar od Pavla Zajca služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 18, kopuna 1.

Martin Grandić služi 3 dni, ali drži sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 56, kopuna 1.

Mate i Miho Pulki služe 2 dni, ali drže sela $^1/_4$, daju pinez Rki. $42^1/_2$, kopuna 2.

Petar Osoić služi 3 dni, ali drži sela ½, daje pinez Rki. 63, kopuna 1.

Petar Herzog služi 3 dni, ali drži sela ½, daje pinez Rki. 40½, kopuna 1.

Joso i Ivo Valčići drže selo 1, ti su bili slobodnjaki na stran gospodina mlajega dopali.

Kmeti K. Petra Bučića[1].

Vuk Tolković 3 dni, sela ½, daje pinez Rki. 26.

Mate idem 3 dni, sela ½, daje pinez Rki. 21.

pusto { Štefan Gredalj pinez Rki. 20, sela ½.
Jurić Tolković pinez Rki. 20, sela ½.
Juro idem pinez Rki. 30, sela ½. }

Kmeti Petra Petačnika od dvora Podbrežja.

pusto { Petar Dokles sela ½. Mihac Jemić sela ½.
Petar Lužan sela ½. Magda Jemen sela ½. }

Sudčia Pokupsko.

Dvor i kmeti Boltizara Babonožića.

Drže u toj sudčii v Kuclju[2] Tometa Koprivca celo selo 1.

Još drže u toj sudčii Baratinovi celo selo 1.

Na tih dvih selih stoje s njimi željari: Ivica Malić, Store Sklapan, Miho Mohor.[3]

Još drži u Zorkovcih na ov kraj Kupe Lukša Skutica na celom selu 1.

Pusto. Mate Pribić na selu ½.

Dužni su kako i gospocki v toj sudčii od cela sela po R. 2, kr. 3.

Od cela sela pšenice kup. 2, zobi kup. 3, žita kup. 4.

O Miholju kopuna, o novine pišće, sena voz jedan od cela sela.

---

[1] G. 1638. prigodom Zrinske diobe spominje se Zakarija Bučić. Valjda su to članovi porodice Bučića, iz koje bješe potekao poznati vjerski reformator pop Mihael Bučić.

[2] Sudčija Pokupska prostirala se uz desnu obalu Kupe, počev od izlieva Dobre u Kupu pak gore prema Slapnu i Ozlju. Imanje u Kuclju dobio je kapetan Paval Babonožić od Jurja Zrinskoga g. 1572. u zalog za 200 dukata, a to „na račun službe pokojnomu otcu (Nikoli Sigetskomu), što je služil i ča bi mu bilo dužno u sužnjih na njega del 500 dukata." (Acta Croat. str. 270.)

[3] Valjda je po ovoj seljačkoj porodici prozvan kašnje prievoz na Mohoru, koji tekar u najnovije doba zamjenjuje stanovac most preko Kupe.

Dvor i kmeti Krištofa Zmajlovića u sudčii Pokupskoj[1].

Drži za dvorno mesto Barića željara selo 1.

Martina Dudaka sela ½.

Item u Zorkovcih selo 1.

Stoje s njim željari na tih dvornih selih u Pokupju, Mate Pošmon u Zorkovcih, Jambrošić i Niki Kranjac.

Dužni su kako i ostali u toj sudčii.

Dvor i kmeti udove Vicka Dešića[2].

Drže u toj sudčii za dvor Vrbančićevo celo selo 1.

Još drži za dvor Ištvanićevo selo 1.

Kmeti nje u toj sudčii:

Ive Kopčić		Matek Leukuš	
Stane Kopčić		Mihok idem	
Mihe Kopčić		Grge idem	
Mihe Seklić		Jure Vrbančić	
Miho Levkaš Filko	sela 3.	Miho Pavlović	sela 3.
Jure Kope		Miko Leukuš	
Miho Seklić		Tomek idem	
Marko Vranić		Jure Pavić	

Još drže med sobom Dacovićevo selo 1.

---

[1] Ovdje se razumieva današnje imanje Pokuplje više mosta Mohorskoga na desnoj obali Kupe. To se je imanje sa prievozom zvalo prije Teletinov brod i bilo je g. 1617. po knezu Nikoli Zrinskom ujedno sa više selišta u Zorkovcih i u Krašiću založeno plemićem Gašparu i Petru Vojnoviću. Ovaj zalog potvrdio je god. 1639. i 1641. potonji ban Nikola Zrinski, a čitava odkupna svota iznosila je 1200 fl. (Odnosne izprave u starijih priepisih u našoj zbirci.) — Nemogosmo konštatovati, kako je i kada došlo Pokuplje u ruke plemića Zmajlovića, koji bijahu vrlo ugledni i moćni službenici Zrinski. (G. 1620. Ivan a g. 1660. Krištof Zmajlović.) Iskonom su Zmajlovići po svoj prilici iz Senja, gdje je g. 1551. u Senjskoj vojsci služio Vladislav Zmajlović. Odkupna svota za Pokuplje iznosila je g. 1680. 1375 fl.

[2] Dvor taj stajao je pokraj Kupe više Pokupskoga u Levkuših. Ovaj su dvor sa kmetovi u Levkuših i u Malom Erjavcu držali 16. vieka plemići Dešići porietlom iz hrvatskoga Primorja. Lucian Dešić živio je u Novom i ostavio je g. 1445. kapitularnoj crkvi sv. Filipa i Jakova zadušbinu: paramenta, s kaležom i zemljami. Ovjerovljeni priepis glagolske listine u nas. Kad se radilo nakon smrti kralja Matijaša o prieporu za krunu medju njemačkim cesarom Maksimilijanom i českim kraljem Vladislavom, pristali su uz prvoga uz mnoge ine

Imaju u lozi Korev na obćini, što se Poljane zovu, kadi se pomažu vsi, ki su v toj sudčiji i loze skupne imaju.

Dužni su od vsake hiže kr. 18.

Dužni su skupa salinoga vola 1.

Za njega plaćaju na dom R. 5.

Dužni su popis pšenice, zobi i žita, kako leto donese.

Dužni su desetoga prasca, kadi ni, tako računati od leta do leta.

Dužni su od hiže o Miholju kopuna, a o novine pišće i pogaču.

Dužni su od cela sela sena voz 1.

Kmeti gosp. milosti u Zorkovcih na ovi kraj Kupe:

Udova Ivice Paulovića	sela ½.	Udova Ivice Vodopca	sela ½.
Još drži Jarmanova	„ ¼.	Stane Skutić s materom	„ ½.
		Grge Stupić sela ½.	

Dužni su od cela sela na dom R. 2, kr. 3.

Dužni su od sela pšenice kup. 2, zobi kup. 3, žita kup. 4, sena voz, desetoga prasca, kadi ni, tako odkupa od vsakoga sol. 4, od hiže o Miholji kopuna, a o novini pišće.

Sudčia Zorkovci z on kraj Kupe[1].

Dvor i kmeti Januša Zmajlovića[2].

Davši za dvorno mesto.

Devčićevo	selo 1.	Item Matasevo	selo 1.
Item Konićevo	„ 1.	Item Majnovo	„ 1.

Hrvate odlični vitezovi Blaž i Ivan Dešići, boraveći na dvoru njemačkoga cesara. Ivanu Dešiću, koji je bio cesarskim konjušnikom i savjetnikom, darovao je bio Maksimilijan 4. decembra 1490. grad Lipovac (iza Samobora) i trg Jastrebarski u kotaru Podgorskom. (Firnhaber F. Beiträge zur Geschichte Ungarns, str. 30 i 55.) Potomci ovih Desića podjoše u službe knezova Frankopana i Zrinskih, a pojedinci odoše u Brežce u Štajerskoj, gdje se Dešići spominju koncem 16. vieka. Dvojica njih, Mihael Dešić (oko g. 1560.) i Franjo D. (oko g. 1670.—80.), obnašahu odličnu i unosnu službu kapetana i gubernatora primorskih imanja. Mihalja Dešića nagradi Nikola Zrinski Sigetski dvorom i kmetovi u sudčiji Pokupskoj, što takodjer njegovu sinu Franji potvrdiše sinovi Nikolini Juraj i Nikola sa dvie izprave, izdane 1575. u Kaniži i u Beču „u Zrinskih hižah“, pridavši prvobitnomu zapisu još 4 selišta u Erjavačkoj sudčiji. (Acta croat. str. 274.) Ova imanja potvrdio je g. 1624. Nikola Zrinski Franjinomu sinu Vicku Dešiću, dvorskomu grada Ozlja. (Suvremeni priepis u našoj zbirci.

[1] Z on kraj Kupe, to jest na lievoj obali rieke Kupe.

[2] Zorkovce imanje držali su početkom 17. vieka kao vazali grada Ozlja plemići Lackovići, a poslije smrti Stjepana Lackovića po-

Kmeti njegovi:

Martin Leukuš celo selo 1, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 5, žita kup. 3, pinez kr. 21.

Mihalj Prćoj sela $1/2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 2, pinez kr. 21.

Ive Novosel sela $1/2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, pinez kr. 21.

Martin idem sela $1/2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 21.

Šime Cidilović sela $1/2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, pinez kr. 21.

Pusto. Mate Lukša pusta sela pol, dužna kako i druga sela.

Lukač Crnac sela $1/2$, pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, pinez kr. 21.

Jurko Sinčić sela $1/2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 21.

Izvan toga dužni su od cela sela sena voz jedan.

Item dužni su od cela sela kopuna dva.

Dužni su desetoga prasca, kadi može biti, kadi ni, tak od vsakoga odkupa sol. 4.

Dužni su desetoga pčelca.

Kmet Boltizara Babonožića:

Miho Medved sela $1/2$, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 5, žita kup. 3, kr. 21, sena voz 1, kopuna 2.

Kmet Stefana Vojnovića:

Miho Dežanac sela $1/2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, pinez kr. 21, sena voz 1, kopuna 1.

Kmet Ivana Peharnika:

Ivan Opat sela $1/2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 2, pinez kr. 21, sena voz 1, kopuna 1.

Kmeti gosp. milosti z on kraj Kupe.

Ive Novosel	sela $1/2$.	Grge Lukešić	sela $1/2$.
Ive Ibrahim	„ $1/2$.	Ivan Mihelinić	„ $1/2$.
Martin Franić	„ $1/2$.	Šimon Jurojević	„ $1/2$.
Miho Medved	„ $1/2$.	Miho Turdak	„ $1/2$.
Ivan Turdak	„ $1/2$.	Jurić Opat	„ $1/2$.

dieli Zorkovce g. 1617. Juraj Zrinski, potonji ban, Jurju Zmajloviću. G. 1652. potvrdi rečeno imanje Petar Zrinski Ivanu Zmajloviću, sinu Jurjevu. (Listina medju neo r. acta, fasc 319, br. 29, prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.)

Dužni su vsaki 3 dni 1. služe, pšenice kùp. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, kr. 21, kopuna 1.

Desetoga prasca i pčelca, kadi ni, tako od vsakoga prasca odkupa po sol. 4.

Dužni su vsa ta sudčia most v Skotarčih držati skupa Šipčaki i Orihovci most na potoku.

(1660. dan 15. aprila ovim zgora pisanim njih gospoctvo gospa milostiva[1] engeduvali su, što su do se dobe žitka zaostali, budući da su im vsako leto engedovali do svoje gospocke volje, a na ovo 1660. da počmu plaćati, kako urbarium svidoči i tlačiti.)

Sudčia Šipak na cesti[2].

Dvor i kmeti Miklouša Babonožića[3].

Drži za dvorno mesto:

Petra Dedaka selo 1.
Item Tome Viderka sela 1.
Item Perica Kovačića sela 4ti 1.

Kmeti njegovi:

Miho Vukoder sela 1/4 } selo 1.
Pusto stoji „ 2/4 }

Ivan Kosarić z bratom Mihom i Markom }
Miho idem } selo 1.
Marko idem }
Martin Žervarić }

Jure Goršćak sela 4ti 1.
Jure Parčatić sela 4ti 1.
Ivan Sudić sela 4ti 1.

Pusto. Kovačićevo selo drži Tošković, od koga daje fl. 2 selo 1.
Ivan Horvat selo 1.
Ive Parčarić sela 4ti 1.
Ive Krnjak } selo 1.
Pusta }

---

[1] Naime kneginja Katarina Zrinska, rodjena Frankopanka, koja je ponajviše sama nadzirala upravu na imanjih muža joj Petra Zrinskoga. Stavka, što je ovdje medju zaporkami, nalazi se samo u prijepisu urbara od g. 1686., a neima je u izvorniku od g. 1642.

[2] Šipačka sudčija prostirala se od Kupe prama Vukšinu Šipku i Draganićem. Kroz nju ide cesta prema Zagrebu kroz Draganiće i mimo Hrnetića u Karlovac.

[3] Imanje Šipak blizu Zorkovaca podielio je Petar Zrinski izpravom od 28. augusta 1659. Miklouša Babonožiću i njegovoj ženi Barbari Vučić. Po kmetu Miki Vukoderu prozvano je sadašnje selo Vukoder, po Jurju Goršćaku selo Goršćaki a po Ivi Konjaku selo Konjskovsko. (Stariji priepis u našoj zbirci.)

Dužni su od cela sela Jurjevšćine kr. 30, Martinšćine kr. 30 od vsake hiže i straževine lib. 1, od gu(v)na kr. 5, od cela sela sena voz 1.

Dužni su desetoga prasca, kadi nemore biti, odkup sol. 4.

Dužni su popis, pšenice, žita i zobi, navadne zobi od cela sela kopuna 4.

Dužni su svoj del plota pri gradu plesti, Zorkovački mosti k dvoru Arbanasićevu[1] k mostu les do Levkuš dopeljati, v Levkušino mesto.

Kmeti udove Janka Oršića na Šipku[2].

Mihalj Jagust	selo 1.	Ive Škrlac	sela 1/2.
Ivanac Tuškan	sela 1/2.	Petar Lapež	sela 1/2.
Grge Simećak	selo 1.		

Kmeti Petra Milašinčića.

Grgo Šerbetić
Mikula Kranjac
Miho Sokalj
Udova Jurka Kosovića
Crne idem
Mihe Gojšić
Tomaš idem
(skupa) sela 3½.

Kmeti Petra Peharnika.

Nikola Smundić }
Mihalj idem } sela 1/2.

Kmet Zebića Menihara.

Ivan Kocaić selo 1.

Kmet Matiaša Francalića.

Pusto. Miho Fanjek sela 1/2.

Dužni su ti Sipčaki u toj sudčii Šipačkoj od cela sela pinez kr. 30. Jurjevšćine od cela sela kr. 30, od vsake hiže straževine lib. 1, od vsakoga guna pinez sol 6, od cela sela sena voz 1.

Dužni su desetoga prasca, kadi more biti, kada ni, od vsakoga odkupa po sol. 4.

Dužni su popis pšenice, žita i zobi, kako leto donese.

Dužni su od cela sela navadne zobi kup. 4.

Dužni su svoj del plota pri gradu graditi.

Dužni su most v Zorkovcih držati Zorkovčaki i Mahićanci.

Dužni su za most pri dvoru Arbanasićevom les do sela Levkuškoga dopeljati, a od Levkuš, Levkuši do mosta.

---

[1] Arbanasićev dvor to jest Joškovo.

[2] G. 1615. 10. oktobra uzeo je knez Nikola Zrinski od Krste Tadiolovića konja, vriedna 100 dukata, založiv mu gore naznačene kmetove. Od Tadiolovića naslediše ih Oršići.

Dvor i kmeti popa Mahićanskoga[1].

Drži za dvorno mjesto sela ½ ¼.

Kmeti njegovi:

Miho Gladušić 2 dni, sela 4ti 1
Mihe Herman 3 dni, sela ½.
Miho Mizir 2 dni, sela ¼.
Ivak idem 2 dni, sela 4ti 1.
Jure Vranić, Ivak idem — ⅓; Pere idem, Štefan idem, Jure idem — ⅓ — selo 1.
Jure Kuharić ⅓, Jure Škarlac, Broz idem — selo 1.
Mikula Malin 3 dni, sela ½.
Ivan Popović 2 dni, selo 4ti 1.
Ivan Horvat 3 dni, sela ½.

Dužni su od vsake hiže u grad l. 2; item za grad kopuna jednoga, a popu, kako i ostali u sudčiji Šipačkoj.

Dvor i kmeti Matiaša Francalića u sudčii Šipačkoj[2].

Drži za dvorno mesto selo 1½.

Kmeti njegovi.

Mihalj Frančić ¼, Uršula Cesarka ¼, Mihalj Fanjak ¼ — selo 1.
Ivan Fabić ¼, pustoga sela 2/4 — selo 1.
Tomaš Španić, Marko Fanjak — selo 1.
Jandre Kosović, Marko idem — selo 1.
Martin Perišak, Matale idem — selo 1.
Miho Barilac, Jure Matun — selo 1.

Dužni su od cela sela sulja i straževine lib. 2.
Dužni su Jurjevšćine od cela sela kr. 30.

---

[1] Župa Mahićanska (s. Mariae in Jeskovo) obstojala je već g. 1334. Možda je župa u to doba bila na desnoj obali Kupe kod današnjega Joškova, koje leži svakako više u sredini župe nego li Mahično. Medjutim već 16. vieka stajala je župna crkva u Mahičnom, gdje je i danas, a u Mahićanskih klupah sakupljala bi se na zbor i spravište obćina Mahićanska i Šipačka. Popovi bili su i u Mahičnom sve do konca 17. vieka glagolaši.

[2] Današnje imanje Mahično zvano tik kod mosta Mohorskoga nasuprot Pokuplju. Mahično založio je knez Petar Zrinski g. 1641. svojemu službeniku Matiji Francaliću za 500 fl., a Matijin sin Juraj izruči 17. junija 1664. Mahično svojoj ženi Barbari Dautovićki i pastorku Stjepanu Meduniću, koji je služio Zrinske kao što i njegovi predji.

Dužni su Martinšćine od cela sela kr. 30.

Dužni su od cela sela zobi quart 1, sena voz 1.

Dužni su popis strnsku, dužni su desetoga prasca, kadi ni, tako odkup sol. 4 od vsakoga.

Dužni su od vsake hiže kopuna 1.

Dvor udove Janka Oršića Koštel[1].

Drži za dvorno mesto selo 1. Item Vukićevo selo. Item Budkovo selo. Item Salarićevo selo 1. Item Malovićevo selo 1. Item Katišićevo

---

[1] Poviest svakako znamenite, sada grofovske obitelji Oršića treba u mnogom obziru svjetla i izpravka. Ono što je pok. Ivan Kukuljević kao svoj prvenac u povjestnoj struci u zabavniku Iskri za g. 1846. napisao, nemože ozbiljna povjestnika zadovoljiti. To je priznavao za svoga života i dični povjestnik, kojí je kašnje razsvjetlio mnoge strane hrvatske prošlosti. Kao što nije izviestno, da Blagaji potiču od Rimskih Ursina, hrvatski Frankopani od Anicia, Šubići od Sulpicia: tako nije ni malo vjerovatno, da su Oršići izravni potomci Lapsanovića i Nelipića. Nipošto pako nisu današnji Oršići potomci sina Ivaniše Ivanovića Nelipića, koji se s ovim svietom g. 1437. razstavio, neimavši mužkoga poroda već jedino dvie kćeri. (Vidi pristup k zakonu Vlaškomu u ovom zborniku, gdje je po najboljih dielih opisan dospjetak Nelipićeva roda.) Ako Ivan Oršić i nije bio sin posljednjega kneza Nelipića, to je prošlost grofova Oršića svejedno puno dična starim porietlom kao plemića Goričkih, koji prebivahu u staroj županiji Goričkoj oko broda Martinšćaka kod Karlovca. Porodica Oršića spominje se mnogo počev od petnaestoga vieka, a vazda su bili Oršići ugledna i moćna vlastela u krajevih oko Korane i Petrove gore. Na Mriežnici držali su Oršići u pristojalištu staroga grada Škrada od davnih vremena imanja Oriovac i Lipovac (kod Generalskog stola), koja im oko g. 1550. oduzme knez Stjepan Ozaljski. Njihov zavičajni grad, poznat 16. vieka pod imenom Oršićev grad, još se sada znade pod imenom „Mrsin grad“ u sadašnjem vojničkom kotaru u bivšoj Budačkoj kumpaniji Slunjske pukovine. Kao vlastela u Gorici i u Dolu kraj Krnjaka bili su Oršići patroni starodavne župne crkve sv. Martina na Gorici, odkuda prinuždeni turskimi provalami nakon g. 1560. prenesoše crkvene zvonove u sadašnju župnu crkvu Slavetićku. Samo dobro Slavetićko, prije u vlasti Goričkoga plemića Fabijana Dragačića, dobiše Oršići oko g. 1486. od kralja Matije Korvina. Po ovom imanju, gdje je Ludovik Oršić sasvim od temelja novcem svoje žene Baboničke od Špiranca podigao novi grad, prozvaše se Oršići Slavetićkimi. Od doba, što Oršići Slavetić posjedoše, stadoše oni više utjecati u dogadjaje tadanje kraljevine Slavonije medju Kupom i Dravom; mnogi se od njih odlikova kao patriot za vrieme mira i u ratu. U groznoj Udbinskoj bitci g. 1493. pogibe uz ostale

selo $^1/_2$. Item Lovre Grajmanića selo 1. Item Gatančina sela $^3/_4$. Item preko Kupe polag Zadobarja Klasićevo selo 1. Item Kuševićeva Jandre selo 1, da je vsega celih sel $9^1/_4$.

Kmetinje:

Pere Katinić	sela	$^1/_2$,	daje	pšenice	kup.	1,	veliko	œ.	1, d. 35.
Miko Bobrinić	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Mihalj Lovas	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Mate Malović	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Grge Klarić	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Jure Katinić	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Jurica Lovas	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Ive Zarbelj	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Paval Lepešić	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Mikula Jančić	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Hanz Ložnjak	„	$^1/_2$,	„	„	„	1,	„	„	1, d. 35.
Udova Mihe Klarića	„	$^1/_4$,	„	„	„	$^1/_2$,	„	„	$^1/_2$, d. 28.

Hrvate Ludovik Oršić; a u Sigetu medju vitezovi Nikole Zrinskoga g. 1566. nadje junačku smrt Stjepan Oršić. Znamenite ličnosti bili su Marko Oršić oko god. 1590. gubernator primorskih imanja Zrinskih, pak Franjo Ivan Oršić i njegov brat Baltazar. Prvi bio je kapetan u Križanić-Turnju i vicegeneral Karlovačke krajine, a potonji kapetan u Barilović́u. Franjo ostao je vjeran za urote Zrinsko-Frankopanske g. 1670. i pristade na osnove generala Herbersteina. On je bio čuveni junak, odlikovavši se g. 1685. u Lici i mnogo puta na Unskoj Krajini. Za stečene zasluge podieli mu kralj Leopold g. 1675. barunstvo, a g. 1682. grad Severin na Kupi. Najznamenitiji Oršić bio je pako Krištof, koji vojujući u Njemačkoj postade generalom, a kašnje i velikim županom Zagrebačkim. Njega imenova kraljica Marija Terezija g. 1745. ugarsko-hrvatskim grofom. Starijoj našoj generaciji poznat je grof Juraj Oršić, koji se je odlikovao za ilirskoga pokreta.

Imanja Novaki (Koštel), Pribić (Dol) i u Mekušje kraj Karlovca nasliedili su Oršići po Bari Tadiolovićevoj, ženi Ivana Oršića. Gašpar i Nikola Tadiolović primili su ta imanja od Jurja Zrinskoga, sina Nikole Sigetskoga, za dionu izplatu ucjene zasužnjena Turčina Alibega, a budući Zrinski još znatni dio ucjene od 12000 fl. nebijahu podmirili Tadiolovićem, to je rečena imanja i znatni broj drugih kmetova izdao knez Petar Zrinski Baltazaru Oršiću i njegovoj ženi Ani Peteh. Osim toga bio je pozajmio g. 1638. Petar Zrinski poradi izbave svoga službenika Grgura Darabora iz turskoga sužanjstva od Ivana Oršića i njegove žene Barbare Tadiolovićke 1200 ug. for., pripisav tu svotu onoj, za koju bijaše jur odprije založen Koštel u Novakih i Mekušje ili Orle. (Listina u zbirci jugosl. Akademije.)

Jakov Lončarević	sela	1/2,	daje pšenice kup.	1,	veliko α.	1, d. 35.
Pere Henčić	„	1/4,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Grubiša Grajmanić	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Mike Henčić	„	1/2,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Miko Šoštar	„	1/4,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.

Preko Kupe polag Zadobarja.[1]

Grge Klarić	sela	1/2,	daje pšenice kup.	1,	veliko α.	1, d. 35.
Udova Grabiše idem	„	1/2,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Miko Seljan	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.

Mikac Tančeuftar (Tancheuftar) sela 1/2, daje pšenice kup. 1, veliko α. 1, d. 35.

Jakama Medunić	sela	4ti 1,	daje pšenice kup.	1/2,	veliko α.	1/2, d. 18.
Jure idem	„	4ti 1,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Udova Valčićka	„	4ti 1,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Ivan Klarić	„	4ti 1,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Kata ud. Medonićka	„	4ti 1,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Mihalj Maurović	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Item toga pusta	„	1/2,	„ „ „	—	„ „	— —
Jure Skaurinac	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Petar Kovačić	„	4ti 1,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Martin Grabšić	„	1/2,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 35.
Jaga ud. Služićka	„	4ti 1,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Jure Klarić	„	4ti 1,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Lovre Služić	„	4ti 1,	„ „ „	1/2,	„ „	1/2, d. 18.
Grabe Mikšić	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Stane Služić	„	2/4,	„ „ „	1 1/2,	„ „	1, d. 35.
Mike Vrbančić	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Mikac Vrbančić	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Grge Klarić	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Mate Maričić	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Martin Klarić	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.
Ive Novak	„	1/2,	„ „ „	1,	„ „	1, d. 35.

[1] Zadobarje, danas Zadoborje, priedjel za Dobrom, medju Kupom i Dobrom.

Na Sipku.

Miho Klarić sela 1/2.			Mate Krobat	sela 1/2.
Mile Jančić „ 1/2.			Martin Kadanić	selo 1.
Štefan Kovačić „ 1/2.	Pusto.		Mate Sladuk	selo 1.
Tomaš Kovačić „ 1/2.			Magda Kovačićka	sela 1/2.
Jure Dugan selo 1.				

Dužni su Šipčaki Martinšćine kr. 30 od sela.

Item od sela cela Jurjevšćine kr. 30, od guna kopustana kr. 5. Od sela zobi kup. 1, kopuna o Miholju od hiže, popis strnski, desetoga prasca i pčelca.

Dvor i kmeti Štefana Vojnovića u sudčii Novačkoj.[1]

Drži za dvorno mjesto sela 2.

Š njim stoje željari: Luka Vrbanić i Jurica Mihalić; vsaki služi u tjednju tri dni.

---

[1] Obćina (sudčija) Novačka prostirala se uzduž Kupe od Mahićna preko Novaka (Koštela) do Hrnetića.

Vojnovići jesu stari hrvatski plemići, koji dobiše od kralja Leopolda i barunstvo. Potekoše izpod Petrove gore, gdje u današnjem Vojnićkom kotaru na njih sjeća mjesto Vojnović brdo i podor njihovoga zavičajnoga grada u Trupinjaku. Barun Josip Vojnović ponosio se je g. 1715. u jednom pismu, da je njegova porodica jur 400 godina u Hrvatskoj poznata. Vojnovići živili su u bratstvu sa manastirom Paulinskim sv. Petra u Slatkoj gori (Petrovoj gori), u koje bratstvo primi g. 1491. vikar rečenoga manastira fratar Mihalj Tomaša Vojnovića sa obitelju. Pošto Turci imanja Vojnovićeva poharaše, odoše Vojnovići pod okrilje vlastelina Nadažda u Stjeničnjaku i knezova Zrinskih u Ozlju. G. 1563. bio je knez Mihalj Vojnović porkulab grada Ozlja, a g. 1613. Baltazar Vojnović gubernator grada Steničnjaka. U napredak stekoše oni imanja pod Ozljem u sudčiji Novačkoj (u Pokuplju), u Grdunu i u Vivodini. Vitez velikoga glasa bio je Stjepan Vojnović, koji je mnogo godina zapoviedao Ogulinskom Krajinom i najkašnje pod Kostajnicom poginuo g. 1687. Imao je više sinova i kćer Katicu, koja se udala za čuvenoga hrvatskoga književnika i rodoljuba Pavla Vitezovića. Njegov sin Stjepan, odlikovavši se u ratu, postao je barunom sa predikatom „de Senta". Čudan je bio pojav barun Josip Vojnović, koji je bio pristalica kneza Rakocia te zapovjednik kneževih četa u Bosni, odkuda je smjerao u Hrvatsku prodrieti. Josip Vojnović bio je vrlo obrazovan muž i latinski pjesnik. (Više o njem čitaj u našoj knjizi: Dva hrvatska junaka: Marko Mesić i Luka Imbrišinović.) Posljednji hrvatski Vojnović bio je barun Janoš Vojnović, prisjednik banskog stola, koji je (god.?) 17. okt. umro u Grdunu kod Ozlja.

Kmeti njegovi.

Ive Oršić sela 1/2.

pusto. Item toga sela pusta sela 1/2. Miririćevo celo selo 1.

V Hrnetićih.

Mihić Dragovanić 3 dni sela 1/2.
Item pusta sela 1/2.
Štefan Udivia
Pusto. { Šimunićeva na 2 dni, Mežnarova } selo 1.

Čačković, Mike Grajmonić } selo 1.
Pere Dragovanić sela 1/2.

Na Gradcu.

Mikula Španić sela 1/2.
Udova Gojmerca, Udova Mihe Horvata, Ud. Mihe idem drugoga } selo 1.

Grge Horvat, Petar idem, Mile Dvorski } selo 1.

Krištof Froncalić pod Jalšom drži u sudčii Novačkoj željari skupa sela 2.

Još v sudčii Hrnetićkoj zemlje oranje 3.

Judicatus Hrnetići.[1]

Dvor gospodina mil. u toj sudčij.[2]

Drži se za dvorno mesto Lovrete Skokančića selo 1.

Item drži se za dvor Kate Lenartićke selo 1.

Item Lovreta Šimunića sela 4ti 1.

Jošće drži za gosp. dvor oratih zemalj, ke su prvo pod Dubovac ladane, oranja 18 selo 1 1/2.

Jošće drži zat dvor zemalj, ke su bile Mihaljevićeve zle i dobre oranja 16 selo 1 1/2.

---

[1] Obćina Hrnetićka imala je svoje središte u današnjem mjestu Hrnetiću uz Kupu izmedju Mahičanske, Šipačke i Oralske obćine. U starije doba poznati su Hrnetići pod imenom Brodari, a tako se je zvala i jedna župa. U Brodarih bio je od starine Brod, gdje se preko Kupe prevažalo u Dubovac i pod Novigrad kroz Zadoborje. Tu je bio g. 1638. brodar Nikola Kralj, koj je ostao nerazdieljen medju braćom Nikolom i Petrom Zrinskim.

[2] Ovaj je dvor zapisao knez Petar Zrinski g. 1653. Petru Hraniloviću i njegovoj ženi Ani rodjenoj Vojnovićki. Hranilovići su iskonom Žumbrčani, dobivši poput drugih hrvatskih i vlaških obitelji u Žumbrku ugarsko-hrvatsko plemstvo sa pridjevkom „od Cvetošina".

Kmeti ki tomu dvoru služe.

Radivoj Požgaj 3 dni	selo 1.	Ive Talković 2 dni	selo 1.
Jurić Crni 3 dni		Mihalj Mesarinić 3 dni	
Jure Radović 3 dni	selo 1.	Barbara udova Jadre Vrbanića 3 dni	sela 1/2.
Mihalj Bartolov 3 dni			
Mihić Dujam	sela 4ti 1.	Mihajla Kosan, držal je Miho Kebar	sela 1/2.
Mate Car	sela 4ti 1.		
Mate Grgurić 3 dni	selo 1.	Miho Novoselić 3 dni	sela 2.
Pave Radović 3 dni		Gašpar Ivančić 3 dni	
		Pere Kovač 3 dni	
		Iveta Henca udova 3 dni	
		Jure Kos 1 dan	selo 1.
		Mihalj Simatić 2 dni	
		Item Kućas 2 dni	
		Kate udova Španića 2 dni	

Dužni su od straževine lib. 1.
Item od vsake hiže sulja kr. 9.
Item od vsake hiže kopustana kr. 5, sol. 1.
Dužni su od vsake hiže o Miholj kopuna 1.
Još drži Mihalj Mesarić jedan vrt, od koga bude daval R. 3 vsako leto.

Drži gospa Vojnovićka[1] kmetov, ki podat dvor sliše:

Pusta. Mokoća	sela 1/2.	Ivan Car	selo 1.
Jure Levak 2 dni	sela 1/2.	Ive Lojević 1 dan	sela 4/1.
Bara Fugačka 2 dni			

Dužni su kako i ti zgora.
Udova Vukšićka pri Zrinskoga hižah,[2] ka je bila krčmarica 1659. pušćana na pinezi, plaća na d(vor) R. 4.

---

[1] Tu se bez sumnje razumieva žena kapetana Stjepana Vojnovića, upravljajući imanjem, dok joj je muž boravio na Ogulinskoj Krajini.

[2] Po svoj prilici da su te „hiže" bile naprotiv Karlovca, na današnjoj Baniji, gdje je već knez Juraj Zrinski odmah nakon podignuća Karlovca (1579.) bio sagradio krčmu, koju Karlovački vojnici po zapoviedi nadvojvode Karla razoriše. Nedajući si knez Zrinski svoja prava krnjiti, podigao je g. 1587. na novo krčmu od pletera, koja je, kako se vidi i iz ovoga urbara, poslije dugo vremena obstojala. (Vidi naše „Spomenike hrvatske Krajine", knj. I. str. 141—45.) U staro doba bilo je zemljište današnje Banije plemena Hrnetićkoga, ali je po njem odstupljeno privoljom kneza Stje-

Dvor i kmeti popa Hrnetićkoga u toj sudčii.[1]

Drži za dvorno mjesto selo 1; š njim stoje Jure Šubić, Mihalja Šubića udova, udova Vuka Garčenićka.

Dužni su u grad straževine, lib. 1, sulja kr. 9, kupustana kr. 5, d. 1.

Item od hiže kopuna 1.

---

pana Frankopana g. 1441. plemenu Selačkom. Kako to odtisnuta ovdje listina svjedoči:

Nos capitulum ecclesie Zagrabiensis memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit uviuersis, quod Iwan filius quondam Martini dicti Bogdan de Gaaz, ac Emericus filius Kyryni de Zeliza in ipsorum, nec non Symonis fratris carnalis ipsius Iwan, item prefati Kyrin patris et Benedicti fratris carnalis eiusdem Emerici, preterea Blasii, Filii Martini dicti Kokossich, Mladen filii Blaskonis, Jacobi filij Luce Skoblych dicti, Marci filij de Rahoma et aliorum fratrum suorum generationalium de eadem Zeliza personis, oneribus eorum et gravaminibus per omnia in se ipsos assumptis nostram venientes in presenciam confessi sunt pari et unanima voluntate eorum in hunc modum: quod quia ipsi unacum dictis alijs superius nominatis quandam terram intra possessiones Zeliza predictam et Hernethichi vocatas penes fluvium Kolpa vocatum in pertinencijs castri Ozal vocati existentem et habitam et ad ipsum castrum Ozal spectantem a nobilibus castrensibus in ipsa Hernethichi commorantibus in presencia spectabilis et magnifici domini Stephani de Frangopan, Wegle, Segnie et Modrussie comitis, juridice obtinuissent, Ideo ipsi Iwan et Emericus cum predictis alijs omnia et singula servicia et soluciones de ipsa terra more solito et consueto cedentes et peruenire debentes, ad ipsum castrum Ozal et per consequens ipsi domino comiti Stephano et suis successoribus, ut puta ipsius castri Ozal dominis et possessoribus pro tempore constitutis perpetuis futuris temporibus facere, soluere et expedire assumpsissent, immo suis et nominibus quibus supra assumserunt coram nobis, nec ipsi eandem terram a jurisdiccione ipsius castri Ozal eandem terram aliquo temporum in processu in toto vel in parte vendere, vel quovismodo alienare possint et valeant modo aliquali harum nostrarum sigilli nostri appensione consignatarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in festo beati Ozvaldi regis anno domini milesimo quadringentesimo quadragesimo primo.

(Izvornik medju neo. reg. acta u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.)

[1] U Hrnetićih (Brodarih) bila je takodjer već g. 1334. župa Sv. Martina sa klupami občine Hrnetićke.

Dvor i kmeti Janka Peranskoga u sudčii Hrnetićkoj.[1]

Drži za dvorno mesto cela sela Nr. 3.

Š njim stoje:

Filip Banjak.	Udova Ivana Kuhića.
Ivica Ivančić,	Udova Petra Paviše.
Pere Jelušić.	Puste. Zemlje drže Stanka Zaika
Udova Ive Kosića.	sela $^1/_2$.

Dužni su od hiže straževine lib. 1., sulja kr. 9, kopustana kr. 5, d. 1.

Dužni su o Miholj kopuna od hiže.

Dužna je vsa ta sudčia jarke prekapati i gate načinjati u svojoj sudčii, da voda kvara nečini.

Sudčia Oralje i Kobilići.[2]

Kmeti Janka Peranskoga.

Miko Klinčić.	Ivan Klinčić.
Jure Šoštar.	Ivan Žunanić.
Jure Pavlović.	sela 2.

Dužni su od hiže x. 24.

Dužni su desetoga prasca i pčelca.

Dvor i kmeti Krištofa Delišimunovića.[3]

On sam drži za dvorno mesto	selo $1^1/_2$.
Još drži Kačakovićeva	sela $^1/_2$.
Item u Svaračkom otoku	selo 1.

---

[1] Ovo se tiče današnjega imanja Drežnika, koje stoji nasuprot Dubovcu na lievoj obali Kupe. Ovo su imanje držali plemići Peranski jur od 16. vieka u zalogu od knezova Zrinskih za 600 fl.

[2] Obćina Oralska prostirala se od današnje Banije i Selaca sve do Otoka (Sv. Jakova), koji je bio u području vlastelinstva Steničnjačkoga. Obćina se kupila ujedno sa obližnjom obćinom Otočkom u klupah župne crkve Sv. Jakova na Gazi, koja je jur g. 1263. obstojala. U pečatu Orlanske obćine bio je izrezan orao sa razapetim krilima. Sačuvano je počev od g. 1496. nekoliko hrvatskih glagolicom pisanih zanimljivih spomenika Orlanske obćine, a ti će ugledati svjetlo u našem sborniku hrvatskih listina.

[3] Dvor ovaj bio je u Gradcu naprotiv Karlovačkoj gazi. Držali su ga prije plemići Budački, starinom Ličani, a 16. vieka vlastela u Budačkom Slunjske Krajine. Ali Gradački dvor pismom od 28. februara 1650. knez Petar Zrinski ustupi tadanjemu kapetanu Tovunjskom Krištofu Delišimunoviću. (Hrvatska listina kod gospoje udove Salopekove u Sarvašu niže Osieka.)

Kmeti njegovi:

Mate Leskovac Ivan Dvorski	selo 1.	Jure Funduralić Mate Vkšić	selo 1.
Mihalj Glavić Tomaš Barsavić	selo 1.	Ivan Funduralić Matiac Ribar Stane Vlašić Ivan Karlović	selo 1.
Vale Vlahović Grge Vodopić Jure idem	selo 1.	Ivana Karlovićka Mikula Bošnjak	sela $^1/_2$.

Dužni su od hiže kr. 24.
Dužni su desetoga prasca i pčelca.

Porodica Delišimunovića dosta je znamenita u Hrvatskoj. Zvala se je prvobitno Radojčić, a iskonom je iz Klisa u Dalmaciji, gdje je bio Šimun sin Jurja Radojčića za kapetana Petra Kružića kaštelanom gradskim. Ovaj Šimun prozvan je kao junak „delija" Delišimunovićem. Poslije pada Klisa 1538. dodjoše Radojčići u Posavsku Hrvatsku, gdje su držali imanje Radojčić-Kastel kod Dugerese na Mrežnici. U mjesto Radojčić prevlada u napredak ime Delišimunović. Šimunov sin Petar bio je kapetanom u Gvozdanskom, a Petrov sin Franjo kapetanom u Žumberku. Od to doba stanovali su Delišimunovići u Kostanjevcu i u Petričkovom selu u Žumberku. Čuven junak i vojvoda bio je Krištof D., koj je takodjer imanje Gradačko dobio. Služio je od mlada na Karlovačkoj Krajini kao častnik kod konjanika, a poslije kao kapetan u Tounju, Bariloviću, Križanić-Turnju a najzad kao podgeneral u Karlovcu. Za bune Zrinskoga ostao je vjeran i pomogao je utišiti bansku Krajinu, koja bi bila pristala uza Zrinskoga. Za nagradu vjerne i dugotrajne službe dobije Bukovačkovo imanje Turanj u Prigorju (Sv. Ana) i postane barunom. Plemstvo bio je jur prije g. 1659. priznao kralj Leopold Kristofu D. i njegovim rodjakom u Petričkovom selu, koji ostaše samo plemići. G. 1665. oženi se Krištof D. sa Marijom udovom kapetana Otočkoga Andrije Gusića, a ujedno se uda Gusićeva kći za kapetana Janka Jelačića. Neimajući Krištof Delišimunović od srdca poroda, posini Franju Krištofa Jelačića, sina Jankova, uz pogodbu, da primi ime Delišimunović. Dozvoljom kralja Leopolda predje na ovoga novo nazvanoga Delišimunovića i naslov baruna i imutak staroga Krištofa Delišimunovića. Franjo Jelačić, nazvan Delišimunović, bio je vrlo ugledan velikaš, vješt državnik i hrabar vojnik. Oženi se Sidonijom Barbarom Peranskom, kćeri podpukovnika i zapovjednika dvorske garde u Saksonskoj, Janka Peranskoga, te steče silni imutak. Zapoviedajući na banskoj Krajini postane hrvatskim generalom i grofom. Umre g. 1712. naprasnom smrću u Gorah kod Petrinje, neostavivši odvjetka.

Dvor i kmeti udove Ištvana Jankovića.[1]

Drži za dvorno mesto Barićevo i Slipčićevo selo 2.

Kmeti ki sliše podat dvor.

Miko Tomić Ivak Lemić	selo 1.	Štefan Siromašić	selo 1.
Ivan Tomić Mihalj Krajač	selo 1.	Jure Zvirić Mike Stipković	selo 1.
Mihalj Zlatarić Mihalj Pavlović	sela 1/2.	Ivan Šerbetić Grge Šerbetić	selo 1.
Jure Srblin Miho Bedeniković	selo 1.		

Dužni su od vsake hiže kr. 18.
Dužni si desetoga prasca i pčelca.

Dvor i kmeti Ištvana Peharnika u sudčii Oralskoj.[2]

Drži za dvorno mesto Brckovićevo selo 1 2/3.
Još drži u Otoku Svaračkom preko Kupe selo 1.

Kmeti njegovi:

Mikula Bedeniković	3 dni	sela 1/2.	Ivan Stipković	3 dni	sela 1/2.
Petar Leskovac	3 dni	sela 1/2.	Mate Kapusović	2 dni	sela 4ti 1.
Jurica Klenčić	3 dni	sela 1/2.	Mihalj Tardinić	3 dni	sela 1/2.
Ivan Radatović	3 dni	sela 1/2.			
Ive Drobilo	3 dni	sela 1/2.			

Dužni su od vsake hiže kr. 24, desetoga prasca i pčelca.

---

[1] Jur g. 1587 držao je imanje Kobilići u Oralskoj obćini Juraj Janković. O samoj obitelji Jankovića progovorismo obširnije na strani 226 u opazci br. 3.

[2] Tiče se imanja Mekušja, koje držao polovicom 16. vieka pop Juraj Brcković ili Mikanić, te je po njogovoj sinovki Žabki, udatoj za Šimuna Zlatinčića, službenika Zrinskoga i županijskoga sudca, došlo na obitelj Zlatinčića. Katarina Zlatinčić bila je mati Gašpara Nenadića, kojemu knez Nikola Zrinski 10. novembra 1618. zapisa imanje Mekušje. (Izvornik u našoj sbirci). Po smrti Gašpara Nenadića preuzme imanje Juraj Babonožić, što odobri i knez Petar Zrinski pismom od 21. junija 1647. (Izvornik u zbirci jugoslav. akademije.) Neznamo pako, kako je u vlast Mekušja došao Ištvan Peharnik; po svoj prilici bio je srodnik ili Nenadiću ili Babonožiću.

Kmeti udove Janka Oršića u toj sudčii.[1]

Udova Petra Drvodelića Jurica Šarbelj Pere Dvorski	selo 1.	Martin Sirak	sela 4ti 1.
		Jandre Kušavić	selo 1.
		Curiak	selo 1.
Mihalj Pavlačić Jure Margitić	selo 1.	Miko Klarić	sela 4ti 1.
		Pod tim je Pačec	sela 4ti 1.
Ivan Leskovac	sela 4ti 1.	Mate Ban s bratom	sela 4ti 1.
Jurko Košač	sela 4ti 1.	Udova Mihe Vodopića	sela 4ti 1.

Od hiže kr. 24, desetoga prasca i pčelca.

Dvor i kmeti Menihara Zebića.[2]

Drži za dvorno mesto Mateše Stipkovića selo 1.
Item Šuntrićevo selo 1.
Item Ivice Mesića sela 4ti 1.

Kmeti njegovi:

Miko Bedeković	sela 4ti 1.	Mikina Bočić	sela 4ti 1.
Udova Skuntrićeva	sela 4ti 1.	Ive Slaćanin	sela 4ti 1.
Perac Stipković	sela $^1/_2$.	Udova Kašinčeka	sela 4ti 1.

Dužni su od vsake hiže kr. 24, desetoga prasca i pčelca.
Vicka Malogradića udova drži sela 4ti 1.
Udova Mare Leskovćica drži zemlje oratje 1.
Kći Novaka Despotovića drži zemlje oratje 1, a što je čez Kupu, to je pri Miklaušiću, što se može reći sela $^1/_2$.

Kmeti Boltizara Babonožića u Dubravcih.[3]

Perić Bišćan	sela cela 1,	daje za tlaku na d. R. 3.
Ivan Bošnjak	„ $^1/_2$,	„ „ „ „ „ 7.
Jure Vlahović	„ $^1/_2$,	„ „ „ „ „ 6.
Jure Kolar	„ $^1/_2$,	„ „ „ „ „ 4.
Paval Doljan	„ $^1/_2$,	„ „ „ „ „ 4.

Pusto Trezanovo.

[1] Gledaj opazku kod Kaštela ili Novaka, str. 256 br. 1.
[2] Ovdje se razumieva Zebićev dvor u Kobilićih, koje su držali Zebići ujedno sa imanjem u Vrhovcih i u Šipku u zalogu za svotu od 1330 fl. O Zebićih vidi str. 241 opazku 1. ovoga urbara.
[3] Občina Dubravska i ovo imanje Babonožića bilo je u obsegu Novograda na Dobri, te je prigodom diobe imanja izmedju knezova Zrinskih i Gašpara Frankopana Tržačkoga g. 1580. pridržano pod jurisdikciju Ozaljsku uz pogodbu, da mogu Dubravce odkupiti samo Zrinski kao vlastela u Ozlju. — „Deset kmetskih sela u la-

Polih Novoga grada.

Petar Lilak sela cela 1. Ivan Cerovac sela ½.
Pusto. Mihe Rešetar sela ½. Pusto. Jokšetićeva u Lišnici sela ½.
Udova Grubiše Japetića sela ½.

Još k tomu pristoji jedna luka na Brodu. Dužni su od cela sela pšenice kup. 3, žita kup. 3, zobi kup. 3, o Miholj kopuna 2, pinez od cela sela na d. R. 1, dužni su desetoga prasca, pčelca i prasca s mališki.

Kružići Gašpar i Ivan drže pod Novim Gradom pustih zemalj cela sela 3½.

Dvor i kmeti Ivana Mohorića u Stativah tlačnih[1].

Drži sam za dvorno mesto celih sel 2.

---

danju grada našega Novoga na Dobri" bješe ponajprije g. 1572. založio knez Juraj Zrinski Gašparu Šubiću Peranskomu i njegovim sinovima Ivanu i Stjepanu „za posudjenih 400 fl. i za duge otca (Nikole Sigetskoga), ki su po njegovoj smrti bili nad nami ostali". (Izvorni koncept lista u našoj zbirci). Uz ove kmete dade 23. marta 1610. knez Nikola Zrinski za 1000 fl. Ivanu Peranskomu, sinu Stjepana P., još „u zaklad imanje, koje je pokojni Mihajl Mihaljević držal u sudčiji Dubravskoj u kotaru grada Novoga na Dobri", a to imanje založio je Zrinski „u velikoj svojoj potreboći za put, kojega je imal vršiti, greduć u zemlju Ugarsku u Erdelj s gospodinom palatinom Jurjem Turzom, nimajući zadovoljna stroška. (Izvorna listina u našoj zbirci.) Izmjena ove vlastele trajala je samo kratko vrieme, jer Dubravačko imanje opet stekoše Peranski. G. 1622. predje zalog kmetova u Dubravcih i u Zubcih na Gašpara Jankovića, kapetana u Križanić-turnju, a kašnje na Baltazara Babonožića. Dvora ni imanja posebnoga neima već davno u Dubravcih, a kmeti bijahu podloženi Novomu gradu, odkako g. 1699. Maltezki red, koji je držao Novigrad, odkupi Dubravce od grofinje Sidonije Peranske, rodjene Peranske.

[1] Stative tlačne (dolnje Stative) na desnoj obali Dobre za razliku od plemenitih (gornjih) Stativa uz crkvu sv. Marka na lievoj obali rieke Dobre.

Ugovorom pisanim god. 1495. bio je zamienio knez Brnardin Frankopan svoje imanje Stative tlačnje sa Jurjem Fabiančićem za grad Ključ na Korani u Modruškoj županiji. (Neo reg. acta, f. 137, br. 8, prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.)

Jedno imanje u Stativah bio je još g. 1566. podielio knez Stjepan Frankopan Ivanu Kačinčiću od Gacke, svojemu porkulabu u Novomgradu, a drugo imanje Stativsko prikaza g. 1567. Pavlu Trkčiću. (Act. croat. str. 312, neo reg. acta, f. 1646, br. 15, prije u hrv.

Kmeti njegovi:

Mate Tropčić	sela 1/2.	Mike Vlah	sela 1/2.
Jure idem	„ 1/2.	Mike Dujmešić	„ 1/2.
Jure Gažanin	„ 1/2.	Matac Jakšić	„ 1/2.
Jure Matanić	„ 1/2.	Matko Cohan	„ 1/2.
Mihalj Slamić	„ 1/2.	Miko Dubić	„ 1/2.
Mihalj Bezjak	„ 1/2.	Ivan Skrtić	„ 1/2.
Jurko Muhić	„ 1/2.	Ivan Skrtić	„ 1/2.
Petar Gojmerac	„ 1/2.		

Priko Kupe v plemenitih Stativah.

Tomo Skrtić sela 1/2.
Udova Jure sela 1/2.
Stane Mržljak — sela.

Tome Mržljak sela 1/2.
Pusto. Podkršćanskog pri Novom Gradu selo 1.
(ogni 1/2 sessioni du 4 cup. avena in condas 30 L. Rabbota 3 giornate.)

Dužni su od cela sela zobi quarti 2, pinez R. 1.

Dužni su o Miholju kopuna od hiže.

Gašpar Kružić drži[1]

Jakova Grčića selo 1.
Item Mike Kosovića selo 1.
Item Grge Lukinića selo 1.
(Suddik de Krasich, hora sono di sua eccelenza.)

---

arhivu, sada u Budimpešti.) Nemože se opredieliti, koja je od rečenih obiteljih držala Stative tlačne.

Mohorići bili su Primorci. U razvodu medja Grobnika, Trsata i Bakra od g. 1455. spominje se pop Martin Mohorić. Poslije založene su dolnje Stative slavonskoj obitelji Sili, potekavšoj iz Virovitičke županije, koja se je bila polovicom 17. vieka udomila u području gradova Ozlja i Ribnika. God. 1685 držao je kapetan Stjepan Sili u zalogu Stative za 735 fl., Žakanje za 1738 fl. i Piščetke za 50 fl. Silia ima i sada u Ugarskoj.

[1] I pravo na odkup imanja Kružića u Zadoborju, koje je g. 1580. držao Gašpar Kružić, pridržaše si knezovi Zrinski. Po svoj prilici da su Zadobranski Kružići svojta glasovitoga u Klisu poginuloga vojvode Petra Kružića. Oni se bijahu g. 1533. uklonili pod tada Frankopanski grad gornju Kladušu, i tu su živjeli na imanju Radovici. Gašparovi potomci bijahu god. 1650. Gašpar, koji se u urbaru spominje kao vlastelj, i Ivan K. sudac županije Zagrebačke. Kružića ima i sada u Zadoborju, ali su ubogi seljaci, čuvajući ipak svoja starinska pisma, koje od čėsti razgledasmo.

Š njim stoje željari: Udova Staneta Piljaka, Jure Raspović, dužni su, kako i ostali u sudčii ovoj.

Ivan Kružić Lovrićeva sela $1\frac{1}{4}$. Još drži Kujanova sela $\frac{1}{2}$, vsega sela $1\frac{3}{4}$.

Dvor i kmeti Gusićevi[1].

Drži za dvorno mesto selo 1.

Pusto.	Martin Seljan	selo 1.	Pere Šugalj	selo 1.
	Stipan Horvat	selo 1.	Gašpar Šuljak	selo 1.
	Ivan Strmecki.		Juraj Strmecki	selo 1.

Kmeti Krištofa Zmajlovića u Zadobarju[2].

Drži sam za dvorno mesto selo 1.

Na njem stoje željari: Grgac Vojak i Jure Blažun.

	Ive Bridić 3 dni, sela	$\frac{1}{2}$.	Pusto.	Mihaćeva	sela $\frac{1}{2}$.
	Stane Bridić 3 dni, „	$\frac{1}{2}$.		Petar Vojak	selo 1.
Pusto.	Jure Puršić 3 dni, „	1.	Pusto.	Toli polag Novaka	sela $\frac{3}{4}$.
	Mate Cerovac 3 dni, „	$\frac{1}{2}$.			

Dužni su kako i gospodski u toj sudčii.

Sv. Anton	Jure Grčić Krise sela $\frac{1}{2}$.
	Gašpar Priselac sela $\frac{1}{2}$.

Drži Boltizar Babonožić u toj sudčii[3]

za dvor na Općini načinjeno Kuzinčevo selo 1.

Kmeti njegovi:

Jure Laorić	selo 1.	Miho i Pere Sanuković	sela $\frac{3}{4}$.
Ive Mataković		Mate Mržljak	
Pere idem		Pere Pacak	
Mike Lončarić	sela $\frac{1}{2}$.		
Stane Lončarić			

Dužni su kako i gospodski u toj sudčiji.

---

[1] G. 1638. spominje se u diobnoj izpravi udova Stjepana Gušića kao vlastelj u području Ozaljskom. O Gusićih progovorismo kod urbara Dubovačkoga.

[2] Tiče se kmetova pripadajućih imanju Pokuplju. Gledaj na str. 247 opazku ovoga urbara br. 1.

[3] Tiče se kmetova imanja u Kučlju. Gledaj na str. 252 opazku ovoga urbara br. 1.

Kmeti udove Vicka Desića u sudčiji Zadobarskoj.[1]

Ivan Blažev	selo 1.		
Jure Metali Perić idem Jure idem Udova idem Jurina	selo 1.		

Dužni su kako i gospodski u toj sudčiji.

Kmeti Jandre Jankovića u sudčii Zadobarskoj.[2]

Grge Kusan 3 dni, Mike Kušan 3 dni,	selo 1.	Mihajl Kušan Ivan Kušan Petar Kušan Stane Kušan	selo 1.

Dužni su, kako i gospodski u toj sudčii.

Kmet Menihara Zebića Miho Janjak drži selo 1. Dužan je, kako i ostali u toj sudčii.

Dužna je vsa ta sudčia suljskoga vola jednoga.

Dužni su vsi skupa svoj del plotov pri gradu plesti polag njihova stara običaja, po obćinah, kadi se nahode; koi u toj sudčii stoje, slobodni su sići, pasti i na nakose pomagati.

Sudčia Tomašica.[3]

Dvor i kmeti Janka Peranskoga.

Drži za dvorno mesto sela $2^1/_4$.

Kmeti njegovi:

Mate Dujmešić 2 dni, Stane Dujmešić 2 dni,	sela $^3/_4$.	Tomo Paulić Mato Paulić	selo 1.

---

[1] Tiče se kmetova imanja Leskuša. Gledaj na str. 247 opazku broj 2.

[2] Bili su to kmetovi imanja Završkoga (vidi na str. 272 opazku ovoga urbara br. 1) Jandrije Jankovića, koji je pripadao rodu ostalih Petrovljanskih Jankovića, naročito Stjepana i Janka, vlastele u Dolu (Kostelu), kod Pribića i u Kobilićih u obćini Oralskoj; al i Jandre Janković, kao što i Zmajlović, Babonožić, Dešić i udova Oršićka niesu imali dvorova u Zadobranskoj obćini, već jedino kmetove. Vidi glede Jankovića na str. 260 br. 3. i str. 261. br. 1.

[3] Tomašica zove se danas Tomašnica, a obćina i imanje Tomašnica bilo je uz rieku Dobru na lievoj obali tik izpod Stativa. Tomašnica spominje se već početkom 15. vieka. Tada ju je držao plemić Stjepan sin literata Pavla Tartar (valjda potomak kojega

Jurko Brodar 6 dan,	selo 1.	Grgo Hrastovščak	selo 1.
Petar Kušan 6 dan,	selo 1.	Tomo Starčić	selo 1.
Marko Rešetar 3 dni,	selo 1.	Fabian Kranjac	
Lovre Dujnešić 3 dni,		Mike Mrčačević	
Pere Barić 3 dni,	selo 1.	Mihalj Gvozdan	selo 1.
Pere Ulijanić 3 dni,		Item pustoga sela 1/4	
Ivan idem 6 dan,	selo 1.	Pusto. Jure Dvemešića	selo 1.
Pere Belavić 6 dan,	selo 1.	Jučićevo	selo 1.
Tome Torbušić 3 dni,	selo 1.	Jure Vukšinec 3 dni,	selo 1.
Martin Mravinac 3 dni,		Martin idem	

Dužni su od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup. 4, žita kup. 4, item pinez od cela sela na d. l. 1, R. 21.

Item od cela sela kopuna 2, dužni su desetoga prasca, pčelca i janjca.

Dužni su u svojoj sudčii moste, gati i brvi načinjati.

Dužni su svoj dil plota pri gradu plesti.

Dvor i kmeti Tomaša Mogorića v plemenitih Stativah.[1]

Drži za dvorno mesto sela 2.

Kmeti njegovi:

Miko Kučevački 2 dni,	selo 1.	Ive Kučevački	sela 1/2.
Martin Kučevački 2 dni,		Petar Rožman	
Ivice idem udova 2 dni,			

Tatarina) od Mlake na Mriežnici, koji je to imanje g. 1440. prodao Gatanskom (Gackom) plemiću Fabijanu sinu Jurja Šafara od Doljana, kaštelanu grada Ozaljskoga. (Neo reg. acta, fasc. 134, br. 8 i 10). Još se g. 1453. spominju Fabijanovi sinovi Juraj, Ivan, Bartol i Šimon Fabiančić kao vlastela u Tomašnici, u koju se dadoše ponovno zakonito uvesti. (Fasc. 314, br. 13).

Početkom 17. vieka držao je Tomašnicu u zalogu računik grada Ozlja djak Juraj Čeh, a po smrti toga Čeha založi g. 1622. knez Nikola Zrinski Tomašnicu Janošu Peranskomu, kojega je unuk bio Janko Peranski, što se u urbaru spominje. Zalog za Tomašnicu iznosio je 5949 fl.

[1] Oko g. 1615. bio je vlastelj u gornjih Stativah Kapetan Tomaš Mogorić stariji. Tomaš Mogorić, što je oko g. 1642. držao Stativsko imanje, bio je po svoj prilici brat kapetana Martina, a sin starijega Tome M. G. 1671. spominje se, da Stative drže Mogorići u zalogu za 1224 fl.

Jure Novosel 2 dni,
Udova Tome idem 2 dni,
Mike idem 2 dni, } selo 1.
Pusto. Frankovićevoga sela cela 1.
Ive Grdašiš 6 dan, selo 1.
Ivak Brojak 4 dni,
Mile idem 2 dni, } selo 1.
Mihac Kraščić 3 dni, sela $^1/_2$.
Pusto. { Jantolovićeva sela $^1/_2$.
Tomaš Pounčić selo 1.
Mate Kovač
s. Karle selo 1.
Pave Saša sela $^1/_2$.

Marko Brajak
Jure Struža
Još tote pusto $^1/_4$ } selo 1.
Jurica Stojković 3 dni,
Ivica Juričića udova 2 dni,
Jurac Brajak 2 dni, } selo 1.
Marko Juršić 3 dni,
Luca Jarićka 3 dni, } selo 1.
Pusto. Paval Brličić selo 1.
Jurac Skakočić selo 1.

Dužni su od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup. 4, žita kup. 4, pinez R. 1, suljem skupa. Dužni su desetoga prasca, pčelca i janjca, o Miholji kopuna.

Kmeti, ki su Šutilovićevi, a sada su Mihalja Radivoja.[1]

Drži za dvorno mesto u kotaru Novogradskom celih sel $2^1/_2$.

Kmeti toga dvora:

Jure Dukovčić 2 dni.
Tomo Špudić 2 dni.
Miko Dukovčić 3 dni.
Ive Križetić i Mate Tomičić 3 dni.
Mike Kranjac 1 dan.
Pusto. Jandre Depurić na 3 dni.
Ivan Dakovčić 3 dni.
Rožmanova sela $^1/_2$ med Mitrom vojvodom i Perušcem.

Skupa sela $3^1/_4$.

Dužni su od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup. 4, žita kup. 4.
Dužni su od hiže o Miholji kopuna.
Dužni su desetoga prasca, pčelca i janjca u grad.
Dužni su u grad pinez od cela sela na d. R. 1.

---

[2] Bit će to imanje, zvano Kučer na lievoj obali Dobre izmedju imanjića Kremenika i Strahovnjaka. Kučer pripadao je vazda pod grad Ozalj, premda je inače bio u imanju Novogradskom. Plemići Radivoji držali su ovo imanje g. 1685. u zalogu za 563 fl.

Stipe Kolaković drži na Modrušpotoku selo 1½[1]. S njim stoje Ive Drgastin i udova Mihalja Jankovićka.

Kmeti toga dvora:

Jure Netretić	selo 1.	Jure Parapatić	selo 1.
Tomo idem		Ive Ivasić	
Ivac idem		Grge Nastar	
		Pusto. Jankolovićevo	selo 1.

Na Kolinovcu[2].

Mike Grdašić 2 dni,	selo 1.
Miho Špudić 2 dni,	
Udova Tome idem 2 dni,	

---

[1] Kao najstarija vlastela u Modrušpotoku spominju se Mihaljevići, koji će bit istovietni sa Mihalići. Listinom izdanom u Ozlju 17. februara 1577. podieli Stjepan Frankopan u oči svoje smrti svojemu staromu službeniku Matiji Mihaljeviću i bratu njegovu Petru jedno kmetsko selište u Modrušpotoku. (Acta croat. str. 280). Imanje Modrušpotok držao je početkom 17. vieka plemić Juraj Janković, koji je bio pozajmio knezu Nikoli Zrinskomu 100 dukata, za koje je dobio 10 oktobra 1615. u zalog nekoliko kmetova u Modrušpotoku. (Izvorna listina u zbirci jugosl. akademije.) God. 1648. zapisa opet Modrušpotok Petar Zrinski obitelji Mihalića i to Janušu Mihaliću, i po njegovoj smrti listinom od 21. januara 1652. plemiću Gackomu Stjepanu Kolakoviću, konjaničkom kapetanu u Karlovcu, kojega je otac Gašpar služio 40 godina na hrvatskoj Krajini kao podkapetan u ratu Švedskom, a zatim kao vojvoda u Zvečaju i kaštelan u Slunju. Ova junačka porodica držala je Modrušpotok sve do g. 1748., kadno Stjepan K. mladji odstupi svoj dio imanja Adamu Zdenčaju. U povelji, što ju je izdao 5. februara 1738. kralj Karlo kapetanu Vuku Kolakoviću, menova ga vitezom sa naslovom „de Tigrenberg“. U velike se hvale pojedini članovi ove porodice, te se osobito osim gore pomenutih Gašpara i Stjepana ističu zasluge (merita nobilitatis regni Croatiae) Jurja, zapovjednika u Zvonigradu i Andrije K. podkapitana, koji oba poraziv Turke na brdu Gackom junački pogiboše. Otac Vukov bio je Petar, služio je 50 godina u Otočcu kao vojvoda i kapetan, borio se u mnogih kreševih i zapao u dugotrajno tursko sužanjstvo. Sam Vuk odlikovao se sjajno u boju s Turci g. 1737., odbijajuć 22. julija sa 500 pješaka punih šest sati napadaje turskih konjanika i izvedavši mnoga druga junačka djela. (Spisi Kolakovića bili su medju neo reg. acta u hrv. zem. arhivu, ali su odneseni u Budimpeštu.)

[2] Kolenovac, selo polag Piščetaka u sadašnjoj pol. občini Novogradskoj.

Dužni su od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup. 4, žita kup. 4. Dužni su desetoga prasca, pčelca i janjca od cela sela, pinez na d. f. 1, o Miholji vsaki kopuna.

Sudčia Zavrh.[1]

Dvor i kmeti Farkaša Malogrudića.[2]

Sam drži za dvorno mesto cela sela 2.

Kmeti njegovi:

Pusto.	Blančareva	sela 1/2.	Tomo Markova	sela gl. 1.
	Petar Somoviški	sela 1/2.	Iva Selaić	sela gl. 1.
Pusto.	Jelenare	sela 1/2.	Mike idem	sela gl. 1.
	Martin Saborski	selo 1.[3]	Pere idem	sela gl. 2.
	Petar Rahoja Polag toga pusta sela 1/4.	selo 1.	Mihajl idem	sela gl. 1.
			Jure idem	sela gl. 1.
	Ivan Saborski Udova Petra Rupkovića Item tote pusta 1/4.	selo 1.		
	Miho Marković 4 dni	sela 2/4.		

Gradski, ki su Malogrudića zamienjali.

Tomo Gunia, Matia Spudić, skupa selo 1.

---

[1] Sudčija Zavrh obsizala je okoliš župne crkve sv. Križa na Završju.

[2] Malogrudići ili Malogradići plemići spominju se 17. vieka u okolici Karlovačkoj, a starinom su iz Senja, kamo su pako došli iz Dalmacije, gdje bijahu podanici Mletački. Malogrudići služili su u Krajiškoj vojsci kao častnici. Medju drugimi Senjani dao je g. 1601. komisar Josip Rabata zakovati na mletačkoj galiji harambašu Tomu Malogrudića, na glasu junaka, koji je odlično mnogo godina u vojsci služio. (Spomenici hrv. Krajine, knj. I., str. 287, 301.). Pod Ozljem služili su knezove Zrinske Vuk i Matija Malogrudići. Po svoj prilici da je imanje Malogrudića bilo u Malom Modrušpotoku, koje je istom u novije doba spojeno sa velikim Modrušpotokom.

[3] Valjda naseljenici iz Saborskoga u staroj modruškoj županiji. Po ovoj obitelji nazvano je sadašnje selo Zaborsko, kao što je po Netretićih prozvano sadašnje selo Netretići.

Gorščaki:

Mikac Sunja sela gl. 1.

Imaju obćine obilno, kadi se pomoći.

Dužni su od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup. 4, žita kup. 4.

Dužni su desetoga prasca, pčelca i janjca, od cela sela pinez na d. f. 1 od vsake kuće.

Dužni su o Miholji kopuna jednoga.

Na obćini ki sije, dužan je deseto.

Jandre Janković u sudčiji Završkoj drži za dvorno mesto cela sela 2.[1]

Kmeti njegovi:

Mikula Marković Jure Cerovac	selo 1.	Mato Polić	sela gl. 1.
Udova Hrastovčaka Udova Markovićka	sela R. 2.	Mate Kučinić Još tote pustoga sela 1/2	selo 1.
Mihalj Novosel Mihalj Cerovac	selo 1.	Miko Hrelić Jure idem	selo 1.
Pusto. Jure Nastava	sela 3/4.	Pave Brižanić željar	sela gl. 1/2.
Ivica Cerovac sinko sela	1/4.	Juraj Marković	sela gl. 1.

Na Gorici.

Grubiša Marković i Stanko Župetić, sela gl. 2.

Na općini.

Jure Vukšinić 1 dan, Mihajl Vukšinić.

Tone Vukšinić 1 dan, Petar Vukšinić 1 dan.

Imaju općine, kadi se pomažu obilno.

Dužni su od celoga sela pšenice kup. 4, zobi kup. 4, žita kup. 4, desetoga prasca, pčelca i janjca, od cela sela pinez na d. R. 1, a Goričani dužni su, kako i gospodski na Gorici.

Dužni su o Miholi od vsake hiže kopuna 1.

---

[1] Glede Jandre Jankovića i ovoga imanja vidi na str. 267 opazku br. 2. — Imanje ovo Završko zapisao je g. 1615. knez Nikola Zrinski udovi Sari Semeri udovi Ivana Jankovića, po svoj prilici otca Jandrijina. (I. Kukuljević: Ozalj-grad.)

Pop svetoga Križa u Zavrhu[1] drži sam za dvor i u na čem kmeti stoje, vsega rečena sela 2.

Dužni su ti popovi željari u grad od vsake hiže sol. 2.

Item od svake hiže u grad kopuna 1.

Gašpar Peranski drži u sudčiji Piščetačkoj[2] **za dvorno mesto cela sela** $3\frac{1}{2}$.

Kmeti njegovi u Stativah:

Jurica Kozoder 6 dan,	selo 1.	Pusto.	Lovrete Sorića	selo 1.
Miko Sraković 3 dni, Ivan idem, Jurica idem 3 dni,	selo 1.		Jure Cvitak 3 dni, Mihalj idem 3 dni,	selo 1.
			Stanko Mirčačević 6 dan	selo 1.
Miko Mihalić 3 dni, Miko Svilić 3 dni,	selo 1.	Pusto.	Bošnjakovo celo	selo 1.
Mate Franković 6 dan,	selo 1.		Harkulićevo	sela ½.

Dužni su ovi kmeti od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup. 4, žita kup. 4, pinez R. 1 od sela.

Dužni su desetoga prasca, pčelca i janjca, od sela o Miholji kopuna 2.

Kmeti njegovi u Piščetkih.

Jure Kučić 3 dni, Jure Rožić 3 dni,	selo 1.	Jurica Cerovac 3 dni,	sela ½.
		Ivan Cerovac 2 dni,	selo gl. 1.
Ivan idem 2 dni,	sela gl. 1.	Marko idem 2 dni, Pere idem 2 dni, Ivan idem 2 dni,	selo 1.
Miho idem 2 dni,	sela gl. 1.		
Jure Sila 3 dni,	sela ½.		

---

[1] Župa sv. križa u Zavrhu postojala je takodjer već g. 1334. Župnici bili su kao u cieloj okolici Karlovačkoj sve do dospjetka 17. vieka glagolaši.

[2] Sve do novijega doba bila su dva imanja Piščetačka, naime gornje i dolnje Piščetke, oko kojih se je prostirala sudčija Piščetačka. Već god. 1453. spominje se kao susjed Tomašnice plemić Martin sin Mihaela i neki Mihael Ugrin (Hungarus) od Piščetka (Pystetek), što daje slutiti, da su već u ono doba obstojala dva posebna plemićka dvora u Piščetkih. (N. r. acta, f. 134, br. 13 prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.) Vlastelj Gašpar Peranski, koji se u urbaru spominje, bio je otac podpukovnika Janka Peranskoga. Veće imanje u Piščetkih držali su Peranski u zalogu za 4334 fl.; manje imanje u Piščetkih pripalo je kapetanu Stjepanu Siliu.

Drži Gašpar Peranski vu sudčii Završkoj skupa željari Jurkom Turkovićem i Stankom Dautovićem sela 2.

Kmeti njegovi na Grdunu:

Jurko Janžetić sela 2. Miho Uljanić sela gl. 1.

Gorščaki njegovi u Piščetkih:

Miho Gladušić 2 dni. Mihalj Filipaš 2 dni.
Mihac Kušan 2 dni. Miho Lesić 2 dni.

Ti gorščaki drže dvornu zemlju, od ke tlače.

Još drži Gašpar Peranski na Treščenom sinokošu na stoga 2 i malin na potoku Grdunskom.

Piščetčani su dužni i Grdunščani od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup 4, žita kup. 4.

Dužni su desetoga prasca i janjca. Dužni su od sela o Miholji kopuna 2. Dužni su od cela sela pinez na d. fl. 1.

Dužni su sudčia Piščetačka i Grdunska svoj del mosta načinjati na potoku Grdunskom.

Drži Štefan Vojnović, što je od Piščetak odkinjeno za dvor Grdun[1] celo selo 1½.

Još drži, što je na obćini Rožić izkrčil selo 1.

Kmeti njegovi:

Toma Vukmanić, Vrban idem	selo 1.	Pusto. Andria Milčića	sela ½.
		Mate Milčića	sela ½.
Mike Janžetić, Ive Črnković	sela 2.	Marko Mikulandrić, Grga Mikulandrić	sela gl. 2.

[1] Grdun prozvan je po plemiću Grdcu, koji se spominje g. 1453. kao „Gerdez de Zaverh". (N. r. acta, f. 134, b. 13).

Grdun podieli knez Nikola Zrinski g. 1615. svojemu vjernomu službeniku, bivšem primorskom gubernatoru Marku Oršiću, ali je g. 1625. Oršić Grdun ustupio udovi Nikole Zrinskoga Jelisavi Seči, kojoj bješe Juraj Zrinski predao osim Grduna na doživotno uživanje Božjakovinu i Vrbovac, radi toga, što se dobrovoljno odrekla zapisa od 50.000 fl. (I. Kukuljević: Grad Ozalj.) Po smrti rečene kneginje založi g. 1641. knez Nikola Zrinski Dori Budački, udovi Petra Vojnovića, kuriju i kmete u Grdunu (Stari priepis listine u našoj zbirci.), koji je u napredak pripadao barunom Vojnovićem sve do izumrća obitelji oko polovice 18. vieka. Grdun bio je založen Vojnovićem za 10.000 for.

Mikula Dukovčić Jure Miličić	sela 1/2.	Petar Vukmanić Mate Dušanić Grgo Bošnjak	selo 1.
Pere Domjanić Jure Dragomanić Ive Vuksan	selo 1.	Grge Bendeković Ivan Pliškina Mate Basar	selo 1.
Mihalj Kozoderić Mate idem	selo 1.		

Dužni su od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup. 4, žita kup. 4, pinez na d. f. 1, kopuna 2, desetoga prasca, pčelca i janjca.

Kmeti Petra Tompe u Bratovancih.[1]

Mate Lakeš 3 dni, sela 1/2, pšenice kup. 2, zobi kup. 3, R. 40.
Pere Čolig 2 dni, selo gl. 1, pšenice kup. 1 1/2, zobi kup. 1 1/2, R. 25.
Pusto: Juraća Jančića selo 1.

Judicatus Senkovac fratarski.[2]

Grgo Kurpez Ivan idem Ivor i Martin idem Juršebin Miko idem Vidasov Ive idem Kovač Udova idem Milerka	selo 1.	Miko Jalžić Matakov Jurica idem Matakov Ivica Morog Ivica i Jure idem Faber	selo 1.

[1] Ove kmetove u Bratovancih dobio je od knezova Zrinskih Stjepan Tompa ujedno sa zemljami u Lipniku i Brezniku na imanju grada Ribnika. (I. Kukuljević: Ozalj-grad.) Ovi Tompe pisahu se „de Palichna“, razlikujuć se od druge grane porodice Tompe, koji potekoše od Hrsove (Horzova). Palična je današnji Paležnik kod Garešnice u Križevačko-Belovarskoj županiji.

[2] Šenkovci dobili su u potonje doba ime Fratrovci, a tako se zovu i danas. Šenkovci su stara naselbina, koja je već u srednjem vieku imala posebnu vlastelu Šenkovačku. Posljednji Šenkovački imenom Andrija sin Filipa sklopi g. 1396. u kaptolu Zagrebačkom sa sinovi Ivka od Peći (bez sumnje današnji Vražić kod Barilovića) Martinom, Tomom, Vrbanom i Jakovom, nazvanim Ivkovićem, da će se medju sobom nakon smrti nasliediti, a pošto Andrija Šenkovački nije imao poroda, to je njegovo imanje pripalo Ivkovićem. Na to prista god. 1422. i knez Nikola Frankopan kao gospodar Ozlja, oprostiv Ivkoviće od plaćanja kunovine, što su ju imali podmirivati plemići Zagrebačke županije kraljevskoj komori. Lovre i Nikola Ivkovići, plemići Gorički, prodaše god. 1463. Šenkovce Frankopanskomu službeniku, vitezu Mavru Molingeru, a ovaj po-

Mate idem Mihaljev Marko i Ivan Kavranić Udova idem Margeta Udova idem Šimuna	selo 1.	Petar idem Gašparov Jure, Pere, Jurica, Januš, Mike i Petar Kurpezi	selo 1.
Grgur Kurpez Udova Markovićka Lovre Marković	selo 1.	Mikula Videtić Mikša idem	selo 1.
Miko Matošić Ivanov Miko idem Gašparov	selo 1.	Mate Kavran Miko idem Janže idem	selo 1.

---

kloni svojom oporukom i pismom, upravljenim na kaštelana ozaljskoga Matiju Dominića iz Jerusolima, kamo se bješe uputio sa više službenika i ljudi kneza Frankopana, Šenkovačko imanje na vječna vremena manastiru Paulinskomu Sv. Marije u Kamenskom. Pošto su taj manastir oko g. 1530 Turci poharali, to su Šenkovci upravljali Remetski Paulini sve do dokinuća Paulinskoga reda.

Pošto je g. 1466. i knez Bartol Frankopan oprostio viteza Molingera kunovine za Šenkovce, to je sva prilika da niesu ni Paulini, a ni njihovi podanici iz prva podavali kakovih daća u grad Ozalj, dok ih nije svakako privoljom vlastele, knezova Zrinskih, prisilio kaštelan i upravljatelj gospoštine Gašpar Barilović, da plaćaju sulj, kopostan i straževinu. Šenkovčani se tomu oproše g. 1578. i pretrpiše grozne muke zatvaranjem u tamnice, batinanjem i pljaćkanjem njihovih kuća i blaga, što je trajalo sve do god. 1584., kadno Šenkovačke starješine nakon duljega mrcvarenja u tamnicah gradskih budu prisiljeni na sliedeći ugovor:

„1584. na dan zwetoga Iwana Kerztythelya w gradw Ozlyu med kmety Fratrowczy i med plemenytym Gasparom Barylowichem by takowa pogodba a po zapowydy gdyna. m., kako bwdwchy recheny Fratrowczy wazdar od wyka dusny gradw Ozlw zlwssyty i med tym togha nebwdwchi pokorny gdynw m., ny ofyczyalom nych m., danasny dan na takowo dokonchanye doydose i pogodyse ze, da od danazka recheny kmety Fratrowczy obechase ze i zawezase pod izgwblenye wzegha, sto imayu, da kada godyr yim ze zapowy na kakowo koly dello, oche byty pokorny i zlusyti oche gdynu m., sto ym zapowy nych m. offyczial, to izgowaraywcsy, da recheny kmethy med tim togha othe i ymayw zwoy pozal i dwghowanye obnasaty i za nye dwghowati pry zwoyoy gozpodi, ky ako zwoy pozal obnaydw pry zwoyoy gozpodi, onako othe pry thom ztathy dobrowolnym zakonom. Na kogha dwghowanye recheny kmety Frathrowczy were zwoye dasse k. Jwryw Strelczu, da oche pry tom ztathy neprekersenym zakonom, kako ye gory imenowano, opeth vanka izlaswchy ily izgowarayuchy k. Gaspar Barylowych onw dusnosth, sto zw Frathrom dwsny, da ze wa no nepacha, negho da imayw Fratrom on dohodak dawaty, kako zw zwagdar dawaly.

Jurić Kurpez Ivan Kuzmić	selo 1.	Grgo Mantrić Martin Cukina Mate Cukina	selo 1.
Udova Mikule Zvonarića Miko Zvonarić	selo 1.	Ive Mežar Pavel Jalšić Udova Mikule Zvonarića	selo 1.
Udova Jurice Kralja Petar Horvat Miko Silobod Jure Horvat Udova Mate Šoklieta	selo 1.		

Dužni su u grad straževinu od hiže s. 1, kopustana kr. 5.
Dužni su vu grad vsi skupa suljskoga vola 1.
Dužni su desetinu od janjac, kozlić i pčelac.

A to zu popyzany ty, ky zu byly w gradw Ozlyu zadersany: Ztanko Zwonaryth, Lowre Kwrpiz Stefan Kurpiz, Jwrko Zwonarych, Stefan Jalsich, Paval Markowych, Wyd Fwksych, Berne Fuksich, Marko Jurkowych, Luke Wydych, Stefanych Jalsich, Iwan Kurpez, Anton Rytych, Marko Kawranych, Pethar Kawranych.

Paulinski spisi žigošu Gašpara Barilovića kao vanredno okrutnoga čovjeka, koji je njihove podanike mučio do zla boga i gore, nego li isti Turci. Kad bi ih batinali, sam je običavao štap uzeti te po ljudih mlatiti, a rugao bi im se, vičući: „Kričte kurvini sini, pomagaj sveta Marija i sveti Paval fratar Remeta, neka dojde sv. Marija i sv. Paval Remetski ter vam naj pomoreta". Medjutim i Paulini niesu mnogo bolje postupali sa svojimi kmetovi, a poznata je stvar, da su fratarski podanici najveće terete podnositi morali i najgore prolazili. Karakteristično je u tom pogledu očitovanje „ubogih kmetov gospode fratrov sv. Remetskoga reda" od g. 1617.:

„Mi ubogi kmeti gospode fratrov svetoga reda remetskoga vu Šenkovcih stojeći, pod imenom jaz Mihael Horvat, aliter Galić, špan budući vu to vreme gospode fratrov, Ivan Kavranić, Mate Jalžić, Georgius Videršić, Mikula Jalžić, Jurica Kuzmić vu kipu i od strane svoje i vse općine gore imenovanoga držanja Šenkovačkoga, dajemo na znanje vsem i vsakomu, kim se pristoji, pred kojih lice taj naš list dojde, kako dojdosmo vu kipu vse naše općine Šenkovske pred gospona vikariuša Lepoglavskoga Gregura Jelenića vu kipu gospodina generališa budući, da bismo s njih milostju dokončali za našu nepokornost i za neposluh, kam smo upali bili gospodinu generališu Ivanu Zajcu, poke dob je njih gospoctvo bil po nas nekoliko krat poslal, ter nesmo bili došli, za koju nepokornost i za neposluh jesmo bili z glavom i z marhom i vu biršag upali flor. 100 njih gospoctvu. Zato dokončasmo i umolismo se gosponu vikariušu gore imenovanomu, da hoćemo za čisto birsag platiti fl. 45 i tim se zavezasmo pred gosponom vikarišom

Dvor dice pokojnoga Matijaša Čolnića.[1]

Drži za dvorno mesto cela sela 2.

Nastanjeni služe, ki š njim stoje na tih selih, a dužan je vsaki po 3 dni tlake.

Kmeti njegovi.

Pusto:	Ilije Plavetić	selo 1.
	Grgo Šut 3 dni,	sela ½.
Pusto:	Mikule Plavetića u Zlatinjaku	sela ½.

Urban Kranjac 4 dni, Martin Osoja 3 dni, Jure Štenta 3 dni,	selo 1.	Pusto Jurko Horvat	sela ½.
		Miho Šot 3 dni, Ud. Iv. Drinovačkoga	selo 1.

---

mi vu svom kipu i vu vseh gore rečene naše bratje i naše dice našom verom kršćanskom, da hoćemo dojti po sem sega i pokorni biti, kada gode njih gospoctva po nas pošlje ali zapove, i da hoćemo po se dobe mi i naša dica njih gospoctvo i gosponu vikariušu i ostalem njih gospoctva sukcesorom i njih zapovedi oficialom vazdar i veki vekoma pokorni i podložni biti vsemi onimi dugovanjmi, službami, plaćami, daćami i podanki, kimi godar su bili i budu dužni i pokorni drugi kmeti svojoj zemaljskoj gospode, i da hoćemo na vsako delo hoditi, kamo nam se gde zapove. I ako bi se po tom toga našli vu kakovoj nepokornosti ili vu preposluhu našoj milostivoj gospode, da zastajemo vsi z glavama i z imanjima našoj gospode. Na to pako dasmo vsi mi gore imenovani Šenkovčani veru gosponu vikariušu Greguru Jeleniću vu kipu budućemu va to vreme gospodina generališa, fratra Ivana Zajca. I za vekše verovanje dasmo z vrh sebe ta naš list pod naše pečate na ta zavezak. I ta isti list poslan i potvrgjen be na dan svetoga Gjurgja mučenika, hoc est 25. mensis aprilis leta gospodinova 1617.

Ivan Kavranić. (Z. P.) Mate Jalžić. (Z. P.) Georgius Videršić. (Z. P.) Mikula Jalžić. (Z. P.) Jurica Kuzmić. (Z. P.)

I ta šuma gore imenovana fl. 45 za našu nepokoršćinu da se ima postaviti vu Lepoglave na male maše dan; ako li bi se onda nepostavila, da zastajemo duplum, opet na drugi terminuš ako bi nemogli postaviti te duple šume, da imaju iterum duplum platiti. Prvi je za to terminuš položen na malu mašu, a drugi je na Miholje.

[1] Matija Čolnić, porkulab grada Ozlja, dobio je od kneza Nikole Zrinskoga g. 1622. u zalog kmetove u Zaluki, Gorniku i u Golom vrhu. Imanje ovo prostiralo se na obe strane Kupe tik više Ozlja, na lievoj obali uz potok Zlatinjak, koji od Vrhovaca dolazi i u potok se slieva. Čolnići jesu stari hrvatski plemići od Čolke više Bihaća. Oni dobiše od kralja Ferdinanda I. dvor Oštrc u Žumbrku, koji bude prozvan Čolnićevim gradom.

Pavlica Blažovica 3 dni, Lovreta Manihića	sela 1/2.	Mihalj Marković 3 dni, Jurica idem 3 dni,	selo 1.
		Pusto. Šimeta idem	selo 1.

Dužni su od cela sela vsakojaka dohodka na d. f. 1.

Dužni su popis strnski, dužni su desetoga prasca, pčelca i janjca, kadi nemore biti, tako od vsakoga po soldini 4 od sela, kokoši 3, jajac 20.

Markovići dužni su od sela, što je na ovi kraj Kupe, pšenice kup. 4, zobi kup. 4, item kopuna 1. Desetoga prasca, pčelca i janjca.

Svetoga Vida crikve pri Ozlju.[1]

Broza Janjca selo 1. Doklieševo selo 1.
Školnikova sela gl. 1.[2]

Dvor udove Petra Budetića.[3]

Drži za dvorno mesto Oštrovićevo celo selo 1.

Item Paškovićeva cela sela 1/2. Item što je bilo Baljardićevo[4] selo 1.

Item na općini selo 1.

Kmetinje vu Buševcih:

Miho Marković 3 dni, Mate Marković 3 dni, selo 1.

Dužni su pšenice kup. 4, zobi kup. 4, kopuna dva, desetoga prasca, pčelca i janjca.

---

[1] Župna crkva pod Ozljem bijaše još prije g. 1334., kada se prvi put spominje uz crkvu Svih Svetih u Trgu. Župnici bijahu kao što u cieloj okolici sve do kraja sedamnaestoga vieka glagolaši.

[2] Škola je bila u Ozlju od davnih vremena, valjda još za Frankopana. U pismih, koje mi ogledasmo, nadjosmo zabilježene kao učitelje pod Ozljem g. 1628. školnika Matiju Mumića, a g. 1672. Ivana Jankovića. Potonjemu bile su tada 82 godine, dakle je bez sumnje mnogo godina učiteljevao.

[3] God. 1630. bio je u Ozlju računi djak Petar Budetić, koji je ovo imanjiće g. 1637. i dva selišta u Loviću za 260 dukata od knezova Zrinskih dostao. (Stariji priepis u našoj zbirci.)

[4] Baljardići starinom Senjani. God. 1705. spominje se Petar B. kao provizor gospoštine Ozaljske. Tomu Baljardiću podieli knez Nikola Zrinski g. 1605. imanje u Pribiću. (Naši Spomenici hrv. Krajine, knj. I., str. 333, knj. III, str. 407.)

Drži Soldatić[1] Lisiči vrh, što je bilo Arbanasićevo celo selo 1.
Item Jurića Štulca cela sela ½.
Polag toga drži Petra Sinkovića sela ¼.
Item udova Kata idem sela ¼.
Martina idem 2 dni, sela ½.
Udova Smatkovićka 3 dni, sela ½.
Mate Zgorjan 3 dni, sela ¼.

(Sudčia Brložka.)

Đvor Brlog.[2]

Drži se za gospodina i dopal je na delu gospodinu mlajemu gosp. Petru.

Selo Orljakovo.

Marko Jaković, Mikica Ivkovica, Jurko Jurković Ivanov, Jurko Jurković Ivkov, tlače vsaki 3 dni, ima sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, daje pinez Rki. 33, kopuna 1.

Marko Borković, Marko Jurić, tlači vsaki 6 dan, drži selo 1, daje pšenice kup. 2½, zobi kup. 4½, daje pinez Rki. 37, kopuna 1.

Preko? prigodovali su im gospodin do svoje dobre volje.

---

[1] Knez Petar Zrinski potvrdi g. 1657. Janku Soldatiću, računiku grada Ozlja, za dvorno mjesto selište Sinkovićevo i selo u Lisičem vrhu, na kojem stajaše jedan željar. (Stariji priepis u našoj zbirci.) Po plemićih Soldatićih zove se još i sada jedno selo.

[2] Dvor Brložki sa kmetovi bijaše još knez Nikola Zrinski Sigetski sa svojom ženom Katarinom zapisao odličnom svojem službeniku Ivanu Dovoliću. Ovaj zapis potvrdi Nikolin sin Juraj i 2. marta god. 1617. unuk Nikola Zrinski, pošto je istomu unuk Ivana Dovolića Juraj pozajmio za izplatu raznih obiteljskih dugova znatniju svotu novaca. Zalog iznosio je u svem 4000 ugarskih dukata. Juraj D. imao je za ženu Jelenu Križanićevu, sestru dičnoga Jurka Križanića. (Izvornik listine u zbirci jugoslav. akademije.) Dvor Brložki, pošto je od Dovolića odkupljen, upravljan je za grad sve do g. 1682., kadno u ime ugarske komore nadzornik konfiskovanih Zrinsko-Frankopanskih imanja proda bivše Zrinske dvorove Brlog, Slapno, Trešćeno, Dubravci kod Novograda i Drižčerovac niže Trga zapovjedniku hrvatske garde na Saksonskom dvoru Janku Peranskomu i njegovoj ženi Jeleni Berdačeni za 19.000 fl. Peranski je od to doba, kad je bio u Hrvatskoj, najviše stanovao u Brlogu, gdje je u mjesto staroga malenoga dvora podigao ogromni grad. (Priepis kupo-prodajnog ugovora u našoj zbirci.)

Selo Reštovo.

Miko Janjac Lukčev 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, daje pinez Rki. 27, kopuna 1.

Udova Jure Videčka 4 dni, sela $^2/_4$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. $2^1/_2$, žita kup. $1^1/_2$, daje pinez Rki. 27, kopuna 1.

Štefan Ivančić 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 4, žita kup. 2, daje pinez Rki. $43^1/_2$, kopuna 1.

Petar Radović 1 dan, sela $^1/_4$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. $1^1/_2$, žita kup. 1, daje pinez Rki. $13^1/_2$, kopuna 1.

Jure Radović z bratom 4 dni, sela $^2/_4$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 3, žita kup. $1^1/_2$, daje pinez Rki. 37, kopuna 1.

Mikula Matiašić 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $2^1/_2$, zobi kup. $4^1/_2$, žita kup. $2^1/_2$, daje pinez Rki. 42, kopuna 1.

Jure Ivančić Ivičin 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $2^1/_2$, zobi kup. $4^1/_2$, žita kup. $2^1/_2$, daje pinez Rki. 42, kopuna 1.

Marka Janjca udova 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $2^1/_2$, zobi kup. $4^1/_2$, žita kup. $2^1/_2$, daje pinez Rki. 42, kopuna 1.

Mikula Radaković 4 dni, sela $^2/_4$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita knp. 1, daje pinez Rki. 37, kopuna 1.

Miko Tomašić na Brozovićevom 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, daje pinez Rki. 21, kopuna 1.

Jure Janjac 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, daje pinez Rki. 21, kopuna 1.

Selo Kamenje.[1]

Ivak Priselac 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 2, žita kup. 2, daje pinez Rki. 27, kopuna 1.

Marko Priselac 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 4, žita kup. 2, daje pinez Rki. 37, kopuna 1.

Petar Katunić 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 4, žita kup. 2,daje pinez Rki. 43, kopuna 1.

Miko Priselac Petrov 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 4, žita kup. 2, daje pinez Rki. 37, kopuna 1.

Stane Priselac 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 1, daje pinez Rki. 30, kopuna 2, a od toga sela drži se za dvor oranja 2, pak je zemlja zločesta.

---

[1] Počev od god. 1787. za kralja Josipa II. rimo-kat. župa.

Luke Maleš 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. 1½, zobi kup. 3, žita kup. 2, daje pinez Rki. 44, kopuna 1.

Miho Borković i Puliz 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 1, daje pinez Rki. 44, kopuna 1.

Selo Mali Vrh.

Ive Benković Štefanov Grga Benković Ivačić Miko Jušić Ive Benković Ivan Benković	vsaki tlači 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1½, zobi kup. 4, žita kup. 1½, daje pinez Rki. 34, kopuna 1.

Martina Vukšinića pusto selo 1.

Presika.

Mikac i Jure Ivančići Miko Klemenić Jakop Novosel Štefan Vrbanović Miko Katunić Matiaš od Braškova Miko Šejavac	vsaki tlači 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, žita kup. 1, daje pinez Rki. 44, kopuna 1.

Selo Veliki Vrh.

Mate Jalševac Mihin 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 1, daje pinez Rki. 44, kopuna 1.

Martin Jalševac 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 1, daje pinez Rki 44, kopuna 1.

Udova Jure Bartolića 3 dni, sela½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1.

Jure Priselac 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, daje pinez Rki. 30, kopuna 1.

Jure Matinić 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, daje pinez Rki 30, kopuna 1.

Miko Matinić 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, daje pinez Rki. 34, kopuna 1.

Brate Jalševac 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, daje pinez Rki. 44, kopuna 1.

Jure Lovričak 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, žita kup. 1, daje pinez Rki. 34, kopuna 2.

Miko Kovačić 4 dni, sela $^3/_4$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. $1^1/_2$, žita kup. 1, daje pinez Rki. 34, kopuna 1.

Grgote Martinića pusto, ako se nastani, tako bude dužno, kako ostali na sela $^1/_2$.

Mihalj Lovriček 3 dni, sela $^1/_2$, daje skupa za vsim dohodak.

Mihalj Stras z bratom 2 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. $13^1/_2$.

Mikula Stipančić 2 dni, sela $^1/_4$, daje pinez Rki. $13^1/_2$.

Selo Brlog.

Jandre Jalševac Ivičin 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $2^1/_2$, zobi kup. 6, žita kup. $2^1/_2$, pinez Rki. 44, kopuna 1.

Mate i Ive Jalšević 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $2^1/_2$, zobi kup. 6, žita kup. $2^1/_2$, pinez Rki. 30, kopuna 1.

Ive Klemović 6 dan, selo 1, daje pšenice kup. $2^1/_2$, zobi kup. 4, žita kup. $2^1/_2$, pinez Rki. 34, kopuna 2.

Mikac Klaić 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 3, žita kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 30, kopuna 1.

Petar Šimonić 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 3, žita kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 44, kopuna 1.

Jure Kurpez 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 3, žita kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 41, kopuna 1.

Jure Videćak Juričin 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 1, pinez Rki. 34, kopuna 1.

Mihalj Videćak 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 1, pinez Rki. 34, kopuna 1.

Jurina Videćak 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, žita kup. 1, pinez Rki. 34, kopuna 1.

Ive Kačunić 4 dni, sela $^3/_4$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 3, žita kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 30, kopuna 1.

Mikica Maršić 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. $2^1/_2$, žita kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 30, kopuna 1.

Mihael Maršić 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. $2^1/_2$, žita kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 32, kopuna 1.

Jurica Maršić od svoje zemlje 3 dni, od Šutove 2 dni, selo 1, daje pšenice kup. $2^1/_2$, zobi kup. $4^1/_2$, žita kup. $2^1/_2$, pinez Rki. 44, kopuna 1.

Ivica Hrestak od Šutove 1 den, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. $^1/_2$, zobi kup. 1, pinez Rki. 16, kopuna 1.

Imaju ti kmeti Brložke obćine ali gmajne zadovoljno, kadi se pomažu.

Dužni su od domaćih zasad ovu desetinu; dužni su desetinu od janjac i pčelac, računajuć od leta do leta.

Dvor Hrastje.[1]

Ovi dvor z kmeti skupa izkupili su gospodin od nigdašnjega Jankovića Gašpara.

Podat dvor se nahode obćine, ali gmajne zadovoljno, što se za dvor ore, i kmeti se pomažu; i drži se za dvor kmetska cela sela 1½.

Kmeti podat dvor od starine:

Miho Ivačić	služi	4	dni,	sela	3/4,	daje	pinez	Rki.	60,	kopuna 1.
Pere Ivačić	„	4	„	„	2/4,	„	„	„	50,	„ 1.
Ive Novosel	„	2	„	„	1/4,	„	„	„	17½,	„ 1.
Udova Mata Vukine		2	„	„	1/4,	„	„	„	17½,	„ 1.
Mihalj Selag	„	3	„	„	1/2,	„	„	„	55,	„ 1.
Miho Bosiljevac	„	4	„	„	2/4,	„	„	„	45,	„ 1.
Ive Madčak	„	3	„	„	1/2,	„	„	„	55,	„ 1.
Ive Madčak Markov		3	„	„	1/2,	„	„	„	55,	„ 1.

Ivan Kerenčić od Domjanića služi 6 dan, selo 1, daje pinez Rki. 90, kopuna 1.

Mike Hrastovčaka udova držala je selo 1, od toga drži na 2 dni, a ostalo drži za dvor, daje pinez Rki. 15, kopuna 1.

Ivan Matić služi 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 55, kopuna 1.

Tome Sila služi 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 55, kopuna 1.

Miko Franičić služi 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 55, kopuna 1.

Pere Hrastovčak služi 3 dni, sela 1/4, daje pinez Rki. 35, kopuna 1.

Miko Šehulac služi 2 dni, selo 1, daje pinez f. 1 Rki. 10, kopuna 1.

---

[1] Imanje Hrastje bili su još 27. decembra 1547. zapisali knezovi Nikola Zrinski i Stjepan Frankopan Ozaljski svojemu službeniku Jurju Grabusu i sinu njegovu Ivanu. Nikolin sin Juraj Zrinski oduze Grabusom Hrastje. God. 1620. zapisa Hrastje knez Nikola, sin Jurja Zrinskoga, tadanjem banovcu Krsti Mrnjavčiću od Brezovice, a nakon ovoga dobiše Hrastje plemići Jankovići, dok ga nije Petar Zrinski odkupio od Turanjskoga kapetana Gašpara Jankovića, pridržav ga u napried za sebe. Poslije smrti Petrove i konfiskacije njegovih dobara bude Hrastje založeno g. 1682. kapetanu čete prekokupske Stjepanu Siliu za 6000 fl., od kojih je 1000 fl. izplaćeno manastiru koludrica sv. Klare u Zagrebu za kćer Petra Zrinskoga Auroru Veroniku, koja je bila koludrica i predstojnica rečenoga kloštra.

Grgo Višnjak služi 6 den, selo 1, daje pinez f. 1, Rki. 10, kopuna 1.

Ivak Hrastovčak služi 6 dan, selo 1, daje pinez f. 1, Rki. 10, kopuna 1.

Miko Arentić služi 2 dni, sela $^1/_4$, ubog.

Petar Hrastovčak služi 2 dni, sela $^1/_4$, ubog.

Mate Hrastovčak služi 3 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 55, kopuna 1.

Miho Mataković od Gažanina i od Hrastovčaka služi 6 dan, selo 1, daje pinez f. 1, Rki. 10, kopuna 1.

Ive Birić z bratom služi 6 dan, selo 1, daje pinez f. 1, Rki. 10, kopuna 1.

Jure Radman služi 3 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 45, kopuna 1.

Jure Sambol služi 3 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 55, kopuna 1.

Jure Birić od Sambolova služi 3 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 55, kopuna 1.

Miko Malić služi 2 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 60, kopuna 1.

Perac Malić služi 2 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 60, kopuna 1.

Pusto. Juro Domjanić služi 2 dni, sela $^1/_4$, daje pinez Rki. $27^1/_2$, kopuna 1.

Jure Domjanića udova služi 2 dni, sela $^1/_4$, daje pinez Rki. $27^1/_2$, kopuna 1.

Ive Ivac služi 2 dni, sela $^1/_4$, daje pinez Rki. 35, kopuna 1.

Cvitkova sela drži se za dvor sela $^1/_2$, ako se nastani, dužno kako i ostali.

Kovač Grdunski plaća za tlaku Rajnčke 3 i kupi, što je triba i drži sela $^1/_4$.

Kmeti, ke je Budetićka založila Janku Peranskomu, a Peranski zaminil s gospodinom za Vuksane:

Pere Ivasić služi 3 dni, sela $^1/_2$.

Miko Čukinac služi 3 dni, sela $^1/_2$.

Ive Marković služi 2 dni, sela $^1/_4$.

Mike Ivačića udova služi 2 dni, sela $^1/_4$.

Dužni su vsi ti kmeti pod dvor Hrastje popis, ali desetinu od pšenice, zobi i žita. K tomu dužni su od prasac, pčelac i janjcov, računajući od leta do leta. Dužni su desetinu od jačmen domaćih polih popisi. Kadi krnjak nemore biti, dužni su računati od leta do leta, kako i janjce.

Dužni su most načinjati na Zlatinjaku[1] i pri Kralju svoj del. Nahodi se podat dvor loza Rajna, kada rodi, dužni budu desetinu, ali žirovinu i zvan kmetov domaćih.

Kmeti pod dvor Hrastje, ki su od Sandrića[2] odkupljeni po gospodinu, koj je bil na stran njih gospodstva i što je na Brezniku.

Miko Kušanić služi 2 dni, sela $^1/_4$, daje pšenice kupl. $1^1/_2$, zobi kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 20, kopuna 1.

Petar Gurila služi 2 dni, sela $^1/_4$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. $1^1/_2$, daje pinoz Rki. 20, kopuna 1.

Miko Janžetić služi 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 30, kopuna 1.

Bartol Janžetić Petar Horvat Miko Ležeč Mare Kušanić	služi vsaki 3 dni, sela $^1/_2$, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, pinez Rki 30, kopuna 1.
Miko Grgulin Gašpar Kušanić	služi vsaki 2 dni, sela $^1/_4$, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. $1^1/_2$, pinez Rki. 20, kopuna 1.

Dužni su ovi zgora imenovani kmeti desetinu od zasadov (zazedov).

Dužni su desetoga prasca, pčelca i janjca, računajući od leta do leta.

Kmeti pod dvor Hrastje, koji su oduzeti od Bešića, a dopali bili na stran gospodina starijega:

Ive Mlaković 6 dan, selo 1, daje pinez Rki. 40, kopuna 1.

Matak Novosel 6 dan, selo 1, daje pinez fl. 1, kopuna 1.

Ive Vučić 5 dan, selo 1, daje pinez Rki. 40, kopuna 1.

Miko Lukinić z brati 2 dni, sela $^1/_4$, daje pinez Rki. 40, kopuna 1.

Ivana Valera udova 1 dan, sela $^1/_4$, daje pinez Rki. $13^1/_2$, kopuna 1.

---

[1] Bit će po svoj prilici različit potok od onoga, što ga već spomenusmo u opazci i koji ide Prekrižjem na lievoj obali Kupe.

[2] Sandrići plemići, potekli iz hrvatskoga Primorja. G. 1628. bio je Martin Sandrić kapetan i gubernator Zrinskih imanja u Primorju. G. 1641. spominje se Juraj Sandrić, vlastelin u okolici Ribničkoj i kapetan primorskih imanja kneza Petra Zrinskoga.

Ive Skradski 2 dni, sela $\frac{1}{4}$, daje pinez Rki. $13\frac{1}{2}$, kopuna 1.

Marko Ilianić 1 dan, sela $\frac{1}{4}$, daje pinez Rki. $13\frac{1}{2}$, kopuna 1.

Blaž Ilianić ali Janžetić, Ivan, Stane, Jure Janžetić, udova Ilianićka.

Ovi zgora imenovani kmeti stoje jako na zločestih zemljah; zaradi toga niti dohodka pineznoga veliko nedaju, niti strnskoga, nego vsi skupa ovdi fl. 2, i od hiže kopuna 1, i drže cela sela 2.

Kmeti Brezničani imaju gmajne zadovoljno, koju siju; pravo bi, da bi i deseto davali gospodinu.

Kmeti takaj Rjavčani imaju soseb gmajnu, kadi se pomažu; pravo bi, da bi i oni od svoje gmajne davali desetinu. I dužni su to ti Brezničani, to ti Rjavčani desetinu od gmajnah, pčelac i prasac z nališki.

Dvor Slapno[1]

dopal je na dielu na odkupljenje gospodinu mlajemu, koga su odkupili gospodin od kneza Ivana Peharnika z kmeti doli imenovanimi:

Miko Priselac služi 3 dni, sela $\frac{1}{2}$, daje pinez scudi fl. 1, pišće 1, kopuna 1, jajac 10.

Mike Čarvić služi 3 dni, sela $\frac{1}{2}$, daje pinez scudi fl. 1, pišće 1, kopuna 1, jajac 10.

Ivak Čarvić služi $1\frac{1}{2}$ dni, sela $\frac{1}{4}$, daje pinez Rki. 39, pišće 1, kopuna 1, jajac 10.

Matak Čarvić služi $1\frac{1}{2}$ dni, sela $\frac{1}{4}$, daje pinez Rki. 39, pišće 1, kopuna 1, jajac 10.

Mate Krajačić služi 3 dni, sela $\frac{1}{2}$, daje pinez Rki. 39, pišće 1, kopuna 1, jajac 10.

Petar Hrastovčak služi 2 dni, sela $\frac{1}{4}$, daje pinez Rki. 30, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Udova Kata Tulinka služi 2 dni, sela $\frac{1}{4}$, daje pinez Rki. 30, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

---

[1] Braća Juraj i Krištof knezovi Zrinski zapisaše „plemenitomu i vitežkomu Ivanu Karinčiću, porkulabu grada Novoga na Dobri“ 1. februara 1574. imanje u sudčiji Slapnaskoj sa sedam selišta. (Izvorni koncept listine u našoj zbirci.) Kašnje je založeno plemićem Hotkovićem Peharnikom, do g. 1682. pod grad pridržano. Danas neima posebna dobra Slapna, a prijašnji dvor je porušen već od mnogo godina.

Ive Šebak služi 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 42, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Ive Lovrić služi 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 42, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Ive Novosel Pere Hrastovšćak	vsaki služi 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 48, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.
Gašpar Krajačić Ive Gubinić Pere Kučac	služi vsaki 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 57, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.
Mate Juršelić Jurica Petrić Ivac Petrić	služi vsaki 2 dni, sela 1/4, daje pinez Rki. 30, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Od Jurića Petrića sela za dvor za dva dni tlake sela 1/4.

Jandre Grabšić Udova Maretka	vsaki služi 3 dni, daje pinez Rki. 48, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.
Martin Videćak Ive Baćan	vsaki služi 2 dni, daje pinez Rki. 24, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.
Udova Kate Tuškonića Jure Dargoštin	vsaki služi 3 dni, daje pinez Rki. 45, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Selo Gorica.[1]

Miko Kapčić Jurko Žugac Jure Hrebac Jure Srakočić Udova Mare Kučinićka Miho Besidica	služi 2 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 48, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Cigić kovač naseljen 1668. na 3 dni sela 1/2, dužan pinez Rki. 48, kopuna 1, pišće 1 i jajac.

Selo Erjavac pod Slapno.

Udova Mate Šopanića Mihe Janžetić Petar Lojan	služi vsaki 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 39, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.
Grga Brložan Mate Stojčić	služi vsaki 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki. 59, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

[1] Oko Slapna ima više sela, zvanih Gorica, naime: Trdinska, Andrečka, Žugčeva i Kručanska gorica.

Ivak Basić Miho Videćak Ivak Hrastovščak Pere Podvorac Janko Podvorac	služi vsaki 3 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 59, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Pere Levkuša udova služi 4 dni, sela $^3/_4$, daje pinez Rki. 69, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Jure Bazia služi 2 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 45, kopuna 1, pišće 1, jajac 10.

Jurko Brložan služi 2 dni, sela $^1/_4$. daje pinez Rki. 30, kopuna 1, pišće 2, jajac 10.

Dužni su ovi kmeti Slapanskoga dvora desetinu od janjac, računajući od leta do leta.

Dužni su desetinu od pčelac, takaj računajuć od leta do leta.

Dužni su desetinu od prasac, kadi ni, tako odkup od vsakog po solda četiri.

Dvor Trišćeno, zove se Greda[1]

izkupili su ga gospodin od Gašpara Jankovića, i drže se zat dvor cela sela $2^1/_2$.

Kmeti toga dvora:

Pere Priselac Miko Priselac Ive Priselac	vsaki služi 2 dni, sela $^1/_4$, daje pinez Rki. 44, kopuna 1.
Jure Smuković Miko Grčić Jure Tkalčić Pere i Grgo Jančići Grgo Smuković	vsaki služi 3 dni, sela $^1/_2$, daje pinez Rki. 69, kopuna 1.

Mikac Frketić 2 dni, sela $^1/_4$, daje pinez Rki. 40, kopuna 1.

Miho Golubić od Turčinova 2 dni, sela $^1/_4$, dohodka ništar, zač je ubog. Ostalo selo Turčinovo ima se iskati pri Miki Golubiću i pri Ivi Priselcu.

---

[1] Trešćeno, sada majur dobra Joškova blizu izljeva rieke Dobre u Kupu. Trešćeno bio je ujedno sa kmetovi u Zadoborju 23. marta 1610. založio knez Nikola Zrinski, stric Petrov, Ivanu Peranskom.

Dužni su popis od pšenice, žita, zobi, kako leto donese. Dužni su desetinu od janjac, prasac i pčelac od leta do leta računajući. Dužni su vsa sudčija sako leto suljskoga vola 1. ki se je na pol dilil.

(Joškovo.[1])

Kmeti, ki su bili pokojnoga Arbanasića, a dvorne zemlje te su med kmete razdieljene.

Mate Bogović 6 dan, selo 1. daje pinez Rki. 30, kopuna 2½.
Miho Bogović 3 dni, sela ½, daje pinez Rki. 24. kopuna 1½.
Ive Gladušić 4 dni. sela ¾, daje pinez Rki. 30, kopuna 1½.
Jure Muhić 4 dni. sela ¾. daje pinez Rki. 30. kopuna 1½.
Ive Muhić 5 dan. selo 1. daje pinez Rki. 30. kopuna 2.

[1] Joškovo bio je u starini dvor. koji je stajao pod upravom grada. G. 1433. podieli podloznikom Joškovljanskim knez Bartol Frankopan „spašišća" kod vode Dobre do medje Stativske i Draganićke ovim listom:

Mi Knez Bartol Frankopan, Krčki, Senski, Modruški i pročaja, dajemo na znanie vsim i vsakomu, pred kih ta naš list pride, da potvrdismo našega grašćaka Ozalskoga po imeni Matija Dminića i njegov list ča koli včini s našimi kmeti (za) siminišća i za krče, ke krčiše s onu službu, ku su utakmili svrhu imenovanim grašćakom našim, i nač jim da on svoi list. da se pomagaju u gori i u vodi i da imaju živiti kod koli naš dvor na Ješkovi ili ki ini ješkovlanin. I zapovidasmo, da se kupe nat isti imenovani dvor vsi sudci i župani Ozalskoga vladanja, da jim povidu, kad su volni pasti i pomagati se. Oni pred nami jim povidaše i pokazaše od Stativ počavši do Ribničke mec, oba pol vode Dobre s onimi, ki koli polag te iste imenovane vode stoje do Draganićke mec, da imaju pasti i živiti skupa prez škode jedan s drugim po zakonu nih. Svrhu toga jim dasmo ta naš list otvoren pod pečat visuću našu obićainu. Pisan v Ozli 10. dan avgusta v letih gospodnih ⰗⰝ ⰒⰓ ⰉⰉⰉ. (1433.)

Izvornik na pergameni bio je u hrv. zem. arhivu, N. r. acta, f. 1650. Nr. 3. Vidi Acta croat. str. 57.

Iza toga zapisa dvor Joškovljanski god. 1486. knez Bernardin Frankopan Ambrozu sinu Andrije Balše zvanim Arbanasićem od Bosiljeva, a g. 1489. Ivan Frankopan Petru i Ivanu Balši imanje Ješkovo (Joškovo) i Semenišće, što je naknadno i kralj Matija potvrdio. (Izvornik povelje od god. 1486. medju neo reg. acta, fasc. 316, br. 3, prije u hrv. arhivu. sada u Budimpešti, a povelja kralja Matije od g. 1489. u našoj zbirci.) Više rečenomu Ambrozu Arbanasiću zapisao je Hanz Frankopan u Brinju god. 1496. takodjer

Udova Jure Jakšića Udova Mike Muhića	2 dni, sela 1/4, daje pinez Rki. 24, kopuna 1.
Ive Knežević Miko Susanić Matko Turković Jure Turković Miko Halia Ivac Turković Martin Turković Miko Cvitković Miko Priselac	služi vsaki 3 dni, sela 1/2, kopuna 1.
Mate Mlinarić Petar Mlinarić Jure Ilijanić Miko Gladušić Tomo Mataković Miko Lapeš Tomo Mataković Miho Cigić na dvornom mjestu	služi vsaki 3 dni, sela 1/2, kopuna 1.
Stane Turković Jure Krstulić	služi vsaki 4 dni, sela 2/4, daje pinez Rki. 30, kopuna 2.
Ivo Ilijanić Pere Radković Jure Kovačić Ivak Kovačić Miho Halavanić	služi vsaki 2 dni, sela 1/4, daje pinez Rki. 24, kopuna 1.
Miho Gušan Miho Mataković na dvornom mestu Ivak Mataković	služi vsaki 3 dni, sela 1/2, daje pinez Rki 30, kopuna 1.
Jure Skometić Petar Videćak	služi vsaki 4 dni, sela 2/4, daje pinez Rki. 30, kopuna 2.

Dužni su ti kmeti Joškovljanski desetinu od pčelac i janjac, računajući od leta do leta. Dužni su od prasac deseto, kadi ni, tako odkup gosp. soldi 4. Dužni su svoj del s Hrastovljani mosta načinjati pri Kralju i na Slatinjaku.

---

imanje Žakanje i dva selišta u Prantini u pristojalištih grada Ribnika. (Neo reg. acta, fasc. 315, br. 17, sada u Budimpešti.) Posljednji Arbanasić, koji je držao Joškovo, zvao se je Ivan, ostavivši nakon sebe dvie kćeri, Anu i Katarinu. Od njih je kneginja Katarina Frankopanka, udata Zrinska, konačno preuzela imanje Joškovo, obrekavši im izplatiti polog od 1000 talira. (Starine, knjiga XXV., br. 313.) Jednu granu Arbanasića naselio je knez Bernardin Frankopan g. 1550. u Bribiru kao slobodnjake, a plemića Arbanasa, istovjetnih sa Arbanasići ima još danas u Turovupolju.

Joškovo postoji još danas kao posebno imanje.

*

Sudčia Oštri vrh.[1]

Durlinci i Bratovanci.

Jurica Matakov 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 3, pinez Rki. 33.

Jure Matakov Ivičin 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 3, pinez Rki. 33.

Gašpar Ivankov 3 dni, sela ½, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 3, pinez Rki. 33.

Pusto. Maloževo 1 dan.

Pusto. Periše Matinovo 1 dan.

Jandre Jurećak 3 dni, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 3, pinez Rki. 33.

Ive Ivećak 3 dni, daje pčenice kup. 2, zobi kup. 3, pinez Rki. 33.
Stefan Grgić 6 dan, ali je ubog, daje pšenice kup. 4, zobi kup. 6, pinez Rki. 66.

Ive Krešić 2 dni, daje pšenice kup. 1½, zobi kup. 1½, pinez Rki. 39.

Miko Jagunić 2 dni, pšenice kup. 1½, zobi kup. 1½, pinez Rki. 39.

Barić Janjac, modo Šajn 6 dan, ubog, daje pšenice kup. 6, zobi kup. 6, pinez Rki. 60.

Mikula Janjac 3 dni, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 3, pinez Rki. 33.

Ivana Vinovrškoga udova 3 dni, daje pšenice kup. 4½, zobi kup. 4½, pinez Rki. 33

Paštri Perić idem 3 dni, daje pšenice kup. 2½, zobi kup. 2½, pinez Rki. 33.

Novaki.

Gašpar Jagunić.
Jure Krešić.
Jure Kušanić (pusto).
Ive Kušanić Srdetić.
Mihajl Žajko.
Matij Žajko i Grga Kušanić. (Budetićevi).
Jure Kušanić i Ivac Perhak.

---

[1] Sela Gornji i Dolnji Oštri vrh te Novaki stoje blizu grada Ozlja prama zapadu, a podalje na strani prema Brlogu i Kupi nalaze se mjesta Durlinci i Bratovanci. Posljednje mjesto ima crkvicu sv. Blaža sa grobnim spomenikom, na kojem je grb nekoga viteza i glagolski napis.

Miho Kušanić Bačvan (Budetićevi).
Petar Žajko (Budetićevi).
Jurić Kušanić.
Mike idem udova.

Ovi gori služe 3 dni, daju pšenice kup. $1\frac{1}{2}$, zobi kup. $1\frac{1}{2}$, pinez kr. 46; Mike Kušanića udova kr. 32.

Gornji Oštri Vrh.

Ive Šegina 3 dni, daje pšenice kup. 4, zobi kup. 4, pinez kr. 46 (Soldatićev)

Miko idem 3 dni, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, pinez kr. 36.

Jure idem 3 dni, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, pinez kr. 36.

Tomak Janžetić 2 dni, daje pšenice kup. $1\frac{1}{2}$, zobi kup. $\frac{1}{2}$, pinez kr. 32.

Tomaš Juratić
Miko idem
Paval Črvić
Grgac Črvić
Mavro Kranjac
} 3 dni, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, pinez kr. 36.

Mihalj Juratić 2 dni, daje pšenice kup. $\frac{1}{2}$, zobi kup. $1\frac{1}{2}$, pinez kr. 32.

Matija Šegina celo selo, dužan je pšenice kup. 5, zobi kup. 5.

Tomo Knežetić
Pere Knežetić
Blaža Knežetića udova
Tome Knežetića udova
} 3 dni, pšenice kup. $1\frac{1}{2}$, zobi kup 3, pinez Rki. 39.

Mihalj Knežetić 3 dni, daje pšenice kup. $1\frac{1}{2}$, zobi kup. 3, pinez Rki. 3.

Po kih dob daše da grad drži trsje toga sela, engedujemo pšenice kup. $\frac{1}{2}$, zobi kup. $1\frac{1}{2}$.

Matija Kranjac 3 dni, pšenice kup. 1, zobi kup. $1\frac{1}{2}$, pinez Rki. 34.

Ive Blazina 2 dni, daje pšenice kup. 1, zobi kup. $1\frac{1}{2}$, pinez Rki. 24.

Grgo Blazina 2 dni, daje pšenice kup. 1, zobi kup. $1\frac{1}{2}$, pinez Rki. 29.

Pavla Blazina sin 2 dni, daje pšenice kup. $1\frac{1}{2}$, zobi kup. 3, pinez Rki. 39.

Ivan Knežetić
Ive Videćak
Kate Mikićka udova
} 3 dni, daje pšenice kup. $1\frac{1}{2}$, zobi kup. 3, pinez Rki. 31.

Petar Osak 2 dni, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 3, pinez Rki. 24.

Petar Lukinić, Miho Hreštak, Mihajl Lukinić 3 dni, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 3, pinez Rki. 34 (Siljevi).

Ive i Mate Benković 3 dni, pšenice kup. 4, zobi kup. 6, pinez Rki. 64.

Ive Kurpez Gazda 3 dni, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, pinez Rki. 24.

Paval Benković 3 dni, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 3, pinez Rki. 34.

Mikula Razumić 3 dni, daje pšenice kup. $1^1/_2$, zobi kup. 3, pinez Rki. 34.

(Ubog) Marko Klemenić 3 dni, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, pinez Rki. 34.

Miko Brozović 2 dni, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, pinez Rki. 34.

Ive Maleš 3 dni, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 3, pinez Rki. 34.

Mihalj Jalžić 3 dni, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 2, pinez Rki. 34.

Dužni su bili popisom žita, pšenice, zobi, nego u zlih letih jesu njih gospodstvo do svoje dobre volje žitni popis sveli na ovi dohodak; potlie njih gospodstvo slobodni su včiniti, kako je i prvo bilo, a prvo dužni su bili od cela sela pšenice kup. 4, zobi kup. 8, k tomu popis.

Dužni su o novini pišće, o Miholji kopuna i prasca, dopeticu.

Dužni su desetoga prasca.

Dvor Krč i Kurilovac gosp. milosti.[1]

Drži se za te dvore, što je bilo negda Špišićeva sela	$3^1/_2$.
Još Leonarda Kranjca	selo 1.
Još Petra Mihtića	selo 1.
Još Mihtića	sela $^3/_4$.

[1] O dvorovih Krču i Kurilovcu, koji su kašnje pretvoreni u majure gospodarske gospoštine, govorismo jur više.

Kmeti toga dvora:

(Dvorski.) Stanko Fumić[1] sela 4ti 1.
Jure Stipić 3 dni, sela ½.
Jure Klemenić 3 dni, sela ½.
Mate Lukešić 2 dni, sela ¼.
Udova Mihela Kranjčeva sela ¼.

Varaš Ozaljski.[2]

Dužni su s oružjem na vrata gradska, kada je potribno.
Dužni su z listi do Ribnika, Karlovca, Metlike i po femberih.
Dužni su s gospodinom milostivim u lovu.

---

[1] Stanko Fumić bio je g. 1659. dvorski grada Ozlja, a g. 1666. dvorski Švarački.

[2] Tu se razumieva mjesto, što je nakon odseljenja Tržana na poluotok Ključ iz nova pod gradom Ozljem nastalo (oppidum arcis Ozaly.) Ne samo što je već g. 1459. knez Nikola Frankopan bio dozvolio popu Ivanu i njegovu bratu Luki Žakna podignuti mlinac u dragi pod Ozljem, već je i knez Brnardin nastojao podići novo mjesto pod Ozljem, dozvolivši g. 1479. onim, koji bi „hiže“ gradili u dragi pod Ozljem, da mogu slobodno razpolagati svojom imovinom, kako to ovdje odtisnuta povelja svjedoči:

MI knez Brnardin Frankopan, krčki, senski, modruški i pročaja. Damo viditi vsim i vsakomu, komu se pristoi i pred kih obraz ta naš list pride, kako mi dopustismo vsim purgarom ozalskim i ladancem i vsakomu našemu čoviku: da ki bi koli učinil i otel učiniti hiše v drazi pod gradom Ozlem, da e te iste hiše i blago, ko e v nih, malo i veliko, volan uživati i prodati i založiti i darovati i za dušu dati i činiti od nih ča mu e drago i dati e komu nemu drago; i zato zapovidamo vsim grašćakom i oficijalom našim, ki su sada i ki naprvo budu, da ih imiite u tom uzdržati i ino neučinite kako lubite našu milost; i na to im dasmo ta naš list otvoren pod naš pečat navadni na let gospodnih č. u. n. z. dan v Ozli maja miseca prvi dan.

(Pečat pritisnjen.)

(Izvornik glagol. u obćini Trgu pod Ozljem.)

U ovom urbaru nisu naznačena imena gradjana, ali ih poznajemo iz diobne razprave knezova Zrinskih od g. 1638. Bili su stanovnici trga Ozlja od češti plemići i vlastela, a ostalo obrtnici. Evo njihovih imena:

Dužni su kudelje presti, što je spodobno.

Dužni su vunu gospodsku stržiti i sprot platiti.

Dužni budu, ako se ne namole, od vsake hiže Rki. 3.

1660. dan 25. marca Mati Modrušanu[1] dana je nika stražna zemlja na Modrušpotoku, da plaća vsako leto Rki. 1.

1660. dan 26. marca Grgi Čižmešiji dana je jedna pusta zemlja u Zorkovcih sela pol, da plaća, dok li se kmet najde, vsako leto u grad njih gospodstvu d. fl. 4, što čini Rki. 5.

Još drže Mihalići polag Pobrižja neke zemlje, sinokoše, od kih plaćaju škuda dva R. 4.

Ivan Ivančić u Dubravcih, kmet gosp. Jurja (Giurga), ima maline na gruntu njih gosp. dva tečaja, od vsakoga bude plaćal fl. 2. — R. 4. počinje na 1660.

Stjepan Janković
Mihael Krenetić
Mihael Matešić
Juraj Mihalić
Udova Kat. Vugrinovića
Petar Puh
Grgur Fumić
Ivan Žufa
Udova Mart. Kerhena
Udova Nik. Trubara
Ivan Hočevar
Juraj Bakarić
Ivan Brajković
Jure Matejčić
Udova Ivana Sečia
Juraj Simić
Udova Nik. Vudinića
Juraj Videćak
Udova Mih. Jagunića
Ivan Zidar
Matija Šegina
Ivan Šporar
Juraj Jagunić
Ivan Vukšić
Nikola Duh
Nikola Prusin
Andria Leš
Mihael Bratković, st.
Mihael Bratković, ml.

Preko Kupe:

Petar Bakarić
Mihael Sutnić
Mate Tkalec
Ivan Brozović, brodar
Petar Vojnović
Juraj Peharnik
Juraj Zebić
Paval Lučak
Nikola Malaković
Mihael Lončar
Juraj Barušić
Melkior Zebić
Paval Plavetić.

[1] Mihalja Modrušana naselio je g. 1560. knez Stjepan Frankopan glagolskim pismom, koje čuvaju seljaci Modrušani u Modrušpotoku. U našoj zbirci ima priepis učinjen g. 1747. popom Mihaljem Rusanom, glagolašem, rodom iz Zadarske pokrajine, koji je više godina boravio u Odri u Turovu polju.

1665. dna 16. januara Jurica Leskovac u Mekušju od vrta i hiže na leto budu davali R. 2. od zemlje tretu mericu.

Ima hižišća, vrta, spašnika, oratje zemlje skupa rali $2^3/_4$, što seje, ide treta merica.

Udova Ivana Leskovca pinez R. 2. Ima vse zemlje z hižišćem skupa rali tri.

Mihal Bublić pinez R. 2. Ima zemlje rali jednu i pol s hižišćem skupa, što seje, tretu mericu daje.

XI.

Urbar imanja Bukovca oko g. 1645.

Medju vlasteoskimi porodicami, što su sa strane došle u Hrvatsku, pripada Sekelom (Székely) jedno od prvih mjesta. Sekeli su porieklom Sikulci iz Erdelja, gdje su bili tako znameniti, da je pače jedan član njihov imenom Mojsija obnašao čast vojvode Erdeljskoga. U Hrvatskoj pojavljuju se Sekeli polovicom petnaestoga vieka kao Magjari ili Vlasi, a svršiše podpunoma pohrvaćeni nakon dva vieka sa posljednjim Franjom Sekelom oko g. 1650.

U Hrvatsku došao je ponajprije Ivan Sekel, vojujući u kraljevskoj vojsci pod svojim ujakom Jankom Sibinjaninom (Hunjadiom) proti knezovom Celjskim i kapitanu njihovu Ivanu Vitovcu u Hrvatskoj, Štajerskoj i Kranjskoj. Sekeli se iznova iztakoše u Hrvatskoj za rata izmedju kralja Matije i cesara Friderika, uz kojega pristade i Vilim grof i župan Zagorski, sin Ivana Vitovca. Na potonjega pošlje god. 1485. kralj Matija Jakova Sekela, koj osvoji Vilimove Zagorske gradove i mnoge gradove cesarove u Štajerskoj, Kranjskoj i Koruškoj. Zagorske gradove (Trakoštjan, Oštrc, Lobor, Krapinu, Tabor, Belec [Wellen] i Vrbovec) i neke obližnje u Štajerskoj, medju njimi i Ormužd pridrži Sekel tobože za naknadu ratnih troškova za sebe, nemareći za odredbu kralja Matije, koji bijaše te gradove darovao svojemu sinu Ivanu Korvinu. U ugovoru, što ga je po smrti kralja Matije novi kralj ugarsko-hrvatski sa sinom Fridrikovim cesarom Maksimilijanom 7. novembra 1491. sklopio, bude naredjeno, da Sekelj zaokupljene gradove preda kralju Vladislavu, a poslije da će se isti sudbeno dopitati ili Ivanu Korvinu ili Zagorskim grofovima Vilimu i Jurju.[1] Ivan Korvin dobio je većinu ostavljenih mu po otcu gradova istom g. 1494., pošto je Jakovu Sekelu za naknadu troška tri grada Vinicu, Trakoštjan i Kamenicu ustupio. Jakov Sekel odmetne se sa nekojimi hrvatskimi boljari od kralja Vladislava i osvoji s vojskom cesara Maksimilijana grad Zagreb, gdje porazi njemačku vojsku vojvoda ban Ivan Korvin i izagna iz grada njemačku posadu.[2] Neima sumnje, da je politični pravac Sekela visio o njegovu znatnom posjedu u Štajerskoj, prozvavši se Sekeli uza svoj stari

---

[1] Firnhuber: Beiträge zur Geschichte Ungarns, str. 39. i 107.
[2] Bonfinius: Rerum Hung. Decades, V. l. II. Istvanfy: Hist. Hung. l. I. i II.

naslov „de Kewend“ baruni od Ormuža, gdje im je bilo poglavito imanje. Sekeli se kao vlastela Štajerska jako poniemčiše, i stanu se i u Hrvatskoj kao Niemci vladati, pišući listine i izprave i u Hrvatskoj njemačkim jezikom. Medjutim se je Jakov Sekel opet prilagodio vlastodržcem u Hrvatskoj, te je bio g. 1501. kaštelan grada Grebena kod Novoga Marofa, glavnoga imanja Zagorskih grofova. Jakovov sin Luka bio je najznamenitiji član obitelji Sekela u Hrvatskoj. Po ženi Katarini Imbrekovićevoj dodje u vlastničtvo Krapine, a kralj Ferdinand mu darova (1549.) gradove Kostel i Krapinu. God. 1543. dobi imanje Bistru a tri godine kašnje dvor Jakovlje. Napokon steče god. 1552. sa bratom Jakovom i koristno imanje Bukovačko u Podravini, u koje se je dao zakonito uvesti. Luka Sekel bio je na glasu junak svojega doba, zapoviedao je g. 1542.—55. kao kapetan Podravskih gradova Gjurgjevca, Virja (Prodanića) i Koprivnice, te je postao g. 1567. vrhovnim zapovjednikom (generalom) hrvatske i slavonske Krajine.[1] Za njegova života bila je obitelj Sekela vrlo ugledna i moćna kao malo koja porodica u Hrvatskoj; ali već za njegova sina Mihalja, kapetana Križevačkoga, počela je nazadovati u imutku uslied velikoga troška za pravde, razna putovanja i za pogreb Mihalja Sekela, koji je umrvši u gornjoj Ugarskoj dopremljen u Ormužd i tamo u obiteljskoj grobnici pokopan. Mihaljev sin Friderik proda od nužde imanje Krapinsko i dio Kostela.[2] Ekonomsko stanje Sekela nije se više popravilo, živući oni ponajviše na Podravskom imanju u Bukovcu. Posljednji potomak i vlastelj Bukovca bio je Franjo Sigismund Sekel, a on je svršio život g. 1645., razpoloživši svojim imutkom hrvatski pisanom oporukom, koja se u akademičkoj zbirci čuva. Oženio se bio Katarinom rodjenom groficom Črnomaljskom, potekavšom od grada Črnomlja u Dolnjoj Kranjskoj.

Sekeli bijahu u rodu sa baruni kasniji grofovi Draškovići, oženivši se Gašpar Drašković Katarinom, kćerju Luke Sekela, a sestrom Mihalja Sekela. Franjo Sigismund Sekel slabo je na svojih dobrih gospodario. Dva puta g. 1630. i 1643. pokušao je prodati imanje svoje Bukovačko, i to prvi put Sigismundu Kegleviću za 8000 talira, a drugi put potonjemu i zajedno Ivanu Draškoviću, ali oba puta prepriečiše to ostali rodjaci i vjerovnici. Istom kad se posljednji Sekel s ovim svietom razstavio, predade njegova udova, jur spomenuta Katarina Črnomaljska, Ivanu Draškoviću i Sigismundu Kegleviću imanja u Bukovcu, Sv. Petru, Segotinu, Novoj Vesi, Torčecu i Ostroži. Tako dodjoše grofovi Draškovići do imanja Bukovačkoga, koje još i danas uživaju.[3]

Kako se vidi iz ovdje priobćenoga urbara, kmetovi Bukovački niesu bili nipošto odviše obterećeni. Cjeloselci davali su nedjelno

---

[1] Bilježke iz arhiva kaptola Zagrebačkoga. — Spomenici hrvatske Krajine, knjiga III.
[2] Kukuljević Iv.: Poviest grada Krapine.
[3] Keglevićeva arhivalija u zbirci jugosl. akademije.

dva, ponajviše tri radnika vlastelinu. Radnje, gdje nebi bili radni dani opredieljeni, nespominju se u urbaru. Neima sumnje, da je na tako povoljno razmjerje tlačne dužnosti djelovala obližnja Varaždinska krajina, gdje je svaka rabota bila prestala. U urbaru zabilježeni podanici bili su po svoj prilici većim dielom novi koloniste, pošto su polovicom šestnaestoga vieka krajeve podravske bosanski Ulam paša i Malkoč beg grozno opustošili i narod ili uništili ili raztjerali bili. Kada su pako i pod kojimi uvjeti naseljeni slobodnjaci u Sv. Petru i u Velikom Bukovcu, pokazuju priobćeni naselbeni listovi od g. 1619. i 1645.

Urbar Bukovački, koji se u izvoru zove „conscriptio bonorum Bukovecz a. 1645.", nalazi se u savršenom priepisu u zbirci jugoslavenske akademije medju arhivalijami, što su nabavljeni od pokojnoga grofa Samuela Keglevića. Mi ga priobćujemo sasvim vjerno transkripciom prema današnjem hrvatskom pisanju.

* * *

Urbar imanja Bukovca u Podravini polovinom sedamnaestoga vieka.

Villa Veliki Bukovec.

Matiaš Križan, celoselec, daje jedan Raniš penez, jeden kebel zobi, jeden kebel prosa, četero kur, dvanadezte jajec. Polselec pol tuliko, frtalj četrti tali tuliko itd.

Hegeduš Gjurina, celoselec.
Mate Maljak, celoselec.
Varga Mihok, polselec.
Kušel Lovrek, polselec.
Lukač Maljakov svak, polselec.
Jura Maljakov zet, polselec.
Matiaš Galić, polselec.
Lukač Gal, polselec.
Tomaš Križan, polselac.
Križan Mate, polselac.
Ivan Novosel, polselac.
Gjuraj Lutor, polselac.
Marko Kos, frtalj.
Udovica Matušina, frtalj.
Ivan Varga, frtalj.
Petar Tomašić, frtalj.
Jela Taradina, vdova, frtalj.
Petar Rahmet, frtalj.
Stefan Pantek, frtalj.
Ivan Pantekov zet, frtalj.
Stanek Ribić, frtalj.
Juraj Kranjec, frtalj.
Span Hrvat Ivan, frtalj, listor hižum, zemljum je obćinski.
Jurko Taradin, frtalj.
Andrias Smicalj, željar.
Dora Većpatovića, vdova, željar.
Gjurko Črnko, željar.
Jela Burina vdova, željar.
Kranjec Juraj, željar.
Juraj Kos, željar.
Blaž, Jeličin sin, željar.
Matej Kranjec, željar.
Mihalj Bohek, željar.
Andraš Premuš, željar.
Petar Gal, željar.

Matiaš Mlinarić, željar.
Gašpar Gal, željar; gosp. Keglevića Sig. kmet prvo.
Matok Zmicar, željar.
Jančiova žena, vdova, željar.
Lovrek Gal, željar.
Gjura Buha, željar.

Željari nesu već dužni, neg jednem težakom u tjednju čez vse leto, kak špan veli, a celoselec i polselec od Miholja do Petrova služi u tjednju tri dni, od Petrova do Miholja dva dni. Ravno tak i Maloga Bukovca.

Villa Mali Bukovec.

Ribarić z dvemi brati, celoselac.
Repić Ivan, polselac.
Vlahović Peter, polselac.
Guren Friščić, polselac.
Jurek Megjimorec, Istihovičin sin, polselac.
Martin Nedeliško, polselac.
Mihok Poviač, polselac.
Gjuren Levak, polselac.
Mihalj Poviač, polselac.
Gjura Repić, polselac.
Kranjec Lukač, frtalj.
Mihalj Golec, frtalj.
Blaž Vlahović, frtalj.
Tomaš Marka tkalca sin s Kovač Gjurkom, frtalj.
Štefan Zorčin set, frtalj.
Štefan Ribarić, frtalj.
Blaž Šimekov sin, frtalj.
Gjurko tkalca Jakoba sin, frtalj.
Ivan Šartić, željar.

Libertinorum villa Sveti Petar.

Horvat Marković, sudec celoselec.
Kovač Ambroz, celoselec.
Ivanuš Kratkov zet, celoselec.
Jurek Horvatić, celoselec.
Jurek Golcina, celoselec.
Horvatić Ivo, celoselec.
Vargović Petar z bratom Gregurom Vargovićem, celoselec.
Mihalj Zagorec, celoselec.
Peter Horvat, celoselec.
Peter vdovice Magde sin, polselec.
Blaž Bogdanić, polselec.
Matiaš Marić, polselec.
Boltizar Kranjec, polselec.
Štefan z Cirkvena, polselec.
Batjani Martin, polselec.
Mihalj staroga Gregura sin, polselec.
Lonikov sin Peter, samodrug, polselec.
Dorice udove sin Peter, polselec.
Ivan Tkalec, polselec.
Martin Pružić, polselec.
Posavec Vrban, polselec.
Golubić Tomaš, polselec.
Juriša Fogašev sin, polselec.
Mate Jage udovice sin, polselec.
Ivek Mužić, polselec.
Jandrek Ledinkov sin, polselec.
Ivek Batjanić, frtalj.
Čizmazia Mihok, frtalj.

Gelenov sin Peter, frtalj, crikvene zemlje.
Lugar Horvat Mihalj, frtalj.
Kate Greguričke sin Janko, frtalj.
Mika Cunjak, frtalj.
Blažek Gereček, frtalj.
Pintar Habianec, željar, 4 oranja zemlje.
Jandro Baljanić, željar.

Ova dva željara Svetoga Petra sela veće ništar nedaju, nego na leto jedan dukat, id est 25 grossos.

Villa Novo selo.

Marko Poviač, pol sela.
Ivan Petrin, pol sela.
Harambaša Matijaš, pol sela.
Lugar Hrvat Juraj, pol sela.
Mihok, pol sela.
Vrban Posavec, pol sela.
Martin Rešković, pol sela.
Ivan Škrinjar, pol sela.
Gjuraj Cingesar, frtalj.
Kranjec Baštian, frtalj.
Ivan Bardek, frtalj.
Lugar Mihael Belaić, frtalj.
Lovrek Mesarić, frtalj.
Jure Lisičak, frtalj.
Martin Lisičak, stari, frtalj.
Štefan Poviač, frtalj.
Mihalj Berković, frtalj.
Tomaš Jambreušić, frtalj.

Pri Tomašu Jambrenšiću je na stanu nekoji Gjure Megjimorec. Takajše Ivan Zamlačan pri Mateašu harambaši, ali ništar ne drži, ništar ni neplaćaju.

Valachorum villa Martinenci.

Mikula Včičević, celoselec.
Ivan Benković, celoselec.
Ivan Benković i pak polselec.
Andraš Kovačević, celoselec.
Vkoja Jagodić, celoselec.

Oveh pet hiž Vlahov daje vsako leto o Martinju četiri dukate per 25 grossos; izvan toga nesu dužni nijednoga drugoga dohotka, neg ako je kam z gospodinom pojti; dužni su vu tabor takajše kot Petrovčani.

* * *

I.

L i b e r t i n i a S a n c t o P e t r o s u b b o n i s B u k o v e c q u i b u s p r o v e n t i b u s d o m i n i s s u i s t e n e a n t u r e t p a r l i t e r a r u m i l l o r u m, s i m u l e t N o v o s e l o.

Mi Franciscus Sigismundus Zekel de Kevend, slobodni gospodin vu Ormuždu etc. valujem i na znanje dajem vsem i vsakomu, komu se pristoji, kako mi iz milošće učinismo pogodbu z našemi podlož-

niki pri svetom Petru v držanju iliti kotaru Bukovačkoga imanja in comitatu Crisensi na njihovu molbu i prošnju pod doli popisani red i put na veke:

Najprvo da ima vsaki od cela sela dati gotoveh penez šest raniški, dva kopuna, dve kokoši, dvanadeset jajec i najboljega prasca, koga bude imal. To od cela sela, a od pol sela pol tuliko.

Ako li bi koteri zatajil, prodal ali zkril, da za onu marhu ali procenbninu one marhe zaostaje: takaj dva polselca vsako leto jednoga prasca, ali jedno leto jeden, drugo leto drugi takajše najbolšega prasca. I ta dohodak da se ima vazdar na Martinje nam ali našem oficialom dati.

V letu ali v zime, okol kegod im se dobe zapove, da su dužni vazdar na vsakojački zverinski lov pojti.

Ako bi se suproti njim vsem, ali koteremu zmed njih od našeh susedov, ali koga inoga tužba pripetila, i dugovanje ono nebi se moglo prez prigledbe ali pravde opraviti, da su dužni polovicu ztroška vsakojačkoga podleći i platiti; ako bi koga pravda okrivila, da je dužan sudec njihov njega vu naše šake dati, ako li njega nemogel, njegovu marhu.

Ako li bi vsi oni k jednu, ali koj zmed njih nam ali našem susedom, ali komu inomu zaostal pravdeno, da je dužan njihov sudec, koj goder one dobe bude od nas položen, nam, našim susedom i ostalem s njih, ali s njihove marhe zadovoljšćinu učiniti.

Da su dužni vu ovom našem orsagu Slovenskom, kako god bude potreboća, z listmi pojti po našoj potreboće; van zloživši Mičetince z listom, z raki, z ribami nisu dužni pojti ni nositi, nego mesto toga da ima vsaki od cela sela štiri peše delavce vu ku god dobu, ali na kakovo god delo bude potrebno, vu ovom imanju Bukovačkomu dati bu moral polselac dva težaka vu godišću.

Ako bi se zpotribilo suproti našemu komu neprijatelju ali našega neprijatelja imanju polag nas stati na obrambu, ali kamo im se zapove z nami ali z našem odvetkom pojti, da su dužni vsi polag nas stati, i oboružno, kamo im se zapove, vsi prez vsakoga odgovarjanja; ako bude potrebno na tuliku našu potrebšćinu, da vsi, kuliko bi jih god mužkeh glav vu hiže bilo, imaju oboružno na našu potrebšćinu pojti pod zgublenje vse njihove marhe i glave.

Ako bi koj zmed njih pod koj goder put zkočiti hotel ili uzkočil iz naše zemlje, da ga je dužan njegov sudec, ako ga bude mogal, vuhiti i nam ali našem oficialom za vsum marhom vu ruke dati.

Da nijedan zmed njih prez naše volje i zvesti nigdir plaće neprijemlje.

Ako bi koj zmed njih meda, prasca ili kakovu drugu živinu imel, da je dužan najprvo nas ali našega oficiala pod zgubljenje one marhe ali nje cene, ponuditi; i ako bi komu na kakovu tu marhu peneze bili potrebni, da ima od nas prositi.

Ako bi vojska orsačka kada bila, da su dužni gda i ostali Vlasi v vojsku pojti.

Ako bi se četam ili vojuvanju put otvoril ter bi koj zmed njih četuval, da su dužni iz dobička, koga bi im Bog dal, nam četrti del dati, a ostalo, što bi im ostalo, ter bi hoteli komu inomu prodati ili dati, dužni su nas najprvo ponuditi i nam za gotovu našu plaću dati polag zgubljenja one marhe.

Ako bi je orsag nje i druge Vlahe na račun kraljeve svitlosti i svoj hotel uzeti ali vuzel, polag orsačkoga običaja i dokončanja da su dužni pokorni biti, kako i drugi Vlasi.

Da se vsaki čuva od vsake nevernosti, da se suproti nam ali slugam našim nepodigne i naše zemlje pod nijeden put od nas ali od našega ostanka neodtugja, odsvedoči je ili kem tem putem nepogubi ili kamo god nedade pod zgubljenje njihove marhe i glave.

Da se čuva vsaki od vsake lotrije, tatbine i ostaloga hudoga dela; ako li bi se koteri vu tom našel i prez zroka nas s našemi susedmi ali prijatelji zvajuval, mrazil,' iliti pravde nam nahajal, da od nas iliti našega oficiala polag vrednosti njegove kaštigan bude.

Ako bi koj vu vseh gore popisaneh artikulušeh za suca svoga, koga mi položimo, nemaral, njega ali kojega slugu našega posekal ali obsoval, med njimi svadu ili kakovu halavanju počel, da smo ga iliti naš oficial slobodni polag pravice iliti vrednosti kaštigati.

Na koju pogodbu z našemi gore rečenimi podložnemi dajemo ov naš list nim i njihovem odvetkom na veke pod naše ruke podpisanje i navadnu pečat. Van zloživši Vlaške sinove Juricu i Marka Horvata, koteri nesu vu ov list komprehenduvani, nego imaju zvan ove pravice drugi svoj list i pravicu. Datum in curia nostra superiori Bukovec prima junij 1619.

Franciscus Sigismund. Zekely.

II.

Mi gospodin Ferenc Sigmund Zekelly, slobodni i zastavni gospodin od Borlina, Ormožda i Zavračja dajemo na znanje po ovom našem listu vsem, pred kojeh obraz ili lice dojde, kako smo mi naselili

poštovanoga Gregura Petrina suca sela našega sada naseljenoga Novo selo imenovanoga i mesta hiže Malčevi vetri zovućega, Ivana Petrina brata njegovoga i Mihalja Ćuka z drugemi nihovemi tovaruši, i dasmo njim na vsako celo selo kmetsko devet rali zemlje orać́e z naših dvornih zemelj Velikoga Bukovca, odkuda se budeju pomagali, a vu senokošah na vsako celo selo kuliko ih bude moglo dopasti, onde vsakomu jednako. Slobošćina takaj na četiri leta od prišestnoga svetoga Martina biskupa, dneva, tak i pod takov red, da kako prejdu četiri leta gore napisana, computando a festo praescripto s. Martini, da imaju od vsakoga celoga sela kmeckoga rečeni Gregur Petrin z gore popisanimi svojemi tovaruši i ostalemi za njimi naselniki i odvetek njihov vsako leto to je to od leta na leto vu gotoveh penezeh f. 4 nam dati polovicu o svetoga Gjurgja viteza idući, polovicu o svetoga Martina biskupa dneve položiti, k tomu četvero kur, dvanadeste jajec, jednoga krnjaka i četiri težake peše na vsako leto. Item da budu vazdar dužni, kada mu se zapove od nas, ali od našega ladavca na zverinski lov pojti od vsake hiže jeden človek, k tomu takaj, da kada god bude zapoved nam vu tabor pojti, da vazdar od vsakoga cela sela kmetskoga budi ti gore popisani svojemi tovaruši i naselniki, haeredibusque et posteritatibus nec non successoribus ipsorum z nami ili z ljudmi po nas poslanemi haeredesque et posteritates nostros pojti i vu taboru vse do te dobe biti, doklam mi i naši ljudi, kako smo gore napisali, tamo budu. Item da zvan kvara živinskoga, što bi živina vučinila, sudac nec successores ipsius ništar nemaju suditi, nego da vsake kontroverzie njihove imaju pred nas ili naše ladavce donesti i po njih se polag orsačkoga običaja suditi simul cum controversia takajše, ako bi živinu drugomu na kvaru zajetu silum otel. Na što mi gore rečenim Greguru Petrin sucu, Ivanu Petrin, bratu njegovomu, Mihalju Ćuku i ostalem tovarušem njihovem, njihovem naselnikom i odvetku njihovomu dasmo ov naš list pod našu navadnu pečat i ruke pismo za prišestnu njihovu obrambu. Datum curia nostra Veliki Bukovec in festo b. Simonis et Jude apostolorum 1643.

Franciscus Sigis. Zekelly.

XII.

Urbar grada Bosiljeva g. 1650. i inventar od g. 1697.

O starijoj dobi Bosiljeva malo se može pripoviedati, jer za to neima poviestne gradje.[1] U listinah Frankopanskih, koje su do nedavna čuvane u zem. arhivu u Zagrebu, a sada se nalaze u Budimpešti, nespominje se grad Bosiljevo prije šestnaestoga vieka. Valjda su Bosiljevački spisi odneseni u Furlansku sa ostalimi arhivalijami Tržačke grane Frankopana. Župa Bosiljevačka postojala je jur g. 1334., pojedini plemići Bosiljevački spominju se četrnaestoga i petnaestoga vieka, ali o Frankopanih kao vlasteli Bosiljevačkoj svjedoči prvi put g 1641. glagolska listina Gomirskoga župnika Matka Grebčića.[2] Tada je bio gospodarom Bosiljeva knez Bartol Frankopan, pa se čini, da je Bosiljevo premda nije u diobnoj izpravi izrično navedeno, već od g. 1449. pripadalo Tržačkoj grani Frankopana. Više su Tržački Frankopani marili za Bosiljevo, pošto im Turci poharaše imanja na Korani i pošto prodaše grad Brinje, po kojem su se pisali knez Anž i njegovi sinovi Vuk i Krsto knezovi Brinjski. Počev od g. 1530. redovito je stanovao Vuk Frankopan u Bosiljevu, a tako isto i njegov sinovac, sin Krstin Nikola Tržački. Vuk utemelji g. 1531. kod crkve na Gradišću kod Bosiljeva monastir Dominikanaca i izruči ga fra Šimunu privoljom župnika i puka Bosiljevačkoga.[3] Nikola kupi g. 1560. u obližnjoj Kranjskoj imanje Črnomalj, da bude prema potrebi utočištem njegovoj porodici. Nije bila šala u to doba držati imanja preko Kupe u Hrvatskoj, kamo su Turci neprestano četovali. U Bosiljevu bilo je više i većih i manjih okršaja, u kojih se Frankopani proslaviše kao vitezovi na glasu. Najžešći okršaj s Turci bio je pako kod Bosiljeva i Pribunjaca g. 1582., a tada pogibe množtvo vitezova iz obližnje tvrdje Karlovačke. Nikola Tržački namre Bosiljevo svojemu sinu Gašparu, koji nakon smrti posljednjega kneza Ozaljske grane Frankopana, kneza Stjepana, izpravda od knezova Zrinskih Frankopanska imanja Novi u Vinodolu, Novi na Dobri, Zvečaj i Severin. Ovom stečevinom prilično ojačaše Tržački Frankopani. Od Gašparovih sinova primi kod diobe imanja g. 1609. Bosiljevo knez Nikola, kao ban hrvatski. Nikola brinuo

---

[1] O Bosiljevu pisano u »Viencu« g. 1875. br. 20. i 21.
[2] Acta croatica, str. 91.
[3] Popis Frankopanskih spisa u Porpetu kod Vidina.

se mnogo za valjano gospodarstvo na svojih imanjih. Na koliko je bilo pustih zemalja u Bosiljevu, naseli on bjegunci iz krajeva, što ih Turci poharaše, kako to svjedoče imena Bosiljevačka: Bosanci, Bišćani, Klokočki, Vitunjski, Blagajci. U stranah preko rieke Dobre i prama Ogulinu nastani Nikola u Dubravah, u Ponikvah, oko Trošmarije Vlahe i učini od njih slobodnjake vlastelinske uz podavak male daće i dužnost vojevanja. U Bosiljevo pritegne i Vlaške naseljenike iz Vitunja, koje bijaše njegov sinovac Gašpar kao kapetan Ogulinski g. 1639, pod Klekom smjestio. Staro Bosiljevačko vlastelinstvo nije se prije turske provale prostiralo preko Dobre i potoka Bistraca, već je zemlja preko tih voda pripadala starim Frankopanskim gradovom Skradu i Vitunju, ali je Nikola nastojao svakako nešto spasiti za svoju obitelj od tih gradova.[1]

Nikola umre u Beču g. 1647., a svoja imanja hrvatska ostavi svojem bratu generalu Karlovačkom Vuku Krsti, i njegovim sinovima. Njegova sva tri sina, već spomenuti Ogulinski kapetan Gašpar († 1652.), namjestni general u Karlovcu Juraj († 1661.) i i nesretni Franjo Krsto († 1671.) zaredaše kao gospodari Bosiljevu, dok ono nakon odkrića Zrinsko-Frankopanske urote ponajprije nezapane Karlovačku soldatesku, a poslije kraljevsku komoru. Kako iztražna pisma onoga doba dokazuju, bilo je u Bosiljevu iž-vrstno gospodarstvo i svega blaga obilje, koje njemački generali i kapetani raznesoše na sve strane. Imanje je bilo veliko, te je brojilo g. 1674., kad već nije bilo cjelokupno, 560 kmetskih kuća. Karlovački general grof Josip Ivan Herberstein, zakleti neprijatelj roda Zrinjana i Frankopana, nastojao je iz petnih žila, da se i Bosiljevo priklopi vojnoj Krajini; ali napokon bude Bosiljevo namienjeno g. 1683. za odštetu raznih tražbina banu Nikoli Erdedu, doduše takodjer protivniku Zrinskoga i Frankopana, ali inače rodoljubivu Hrvatu i čestitoj duši, koji je najviše pomogao, da nije tada Hrvatske sasvim nestalo. Erdedi mogao je odabrati izmedju konfiskovanih imanja ili Božjakovinu ili Bosiljevo, koje je bilo procienjeno na 24.000 fl. Herberstein bojao se je, dobiti u banu Erdedu novoga takmaca, pa je sve moguće učinio, da se predaja Bosiljeva preprieči. A kad mu to nije za rukom pošlo, izradio je, da se sela preko Dobre Erdelj i Dubrava pak Ponikve i Vitunj odciepe od Bosiljeva i s Krajinom spoje. Pri tadašnjih prilikah uspio je podpunoma Herberstein, te ban rečena mjesta nije nikad

[1] Medje vlastelinstva Bosiljevačkoga bile su do provale turske ujedno medje Zagrebačke županije i biskupije prama županiji i biskupiji Modruškoj. Ta medja nije na strani prema Kupi i Severinu, niti danas promienjena, ali kasnije gospoštiji Bosiljevačkoj pripojena mjesta Ponikve, Otok (Suglice), Grabrik i kraj preko Dobre oko Dubrave sve do Generalskoga stola (nekadašnjega grada Janjča) pripadala su Modruši u političnom, feudalnom i crkvenom pogledu. Sam pako sadašnji Generalski stol (Lipovac) bio je u obsegu gospoštine Skradske, te je pripadao ujedno sa županimi mjesti Lešćem (Tolići) i Lipom Zagrebačkoj biskupiji i županiji. O gradu Lipi i o tamošnjem vlastelinstvu vidi naš članak u »Viencu« 1878. br. 1.—2.

primio. Bez sumnje samo huškanjem Herbersteina i njegovih ljudi zamoliše Ponikvarci i Dubravci već g. 1672., da budu krajišnici pa i zbilja to ostaše sve do napusta Krajine u najnovije doba.[1]

Ban Nikola Erdedi preminu g. 1693., ostavivši jedinca sina Nikolu, kojega pokosi smrt u nježnoj mladosti. Bosiljevom upravljala je uz tutore udova banova grofica Urša Rozina, rodjena grofinja Gallenberg, u ime jedine kćeri Ane Barbare, koja se udade oko g. 1710. za grofa Dujma Andriju Auersperga. Od Auersperga kupio je Bosiljevo g. 1820. pokojni maršal grof Laval Nugent.

Kad su Herbersteinovi ljudi g. 1670. posvojili Bosiljevo, odnieli su odanle i vlastelinska pisma. Jedan dio odnesenih spisa popisan je u izkazu, što ga mi priobćismo u XXIV. knjizi Starina. Tu je podpisan pod br. 125 „Ein alts Urbarium von Wossail (Bosiljevo)", a ima naznačeno i više drugih spisa, tičućih se urbarialnih prilikah u Bosiljevu, kano ti „pod br. 70 Rauchfanggelt (dimnica) betref, br. 111. Testimoniales wegen einadtwortung etlicher vnterthanen vnd grundstükh. 122, Revision der hueben vnder Woseil gehörig. 123. Comissio wegen revision Wosseiledischen hueben. 128. Ansüdlung etlicher vnderthan vnder Wosseil. — Sada ovih spisa u Bosiljevu neima, ili ih barem mi tamo pronaći nemogosmo. Najviše mora se žaliti, što neima staroga urbara Frankopanskoga, koji valja da kao i Modruški potiče iz petnaestoga vieka. U mjesto toga urbara priobćujemo Frankopanski urbar za Bosiljevo od g. 1650. iz zbirke g. Lašovskoga, koji nam ga prijateljski na porabu i priobćenje ustupi. Urbar taj svjedoči, da su braća Gašpar i Juraj Frankopani baštinu nakon strica Nikole još za života otčeva († u maju 1652.) medju sobom podielili i da je svaki od njih polovicu Bosiljevačkoga imanja uživao. Urbar taj pokazuje cjelokupno stanje rečenoga imanja sa službami i daćami svih podanika na čitavom prostoru, koji je u prvoj polovici sedamnaestoga vieka Bosiljevu pripadao. Urbar od godine 1650. sa dodatci sve do godine 1671. sačuvan je u većem zborniku, koji je kašnje komorskom upravljatelju Bosiljeva, Severina, Ribnika i Ozlja, Jurju Kukuljeviću služio. U njem ima osim Bosiljevačkog urbara za god. 1650. još i noviji urbar gospoštine Bosiljevačke od g. 1673., a zatim i urbar grada Severina od rečene godine i urbar za dio imanja Ribničkoga i Ozaljskoga od god. 1682., koji je knez Adam Zrinski držao. Iz ovoga urbara od g. 1673. donosimo pod kraj urbara od g. 1650. sumarni popis svih podložnika Bosiljevačkih te službe i daće njihove. Jedan odlomak urbara Bosiljevačkoga za g. 1670. i 1671. pod naslovom „Legistar od pinez dohodčenih podložnikov Bosiljevačkih" nalazi se medju Frankopanskimi spisi, što su iz zem. hrv. arhiva u Budimpeštu odneseni. Odlomak Bosiljevačkog urbara popunjuje inventar grada Bosiljeva, pisan rukom tadanjega Bosilje-

---

[1] Vidi Lopašić: Spomenici hrvatske Krajine. Knjiga II., str. 351—353, 375—380

vačkoga župnika Gašpara Živčića g 1697., koji sliedi pod sl. B. kao zanimljiv prilog k poznavanju jezika hrvatskoga Bosiljevačkoga kraja i gospodarskog i kulturnoga stanja na hrvatskih vlastelinskih dvorovih onoga doba. Dakako da je šteta, što nismo kadri donieti onakov inventar iz doba, dok su još Frankopani Bosiljevom vladali. Oba priloga priobćujemo iz izvornika transkripciom danas običajnim hrvatskim pravopisom, nepromienivši ništa, van interpunkciju, a dodavši nekoliko topografičnih i poviestnih opazaka.

* * *

A.

Par urbariuma leta 1650.

od kmetov, slobodnjakov i Vlahov, ča je vu kotaru Bosiljevskom na del gospodina grofa gospodina Tržački Jurja, njih gospostva došlo, vu kom se uzdrže zakoni, pravice, dohodki i dužnosti imenovanih podložnikov, koj kuliko dužan je od svoje zemlje, koteru drži, služiti i dohodak vsakojački davati. Conscriptum mense januarij anno ut supra.

Lipje.[1]

Miko Fortun daje na leto pinez fl. 2.

Janže Vučić daje na leto pinez fl. 2.

Dužan je vsaki na leto težakov 12.

Dužan je takajše vsaki desetinu davati od pšenice, erži, zobi, hajde, pčelac, janjac i krmak.

Dvorišća.[2]

Ivan Papa drži pol sela, dužan je svako leto pinez fl. 2.

Item kosca 2, spravljača 2.

Desetinu od pčelac, janjac i krmak i žita vsakojačkoga.

Juri Colnar drži zemlje tulikaj, koliko i prvi i vse dohodke male i velike daje, kako i on pred njim.

---

[1] Lipje mjesto sa crkvom sv. Lenarda na medji Severinskoj, a nekada i Modruškoj. U Lipju bila je g. 1501. i 1574. župa Zagrebačke biskupije.

[2] Sada se to selo nezove Dvorišće, već Rim, valjada šaljivo po stanovnicih, koji se zovu pridjevkom „Pape“. Rim nalazi se na Lujzinskoj cesti prama Severinu.

Selo Pribanci.[1]

Lovre Draginić drži celo selo, dužan tlake u tjednju dan n. 6. Ima vola 2, daje kablovine pšenice[2] kup. 2, žita kup. 2. Pinez krajcarov 56, kopuna 1, jajac 6, piščenac 3, povisma funt 1. Gorščinu i desetinu od vina, janjac, pčelac i prasac i vsakojačkoga žitka, što na gmajni prirodi.

Ive Grguraš drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni nr. 3. Ima vola 2. I ostalom (na pol) dohodkom dužan je kako prvi.

Selo Potok.[3]

Jure Mikšić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni nr. 3. Ima vola 4. Daje (kao što Ive Grguraš). Gorščinu i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i žitka vsakojačkoga, što na gmajni prirodi.

Juraj Babaš drži jedan del sela: dužan tlake u tjednju dni 2. I ostalim dohodkom dužan kako i drugi.

Ivan i Jure Laslavić drži celo selo, dužan tlake u tjednju dan 6.
Ima volov 6. Daje kablovine pšenice kupnenika[4] 2, žita 2, pinez krajcarov 56.
Kopuna 1, piščenac 3, jajac 3, povisma funt 1.
I ostali dohodak dužan je kako i drugi.

Mikac Laslavić drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dni 2.
Ima vola 1. Daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 1, jajac 3, povisma funti $1/2$.
I ostali dohodak dužan je kako i drugi.

Vdova Kraljevićka drži pol sela, dužna tlake vu tjednju dni 2.
Ima vola 6. Dohodak kako i (Mikac Laslavić).

---

[1] Veliko selo tik Kupe napram župnomu mjestu Vinici u Kranjskoj. Pod selom je od starine prievoz na Kupi, a u najnovije vrieme sagradjen je stanovac most.

[2] Kablovina pšenica to jest čista ovejana pšenica, koja je na kable bila izmjerena.

[3] Potok poveće selo uz Bosiljevački potok.

[4] Kupnenik = kuplenik, mjera i danas običajna oko Karlovca. Drži 24 vrča (požunca).

Vdova Okloparka drži pol sela, dužna je tlake u tjednju dni nr. 3.

Ostali dohodak dužna je kako i (Mikac Laslavić).

Mate Vlah drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni nr. 3.

Ima vole nr. 4.

I ostalim dohodkom dužan je kako i (Mikac Lastavić).

(Opazka.) 1653. Ta je kmet zavsima dan Matiašu djaku[1] po zapoviedi gospodina.

Mikac Vitunjski[2] drži sela pol, dužan je tlake u tjednju dni 3.

Ima volov 6. Dužan je za vsim dohodkom kako on pred njim.

Jure Brnardić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

Dužan je sa vsim ostalim dohotkom, kako i drugi pred njim.

Mathe Ferljanić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dne 3.

Ima vola 2. Dužan je sa vsim ostalim dohotkom, kako i on pred njim.

(Opazka.) J. Kukuljeviću dan je.[3]

Jure Ulijanić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3.

Ima vola 2. Dužan je sa vsim ostalim dohodkom, kako i drugi pred njim.

Mate Puler drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

Ima volov 6, daje kablovine pšenice kup. 1, žita 1, pinez kr. 28, kopuna 1, pišćenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

Ostalim dohodkom dužan je, kako i drugi.

On jedan dan tlake i jednu četrtinku pšenice, a jednu žita, pinez krajcarov 8, zato mu se obalilo, zašto mu je zemlje odneto, a po zapovedi gospodinovoj, njih gospodstva odneta je zemlja i ovi prihodi obaljeni su doli po zapovedi njih gospodstva.

Matak Ferljanić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2.

S ostalim dohodkom dužan je kao i drugi.

---

[1] Matijašu Mlinariću, službeniku kneza Frankopana.

[2] Vitunjski naseljen izpod staroga grada Vitunja kod Ogulina. U Bosiljevačkoj gospodštini bilo je više doseljenika iz strana, koje su Turci bili poharali. To potvrdjuju i imena: Bosanac, Bišćanin, Klokočki, Blagajac, Jajčanin (od Jajca grada).

[3] Jurju Kukuljeviću, koji je od svoje mladosti služio Frankopane, i od njih dosta milosti stekao. Nakon urote postade upravljateljem prekokupskih komorskih imanja. G. 1681. kupi sa svojom ženom Dorom Mogorićkom 24 kmetska selišta i dvor na Potoku, potonji grad Steljnik, koji je prije dvie godine izgorio te je sada podor.

Ivan Kraljević drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2.

Ima vola 2. I ostalim dohodkom.

Grga Frljanić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. (I ostalim dohotkom.) Goršćinu i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i takajše od vsakojačkoga žita.

Mato Jurković aliter Puhlin drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2.

(Opazka.) Pusto je sada i za grad seje se ove zemlje.

1660. dan 4. augusta. Videvši ja, da ova zemlja dobro od zdavna pusto stoji, tako sam ju dal Mike Koriniću, doklam se kmet za nju nenajde, da ju lada i uživa tako i s tem putem, da vsakojačkoga žitka, ča na njoj sijal bude, daje desetinu i u jeseni pinez fl. 1.

Tome Popovački i Jurko drže pol sela, dužan tlake u tjednju dni 2.

Ima vola 2. I ostalim dohotkom.

Miko Radočaj drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3.

Dužan je sa vsim dohodkom kako i ov pred njim.

Mate Jurković drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

Ivanac Radočaj drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

Ima vola 1. Dužan je sa vsim dohodkom, kako i ovi pred njim.

Bečeva gorica.[1]

Mikac Franković drži pol sela, tlači dni 3.

Ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez krajc. 28, kopuna 1, pišćenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

I ostalim dohodkom dužan je kako i zgorni.

Jure Behtić drži pol sela, tlači u tjednju dni 3.

Dohodak kako i (Mikac Franković). Goršćinu i desetinu od vina, janjac, pčelac i od vsakojačkoga žitka.

Mate Behtić drži pol sela, tlači dni 3.

I ostalim dohotkom dužan je ravno kako i ov pred njim.

Miho Moguš drži jedan del sela, tlači dni 2.

I ostalim dohodkom (pusto).

Pere Moguš drži jedan del sela, tlači dni 2.

Dužan je i ostalim vsim malim i velikim dohotkom, kako i ov taki pred njim.

---

[1] Sada se ovo selo zove jednostavno samo „Beč".

Jure Moguš drži jedan del sela, tlači dni 2.

Vraneša Pulis drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2.

I ostalim dohotkom.

Vodena draga.

Ivan Kolar drži celo selo, dužan tlake u tjednu dan 6.

Ima volov 6. Daje kablovine pšenice kup. 2, žita kup. 2, pinez kr. 56, kopuna 1, pišćenac 3, jajac 6, povisma funt 1.

I ostalim dužan je kako i ov gorni.

Jurko Dobrančić drži celo selo, dužan tlake u tjednju dan 6.

Dohodak kako (i Kolar).

Bartol Drašković drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3.

Ima vola 2. I ostalim dohodkom dužan je kako i drugi.

(Opazka.) 1651. taki po mladom letu dan je ovi Bartol k Danielu[1] za Ivana Cunića, koj pod Lipom stoji i ravno ovliko tlakom i dohotkom dužan je.

Jure Matečić drži pol sela, tlači dni 3.

Ima vola 1. Dužan je sa vsim malim i velikim dohotkom ravno kako i on pred njim.

Jure Okon aliter Rožić drži pol sela, dužan tlake dni detto.

Mate Cunić drži jedan del sela, dužan tlake na tjedan dni 2.

Ima volov 6. I ostalim dohotkom dužan je, kako i drugi.

Ivan Drašković drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dan 1.

I ostalim dohotkom.

(Opazka.) 1668. die 14. junij ovoga Draškovića selo je pusto i dano je Mate Cuniću iz dužnosti, ka od njega pristoji, da gradu dade.

Lipa.[2]

Miko Lončarić drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni br. 3.

Ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, pišćenac 2, jajac 3, povisam funti $^1/_2$. I ostalim dohotkom dužan je kako i drugi.

---

[1] Danilo Porubski, sekretar generala Vuka Krste Frankopana.

[2] Ovdje je samo jedan dio Lipe popisan, i to onaj s lieve obale Dobre; ostala selišta preko Dobre spadahu dvoru (gradu) Lipskom obitelji Herendića, i poslije Mihačevića (Čubretića) od Vrhrike.

Jurko Lončarić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3. I ostalim dohotkom malim i velikim dužan je, kako i ov pred njim.

Jure i Marko Cunić, vsaki po sebi stoji, ali skupa drže pol sela. Dužni su kako pred njimi drugi.

Mikula Tropčić drži sela pol, tlake u tjednju dni 3, ima volov 6. Dohodka dužan je kako on pred njim.

Udova Mara Gojačka drži sela pol, dužna je tlake vu tjednju dni 3. Dužna kako on pred njom. Ako ima trsje, gorščinu i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i svakojačkoga žitka.

Ovo pol sela dano je Juri Brekoviću iz Črna Kamenja do naše dobre volje kako slobodnjaku s tim putem, da nam samo od ovoga pol sela 2 fl. gotovih pinez dohotka daje i pod svaki teg svojim plugom dva dni orat i desetinu od svega i službom, kojum drugi slobodnjaki dužni su Bosiljevu, 21. marta 1653.

C. Georgius.[1]

Ivan Fratalić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 2. Služi svim dohotkom, dužan je kao i Gojačka.

Stanko Draganić drži sela pol kano Fratulić.

Ive, Petar i Tome Kuzmak vsaki po sebi stoji, vsaki u tjednju tlači dan 1. Vsim dohotkom dužni su, kako i ostali taki pred njim.

Ive Mikšić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ostalim sim dohodkom dužan je kako i ovi pred njim.

Jurko Šibenik drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Dohodka dužan je kako i ovi pred njim.

Pere Šibenik dtto.

Matko Protulipac dtto.

Jakob Protulipac drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dni 2. Dohodka dužan je kako i drugi.

Mihal Protulipac drži pol jednoga sela, dužan je tlake vu tjednju dni 2. Ima vola 1. Daje pinez kr. 14, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta $^{1}/_{4}$. I ostalim vsim dohodkom dužan je kako ovi gore.

Mate Protulipac drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Dohodkom dužan je kako i drugi.

Miko Fudurić drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 2. Dohodkom dužan kako i drugi.

Stane Šibenik drži sela pol, daje tlake vu tjednju dni 2. Dohotkom dužan je kako i drugi.

[1] Vlastoručno pisana opazka kneza Jurja Frankopana.

Juraj Draganić drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dni 2. Dohodka dužan je kako i drugi.

Pere Draganić drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dan 1. Dohodka dužan je kako i ovi drugi pred njim.

Ivan Cunić drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 3. Dohodak dužan je kako i ovi drugi.

Črno Kamanje.

Tomo Hrebac drži pol sela i dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, pišćenac 2, jajac 3, povisam funta ½. Goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i žitka vsakojačkoga davati ima.

Vuk Škot drži pol sela, dužan tlake v tjednju dni 3. Ima voli 4. Dohotka dužan je kako i on od zgor.

Ov kmet do volje gospodina njih gospoctva je slobodan tako, da pišice ili na paripu služi, kamo mu se zapovi, tako zato da u saku jesen obrh dohotka ostaloga daje skupa s ovimi kr. 40 fl. 5.

Vranko Dabranić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. detto.

Ive Dabranić drži jedan del sela, tlači dan 1. Polag gospodina Jurja zapovedi met kmete razdana.

Matko Vuranešić drži jedan del, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima volov 5, daje pinez kr. 13, s ostalim svim dohodkom, goršćinu i desetinu.

Jure, Ive i Vranko Benić, vsaki po sebi stoji, ali vsi tri skupa drže sela pol, ali skupa daće u tjednju davaju dni 2. Daju pinez fl. 1 kr. 13 i ostalimi dohodki.

Juraj Benić i Grdina Brcković, vsaki po sebi stoji, ali obadva skupa drže sela jedan del i vsak po sebi u tjednju tlači dan 1. Daju skupa kr. 20 i ostali dokodak.

Lešće.[1]

Mate Kahlić drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3, ima vola 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, pišćenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

---

[1] Sada neima sela Lešća, već se hrpe kuća i pojedina sela zovu Radočaji, Tomašići, Skukani, Gorinci i Dani, ali se župa sv. Jurja, koja je spadala god. 1574. biskupiji Zagrebačkoj, a sada pripada Senjskoj biskupiji, zove Lešćanska.

Mate Moguš drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Daje kano Mate Kahlić.

Obadva daju goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i vsakojačkoga žitka.

Umol.

Mate Vrbošić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, pišćenac 2, jajac 3, povisma funta 1.

Juraj Kolić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, Ima vola 2, daje pinez kr. 40, kopuna 1, pišćenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

Goršćinu i desetinu vina, janjac, pčelac, prasac i vsakojačkoga žitka.

1651. die 30. octobris po zapovedi moga milostivoga gospodina Jurja pušćal sam ovomu Pere Koliću tlake dan jedan, zač nemavši zemlje, nego četiri dnine i tako od sih dob bude tlačil u tjednju dni 2.

Jure Kolić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 4, daje pinez kr. 40 i ostalim vsim dohotkom, malim i velikim dužan je ravno kako i ovi pred nim.

Grabarak.[1]

Lovre Župan drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima voli 4, daje pinez kr. 13, kopuna 1, pišćenac 2.

Grga Jarnjević drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima volov 6, daje pinez kr. 20, kopuna 1, pišćenac 2.

Mate Vrbanić drži treti del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje pinez kr. 13, kopuna 1, pišćenac 2.

Gale Pavličević drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima volov 6, daje pinez kr. 26, kopuna 1, pišćenac 2.

Mate Jarčečić drži sela tretinju, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima sulog vola, daje pinez kr. 20.

Mike Župan drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2, Ima vola 2, daje pinez kr. 26.

Ive Mateša drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima volov 6, daje pinez kr. 13.

[1] Nekada župno mjesto. O Grabarku ima veća opazka kod urbara Modruškoga.

Pere Mateša drži sela pol. dužan tlake u tjednju dni 2. Ima volov 4, daje pinez kr. 13.

A nastanjen g. 1655.

Miho Mateša drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 2, daje pinez kr. 26.

Miko i Jure Maletić saki po sebi drže sela pol, tlače vu tjednju skupa dni 2. Imaju volov 2, daju pinez kr. 40,

Stanko Cvetkovac drži sela tretinju, dužan tlake u tjednju dan 1, daje pinez kr. 6.

Ivica Županić drži sela tretinju, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 2, daje pinez kr. 6.

Cigo Cerovac drži sela tretinu, dužan tlake u tjednju dan 1, daje pinez kr. 6.

Jurko Brozinić drži sela tretinju, dužan tlake u tjednju dni 1. Ima vola 1, daje pinez kr. 13.

Vsi daju goršćinu od vina, a desetinu od janjac, pčelac, prasac i vsakojačkoga žitka.

1658. Od Mihe Mateše odilil se je Ivac Mateša tako i s tem putem, da im se gmajne pridati ima i na protuljeće bude tlačit rečeni Ivac Mateša dni 2, dohotka bude daval kr. 26, kopuna 1, pišćenac 2.

Otok.[1]

Jure Lipoščak drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 1. Daje pinez kr. 26, kopuna 1, pišćenac 2.

Mate Tonković drži sela tretinu, dužan tlake u tjednju dni 2. Daje pinez kr. 13.

Ive Pešić drži sela tretinu, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 1. Daje pinez kr. 13.

Ivan Podgorac drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Daje pinez kr. 13.

Jure Podgorac drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dan 1. Daje pinez kr. 6.

Mate Petrušić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dan 1. Daje pinez kr. 13.

---

[1] Sada razstavljeno na mjesta Otok i Trošmarija, gdje je stara župna crkva majke Božje. Mjesto zvalo se je prije po svoj prilici Zuglice, a o Zuglicah vidi opazku kod urbara Modruškoga.

1663. die 7. junij pridano je ovomu Petrušiću na Vinišćih tako, da bude još više jedan dan tlačil, kako od sada u tjednju dojde tlake dni dva i dohodke kako i ostali, ki po dva dni tlače, dužan bude davati.

Vsi davaju goršćinu od vina, a desetinu od janjac, pčelac, prasac i vsakojačkoga žitka.

1658. in aprili. Upeljena je zemlja Jure Lipoščaku pri crikvi Otočkoj tako i s tem putem, da u saku jesen daje pinez od nje, budući jedna cela zemlja, fl. 4. Item desetinu od pšenice, rži, zobi, žita, hajde, janjac, prasac i pčelac. Item kopuna 1. piščenac 2.

1663. die 7. julij dano je Jarni Mihčeviću u Otoku pri Matešah[1], ča je med Otokom i Grabrkom, od gmajne jedan falat na jedan dan tlake.

Podrebar.

Mike Kuzmić drži celo selo, dužan tlake u tjednju dan 6. Ima vola 5, daje kablovine pšenice kupl. 2. žita kup. 2, pinez kr. 6, kopuna 1, piščenac 3, jajac 3.

Jurko Kuzmić drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima volov 6, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Miko Gašparović drži dva dela sela. dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 4, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28. kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Jurko Mikašić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2. jajac 3, povisma funta ½.

Miko Lasica drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1. pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Bartol Umolac drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Vranko Županić drži jedan del sela. dužan tlake u tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. ½, žita kup. ½, pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 2 povisma funta ¼.

---

[1] Sada se hrpa kuća Mateških nebroji više k Otoku, već sačinjava posebno selo „Mateše“.

Matko Lipoščak drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 2. Daje kablovine pšenice kup. $^1/_2$, žita kup. $^1/_2$, pinez kr. 14, kopuna 1, pišče 1, jajac 2, povisma funta $^1/_4$.

Ive Gašparović drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 1. Daje kablovine pšenice kup. $^1/_2$, žita kup. $^1/_2$, pinez kr. 20, kopuna 1, pišče 1, jajac 2, povisma funta $^1/_4$.

(Svi skupa.) goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i vsakojakoga žitka, što na imanji prirodi.

(Napose za Miku Gašparovića): Iliš i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i žitka iz gmajne.

Hrsina.[1]

Jure Barčić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 2. Daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

Rade Kralj drži pol sela, dužan u tjednju dni 3. Ima vola 2. Daje kablovine pšenice kup. $^1/_2$, žita kup. $^1/_2$, pinez kr. 14, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^2/_4$.

Jure i Grgac Priselac vsaki po sebi stoji, ali skupa drže sela pol, tako Jure tlači dni 2, a Grgac dan 1. Daju kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2.

Matko Čepuran drži sela pol, služi tlaku vu tjednju dni 2. Ima vola 4. Daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2.

Grgac Dojčić, drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

(Svi skupa) Goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjca, pčelac, prasac i žitka iz gmajne.

Orišje.

Jure Katkić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 4. Daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

---

[1] Starinsko mjesto, u kojem je imao g. 1461. selište župnik Gojmirski Matko Grebčić, darovavši ga manastiru Sv. Mikule na Gvozdu. (Acta croatica, str. 91.)

Jure Marinić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 2. Daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Novoselo.

Mateša Mržljak drži pol sela, dužan tlake dni 3. Daje kabl. pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Miko Perćak drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Rade Trkulja drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ¼.

Mike Pavlaković drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Daje kablovine pšenice kup. ½, žita kup. ½, pinez kr. 20, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisma funta ¼.

(Za sve.) I ostalim dohotkom dužan je kako i drugi.

Na vrtu koji tlače.

Jure Mržljak, Črne Helina, Stana Savtiska, Vuk Radočaj, Jure Kosavčić, Paval Štobac, Matko Osojnički.

Ovi nikakova dohotka nedaju, nego koji ima trsje u vrtu, tako daje od njega goršćinu i desetinu i od žitka, što na gmajni prirodi, a dužan je vsaki tlake u tjednju dni 2.

1661. Razdelil se je od brata Lovrenac Janković, koji stoji pri vrtu, ki je prvo za grad delan, tlači u tjednju dni 2. Sa vsim kako ovi prvi pred njim dužan je, drži rečenoga vrta treti del.

Ilišnjaki (Illisniaky).[1]

Lešće.

Pere Katić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 6, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

[1] Ilišnjaki, podanici, koji su davali osim ostalih običnih daća i službe još i „iliš“ to jest petinu od priroda zemaljskih. Dakle su ilišnjaci bili još više obterećeni. nego li obični kmetovi.

J u r e K a t i ć drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 6, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

M i h a l j S k u k a n drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 2, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 3, jajac 3, povisma funta ½.

M i h o M a t e š i ć drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 4. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

I v a n S k u k a n drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 4, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

J u r e S k u k a n drži celo selo, dužan tlake dni 4. Ima vola 4. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

I v e M o g u š drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 1. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

M a t e Č a v r a g drži pol sela, dužan tlake dni 3, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

J u r e V u r a n c š i ć drži celo selo, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 2. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

G r g o Š o š t a r drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3. Ima volov 6. Daje pinez kr. 24, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

J u r e i P e r e R a d o č a j i vsaki sebi stoji, ali skupa drže sela pol, tlake dužni su u tjednju dni 2. Imaju volov vsaki 2. Daju pinez vsaki kr. 26, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

I v e S k u k a n drži jedan del sela, dužan tlake dni 2. Ima vola 4. Daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 1, jajac 2, povisma funta ½.

J u r a j i M i k e Š i m u n i ć i, vsaki po sebi stoji, ali skupa drže sela tretinu, dužni su tlake vu tjednju dni 2. Imaju volov 2. Daju pinez kr. 26, kopuna 1, piščenac 2, jajac 2, povisma funta ½.

M a t k o K a t i ć aliter P e r a k o v i ć drži sela tretinu, dužan je tlake u tjednju dni 2. Daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

M a t e R a d o č a j drži sela tretinu, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima volov 6. Daje pinez kr. 13, kopuna 1, piščenac 2, jajac 2, po visma funta ¼.

Po seli od jedne zemlje daje vsako leto konjskih podkova 1000, a čavlov k. 1000.

Grge Radočaj drži malo zemlje, dužan je u tjednju tlake dan 1. Daje pinez kr. 6, kopuna 1, piščenac 1, jajac 1, povisma funta $^1/_4$.

1665. leta budući da se je Mate Radočaj napisan pred Grgom Radočajem, svojim sinovcem Jurom razdelil, i rečeni Jure tu zemlju z Matkom po oficijalih razdelil, jednu i drugu, zato obadva od sih dob desetinu davati imaju od vsakojačkoga žitka, Mate pinez libre tri; a Jure dohodak kako zgori stoji.

Mikula Radočaj drži malo zemlje, dužan tlake u tjednju den 1. Daje pinez kr. 6, kopuna 1, piščenac 1, jajac 2, povisma funta $^1/_4$.

Antun Šoštar drži malo zemlje, služi tlake dni 1. Ima vola 2. Daje pinez kr. 6, kopuna 1, piščenac 1, jajac 2, povisma funta $^1/_4$.

(Kod svih skupa.) Desetinu od vina, janjac, pčelac i prasac, item iliš od vina, pšenice, zobi i žita, kako se razpiše.

Umol.

Mate Vrbanić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

Ivan Kolić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

Mihac Umolac drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piscenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

(Za oba.) Daju desetinu i iliš kako i drugi.

Podrebar.

Miko Luketić drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3. Ima vola 3. Daje pinez kr. 4, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

Desetinu i iliš kao i drugi.

1651. die 30. junii. Ovoga kmeta gori napisanoga Luketića sami gospodin, njih gospodstvo gospodin Juraj, pušćali su ga na tlake dni tri.

Hrsina.

Petar Ropar drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 4. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

Vuk Strgar drži pol sela, dužan tlake dni 3. Ima vola 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

Mihal Štakor drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 4. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

Lovre Brletić drži sela pol, tlake dužan u tjednju dni 3. Ima vola 4. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

Miho Bihćanin drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

Matko Stipanić drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

Miko Vulašić drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3. Daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

Stane Jarnjević drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 1. Daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 1, jajac 2, povisma funta 1/4.

(Svi skupa.) Desetinu i iliš kako i drugi.

Slobodnjaki.

Jedrče.

Miko Vrbanac drži celo selo, dužan dva dni orati pod pšenicu, daje pinez fl. 6, kopuna 2, piščenac 2, jajac 12, povisma funt 1.

Mihalj Grižnjak drži pol sela, dužan jedan dan orati pod pšenicu, daje pinez fl. 3, kopuna 1, piščenac 1, jajac 6, povisma funta 1/2.

Marko Bušić drži pol sela, ostali dohodak kako i drugi, koji pol sela drži.

Thomo Perko drži pol sela, ostali dohodak kako i drugi, koji pol sela drži.

1653. naselil se je ov Kolić u jeseni.

Pere Kolić drži pol sela, ostali dohodak kako i drugi, koji pol sela drži.

Marko Trbinac drži pol sela, ostali dohodak kako i drugi, koji pol sela drži. I ov je naseljen kada i Kolić.

(Za sve skupa.) Daju desetinu od vina, pšenice, jačmena, rži, zobi, pčelac, janjac i krmak.

Zdihovo.

Mikula Domitrović[1] daje kablovine pšenice kup. $1^1/_4$, žita kup. $1^1/_4$, zobi kup. $1^1/_4$, pinez fl. 1, kr. 20.

Pišice ili na paripu mora služiti, i na vrata gradska na poredovnju hoditi, item mora davati desetinu od janjac, pčelac i prasac, i žitka vsakojačkoga iz gmajne i od vina desetinu i goršćinu.

Petar Fortun daje pinez na leto fl. 2 i desetinu. Pišice mora služiti, kamo mu se zapovi i na vrata na poredovnju hoditi.

Pribanci.

Ive Tul daje na leto pinez fl. 1 kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta $^1/_2$.

Mikula Stan'ešić daje na leto pinez fl. 1. kr. 20.

(Za oba.) Goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i žitka vsakojačkoga.

Ova dva pišice ili na paripu moraju služiti, kamo im se zapovi i na vrata gradska na poredovnju hoditi.

Vkova gorica.

Stanko Pavlaković daje pinez 1 fl. 15 kr.

Mihal Živčić daje pinez 3 for. 20 kr.

Udova Pavlakovićeva daje pinez 3 fl. 45 kr.

Črne Selaković daje pinez 3 fl. 20 kr.

Ovi slobodnjaki gori pisani daju goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i vsakojaka žitka.

Potok.

Peta Mikšić daje na leto pinez fl. 2.

Udova Mar. Mikšića daje na leto pinez 10 kr.

Goršćinu i desetinu kako i drugi. Dužni su hoditi na povoz leta i pod vsaki teg dva dni orati.

---

[1] Domitrovića slobodnjaka bilo je u Osojniku, Liplju i u Zdihovu. Godine 1635. dobio je Ilija D. sa svojim sinom Ivanom plemstvo. Knezovi Frankopani nadariše ga selištem u Osojniku. Ilija kao i njegov sin Mihajlo bili su pravoslavni; drugi sin Ivan priznavao se katolikom. Danas su svi Domitrovići u Zdihovu i Osojniku katolici.

Lipa.

Miko Kasunić daje pinez na leto fl. 2.

Na povoz lesa dužan je hoditi i pod svaki teg dva dni orati.

Ive Škot daje pinez na leto fl. 2.

Pišice ili na paripu ova dva gori pisana, kamo se im zapovi, moraju pojti.

Daju gorščinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i žitka vsakojačkoga.

Budući da je (Mike) Noršić umrl, a udovicu uzel je Ive Šibenik kmet tako, da paripa drži i kako slobodnjak bude, odlučil sam, da vsaku jesen daje pinez fl. 1 kr. 20. Item desetinu od žitka vsakojačkoga i od blaga, to je to janjac, pčelac i krmak. Actum 15. octobris 1657.

Črno Kamenje.

Anton Galetić daje na leto pinez fl. 2, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Stane Galetić daje na leto pinez 1 fl. 20 kr., kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Ivan Dabranić daje na leto pinez 2 fl. 40 kr., kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Na paripu ili pišice vsaki mora pojti, kamo mu se zapovi i na vrata gracka na poredovnju hoditi.

Mora vsaki davati gorščinu od trsja i desetinu od vina, jajac, pčelac, prasac i žitka.

Na povoz lesa morahu hoditi i vsaki pod vsakojački teg dva dni orati i po dva dni kositi.

Anton Galetić ima voli 4, Mikula Galetić 2, Ivan Dobranić 2.

Prikanci.[1]

Dore Erdelka daje na leto 1 fl. 20 kr., kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

Matko Lauš daje na leto 1 fl. 20 kr., kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

Andrej Haler daje na leto 1 fl. 20 kr., kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

---

[1] Prikanci sada Erdelj na desnoj strani Dobre, odpalo je god. 1672. od Bosiljeva i pripojeno je Ogulinskoj Krajini.

Mihica Jakovčić daje na leto 1 fl. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta $1/2$.

Andrej Erdeljac daje na leto 1 fl. 20 kr. kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta $1/2$.

Grgac Gojak daje na leto 1 fl. 20 kr., kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta $1/2$.

Ivak Skukan daje na leto 1 fl. 20 kr., kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta $1/2$.

Ove zemlje pol i dohotka obalja se, koju zet njegov drži, koji na gospe udovice stranu stoji.

Goršćinu, ki trsje ima, i desetinu od vina i t. d.

Na paripu ili pišice mora služiti vsaki.

Vsaki tjedan dužan je vsaki na povoz lesa hoditi po dva dni i kositi po dva dni.

Lešće.

Ivan Tomašić[1] daje na leto pinez fl. 2, goršćinu i desetinu. Pišice ili na paripu mora služiti.

Mate Moguš daje na leto pinez fl. 6 kr. 40, kopuna 1, piščenac 2. Goršćinu i desetinu. Ima volov 6. Pišice ili na paripu mora služiti.

1659. Jure Tomašić odelil se je od bratov, tako daje na leto pinez fl. 2, goršćinu i desetinu. Pišice ili na paripu mora služiti.

Štefan Tomašić stal je na Gerca Skukana zemlju, daje na leto pinez 1 fl. 20 kr. Dužan je dohotkom i službom kako i brat njegov Jure.

Umol.

Marko Kasunić.

Mike Kasunić. Ova dva slobodnjaka nikakova dohotka od pinez nedaju, nego daju goršćinu i desetinu.

---

[1] Tomašići staro pleme hrvatsko. G 1481. podieli kralj Matija literatu Stjepanu Tomašiću od Korane neke zemlje kod te rieke. Još polovicom 17. vieka držahu Tomašići grad Beloj kod Karlovca. Plemićki list izdan je g. 1622. za Nikolu Tomašića, a obnovljen je po kralju Leopoldu I. g. 1661. za braću Ivana i Pavla Tomašiće. Knez Juraj Frankopan Tržački oslobodi g. 1657. Tomašiće od podaničtva grada Bosiljeva. Sva ova pisma čuvaju Tomašići kojih ima jedno 12 kuća, a jako su osiromašili.

Gore i loze gospocke da se vu njoj kakov kvar nepripeti, na pravu čuvati moraju.

Pišice vsaki, kamo mu se zapovi, mora pojti i na vrata gradska na poredovnju hodati dužni su.

Tone Galetić daje na leto pinez fl. 1 kr. 20.

Ive, Pave Špehar i Jure Vlah daju na leto pinez fl. 1 kr. 10, daju kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ½. Ima volov 6. Goršćinu i desetinu.

Pišice vsaki ili na paripu mora, kamo mu se zapovi, pojti i na vrata gradska na poredovnju hoditi dužan je.

Špehar je dužan na povoz velikoga lesa hoditi i pod vsaki teg po dva dni orati i po dva dni kositi.

Tako Pave sa bratom daje dohotka libr. 3, a Ive Špehar kr. 20, a Jure Vlah kr. 20.

Hrsina.

Pave Stanešić daje na leto pinez fl. 1 kr. 20, kopuna 1, piščenac 2. Goršćinu i desetinu.

Pišice mora služiti, kamo mu se zapovi.

Orišje.

Grgo Poturica daje goršćinu od trsja i desetinu od vina, blaga i žitka.

Stane Blažić daje na leto pinez 1 fl. 10 kr. Goršćinu i desetinu.

Ivan Vuković daje goršćinu od trsja i desetinu od vina.

Pišice vsaki ili na paripu, ako ga koj premore, mora služiti, kamo mu se zapovi.

Jure Čižmešija, sokač, daje goršćinu i desetinu.

Ta je na gospodara Gašpara stranu.

Miko Kapuzović drži vrta, ki je za grad prvo delen, treti del, od koga na leto dužan je kr. 30 Jurica Radočaj.

1668. die 13. martii dano je prazne zemlje priko Dobre suproti Gorinci i sinokoše Miki Radočaju za naselenje i onde je, ki kako se ogradi to je to tretoga leta od rečene zemlje daval bude pinez 1 fl. 20 kr. i desetinu za vsimi voli, koliko ih imal bude, vsaki mesec na povoz lesa po jednoč i na pute kako ostali slobodnjaki hoditi dužan je.

1658. 1. octobris.

Popisani slobodnjaki na Osojniku, koji su letos počeli dohodak davati od vsake cele zemlje fl. 4.

Stipan Domitrović drži celu zemlju, daje na leto pinez fl. 4.

Mate Maljevac od $1/2$ zemlje daje na leto pinez fl. 2.

Ivan Desant od $1/2$ zemlje daje na leto pinez fl. 2.

Grgo Ferderbar od cele zemlje daje na leto pinez fl. 4.

Pere Fortun od $1/2$ zemlje daje na leto pinez fl. 2.

Grgo Kramarić od $1/2$ zemlje daje na leto pinez fl. 2.

Mikula Paulić aliter Brozić od $1/2$ zemlje daje na leto pinez fl. 4.

Paval Domitrović od cele zemlje daje na leto pinez fl. 4.

Matija Krajačić od $1/2$ zemlje daje na leto pinez fl. 2.

Matko Vučić od $1/2$ zemlje daje na leto pinez fl. 2.

Mihel Medved od $1/4$ zemlje daje na leto pinez fl. 1.

1658. Šime Špehar letos nastanil se je i drži zemlje $1/4$, bude daval fl. 1.

Vsi ovi slobodnjaki dužni su vu Krajinu, na pute i tlake čuvati hoditi i dužni su desetinu od janjac, pčelac, prasac i žitka vsakojačkoga davati.

Vlahi Ponikve.[1]

Obrad Vidnjević daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Jovan Vidnjević daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Mileta Knisić daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Tomo Lalić daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Mikula Lalić daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Tomo Divić daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Mihalj Jurjević daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Vukovoj Radatović daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Vuk Vidnjević daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

Po sebi ov vsaki Vlah za vratnu poredovnju plaća u jeseni 2 fl., kako dohodi fl. 46.

Ovi vsi Vlahi gore napisani polag toga moraju davati na leto travarinu od sto ovac po dvi.

Item na vrata gradska na poredovnju hodati dužni su.

---

[1] **Glede naselenja Vlaha u Ponikvah, Dubravah i pod Vitunjem vidi poviestni opis Bosiljeva u uvodu ovoga članka.**

Item pišice ili na paripu z listi ili kamo goder drugamo, kamo se zapovi, mora pojti.

Item u četu, kada im se zapovi, moraju pojti.

Item kada se puške čuju, na obranbu k gradu pod vsega izgubljenje i glave takajše vsaki spravan z oružjem potezati mora.

Popovo selišće.

Ivan Umiljenović daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.
Radul Perić daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.
Vujica Jurjević daje pinez 2 fl. 40 kr.
1657. nastanjen Abraham Višnjić daje pinez 2 fl. 40 kr.

Vitunj.

Marko Perić daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.
Mikula Perić daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.
Pavko Ivanović daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.
Rožićko Vučković daje na leto pinez 2 fl. 40 kr.

1655. naseljen je pod Vitunjem Mikula Perić ravno tako kako i ostali, ki stoje pod Vitunjem. Za vsima dužan je pinez fl. 2 kr. 40.

Ovi vsi Vlahi gori napisani vsim malim i velikim dužni su ravno kako i Ponikvari, listor se van izmeće, da ih gospoda na vrata gradska na poredovnju nepotrebuju radi stanovita uzroka.[1]

Novi Vlahi u Dubravi.

Todor Vukosalić daje na leto pinez 1 fl. (a tako i) Cvitan Vukosalić, Vidan Krešelić, Hrelja Milaković, Marčeta Mikašinović, Janko Jankovčić, Mihal Karapančić, Ilija Punosović, Marko Klisurić.

Ovi vsi novi Vlahi gori napisani vsim malim i velikim dužni su ravno kako Ponikvari i Poposeliščani, da ih gospoda na vrata gracka na poredovnju nepotrebuju zaradi stanovitoga uzroka.

Summa od kmetov, slobodnjakov, Vlahov dohočenih pinez, izvan što ovi Vlahi daju, ki su na vratih fl. 190, item m. —, item Skote fl. 4 kr. 20.

Item Vlahi od vrat fl. 16, item kopuni 147.

---

[1] Po svoj prilici, da nisu bili dosta pouzdani kao stražari.

Summa včini skupa od kmetov, slobodnjakov i Vlahov dohočenih pinez . . . . . . 185 fl. 17 kr.

Item od malinov	8 fl. 40 kr.
	193 fl. 57 kr.
Vuk Škot za tlaku više	4 fl. 20 kr.
Tako včini skupa . .	197 fl. 77 kr.

Pšenice kablovine mora biti kupa 57 $^3/_4$.

Actum Bosiljevo, 16. septembris 1651.

1658.

Popisani, koji na Dobre i Kupe maline imaju:

Jure Lipoščak od 1 tečaja 40 kr.
Marko Tonković od 1 tečaja 40 kr.
Grgo Jarnjević od 1 tečaja 40 kr.
Županić od 1 tečaja 40 kr.
Marko Moguš od 1 tečaja 40 kr.
Jure Kovačević od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Ivan Kovačević od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Ivan Skukan od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Ivak Skukan od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Jure Vuranešić od 1 tečaja 40 kr.
Mikac Skrtić od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Paval Skrtić od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Marko Peraković od 1 tečaja 40 kr.
Miloš Mlikanić od 1 tečaja 40 kr.
Mato Galetić od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Gašpar Galetić od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Anton Galetić od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Stane Galetić od $^1/_2$ tečaja 20 kr.
Vranko Benić od 1 tečaja 40 kr.
Ivan Benić od 1 tečaja 40 kr.
Protulipci od 1 tečaja 40 kr.
Mihe Kasunić od 1 tečaja 40 kr.
Miko Joh od 2 tečaja 1 fl. 20 kr.
Žlibec od jedne stupe 40 kr.

Ako li veće malinov bude kmeckih, neka se pripišu, a ovo ča je in ultimo latere napisano, ništar nevalja. To sam ja vse ovdi skupa napisal.

Actum Bosiljevo 1. novembris 1658.

Martinus Mlinarić.

1665. die 13. maji. Matku Vrbancu s Klanca dan je jedan falat gmajne u Dražicah sinokošom na jedan stog, od koje vsako leto u grad Bosiljevo dužan bude davati soli kupl. 2.

1658. Reformatio. Popisani malini, od kojih dohodak ide, koja šuma ovdi nutra postavljena, samo ča gospodari nisu postavljeni, nego se ovde stave:

Jure Lipoščak od 2 tečaja fl. 1 kr. 20, nima nego jedan tečaj.
Pusto. Ive Mateša od 1 tečaja kr. 40.
Pusto. Mate Mateša od 1 tečaja kr. 40.
Grgo Jarnjević i Županić od dvih tečajev fl. 1 kr. 20.
Miko Galetić od ½ tečaja kr. 20.
Ivak Skukan od ½ tečaja kr. 20.
Jure Skukan od 1 tečaja kr. 40.
Ivan Skukan od ½ tečaja kr. 20.
Jure Vuranešić od 1 tečaja kr. 40.
Anton Galetić od ½ tečaja kr. 20.
Protolipci od 1 tečaja kr. 40.
Miho Joh od 2 tečaja fl. 1 kr. 20.
Tečajev 13 fl. 8 kr. 40.

* * *

Urbarium grada Bosiljeva leta 1650.

na stran gospodina Gašpara Tržačkoga.

Lipje pri sv. Leonardu.

Paval Ferderbar drži zemlje dni 3, dužan tlake na leto dni 12. Pinez daje na leto 2 fl., desetinu od žitka vsakojačkoga.

Ivan Fortun dužan je za vsima kako i Paval Ferderbar.

Zdihovo.

Marko Hadak drži pol sela. Dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 28, kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3.

Marko Fortun drži treti del sela. Dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 20, kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, kopuna 1, piščenac 2, jajac 2.

(Obadva.) Desetinu od janjac, pčelac i prasac.

Fratrova vas.[1]

Juraj Krušac drži pol sela. Dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 8, kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam lanenih funt 1.

Goršćinu i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac, pšenice, žita i zobi, što na gmajni prirodi.

Črne Filipčić drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3, ima vola 4. Dužan je za vsim ostalim dohotkom ravno kako i ovi zgora.

Ive Vrbanac drži jedan del sela, dužan je tlake na tjedanj dni 2. Dužan je kako i zgorni.

Mate Krušac drži jedan del sela, ima vola 2, dužan je tlake na tjedanj dni 2. Dužan je kako i zgorni.

Mate Krušac (drugi) drži jedan del sela, ima vola 2, dužan je tlake na tjedanj dni 2. Dužan je kako i zgorni.

Grgo Kovačić drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3. Ima vola 1. Daje kablovine pšenice kup. ½, žita kupa ½, pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ½.

I ostalim dohotkom dužan je ravno kako i ov prvi.

Miko Filipčić drži jedan del sela. Dužan tlake u tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. ½, žita kup. ½, pinez kr. 28.

Luke Filipčić drži sela pol, tlači dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28.

Jakov Offak drži del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. ½, žita kup. ½, pinez kr. 14, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta ½.

(Svi skupa.) Goršćinu i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i žitka vsakojačkoga iz gmajne.

---

[1] Fratrova vas = sada Fratrovci polag Kupe. Nekada se to selo zvalo Radovac. Darovala ga je bila Katarina, žena kneza Stjepana Frankopana, manastiru sv. Mikule u Gvozdu (pri Modrušah.) Po Paulinih dobilo je mjesto sadašnje ime Fratrovci. Kašnje g. 1531., pošto je manastir na Gvozdu dokinut, podieliše Fratrovce Frankopani plemiću Martinu Lovinčiću, koji je bio pobjegao pred turskom silom iz Lovinca u Lici. Lovinčići su sada vlastela pod Lipom nedaleko Bosiljeva. U Fratrovcih se vidi još podor crkve sv. Vida i stan fratarski.

Selo Pribanci.

Stane Drkosić drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 4, daje kablovine pšenice kup. 2, žita kup. 2, pinez kr. 56, kopuna 1, piščenac 2, jajac 4, povisam funta ½.

Grgo Lovnički drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 36, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ½.

Jure Lovnički drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje kabl. pšenice kup. ¾, žita kup. ¾, pinez kr. 20, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta ½.

Jure i Jakob Tončić drže dva dela sela; dužni tlake u tjednju dni 4. Imaju vole 4, daju kablovine pšenice kup. 1¼, žita kup. 1¼, pinez kr. 36, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ¾.

Andrej Tončić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 2, daje kablovine pšenice kup. ¾, žita kup. ¾, pinez kr. 20, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta ¼.

1659. die 12. martii. Grgo Matešić uzel je polovicu od Jurka Fabića zemlje; tako bude dva dni tlačil i polovicu dohotka daval.

Jurko Fabić drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ½.

Brodar Stane Fabić[1] drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3 daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ½.

(Za sve.) Gorščinu i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac, pšenice, žita i zobi iz gmajne.

Pavko Fabić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 4.

Stane Tončić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 1.

Jure Rožić i Miko Ostronić drži pol sela, dužan je tlake u tjednju dni 3.

Mikula Tončić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

Ivko Ostronić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 1.

Mikula Razdraz drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

---

[1] Fabići bili su brodari na prievozu grada Bosiljeva sve dok nije oko g. 1884. sagradjen stanovac most na Kupi kod Pribunjaca.

Jurko Ostronić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 1.

Jurčac Biro... drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 1.

Ive Tončić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

Petar Valentić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

Mihal Viroslavić drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima volov 4, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 36, kopuna 1, piščenac 3, jajca 3, povisma funta $1/2$.

Miko Ostronić drži treti del sela, dužan tlake u tjednju dni 3.

Ivan Bišćanac drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 26, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta $1/2$.

(K. Ferenca kmet).[1]

Pere Bosanac drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 4. Ima volov 6. daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1.

(K. Ferenca kmet).

Ive Bosanac drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta $1/4$.

Pavel Bosanac drži dva dela sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 1, daje pinez kr. 14, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta $1/4$.

(Kneza Ferenca kmet.)

(Za sve.) Dužni su za vsim ostalim dohotkom.

Selo Milani.

Matija Milan, šoštar, drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $1/2$.

Miko Čičak drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3. Ima volov 2.

Razdelil se je na ovoj zemlji z bratom Grgurom.

Jurko Bubaš drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, pišće 1. jajac 2, povisam funta $1/2$

[1] Knez Ferenc Herendić Lipski, vazal grada Bosiljeva u Dolnjih selih i u Žubrinjcih.

Jure Bubaš drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2.

Ivan Žlibac drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. Ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1/2, žita kup. 1/2, pinez kr. 14, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta 1/4.

Miho Žlibac drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. 1/2, žita kup. 1/2, pinez kr. 14, kopuna 1, pišče 1, povisma funta 1/4.

(Za sve.) I ostalim dohodkom dužni su.

Selo Dugače.

Ivan Šimčić drži celo selo, dužan tlake u tjednju dni 6. Ima volov 2, daje kablovine pšenice kup 2, žita kup. 2, pinez kr. 56, kopuna 1, piščenac 3, jajac 6, povisam funt 1.

Stipe i Grgac Franković drže celo selo, dužni su tlake u tjednju dni 2. Ima volov Stipe 5, Grgac 2.

Jurko Žganjar drži pol sela Frankovićeva, dužan tlake u tjednju dni 3.

Ivan Moše drži celo selo, dužan tlake u tjednju dni 6, ima volov 6.

Ivan Kovačić drži celo selo, dužan tlake u tjednju dni 6, ima volov 6.

Dužni su za vsim ostalim dohotkom.

Juko Mržljak drži dva dela sela. Dužan tlake dni 4, ima volov 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta 1/2.

Mate Franković drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, ima vola 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta 1/2.

Ivan Bačvarić drži sela tretinu, dužan tlake u tjednju dni 2, ima volov 4, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta 1/4.

Miko Gaćan drži sela tretinu, dužan tlake vsaki tjedan dni 2, ima volov 4, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta 1/4.

(Za sve.) I ostalim dohotkom dužni su.

Selo Potok.

Marko Benković drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 3, nima volov, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta $^1/_4$.

Ive Benković isto.

Ivica Korenić drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 3, ima volov 4, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta $^1/_2$.

Paval i Jure Oklopar drže celo selo, dužni su tlake u tjednju dni 6, nimaju volov, daju kablovine pšenice kup. 2, žita kup. 2, pinez kr. 56, kopuna 1, piščenac 3, jajac 6, povisam funt 1.

Ivan Pules drži pol jednoga sela, dužan tlake u tjednju dan 1, daje kablovine pšenice kup. $^1/_2$, žita kup. $^1/_2$, pinez kr. 14, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta $^1/_4$.

Jure Kirinić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, ima vola 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 20, kopuna 1, pišće 1, jajac 3, povisam funta $^1/_2$.

Mate Stanšinić drži tretinu sela, daje tlake vu tjednju dni 2, nima vola, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta $^1/_4$.

(Za sve.) Goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac i prasac i ostaloga vsega kako i drugi.

Petar Popovački drži nešto malo zemlje, tlači u tjednju dan 1, ima vola 1.

Matko Ferkula isto. Dužan je kako i gorni Popovački.

1659. m. novembris. Pridano je zemlje Ferkuli Matku i Petru Popovačkomu tako, da od sadašnjega vremena vsaki bude tlačil dni 2.

Vodena draga.

Miko Cunić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, ima volov 6, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta $^1/_2$.

Miko Tomašić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, ima volov 4, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 2, povisam funta $^1/_2$.

Miko Matičić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, ima volov 4, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

(Za sve.) I ostalimi dohotki dužan je.

Selo Lipa.

Marko Pušić drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3, ima vola 1, daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

I ostalim vsim dohotkom dužan je.

Črno Kamenje.

Ive Benić drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 2, nima vola, daje pinez fl. 1 kr. 20.

Ivan Brcković drži sela tretinu, dužan tlake u tjednju dni 2, nima vola, daje pinez fl. 1 kr. 20.

(Za oba.) Daje desetinu od vsega, kako i ostali, i kopuna i piščenac 2.

Selo Lešće.

Mikula Skukan drži del sela, dužan tlake dni 2, ima vola 2, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ½.

I ostalim dohotkom dužan je kako i drugi.

Selo Grabarak

Mihe Župan drži pol sela, dužan je tlake vu tjednju dni 2, ima volov 2, daje pinez kr. 13, kopuna 1, piščenac 2.

Jurina Jarnjević drži tretinu sela, dužan tlake dni 2, daje pinez kr. 13, kopuna 1, piščenac 2, jajac 2.

Miko Brozinić drži sela jedan del, dužan tlačiti u tjednju dan 1, daje pinez kr. 13, piščenac 2, jajac 2.

Mate Ljubošinac drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2, ima vola 1, daje pinez kr. 26, kopuna 1, piščenac 2.

Pave Cvitovac drži sela tretinu, dužan tlake vu tjednju dan 1, ima volov 2, daje pinez kr. 6, kopuna 1, piščenac 2.

Mate Matešić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2.

Lovre Vrbanić drži sela tretinu, dužan tlake vu tjednju dni 2, daje pinez kr. 13, kopuna 1, piščenac 2.

Pave Mateša drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 2, daje pinez kr. 13, kopuna 1, piščenac 2.

(Za sve.) Desetinu od žitka, janjac, pčelac i prasac, kako i drugi, od vina gornicu.

Selo Otok.

Matak Rendulić drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 2, ima volov 6, daje pinez kr. 13, kopuna 1, piščenac 2.

Marko Tonković drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 2, ima volov 6, daje pinez kr. 13, kopuna 1, piščenac 2.

Miko Podgorac drži selo jedno malo, tlači u tjednju dan 1, daje pinez kr. 6, kopuna 1, piščenac 2.

Stipe Cvetovac drži sela pol, tlači dni 2, ima vola 2, daje pinez kr. 13.

(Za sve.) Goršćinu od vina, a desetinu od žitka i ostaloga kako i gorni.

Selo Podrebar.

Marko Juranić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, ima volov 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žitka kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Miko Lipoščak drži jedan del sela, dužan je tlake vu tjednju dni 2, ima volov 2, daje kablovine pšenice kup. ½, žitka kup. ½, pinez kr. 14, kopuna 1, piščenac 2, jajac 2, povisam funta ¼.

Miko Rendulić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dan 1, daje kablovine pšenice kup. ½, žitka kup. ½, pinez kr. 14, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta ¼.

Ive Rendulić drži pol jednoga sela, dužan tlake vu tjednju dan 1, daje kablovine pšenice kup. ½, žitka kup. ½, daje pinez kr. 14, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta ¼.

Mate Hlaponić drži jedan del sela, dužan tlake dni 2, ima vola 1, daje kablovine pšenice kup ½, žitka kup. ½, pinez kr. 20, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta ¼.

Matić Hlaponić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2. daje kablovine pšenice kup. ½, žitka kup. ½, pinez kr. 20, kopuna 1, pišće 1, jajac 2, povisam funta ¼.

Ivan Trmac tlači u tjednju dni 3, ima volov 2.

(Za sve.) I ostalim dohodkom malim i velikim dužni su kako i drugi.

Hrsina i Krč.

Miho Osojnički drži pol sela, dužan u tjednju dni 3, ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1, žitka kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ½.

Petar Kralj drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dni 2, Ima volov 1, daje kablovine pšenice kup. 1/2, žita kup. 1/2, pinez kr. 14, kopuna 1, piščenac 1, jajac 2, povisma funta 1/4.

Lovre i Mike Čepušan drže sela tretinu, dužni su tlake v tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žitka kup. 1, pinez kr. 20, kopuna, piščenac 1, jajac 2. povisam funta 1/4.

Grge Osojnički tlači u tjednju dni 2, ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1/2, žita kup. 1/2, pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/4.

(Za sve četiri.) I ostalimi dohodki dužni su kako i drugi.

Petar Pulez drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dni 2. Goršćinu i desetinu od vina i žitka na gmajni dužan je plaćati i drugo ništar.

Toma Stipanić dužan je tlake u tjednju dni 2.

Ivan Santus dužan tlake u tjednju dni 2.

Jure Janković dužan je tlačiti na vrtu dni 2.

Petar Pešić dužan je tlačiti vu tjednju dni 2.

(Za sve.) I ostalim dohotkom dužni su kao i Pulez Petar.

Selo Popovci.[1]

Ivan Dugonožić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, ima vola 1, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $^1/_2$.

Tome Hatac drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3.

Rade Pušić drži pol sela, tlači dni 3, ima vola 1.

Miho Hatac drži nešto dvorne zemlje, tlači u tjednju dni 2.

Dohotkov nikakovih nedaje, zač na dvornom selu stoji, nego desetinu iz gmajne.

(Hatac dan je gospodinu Jurju za Miku Repara.)

Miko Požega drži pol sela, tlači dni 3, ima volov 4, daje kabl. pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 8.

(Za sve.) Goršćinu i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i žitka iz gmajne.

Selo Orišje.

Ivan Sudetić drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta $^1/_2$.

---

[1] Popovci tik župne crkve Bosiljevačke, kod koje je pop stanovao.

*

Miko Baldak drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. 1/2, žita kup. 1/2, pinez kr. 20, kopuna 1, pišče 1, jajac 2, povisam funta 1/4.

Rade i Šimun Katkić drže pol sela, dužni su tlake u tjednju dni 3, imaju volov 3, daju kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, pišče 1, jajac 3, povisam funta 1/2.

(Za sve tri.) I ostalim dohotkom kako i drugi.

Novo selo.

Lovre Bernardić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, pišče 1, jajac 3, povisma funta 1/2.

Ivan Frkula drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, pišče 1, jajac 3, povisma funta 1/2.

Grdina Perćjak drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, pišče 1, jajac 3, povisma funta 1/2.

Miho Perćjak drži sela pol, dužan tlake vu tjednju dni 3, ima volov 4, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2.

Jure i Miho Frkulja drže sela pol, tlače vu tjednju dni 3, daju kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 26, kopuna 1, piščenac 2.

Mike Mržljak drži dvorno selo, dužan tlake vu tjednju dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2.

Jure Bernardić drži pol sela, tlači u tjednju dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28.

(Za sve.) I ostalim dohotkom dužni su.

1659. Die 31. martii. Jure i Miho Frkula tlačili su do sada dni tri, a budući da je odpušćal Rade Frkule sin zemlje svoje Mihi Frkuli na jedan dan, tako od sada Jure bude tlačil dni 2, a Miho Frkulja dni 2, a Rade Frkula sin Mihe dni 2, a ostale vse dohotke polag urbaria davali budu.

Ilišnjaki.

Potok.

Mikša Lisica drži celo selo, dužan je tlake u tjednju dni 6, ima volov 6, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 3, jajac 6, povisam funt.

Jure i Mike Lisica drže celo selo, dužni tlake u tjednju dni 6, imaju volov 4, daju pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 3, jajac 6, povisam funt.

(Oba.) Desetinu od vina, janjac, prasac, pčelac, item iliš od vina, pšenice, zobi, žita, kako se razpiše.

Selo Lešće.

Ivak Moguš pol sela drži, dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Marko Moguš drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, ima vola 1, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

Tomo Čavrak drži dva dela sela, tlači u tjednju dni 4, ima vola 4, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

Grgac Skukan drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

Miko Skukan drži jedan del sela, dužan tlake dni 2, ima vola 4, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

Luke Šimanić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2, daje pinez kr. 26, kopuna 1, piščenac 2.

Mate Šoštar drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, ima volov 6, daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2.

Ivica Katkić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, ima vola 2, daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2

Miho Radočaj drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2, daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2.

Mikula Desinić drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 2, daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2.

Ivica Radočaj drži nešto malo zemlje, tlači u tjednju dni 3, daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2.

Jakov Radočaj drži nešto malo sela, dužan tlake u tjednju dan 1, ima vola 2, daje pinez kr. 6, kopuna 1, pišče 1.

A od zemlje, ča je Stane Radočaju odneto, prepisano Jakobu R. kr. 13.

Jure, Lovre i Mikac Radočaji drže sela pol, dužni tlake u tjednju dni 3, daju pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 3.

Stane Radočaj drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, daju pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 3.

Od Stane Radočaja odpisano je kr. 12 i pripisano je Jakobu R., zašto mu je zemlja pridana, tako daju Stane R. 23 kr., Jakob Radočaj 13 kr.

(Svi.) Desetinu i iliš dužni su kako i drugi.

Selo Umol.

Stane Kolić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Miho Umolac drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Desetinu i iliš kako i drugi.

Kako dekret svedoči, ki je dan od g. Markeza, njih exc., de dato 29. marta 1663.,[1] jesu njih excel. Gašparu Galetiću engeduvali ral, ka bi čez leto dužan davati, ovaj dekret nahodil se je pri rečenom Galetiću.

Selo Podrebar.

Jure Gašparović drži celo selo, dužan tlake vu tjednju dni 6, ima volov 4, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 3, jajac 6, povisma funt 1.

Miko Županić drži pol sela, dužan tlake vu tjednju dni 3, ima vola 1, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Ive Brnjas drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, ima volov 2, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Jure Bogdančić drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

(Za sve.) Desetinu i iliš kako i drugi.

[1] To jest od kneza Franje Krste Frankopana.

Selo Hrsina.

Lovre Strgar drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dni 3, ima vola 1, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Mate Strgar drži jedan del sela, dužan tlake u tjednju dni 2, ima volov 4, daje pinez kr. 30, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Mihal Strgar drži pol jednoga sela, dužan tlake dan 1, daje pinez kr. 10, kopuna 1, pišće 1, jajca 2, povisam funta ¼.

Petar Valentić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Miko Ropar drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, daje pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisam funta ½.

Ivan Stipanić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 2, ima vola 1, daje pinez kr. 27, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

Grdina Malinić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 2, ima vola 1, daje pinez kr. 27, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Miko Brletić drži pol sela, dužan je tlake u tjednju dni 3, ima volov 4, daje pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

1653. Ivan Stipanić tlačil je dni 3, tako vsakoga ovoga treti del zemlje odneto je i dano je

Jurku Osojničkomu tako, da od nje služi dni 2, daje pinez kr. 27, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½, desetinu kako i vsi drugi.

Anno 1657. die 19. septembris.

Pogodili su se ovi doli napisani Jadrčani, da hote na leto pinez svaki davati od cele zemlje fl. 6, desetinu od žitka vsakojačkoga i od vina, pčelac, prasac i janjac.

Dva dni orati, dva kosca i dva spravljača.

Item s puškom na kakovu naglu potribu gradu, ali na Krajinu.

Lipje.

Lala Domitrović daje pinez 2 fl. 40 kr., desetinu od vsega i na paripu kamo mu se zapove kako i drugi slobodnjaki.

Slobodnjaki.

Jedrčje.

Miko Vrbanac drži celo selo, daje o Miholi pinez fl. 6, dužan je dva dni orati pod pšenicu.

Daje povisam funt 1, jajac med mašami 12, o velikoj maši piščenac 2, o Miholji kopuna, o Božiću kopuna.

Daje desetinu od vina, pšenice, jačmena, rži, zobi, pčelac, janjac i krmak.

Petar Medvid drži pol sela, daje pinez fl. 3. Dužan je pod pšenicu orati dan 1 i ostale dohotke, kako prvi daje.

Marko Lisac drži pol sela, daje pinez o Miholji fl. 3. Dužan pod pšenicu orati dan 1.

Daje povisma funta $1/2$, o velikoj maši pišće 1, med mašami jaja 6, o Miholji kopuna 1. Desetinu kako i drugi.

Mate Kasunić drži pol sela, daje na leto fl. 3. I ostalo vse, kako i drugi, koji pol sela drže.

Grga Radašinović drži celo selo. Ništar nedaje, nego je dužan na konju ili pišice služiti, kamo mu se zapovi, daje na leto pinez fl. 2 kr. 40. (Izbrisan je naknadno.)

Martin Škiljanić drži pol sela, daje na leto fl. 3 i ostalo.

Zdihovo.

Ivan i Jurica Domitrović daju pšenice kup. $2^3/_4$, žita kup. $2^3/_4$, zobi kup. $2^3/_4$, daje pinez ranjčki fl. 1 kr. 20.

Pišice ili na paripu mora pojti, kamo mu se zapovi.

Mora davati desetinu od janjac, pčelac i prasac i žitka vsakojačkoga iz gmajne.

Mihalj Fortan daje pinez na leto ranjčki 2, desetinu kako i gornji.

Pišice mora pojti, kamo mu se zapovi i na vrata gracka na poredovnju hoditi.

Pribanjci.

Ivan Kasunić daje na leto pinez fl. 1 kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta $1/2$.

Goršćinu od trsja, desetinu od vina, pšenice, rži, jačmena, žita, zobi, janjac, pčelac i prasac.

Pišice mora hoditi, kamo mu se zapovi i na vrata gracka na poredovnju.

Ivan Bubaš drži sela pol, daje na leto pinez fl. 5, kopuna 1, piščenac 2, povisma funta ½, goršćinu od trsja, desetinu od vina, pšenice itd.

1650. die 12. decembris. Poruk zvrhu toga plaćanja uzel se je Ivan Brajšić.

Potok.

Juraj Mikšić daje na leto pinez kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½, goršćinu i desetinu od vina, janjac itd.

Pave Matešić daje na leto pinez fl. 2, desetinu od vsega, kako i ovi drugi.

Dužan je na paripu ili pišice, kamo mu se zapovi, pojti.

Jure Franković drži sel 1, dužan davati vu leto pinez fl. 8. Desetinu od vsega, kako i ostali slobodnjaki. Ta pogodba bila je, doklam je za plaću vu dvoru pokojnog gospodina generala služil.

Lipa.

Luke Šibenik daje pinez na leto fl. 1 kr. 20, goršćinu i desetinu od vsega.

Pišice ili na paripu, kamo mu se zapovi, mora pojti.

Vodena draga.

Stane Magličić drži sela tretinu, daje na leto pinez fl. 2 kr. 40, goršćinu i desetinu, kopuna 1, piščenac 2.

Črno kamenje.

Jure Živičić drži sela tretinu, daje pinez 2 fl. kr. 40, kopuna 1, piščenac 2.

Jure Tomašić drži celo selo, daje pinez 6 fl. 40 kr., kopuna 1, piščenac 2.

Gašpar Galetić daje pinez 3 fl., kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½.

Mate Galetič daje pinez 2 fl., kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Miloš Mikanić daje pinez 2 fl., kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

(Svi.) Daju desetinu od vina, pšenice, hrži, žita, zobi, jačmena, janjac, pčelac i prasac.

Pišice ali na paripu mora pojti, kamo mu se zapovi i na vrata gracka na poredovnu hoditi.

Na povoz lesa moraju hoditi i vsaki pod vsakojački teg dva dni orati i dva dni kositi.

Kako dekret gospodina markeza njih excell. svidoči, de dato 29. martii 1663., ral oslobodili su Gašpara Galetića. Ta dekret nahodi se pri rečenom Galetiću.

Pribanjci.

Jure Erdeljac, Paval Škrtić, Stanko Skrtić, Jure Gojak, Dorka Škrtićka i Miho Lauš daje vsaki 1 fl. 20 kr., kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisam funta ½, goršćinu ki trsje ima i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i od vsakojačkoga žitka.

Vsaki tjedan dužan je vsaki na povoz lesa po dva dni hoditi i kositi po dva dni.

1661. die 18. junij dan je jedan falat zemlje Juri Erdeljcu, Luku u Ključih pri Globornici,[1] od ke vsako leto daval bude po fl. 2 više prvoga dohotka.

Lešće.

Mikac Moguš drži sela pol, daje pinez fl. 2, kopuna 1, piščenac 2. Dužan je služiti kamo mu se zapovi.

Miko Živičić daje pinez fl. 2 kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajca 3, povisma funta ½.

Na povoz vsakoga tjednja dužan je hoditi po dva dni i pod vsaki teg orati dva dni.

Mate Živičić odelil se od brata, dužan je sa vsim kako mu i brat i na leto davati pinez fl. 1 kr. 20.

(Za sva tri.) Goršćinu od trsja i desetinu od vsega.

Umol.

Bartol Kasunić, Miloš Kasunić; ovi slobodnjaki nikakova dohotka od pinez nedaju, nego goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac, prasac i vsakojačkoga žitka.

Gore i loze gospocke, da se u njih kakov kvar nepripeti, čuvati moraju.

---

[1] Globornica potok, koji izvire blizu Dubrave, te jarkom mimo Generalskog stola teče prama Lešću do Dobre.

Pišice vsaki, kamo mu se zapovi, mora pojti, i na vrata gracka na poredovnju dužni su hoditi.

Paval Gojak daje na leto pinez 1 fl. 20 kr. goršćinu i desetinu. Pišice kamo mu se zapovi i na poredovnju.

Grabarak.

Marko Jarnjević svojim zetom skupa drži celo selo, daje na leto pinez fl. 6 kr. 40, kopuna 1, piščenac 2, jajac 6, povesmo jedno. Pod pšenicu, žito i zob pod vsako jedan dan orati.

Desetinu od žitka, janjac, pčelac i prasac. Dužan pišice služiti, kamo mu se zapovi.

Selo Orišje.

Jure Ljubić, goršćinu i desetinu. Na paripu ili pišice mora pojti, kamo mu se zapovi.

Mihalj Vuković isto.

Jure Franković dužan davat pinez od sela, kadi stoji, dukat 1. I od vsega desetinu, pomoć sijat, kada je delo veliko, na nikoliko dan i hodit z gospodinom.

Hrsina.

Stanko Malešić drži celo selo, daje pinez fl. 3.

Vukova gorica.

Miko Čohelić daje pinez fl. 5, goršćinu od trsja i desetinu od vina, janjac, pčelac i prasac i vsakojačkoga žitka.

*

Anno 1651. die 7. maji. Ovim vsim Vlahom u Ponikvah napisano i Grgi Radašinoviću odpustiše gospodin, njih gospoctva gospodin Gašpar njihovu dužnost na vrata hoditi, mesto koje službe bude vsaki dužan davati na leto pinez gotovih fl. 2.

Vlahi.

Ponikve.

Mirčeta Pavlović, knez, daje pinez 2 fl. 40 kr.

Gvozdan Maljušić daje pinez 2 fl. 40 kr.

Milin Bušić daje pinez 2 fl. 40 kr.

Radivoj Bušić daje pinez 2 fl. 40 kr.

Obrad Lalić daje pinez 2 fl. 40 kr.
Vučen Lalić daje pinez 2 fl. 40 kr.
Mileni Pavlović daje pinez 2 fl. 40 kr.
Ivan Bušić daje pinez 2 fl. 40 kr.
Radovan Jaković daje pinez 2 fl. 40 kr.
Radoje Pavlović daje pinez 2 fl. 40 kr.
Grga Radašinović daje pinez 2 fl. 40 kr.

Ovi vsi Vlahi polag toga moraju davati travarinu od 100 ovac po dvi.

Item na vrata gracka na poredovnju hoditi. (7. maji 1657. odpušteno.)

Item vu četu, kada im se zapovi, moraju pojti.

Item kada se puške čuju, na obrambu k gradu pod vsega izgubljenje i glave vsak oružan i spravan potezati mora.

Popovo selište.

Hodak Munjasović, Ravsav Perić i Vukosav Vršnić daje vsaki pinez 2 fl. 40 kr.

Ovi Vlahi gori napisani vsim malim i velikim dužni su ravno kako i Ponikvani, listor se van izmiće, da ih gospoda na vrata gracka na poredovnju zaradi stanovita zroka nepotrebuju.

Novi Vlahi u Dubravi.

Damjan Mirić daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Bogdan Veselić daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Radoje Mikušinović daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Sava Andriašević daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Radko Kukić daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Tvrtko Jakovović daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Mikula Mirić daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Ćiro Hrebić daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Čeho Hrebić daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.
Janko Veselić daje na leto pinez fl. 1 kr. 30.

Ovi vsi Vlahi novi gori napisani dužni su vsim malim i velikim ravno kako Ponikvani i Popovo-selišćani, listor se takajše van izmeće, da ih gospoda na vrata gracka na poredovnju za stanoviti vzrok netrebuju.

Pod Vitunjem.

Vukadin Manjasović daje na leto pinez fl. 2 kr. 40.

Travarinu od ovac i sa vsim, kako i drugi gori napisani Vlahi dužan je.

Lazar Trbuhović daje pinez fl. 2 kr. 40.

Sa vsim dužan je, kako i ostali Vlahi pod Vitunjem stojeći.

Kmeti slug nastanjenih.[1]

Ferenca Lipskoga.[2]

Mikula Krušac drži sela pol, dužan tlake u tjednju dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 20, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

Mihalj Kovačić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 24, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

Marko Valentić drži pol sela, dužan tlake u tjednju dni 3, daje kablovine pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta 1/2.

(Za sve.) Goršćinu i desetinu od vina, janjac, pčelac i prasac i žita vsakojačkoga z gmajne.

Marko Jančan dužan je tlake u tjednju dni 2, i ostalim dohotkom dužan je malim i velikim, kako i drugi.

Jure Jančan drži pol sela, dužan tlake dni 3, i ostalim dohotkom dužan je malim i velikim kako i drugi.

Jurko Bišćan drži jedan del sela, dužan tlake dni 2, i ostalim dohotkom dužan je malim i velikim, kako i drugi.

Grga Vrbanac drži jedan del sela, dužan tlake dni 2, i ostalim dohotkom dužan je malim i velikim, kako i drugi.

Jure Janković malo zemlje tlači (naknadno izbrisan).

Gale Jančan drži jedan del sela, dužan tlake vu tjednju dni 2.

Mikula Lovnički drži celo selo, dužan tlake u tjednju dni 6.

I ostalim vsim dohotkom dužan je kako i Stane Drkosić, kopuna 1, piščenac 3, jajac 6, povisam funt 1.

---

[1] To jest službenika Frankopanskih, kojim bijahu rečeni knezovi podielili manja dobra sa nekoliko kmetova.

[2] Ferenca Herendića Lipskoga. Dole naznačeni kmetovi spadali su do g. 1848. pod imanje Žubrinjci, s kojim je prije toga spojeno dobro u Dolnjih selih (Janjčanih).

Štefana Mamića.[1]

Mikac Korenić drži pol sela, tlači dni 3, daje pšenice kup. 1, žita kup. 1, kopuna 1, piščenac 2, jajac 3, povisma funta ½.

Pere Puliz drži pol sela, tlači dni 3, i svim dohotkom malim i velikim dužan je.

Ivan Bišćanin drži pol sela, tlači dni 3, i ostalim dohotkom dužan je.

Pere Kirinić drži pol sela, tlači dni 3, daje pšenice kup. 1, žita kup. 1, pinez kr. 28, kopuna 1, piščenac 2, jajca 2, povisma funta ½, i ostalim dohotkom dužan je kako i drugi, ki pol sela drže.

Dvorišta.

Mihel Papa drži pol sela, dužan vsako leto pinez fl. 2, vsako leto kosca 2, item spravljača. Desetinu od pčelac, prasac, janjac i žitka vsakojačkoga.

Ivan Papa isto (kašnje izbrisan).

Juraj Brozić isto. Nastanjen je u letu 1651.

1659. 2. maji.

Kmeti izručeni kn. Milovcu.[2]

Jakob Tončić tlači dni 2.

Miko Ostronić tlači dni 1½.

Mikula Tončić tlači dni 3.

Jurko Lovnički aliter Razdrag tlači dni 3.

Ivko Ostronić tlači dni 3.

Jurko Ostronić tlači dni 2.

Jurčac aliter Miho Ostronić tlači dni 2.

---

[1] Mamići plemići potekoše iz gornje Hrvatske. Sada ima plemića Mamića jednoselaca u selu Orišju pod gradom Bosiljevom.

[2] Plemićka obitelj u službi Frankopana i Zrinjana. Tomaš Milovac bio je g. 1570. hofmeštar kneza Stjepana Frankopana Ozaljskoga. Boltizar Milovac, jezuita izdao je god. 1661. molitvenu knjigu: „Dušni kinč“ i posvetio ju kneginji Katarini Zrinskoj, rodjenoj Frankopanki.

Kmeti obitelji Milovčeve spadali su pod dobro Hrčić, koje je držao oko g. 1680. kapetan Vuk Mandić, kašnje obitelj Tompa, a ovoga vieka sve do nedavna obitelj Lopašića.

I sada ima u Pribanjcih i na Selih kod Hrčića seljaka Tomca (mjesto Tomčića), Ostronića, Lovničkih, Valentića (Ladića), Viroslavića (Miroslavića) i Grguraša.

Ive Tončić tlači dni 3.
Petar Valentić tlači dni 3.
Jurko Viroslavić tlači dni 3.
Matko Viroslavić tlači dni 3.
Jure Grguraš tlači dni 3.

1670. die 16. maji dano je pri Zalih slapih do volje gospocke gmajne Bartolu Kasuniću rali dni 5; od toga desetinu u grad da daje.

Dodatak urbarskom popisu grada Bosiljeva od g. 1674.

Polag ovoga urbara pod grad Bosiljevo, kako slobodnjačkih, kmetskih vsakojačkih zvan Finberzkih (?) i crikvenih kmetov hiž je	560.
Pinez zkupa i od malinov na leto u grad dužni su davati ranjčki	363 kr. 57.
Kopunov	431.
Piščenac	524.
Jajac	814.
Povesam funti	$129\frac{1}{2}$.
Iliša pšenice kupnenikov	136.
Žita kupnenikov	136.
Zobi kupnenikov	136.
Kablovine pšenice kupnenikov	$123\frac{1}{2}$.
Žita kupnenikov	$123\frac{1}{3}$.
Zobi kupnenikov	4.
Gorščine vina vidar	298 m. $10\frac{1}{2}$.
Na tjedan težakov	$694\frac{1}{2}$.

B.

1697. Inventarium grada Bosiljeva.

Anno domini 1697. die 1. februarij. Po zapovidi presvitle i uzmožne gospe, gospe grofice Izabele Rozine Gallimberg, negdašnjega gospodina, gospodina grofa Miklauša Erdeödy, bana etc. ostavljene udove, grada Bosiljeva i imanja k njemu pristojećega inventarium po nas zdola podpisanimi popisan ovakovim redom:

1mo. Najprije pred gradom Bosiljevom je čardak, od sunčana istoka zidom podzidan, a od grada na stupih drevenih z drivom obit i rešetke drevene na njem, krov srednji ima, stol vu nutri dobar.	nr.	1.
Klupi pribite okolu stola	„	2.
Vrata razdrta iz rešetke	„	1.
2do. Zvoj (svoj), ali most od čardaka do gradskih vrat nov z lanci	„	2.
Vrata na gradu prva dobra; železnih šinj na njih . .	„	12.
Na vratih zasunja (zasunia) železna jaka i dobra . .	„	1.
Lokot na vratih veliki, jak i dobar	„	1.
3tio. Drobantnica[1] nova z oblokmi staklenimi dobrimi	„	2.
Stol vu toj drobantnici dobar	„	1.
Postelja	„	1.
Peć nova	„	1.
4to. Tamnica za sužnje hrastova jaka, pokrita dobro z daskami; na njoj od zgor vrata jedna šinjami železnimi	„	2.
Punta ali zasunja željezna na njoj jaka	„	1.
Lanac željezni	„	1.
Za sužnje lisice željezne	„	3.
Item lanac željezni veliki	„	1.
Željeza za sužnje	„	5.
Potrena željeza	„	1.
Špringe	„	1.
Lokoti dobri	„	3.
Pred tamnicom iz driva jesenovoga za sude na dana falat	„	60.

[1] Drobantnica = trabantnica, stan za trabante (pandure), oružane ljude, koji su grad i sužnje čuvali.

Vu najdolnjoj grada continuacie stara drobantnica nr. 1.
Na njoj vrata stara prez ključa . . . . „ 1.
Pred tu drobantnicu star zločest ormar . . . . „ 1.
Item za tamnicom turnić z novim krovom pokrit, od zdol štalica za konje vu tom turniću . . . . „ 1.
Item blizu te tamnice polag zida velike polače košća prez vrat jedna. Na toj košće krov dobar. Sudi totu „ 3.
Badanj jedan. Vozača za vino . . . . „ 1.
5to. V dolnjoj kontinuacije dolnja pivnica. Na njoj vrata dobra . . . . „ 1.
ključem i z ključanicom . . . . „ 1.
Vu toj pivnice sudi . . . . „ 8.
Badnja prazna . . . . „ 2.
Item badnja zelja . . . . „ 2.
Badanj peti repe . . . . „ 1.
Škrinja prez krova velika . . . . „ 1.
Vozača za vino . . . . „ 1.
Obrh ove pivnice velika polača z vratmi, z ključem i ključanicom . . . . „ 1.
Pred tum polačom ormar dobar z ključanicom i ključem . . . . „ 1.
Vu toj polače staklena okna na tretinu potrena . . . „ 2.
Na tih oblokih željezne i nove rešetke . . . . „ 2.
Vu polače peć zelena dobra . . . . „ 1.
Vu zidu ormar prez zapora . . . . „ 1.
Vu toj polače iz Novoga dvora oblokov potrenih falatov „ 22.
Iz polače komora; na njoj vrata z ključem i z ključanicom . . . . „ 1.
Oblok izvan željeznom rešetkom, a staklen potren . . „ 1.
Iz te komorice gornja bolta; na njoj željezna vrata z verugom . . . . „ 1.
Vu nutri ormar velik i dobar . . . . „ 1.
Pod tu boltu zdolnja bolta; vu nutre kamik oljeni . „ 1.
6to. Druga vrata gradska. Na njih željezna šinja . . . „ 1.
Pred timi vrati štenge drevene . . . . „ 1.
Badnjić . . . . „ 1.
Velika škrinja za žitek . . . . „ 1.
Žaganic jalovih . . . . „ 32.
7mo. Treta gradska vrata prez ključa i ključanice . . . „ 1.
Na tih vratih željezne šinje . . . . „ 2.

Sequitur pivnica srednja za domaća vina. Na njoj vrata z ključem i ključanicom dobra	nr.	1.
Vu toj pivnice sudi	„	7.
Pred tu pivnicu prazna suda	„	3.
Stara suda	„	2.
Obrh ove pivnice košća jedna; na njoj vrata z ključem i z ključanicum	„	1.
Vu njoj škrinja za žitak	„	1.
Više ove komore je kuhinja jedna. Vrata prez ključa	„	1.
Vu nutre ormar vu zidu z trojimi vratci z narbum prez ključa	„	1.
Vu kuhinje ponve jesu	„	2.
Penjača	„	1.
Raštel	„	1.
Ražnja	„	2.
Ponva prebita, vu čem se kostanj peče	„	1.
Tablica jedna. Zglavnik željezan za oganj	„	1.
Fištarnica[1] Obrh kuhinje na tloh. Vu njoj dva obloka; vu jednom rešetka prez table i šaib. Peć zločesta	„	1.
Iz fištarnice komora prez vsakoga železja i vrat.		
Pred fištarnicum kotal za žgano vino z klobukom, cevjum i z kablom	„	1.
Za turnom velikim pod kloštrom štala i vrata željeznimi tečaji dobra	„	1.
8vo. Dolnja hiža z vrati zelenimi, ključem i ključanicom	„	1.
Vu njoj zelena peć stara	„	1.
Škrinja hrastova za sol	„	1.
Obloki potreni i stari	„	2.
Iz te hiže komora z vrati prez ključa i ključanice	„	1.
Vu njoj oblok star, potren	„	1.
V srednjoj kontinuacie ima vrata prez ključa flegaria	„	1.
Stol nutre	„	1.
Klupe drevene okol toga ztola	„	1.
Ormar srednji prez željezna zapora ali ključa	„	1.
Oblok na peti tal potren	„	1.
Iz te hiže komorica z vrati, z ključem i ključanicom	„	1.

[1] **Fištarnica = Försterei, stan šumara.**

Vu zgora rečenoj flegarie[1] i komorice skupa peć . . .	nr.	1.
Stol vu toj komorice	„	1.
Oblok staklen dobar i cel	„	1.
Pod oblokom ladica, vu kojoj stoje pinezi, s ključem	„	1.
Vu zidu ormar dobar	„	1.
Octenka drvena	„	1.
Ladica jedna. Lajtari (Leuchter) šibični tri. Šnajcar (Schneuzer)	„	1.
Zeljni ribež, nr. 1, repni ribež	„	2.
Načve mesiće za kruh velike, srednja i manša . . .	„	3.
Vedrice	„	3.
Hrg	„	1.
Sita gusta za melju	„	2.
Sita retka	„	3.
Rešeta	„	4.
Tanjurov drevenih	„	37.
Tanjurov majoličnih	„	18.
Majolične zdele	„	2.
Majolične polične	„	2.
Zdele brvnene	„	5.
Lonac vsakojačkih za kuhinju	„	45.
Kozice za kuhinju	„	6.
Zdele drevene	„	7.
Postelje vu gradu	„	16.
Stolac na kojih se sedi	„	33.
Matracev	„	8.
Blazine	„	2.
Vanjkušev	„	2.
Stolnjakov	„	2.
Ručnikov	„	3.
Vilahnov za postelju dobrih i tankih	„	2.
Srednjih vilahnov	„	7.
Starih zavsim zločestih	„	2.
Pred flegariom ormar star prez ključa i ključanice .	„	1.
Nova hiža polag flegarie z vrati, ključanicom i ključem	„	1.
Vu nutre ormar dobar hrastov z ključem i z ključanicom	„	1.
Ladica z ključem i z ključanicom dobra i jaka . . .	„	1.

[1] Flegaria = stan za flegara, upravljatelja imanja. Rieč ta njemačka (Pfleger) došla je iz obližnje Kranjske.

*

Stol srednji dobar	nr.	1.
Obloki stakleni celi	„	2.
Peć zelena dobra	„	1.
Kožic činjenih za gradsku potrebu i družinu	„	17.
Potplatov za postole ali cipelice	„	7.
Vožania skopinov	„	5.
Loja beloga i črnoga mazane	„	2.
Masla mazana	„	1.
Škafica za melju	„	1.
Barilac nov jalov	„	1.
9no. U toj continuatie srednjoj gospodinova dolnja hiža, na njoj vrata z ključanicom i z ključem dobra	„	1.
Peć zelena	„	1.
Stol dobar	„	1.
Obloka staklena	„	3.
Komorica z modrum farbum pofarbana z ključanicom i ključem	„	1.
Stol star nutre	„	1.
Oblok staklen	„	1.
Item iz te hiže komorica z vratmi i željezna kvačica	„	1.
Ladica jalova prosta prez ključa i ključanice	„	1.
Iz te komore vrata jalova na zasunju vu Kloštar	„	1.
Kloštar[1] pust samo stoje peć 1 i na vratih narba	„	1.
10mo. Gornja continuatia grada. Turan. Na dolnjoj continuatie turna vrata z narbum i lokotom	„	1.
Na gornjoj vrata dobra jaka z ketinum i z lokotom	„	1.
Ključanica z ključem nr. 1, a u nutra bolta.		
Stol star nutre	„	1.
Vaga velika funtanica	„	1.
Manša vaga druga	„	1.
Mala vaga treta	„	1.
Obloka dva, jedan zazidan, a drugi ima željeznu rešetku. Vu turnu nada funtov	„	8¼.

[1] Kloštar stajao je unutar zidina gradskih nad pećinom, odkuda vrelo dolazi. Temelji su mu porušeni oko g. 1860. a tom zgodom vidjeti je bilo još ćelija. Bio je to kloštar valjda za Dominikance, koji se od straha turskog nisu mogli održati na obližnjem Gradišću, kamo ih je knez Vuk Frankopan g. 1531. smjestio. Po predaji bio je tu kloštar ženski za opatice.

Sira dvi ladrice z lesom funtov	nr.	183.
Vune ovče prave funtov	„	23.
Vune delane gotove vu kudelih funtov	„	229.
Vune zadnje sakojačke funtov	„	$12^3/_4$.
Preje i klubak za platno funtov	„	136.
Klupka vunena važe funtov	„	105.
11mo. Gospodinova gornja hiža, ima vrata dobra, ključ i ključanicu	„	1.
Peć zelena dobra	„	1.
Obloke staklene, dobre i cele	„	1.
Karpite iz platna stare Frangepanske na polovicu stene.		
Stol vu hiže veliki	„	1.
Mali stol	„	1.
Stolci kožnati veliki tri	„	3.
Komorice tri. Na jednoj celo okno iz šaib	„	1.
Vrata z ključanicom prez ključa	„	1.
I vu drugoj komorici oblok staklen cel	„	1.
Vu komorice zastava slobodnjačka	„	1.
Polag toga kloštar gorni pust; ništa vu njem	„	1.
12mo. Hiža, ka se zove štiblica, vrata, ključ i ključanica	„	1.
Peć zelena	„	1.
Obloki stakleni celi	„	3.
Ladica dobra prez ključa	„	1.
Škafac za melju	„	1.
K. Matiaša Dimjakovića plenske puške	„	6.
Zakalj pisan sukneni	„	1.
Krugle žganske velike	„	2.
Klokotica staklena	„	1.
Okruglo staklo	„	1.
Sirci mali	„	10.
Pred vrati te štiblice stol mali	„	1.
Med štiblicom i gospodinovom hižom nad novu hižu nahižje, na kom vratca z narbum i z lokotom jesu	„	1.
13tio. Krajačka hiža ima vrata z ključem i ključanicom	„	1.
Oblokov staklenih ima, ali ludi iz šajb	„	3.
Na koberih fali šajb oporedno	„	
V zidu ormar prez zapora	„	1.
Peć bela prosta	„	1.
Stol vu toj hiže	„	1.

Iz te hiže krajačke druga hiža, vu koteroj je škrinja z predelci dvanaestemi za sočivo	nr.	1.
Stolac samim drvom star prez kože	„	1.
Iz te hiže treta hiža prez ključanice. Peć bela . .	„	1.
Staklena okna	„	2.
Mehi za vino iz zapovedi gosp. pokojnog kupleni . .	„	11.
Item obrh onih hiž krajačkih je hiža z vrati, z ključem i ključenicom	„	1.
Vu nutre je peć zelena	„	1.
Obloki stakleni raztrgani	„	3.
Iz te hiže jesu dvi komore z vrati dvojimi; na jednih vratih je ključ i ključanica zelena	„	1.
Peć iz komore zelena	„	1.
Obloka na zadnjoj komori staklena	„	2.
V gradu štenge vse dobro napravne iz driva i z drivom ali daskami obite.		
Grad dobro pokrit i z novim krovom na mesta, a na mesta starim i zločestim krovom, koga bude potrebno popravljati.		
Vu gradu je mačak za spagu okolo	„	7.
Na marofu branskih čavlov nr. 19, škafca gmainska nr. 2, orače nr. 3, pluga nr. 2, brvna z čavli nr. 30, pčelčev nr. 12.		

Novoga dvora inventarium.[1]

1mo. Vu dolnjoj kontinucie dvoranska hiža prez vrat i peći. Obloki prez vsega	nr.	3.
A vu zidu željeznimi rešetkami	„	2.
Stol okrugal	„	1.
2do. Iz te hiže komorica i oblok u zidu z rešetkum željeznum prez table i obloka staklenoga	„	1.
Komorica med pećmi prez vrat i vsega željeza z dvemi zidanimi dimnjaki	„	2.
Sequitur dvoranska druga hiža, na njoj oblokov . .	„	5.
Tri prez vsakoga željeza, vrat i table, dva vu zidu samimi železnimi rešetkami		

[1] U Bosiljevu nezna nitko, gdje je taj novi dvor stajao, iz kojega je za okupacije nakon odkrite urote g. 1670. ugrabljeno mnogo vrlo vriednih stvari. Po svoj prilici da je taj dvor stajao, gdje je poslije uredjen marof „Oštar“ zvan, bliže k župnoj crkvi.

3to.	**Velika vrata na vrt dobra, vsaka perut s pantmi**	nr.	2.
4to.	**Druga hiža spaš-kamra, ima vrata z pantmi željeznim**	„	2.
	Obloka željeznimi rešetkami vu zidu prez vsega . .	„	2.
	Iz te hiže spaškamica prez vrat. Oblok vu zidu željeznom rešetkom prez table i glažov	„	1.
5to.	**Pivnica podugovata z vrati prez ključanice ima vu zidu oblokov**	„	5.
	Tri rešetkami željeznimi obloka, a dva prez rešetke i vse table		
6to.	**Dvorišće obito žaganicami jalovimi dobro.** Vrata suprot severu pokrita dobro . . , ...	„	2.
	Štenge dvoje pokrite. Nove jedne obite, a stare druge. Ganak s tišlarskim delom obit i na mjestu zločest. A krov z jalovima stupma podprt suprot sunčenu izhodu	„	6.
7mo.	**U gornjoj kontinuatie polača suprot štale, obloki** prez šajb i tablic	„	3.
	Vrata prez ključanice. Peć dobra, ima tri kahle potrene. Peharni ormar star prez vina	„	1.
	Gančac tišlarskim delom pred njim pregrajen. Vrata na pantičih željeznih na gončacu	„	1.
	Iz te polače kapela. Vrata dvoja prez ključanice. Oblok jedan prez šajb i tablic	„	1.
8vo.	**Hiža na vuglu, vu koteroj je peć dobra**	„	1.
	I s komorum skupa. Vrata prez ključa i ključanice	„	1.
	Oblokov je	„	5.
	Na jednom obloku jesu kristalne šajbe prez table .	„	1.
9no.	**Polača z komorum naproti. Peć vu njoj dobra. Oblokov**	„	5.
	Obloka kristalna nr. 2, drugih staklenih	„	3.
	Na tih oblokih fali šajb	„	20.
	Na oblokih fale table	„	2.
	Vrata jesu dobra nr. 2 z ključanicom jesu	„	1.
	Prez ključanice i ključa z narbum	„	1.
10mo.	**Hiža na drugom vuglu z komorom, peći dobre**	„	2.
	Ima oblokov kristalnih nr. 7, staklen	„	1.
	na kojih je šajb potreno nekuliko. Vrata jesu dobra z ključanicami	„	2.
11mo.	**Komorica polag ovih hiž. Vrata dobra prez ključanice**	„	1.
	Zasunice željezne nr. 1. Obloki prez šajbe i table	„	1.

12mo. Polag te komorice dvi hiže na vuglu tretom. Vrata nr. 1 prez ključa i ključanice. Na jednih vrati željezna zasunica. Obloki jesu . . . . nr. 4.
Prez šajb i table. Na jednom table jesu . . . . . „
Peć vu nutri dobra . . . . „ 1.
Na taracu table jesu . . . . „ 4.
Dva jesu čardaka na vuglih na stupih nepopojena nit obita, s krovom dobro pokrita, kako i vas dvor.
Ultimo od sunčanoga izhoda vez je na tom dvoru vas raztrgan.

13tio. Polag toga dvora je vrt ograjen stoborjem, vu njem hiža vrtlarska . . . . „ 1.
Peć dobra vu nutri . . . . „ 1.
Krov dobar na toj hiže. Stena zadnja gnjila. Oposred vrta je čardak star i vas hman. Vu čardaku je stol kameniti okrugal . . . . „ 1.
Na vuglih toga vrta jesu turnići stari iz plota spleteni, starim krovom pokriti . . . . „ 2.
Jedan turnić je za vsima hman . . . . „ 1.
Na vrtu jesu vrata velika prez dvih pantov velikih. Obrh tih vrat je golubnjak na stupih nr. 7 novim krovom pokrit.
Polag dvora je kuhinjica srednjem pokrita krovom nr. 1, na njoj vrata prosta.
Za kuhinjicu je kolnica z vrati dobro spravna slamnim krovom ali škopenim pokrita. Guvno ograjeno polag s prošcem hrastovim.
Za kolnicom je hlev za marhu spodoban srednji i dobro z daskami pokrit.

14to. Štala zidana velika pri novom dvoru z novim krovom, perut od poldneva jedna stara, korlatov nekoliko dobrih. Obloka u zidu . . . . „ 11.
Na kojih željezne rešetke fale . . . . „ 2.
Na jednih vratih fali pant nr. 1. Hiža lovačka prez peći; oblokov i vrat pusta. Na nahižju vrata z narbum i z lokotom . . . . „ 1.

Inventarium žage na Bistercu.[1]

1mo. Žaga novim krovom pokrita. Žlebi novimi žaganicami napravni, žaganicami med stupmi ta žaga ograjena. Pod žage vas star. Vrata prez ključanice i željeza . . . . nr. 2.
Trupci pri žage za žaganice pripravni . . . . „ 8.
Kolo vu žlebu novo nr. 1. I obruča na kolu željezna „ 2.
Kvaka prekovana željezna . . . . „ 1.
Velika pila, ka pili žaganice . . . . „ 1.
Vu gradu prekovane pile velike dobre . . . . „ 2.
Pilica mala, s ku se velika pila oštri, rašpa . . . . . „ 1.
Obruč narezan željezom na gornjem kolu, koje drži vuje . . . . „ 1.
Na vretenu dolnjem pod podom željezna obruča . . . „ 3.
Kvaka željezna . . . . „ 1.
Štrekalj željezan . . . . „ 1.
Klešće, s kojimi se zubci pile ravnaju . . . . „ 1.
Drevene brvi, čez vodu postavljene, dobro velike . . „ 2.
Manje brvi drvene . . . . „ 7.
Preslice, po čem se stupci ali trupci valjaju . . . . „ 8.
Oblič, na četiri rede rezan . . . . „ 1.
Laistrić debelih za postelju . . . . „ 6.
Batac željezni . . . . „ 1.
Voz stari, vu čem se trupci vozaju . . . . „ 1.

Inventarium marofa pri gradu.

1mo. Hiža majerska nr. 1. Vrata prez ključa i ključanice . . . . nr. 1.
Obloki prez željeza, stakal obločnih vu zidu . . . . „ 3.
Peć stara nr. 1, stol star nr. 1, klupe okolo stola . „ 2.
Škrinja stara prez krova nr. 1. Škafca . . . . „ 2.
Za žito škafca . . . . „ 2.
Kotal velik . . . . „ 1.
Mali kotal marofski . . . . „ 1.
Tanjirov . . . . „ 3.
Krov na toj hiže pristar, kuhinja i nakuhinje, vrata prez ključa, ključanice i pantov . . . . „ 1.
U toj kuhinje ormar . . . . „ 1.

[1] Na potoku Bistracu, koji utiče u Dobru.

Iz ove kuhinje hiža prez poda stara i nespravna za kokoši. Na njoj pristar krov.

Na marofu kabla	nr.	2.
Parilnica	„	1.
Sito za melju	„	1.
Sikira kranjica	„	1.
Lopata za vrt železna i marofska	„	1.
Slaninice nr. 2, lopatice	„	2.
Okrajkov je	„	6.
Varica	„	4.
Kotera slanina sa vsim vagnula je vsa skupa funt	„	46½.
2do. Mlečnica dobrim krovom popojena	„	1.
V posred mlečnice stup nr. 1, krov pokrpan.		
Klupi okolo nutre	„	3.
Sirno korito nr. 1. Latrići za mliko	„	15.
Maslenka za tepenje mlika	„	1.
Kablica za mliko	„	1.
Pri čobanih kablica	„	1.
Vrata z narbom i z lokotom	„	1.
3tio. Štagal na tom marofu. Na njem vrata stara	„	1.
Na vratih narba i lokot	„	1.
Na vratih obruč železni na gornjem petlica	„	1.
Na tom štaglu krov star.		
Polag toga štagla štalica prez jasli i korlata. Vrata iz žaganic z malim jednim željezcem	„	1.
Na toj štalice stari krov.		
4to. Hlev za blago na tri štrajse krovom jalovim pokrit i stoborjem bukovim ograjen. Vrata na hlevu z krovom pokrita	„	1.
Polag hleva hižica za biruše	„	1.

Gusinjak, kurnjak i račnjak iz driva, pokrit starim krovom, vrata dvoja gornja i dolnja prez vsakoga zaklopa i železa.

Na marofu dvoja stara vrata, pokrita dobro svojim krovom.

Marof ograjen prošćem hrastovim dobro.

Lapat za hlevom ali marofom polag puta ograjen z prošćem hrastovim dobro.

I vse domaće zemlje orać polag grada i Novoga dvora ograjene s prošćem hrastovim. Polag štale uzput ograjena zemlja z plotom bukovim na mestu.

5to. Vrt polag toga marofa z prošćem hrastovim ograjen. Vu tom vrtu na stupih star čardak starim i zločestim krovom zavsim.

Pri tom marofu zgora je slame projene stogov . . . nr. 7.
Na luke je sena luckoga pod gradom stogov . . . . „ 15.
6to. Na marofu je biruških volov . . . . „ 6.
Volovke stare prez telac . . . . „ 2.
Mlada volovka leti dvi jedna . . . . „ 1.
Ovac starih sto dvadeset i šest . . . . „ 126.
Janjac jedanaest . . . . „ 11.
Škopac velikih dvaiset i osam . . . . „ 28.
Kozlov ali jarčev osam . . . . „ 8.
Koz na mladinu dvaiset i sedam . . . . „ 27.
Male kozlice četiri . . . . „ 4.
Pas ali komušev čobanskeh . . . . „ 3.
Item za tabor plenskih ovac janeč . . . . „ 2.
7mo. Majerica ima za prikoj majerstvu stara purana . „ 3.
Pur za prikoj . . . . „ 34.
Gusak za prikoj . . . . „ 19.
Rac za prikoj . . . . „ 8.
Kopunov . . . . „ 9.
Kokoš okolo . . . . „ 40.

8vo. Obrh toga marofa vinograd Travnik pri gradu ograjen na okolu z prošćem hrastovim, pod njem na četirih stupih mal čardak, pokrit dobro drevenim krovom, vu nutri je jedan sprešni stol, a ostala koja k njemu pristoje, jesu vsa u gradu.

Gomilca dvor inventarium.[1]

1mo. Na tom dvoru je hlev za marhu z novimi stupmi napravan, pokrit steljom. Polag hleva vu nutri hiža za čobane mala škopom pokrita. Obor zločestim plotom ograjen. Vrt polag toga dvora je takaj zločestim plotom ograjen iz prutja.

Polag toga dvora je štagal iz driva starim krovom pokrit. Vrata na njem z narbum i z lokotom dobrim „ 1.

[1] Gomilac, dvor kod sela Krča blizu Hrsina, nekada vlastnost plemića Gomilara, koji su služili 16. vieka Frankopane. Sada ima tu samo jedna štala.

Na zgornjem petliću obruč željezan	nr.	1.
Totu je slame prošene stogov	„	2.
Pšenične slame stog	„	1.
Stelje stogov	„	3.
Stare slame stog	„	1.

Inventarium od žitka vu gradu.

Domaće pšenice je vu gradu kupl.	nr.	117.
Dohodčene pšenice kup.	„	208.
Domaće suhržice kup.	„	$555^1/_2$.
Domaće zadnje pšenice	„	28.
Domaće rži kup.	„	$22^1/_4$.
Žita domaćega	„	420.
Dohodčenoga žita kup.	„	$704^1/_2$.
Hajde kup.	„	7.
Zobi domaće kup.	„	376.
Dohodčene zobi kup.	„	136.
Kukuruze ili debele pšenice kup.	„	$15^1/_4$.
Malinskih vagančev na račun K. Matijaša žita kup.	„	8.
pšenice	„	$^1/_2$.

Inventarium vina.

Vu srednjoj pivnici domaćega prirojenja jesu velika suda dva	nr.	2.
Manša suda domorodna dva	„	2.
Jedan sud veliki polag zarezi drži vidar	„	23 m. 11.
Drugi tri sudi napisani, nezna se kuliko drže, zato kada prazni budu, naj se izmere. Na kotere postavismo cedulje, da se nepremene.		
V gornjoj pivnici zbornoga vina prazni sudi	„	3.
Četrtoga suda fali jedan i prsta dva	„	2.
Prvi sud polag zarezi drži vidar	„	6 m. 8.
Drugi sud polag zarezi drži vidar	„	41.
Treti nima zareze, na koga postavismo cedulu, da se ima i z onim četrtim nepunim izmeriti.		

Inventarium sočiva.

Sljiv suhih je premereno kup.	nr.	$2^1/_2$.
Boba je premereno, kup.	„	7.

Fažola je premereno kup.	„	2.
Graha je izmereno kup.	„	1/2.
Maloga graška je kup.	„	1.
Konopalj za seme, kup.	„	1 1/2.
Lanenoga semena kup.	„	1 1/2.
Na marofu pri gradu je prostacev hrastovih	„	520.
Bukovih prostacev	„	160.
Bukovih dugih stobornic je	„	160.
Jalovih dasak je	„	820.
Item bukovih prostac je	„	300.

Vinogradi.

Vinograd vu Drušcu[1] dolnji. Polag njega his dreven	nr.	1.
Z daščenim krovom dobrim pokrit z vrati i ključanica dreven. Vu nutri preša drevena za vsim spravna	„	1.
Badnji vu nutre jesu	„	4.
Gornji vinograd vu Družcu ima hlev za ovce steljum pokrit. Vinograd vu Privisu[2] ima his steljum pokrit	„	1.
Vrata z drevenum zašunkum	„	1.
Preše spravne	„	2.
Hlev spleten i steljum pokrit za ovce	„	1.
Vinograd u Tihovlju[3] ima his drven	„	1.
Ta his steljum pokrit. Vrata drevena prez zapora. Preša spravna	„	1.

Inventarium malina.

Primo. Na Kupi malin zidan[4] na tečajev	„	6.
Na četirih vuglih železnimi spojkami spet osmimi	„	8.
Pokrit drevenim novim krovom pod bata	„	2.

---

[1] Družac, kosa od Bosiljeva prama Kupi. Na istočnoj strani nasadjeni su i danas vinogradi.

[2] Prives, kosa, koja se proteže od brda, na kojem je crkva sv. Marije na Gradišću kod Bosiljeva, prama Dobri i Lešću. Vinograda bilo je na Privisu prama zapadu još prije 30 godina, ali sada su zapušteni.

[3] U Tihovlju ima i sada nešto malo vinograda.

[4] Taj mlin i sada postoji; ima šest tečaja i vriedio je mnogo, dok je išla kirija Lujzinskom cestom. Sada je mlin odciepljen od vlastelinstva Bosiljevačkog. Polag toga mlina sagradjen je g. 1882. veliki stalni most na Kupi, koji spaja Bosiljevo sa Krajinom.

Vrata ima prez željeznoga zapora	nr.	2.
Tečaji dobro spravni	„	5.
Za belu melju tečaj šesti. Kolo vanjsko vman i žljeb.		
Vanjskih željeznih obruča na vretenu	„	8.
Na preslicah željeznih obručev	„	16.
Na kamenih željeznih obručev	„	2.
Štengih malinskih željeznih	„	8.
Papric željeznih malinskih	„	7.
Kamenov novih par	„	1.
Od koterih melje jedan a drugi je vani. Starih kamenov, ki i sad melju	„	2.
Koteri su za niš postavljeni par	„	1.
Vreten dobrih	„	6.
Kol nutarnjih dobrih	„	6.
Vanjskih kol dobrih	„	3.
Kolo uman i potreno	„	1.
Klepter za klepanje kamenov željeznih	„	2.
Svedar za palce	„	1.
Obručev u kamenu malih	„	6.
Hižica vanjska hrastova, vsa nova, na kojoj vretena teku, nutrna hižica vu malinu stara. Klup velika vanjska nad žljebmi zapornimi vsa nova, šestimi žlebi dobri zvan jednoga.		
Slap čes Kupu dobar. Škrinja za vagance stara dobra	„	1.
Četrtinka stare mere stara n. 1. vaganac stari . . .	„	1.
Pred malinom, kud je voda predrla, od vode z kamenjem dobro zajezeno i hižice z nasipi postavljene. I mostac nov iz drivja do vrat malenskih dobro napravljen.		
Zid, koj se je pri vratih malinskih razpal bil, popravljen dobro. Hiža malinska z krovom drevenim stara drevena	„	1.
Stol vu nutri star nr. 1. Klupi okol stola k stene pribite	„	2.
Peć stara	„	1.
Kuhinja z daskami obita, kotere stup jedan ali vugal vu brig zrušuje se. Vrata ima prez ključa i željeza .	„	1.
Na hiže malinskoj vrata prez ključa i ključanice . .	„	1.

Inventarium mosta na Kupi.[1]

Most na Kupi, ki se vozi, ima ladje od dreva bukove dobre . . . . nr. 2.
Mostnice jesu jako zločeste na mestu.

Inventarium ribnjaka.[2]

Na Hrčiću ribnjak. Nasip i oplavnica toga ribnjaka je jako raztrgana na mesta. Hižica oni sasičena prez krova. Nov malin, komu ni ondi mesta.

Pri gradu stari ribnjak savsim opustil i na ništar došal.

Coram me Gasparo Scochich,
parocho eccl. s. Mauri mart.
fundatae sub Bosilevo.

Et me quoque Mathia Buchich.

Ursula Rosina groffin Erdedy
geborne groffin von Gallenberg.

---

[1] Prievoz (brod) na Kupi pod selom Pribanjci postao je suvišan, odkako je stanovac most sagradjen.

[2] Sada neima u Hrčiću ribnjaka, ali je jez i mlin. Medjutim Hrčić već nije više od 150 godina dio Bosiljevačke gospodštine, već spada imanju Hrčiću.

XIII.

Urbar Švarački od g. 1652.

Samo dva kilometra daleko od Karlovca stoji na vršku dubovačke gore Švarča. Senjska (Josipova) cesta ide od predgradja Karlovačkoga Šranjge zvanoga ravnim pravcem pred grad Švarački, ostavljajuć na desno prostrano polje do Dubovca sa liepom hrastovom šumom Lužčićem, a na lievo ravnicu na Rakovačkoj strani, kojom se popriečila željeznička pruga Karlovačko-Riečka. Gospodske sgrade, što ih opažamo iz Karlovca na Svarči, stranom su nekadašnji generalski, poslije kapetanov stan, stranom kuće bivših kumpanijskih častnika i magazin Slunjske pukovine. U tih zgradah smješteno je sada zapovjedničtvo karlovačkoga (89.) domobranskoga bataliona i jedna satnina domobranska. Kuće seljačke rasute su više od traga, a stranom pogradjene uzduž ceste.

Osim Dolnje Švarče, o kojoj sada govorismo, ima nešto više gori, na vršku, mjesto Gornja Švarča s crkvom sv. Franje, podružnicom župe dubovačke, a dalje preko rieke Mrežnice još je i treća Švarča. Sve tri Švarče broje do 1000 duša, 608 u župi Dubovačkoj, a 349 u župi Kamenskoj, kamo spada Švarča na lievoj obali Mrežnice.

Svarča spominje se u sačuvanih listinah prije od Dubovca. Od starine spominje se pleme Švaračko, a sav obližnji kraj uz Mrežnicu i Koranu prama Kupi zvao se je uz više vjekova švaračkim. U Švarči nije bilo posebnoga grada, već su plemići Švarački i njihovi kmetovi stojali pod pokroviteljstvom gradova Steničnjaka i Dubovca.

Najstarija spomen o Švarči zabilježena je u poznatih nama listinah g. 1312. Tada pokloni ban hrvatski Stjepan Babonić poveljom izdanom u Ozlju deveti dan poslije Margaretinja knezu (comiti) Jurju sinu Hozeja za stečene za bana i njegove sinove zasluge svoje zemlje na Švarči kod Korane.[1] Pleme švaračko nadjosmo zabilježeno i u listini od 15. kolovoza 1373., kojom Endrej sin Miroslava od plemena Švaračkoga zajedno sa Ivanom sinom Bradišića od Jelse, Andom i Albrechtom od Ozlja, i sa magistrom Matijom pisarom varoša na Greču (Zagrebu) prodaju tri rali

[1] Neo reg. acta u zem. arkivu fasc. 484, nr. 4. Na listini zabilježeno je glagolskim pismom: list na Švarču.

zemlje na Gazi i polovicu mlina na Mrežnici Vidanu sinu Vuka iz Gaze za 6 maraka dobrih banskih dinara.[1]

Član plemena Švaračkoga bio je početkom četrnaestoga vieka neki Vrduk (Erdeg, Vurdung), a ovoga je nasliedio njegov sin Ivan i unuk Ivan, koji su držali obilati posjed medju Koranom i Kupom. Jedan dio toga posjeda dospje g. 1419. kupom na Andriju Nikolajeva od Švarče, na Jurja sina Andrije, kao što i na Petra i Kvirina, sinove Nikole, te na Bićena i Dragotu sinove Dragaša, a unuke Jurja takodjer od Švarče. Ove švaračke plemiće, pradjedove kasnijih Severšića, uveo je kaptol Zagrebački po nalogu bana hrvatskoga Pavla Čupora Moslavačkoga u posjed kanonikom Dimitrijem u nazočnosti odaslanika Matije od Glaža i obližnjih plemića Tomaša Ivanova od Peći i Damjana Andrijina od Zvečaja[2] Devet godina kašnje na blagdan sv. Magdalene 1423. uvedeni su isti Andrija i Juraj, te potonjega sin Šimun, zvani već tada Severšići u prostrana zemljišta švaračka medju potokom Rakovcem pa gori uz brda na Vučakov vrh do medje dobranskih (novogradskih) plemića po kanoniku magistru Jakovu od Sredice u prisuću plemića Jakova od Otoka (Mekušja) i Pavla i Filipa sinova Ivana od Gorice. Isprava izdana je pod pečat zagrebačkih župana Jurja i Bartola.[3] Kašnje posjedovao je ovo imanje potomak pomenutih Severšića imenom Franjo, kojeg sinovi dobiše novu darovnicu od kralja Matije Korvina.[4]

Osim Severšića bilo je u švaračkom kraju i drugih plemićkih obitelji, držećih zemljišni posjed i kmetove. Takove su porodice bile početkom šestnaestoga vieka Juričići Švarački zvani, Dragačići, Tribunci ili Žganjari, Požgaići, Babonožići i Hrastovski, koji potonji imahu dvor u Strmcu. Po pripoviedanju Krčelićevom dodjoše s Juričićem kao rodjakom g. 1523. iz Kninske županije Bartol Drašković sa sinom Gjurom, potonjim hrvatskim banom i Rimskim kardinalom.[5] I knezovi Frankopani kao gospodari Dubovca imahu svoje vazale u Švarči Griviće i poslije Tadioloviće, pa i Babonožiće, koje već spomenusmo kod urbara Dubovačkoga. U Dubovačkom kotaru bila je pako samo Dolnja Švarča, dok je Gornja Švarča stajala u jurisdikciji gospoštije Steničnjačke.

Još početkom 17. vieka bila je obitelj Severšića mnogobrojna sa starješinami Brnardom četvrtim sudcem i Tomom podžupanom županije Zagrebačke, ali je već g. 1666. izumrla sa Franjom Severšićem. Ovoga kći Katica uda se za Jurja Delivuka, koji primi

---

[1] Izvorna listina u sbirci jugosl. akademije sa potvrdnicom za Mačena sina Vidanova od Gaze g. 1391.

[2] Priepis listina u zapisniku povjerenstva za povećanje Krajine g. 1767.

[3] Ibidem.

[4] Pravda medju Ivanom i Petrom Severšićem te Katom Severšićkom radi nasljedstva od g. 1640. u našoj zbirci.

[5] Krčelić A.: Historia eccl. Zagr. str. 237. — Draškovića bilo je i u županiji Bužanskoj u dolnjoj Lici. G. 1490. utemeljiše u Gradini kod sela Dolnjega Zažićna manastir Pavlinski. (Kukuljević I.: Acta croat. str. 140.)

Gornju Švarču i ostavi ju svojoj kćeri Jeleni i zetu Franji Kuševiću, krajiškomu podpukovniku.

Dio imanja Švaračkoga, što ga je držala porodica Juričića Švaračkih, prošao je tiekom vremena kroz razne ruke a bio je povodom mnogih svadja i parnica. Juričići su brzo dogospodarili. Juraj J. založi g. 1622. svoj dio imanja kapetanu Turanjskom Gašparu Jankoviću, a njegova udova Uršula proda ostatak prava Juričića na Švaračko imanje g. 1627. za 200 talira Ivanu Draškoviću. Kraljevski fisk smatrao je imanje Juričića ošastnim, pa je tako mogao kralj Ferdinand II. po smrti Jurja Juričića pokloniti Švarču za diplomatične zasluge u Poljskoj poznatomu Splječaninu, piscu i pjesniku Atanasiji Georgićeviću (Georgiceo). Ali taj kraljev milostnik nije došao nikada u vlast Švarče, niti se mogao dati prema zakonu u imanje uvesti. Proti Georgićeviću ustaše složno i plemići Severšići, i grofovi Draškovići kao dostalci imanja, a napokon i knezovi Zrinski kao feudatariji i nekadašnja vlastela Dubovačka, te grof Pavao Nadaždi, tadanji vlastnik grada Steničnjaka. Dok su se tako zvani i nepozvani nasljednici Juričića za Švarču otimali: zaokupi ju grof Ivan Drašković na silu i oružanom rukom i založi ju generalu Karlovačkomu knezu Vuku Frankopanu za 2000 fl. God. 1630. sudio je o prieporu sud, pa je sam ban Žiga Erdedi sa mnogimi zemaljskimi dostojanstvenici i plemići poradi toga došao bio na Švarču. Draškovići nemogoše svoje pravo na Švarču dokazati, ali se na posljedku izravnaše sa Georgićevićem, podmirivši mu 1000 Ranjčkih i 40 dukata. Dvie godine zatim prodao je Ivan Drašković Švarču kapetanu Gašparu Jankoviću za 2211 for. Iza toga stadoše se Jankovići od Petrovljana pisati plemići Švaračkimi.

Knezovi Zrinski vazda su žalili, što su ustupili gospoštinu Dubovačku za podignuće tvrdje Karlovačke, i to ne samo s toga, što im kupovna ciena nije nikad podmirena već najviše s toga, što su ustupom Dubovca bili odmaknuti od Krajine, a namještajem veće vojske u Karlovcu mnogo je stradalo od vojnika, mnogo puta gladnih i neuredno plaćenih, i njihovo poglavito imanje Ozaljsko. Zbog nasilja Karlovačke vojske bilo je neprekidno dosta tužba i iztraga. Preuzev knez Petar Zrinski g. 1649. nakon diobe s bratom cjelovito imanje Ozaljsko, nastojao je iz petnih žila, da prikupi na Švarči, koje mu se mjesto mnogo svidjalo, u blizini Karlovca što više kmetova iz okolice Švaračke, Mrzlogpolja i uzduž Mriežnice pod grad, koji je podignuo s podporom kraljevine Hrvatske na liepom i udobnom mjestu, gdje je kašnje sazidan još sada postojeći ljetnikovac za generale Karlovačke. Dakako da je Zrinski posegao za onimi dvorovi i kmetovi, koji su nekoć spadali pod gradove Dubovac i Ozalj, pa kao apertinencije Zrinskih gradova Dubovca, Ozlja i Zvečaja bili samo založeni pojedinim plemićem. Kapetanu Gašparu Jankoviću i njegovoj ženi Ani rodjenoj Mrnjavčić ustupi Zrinski za dobro Švaračko dvor Dolski (Kostel) kod Krašića. Tezi mu je posao bio sa tadanjim Tovunjskim kapetanom

Krstom Delišimunovićem, koji je istom g. 1657. nerado i prisiljen ustupio Zrinskomu svoje Švaračko imanje, koje bijaše god. 1649. njemu i njegovoj ženi Žuži Mrnjavčić ustupio kapetan Janković. I dvor Hoisićev na Mriežnici bio je prava Frankopanskoga, a poslije Zrinskoga. Jur g. 1549. bio je dvor Mlaka na Mriežnici sa zemljami u Gorici, Lezini i u Borincih založio knez Nikola Zrinski sa svojim šurjakom Stjepanom Frankopanom za 1500 fl. kapetanu Ivanu Hojsiću. Isti dvor držao je prije Grgur Despotović, odkako ga je njegovu otcu Ivanu god. 1509. bio založio knez Bernardin Frankopan.

S imanjem Švaračkim skopčani su kmetovi u Mostanju, koji su vazda pripadali k Ozlju, i kmetovi u Jarčem polju, koje je jedno vrieme držao u zalogu vjerni Zrinski službenik, kapetan Tomaš Mogorić.

Nije bilo sudjeno Zrinskim knezovom, da dugo uživaju na novo okupljeno imanje Švaračko. Čim je bila odkrita urota Zrinsko-Frankopanska, navali vojska Karlovačka s dozvoljom kralja Leopolda na Švarču, porobi ju i grad poruši do temelja. Mnogo porobljenih stvarih ugrabiše general grof Ivan Josip Herberstein i njegov pukovnik barun Sauer. Imanje bude zaokupljeno na korist vojničke uprave Karlovačke. Kad je došao g 1672. povjerenik Prašinski u ime komore popisivati Švarču, uzprotivi se tomu Sauer, ali Prašinski ipak konštatova tom prigodom, da Švarča ima kmetova 168 sa 1 težakom. a 46 sa 2 težaka u tjednju, da isti plaćaju činža 81 Ranjčki i da davaju 208 kopuna. 47 pilića i 816 jaja itd.

Što se je u napredak dogodilo sa Švarčom. nespada na ovaj urbar, što ga ovdje priobćujemo. Švarački urbar, kako već opazismo kod urbara Ozaljskoga, zabilježen je u dohodku k Ozaljskomu urbaru, a na njem je zabilježena g. 1652., što ima biti dokazom, da su kmetovi Švarački rečene godine popisani i urbar sastavljen. Urbar Švarački dosta je površan, te se iz njega težko razabira cjelokupni feudalni odnošaj. Kod pojedinih mjesta nije u njem naznačena niti kolikoća selišta, a iz svega je očevidno, da su poradi blizine krajine i radi turskih provala bile feudalne prilike neuredjene i uzdrmane.

Tereti kmetski niesu bili nipošto veliki niti tegotni. ali zato je bila težka služba vojnička i strah od Turaka velik. Jedan dio kmetova nije niti davao težaka (rabote) u naravi, već je za to plaćao relutum. Kada je takovo stanje nastalo, nije iz urbara izviestno. Podanici imanja švaračkoga privaljeni su kašnje ponajviše Krajini, te su kod njih uvedene sasvim druge vojne krajiške institucije, koje do novijeg vremena postojahu.

Glede rukopisa urbara i glede štampanja istoga valjaju primjetbe, što jih učinismo kod priobćenja Ozaljskoga urbara.

* * *

Urbar švarački.

Kmeti gospodina mil. na Mostih i zemlje na Banšćini.

Miloš Miklaušić
Miho Milčić
Juraj Adlesić
Matak Špundak
Miho Vranić
Vuk Baršić
Jure Belavić
Vid Glavinić
Mike Koštelić
Martin Gojšić
Petar Kučinić
Ive Zidarić
Jure Kučinić
Bogdan Malović
Jure Bosiljevac
Miko Kovač
Petar Kirin
Ivica Kirin
Miko Kirin
Jure Ćaćak
Jure Kovač
Petar Gojšić
Tomaš idem
Ive Profozić
Ivan Dobrinić
Mihalj Španić
Jure Levačić
Grgo Crnković
Jure Tomičić
Martin Bačak
Jure Zalužki.

Dužni su ovi zgora popisani i još, ako se koj izmed njih razdili ali nastani, od vsake hiže i vrta škudu jednu vsako leto.

Dužni su od zemalj, ki se tote nahode, oranji 117/4ti 1, vsakojačkoga žitka i priroda davati tretu miricu i u grad dopeljati.

Dužni su od vsake hiže kopuna.

Dužni su u grad obručev vsaka dva leta voz 1.

Dužni su po Kraini što dobe zvirine pečenja.

Dvor Švarča, i ki kmeti k njemu pristojeći.

Kmeti, ki su od Jankovića kupljeni za Švarču:

Jure Car
Jure Kirin
Ivan Čapular
Mate Lovnički
Ivak Novosel

Saki služi i daje težaka vu tjednju dan 1, daje pišće, kopuna i jajca tri.

Miko Kirin, Mate Kirin, Miko Šimin, Miko Jančić, Stane Belajac, Matko Jakšić daju u tjednju težaka 2, daju piščenca 2, kopuna 2, jajac 6.

Jure Argulac
Mike Šabac
Jure Manci
Miko Farkaš
Mike Šoštar
Mate Peteh
Jure Slovinac
Smoljan Svinarić

Mate Svinarić
Miko Svinarić
Udova Mare Perinka
Udova Mare Slovinka
Jurac Šebetić
Perac Šebetić
Mikac Jarkošić
Ivan Mikulinac
Jurko Mikulinac
Mihalj Slovinac
Miko Slovinac
Mihalj Horvat
Miho Gršan
Miho Belajac
Jure Belajac
Ivac Belajac
Miho Jakšić
Mate Kriven
Jure Šmukalić

daju u tjednju težaka 1, daju pišće, kopuna i jajca 3.

Kmeti pod dvor Švarču, ki su od Delišimunovića odkupljeni:

Selo Mostanje.

Mate Grižić
Jure Smoljak
Jure Šurila
Ivan Mihelčić
Paval Mihelčić
Grgo Mihelčić
Ivan Šiboltić
Ivan Lililić
Jurica Belajac
Ivan Belajac
Mile Čobanić
Ivan Čobanić
Mike Špundak
Ivan Stavljenić
Mike Draja
Ivan Levaković

u tjednju služe težaka 1, daju Ranjčki 24, kopuna 1, jajca 3.

Mile Goršić, Mate Črnković daju u tjednju težaka 2, pinez Rki. 48, kopuna 2, jajac 6.

Selo Velika Švarča.

Ivan Gumlija daje u tjednju težaka nr. 2, pinez Rki. 48, dn. 1, kopuna 1, jajac 6.

Ivan Goriš
Ivan Pasjak
Mate Blašković
Petar Pasjak
Mate Smoljak
Udova Mate Smoljak

daju u tjednju težaka 2, pinez Ranjčki 48, kopuna 2, jajac 6.

Petar Čoban
Mikula Pribanić
Mikula Blašković
Mihalj Lazarić
Stanko Dobranić
Mihalj Dobranić
Mike Jurac
Petar Špundak
Ivan Žužan
Ivan Belavić

Marko Plebanić
Mikula Ozrić
Mikac Tkalčić
Ivan Galović
Petar Skokan
Mike Mokoš
Luke Mikšić
Ivan Popovački
Miko Klemen
Mate Krajačić
Idem drži Držanića, na težaka 1.

daju u tjednju težaka 1, pinez Ranjčki 24, kopuna 1, jajac 3.

Selo Mrzlo polje od Delišimunovića izkupljeno.

Ivan Desović
Udova Mate Laskarića
Jure Zaborski

daju u tjednju težaka jednoga, kopuna 1.

Ivan Car u tjednju težaka 3, kopuna 1, pinez Rki 1 den. 7.

Tome Brašić
Miko Dišlić
Ivan Pistak
Matko Milčić
Mikula Desović
Vukina Kenjak

daju u tjednju težaka $1^1/_2$, kopuna 1.

Mike Banjavčić u tjednju težake 2, kopuna 1.

Jure Car
Paval Car
Mikula Pinezić

daju u tjednju težaka 1, kopuna 1, pinez Ranjčki 3.

Slobodnjaki na Mrzlom polju od Delišimunovića.

Staniša Škarešić
Matko Zrenšak
Grgo idem
Tone Tupčić
Janko Naglić
Matko Mavraković
Pere Jakšić
Grgo Turković

Ovi zgora popisani slobodnjaki daju vsaki u meseeu od hiže težaka 1 i čez leto kopuna 1. Zemalj nemaju, nego što se u Krajini pomažu, nego su se dali pod obrambu gospodina milostivoga.

Kmeti na Mrižnici, ki su bili Hojsićevi pod dvor Švarču:

Tomaš Škrlec
Ivan Polović
Mare Novosela
Matko Skrlec
Mihac Marčačević
Mihalj Matko
Matko Bišćan
Staniša Pavlaković
Ivan Polović
Pere Polović
Petar Katarinčić
Smoljan Katarinčić

Jure Mikanić
Marko Gračanin
Tomo Stanša
Ive Brazdičić
Miloš Jurović
Miho Grgurić
Jure Belavić
Gašpar Belavić
Mihe Benić

daju u tjednju težaka 2, daju pišće, kopuna i pinez Ranjčki 36, den. 2.

Ivan Brozić
Jure Kirin
Miko Kirin
Petar Goldašić
Miho Bradičić
Mike Polić
Mikula Polić
Stanko Dvoranić
Mihalj Dvoranić
Jurko Marčečević
Petar Marčečević
Mikica Pavlaković
Toma Katarinčić
Mate Protulipac
Jure Bakalčić
Ivan Migalić
Viško Mikšić
Ivan Jelačić
Jure Sergar
Petar Dvorski
Mihalj Ivanić
Mihalj Zaklonić
Martin Brozić
Udova Srnička
Pere Pećrak
Matko Bezjak
Ive Zupan
Ivan Hreljac
Tomo Stabalčić
Miko Hreljac
Petar Drevodelić
Stanko Drevodelić
Ivan Drevodelić
Petar Belavić
Stanko Kovač
Juraj Belavić
Miloš Belavić
Miko Benić
Mihalj Lončarić
Mikula Plikić
Petar Kovač
Marko Kovač
Mike Drivodelić
Matko Drivodelić
Petar Goldašić
Petar Hreljac

daju u tjednju težaka 1, pišće, kopuna i pinez Rki. 18, din. 1.

Sudčija Dubravci i selo Kozal vrh.

Stipan Bošnjak z brati drži sela ³/₄, daje za tlaku na dvor Rki. 7, pšenice kup. 3, zobi kup. 3, kopuna 1.

Perić Bihćan drži sela ¼, daje za tlaku na dv. Rki. 3, pšenice kup. 3, zobi kup. 3, kopuna 1.

Marko Dudač drži sela ½, daje za tlaku na dv. Rki. 6, pšenice kup. 2, zobi kup. 2, kopuna 1.

Dudač odpustil je sela $1/2$, ako se gdo nastane, tulikaj je dužan od sela $1/2$ kako gore.

Pere Kolar drži sela $1/2$, daje za tlaku na dv. Rki. 6, pšenice kup. 2, zobi kup. 2, kopuna 1.

Ive Lesić drži sela $1/4$, daje za tlaku na dv. Rki. 3, pšenice kup. $1 1/2$, zobi kup. 2, kopuna 1.

Pusto. Miko Lesić drži sela $1/4$, ako se gdo nastani, dužan kako gore od sela $1/4$.

Idem tote puste zemlje, koju oru iz meričine za celo selo 1.

1669. Ivančići pogodiše se i daše njim milostivni gospodin dekret na malinicu 2 tečaja, da plaćaju od vsakoga tečaja po škudu jednu a od nike luke meričine tretu mericu.

Selo Galovićevo.

Budući na veliki Krajini, pušća im se dohodak pšenični i zobni do volje gosp. milostivoga, budući da već za tlaku plaćaju neg svi drugi.

Mikula Juršić drži sela $1/4$, daje za tlaku na dvor Rki. 7, od nikoje zemlje zobi kup. 2, kopuna 1.

Paval Galović drži sela $1/4$, daje za tlaku na dv. Rki. 2, kopuna 1.

Jure Birsić drži sela $1/4$, daje za tlaku i dohodak Rki. 5, dn. 5, kopuna 1.

Vrane Jugac drži sela $1/2$, daje za tlaku na dv. Rki. 8, kopuna 1.

Miko Biličić drži sela $1/4$, daje za tlaku na dv. Rki. 2, kopuna 1.

Ive Jurdek drži sela $1/2$, daje za tlaku na dv. Rki. 7.

Mate Mihalić sinovcem drže sela $1/2$, plaćaju skupa za tlaku i dohotke na dv. Rki. 7, kopuna 1.

Selo Jušićevo i Banjavčićevo.

Jure Horvat drži sela $1/2$, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 1.

Miko Jušić drži sela $1/2$, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 1.

Slobodnjak Ivan Banjavčić drži sela $1/4$, plaćal je za tlaku na dv. Rki. 4, pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine l. 1, kopuna 1.

Još je držal i drži Petrovića sela $1/2$; od toga je plaćal zobi kup. 10.

Ivac Banjavčić drži sela $1/4$, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine l. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Stanko Banjavčić drži sela 1/4, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine l. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Mikac Banjavčić drži sela 1/4, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine l. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Selo Jagušićevo.

Petar Jagušić drži sela 1/4, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine l. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Mihalj Banjavčić drži sela 1/4, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine lib. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Jure Paulišić drži sela 1/2, daje pšenice kup. 2 1/2, zobi kup. 2 1/2, straževine l. 1, dohodka Rki. 35, kopuna 2.

Jurko Županić drži sela 3/4, daje pšenice kup. 1 1/2, zobi kup. 1 1/2, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 2.

Selo Bogovićevo.

Mikula Bogović drži sela 1/2, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 1.

Jure Svetokraljski drži sela 1/2, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine l. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Grubiša Jakšetić drži sela 1/2, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 1.

Mikula Cvitković drži sela 1/2, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 1.

Mare Frketićka drži sela 1/4, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine l. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Juraj Frketić drži sela 1/4, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, straževine l. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Jurac Dean drži sela 1/2, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, stražavine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 2.

Mikula Petričić drži sela 1/2, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 2, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 1.

Bartol Šperić drži sela 1/2, daje pšenice kup. 1 1/2, zobi kup. 1 1/2, žita kup. 1 1/2, dohodka Rki. 30, kopuna 1, daje za tlaku na dv. Rki. 6.

Ivan Radić drži sela 3/4, daje pšenice kup. 1 1/2, zobi kup. 1 1/2, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 1.

Petar Boršić drži sela 1/4, daje pšenice kup. 1, zobi kup. 1, stražavine lib. 1, dohodka Rki. 15, kopuna 1.

Jandre Spudić drži sela 1/2, daje pšenice kup. 2, zobi kup. 1, straževine l. 1, dohodka Rki. 30, kopuna 1.

Kmeti gospodina mil. na Jarča polju.

Ivan Glušić Mihac Pavišić Ivan Rožić	selo 1.	Pere Štedul Juraj Grubišić Jure Grubišić Ivanov Ivan Ivančić	selo 1.
Mihac Lovorković Strgarova sela ½.		Hrenovo selo	celo 1.
Mike Lovorković Ivan Lovorković	sela ½.	Jure Glavina Mate Škarina	selo 1.

Još je totu sinokoša izvan tih sel u Malom Mračinju na stog jedan.

Dužni su od cela sela za tlaku Rki. 10.

Item od cela sela zobi kup. 6.

Item od cela cela kopunov 6.

Item od cela sela rali 4.

Item od cela sela kosce po 4.

Dužni su desetinu od pčelac, prasac i janjac.

1664. dan 7. marca. Selo Hercegovo dano na pinezi po zapovedi gosp. milosti onoga pol sela.

Mihal Študel na leto škude tri.

Matko Glušćić, Mihalj idem, Ive Pavišić škude tri od pol sela.

XIV.

Rukoviet listina sa urbarskimi ustanovami.

Pod kraj ovoga našega zbornika priobćujemo listine, koje su podobne takodjer razjasniti kako je jedan dio seljačkoga žiteljstva šestnaestoga i sedamnaestoga vieka u Hrvatskoj živio. I ove listine kao što i urbari ove naše zbirke pisani su osim jedne jedite hrvatskim jezikom, počimlju g. 1544. a svršavaju Topolovačkom listinom od g. 1673. Listine tiču se ponajviše novih naseljenja, koja su se dogadjala osobito u priedjelih blizih krajini, gdje je bila nakon turskih ratova zemlja opustjela. Listine su ove dakle i prilog za etnografiju velikoga diela staroga provinciala hrvatskoga. Po sadržaju dadu se priobćene listine razvrstiti u četiri vrsti: u slobodnjačke, u kmetske, u pogodbe kojim se podanički tereti olakšavaju i napokon u plemićke. Ponajviše se tiču Posavačkoga imanja grofova Erdedia, grada Želina (VIII, XIV, XV, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI, XXVIII, XXXI), koje bijaše Hasan-paša Predojević nemilice opustošio i gdje je bilo prilike i nužde, da se novi podanici smjeste. Četiri listine (X, XII, XXIV, XXX) tiču se slobodnjaka knezova Zrinskih na imanju Vrbovačkom uzduž Varaždinske krajine, a po jedna listina izdana je za slobodnjake zvane Vlahe u Prilišću kneza Nikole Zrinskoga i Stjepana Frankopana (br. I), za slobodnjake grada Okića došavše u Zdenčinu iz Bihaćkih strana (br. II), i za isto takove doseljenike na imanje glavnoga grada Zagreba u Hrašću kod Odre (br VII); napokon jedna listina uredjuje dužnosti i prava slobodnjaka u Farkašićih, smještenih na imanju porodice Jelačića (XVI). Slobodnjaci ovi, došavši ponajviše iz priedjela, što ih bješe Turčin zapremio, naseljeni su uz povoljne pogodbe. Medju njimi ima i katoličkih i pravoslavnih Vlaha. Doseljenici bijahu u neprekidnom ratovanju s Turci ponajviše odvikli težemu i uztrajnom ratarskomu radu, pa zato i u novih svojih stanbinah nebudu podvrženi kmetskoj većoj i težoj raboti, već im je i tu poglavita dužnost bila, uza svoga vlastelina, ponajviše na vlastelinov strošak, vojevati proti vanjskomu

i domaćem neprijatelju. Daće bile su im razmjerno malene, plaćajući oni dimnicu od kojega dukata, podavajući mjestimice desetinu od prirodnina i gdješto kunske kože i dio dobitka na četovanjih, te služeći kao gradski stražari i lovci. Osobito su bili povoljni uvjeti, pod kojimi su g. 1548. Vlasi u Prilišću i u Rosopajniku, te Erdedski slobodnjaci u Palanjku i u Hotnji (1646. i 1666.) naseljeni. Dakako da su ove slobode na mnogih mjestih u potlašnje doba bile stegnute i slobodnjaci takodjer za gospodarstveni rad upotrebljeni, kad je turska nevolja minula.

Šest listina ove naše zbirke govori o kmetovih, kako su stari kmetovi od prije živjeli, i pod kojimi su uvjeti novi naseljeni. Vlastoručno knezom Petrom Zrinskim podpisani kratki urbar imanja Ostrne kod Božjakovine prigodom zapisa rečenoga imanja kasnijemu primorskomu kapetanu Franji Frankulinu g. 1667. (br. XXIX) dokazuje, da su kmetski tereti u okolici Božjakovine u ono doba dosta nesnosni bili. Nešto povoljnije stanje bilo je za kmete kod Varaždinskih toplica u Lestakovcu i u Turovu polju (br. IX i XXIX). U nekoć sasvim pustih krajevih stare Vinodolske i Modruške županije, u Moravicah, naselili su knezovi Zrinski g. 1590. i 1623. kmetove, koji nisu pače redovito niti tlake davali, već jedino činž i desetinu (br. V i XIII). Takodjer i listina podpukovnika Nikole Makara od g. 1665. za Torčec ustanovljuje za tamošnje Kuzminečke podanike razmjerno malen broj težaka za stanovite radnje (br. XXVII).

Radostan je pojav, što se već sedamnaestoga vieka nastojalo o olakšenju podaničkih tereta. Podanike u Cerju oslobodi g. 1621. grof i biskup Ivan Erdedi svih ostalih radnja uz obvezu, da obrade tamošnje vlastelinske vinograde (XI). Liep primjer sućuti pram nevoljnim podanikom dao je knez Petar Zrinski, odpustivši god. 1650. (br. XXII) Brodskim podanikom konjsku tlaku, a g. 1653. (XXIII) Gerovcem obe tlake i konjsku i pješju. Ako se uzme obzir na obćenito vrlo nesnosne feudalne prilike u Hrvatskoj i u obližnjih zemljah u 17. vieku, to valja priznati, da su se Sisački podanici, uzkrativši poslušnost svojoj gospoštini, g. 1656. svakako povoljno pogodili sa kaptolom Zagrebačkim glede obave rabote i daća, kako to prilog pod XXV svjedoči. Nastala mirnija vremena i veća sigurnost od Turaka dopustiše, da je grof Nikola Erdedi mogao svoje slobodnjake u Hruševcih osloboditi dužnosti trabantije (straže) u svojem gradu (XXVI).

Sretni su bili oni podanici, koje je milost vlastele sasvim učinila slobodnimi i plemenitimi, dozvolivši im, da kao neograničeni vlastnici svojimi zemljami razpolažu. Tako je po volji gospode Zrinske i Štefana Frankopana učinio g. 1570. Milan Dešić, gubernator Vinodola, Jurka Mavrovića plemenitim i knapom, oslobodivši ga od svih daća i kmetske službe (br. III). Dva kmetska selišta, slobodu i plemstvo podielio je g. 1595. grof Petar Erdedi (br. VI) braći Marku, Dionisiji i Franji Zimici za nagradu poradi toga, što su opustošeni Lekenik narodom dobjeglim iz Turske opet bili naselili. Slične darovnice tumače nam ujedno postanak mnogih plemićkih porodica, koje razpolažuć slobodnim imanjem na preporuku svoje vlastele dobiše od kraljeve kancelarije plemičke listove (armales) i postaše državnimi plemići. Takovih kraljevskih riešenja za pojedine obitelji čuvamo i mi u našoj zbirci.

Za lakše razumievanje listina i njihovu porabu naznačismo im sadržaj od zgora u glavi, a pojedine listine popratismo većimi ili manjimi opazkami.

* * *

I. **U Ozlju g. 1544. juna 25.** Knez Nikola Zrinski i Štefan Frankopan Ozaljski naseljuju Vlahe u Prilišću i u Rosopajniku.

Mi knez Miklouš Zrinski i ban hrvatski, slovinski i Dalmacije, i mi knez Štefan Frankapan, Kr(čki), Sen(ski), Modruški i pročaja, damo na znanje vsim i vsakomu, pred kih obraz ta naš list otvoren pride, a navlastito porkulabom i obhodnikom gospodstva našega, kako pridoše pred nas s Prilišja[1] i Rosopajnika[2] Vlasi, ki do danas jesu ondi u pokoju prebivali s našim odlučenjem, ki poimence jesu niže pisani, naiprija: Mihovil Sestrić, Matko Šuranović, Petar Rospović, Jakov Sestrić, Vid Šimunović, Petar Radanović, Jandrija Basarović, Radi Zečković, Radivoj Šubašić, Ivan Strahajević, Milić Dubrović, Juraj Zelenković, Petar Zelenković,

[1] Prilišće, liepo mjesto na Lujzinskoj cesti, 20 kilometara daleko od Karlovca sa rimo-kat. župom od god. 1870. i pučkom školom. Predji današnjih Prilišćana dodjoše iz »Mužkovca« pod Velebitom nedaleko od Orlove oko g. 1540. i nastaniše se na imanjih u tako zvanom vojvodstvu (herzogthum) knezova Frankopana, služeći kao uhode u Tursku. Priliški Vlasi bijahu tako zvani hrvatski Vlasi i katolici i unešeni su kao katolici i u najstariju krstnu knjigu župe Novigradske od g. 1650.; njihova crkvica sv. Lenarta obstojaše jur prije. Po govoru bijahu Čakavci, te se je dosta čista čakavština uzdržala u obližnjoj Vukovoj gorici, gdje se smjestiše takodjer nekoje vlaške porodice. Služahu kao slobodnjaci grada Ribnika, ali poslije pada Zrinskih 1671. i za komorske uprave podčinjeni bijahu sve do g. 1848. gospoštini Ozaljskoj. Morali su vršiti slobodnjačku službu, čuvajući vanjska vrata grada i u ratno vrieme vojevati. God. 1717. poginuše u boju kod Novoga na Uni medju hr-

Juraj Dumić, Matija Kolan, Tomaš Sestrić, Paval Šutilović, Jakov Pavičič, Mikula Duršić, Andre Luić, Ivaniš Basarović, Paval Čalić, Ivan Milinović, Grgur Šutilović, Radić Labanović, proseći od nas vsi kupnice, s kom službom bi imili nas služiti. Mi videći da bi radi u našem gospodstvu stati i nas pravo i verno služiti š nimi se utakmismo tim načinom, da imaju od naših zemal služiti **kad i kamo koli bude od nas zapoved imili**, da imaju na četu ili na put priti, i akoli kada otcli poiti, da jim mi imimo brašno dati i ča koli na putu dobidu, sužan, koni, marhe male i velike, da imaju nam od vsega dobitka polovicu dati; i tulikoje, ako bi kada pošli na put ob svojim brašni, da nam imaju od vsega dobitka mala i velika treti del dati, i da nam budu dužni desetinu od janjac davati; a oni da su slobodni oda vsih odavkih, inih dohodak i služab malih i velikih, ča je dužnost od sel onih i ako bi otili napridovati, ili na to stati, k sebi na zemlju našu ki junakov prieti, to dopušćenje od nas imaju prieti i meja se postaviti s tom službom, kako ostali, kako je zgora pisano, javivši se nam ili našim oficialom i ako bi se prigodila ka škoda od nih u našem gospodstvi, kako bi se očito znala, da ote kaštigu prieti, ke budu dostoini. I na to im dasmo ta naš list otvoren pod naš pečat navadni. Dan u gradu našem Ozlju miseca juna, dni i. d. (25) tisuće pet sat četrdest i četrto.

(Z. P.) (Z. P.) (Z. P.)

Miklows Zrjnskj m. p.

(Izvornik glagolski na papiru sa tri pritisnuta pečata i podpisom Nikole Zrinskog nalazi se kod obćine u Prilišću. Izvornu povelju bijasmo priposlali pok. prof. Matiji Mesiću, koji je dobar litografijski snimak listine dodao svojoj knjizi: „Život bana Nikole Zrinskoga Sigetskoga". Znamenito je to, da se koncem 18. stoljeća nitko nije našao u Hrvatskoj, koj bi mogao bio ovo pismo pročitati, već su ga Prilišćani nosili na otok u Bašku, gdje jim je list tamošnji župnik pročitao i prepisao.)

II. **U Okiću 1562. oktobra 26.** Ban Petar Erdedi naseljuje Uskoke Hrvate od Bišća na svojem imanju **Okićkom** kod Zdenčine.

Nos Petrus Erdewdy de Monyorokerék, comes perpetuus Montis Claudii, consiliarius sacrae Romanorum caes. et regiae Majestatis, ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus etc. Memoriae commendamus p r praesentes, quod cum nos reflexissemus

---

vatskom insurekcijom gotovo svi odrasli mužkarci iz Prilišća. Kod raznih svečanosti, kao što na tielovo, činili su vojničke počasti. Prema staroj svojoj povlasti male su daće podmirivali. U svemu davali su Prilišćani po glasu urbara od g. 1762. 20 težaka kod oranja i 20 kosaca u vrieme košnje. Za obavu podedovnje (straže) Prilišćani dobivali su 26 vedara vina i 60 kupljenika presa.

[2] Rosopajnik selo nad Kupom u župi Kunićkoj naprotiv bivšem krajiškom Marinmolu. Dok Prilišćani izvornik glagolske povelje bana Nikole Zrinskoga čuvaju, imaju Rosopajničani ovjerovljeni priepis iste.

nonullorum fidelium familiarium nostrorum instanciam, nobis pro parte prouidorum et circumspectorum Croatorum advenarum supplicationes: Georgii Simanovich, Martini Malchich, Joannis Juratovich, reliquorum concivium et consociorum eorundem factam fuisse, considerantes adeoque miserati vicem et calamitatem ipsorum, qua ipsi per Turcicam tyranidem proprijs laribus eorundem pulsi affligerentur, cupientesque ex solita eiusmodi miseriae et afflictionis gratia nostra succurrere, quendam locum maxime sylvosum Zdenchina vocatum pro continua dictis advenis residentia omnino in pertinentijs castri nostri Okich in comitatu Zagrabiensi existentem, habitum, excolendum et extirpandum, dedimus, donavimus et contulimus, ea tamen ratione et conditione, quod ipsi populi Croatae advenae a die datarum praesentium computando intra trium continuorum annorum spatia ab omnibus proventibus nostris, nimirum datijs, collectis, taxis ordinarijs et extraordinarijs, aliisque proventibus, solutionibus et servitiis (dempta taxa regia) nobis annuatim e medio eorum provenire debentibus liberi, exempti et immunes habeantur et censeantur: (exspiratis tandem supradictis tribus annis) ad subsequendos singulos annos sub qualibet seminatura tres araturas duabus diebus in hebdomate, decimas, datium festo sc. Georgii et Martini ac solvere muneralia instar aliorum colonorum dare et seruire debeant et teneantur; immo damus, donamus, conferimus, eximimus, libertamus et supportamus presentium per vigorem. Quo circa vobis universis nobilibus officialibus praefati castri nostri Okich, item providis et circumspectis judicibus, nec non dicatoribus et exactoribus, quorumcunque censuum, taxarum et contributionum nostrarum nunc constitutis et in futurum constituendis harum serie mandamus et comittimus firmissime, quatenus a modo deinceps praefatos Croatos advenas in praescripto loco Zdenchina commorantes ad solutionem aliquorum censuum, contributionum, servitiorum et solutionum nostrarum nullo unquam tempore, tempus intra praescriptum, cogere, arctare, aut eos praevia ratione molestare et damnificare, sed eisdem praescriptam nostram gratiam et exemptionem modo suprascripto eisdem datam et concessam modis omnibus observare, et per vestros vices gerentes observari facere debeatis et tenemini, secus in praemissis nullo modo facere praesumatis. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in castro nostro supradicto Okich. Vigesima sexta octobris anno Domini milesimo, quingentesimo, sexagesimo secundo.

Idem Banus m. p. (L. S.)

Izvornik čuvaju žitelji u Hrvatih kraj Zdenčine. Oni imadu i potonju hrvatsku povelju mladjega Petra Erdeda, brata bana Tome Erdeda, a u njoj se doslovce kaže, da je ban Petar Erdedi, »naselil sto kuć Hrvatov, ki su od turske sile od Bišća uskočili i pri svićah i pri zvizdah (po noći da ih Turčin neupeti) u naše kraje prišli«.

Potomaka ovih starih Bišćana ima u Hrvatih u občini sv. Martinskoj pod Okićem u 67 kuća 823, u selih Hrvati-Babići, Hrvati-Mavračići-Drdići, Hrvati-Pipići i Hrvati-Prebendari-Hercegi. Medju timi uskoci osobito su znamenite

III. **U Bakru 1570. novembra 1.** Mihalj Dešić gubernator vinodolski kneza Štefana Frankopana i njegovih nećaka knezovah Jurja, Krištofa i Nikole Zrinskoga, učini Jurka Mavrovića plemenitim i knapom.

Va vrime zmožne gde. gdna. kneza Štefana Frankopana K. S. M. i pročaja i va vrime gdna. Jurja i gdna. Kerštofora i gdna. Miklouša gospode Zrinskih, budući došli u svoje gospoctvo u primorje gdn. Juraj i gdn. Krištofor gospoda Zrinski, i va to vrime po voli moje gospode m. budući ja Mihal Dešić, kapitan i governator Bakarski i Vinodolski, pride pred nih gospoctvo jedan kmet od Bribira imenom Jurko Mavrović proseći od nih gospoctva, da bi ga zneli od službe kmetske i da bi ga učinili plemenita človeka u Bribiru, da bi služil nih gospoctvu službom, kom i kako ostali knapi Bribirski služe, obićajući se on vazda verno služit nih gospoctvu. I tako moja m. gospoda meni odlučiše i zapovidaše, da ja dobro izvidim, kako bi nih gospoctvu veća korist bila, ili da s knapi služi ili s kmeti. Ako bi nih gosp. veća korist bila, da s knapi služi, da mu list dam na prošnju negovu, i tako izvidivši ja od porkulaba Bribirskoga, kneza Jurja Sudena, da je gdnu m. veća korist, da s knapi služi rečeni Jurko Mavrović, nego da bi s kmeti služil, po zapovidi gdna m., kako mi po knezu Jurju Zebiću zapovida, da oslobodih i zneh Jurka Mavrovića od kmetske službe, ča e naj prvo, biri, pinez libre dvi, sulj od živine, i pod teka i ostala kmetska služba, to da nima plaćat, nego da plaća sako leto dukat 1, kako i ostali knapi Bribirski i da timi službami služi gospodi m., kako i ostali knapi u Bribiru. I ta list otvoren učinih mu za veću negovu pravicu i bolju tvrdinu, zapečativši mojim pečatom navadnim rukom mojom vlašćom podpisah se, dan 1. novembra leta 1570. u gradu Bakru.

(M. P.) I ja Mihal Dešić dam ta list po zapovidi gdi m. to pisah ruku moju.

(Izvornik glagoljski na pergameni u g. ravnatelja A. Mažuranića.)

U Lestakovcih u Zagorju 1580. novembra 5. Ivan Drenovački i Petar Radović, porkulab Taborski, naseljuje kmete u Lestakovce i naznačuju im urbarske dužnosti.

Jaz Drenoczy Janos Feyerkewy[1] y Petar Radowyc porkolab walwyemo z owyem nasym lyzthom, da my nazelyzmo kmethy na

porodice Orlovići, Šimanovići, Babići. Orlovići, nekoč vlastela Srake (Čovke) grada u Kninskoj županiji, čuvaju i danas stieg od zastave, pod kojom dodjoše predji današnjih Okićkih Hrvata iz starog zavičaja na Uni. Šimanovići bijahu bogati trgovci, a kralj Ferdinand II. potvrdi im plemstvo.

[1] Drenoczi ili izpravnije Drenovački, kako se još sada pišu, stari hrvatski plemići od Biele stiene na Uni, odkuda se polovicom 16. vieka radi straha turskoga naseliše u Pokupje i Posavje, pa kašnje i u Zagorje. U početku služili su ponajviše grofove Erdede.

nasw zemlyw w Lyesthakowcze y dazmo ym zlobode sezt godysch, y thako ym ze obechyazmo y pryezmo yh, kako ym y obechyemo y prymlyemo wzyem, koy na nassw zemlyw zthanw z owyem nasym lyzthom pod nasw pethyatt, da yh nechyemo w onyih sezthych godysch w nychyem y z nychym banthowathy. A ono sezt godysch izmynwse bwde ym thlaka y pryhodak owakow: wzaky thyeden od chyela zela dawaly bwdw po dwa delawcza w lethw do marthynya, a od marthynya do Jwryewa po yednoga delawcza, zoby yedan koracz (?) da i pozye, tomu pako orathy hodythy hothe wzaky zwoyim zwprwgom wzakomw theghw orathy. O Jwryeww dawaly bwdw penez polthrethnayz kr., tholyky o Myholy od jednoga zela, o Bosychyw od chyeloga zela dwa kopwna, sezthero krwha ako yma zaraz jednu lopathyczw. pred mezopwzthom ozam yayacz y dwa bechya opeth o wazmw thakayse. Y ako by my w thom nyih nehotely dersathy, thako ony bwdw zlobodno mogly belodano proythy, kako sw y dosly. Dan tha lyzt Lezthakowczyh[1] pethy nowembra dan — — millesimo quingentesimo octuagesimo.

Idem m. p.

(Z. P.) (Z. P.)

(Izvornik na papiru u našoj zbirci.)

U Ozlju 1590. julija 22. Knez Juraj Zrinski naseljuje Ivana Marinića iz Kostela s drugovi u Gornjih i Dolnjih Moravicah uz podavak desetine i službe poput Brodjana.

My Juray gozpodin Zrinzki, ceszarove i kraljeve szvitlozti tarnikov mestar, tolnachnik zo'n krai Dunava orsachki kapitan.[2] Daiemo na znanje vszim, kim ie dostoino, da doidosse pred naz Ivan Marinich od Kosztela[3] z tovarustvom po imenu Mato Pellegrinich, Jure Žnepergar,[4] Ambros Praidich, Jure Ferderbar, prosechi od nas, da bismo dopustili naszeliti se na jmanu nassem u Moraviczah[5] gornih i dolnih, sto pod Brod slisy, z tem putem, da bismo ih nebantuvali visse one zlusbe, koia isla preia y perua

---

[1] Lešćakovci, selo u obćini Varaždinsko-Topličkoj.

[2] Juraj Zrinski, sin Nikole Zrinskoga Sigetskoga, obranitelj Medjumurja, a zatočnik protestantizma u Hrvatskoj.

[3] Kostel, njemački Gratenwarth, grad i gospoština u Kranjskoj tik kod Kupe, naprotiv hrvatskom mjestu Brodu. 16. i 17. vieka držali su Kostel baruni Langenmanteli. Podor grada Kostela stoji na šiljastom brdu naprotiv hrvatskom župnom mjestu Podstiene.

[4] Šneperger, Ferderbar bez sumnje poreklom Kočevari, koji su kašnje pohrvaćeni. Takovih njemačkih prezimena ima obilje medju Slovenci i Hrvati uzduž gornje Kupe.

[5] Moravice Komorske ili Brodske, župno mjesto više Lujzinske ceste u nekadašnjem gorskom kotaru županije Zagrebačke, sada u Riečko-Modruškoj županiji. Pol sata udaljene su od Komorskih Moravica Vlaške Moravice, koje su naseljene god. 1599. Vlasima iz Korenice te su do doba kralja Karla III. bile spojene sa Ogulinskom Krajinom. — U Komorskih Moravicah bio je nekoč dvor Zrinski, tako zvani Turan.

vrimena od onih zemalj, a da ote oni ondi graditi sze y onde ztati y ondy dopeliati liudi, ki sze nasele. Y mi vidiussi nihovu zpodobnu prosnyu, nismo hotili uzmankati, nego sze pogodiszmo s nymi, da sze naselle na rechene Moravicze tim putem, da imaiu dauati od zuake zemle po libar sest y deszetinu od svakoiaka sitka, zvan prossa y haydine, y od svakoiake stuari janaiacz, pchel y svakoiaka siuuchega blaga y ostalimi slusbami da nam sluse, kako y Broiani,[1] zto imel(i) ztari zakon, kako su slusili nam y peruim nassim dohotki y ostalimi nauadnimi slusbami y drugom slusbom svakojako; y ako bi se kadi kakov dobitak primiril od susayn ili marhe takove, ka bisse doztoiala naz, da sze naiperuo imamo mi ponuditi, y nass official, ki bi takovu marhu kupil za nasz. Ako li bi nehtili mi sebi vuzeti, da su volni oni prodati, komu nim drago; a zemliu, na ku se koi naselli, da je uolian prodati, illi mu drago darovati, komu niemu drago s onom sluzbom, ka bi od one zemlie nam isla; a vu'to mi dasmo ta nas lizt otvoreni pod nassu pecat y nasse ruke podpiszanie. Dan v nassemu gradu Ozliu 22. dan jullia, leta tisuche petsto y deuedezet.

Juray Zrinsky m. p.

(Priepis istodobni, Metalia Brod Fasc. I. Nr. 1. u arhivu gospodštine Ozaljske.)

VI. U Želinu 1595. julija 20. Petar Erdedi dariva braći Marku, Dionisiji i Franji Zimici, zato što Lekenik naseliše narodom iz Turske, sa dva kmetska zemljišta, i učini ih plemenitimi.

Nos Petrus Erdeödy[2] de Moniorokerek comes perpetuus montis Claudii. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes universis quibus expedit, kako pred nasz doidosse Marko, Diones y Ferenacz Zimicza po imeni na nas glaz iz Turszke zemlie i pochesse nas prosziti, da biszmo ie nastanili w nassem jmaniu po imeni u nassoj uernoszt u Lekeniku[3] y sztim nam sze obuezasse, da nam hote vaz Lekenik naseliti, a mi da nim damo enke dve zemle za plemenite po imene zelo Gerdachichevo z onim, sto ie od niega odtergnuto bilo, kad ie Pivach stal, i drugo zelo Marka Novachicha. Zato mi uideussi nihovu vernoszt i uernu szlusbu, da su zadovolno uchinili szvoioi richi i zuomu obetu kako szu nam ie bili obechali

---

[1] Brojani to jest stanovnici Broda na Kupi, gdje se od polovice 16. vieka spominje grad Brodske gospoštine, nekoč Frankopanske i Zrinske, sada kneza Turn-Taxisa.

[2] Grof Petar Erdedi, brat bana Tome. Bio je kapetan Uskoka Žumberačkih g. 1591. i na glasu junak. Sagradio je oko g. 1586. grad Kerestinac. Protestante je volio i branio, ali je umro kao katolik, te bude pokopan u manastirskoj crkvi Klanjačkoj, gdje mu truplo počiva pokraj sinovca mu, bana Žige Erdedi, u bogato urešenom liesu od mjedi.

[3] Lekenik Erdedski za razliku od Lekenika Turopoljskoga, gdje su bili smješteni kmetovi Turopoljske obćine. Lekenik opustošen je za ratovanja Hasan-paše Predojevića 1590.—93. te je bilo nuždno novo naseljenje.

nim prikazasmo te dve zele kmetczke gore jmenuvane na Lekeniku za plemenito pod nassem gradom Seliniem[1]) buduchem w Zagreb graczkoi megie, nim y nihovu osztanku vekuvechnem zakonom, i da zu szlobodni od ussakoga podavka i tlake ka bi ie ili koi bi sze dostoial od gore imenuvaneh szel k nassemu gradu Selinu zemliami, zenokossami, vinogradi, melinmi y nih mezti i spasisschi, sto bi ze gore jmenuvanem zelom dostoialo, y na to im dazmo za veche tuerdnossti i ueruuania uoliu ta nass otvoreni liszt pod nassu navadnu pechat zapechachen y nasse ruke lasztovite podpiszanie. Datum in castro nostro Selin 20. julij anno Domini 1595.

Erdeödy Petar s. r. (L. S.)

(Priepis 17. vieka u povećoj zbirci poveljah Erdödskih listina u nas.)

VII. **U Zagrebu 1599. marta 15.** Službe i dužnosti naseljenika iz Bihačke okolice na zemljištu grada Zagreba u Hrašću (u Turovom polju).

Anno 1599. die 15. martij. Popizana pogodba gozpodna zwcza i wzega warossa czezarowe zwetlozty Zagrebechkoga, pod koy pwt ze ymayw zelyty Byschany[2] na zemlyw rechenoga warassa.

Tlake nyedne warassw nebwdw dawaly, nego ako by kada orzaska welyka woyzka byla, kada bi ze waz orzagh polagh czezarowe zaztawe podygall, da onda w woyzkw zmeghy zebe posalyw lywdy, koliko orzasko dokonyanye bwde o zwoyem brasnw.

Dache warassw nyedne nebwdw dawaly, nego ako by kakowa kralyewzka aly orzaska dacha byla, kako oztaly, koy ze na Twrowo polye[3] naztanwyw bwdw dawaly onako y ony.

Od wzake hyse da dadw k Iwanyw chetwero pyschenecz, y 10 yayecz, thakayse k Martynyw od wzake hyse po yednoga kopwna y dwa owna wze zelo, k wzmw yedno tele, koy bwdw owcze yly koze dersaly, dezeto yanye yly kozle. Syta, psenycze, zoby, jachmena, haydyne, y sytka kakowa gody bwdw zeyaly dezetw kwarthw, pchelcza dezetoga y kernyake da dawaly bwdw.

---

[1] Želin grad i gospoština 13. vieka knezova Babonića, a od kraja petnaestoga vieka pa sve do g. 1871. grofovske obitelji Erdedia. Želin grad porušen je za turskoga ratovanja te se jedva znadu njegovi ostatci u mjestu Želinu, gdje je danas vlasteoski dvor sa gospodarskimi zgradami.

[2] Žitelji oko Bišća, koji su se nakon pada tvrdje Bihaćke junija 1592. u pokupsku i posavsku Hrvatsku izselili. Vidi našu knjigu: Bihać i Bihaćka Krajina.

[3] Pošto je Turovopolje turskimi provalami do g. 1596. grozno opustošeno bilo, a narod je ponajviše u tursko sužanjstvo odveden: to je došlo iz nova u plodnu ravnicu medju Kupom i Savom sijaset novih naseljenika iz prekokupskeHrvatske. Ovdje navedeni koloniste naseljeni su na zemljištih u Hrašću kod Odre, koja su zemljišta od starine pripadala slobodnom gradu Greču u Zagrebu. Naseljeni su tada i drugi bjegunci iz stare Hrvatske, a polag njih je prozvano današnje selo Hrvati polag Save u kotaru grada Zagreba.

*

Ako by recheny waros ymal z koym nepryatelom kakow rath za kotar aly za sto drwgo, da ymayw polagh naz ztaty z orosyem za obrambw, kako y drwgy podlosnyky warasky. I ako by tkogoder nye banthowall, da ye waras hoche branyty prawdom y orwsyem.
Da thakayse ymayw zwzedy z myrom y lepo sywyty, od lywdomorztwa, razboya y wzakoga hwdoga dela da ze ymayw chwaty, zwoga da brane, lyweżkomw da myr bwde, da by warassa zwzedy za nyhowo hwdo delo neprawdaly stho Bogh ozlobody.
Ako by kada kakow dobyt ymaly od zweryne, yly od drwge dobyty, da ymayu chastyom, wernoztyom y wzw pokornoztyom zpoznaty gozpodna zwdcza.
Thakayse ako by koy pwrgar, pryzesnyk aly warosky chlowek w kakowom dwgowanyw meda nye dosell, da zw mw dwsny postenye odlosyty, y prostymaty ga y posteno dersaty, kako bwdw mogly.

Iz vana. Hrastanyh pogodwa z warossom leta 1599.

(Izvornik na papiru u sbirci akademije jugosl.)

VIII. **U Vukovini i u Zagrebu 1599.—1607.** Ban Ivan Drašković naseljuje Letovanić, a naseljenici da davaju desetinu i neke najnuždnije radnje za grad. Grof Tomo Erdedi potvrdjuje naselbeni list.

Nos Thomas Erdödy de Monyorokerek, perpetuus montis Claudii ac comitatus Varasdinensis comes, — consiliarius et tavernicorum regalium per Hungariam magister. Dajemo na znanje vsem i vsakomu, kojim se dostoji, kako dojdoše pred nas naši Letovanci i donesoše nam list gospodina Janoša Draškovića, bana Slovenskoga i Horvackoga orsaga i gore imenovane kraljeve svetlosti tonačnika budućega pod ruke podpisanje i pečat njega milosti dana na slobodu imenuvanem Letovancem, proseći nas, da bismo ta list vu vsem, kako je godir izašal i dan potvrdili, koj list od reči do reči tako se ima, kako je doli popisano:
Nos Joanes Draskovich liber dominus in Trakostian, sac. caes. regiaeque Mattis. consiliarius, cubiculariorum regalium magister et regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclauoniae banus etc. Dajemo na znanje vsem i vsakomu, pred koga ta naš list dojde, kako mi videvši pustoš Pokupske Krajine.[1] dasmo slobodu onem siromahom, koteri su se u Letovanićih[2] nastanili tako i podat put, da imaju

---

[1] Pokupska Krajina stojala je vazda pod zapoviedi bana hrvatskoga i zemaljskoga kapetana. Prostirala se od Brebrovca iza Siska, gdje je medjašila sa Varaždinskom Krajinom, uzduž Kupe sve do Rečice pri Karlovcu, gdje je odpočela hrvatska ili Karlovačka Krajina.
[2] Letovanić mjesto kraj Kupe kod župnog mjesta Žažine sa podorom grada. Letovanić pripadao je u staro doba gospoštini Gorskoj vitezova Bož-

rečeni ljudi vsakojačkoga žitka deseto davati, i desetoga prasca i pčelca, vrtal gradski da imaju za grad delati i od vsake hiže dva kosca dati i ovo seno spraviti, drva za kuhinju i vu peć, kada bude potrebno i travu za konje, kada mi ali naš kapitan ovde budemo, da imaju voziti i da se pomogu tvrditi, koliko najviše budu mogli; vu drugom vsem da budu prosti i mirovni, i da ih zvuna toga nigdor bantuvati nemore ni oveh, koji su sada, ni oneh, koji se potlam nastane. Na to im mi dasmo ov naš list, da vu tom stalni i mirovni budu oni i njihov odvetek. Datum Vukovinae[1] die 25. februarii anno domini 1599.

Mi zato milostivnim zakonom posluhnuvši molbe Letovaničke obćine, koju su polag toga prepisanoga lista gospodina bana pred nas dali, potvrdismo vu vesh kotrigov i ričih gore imenuvani list gospodina bana i ostavismo ga zavezom potvrdjena. Na koje toga lista potvrdjenje dasmo tim Litovancem ta naš otvoreni list pod naše vlastovite ruke podpisanje i našu skrovnu pečat, njim i njih vsemu odvetku. Datum in civitate regia montis Graecensis Zagrabiensis sabatho proximo post festum sacratissimi corporis Christi. Anno domini millesimo sexcentesimo septimo.

Idem comes Thomas Erdödi m. p.

(U odpravku bana Ivana Draškovića od god. 1642., koj je takodjer prava Letovanićka potvrdio.)

IX. U Dolnjoj Lomnici 1628. februara 24. Paval Šabarić zalažuć dva svoja kmeta u Dolnjoj Lomnici u Turopolju Miki Kovačiću, navadja sve službe i daće, što su je dužni davati založeni kmeti.

Jaz Pavel Šabarić od Dolnje Lomnice na znanje dajem vsem i vsakomu, pred kojeh poštovaneh lice ili obraz dojde ov moj otvoreni list, kako jaz za neku moju kruto veliku potreboću v sadašnje drago vreme moja dva kmetićka v jedne hiže k jednu stoječa i nerazdelna buduća; po imenu Mihalja aliter Radu Belanića i Petreka Grabšelića, njegovoga svaka na rečene Dolnje Lomnice v Turovom polju i Zagrebačke gracke megje stoječe, založih i v zakladno ime dah plemenitomu knezu Mike, sinu kneza Jurja Kovačića, i njegovomu ostanku vsemu, sada u Buzinu, rečene Zagrebačke gracke megje stoječemu, za dvadeset i šest ugarskeh dukat tekuće dobre monete, vsaki dukat po sto novac vugerskih brojeći. Kotera kmeta jaz izručih i ladanje ali gospodetvo v ruke njegove dah ovako i

jačkih, a polovicom 16. vieka držali su ga ujedno sa Gorom knezovi Slunjski Juraj i kašnje njegov sin Franjo, ban hrvatski. Pošto Turci sve do Kupe prodreše, učvršćen je Letovanić i u njem je sjedio posebni kapetan. Smjeralo se početkom 17. vieka u njem podignuti rezidenciju za bana hrvatskoga, ali ta osnova nije nikada provedena.

[1] Vukovina iza Turovapolja prama Sisku imanje i grad porodice Alapića a poslije Draškovića. Sada se jedva znade za mjesto, gdje je grad stajao.

podat put, da budeta rečena kmetha jmenovanomu knezu Mike ze vsem onem dohotkom, navadnom tlakom i drugem vsem pristojališćem pokorni, kako su i mene do seh dob vazdar bili, to je to, da budu dužni davati i odbavljati čez godišće dva pešja težaka vsakoga tjednja, kakove gode zapove knez Miko, takajše cez celo godišće ili leto, kada goder zapove knez Miko yly njegov oztanak, dve rali, jedan den sena zgrinati, jeden den oračiti i takajše jeden vlačiti, strni jeden den voziti i žita jeden den voziti, kolja vinskoga jeden den voziti, item jeden voz vina dovesti, a to vse svojom marhom i svojemi koli. K tomu vsemu k božiću jednoga kopuna, o vuzme dvanadeste jajac, med mešami jednu jaricu ili kokoš i jedan sir budeta dužna davati rečenemu knezu Mike i njegovomu ostanku. Takajše trh ovakov na se priemljen, da rečena kmetićka suprot vsem i vsakomu mojem trudom, potroškom i skrbljom v pravdenom dugovanju hoću braniti i za nje stati, ako bi potrebno bilo. To takajše ogovarjam, da kada budem hotel rečena kmetićka od kneza Mike ili njegovoga ostanka odkupiti, ne prvo nego vazdar na svetoga Martina biskupa i spovednika dan, pred tem vazdar prvo dužen budem po jednom dobrom plemenitom človeku ili orsaskom oficialu opomenuti i na znanje dati knezu Mike ili njegovomu ostanku tri cele mesece, i ako bi ga tako prvo ne opomenul, da ga opet do drugoga svetoga Martina dne nebudem mogel prez opomenja ili obznanenja, kako je gore rečeno, odkupiti. Opet i ovo k tomu prilažem, da kada jaz rečenih dvadeset i šest ugerskih dukat, moje prave stoke i doblenja, dobre monete, kotera bude po ovom slovenskom orsagu tekla (izloživši zato Bečke groše ili drugu kakovu vman monetu, kotera nebude mogla teći v ovom orsagu) rečenomu knezu Mike ili njegovomu ostanku napune položim i platim, da slobodno rečena moja kmetićka taki po ovom mojem listu zamjenem i ladam za se a nie drugomu nikomu, obdržavši zato vse kondicie, kako je gore napisano. I pri tom dugovanju ili pogodbe behu dobri plemeniti ljudi, knez Ivan Mudić, knez Šimon Pljušćak od Velike Mlake, Ivan Grabšelić, Mihal Deverić aliter Megjimorec od rečene Dolnje Lomnice, Ivan Pukanić od Korilovec i Juraj Svastović od rečene Dolnje Lomnice, koj to pisa na moju prošnju za vekšega svedočanstva i prišastne pravice radi. Actum in domo et curia mea nobilitari in dicta inferiori Lomnica habita in festo sancti Mathiae apostoli, anno domini millesimo, sexcentesimo vigesimo octavo.

(Izvornik u mojoj zbirci.)

X. **U Vrbovcu 1619. augusta 23.** Knez Juraj Zrinski naseljuje Slovince u gori Lipi Gaj na Vrbovačkom imanju uz podavak godišnji od dva dukata, nešto žita i jednog prasca te dužnost vojevanja.

Mi Juraj Zrinski, vekivečni grof etc. Dajemo na znanje vsim, kojim se dostoji i pred koterih ov naš list otvoren dojde, kako

dojdoše ovdi zdola podpisani nekoteri Slovenci[1] v jednu našu pustu goru, kotera se zove Lipi Gaj ili Zrnjati imenuvani lug, kotera pusta gora ili lug jest imanju našem Vrbovačkom[2] i vu Križevačkoj megji buduće, potrebujući od nas da bismo im dali slobode, doklam bi se vu toj pustoj gori naselili. Zato mi preštimavši njihovu spodobnu prošnju dali smo i dajemo rečenim Slovincem slobošćine vu toj zgora imenovanoj pustoj gori na deset let, tako da imaju goru krčiti, hiže načinjati i sebi pomagati, slobodu imajući od vsakojake daće ili podanki vu teh desetih letih, doklam se nasele; po vremenu pako, kada se im tih 10 let slobošćine izpuni, da imaju nam dohotka davati na godišće od vsake hiže najprvo gotova novca dva dukata. jedan kabal pšenice, jedan kabal zobi i jednoga dobroga prasca, i kada bi se nam na vojsku pripetilo pojti, da imaju polag nas ..... dobro oružna davati, jedan mesec dan ob svojem trošku da imaju vu vojski biti; k tomu kada bi u vojevanju kakovu sriću od sužnjev ili od marhe imali, takova dobitka treti del da nam daju i polag toga prez naše veste nikakove marhe nimaju oddavati, koju u vojski dobidu, doklam nam na znanje nedadu. Potem toga, pokehdob po imenu Kutinščak Matiaš jednu godinu prvo se je naselil u zgora rečenu pustu goru, polag sebe i drugu braću naseljiva i obećal se je, da hoće i na drugih mestah naseljivati, dali smo imenuvanom Kutinščaku Matiašu i njegovomu ostanku, da budu slobodni od vsakojake daće i podanka, ako to zvrši, čim se je obećal nam i našem ostanku; po rečenom Kutinščak Matiašu naselili se Čušec (Martin) z ostalu svojom bratjum. Za vekšega veruvanja radi dasmo mi ov naš list, ruke naše podpisani pečatjum našom potvrgjeni. Datum ex castello nostro Verbovecz 23. augusti 1619.

Georgius comes a Zrinio s. r. (Z. P.)

(Ovjerovljeni priepis medju urb. spisi vlastelinstva Vrbovačkog.)

---

[1] Slovenci ili Slovinci, stanovnici zemlje izmedju Save i Drave iliti Slavonije. Po svoj prilici da su Vrbovački Slovinci uskočili iz krajeva današnje Belovarske, nekoč Križevačke županije, koja je od polovice 16. vieka sve do Čazme i Moslavine stenjala pod Turčinom, a pripadala sandžakom u Požegi i u Cerniku.

[2]) Grad Vrbovac u Križevačkoj županiji držali su pored Rakovca od polovice 16. vieka knezovi Zrinski sve do njihova izumrća. U staro doba imao je Vrbovac svoju posebnu vlastelu plemiće zvane Borotha iii Borothwa. A i Rakovački vlastelji Pučići imali su mnogo zemalja i sela oko Vrbovca. — U osamnaestom vieku bio je Vrbovac sa Rakovcem u vlasti bogatih grofova Patačića, dok im se nije sa posljednjom grofinjom Eleonorom P. god. 1834. rod zatro.

XI. **U Želinu 1621.** Grof Ivan Erdedi, biskup Jegarski oslobadja podanike u Cerju od drugih radnjah, da dobro obrade svako leto vlastelinske vinograde.

Nos comes Jaonnes Erdödy[1] de Moniorokerek, episcopus Agriensis, montis Claudij et com. Varasdinensis perpetuus, Hevesiensis, interioris et exterioris Szolnok comes, s. c. r. Mattis consiliarius. Memoriae commendamus tenore praesencinm significantes —, kako ovo dohodiše k nam podložniki naši Cerjani,[2] moleći se nam poniznim zakonom, pokeh dob da imaju vinograde naše na Podvornice i Šiljakovine držati, koteri vinogradi jesu dobro obilni, to na prvo dajući, da im ni moguće teh rečenih vinogradov, kako bi se pristojalo delati i druga dela nastojati. Zato pokih dob mi vidivši njihovu pravičnu molbu, na to se pustismo dobrovoljno, da nimaju za sada, dokle je po imene tako malo gradu sena voziti, niti desek cepati, ali kakove velike tlake delati, nego samo, da imaju ta rečena trsja tako dobro, kako sami svoja i da je imaju od leta do leta povekšavati, ne pomenjšavati; k tomu da je imaju lepo graditi i što se goder bude pristojalo na poboljšanje onih trsi da su dužni činiti; samo izlažemo meštre drvodeljne, kako po imenu Ivana Perkiša, Staneka Vrbanovića i Mikulu Druškovića, na zopet Remenara Petra i ostale, prez kojih grad naš Želinski nemore biti. Kotero to dopuščenje i slobodu mi pečatjum našom navadnom zapečatismo i ruke naše podpisanjem potvrdismo. Datum in arce noštra Želin sabatho proximo ante dominicam Palmarum a. d. 1621.

Comes Joannes Erdewdy s. r. (Z. P.)

(Stari priepis u našoj zbirci.)

XII. **U Vrbovcu 1623. maja 27.** Knez Juraj Zrinski dozvoljuje naseljenje Hrvata na Vrbovačkom imanju uz obvezu, da dadu od svake kuće kunsku kožu, jednoga prasca i da vojuju uz vlastelina po mjesec dana o svojem trošku.

Mi Juraj vikovični grof od Zrina, posvećeni vitez, Dalmatinskoga, Horvackoga i Slovinskoga orsaga ban, cesarove i kraljeve svitlosti tolnačnik i komornik. Dajemo na znanje vsim, kim se pristoji i pred kih obraz dojde ovi naš list, kako je plemeniti i vitežki Franculić Lukač, Rakovečki i Vrbovački častnik naš, naselil u pustu goru Prilisje imenuvane nike Horvate,[3] kojim je dal iz naše volje do pet let slobošćine; i tih pet let izminuši, da su

---

[1] Grof Ivan Erdedi, biskup Jegarski, i kr. savjetnik, bio je sin bana Tome Erdeda. Umro je god. 1626. u 37. godini vieka svoga i pokopan je u prvostolnoj crkvi Zagrebačkoj, gdje mu je stajao do najnovije restauracije crkve grobni spomenik sa latinskim napisom.

[2] Cerje selo u obćini Selskoj kotara Sisačkog. U Šiljakovini ima i sada vinograda, gdje raste izvrstno vino.

[3] Ovdje se razumievaju doseljenici iz prekokupske Hrvatske, koji izgubiše svoje zavičajne zemlje uslied provale turske.

nam dužni od vsake hiže na leto davati jednu kunju kožu, jednoga dobroga prasca, grad napravljati, kad im se zapovi i na svojem strošku jedan misec dan od vsake hiže da ima v tabor pojti, kad mu se zapovi; ako li dalje bude potriba, da mu se mesecki penezi budu od nas davali. I na to mi dasmo ovi naš list pod naše ruke pismo i pečatju. I naselil je je naš rečeni častnik leta jezero šest sto i dvadeseto primo aprilis. Datum in nostro castro Verbovecz 27. maij 1623.

Georgius comes a Zrinio,
banus.

(Ovjerovljeni priepis medju urb. pismi vlast. Vrbovca)

XIII. **U Moravicah 1623. julija 3.** **Stjepan Lacković, Mikula Vlahović i Stjepan Tompa, službenici knezova Nikole i Jurja Zrinskoga, naseljuju Ivana Klobučara i drugove u Dragah Moravičkih uz desetinu žita, a ako bi zatekli sužnje i marhu, da imaju ponajprije vlastelu ponuditi za kup.**

Mi Lacković Ištvan, Vlahović Miklouš vzmožnoga gospodina gospodina Miklouša vikovičnoga grofa od Zrina, Salajske i Šimedjske grackih mej velikoga špana sluge, takajše i mi Tompa Ištvan, Milovac Miklouš[1] zmožnoga gospodina, gospodina Jurja vikovečnoga grofa od rečenoga Zrina etc. sluge i obih dviov grofov kako naši milosti gospocke u Vinodol s plenipotenciom poslani komisari. Dajemo na znanje vsem i vsakomu, pred koje ov naš otvoreni list dojde, a navlastito gori imenuvanoj našoj milostivnoj gospodi i njih gospoctvu vsim oficialom ili častnikom, kako došadši pred nas poštovani i vredni naše milostivne gospode podložniki, a to imenom Ivan Klobučar, Petar Sporčić, Mate Pram, Andre Štaldohar, Jakob Pramar, Juri Šnebergar, ki su se poleg rečene naše mil. gospode i častnikov njih gospoctva dopušćenja u Dragah[2] gornje Muravice, što pod Muravičku županiju sliši ovo preminuto leto naselili i nastanili, prose u nas poniznim i pokornim zakonom, da bismo im dali list jedan, u kom bi se njih pravica i dužnost ili služba, kojom bi oni po sem sega, zminuši tri leta našoj m. gospodi i njih ostanku dužni i pokorni morali biti udržala. Zato mi videvši njihovu podobnu prošnju, nesmo im hoteli umankati, pogodismo se š njimi tem putem, da imaju onom istom pravicum živiti i službum služiti, kojum živeju rečeni Muravčani i

---

[1] Lacković, Vlahović, Tompa i Milovac, plemićke obitelji, koje služahu knezove Zrinske, dobivši od njih predija sa kmetovi, kako to na dotičnih mjestih iztakosmo kod urbara Ozaljskoga.

[2] Male Drage selo u občini Skradskoj Modruško-Riečke županije nedaleko od Brod-Moravica prama Kupi i medji Severinske občine.

[3] Muravička županija, toliko koliko Moravička občina. Glavari občina u gorskom kotaru u vlastelinstvih Brodskom i Čabarskom zvali su se još 17. vieka župani, kao što i u obližnjoj Kranjskoj.

služe, to je to, da imaju naše i svoje m. gospode vsako leto davati od vsake zemlje po libar šest i desetinu vsakojaka žitka, zvan prosa i hajde, i od vsakojake stvare, janjac, pčelac i vsakojaka živućega blaga i ostalimi službami da gospodu služe kako rečeni Muravčani polag staroga njihovoga zakona z dohodka i ostalimi službami navadnimi i drugom službom vsakojakom i to rekući, ako bi se kadi kakovi dobitak primiril od sužanj ili marhe kakove, ka bi se dostojala gospode m., da se najprvo imaju gospoda naša m. iliti oficiali budući njih gospoctva ponuditi. Ako li bi ju gospoda naša m. iliti oficiali rečeni nehoteli vuzeti za gospodu, da su ju volni prodati, kamo im drago, a rečene zemlje, da su je volni prodati ili mu darovati onem ljudem, koji pod naše gospode m. oblastjum stoje ili na njoj stati hote z onom službom, plaćom i pokornostjom, ka bi od rečenih zemalj naše milostivne gospode išla. I na to im dasmo ta naš otvoreni list, rukami našim podpisan i pečatmi zapečaćen na rečenoj Muravici treti dan julija mjeseca i leta jezero šest sto dvadeset i tretoga.

Lacković Istvan (Z. P.)
Nicolaus Vlahović (Z. P.)

Stephan Tompa (Z. P.)
Nicolaus Millovacz (Z. P.)

(Stari priepis u mojoj zbirci.)

XIV. **U Želinu 1631. septembra 1.** Grof Vuk Erdedi naseljuje Ivana Hrebića i drugove na imanju Kravarskom. a da su slobodni od tlake i dohodka osim dohodka od vinograda a da su dužni služiti kao što i ostali harambaše i junaci na Krajini.

Nos comes Wolffgangus Erdödy[1] de Moniorokerek, comes perpetuus montis Claudii et s. c. r. Mattis. praesidij Petriniae supremus capitaneus.[2] — Kako dojdoše pred nas naši podložniki iz Kravarske[3] po imenu Ivan Hrebić, Jurko Miković, Vuk Menjak, Mihalj Šipuš aliter Sović i počeše nas prositi nikojih pustih sel u našem imanju Kravarskom pod naš grad Želin po imenu selo Vugrinčev dol, ko je prvo držal Vuk Sedlarić, drugo selo Andraša Vodopića, treto selo Matije Brzata, četrto selo Petra Belčića i pol sela Nestačevoga, koja sela ali zemlje dasmo im iz naše dobre volje sa vsemi njihovemi pristojališći, to jest to: zemljami oraćemi i neoraćemi, sinokošami, gorami, koloseki, s pašinci i z ostalimi vsimi od starine njihovemi pristojališći izvan nekoje kupnene sinokoše rečenoga Vuka Sedlarića, koja ostaje pri rukuh Blaža Sed-

---

[1] Vuk Erdedi sin Petra E., kapetana Uskočkoga; umro je g. 1645.

[2] Grofovi Erdedi bili su počev od god. 1615. pa sve do predaje Petrinje hrvatskomu banu g. 1753. nasljedni kapetani tvrdje Petrinjske, ali su bili podložni generalu Varaždinskomu i visili o Štajerskoj pokrajini i ratnom vieću u Niem. Gradcu.

[3] Kravarsko, župno mjesto u obćini i u kotaru Veliko-Goričkom.

larićeva zeta. Koja sela i njihova pristojališća dajemo im i zapisasmo vikovičnim zakonom njim i njihovomu ostanku tako, da su slobodni i mirovni oni i njihov ostanak od vsake tlake i dohotka, koj bi išel od rečenih sel, k našemu gradu Želinu, izloživši samo dohodak vinogradski, to jest to: gornicu i dežmu, koja od vinogradov njihovih ide, koje da plaćaju vsako leto u naš grad Želin i to takajše dužnom službom, kada naši ostali junaci i harambaše izajdu u Krajinu, tako da i oni š njimi budu izhajali; druge tlake, niti podavkov nikakoveh da nebudu davali oni, niti njihov ostanak, i ako li se veće odkuda k njim nastanili na rečena sela ali zemlje, da i oni s tum pravicom živili budu. Zvrhu koga dugovanja i posljednje pravice dasmo im ov naš list pod našu pečat i naše lastovite ruke podpisanja. Actum in castro Želin 1. septembris 1631.

Comes Volfgangus Erdödy (Z. P.)

Comes Nicolaus Erdödy.

(Ovjerovljeni po vlastelinstvu stariji priepis u mojoj zbirci.)

XV. **U Letovaniću 1632. julija 7.** Ban Sigismund Erdedi dozvoljuje Letovancem, da mogu preko Kupe krčiti i uživati zemlje uz desetinu dotle, doklem Krajina ondje bude.

Nos comes Sigismundus Erdeödy de Monyorokerek, montis Claudii et comit. Varasdinensis comes perpetuus, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus, sacr. caes. regiaeque Mattis. consiliarius et cubicularius. Dajemo na znauje vsim i vsakoterim, pred kojih goder ov naš otvoreni list dojde, kako dojdoše pred nas naši podložniki Letovanski i drugi ostali okolo stojeći ljudi, moleći se nam, da bismo im u kotaru Letovanskoga vsega imanja i ladanja našega u Zagrebačkoj gradcke megje budućem na ov kraj Kupe i preko Kupe,[1] koji bi hotil krčiti i odkrčene zemlje težati i ladati, iz stanovita dohotka dopustiti; i zato buduči dosta nehasnovitih loz i zarasleh zemalj, mi vsim i vsakoterim, kojim je goder volja, na ovu stran Kupe i preko Kupe u kotaru rečenoga Letovaničkoga imanja i ladanja, kadi goder koj hoće, slobodno krčiti, zemlje odkrčene težati i ladati njim i njihovom ostanku, što goder koj odkrči, dopustismo i na to privolismo tako zato, da vsaki i njihov ostanak od svojih krčev bude nam dužan deseto prez vsakoga izpričanja i otimanja vsako leto davati, a prva četiri leta da bude vsaki prost od davanja toga dohotka, potlam kako četiri leta izminu, da taki peto leto i druga vsa za njim leta imaju

[1] Od vremena vojevanja Hasan paše Predojevića potisnuta je kršćanska Hrvatska na Kupu. Nešto kašnje 1596. osvojena je Petrinja i posjednuti su opet priedjeli oko Hrastovice i Gora. Banski Krajišnici, stojeći u gradovih na lievoj obali Kupe, zaokupiše sve malo po malo zemalja i preko Kupe, koje stadoše obradjivati i naseljivati. Krajina je na Unu odmaknuta definitivno istom nakon Karlovačkoga mira g. 1699.

i dužni budu rečeni dohodak vsaki i njihov ostanak od svojeh krčev, kako je gore rečeno, plaćati. I to im tako iz desetoga dohodka do tih dob dopustismo krčiti i ladati, dotlam Kraina onde bude, a kada se z voljum Božjum Krajina dalje otisne, onda drugoga razlučenja od nas ili našega ostanka budu vsi i njihov ostanak čekali. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in praesidio Lethovanich die 7. mensis julij anno domini 1632.

Comes Sigismundus Erdödy m. p.

(U odpravku bana Ivana Draškovića od g. 1642., koj je privilegije Letovaničke potvrdio.)

XVI. **U Letovaniću 1636. aprila 12.** Ban Sigismund Erdedi odieljuje prava i dužnosti Farkašićem, što ih naseliše Vuk i Gabro Jelačići.

My groff Erdeödi Sigmund od Mogiorokereka, Mosslavine grada v Varasdinszke gradczke megie vykouichny groff, Dalmathinszkoga Horvaczkogha, Szlouinszkoga orszaga Ban, czeszaroue i kralyeue Szuetloszti komornik y Thanachnik, y usze pokupszke pokraine veliki kapitan. Dayemo na znanye, kako pred nasz doidosse plemenithi knez Jellachich Wk kapitan y szvoim bratczem Jellachich Gaborom[1] walouasse y dassc szlobodu, koy sze nasztane na nihow

[1] Jelačići, vrlo stara i znamenita hrvatska porodica, ali je šteta, što nije dosele njena poviest osobito za starije doba napisana .Nije vjerojatno, da su Jelačići starinom Bošnjaci, kako neki drže, ali su svakako potekli iz strana stare Hrvatske tik do medje Bosanske. Jelačići pojavljaju se u prvoj polovici šestnaestoga vieka u priedjelih na Uni i u primorskoj Krajini na Uni. Jelačić bio je god. 1537. vlastel kod Cetina pod zaštitom kneza Jurja Frankopana Slunjskoga, a Marko Jelačić služio je g. 1551., imavši oko g. 1600. u Senju potomka Ivana Jelačića. G. 1550. spominje se Mihalj Jelačić kao plemić opatije Topuske. Imanja oko Kupe u Biševiću više Petrinje primio je Krištof Jelačić godine 1568. za svoje zasluge, prolivši na službi Slunjskih knezova krvi i za izbrojenih 200 zlatnih dukata od kneza i bana Franje Frankopana Slunjskoga. (Acta Frankopana u zbirci jugosl. akademije). Staro plemstvo potvrdi 15. decembra 1579. kralj Rudolfo II. Ivanu Jelačiću i njegovoj braći Jurju, Nikoli, Petru i Gabri i Ani sestri, podieljiv ujedno Jelačićem grb. Odlikujući se Jelačići u ratu turskom, potvrdi kralj Ferdinand II. 4. augusta 1619. iznova plemstvo Gabri Jelačiću i podieli mu grb (dva lava nasuprot stojeći drže mač i na njem nataknutu tursku glavu), a taj grb imaju i danas Jelačići. Vrlo znamenit član porodice bio je Stjepan Jelačić, isto tako velik junak, kao što i na glasu državnik. On je služio više od četrdeset godina svojoj domovini častno i koristno kao podžupan Zagrebački, protonotar, banovac i podzapovjednik banske Krajine. Kad su krajevi od Kupe do Une za velikog turskoga rata jedino mišicom i hrabrostju hrvatskih banskih Krajišnika Turčinu oteti, poglavito se je Stjepan Jelačić brinuo za kolonizaciju i uredjenje tako zvane Banovine. Njegov sinovac (od brata Janka) bio je Franjo Krištof Jelačić, postavši pod primljenim imenom Delišimunović barun i grof. Kao što se je prije jedna grana Jelačića po imanju Biševića pisala plemići Biševićkimi, tako se Stjepan Jelačić i njegovi potomci imavši u Turopolju imanja Buzin, Kurilovec i Malu Mlaku, prozvaše Bužimskimi, kojim se pridjevkom još i danas Jelači i služe. Spomena je vriedan naročito Jakov Jelačić, koj bude g. 1717. u boju sa Turci kod Novoga uhvaćen, te je mnogo

zemlyu Farkassich[1] w kotaru szwethoga Mihalya w Zagrebachkoi gradczkoy megy buduchy po imenu Petru Rogzichu, Mathiu Kosutu, Andrassu Spendichu, Giurku Radouichu, Martinu Zoblichu, Juriczy Czetinu, Mattheu Szmolkouichu, Petru Pauissichu, Juryu Gregoryanichu, y drughim osztalim, koi bi sze w rechenom kotaru nasztanili ueki uekoma nim y nihouomu osztanku, y nihouogha osztanka osztanku pod onakow red, da kada deszeth lyth mine da onda wszake hise szako leto budu dusni daty jedan dukath, y kada im Bogh szrichu dà szusnia dobiti. da gha imaju nim y nihouomu osztanku dopeliati za zapitak. Ako dua szusnya dobe nim jedan, a drughi gory imenouanim Jellachichem y nihouomu osztanku, ako li seszt, szedam, oszam szusany dobe, da usze imayu dopelyati pred jimenouane Jellachiche, y nihow osztanak, da szy uzmu dva izmed nih, koy yh budu isli, konye tho thakaysse; od zuirine pechenia. pak ako koy iz med gori imenovanih Jellachichew, illi nihow osztanak na put poide, da szu dusni s nimi uszi poiti. Zuerhu chesza mi gori imenovanim podlosnikom ow liszt nassom rukom podpiszan y nassom banszkom pechiatiom zapechathen daszmo. Datum in castello nostro Lethouanich duodecimo aprilis a. 1636. Comes Sigismundus Banus m. p. (L. S.)

(Istodobni ovjerovljeni priepis u kapt. Zagr. F. 20.)

XVII. **U Čičah 1636. oktobra 20.** Grof Štefan Erdedi nastanjuje Ivana Posavca i drugove u Gladovcu na imanju Želinskom uz podavak jednoga dukata, i predaju sužanja, ako bi ih uhitili, te vojničku službu na Krajini uz brata bana Sigismunda Erdeda.

Nos comes Stephanus Erdődy[3] de Moniorokerek, montis Claudij et comit. Varasdinensis comes perpetuus et eques auratus. Dajemo na znanje po ovom našem listu, kako mi razumevši obećanje i hotenje poštovanoga Ivana Posavca, s koterem se nam oferuje i obeće, da hoće sam z glavom i peršonum svojum, najprvo sesti i nastaniti v selo naše pusto Gladovec[4] imenom in pertinentiis arcis nostri Želin et com. Zagrab. existente et habito, i polag sebe da hoće do jedno sedam hiž ali i veće staniti i seliti ljudih i peršon. Zato iz milošće i dobroga hotjenja našega za takovo obećanje i oferuvanje njemu Ivanu Posavcu i njegovomu ostanku selo neko pusto Bačitevo ali Mikulanovo imenovanomu pustomu selu Gla-

---

godina čamio u Bišći, odkupiv se težkim novcem, pošto je svu svoju imovinu prodao ili založio. Novija poviest obitelji, koja je Jelačiće vanredno prodičila, je više ili manje poznata.

[1] Farkašić stari, župno mjesto u obćini Selskoj, kotaru Sisačkom.

[2] Kotar stare župne crkve u Vratah (Vratečka) na desnoj obali Kupe nedaleko imanja Biševića. Župa prestala je u doba provala turskih, a mjesto nje ustrojena je koncem prošloga vieka nova župa u Farkašiću.

[3] Stjepan Erdedi sin bana Tome, a stariji brat Žige Erdeda.

[4] Gladovec selo kod Kravarskoga u obćini i u kotaru Veliko-Goričkom.

dovcu buduće i ležeće i što godar puste loze bude mogal odkrčiti i odorati, dajemo i zapisujemo tim putem, da od vsakojačkoga dohotka, podavka i službe, s kojum bi nam i gradu našemu od imenovana Bačetova sela dužan služiti, on i njegov oztanak prost i slobodan bude. A oni drugi ostali, kotere okolo sebe selil bude, da su tulikajše prosti i slobodni od sada počamši na punom četiri leta, a kada ta četiri leta minu, da nam od vsake hiže zvan svoje, ka je slobodna, na leto po jednom vugrskom dukatu penez na dan svetoga Martina biskupa i spovednika imaju v grad naš plaćati i davati. I k tomu, ako bi je Bog i sreća sužnjem ili konjem v Krajine pomogel, da su je nam z tem takovem dužni skazati, a mi k njim poštenim darom y zapitkom. I obr toga da budu dužni, ako bi nam potrebno bilo, v Krajinu oboružno polag nas i polag našega gospodina brata gospodina bana Sigismunda pojti. I za vekšega veruvanja i pravice radi imenovanu Ivanu Posavcu nas i svem ostalem, kotere vu imenovano selo naše Gladovce stanil bude, ov naš list pod ruke naše podpisanje i pečat potvrgjenja dasmo. Datum in curia nostra Čiče 20. octobris 1636.

Comes Stephanus Erdödy s. r. (Z. P.)

Comes Nicolaus Erdödy.

Ovjerovljeni po vlastelinstvu stariji priepis u mojoj zbirci.

XVIII. **U Novomgradu na Savi 1636.** Grof i ban Sigismund Erdedi nastanjuje Ivana Pulića i Matijaša Dapčevića s ostalom družinom u Zamlačju u držanju grada Moslavine time, da budu dužni vitežkom službom na Krajini.

Mi uzmožni gospodin grof Sigismund Erdewdy od Monyorokereka, vekovečni grof od zaperte gore Moslavine i Varašdinske gracke megje, kraljeve i cesarove svitlosti komornik, tolnačnik i orsagov Horvackoga, Slovenskoga i Dalmatinskoga ban i Krajine Pokupske najvekši kapitan. Dajemo na znanje po ovom našem listu vsakomu, komu se dostoji, kako dojdoše pred nas vitežki ljudi iz Turak Ivan Pulić i Mateaš Dapčević z ostalom svojom družinom i pohižani, koji su došli š njimi u kršćanstvo i koji jošće za njimi dojti mogu, kotere mi nastanismo u naše selo Zamlačje[1] u držanju grada našega Novoga[2] u kotaru Moslavine[3] i v ovoj

---

[1] Zamlačje današnje Zablatje, selo u obćini i u kotaru Veliko-Goričkom.

[2] Novigrad, nekada kaštel velik ali od hrastovine sa šancevi i obkopi na desnoj obali Save kod sela Suše u obćini Orlanskoj. Spominje se istom šestnaestoga i sedamnaestoga vieka, a u prvoj polovici 18. vieka ga je nestalo. Valjda je požarom uništen.

[3] Priedjeli na obe strane Save počam od Siska pak do Veleševca i Oborova oko Hrastilnice, Šetuša i Ljubljanice, pripadali su nekoč gospoštini Moslavačkoj i možnoj porodici Čupora. Moslavinu dobiše nakon izumrća Čupora od kralja Vladislava g. 1495. grofovi Erdedi, naročito glavni pobornik te znamenite hrvatske obitelji kardinal Tomo Bakač.

Zagrebačkoj grackoj megji buduće, sa vsim onoga sela malim i velikim pristojališćem tako i podat put, da oni nam dužni budu vsom vitežkom službom v Krajine, što im se polag njihova mogućtva zapove. I ako bi kamo v orsagu oboružno nam iti potreba bila, da su z oružjem z nami, ali na našu potrebu dužni glavami pojti i k tomu dobitak v Krajini, kako god im Bog da, da su polag onoga dobitka stališa dužni nam pošten dar dati; a zverine takaiše, ako bi dobili zviri, da su dužni od zvireta poštenu pečenju dati. A mi ih drugače od vse službe, tlake i podanjkov slobodne činimo i njim slobodu dasmo, njim i njihovem ostanku i onem, ki bi k njim došli na vike. Zvrhu čega dasmo im ta naš list naše lastovite ruke pismom podpisan i našum pečatjum zapečatjen. Datum in arce nostra Nova in vigilia s. Jacobi apostoli a. d 1636.

Grof Erdödy Sigismund, ban s. r.

Ovjerovljeni stariji priepis u mojoj zbirci.

XIX. **U Zagrebu 1642. januara 31.** Biskup Zagrebački Benko Vinković dozvoljuje Tomi Babiću, da se može nastaniti kod Dubrovčaka u Ivanićkom kotaru uz podavanje desetine i vršenje vojne službe.

Reverendissime domine, domine nobis semper clementissime etc. Poniznim kruto zakonom hoteli smo se pod vašega gosp. perut i milošću dati, to je to, molimo se vašemu gospodstvu kako milostivnomu gospodinu, da bi nas vaše gospodstvo na svoju zemlju prijelo stat u Ivanečkom kotaru[1] na mesto, ko se Topolje zove, polag Želkova luga blizu Dubravčaka,[2] kade jest čiste zemlje okol trideseti oranji, koje drže nešto Posavski Dubravšćaki, a nešto vašega g. podložniki Brežani[3] v. gos. kruto male hasne, a mi dva bi onde hotela stati samo četrtemi pohižani; kojega falata zemlje v. gosp. prosimo pod ov red i z ovemi konditiami:

Najprvo: Da obećamo v. g. od rečeneh zemalj davati pravično vsakojačkoga žitka deseto, kakova goder sijali budemo.

Drugo: obećamo takaj mesto tlake i službe kmetske na paripu, kada i kamo gospodin zapoveda, da vazdar hoćemo biti gotovi i služiti.

Treto: da obećamo, a navlastito ja Petar vojvoda, da ako gospodin Bog da sreću od seh dob, ter me gosp. Bog sužni daruje, kako mi je i poprvo, da do leta dan, hoću kušati v. gosp. s njim pohoditi i darovati.

Četrto: da luga i loze polag našega dušnoga spoznanja od Po-

---

[1] U kotaru Ivaničkom, nekadašnjoj županiji biskupa Zagrebačkih, prozvanoj po gradu Ivaniću.
[2] Dubravčak, župno mjesto na lievoj obali Save izpod Ivanić grada.
[3] Bregi, župno mjesto tik do Ivanić grada.

savcev vazdar hoćemo verno i pošteno čuvati, i ako bi se na potlam našlo i izvidilo, da bismo mi nečuvali rečenoga luga i loze, ali sami pod madroma van davali, i ako bi se što takovoga našlo do nas, što bi mi krivi bili, vežemo se i obićemo u kipu našem i oneh, koji dojdu k nam stat, vas on kvar platiti, koga gospodin s nas taki kvar posvedočuje, prez milošće arti vazme.

Peto: Sami se takaj obećemo i vežemo, da niti mi, niti naša družina nikakova kvara u lugu, niti u lozah nećemo činiti, niti krčiti više onoga, nego što nam se od vašega gospodstva da i pokaže, i u kaj se upeljamo.

Šesto: Ako bi se koj vašega gospodstva podložnik potežčuval za svoju muku, koteru je učinil, u tom mestu krčeći, i to se obićemo, što bi pravica kazala, kontentuvati ga.

Sedmo: Od krnjak i od pčelac kako i drugi vašega pospodstva podložniki obićemo pravo deseto davati.

Osmo: ako bi se kada gospodinu pripetilo, ali njih gospodstva ljudem k nam dojti, ali mimo nas projti, da spodoban strošak od nas premoguć i na gospodina i na njih gosp. ljudi i konje dužni budemo dati i učiniti.

Deveto: da a nota infidelitatis et vitio ingratitudinis hoćemo se čuvati, nego da verni i zahvalni vazdar mi i naš ostanak hoćemo biti v. g. i ostale gospode biskupom i crikve sv. Štefana kralja. Ako li bi se u nevernosti i nezahvalnosti našli mi, ali naš ostanek, tako od zemalj i slobode da odpadamo taki prez milošće.

Nego se v. g. molimo, da nas za te dohodke pomilujete, doklam si stanja na rečenom mjestu ponačinjamo, kuliko je v. gos. volja. I prosimo i molimo v. gosp., da nam v. gosp. na ove naše prošnje i molbe stanovit i dobar odlučak daste.

V. gosp. ponizni podložniki:

Petar vojvoda i
Tomek Babić.

Na hrbtu odluka:

Reverendiss. dominus cum conditionibus praescriptis postulationi praescriptorum supplicantium benigne annuit et superdictis conditionibus et sua annuentia literas extradari permittit, addendo, ut per triennium a praestatione decimarum et aliarum obuentionum sint liberi.

Benedictus Vinković,
episc. Zagrab.

XX. **U Novih Čičah 1644.** Grof Nikola Erdedi podjeljuje Filipu Roksi i drugovom zemlje u Ravnih u kotaru Cerskom uz dužnost podavanja desetine, a da budu dužni ići na Krajinu vojevati i zvieri loviti.

Nos comes Nicolaus Erdody[1] etc. Dajemo na znanje vsim i vsa komu, kojim se pristoji, kako mi vidivši poniznu i pravičnu prošnju naših podložnikov Filipa Rokse, Ivana Pulozića, Mihajla Prigorca, Mike Greguranića i Ivice Molovića dasmo im, preštimavši krajišno dugovanje, stanovite nekoje zemlje, koje se Ravni zovu i polag njih lužce, kadi budu prez našega i našeh kvara podložnikov krčili, gradili si i pomagali in districtu Cerje sub arce Želin — tako i podat put, da ovi gori imenovani naši podložniki budu tako plaćali desetinu vsu budi žitnu, budi kojega goder žitka, kojim se žive, krnjake desete, pčelce, janjec, kozliće u naš grad Želin i desetinu vinsku, koje na rečenih Ravnih ili pri njih trsju zasade. Svinje takajše ako dve dobre dobe, jedan nam, a drugi njim, ako jednoga tako nam za spodoban zapitak. Ako bi potribno kada v Krajinu, ali na zverinu, takajše budu dužni pojti od hiže človik. Nu koteri bude ovakovi ditić i po sem sega koj se godar okolo njih ali pri njih nastani u našem imanju bude nastanjeval z tum pravicum budu ladali, držali, uživali i plaćali nam i našem ostanku oni i njihov ostanak. I za vekšega veruvanja volju i poslidne pravice radi dasmo ov naš list našom lastovitom rukom podpisan i pečatjum zapečatjen. In curia nostra Nova Čiče, die 5. mensis julij anno dom. 1644.

Comes Nicolaus Erdödy m. p. (Z. P.)
Elizabeth Keglevich m. p. (Z. P.)

Ovjerovljen po vlastelinstvu stariji priepis u mojoj zbirci.

XXI. **U Novomgradu na Savi 1646. marta 6.** Grof Imbro Erdedi potvrdjuje Tomi Paloviću i Marku Ninkoviću i svim harambašam i gjumliji u Palanjku pravice podieljene od bana Sigismunda Erdeda.

Mi zmožni gospodin grof Erdeödy Imbre[2] od Monyorokereka, vekovečni grof od zaprte gore Moslavine i Varaždinske gracki megje, ces. i kralj. svetlosti komornik etc. Dajemo na znanje po ovom našem odprtom listu vsim, kojim se dostoji, kako buduće došel pred nas poštovani Tomo Palović i Marko Ninković u kipu vse svoje družine Palančanov,[3] drugače harambaše našega šerega

[1] Grof Nikola Erdedi stariji, sin Žige a unuk Tome, različit od mladjega Nikole Erdeda, počam od god. 1670. bana hrvatskoga sina Vuka, a unuka Petra Erdeda.

[2] Imbre Erdedi, sin Krste, a unuk bana Tome Erdeda.

[3] Palanjek selo u obćini Martinskoveškoj, u kotaru Sisačkom. Novo naseljeni Palanjčani bili su od česti grčko-iztočne vjere, a i danas ima u Palanjku 26 duša rečene vjeroizpoviesti.

gjumlij[1] i vsih ostalih naših Krajinskih ljudih, i prezentovaše nam list zmožnoga našega negdašnjega gospodina grofa Erdödy Sigmunda, ces. i kr. svetlosti tolnačnika i komornika, orsagov Dalmatinskoga, Horvatskoga i Slovenskoga bana etc. strica našega visoko obdržanoga, kojega bi gore rečeni gospodin stric naš stanovitim nekojem vitežkim ljudem iz Turske Krajine simo u kršćanstvo dojdućem kako imenom nekojemu Ivanu Paliću i Matiašu Dapčeviću z ostalom njihovom družinom i pohižani, koji su š njimi simo u kršćanstvo bili došli, dal bil, proseći nas od poke dobe budući, da i ovih gore imenovanih junakov iz ove naše Krajine nestalo jest i grofija Moslavečka, vu koteri se to imanje njihovo, kotero se vu toj pokojnoga gospodina bana pravice uzdržuje, kade su nastanjeni, biti se nahodi, na nas kako ti pravičnoga po krvi sukcesora spalo bilo, da i mi ove gore imenovane pravice na rečene Tomu Pavlovića, Marka Ninkovića i ostale onde nastanjene prepišemo. — Zato mi preštimavši gore rečenih naših harambaš Tome Pavlovića i Marka Ninkovića vernu službu — vse rečenoga gospodina bana gore imenovane pravice — tvrdimo i jakost imajuće činimo je vsu onu slobodu, koja se v rečenih pravicah uzdržuje, na rečene Tomu Pavlovića i Marka Ninkovića, harambaše i ostale onde š njimi stojeće al potlam nastanjene, kako je gore rečeno, naše Palančane i njih ostanak prenašamo, prepisujemo i nje vu toj pravici njim dane činimo mirovne na veke i hotijući to, da se dobar red med njimi drži, budući kade ne dobra gospodara vu hiže, da ni reda dobra ni, rečenoga Tomu harambašu njim za poglavara postavljamo, koga hoćemo da imaju vsi onde stojeći naši Palančani poslušati, obećajući se, i mi tuliko krat rečene naše harambaše z ostalum njihovom družinom sadašnjum i koju bi po vsem vsega k sebe nastanili, vu toj gore imenuvanoj slobode i pravice obdržati. Zvrhu koje naše ove gore milostivne gracie za vekše jakosti i pravice njim na napredak radi dasmo ov naš list, našum pečatjum zapečatjen. Datum in arce nostra Novigrad 6. martij a d. 1644.

Comes Emericus Erdödy (Z. P.)

Ovjerovljeni stariji priepis u mojoj zbirci.

XXII. **U Kraljevici 1650. aprila 1.** Knez Petar Zrinski oslobadja na imanju Brodskom Broza Abramovića i druge kmetove od konjske tlake te da samo budu dužni od zemalja davati svake godine po 8 dukata.

Preszvitli y velezmosni gozpodine, gozpodine milosztivi. Dobro zna vasse zvitlo goszpodsztvo, kako szu sze odkupili jedni vassega szvitloga goszpodsztva kmeti: zato y mi molimo vasse szvitlo goszpodsztvo, a nai pervich ja Broz Abramovich od czele zemlie

[1] Gjumlij to jest konjanik.

z Artha, Paval Sepacz od czele zemlie z Artha, Mihal Abramovich od czele zemlye ex Czuchka, Stephan Molacz od czele zemlie iz Szlemena, Petar Krulacz od pol zemlie na Sloszniku, Andre Fale iz Ravne od czele zemlie, Pavko Golak od Szimatarova szella i z Pluchkom od pol zemlie, Juricza Chernkovich y Jakov Maurovich od czele zemlie y od pol druge chetertine y od szenokosse, ku plachia podpunoma chetiri libre i chetiri szoldini, Ivan Klobuchar od czele zemlie, Mattak Gergurich y s Basniki z Ivu y Jurjem bratom od czele zemlie iz Goricze molimo vasse szvitlo goszpodsztvo kako szvoga milosztivoga gozpodina, da bite nasz kako osztalih vassega szvitloga goszpodsztva, kmeti oszlobodili, a mi hochemo vassemu szvitlomu goszpodsztvu, kako y osztali vassega szvitloga goszpodsztva kmeti plachat y na to dobar y veszel odluchak chekamo od vassega szvitloga goszpodsztva, kako od szvoga dobra y milosztivnoga goszpodina, a mi jeszmo dusni za zdravie vassega szvitloga goszpodsztva gozpodina Boga molit. Vassega szvitloga goszpodsztva pokorni kmeti Broz Abramovich zgora zapiszanimi.

Iz vana: Preszvitlomu y zvelichenomu gozpodinu Petru grofu, vikovichnomu od Zrinia, gozpodinu miloztivnomu, humillima supplicatio preporuchena da je.

Na hrbtu: 1650. 1. aprilis. Ovih u nutri zapiszanih supplikantov oszlobajamo od konyszke tlake, y lisztor da dusni nam budu od vszake zemlie nam na letho davat dukat 8. Datum in nostra Kralyevicza ut supra.

Comes Petrus a Zrin m. p.

(Priepis medju urbarialnimi spisi gospodštine Brodske.)

XXIII. **U Kraljevici 1651. augusta 2.** Knez Petar Zrinski oprašta svoje podložnike iz Gerova od svake konjske i pješačke tlake, propisujući im ostale službe i dužnosti.

Mi gospodin grof Zrinski Petar, grof vikovični od Zrina, cesarove i kraljeve svitlosti vićnik i komornik, Žumberžkih Vlahov i Slunjske i Velemeričke tvrdnosti veliki kapitan etc. Dajemo na znanje svim i svakomu, kim se dostoji i kadi godar bi potribno pokazati ovi naš otvoreni list, ali se s ovim podpriti, kako na današni dan jesmo se pogodili z našimi podložniki Gerovskimi.[1] Tako i s tem putem, da nam imaju dati svako leto od svake zemlje cele, ka se nahodi pod Gerovsku županiju, zvan Babina polja,[2] po dukat sedam, svaki dukat po libar šest dobrih tekućih pinez,

---

[1] Gerovo, staro župno mjesto i občina u gorskom kotaru županije Modruško-Riečke.

[2] Babinopolje prama Prezidu spominje se jur u listini Grobničkoj kralja Bele IV. god. 1260., pa i kašnje više puta, osobito u pravdi medju knezovi Zrinskimi i obližnjimi kranjskimi vlastelji radi medja.

ke pineze imaju platiti polovicu o Miholji, a drugu polovicu o Božiću i u ruke dati našemu prefektušu. I ako ne plate na zgora imenovani trmini, da imaju duplo platiti. Vina dužni budu svako leto uzeti našega spuda sto i petdeset, i to vina da imaju uzeti po vas misec novembar, kako su sami prosili. Ko vino dužni budu platiti našim oficialom po čem najdraže poteče u Bakru na tom letu na naših portah; ko vino dužni budu pravično rečeni podložniki Gerovski med sobom razpisati, prvo nego po nje dojdu, i ovako popisano donesti pred našega prefektuša Primorskoga, neka on vidi, jeli pravično razpisano po ljudih, ki premogu platiti, ali nije. To se ostavlja na njegovu diskreciu. Ko vino dužni budu platiti o maloj maši. Izamši to vino slobodni budu drugdi vino kupovati i prodavati kuliko njim drago, plativši nam trgovinu navadnu. I ako u Bakru vino kupi, da u Bakru i trgovinu plati; ako kupi u Grobniku vino, neka u Grobniku trgovinu plati. Desetinu navadnu dužni budu davati i dognati, kamo njim se zapovi. I sprovod čez Snižnik[1] nam i slugam našim i prt činiti čez gore po starom običaju. I dužni budu polag svoje dužnosti po sol na naši porti(h) hoditi i pšenicu nositi, i ostalo tržtvo i les svakojaki. I ako nebi tako potriban na naših portih bil našim oficialom . . . ako oglasivši se slobodan bude drugamo prodati, plativši nam trgovinu od njega. Ako bi se ki naš podložnik Gerovski zatekal, da bi kakav kontrabant učinil, ali drugamo hodil po sol ali pšenicu prodaval ili budi kakovo mu tržtvo se hoće, da zaostaje nam ali našemu ostanku pene dukat pedeset. Zvirje i ribstvo da imaju pri miru ostaviti, i da prez ordina našega ali naših oficialov nimaju zvirja striljati niti rib loviti pod penu dukat dvadeset i pet. I to ovršujući naši podložniki Gerovski ova u nutri popisana dugovanja, mi ih oslobagjamo i slobodnih činimo od svake konjske tlake i pešačke, da nebudu dužni hoditi na nikakovu tlaku oni, ni njihov ostanak. I mi njim se obićemo, da jih nećemo ni mi ni naš ostanak njih ni njihova ostanka bantuvat, nego pače k njim i k njihovu ostanku svakom milošću biti. Zvan toga, ako bi se primirilo, da bismo mi ali naš ostanak onuda prohodili, dužni budu pod nas i sluge naše, ki budu s nami, konje dati, ako bi se nam konji spotribilo do Ljubljane, ali do Ozlja pod kakovu robu, ali pšenicu, da njim se ima dati za plaću od svakoga konja, ki ide u Ljubljanu, soli kabla dva i pol, a to onih, ki budu celi tovari gonili. I za vekšega verovanja i tvrdnoga radi, da je tomu tako, dali smo njim ovi naš otvoreni list ruke naše podpisan i našim navadnim visećim pečatom zapečaćen. Dano u našoj Kraljevici. Dan drugi miseca augusta leta 1653.

Comes Petrus a Zrin m. p.

(Izvornik pisan na pergameni, urešen arabeskami u zem. arhivu u Zagrebu, Neo reg. acta, fasc. 1649, br. 58, sada u Budimpešti. Pečat nalazi se u olovnoj škatuljici, visećoj na svilenoj crvenoj i zlatnoj vrpci. Vidi Arkiv za poviest jugosl. knj. 8, str. 218.)

[1] Snižnik, Snežnik, njemački Schneeberg, visoka sniegom pokrita gora, kuda se prolazilo u Kranjsku. Vidi glede prćenja sniega urbar Grobnički.

XXIV. U Čakovcu 1654. februara 5. Službenik kneza i bana Nikole Zrinskoga dozvoljuje Gašparu Kudoviću, Petru Katiću i Stjepanu Šrabu, da se nastane na Rakovačkom imanju uz godišnju dužnost od 4 dukata od svake kuće.

Na poniznu prošnju Gašpara Kudovića z Dianeša i takajše Petra Katića z Brdovca, tulikaj Štefa Sraba z Dianeša, dopustih v kipu našega milostivnoga gospodina bana, da se nastane pri Rakovcu na porasti v Gracke huste, tako i njim i njihovomu odvetku pod ta red, da do četireh let ništar nebudu plaćali, nego da si hižc načine, negda negda v potreboćini budu na konjih poslužavali, a po četireh letih vsaki bude dužan na leto vsako 4 vugrske dukate plaćati i poslužavati. Datum Chaktornyae 5. februarj 1654.

Fr. Franciscus Citrinus s. r. (Z. P.)

(Ovjerovljeni priepis medju urbar. spisi vlastel. Rakovac.)

XXV. U Varaždinu 1656. maja 11. Podanici Sisački sklapaju pred banom Nikolom Zrinskim i generalom Varaždinskim Valterom Lesleom, kako će u napredak obavljati službe i daće kaptolu Zagrebačkom.

Anno domini 1656. die 30. maji in libera regia ciuitate Varasdinensi. Pred nami dole podpisanemi učinjena be pogodba med plemenitem kaptolom Zagrebečkem i med njihovemi podložniki Sisečkemi pod red ovi doli popisani:

Najprvo vsi i slednji podložnici Siska grada jednakem zakonom budu davali od celoga sela u mesecu rečenoj gospode šest težakov, na vsakojačko delo, zvuna oranja. I da to priličnejše bude moglo biti, što najbrže bude moguće, hote se popisati vsih Sisčanov zemlje, hote se odlučiti na jedno selo zemlje ralih onakoveh, kulike su okolu Zagreba, 16, to je to šestnadeste.

Drugoč, daću orsačku plaćali budu vu orsag, davši ju vu ruke svoje gospode, kakoti i druge gospode kmeti.[1] Ober toga mesto Martinščine i Jurjevščine plaćali budu dukat vugrskih šestdeset, vu kojeh šestdeset dukat budu se zmetali i porezovali gledeći na zemlje i sinokoše, kuliko ih koteri držal bude.

Treto. Virostove[2] četiri u gradu budu držali rečeni Sisčani i nje plaćali, koteri virostovi od tlake budu slobodni i ranu u gradu budu imali, kako i do seh dob.

---

[1] To jest kraljevicu, koju su za zemlju i drugi kmetovi, naročito Ozaljski (vidi urbar grada Ozlja), svojemu vlastelinstvu podmirivali.

[2] Virostav po magjarskom skrojena rieč, a znači gradski stražar (custos, vigil, satrapa).

Cetrto. Daću treh let zamugjenu, koteru su njihova gospoda mjesto njih orsačkomu pagaduru platila, svoje gospode platiti i povrnuti budu dužni.

Peto. Radi gjumlinstva[1] jedna i druga stranka na skorom med sobom hote opraviti i dokončati, kako to sami Siščani obećahu.

Šesto. Desetinu vsakojačku polag navade i običaja, kako su prvo tako i potlam plaćali budu, i ako bi što do seh dob nebili platili, to na skorom platiti dužni budu rečeni Sisčani svoje gospode.

Sedmo. Kopune od sela, piščence i kokoši, kako prvo, tako i od seh dob čez leto plaćali budu svoje gospode.

Osmo. Kada se rečeni Sisčani delili budu, navadno marše budu dužni dati svoje gospode. Takajše vina svoje gospode krčmarili budu i on koj krčmaril bude, od tlake slobodan bude za ono vreme. K tomu takaj vu ribah i zverine čast gospode davali budu. Kad njim što gospodin Bog da dobiti, a navlastito kada vu Krajinu pojdu i sreća im potegne, vu sužnjeh dostojnu čast gospode dati dužni budu. Actum anno, die et loco ut supra. Et haec praemissa omnia usque ad tempora feliciora annotatis Sisciensibus per dominos illorum terrestres concessa et relaxata sunt. Ubi vero confinium ulterius promotum fuerit, dominos illorum terrestres non officiant. Valterus comes de Leslie, correcta. Comes Nicolaus a Zrin, Banus m. p. correcta.

(Iz rukopisa: Historia rebellionis Stibrensis kanon. Kovačevića u zbirci jugosl. akademije, II., c. 58.

XXVI. **U Želinu, 1661.** Grof Nikola Erdedi oprašta slobodnjake u Hruševcih od trabantije u gradu Želinu i da nebudu dužni na vratih služiti.

Nos comes Nicolaus junior Erdeödi[2] od Moniorokerek montis Claudii comes perpetuus, s. c. r. Mattis. cubicularius, nec non praesidij Berkosevina supremus capitanus. Dajemo na znanje vsem i vsakom, pred koih poštovanih obraz ili lice dojde ov naš otvoren list, kako mi Hruševljane doljnega i gornega Hruševca,[3] a naše slobodnjake slobodne činimo od grabantije[4] našega grada Želina u Zagrebačkoj gradskoj megji budućega, i da nebudu dužni na vratih stražiti, drugom pako krajinskom službom i ostalimi navadnimi službami i dohodki, kako su i prvo služili, tako da i posem sega budu dužni oni i njihov ostanak. I ako bi mi, ali naš ostanak hoteli primarjati je na grabantiju, da smo im dužni po prvo posta-

[1] Konjaničtva, slobodnjaka služećih na konjih.
[2] Grof Nikola Erdedi mladji, od g. 1666. pa do g. 1670. kapetan Petrinjski, a poslije namjestnik banski i ban. Umro g. 1693.
[3] Gornji i dolnji Hruševac, sela u občini Pokupskoj, kotaru Pisarovinskom.
[4] Grabantije, trabantije to jest službe stražarske, koju su slobodnjaci vršili kao trabanti u gradu Želinu.

viti dvadeset škud. Zvrhu čega dasmo ov naš otvoreni list navadnom našom pečatju zapečaćenoga i sa vlastitom rukom podpisanoga za vekše jakosti i tvrdnosti radi. Datum in arce nostra Želin, die 12. mensis aprilis a. d. 1661.

Comes Nicolaus Erdeödy, junior m. p. (Z. P.)

(Izvornik u mojoj zbirci.)

XXVII. **U Kuzmincu 1665. julija 12.** Vicekapetan Križevački Nikola Makar uredjuje službe i daće svojih podanika u Torčecu.

Anno domini 1665. die 12. julij. Ja Miklouš Makar,[1] cesarove i kraljeve svetlosti Križevačke pokraine najvekši vicekapetan, dajem na znanje vsem, kem se pristoji i pristojati more, kako sam se

---

[1] Porodica Makara potekla je iz dalmatinske Makarske, po kojoj se je vazda i pisala. Bez sumnje došao je u gornju Hrvatsku nakon pada tvrdje Kliške i junačke smrti kapetana Petra Kružića Jakov nazvan Makarski, služivši g. 1551. sa mnogimi dalmatinskimi Hrvati u vojsci Senjskoj. Trideset godina kašnje (g. 1580.) bio je Juraj Makar porkulab grada Izačića kod Bišća. U posavskoj Hrvatskoj došao je ponajprije na glas Tomaš Makar (1588.—95.) župnik i podjašprišt u Varaždinskih toplicah i kaštelan i upravitelj tamošnje gospodštine. Njegov sinovac Andrija bio je odlični gradjanin Varaždinski i kaštelan u Varaždinskih toplicah. U Medjimurju (u Subotici) imali su god. 1638. dvor i kmete Krsto i Stjepan Makar. Najznamenitiji Makari bili su pako Nikola i njegov sin Ivan Andre. Nikola Makar služio je od mladosti kao častnik u Varaždinskoj Krajini, odlikovao se mnogo puta u ratu i u mirskih poslovih, osobito za bune Vlaha, te je umro kao obrstlajtnant i namjestnik zapovjednika Križevačke Krajine 2. augusta 1673. Imao je za ženu plemkinju Anu Alia, silno se obogatio i pribavio za svoj rod imanje i kašteo Kuzminec u Podravini Križevačke županije. Ivan Andrija M. bio je još veće sreće, nego li otac, prodičivši se kao vojskovodja za velikoga rata turskoga u Ugarskoj i u Slavoniji (1683.—1699.) Odmah kad je započeo turski rat (1682.), pozvao je na dvoboj turskoga kapetana u Virovitici, u dvoboju bude doista ranjen, ali svomu protivniku odsječe glavu. God. 1684. upali i osvoji tursku varoš Orahovicu u Slavoniji i potjera u bjeg Funduk-pašu, koji ostavi sve bojne stiege i bojnu spravu. Potuče zatim Turke Bobovačke i uhvati i vodju im Ahmeta. Krenuvši god. 1686. s hrvatskimi Krajišnici do Pećuha, potuče putem Turke Sigećane, koji su mu zasjedali. Sam stari glasoviti Siget jurišem osvoji, pobije mnoge Turke i plien ugrabi, osvetivši tako junačku krv svojega zemljaka, bana Zrinskoga. Junački se je zatim ponesao i kod Pećuha, koji kraljevska vojska zauzme. Makar postane za svoje velike zasluge zapovjednikom tvrdje Pećujske i pukovnik hrvatske pukovine, koju je prikupio. Napokon mu kralj Leopold diplomom od 24. aprila 1687. podieli ugarsko-hrvatsko barunstvo i učini ga magnatom. (Tako glasi povelja, a ne kako u našoj knjizi: Dva hrvatska junaka: Mesić i Ibrišinović po netočnih bilježkah pogrješno izviestismo.) Makarova je zasluga, što je g. 1691. Slavonija konačno oslobodjena od Turčina. Ivan Andre Makar izveo je kao vojskovodja i mnoga ina odlična djela, koja bi zaslužila, da ih tko napose opiše, ali je sagriešio kao čovjek i domorodac, radeći na uštrb Hrvatske god. 1694. do 1696. kao zapovjednik Novog i Zrina, da se od kraljevine odciepe Pounski Vlasi i da im on bude general. Ovu čast nije nikad postigao zamjerivši se kašnje i svojim zemljakom i kod bečkog dvora radi ubojstva nekoga čovjeka. Oporuku pravio je u Beču 5. novembra 1700. u nazočnosti kanonika i povjestnika Tome Kovačevića, pa je zatim na skoro i umro. Uspomena nje-

jaz pogodil z mojemi ljudmi, podložniki Torčanci,[1] koji mi budu na vsako leto dužni davati dohotka, doklam mira s Turci bude; ako li bi se pako mir raztepal, ter bi nemogli obstati tako, da se z njimi druga pogodba vučini i ovo, kako su se z menom pogodili, da mi marljivo davaju i plaćaju, i ako bi nedavali marljivo, kako su se pogodili, da ova pogodba mesta ne bude imala.

Najprvo da mi vsako leto budu davali na dva dni koscev po četrdeset, žnjačev strnske žetve na dva dni po četrdeset. Item pozninskih žnjačev na dva dni po 40. Item da na svetoga Martina dan da mi imaju postaviti talerov sto, kopunov trideset i pet, piščenac trideset i pet k Martinju iliti k Miholju vsako leto. Krčma moja čez leto da budu moja dva meseca, a njihov treti pako. Item što tamo desetine dojde, da ono k sudcu zvoze i da se onde zmlati i vu Kuzminec dopelja vu moj kaštel. Item da bi kakvoga hudodelnika vulovili, dužni su ga vu kaštel Kuzminski dopeljati. Item ako bi kada ulovili sužnja, da su ga dužni dopeljati vu moj kaštel i zapitek suproti tomu hoće se dati. I to da ove težake, koje su dužni davati, da imaju rano dohajati okolu ore šeste ali sedme. Imanja i na vsakojaku obrambu da su oboružni dužni dojti i braniti.

I ovo sam dal jaz moje pismo za vekšega veruvanja radi i mojum rukum podpisanje i mojom navadnom pečatjum zapečatil. Datum in castel meo Kuzminec, anno domini 1665. 12. julij.

Nicolaus Makar s. r.

(Izvornik u zbirci jugosl. akademije.)

XXVIII. **U Želinu 1666. augusta 21.** Grof Nikola Erdedi naseljuje Vlahe i Hrvate u Hotnji, a da daju na godinu od svake kuće po jedan dukat.

Nos comes Nicolaus Erdewdy etc. ac praesidiorum Berkiševina[2] et Ivanić supremus capitaneus. Dajemo na znanje vsem i vsakomu, koga se pristoji, kako ovo pred nas dojdoše podložniki naši Hotnjan:[3]

---

gova živi još i danas u Pećuhu, gdje je jedno brdo prozvano „Makarovim brdom". U Pećuhu imao je i kuću, ali ju je ostavio za osnovanje „hrvatske ili ilirske škole". Uz vrlo zaslužnoga hrvatskoga rodoljuba i mnogogodišnjega zagovornika hrvatskih prava na Bečkom dvoru Franju Galića Črnkovačkoga, koji je dobio imanje Stražeman, bio je Makar jedini Hrvat, koji bude nadaren imanji u Slavoniji i to ponajprije Ivankovom, a poslije Pleternicom. Sa svojom ženom Sidoniom Hofman imao je sinove Nikolu i Ivana Leopolda, te kćer Anu. Još g. 1718. živio je ritmajster barun Ivan Makar, a za nekoliko godina izumre konačno porodica.

[1] Torčec, oveće selo u obćini Gjelekovačkoj, kotaru Ludbrežkom, nedaleko od rieke Drave. Ovo je selo držao knez Nikola Zrinski, pa ga je prodao podpukovniku Nikoli Makaru. Po svoj prilici, da sa ovom nagodbom niesu bili zadovoljni žitelji Torčeca, jer je g. 1672. molila obćina Drnjanska generala Souchesa, da se Torčec opet spoji s Krajinom, kojoj je prije pripadao.

[2] Brkiševina selo u obćini Pokupskoj, u kotaru Pisarovačkom. U Brkiševini bila je već g. 1331. župa, a nakon provale turske krajiška utvrda.

[3] Hotnja, selo u istoj obćini i kotaru.

Vlaški sinovi po imenu Kostadin Braenković, Vukosav Kelebudić, Miloš Jovičić, Todor Lasić, Stipan Vojvodić, Tomo Kravačan, Vukosin Očigria; Horvatski pako sini Petar Ogulinac, Miko Ogulinac, Martin Čeković, Miko Buković, Miloš Poturočak, proseći nas, da im damo list na njihove zemlje, vinograde i sinokoše, od kojih zemalj, vinogradov, sinokoš, budu nam davali vsako leto od vsake hiže dukat jedan, po sto novac brojeći, vinsko deseto, zvan izboja, koje budu primili na Hruševac, komu dukatu budi terminuš o Martinji, a služiti kako sada i do sada sabljom i puškom. Zato videvši mi pravičnu njihovu prošnju, dasmo im ov naš list tako i s tem putem, da ih nigdor nebude mogal i na potlam u ničem bantuvati njih, niti njihovoga ostanka, nego gore imenovanim dohotkom i službom. I za vekšega verovanja radi dasmo našom rukom podpisanoga rečeni list i pečatjum zapečatismo. Datum Želin, 21. augusta 1666.

C. Nicolaus Erdewdi m. p. (Z. P.)

XXIX. Urbar Ostrne 1667.

Anno domini 1667. die 10. octobris.

Urbarium načinjen od imanja dvora Ostrne[1] i popisano vse, što k dvoru pristoji, kako ga ima u napridak k. Ferencz Frankulin uživati.

Jantol Fundulin dava na godišće krnjaka 1, pišćenac 4, martinšćine din. 20, tlači u letu vas tjedan, a u zimi tlači u tjednju po dni 3.

Takoi:

Mihovil Ručić	Mate Karas
Štefan Fundulin	Paval Karas
Marko Kurešec	Tomaš Ranec
Ivan Ručić	Mihal Kerponić
Petrić Ručić	Paval Kerponić
Štefanac Mihaličić	Gašpar Mikuleta krnjaka.
Petrić Novak	

Suma včini na godišće krnjakov		14.
Piščenac koji su dužni davati		32.
Pincz Martinščine	R.	$1 \frac{1}{2}$ din. 33.
Tlake na tjedan u letu dohodi težakov		47.
Tlake u zimi na dva tjednja dohodi		41.

Popisane dvorne zemlje:

Najprvo sinokoša okolo dvora na kosecv	26.
Još zemlja jedna obrh travnika pri dvoru rali	12.

[1] Ostrna, selo i dvor u obćini Dugoselskoj. Ostrna pripadala je vlastelinstvu Božjakovačkomu, kojemu su bili od kraja 16. vieka gospodari knezovi Zrinski. Ostrnu bili su knezovi Zrinski Juraj i Krištof g. 1564. zadužili plemiću Hrvatu Bogdaniću. Knez Petar Zrinski založio ju je iznova svojemu vjernomu službeniku i primorskom kapetanu u oči ustanka, Franji Frankulinu, izdavši mu posebnu izpravu, ko oj je ovaj izvadak urbara priložen.

Item u Kruglicah zemlja rali	10.
Item zemlja na Dugu polju rali	8.
Item pod Ostrnjakom zemlja rali	4.
Item u Krču zemlja rali	4.
Item pri Blažićevi hiži zemlja rali	5.
Item na Strkovki zemlja rali	2.
Item na Juranovom krču zemlje rali	6.
Item vrtla su dva pri dvoru, u dvoru su hiže	2.

Jen marof i marovska hiža i vse ostalo, što je okolo potribno.
Item vinograd jedan na kopačev 20.
Item drugi vinograd što povedaju da je bil kmetski na kopačev 15.

Suma včini rali ravnih	61.
Sinokoše na koscev	16.
Vinogradi na kopačev	35.

Groff Zrinsky Petar m p.

(N. r. acta, fasc. 60, nr. 28, prije u hrv. arhivu, sada u Budimpešti.)

XXX. **U Vrbovcu 1669. maja 7.** Službenici grofice Sofije udove bana Nikole Zrinskoga nastanjuju Matiju Fiolića i njegovu rodbinu u selu Poljani uz dužnost, da davaju vsako leto krnjaka i kunu, i da idu na gospocki put s puškom, sabljom, kad bude potrebno.

Ja Štulac Miklouš i Miklouš Strmički uzmožne i milostivne gospe grofinje Marije Sofije rodjene gospe od Leblina nigdašnjega uzmožnoga dobro rodjenoga i dobra spomenka gospodina gospodina Zrini Miklouša, bana Horvackoga ostavljene udove imanja Vrbovca oficiali dajemo na znanje vsim i vsakomu, komu se dostoji i pred koje poštovane obraze ov naš list dojde, kako mi u letu 1668. nastanismo poštovanoga Matu Fiolića i svojim mlajšim bratom Pantom i z dvemi stričevići Grgom i Martinom u selu Poljani na pol sela Jovana Vukmerovića z voljom gospockom, za koje nastanjenje dal je na stran gospe grofice njih excellenzvi časti ranjskov 30 gotovih pinez, a od zemlje daval bude dohodka kako i ostali seljani vsako leto dobra krnjaka i kunu, na gospocki put s puškom, sabljom, kamo bude potrebno. Zvrhu kojega nastanjenja dasmo im ov naš list zaradi posljednjega vekšega mira, veruvanja i tvrdnosti i prosimo gospodu zemaljsku i oficiale za nami buduće, da je imaju u ovom održati. Datum in castello Verbovacz die 7. mensis maij anno 1669.

Idem qui supra Nicolaus Stulacz m. p. (Z. P.)
Nicolaus Sztermechky v. r. (Z. P.)

Ovjerovljeni priepis medju urbarskimi spisi vlastelinstva Vrbovca.

XXXI. U Zagrebu, 1673. Letovanci obriču, da će dužne radnje u vlastelinskom vinogradu odkupiti sa 100 škuda, a da će ići i pješke i na konjih kao vojnici služiti, kamo im se zapovjedi.

Mi Letovanci uzmožnoga gospodina grofa Erdedi Imriha podložniki valujemo dobrovoljno, kako mi budući od starine dužni našoj zemaljskoj gospodi izvan ostale službe s oružjem kamo goder potrebno služiti i sakojačkom desetinom i k tomu sinokošu gospocku pokositi, spraviti i zvoziti — i vrt poorati i obsejati i vinograd obdelati, koj vinograd budući po našoj okornosti i nemarljivosti za vsema opušćen, zaradi kojega opušćenja vinograda jesmo s pravdom polag orsačkoga foliuša bili obtršeni i polag toga da budemo dužni rečeni pusti vinograd odkopati i zasaditi i potlam vazdar delati: zato mi namolismo se našemu rečenomu zemaljskomu gospodinu zaradi toga vinograda tak i s tim putom obećavši dati njih gospoctvu za kvare i opušćenja rečenoga vinograda sto škudi i da od sada budemo prosti od dela toga vinograda, ali tak i z tim putem, da vu vsoj gore imenovanoj drugoj našoj službi budemo dužni mi i naši ostanki rečenomu gospodinu njih gospoctvu i njih gospoctva sukcesorom služiti i pokorni biti, ter kamo goder ali vu orsagu, ali izvan orsaga budemo imali zapoved s oružjem pojti i služiti, da budemo dužni pojti i služiti kamo goder bude potrebno ili pišičke ili na konjih, i kulikim goder bude zapovidano. Ako li pak vu vsoj onoj gore imenuvanoj službi bi zfalili, da taki zgubimo vse naše pravice i da budemo morali rečeni vinograd obdelati i vsu službu, koju nam budu zapovedali, obdržavati. Zvrhu česa učinismo ov naš valovaš dobrovoljno pred kaptolom Zagrebačkim.

(Oblastno ovjerovljeni priepis u mojoj sbirci.)

KAZALO
OSOBA, MJESTA I PREDMETA.

(Brojevi u zaporkama naznačuju godine, ostali stranice.)

Kratice:

cel. = celoselec.
fr. = frtaljselec.
gl. = glagolaš.
gor. = goršćak.
gr. = gradjanin.
iliš. = ilišnjak.
k. = kmet.
kap. = kapetan.
mon. = montanista.
pl. = plemić.
pol. = polselec.
pot. = potok.
pur. = purgar.
s. = selo ili selište.
sv. = svet.
sl. = slobodnjak.
vl. = vlah.
ž. = željar.

A.

B.

*

C.

Ć.

Č.

D.

E.

F.

G.

*

K.

L.

M.

N.

O.

R.

S.

Š.

U.

*

Sadržaj.

— Knj. X. XIII. Monumenta ragusina. Tom. I. et II. 1882. Ciena X. knj. 2 for. 50 nvč. Knj XIII. 3 for.
— Knj. XIV. Scriptores. Vol. I. Annales ragusini anonymi item Nicolai de Ragnina. 1883. Ciena 3 for.
— Knj. XV. Spomenici hrvatske krajine. Vol. I. 1884. Ciena 3 for.
— Knj. XVI. Spomenici hrvatske krajine. Vol. II. 1885. Ciena 3 for.
— Knj. XVIII Acta Bulgariae ecclesiastica. 1887. Ciena 3 for.
— Knjiga XIX. Acta coniurat onem Petri a Zrinio et Francisci de Frankopan nec non Francisci Nadasdy illustrantia. Ciena 2 for. 80 novč.
— Knjiga XX. Spomenici hrvatske krajine. Vol. III. 1889. Ciena 4 for.
— Knj. XXIII. Acta Bosnae potissimum ecclesiastica. 1892. Ciena 5 for.
— Knj. XXIV. Index rerum, per onarum et locorum in v luminibus I—V. monumentorum s, ectantium histo iam slavorum meridionalium. 1893. C ena 3 for.
— Knj. XXV. Scriptores. Vol. II. Chronica ragusina J. Restii et J. Gundulae. 1893. Ciena 3 for. 50 novč.
— Knj. XXVI. Scriptores. Vol. III. Thomas archidiaconus: Historia Salonitana. 1894. Ciena 2 for.

5. **Monumenta historico-juridica Slavorum meridion.** (Knj. 1 5.)
— Knj. I. Statuta et leges Curzulae. 1877. Ciena 3 for.
— Knj. II. Statuta et leges civitatis Spalati. 1878. Ciena 3 for.
— Knj. III. Statuta et leges civitatis Buduae, civitatis Scar onae et civitatis et insulae Lesinae 1882—3. Ciena 4 for. 50 novč.
— Knj. IV. Statuta lingua croatica conscripta. Hrvatski pisani zakoni: vinodolski, poljički, vrbanski a donekle i svega krčkoga otoka, kastavski, veprinački i trsatski. Ciena 3 for.
— Knj. V. Urbaria lingua croatica conscripta. Hrvatski urbari. Svezak I. Sabrao i protumačio Radoslav Lopašić. Ciena 4 for.

II. Posebna djela (knj. 1—26, sv. 39):

1. **Flora croatica.** Auctoribus Dr. Jos. Schlosser et Lud. Farkaš-Vukotinović. 1869. Ciena 6 fr.
2. **Dvie službe rimskoga obreda za svetkovinu sv. Cirila i Metuda.** Izdao Ivan Brčić. 1870. Ciena 1 for.
3. **Historija dubrovačke drame.** Napisao prof. A. Pavić. 1871. Ciena 1 for. 25 novč.
4. **Pisani zakoni na slovenskom jugu.** Bibliografski nacrt dra. V. Bogišića. 1872. Ciena 1 for. 25 novč.
5. **Izprave o uroti bana Petra Zrinskoga i kneza Fr. Frankopana.** Skupio dr. Fr. Rački. U Zagrebu 1873. Ciena 3 for.
6. **Zbornik sadašnjih pravnih običaja u južnih Slovena.** Osnovao. skupio, uredio V. Bogišić. Knjiga I 1874. Ciena 6 for.
7. **Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia.** Edidit A. Theiner (tomus I. Romae 1863.), tomus II. Zagabriae 1875. Ciena 10 for.
8. **Korijeni s riječima od njih postalijem u hrvatskom ili srpskom jeziku.** Napisao dr. Gj. Daničić. 1877. Cijena 4 for.
9. **Ljetopis jugoslav. akademije.** 1877.—1893. Sv. I—VIII. Ciena I. i II. svezku 60 nvč., III—VII. 1 for., VIII. 60 nvč.
10. **Sbirka slika Strosmajerove galerije.** 1885.
11. **Akademijska galerija Strosmajerova.** II. preradjeno izdanje 1891. Ciena 80 novč.
12. **Ogled rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika.** Obradjuje Gj. Daničić. 1878.
13. **Fauna kornjaša trojedne kraljevine.** Od dra. J. K. Schlossera Klekovskoga. 1877—1879. Knj. I., II., III. Ciena svakoj knjizi 3 for., djelu 9 for.
14. **Figure u našem narodnom pjesničtvu s njihovom teorijom.** Napisao L. Zima. 1880. Ciena 2 for 50 novč.
15. **Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.** Na svijet izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Dio I. Obradio Đ. Daničić. Sv. 1—4. 1880—1882. Dio II. Obradili Đ. Daničić, M. Vaļavac, P. Budmani. Sv. 5—8. 1884—1886. Dio III. Obradio P. Budmani. Sv. 9—12. 1887—1891. Sv. 13. (1 četvrtoga dijela). 1892. Obrađuje P. Budmani. Cijena svesku 3 for.

16. **Djela jugoslavenske akademije** (knj. 1—13):
— Knj. I. **Izvješće o zagrebačkom potresu 9. studenoga 1880.** Sastavio J. Torbar. 1882. Ciena 2 for.
— Knj. II. **Euchologium, glagolski spomenik manastira Sinai-brda.** Izdao dr. Lavoslav Geitler. 1882. Ciena 2 for.
— Knj. III. **Psalterium, glagolski spomenik manastira Sinai-brda.** Izdao dr. L. Geitler. 1883. Ciena 3 for. 50 nč.
— Knj. IV. **Flora fossilis susedana. (Susedska fosilna flora. — Flore fossile de Sused.)** Auctore dr. Georgio Pilar. 1883. Ciena 8 for.
— Knj V. **Lekcionarij Bernardina Spljećanina.** Po prvom izdanju od god. 1495. 1885. Ciena 1 for. 50 nč.
— Knjiga VI. **Nekoje većinom sintaktične razlike izmedju čakavštine, kajkavštine i štokavštine.** Napisao Luka Zima. 1887. Ciena 2 for. 50 novč.
— Knj. VIII. **Hrvatski spomenici u Kninskoj okolici uz ostale suvremene dalmatinske iz dobe narodne hrvatske dinastije.** Napisao Ivan Bulić. Ciena 2 for. 60 novč.
— Knjiga IX. **Istorija hrvatskoga pravopisa latinskijem slovima.** Napisao dr. T. Maretić. 1889. Ciena 3 for. 50 novč.
— Knjiga X. **Geografijske koordinate** ili položaji glavnijih tačaka Dalmacije, Hrvatske, Slavonije i dielomice susjednih zemalja, imenito Bosne i Hercegovine, Istre, Kranjske itd. Sastavio dr. Gjuro Pilar. Ciena 4 for.
— Knjiga XI. **Dviestogodišnjica oslobodjenja Slavonije.** I. dio: Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom i rat oslobodjenja. Napisao Tade Smičiklas. Ciena 1 for. 50 novč. — II. dio: Spomenici o Slavoniji u XVII. vijeku (1640—1702). Skupio Tade Smičiklas. Ciena 3 for.
— Knjiga XII. **Kolunićev Zbornik.** Hrvatski glagolski rukopis od godine 1486. Napisao M. Valjavec. 1892. Ciena 2 for. 50 nvč.
— Knjiga XIII. **Zadarski i Rańinin Lekcionar.** Za štampu priredio Milan Rešetar. Ciena 3 for.

B. Knjige, koje su izašle troškom ili podporom akademije (knj. 1—8):

1. **Historija književnosti naroda hrvatskoga i srbskoga.** Napisao V. Jagić. Knj. I. 1867. Ciena 1 for. 20 nč.
2. **Rěčnik lěčničkoga nazivlja.** Sastavio dr. Ivan Dežman. 1868. Ciena 1 for. 50 novč.
3. **Opis jugoslavenskih novaca** od prof. S. Ljubića. 1875. Ciena 10 i 15 fr.
4. **Bilinar. Flora excursoria.** Sastavili dr. J. C. Schlosser i Ljud. Vukotinović. 1876.
5. **Narodne pjesme o boju na Kosovu god. 1389.** Sastavio u cjelinu A. Pavić. 1877. Ciena 1 for.
6. **Jugoslavenski imenik bilja.** Sastavio dr. B. Šulek. 1879. Ciena 2 fr.
7. **Podobe hrvatskih hrastova okoline zagrebačke.** Opisao Ljud. Vukotinović. 1883.
8. **Obća teoretička i fizikalna lučba.** Napisao dr. Gustav Janeček. I. knjiga. Tvar i atomistički nazor o njezinom sastavu. U Zagrebu 1890.

C. Knjige, koje su prešle u svojinu akademije (knj. 1—11, sv. 13.):

1. **Povjestni spomenici južnih Slavenah.** Izdao I. Kukuljević. Knj. I. (Acta croatica.) 1863. Ciena 3 for.
2. **Rječnik iz književnih starina srpskih.** Napisao Gj. Daničić. Knj. I—III. Ciena svakoj knj. 3 for., djelu 9 for.
3. **Nikoljsko jevangjelje.** Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 nč.
4. **Život sv. Save i Simeuna** od Domentijana. Na sviet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 novč.
5. **Životi kraljeva i arhiepiskopa srpskih** od Danila. Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 novč.
6. **Poslovice.** Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for.
7. Fr. Kurelac: **Stope Hristove.** Ciena 50 novč.
8. „ „ **Jačke.** Ciena 1 for.
9. „ „ **Runje i pahuljice.** Ciena 1 for.
10. V. Utješenović: **Vila ostrožinska.** Ciena 30 novč.
11. Drobnić: **Besednjak.** Ciena 80 novč.

